

Raadsstuk

Onderwerp: Vaststelling Jaarverslag en jaarrekening 2011

Reg.nummer: 2012/125982

1. Inleiding

De gemeente Haarlem heeft het afgelopen jaar belangrijke stappen gezet in de verbetering van de bedrijfsvoering. Er is een bezem gehaald door verschillende processen en de administratie is opgeschoond. Daaruit kwamen zaken naar voren die nu in het jaarverslag tot incidentele financiële nadelen leiden, maar voor financiële ruimte zorgt in de komende jaren, oplopend tot ruim € 1,3 miljoen voordelig.

Zo ontstonden door het beter in kaart brengen en actualiseren van de financiële waarde van het gemeentelijk onroerend goed hogere afschrijvingskosten van € 3,4 miljoen. Daarnaast zijn de afschrijvingstermijnen van schoolgebouwen verkort naar 40 jaar conform de beheerverordening. Omdat het Rijk kosten van onderwijs vergoedt op basis van een afschrijvingdsuur van schoolgebouwen van veertig jaar in plaats van zestig jaar, zijn de afschrijvingstermijnen in de beheerverordening hieraan aangepast. Dat leidt tot hogere incidentele kosten van € 7,4 miljoen. De uitkomst van de jaarrekening zonder deze administratieve aanpassingen bedraagt € 7 miljoen nadelig en wijkt nauwelijks af van het nadelig saldo dat in de gewijzigde begroting werd voorzien van € 6,4 miljoen.

De begroting 2011 is negatief bijgesteld vanwege externe factoren (rijksmaatregelen) en vanwege bijstelling van gemeentelijke budgetten.

Externe factoren: De baten van het rijk zijn met € 4,9 verlaagd vanwege een lagere algemene uitkering uit het gemeentefonds en een lagere rijksbijdrage op grond van de Wet Werk en Bijstand..

Interne factoren : De gemeentelijke budgetten zijn met € 7,6 miljoen negatief bijgesteld in hoofdzaak vanwege lagere parkeeropbrengsten van € 3,6 miljoen en bouwleges € 0,5 miljoen en hogere kosten van bijstand van € 2,1 miljoen.

De verklaarde nadelen bedragen € 12,5 miljoen (€ 4,9 miljoen extern + € 7,6 miljoen extern).

Hiervoor zijn in de kadernota 2011 aanvullende maatregelen vastgesteld voor een bedrag van € 6,1 miljoen, waardoor de bijgestelde begroting 2011 een nadelig saldo kende van € 6,4 miljoen.

Door de rijksbezuinigingen staat de financiële positie van de gemeenten nog steeds onder druk, maar het financiële weerstandsvermogen van Haarlem is verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren en we kunnen de huidige slechte economische situatie beter het hoofd bieden. De accountant heeft dan ook zijn goedkeuring op het verslag gegeven en in de rapportage gemeld dat de financiële huishouding beter op orde is.

2. Voorstel aan de raad

1. Het college stelt de raad voor om het Jaarverslag en de jaarrekening 2011 vast te stellen en de lasten en baten te bepalen op:
  - de lasten op € 512.974.000 (exploitatie € 481.046.000 en reserves € 31.927.000);
  - de baten op € 495.144.000 (exploitatie € 457.358.000 en reserves € 37.787.000).
2. Het college stelt de raad voor om de bestemming van het rekeningresultaat 2011 te betrekken bij de vaststelling van de Kadernota 2012;

3. Het college stelt de raad voor om kostenoverschrijdingen betreffende kredieten die passen binnen het bestaande beleid en niet tijdig aan de raad zijn gerapporteerd, alsnog te autoriseren. Een specificatie van deze lasten en kredieten is met categorie 5 opgenomen in bijlage 6.7 begrotingscriteria rechtmatigheid.
4. Het college stelt de raad voor om in te stemmen met de in bijlage 6.6 van het jaarverslag opgenomen bijlage Single information/single audit (SiSa) en de toelichting daarop. De SiSa-bijlage wordt na vaststelling van het jaarverslag door de raad aangeboden aan de staatssecretaris van BZK.

3. Beoogd resultaat

Om resultaatgericht op hoofdlijnen te kunnen sturen, kaders te stellen en verantwoording af te leggen zijn door de raad 10 programma's vastgesteld. Voor elk programma wordt in begroting en jaarverslag expliciet aangegeven welk maatschappelijk effect (of: wat is onze missie?) wordt nagestreefd met het programma.

De programma's zijn onderverdeeld in meerdere beleidsvelden, waarbinnen de doelstellingen en prestaties zijn benoemd.

De presentatie van de programma's beoogt de discussie over output (prestaties) en outcome (doelen) – en de koppeling daartussen - te stimuleren. Om deze discussie beter te stroomlijnen worden in de programmaverantwoording 2011 steeds vier vaste vragen beantwoord:

1. Wat hebben we bereikt in 2011?
2. Wat hebben we niet bereikt in 2011?
3. Wat hebben we gedaan in 2011?
4. Wat hebben we niet gedaan in 2011?

Daarmee wordt niet alleen duidelijk wat er in 2011 gerealiseerd is, maar ook welke doelen en prestaties níet (volledig) zijn gehaald. Resumerend moet daaruit blijken of de gemeente nog steeds op koers ligt in het realiseren van haar doelen en prestaties, of dat bijsturing noodzakelijk is. Op die manier genereren jaarrekening en –verslag ook weer input voor de kadernota 2012, waarmee de planning- & controlcyclus rond is.

Het bereiken van de beoogde maatschappelijke effecten is overigens niet iets wat volledig door de gemeente zelf wordt bepaald. De maatschappelijke effecten worden vaak mede beïnvloed – zowel in positieve als in negatieve zin – door verschillende andere factoren. Regionale, landelijk en zelfs mondiale ontwikkelingen spelen daarbij een rol. Een heel duidelijk voorbeeld op dit moment zijn de rijksbezuinigingen en de gevolgen daarvan op de verschillende beleidsvelden van de gemeente.

Verder is het van belang om te beseffen dat veel van de prestaties, die worden ingezet om de beleidsdoelen van Haarlem te bereiken, lang niet altijd door de gemeente zelf worden verricht, maar door anderen (zoals onze partners in de stad, bijvoorbeeld woningcorporaties en gesubsidieerde instellingen). De gemeente heeft dan meer een regisserende taak en voorwaardenstellende rol, en levert de prestaties niet zelf.

Daar waar de gemeente wordt beïnvloed door factoren van buitenaf, en daar waar de gemeente samenwerkt met partners in de stad voor het bereiken van doelen en prestaties, wordt dat in de programmateksten vermeld.

4. Argumenten

Als hiervoor vermeld

5. Kanttekeningen

Er volgt nog een afzonderlijke reactie op het rapport van bevindingen van de accountant. Volgens planning brengt de Rekenkamercommissie 11 mei haar rapport over de jaarstukken uit. Het college geeft ook over deze rapportage nog een afzonderlijke reactie.

6. Uitvoering

Het jaarverslag wordt op 27 april naar de raadsleden verzonden.

7. Bijlagen

Het Jaarverslag en de jaarrekening 2011 (ter inzage)

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad van de gemeente Haarlem

Gelezen het verslag van bevindingen van de accountant over de Jaarrekening 2011;
Gelezen het verslag van de Rekenkamercommissie over het jaarverslag 2011;
Gelezen de reactie hierop van het college van burgemeester en wethouders;

Besluit:

1. Het jaarverslag en de jaarrekening 2011 vast te stellen en de baten en lasten te bepalen op:
  - de lasten op € 512.974.000 (exploitatie € 481.046.000 en reserves € 31.927.000);
  - de baten op € 495.144.000 (exploitatie € 457.358.000 en reserves € 37.787.000).
2. de bestemming van het rekeningresultaat 2011 te betrekken bij de vaststelling van de Kadernota 2012;
3. kostenoverschrijdingen betreffende kredieten die passen binnen het bestaande beleid en niet tijdig aan de raad zijn gerapporteerd, alsnog te autoriseren. Een specificatie van deze lasten en kredieten is met categorie 5 opgenomen in bijlage 6.7 begrotingscriteria rechtmatigheid.
4. In te stemmen met de in bijlage 6.6 van het jaarverslag opgenomen bijlage Single information/single audit (SiSa) en de toelichting daarop. De SiSa-bijlage wordt na vaststelling van het jaarverslag door de raad aangeboden aan de staatssecretaris van BZK.

Gedaan in de vergadering van 7 juni 2012,

De voorzitter,

De griffier,

**Jaarverslag en
Jaarrekening 2011
gemeente Haarlem**

*Cover foto: opening gemeentelijk huisvesting Raakspoort
Foto: Dasha Elfring*

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Samenstelling bestuur	7
Kerngegevens	9
Organisatiestructuur	11
Deel 1 Algemeen	13
1.1 Inleiding en leeswijzer	15
1.2 Beleidsmatige resultaten	15
1.3 Uitkomst jaarrekening op hoofdlijnen	19
1.4 Doeltreffendheid- en doelmatigheidsonderzoeken	31
1.5 Bezuinigingen	33
Deel 2 Programmaverantwoording	39
2.1 Inleiding	41
2.2 Samenvatting baten en lasten per programma en mutaties reserves (zie bijlage 1)	46
2.3 Specificatie mutaties reserves	48
2.4 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorziene uitgaven	49
Programma 1 Burger en Bestuur	51
Programma 2 Veiligheid, Vergunningen en Handhaving	63
Programma 3 Welzijn, Gezondheid en Zorg	75
Programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport	87
Programma 5 Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling	99
Programma 6 Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie	109
Programma 7 Werk en Inkomen	119
Programma 8 Bereikbaarheid en Mobiliteit	129
Programma 9 Kwaliteit Fysieke Leefomgeving	141
Programma 10 Financiën / Algemene dekkingsmiddelen	157
Deel 3 Paragrafen	163
3.0 Inleiding	165
3.1 Lokale heffingen	169
3.2 Risico's en weerstandsvermogen	175
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	180
3.4 Financiering	185
3.5 Bedrijfsvoering	191
3.6 Verbonden partijen en subsidies	205
3.7 Grond- en vastgoedbeleid	213
Deel 4 Jaarrekening	221
4.1 Balans	222
4.2 Programmarekening	224
4.3 Toelichting op de jaarrekening	225
4.4 Controleverklaring	245
Deel 5 Besluit	247
5.1 Besluit	249
Deel 6 Bijlagen	251
Bijlage 6.1 Rekening naar programma's, beleidsvelden en producten	253
Bijlage 6.2 Analyse per programma en beleidsveld	263
Bijlage 6.3 Personeelsformatie	288
Bijlage 6.4 Investeringskredieten	289

Bijlage 6.5	Reserves en voorzieningen	291
Bijlage 6.6	Single information / single audit	299
Bijlage 6.7	Begrotingscriteria rechtmatigheid	329
Bijlage 6.8	Verantwoordingsinformatie MPG	335
Bijlage 6.9	Kostenonderbouwing heffingen conform model VNG	337
Bijlage 6.10	Incidentele baten en lasten	341
Bijlage 6.11	Vooruitontvangen subsidies	343
Bijlage 6.12	Afkortingenoverzicht / Begrippenlijst	348

Voorwoord

In het jaarverslag en de jaarrekening 2011 legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad over de realisatie van afgesproken beleid en over de financiële resultaten. Op verzoek van de raad (motie “Waar gaat mijn geld naar toe?”) is ook een brochure gemaakt voor geïnteresseerde Haarlemmers, zodat zij meer zicht krijgen op waar de gemeente zijn geld aan uitgeeft. De brochure vindt u op www.haarlem/jaarverslag 2011 en wordt afgedrukt in de Stadskrant.

De economische omstandigheden zijn al een aantal jaar niet gunstig voor Nederland. Daar heeft Haarlem in 2011 ook last van gehad.

In 2010 stelde de raad een omvangrijke bezuinigingsopgave vast; oplopend tot een bedrag van € 35 miljoen vanaf 2018. De eerste maatregelen uit het bezuinigingspakket zijn in 2011 doorgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn minder externe inhuur door de gemeentelijke organisatie en hogere parkeertarieven. In het jaarverslag legt het college niet alleen verantwoording af over de beleidsvoornemens, maar ook over de financiële resultaten, de bezuinigingen die in 2011 zijn gerealiseerd alsmede extra bezuinigingen die wij hebben moeten doorvoeren. Haarlem sluit het jaar 2011 af met een negatief financieel resultaat. In 2011 heeft het college in de financiële rapportages aan de raad al een verwacht nadeel gemeld van € 6,4 miljoen. Bij het opmaken van de jaarrekening blijkt dat het nadeel definitief eindigt op € 7,0 miljoen. In deel 1 van dit jaarverslag worden de belangrijkste financiële voor- en nadelen over 2011 toegelicht.

Het college heeft in het afgelopen jaar nog voortvarender gewerkt aan de noodzakelijke verbeteringen in de bedrijfsvoering. Een van de verbeteringen is dat de basisregistratie vaste activa (boekwaarden en investeringen) integraal is beoordeeld en kritisch is getoetst aan de landelijke regelgeving voor gemeenten. Dit leidde ertoe dat activa moesten worden afgeboekt ten laste van het resultaat van 2011. Dit maakt een financieel technische correctie nodig van substantiële omvang (€ 10,8 miljoen). Deze correctie leidt tot een nadeel over 2011, maar brengt ruimte in de begrotingen voor de komende jaren. Want minder activa betekent ook lagere kapitaallasten.

Het totale resultaat over 2011 (inclusief de bijzondere lasten) bedraagt daardoor € 17,8 miljoen nadelig.

Het kritisch doornemen van de vaste activa was één van de onderdelen uit het project ‘Zichtbare verbeteringen in het jaarverslag’. Elk jaar maakt de gemeente een jaarverslag. Dit verslag moet op tijd geleverd worden, van goede kwaliteit zijn en de jaarrekening moet uiteindelijk ook de goedkeuring krijgen van de accountant. De afgelopen maanden is daar door veel mensen in de organisatie hard aan gewerkt. Hoewel nog niet alle noodzakelijke verbeteringen zijn doorgevoerd, is het college tevreden met de huidige verbeteringen in het jaarverslag, de jaarrekening en de achterliggende processen. Hiermee is bereikt dat de kwaliteit van de verantwoording sterk is toegenomen.

Het college heeft er alle vertrouwen in dat het zichtbare resultaat dat nu is geboekt volgend jaar nóg een stap verder kan worden gebracht. Dit is zowel een ambitie als ook noodzaak: in tijden van bezuinigingen geldt dat we met minder middelen toch meer willen presteren. Het college kan dan ook met voldoening melden dat het merendeel van de beleidsdoelen die gesteld zijn bereikt is. Dat komt alle Haarlemmers ten goede!

Het college van burgemeester & wethouders,
10 april 2012

Samenstelling bestuur (31-12-2011)

B.B. (Bernt) Schneiders, Burgemeester

Portefeuille: openbare orde en veiligheid, bestuurszaken en stadspromotie.

Voorzitter van het college van burgemeester en wethouders en voorzitter van de gemeenteraad.

E.P. (Ewout) Cassee, Wethouder (D66)

Portefeuille: Provincie/regio/MRA, ruimtelijke ordening, bestemmingsplannen en projectbesluiten, vastgoed, participatie en inspraak.

P.R. (Rob) van Doorn, Wethouder (GroenLinks)

Portefeuille: duurzaamheid, wijken, mobiliteit, beheer en onderhoud.

P.J. (Pieter) Heiliegers, Wethouder (VVD)

Portefeuille: financiën, bedrijfsvoering en cultuur.

J.Chr. (Jack) van der Hoek, Wethouder (D66)

Portefeuille: sport, wmo, welzijn, volksgezondheid, dienstverlening en communicatie.

J. (Jan) Nieuwenburg, Wethouder (PvdA)

Portefeuille: economie, volkshuisvesting, onderwijs, jeugdbeleid, sociale zaken en deregulering.

S.M.M. (Saskia) Borgers, Gemeentesecretaris

Gemeenteraad

D66 (8 zetels)

mw. L.C. van Zetten, dhr. F.H. Reeskamp, mw. D. Leitner, dhr. A.P. Marselje, mw. M.G.B. Breed, mw. D. Kerbert, dhr. E. de Iongh, mw. M. Pippel

PvdA (7 zetels)

mw. J. Langenacker, dhr. M. Aynan, mw. H. Koper, dhr. J. Fritz, mw. A. Ramsodit, dhr. R. Schaart, mw. M.C.M. Schopman

GroenLinks (7 zetels)

mw. T.E.M. Hoffmans (wordt tijdens zwangerschap vervangen door: dhr. E.C. Kal), dhr. A. Azannay, dhr. L.J. Mulder, mw. C.Y. Sikkema, dhr. H. Kruisman, dhr. D.A. Bol, mw. M.D.A. Huysse

VVD (5 zetels)

dhr. W.R. van Haga, mw. P.J. Bosma-Piek, dhr. R.G.J. de Jong, dhr. W.J. Rutten, dhr. E. Veen

SP (5 zetels)

mw. S. Özogül-Özen, dhr. R.H.C. Hiltmann, dhr. J. van de Manakker, mw. L.A. Drogtop, dhr. B. Jonkers, dhr. P. Schouten

CDA (3 zetels)

dhr. M. Snoek, dhr. J.J. Visser, dhr. G.B. van Driel

Ouderenpartij Haarlem (2 zetels)

mw. F. de Leeuw - de Kleuver

Haarlem Plus

dhr. C.J. Schrama

Trots op Nederland (1 zetel)

mw. M. Otten

Actiepartij (1 zetel)

dhr. J. Vrugt

Griffier

dhr. B. Nijman

Kerngegevens

A. Sociale Structuur

Bevolking naar leeftijd 2008-2011								
Leeftijd	2008		2009		2010		2011	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0-19 jaar	32.056	22%	32.131	22%	32.502	22%	32.858	22%
20-44 jaar	54.408	37%	54.224	37%	54.357	36%	54.305	36%
45-64 jaar	38.719	26%	39.222	26%	39.868	27%	40.586	27%
65 jaar en ouder	22.479	15%	22.624	15%	22.849	15%	22.946	15%
Totaal	147.662	100%	148.201	100%	149.576	100%	150.695	100%
<i>Waarvan 15-64 jaar (potentiële beroepsbevolking)</i>	100.861	68%	100.226	68%	101.998	68%	102.519	68%

Bron Bevolkingsgegevens: GBA-Haarlem

Bevolking naar herkomst 2008-2011								
	2008		2009		2010		2011	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Autochtonen	112.198	76%	112.752	75%	112.216	75%	112.624	75%
Allochtonen	35.464	24%	36.449	25%	37.360	25%	38.071	25%
<i>Waarvan niet-westers</i>	19.450	13%	19.955	13%	20.419	14%	20.716	14%
Totaal	147.662	100%	148.201	100%	149.576	100%	150.695	100%

Allochtoon met als herkomstsgroepering één van de landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije. Aantal en percentage van het totaal aantal Haarlemmers.

Aantal uitkeringsgerechtigden (per 31/12 vh vorig jaar) en aantal huishoudens met een laag inkomen				
	2008	2009	2010	2011
Huishoudens met een laag inkomen (rond het sociaal minimum 105%)	6.290 (2006)	5.880 (2007)	5.650 (2008)	5.660 (2009)
Bijstandsgerechtigden	2.586	2.434	2.463	2.470
WAO-gerechtigden	6.960	6.547	6.124	5.747
WAZ-gerechtigden	269	239	221	199
WAjong-gerechtigden	1.253	1.386	1.447	1.608
WIA-gerechtigden	328	543	784	1.034
WW-gerechtigden	1.469	1.283	2.490	2.336

B. Fysieke Structuur

Oppervlakte gemeente, lengte wegen, aantal woningen en bevolkingsdichtheid	
	Aantal
Oppervlakte gemeente in hectares	3.209 ha (2010)
- waarvan woonterrein	1.254 ha (2008)
- waarvan binnenwater	285 ha (2010)
- waarvan historische stads- of dorpskern (wijk Oude Stad)	161 ha (2010)
- waarvan openbaar groen (dagrecreatief terrein/parken/plantsoenen/bos)	304 ha (2008)
Lengte wegen in km	441 km (2011)
Aantal woningen	70.976 (2011)
Bevolkingsdichtheid per km ² land	5.154 (2011)

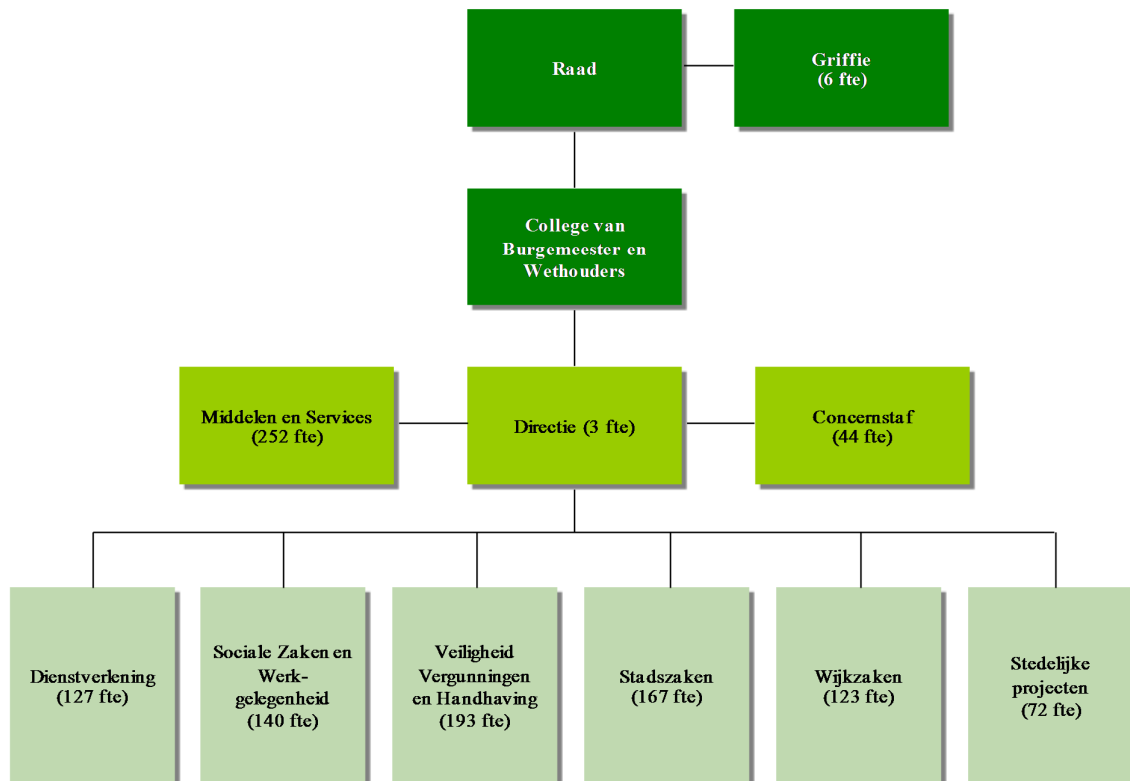
Bevolkingsdichtheid per km² land voor Nederland is in 2011 = 494.

C. Financiële Structuur

Algemene financiële gegevens 2011	
	Bedrag (x €1.000)
Totale baten (exclusief reservemutaties)	-457.357
Totale lasten (exclusief reservemutaties)	481.047
Saldo toevoeging en onttrekking reserves	-5.861
Saldo baten en lasten ¹	17.829
Algemene reserve (voor bestemmingsresultaat)	49.446
Algemene inkomsten gemeentefonds	188.166
Opbrengst Onroerende Zaak Belasting (OZB)	31.471
Netto-investeringsvolume	69.818
Vaste schuld	489.454

¹ Een positief saldo betekent een negatief resultaat, een negatief saldo een positief resultaat.

Organisatiestructuur

Totaal formatie 2011: 1127 fte.

Deel 1

Algemeen

1.1 Inleiding en leeswijzer

In dit jaarverslag legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af over wat de gemeente heeft gedaan in 2011 en wat dat heeft gekost. Uitgangspunt daarbij zijn de voornemens uit de begroting 2011, zoals deze door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Deze voornemens zijn gegroepeerd in tien programma's; voor elk programma is daarbij aangegeven welk maatschappelijk effect de gemeente daarmee in de stad wil bereiken. Ieder programma is vervolgens onderverdeeld in beleidsvelden en per beleidsveld vermeldt dit jaarverslag wat er is bereikt, wat er niet is bereikt en wat de financiële uitkomst is.

Voor wie is dit jaarverslag?

Met dit jaarverslag legt het college verantwoording af aan de raad en de inwoners van Haarlem over het gevoerde beleid en beheer in 2011. Het jaarverslag is daarnaast ook interessant voor de partners in de stad, zoals woningcorporaties, bedrijven en gesubsidieerde instellingen. Ook voor hen staat interessante informatie in dit jaarverslag.

De gemeentelijke Rekenkamercommissie beoordeelt de jaarrekening en het jaarverslag en publiceert daarover een rapport met een advies aan de gemeenteraad over het vaststellen van de jaarrekening en het jaarverslag.

Jaarverslag en jaarrekening verschijnen zowel als gedrukt boekwerk als digitaal. Op de website www.haarlem.nl zijn alle delen hiervan in te zien. Een publiekssamenvatting van het jaarverslag is digitaal beschikbaar.

De gemeenteraad behandelt het jaarverslag en de jaarrekening en het rapport van de Rekenkamercommissie in de raadsvergadering van 7 juni 2012. Zowel de commissie- als raadsvergadering zijn rechtstreeks te volgen via www.haarlem.nl.

1.2 Beleidsmatige resultaten

In april 2010 sloten vier partijen (D66, PvdA, GroenLinks en VVD) het coalitieakkoord 2010-2014 'Het oog op morgen'. Dit akkoord vormt de leidraad voor het besturen van de stad. Aan de hand van de vier hoofdthema's van dit akkoord wordt in dit hoofdstuk beschreven wat op elk van deze thema's de belangrijkste resultaten zijn van 2011.

Solide en daadkrachtig

Werken aan een gezonde financiële positie, een betrouwbare overheid, samen met actieve Haarlemmers, met een krachtige kleinere organisatie, aan een veilige en schone stad met verantwoorde gemeentelijke lasten en een internationaal georiënteerd bestuur.

De financiële uitkomst van 2011 wordt uitgebreid beschreven in paragraaf 1.3, waar we kortheidshalve naar verwijzen.

De gemeentelijke lasten zijn in 2011 slechts beperkt gestegen, waarmee voor afgelopen jaar de lasten uitkwamen op het gemiddelde van de vijftig grootste steden van het land. Zie deel 3 paragraaf lokale heffingen.

De actieve betrokkenheid van Haarlemmers aan het verbeteren van de leefbaarheid in hun buurt is in 2011 gelijk gebleven op 26%, volgens het jaarlijkse omnibusonderzoek. De verwachting is dat dit percentage de komende jaren kan stijgen door de gemeentelijke inzet op sociale betrokkenheid van bewoners bij elkaar en bij hun buurt. Blijkens hetzelfde omnibusonderzoek is de veiligheid van de stad, zoals bewoners die ervaren, verbeterd, ondanks dat het aantal misdrijven is toegenomen. Maar liefst

78% van de ondervraagden vindt Haarlem een veilige tot zeer veilige stad en slechts drie procent vindt Haarlem zeer *onveilig*. Dit zijn zeer goede percentages, waar menige gemeente jaloers op kan zijn. Voor wat betreft de openbare ruimte gaven de Haarlemmers de stad een rapportcijfer 6,6. Daarmee wordt de gestaag stijgende lijn van de afgelopen jaren doorgetrokken.

De Haarlemmer beoordeelt de dienstverlening van de gemeente aan de balie, telefoon en digitaal met een 7,4 gemiddeld. Een belangrijk thema is het stimuleren van de (digitale) zelfredzaamheid van Haarlemmers. Zo staan er in de nieuwe Publiekshal tien zelfbedieningszuilen waar de klant een aantal producten zonder wachten direct zelf kan bestellen, betalen en meenemen.

In de relatie tussen burger en bestuur is er sprake van een lichte afname van vertrouwen volgens het Omnibusonderzoek. In de gemeenteraad heeft negentien procent van de ondervraagde Haarlemmers veel tot onbepaald vertrouwen (was 23% in 2010) en in het college 23% (was 24%). Het onderzoek geeft geen antwoord op de vraag waarom het vertrouwen is afgenomen.

Groen en duurzaam

Werken aan een klimaatneutrale stad, duurzame ruimtelijke ontwikkeling, mobiliteit en goede bereikbaarheid en versterking van de kwaliteit van groen en water.

Haarlem zet in deze raadsperiode nadrukkelijk in op de doelstelling Haarlem Klimaat Neutraal. In dat kader zijn de meeste projecten van het Duurzaamheidsprogramma 2011 inmiddels gestart. Een belangrijk onderdeel van de aanpak is het creëren van draagvlak voor het nemen van maatregelen. Het afgelopen jaar is dit op het gebied van energiebesparing opnieuw toegenomen, ook door de inzet op particuliere woningverbetering. Binnen de doelstellingen voor de eigen gemeentelijke organisatie (klimaatneutraal in 2015) wordt hard gewerkt aan verduurzaming van het eigen bezit, zoals panden en voertuigen en van de openbare ruimte. Met de ingebruikname van de Raakspoort als huisvesting voor een groot deel van de ambtenaren is de klimaatneutraliteit weer een flinke stap dichterbij gekomen.

Afgelopen jaar is de milieuhinder weer iets verder afgenomen. Het beschermen van woningen tegen verkeerslawaai en het uitvoeren van het geluidsreductieplan Waarderpolder droegen flink bij aan het verminderen van geluidsoverlast. Het saneren van verontreinigde bodems en verkeersmaatregelen gericht op verbeteren van de luchtkwaliteit (Amsterdamsevaart) zijn andere voorbeelden van vermindering van de milieuhinder.

In 2011 is een start gemaakt met de uitwerking van de Regionale Bereikbaarheidsvisie voor Zuid-Kennemerland. De uitvoering van deze visie moet de bereikbaarheid en mobiliteit van de gemeenten in Zuid-Kennemerland verbeteren op vier onderdelen: binnen elke gemeente, tussen de gemeenten, van binnen naar buiten de regio en van buiten naar binnen de regio. Voor deze verbeteringen wordt samengewerkt met de Metropoolregio Amsterdam, de provincie Noord-Holland en de Kamer van Koophandel. Ook stimulering van het gebruik van het openbaar vervoer draagt bij aan een goede bereikbaarheid. Voorbeelden daarvan zijn de forse fietsparkeeruitbreiding op het Stationsplein, het ophogen van bushaltes en een verdere uitbreiding van de Park & Ride voorziening aan de oostkant van Haarlem.

Uit de landelijke gegevens van de VOR (VerkeersOngevallenRegistratie) blijkt dat het aantal geregistreerde ongevallen waarbij slachtoffers (met ernstige verwondingen) zijn gevallen is teruggelopen van 58 naar 26.

Vitaal en ondernemend

Werken aan werk voor iedereen, goed onderwijs en aandacht voor cultuur, sport en recreatie.

Haarlem is in de Atlas voor Nederlandse grote gemeenten van 2011 qua woonaantrekkelijkheid gestegen van de zevende naar de zesde plaats. Het culturele aanbod, zoals podiumkunsten en musea, de bereikbaarheid van natuurgebieden, het historische en monumentale karakter van de stad en de kwaliteit van het culinaire aanbod in de horeca hebben daar aan bijgedragen. De aantrekkingskracht van Haarlem heeft geleid tot bezoekersaantallen boven de streefwaardes. De opening van de bioscoop aan de Raaks in 2011 als een extra publiekstrekker versterkt de aantrekkingskracht.

Haarlem heeft als centrumstad in de westrand van de Metropoolregio Amsterdam een bijdrage geleverd aan de versterking van de (internationale) concurrentiepositie van de Metropoolregio Amsterdam, zodat deze tot de top vijf van Europese metropoolregio's blijft behoren. Van belang daarbij waren onze relatief hoogopgeleide beroepsbevolking met een hoge arbeidsparticipatie en de sterke economische sectoren, zoals toerisme, de zorg-, zakelijke en creatieve dienstverlening. Tussen 2001 en 2010 leverden al die aspecten in Haarlem samen 1.300 nieuwe banen en 1.200 nieuwe bedrijven op. Maar desondanks ondervond ook Haarlem de gevolgen van de economische- en eurocrisis: het aantal banen en bedrijven liep terug en de economische groei bleef achter bij het landelijk gemiddelde. Bezuinigingen van de (semi)overheid leidden bovendien tot minder banen in deze sector. Gezien de economische vooruitzichten is op de korte termijn vooral het behoud van banen van belang en pas op langere termijn een uitbreiding daarvan. Eind 2011 is de economische agenda 2012-2016 *Haarlem, vitaal en ondernemend* opgesteld. Deze wordt begin 2012 bestuurlijk vastgesteld. Voor de Waarderpolder is inmiddels een uitvoeringsprogramma van de economische agenda vastgesteld in de vorm van een convenant voor 2011-2015.

Sociaal en betrokken

Zorgen dat iedereen meedoet, uitgaan van de eigen kracht, betaalbare woningen, aandacht voor jongeren en een eerlijk sociaal beleid.

In 2011 werd meer duidelijk over de randvoorwaarden waaronder de aangekondigde decentralisatie van de functie 'begeleiding' uit de Algemene Wet Bijzonder Ziektekosten (AWBZ) plaatsvindt. Voor de gemeente was in 2011 het belangrijkste doel meer zicht te krijgen op de doelgroep van begeleiding en het huidige aanbod. Daarom zijn er werkbezoeken afgelegd bij aanbieders, werkconferenties gehouden met aanbieders en cliëntenorganisaties en gegevensbestanden geanalyseerd.

Ook voor de decentralisatie van de jeugdzorg, die naar verwachting in 2015 zal plaatsvinden, is de gemeente in 2011 gestart met de voorbereidingen. Om deze omvangrijke opgave goed uit te voeren is een cultuuromslag nodig, een nieuwe zorg voor jeugd. De Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) organiseert dagelijks activiteiten over opvoeden en opgroeien voor kinderen, jongeren en ouders. Het CJG heeft zich overal in de stad laten zien als de plek waar je terecht kan met alle vragen over opvoeden en opgroeien. Het CJG vormt de basis voor de transitie en wordt de komende jaren versterkt.

BUUV, de dienstenmarktplaats die de gemeente samen met achttien maatschappelijke partners is gestart, heeft voor het eerst een volledig jaar gedraaid. BUUV wil Haarlemmers stimuleren elkaar in het dagelijks leven vaker te helpen met huishoudelijke klussen, zorgtaken, begeleiding of kleine problemen. Signalen van maatschappelijke partners en deelnemers wijzen erop dat BUUV een bijdrage levert aan de sociale cohesie in een buurt en de zelfredzaamheid van individuele deelnemers.

Een bijzondere gebeurtenis in 2011 was de op 5 juni gehouden informatiemarkt over vrijwilligerswerk. Omdat de markt op een koopzondag was, zijn naar schatting zo'n vijfduizend bezoekers over de markt gelopen.

In november 2011 is: 'Gezond beleid voor een gezonde leefstijl', de Haarlemse nota gemeentelijk gezondheidsbeleid 2011-2014 gepubliceerd. Er is nu een beter inzicht in de gezondheid van de Haarlemmer en zijn gezondheidsachterstanden (en de verdeling daarvan over de stad).

Op 28 november 2011 werd door Staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten (VWS) één van de eerste twee (andere in Leeuwarden) Multidisciplinaire Centra Kindermishandeling (MDC-K) geopend. Het MDC-K staat voor een nieuwe werkwijze en doorbraak in de aanpak van kindermishandeling in Nederland. Nooit eerder werkten zorg, politie en justitie in Nederland zo nauw met elkaar samen om kinderen een veilige wereld te bieden. Het multidisciplinaire team in het MDC-K biedt een integrale samenwerking van hulpverlening, politie en justitie. Het centrum stelt het kind en zijn gezin centraal en maakt zich verantwoordelijk voor het gehele proces – van melding tot en met de afronding van de hulpverlening. Interventies worden op elkaar afgestemd en versterken elkaar.

Ondanks de economisch mindere tijden is het aantal bijstandsgerechtigden over het hele jaar genomen gedaald. Dit komt mede door het instellen van een zogenoemd Poortwachtersteam voor nieuwe uitkeringsaanvragen. Uitgangspunt van de dienstverlening is dat Haarlemmers niet meer voor een uitkering, maar voor werk bij de afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid terecht kunnen. In 2011 zijn 263 mensen vanuit de bijstand aan het werk gegaan, waarvan 178 na bemiddeling door Bureau & Werk. De doelstelling van uitstroom naar werk is daarom ruimschoots gehaald. Ook deze uitstroom heeft bijgedragen aan de verlaging van het aantal bijstandsgerechtigden.

De schuldhulpverlening is in 2011 uitgebreid met de mogelijkheid van digitale aanmelding voor cliënten en het breder inzetten van de cursus Omgaan met Geld. Meer dan vijfhonderd Haarlemmers maakten van de cursus gebruik. Het aantal cliënten met budgetbeheer is door uitstroom en door het overdragen van het beheer naar de stichting Budget gedaald van 850 naar 550.

In 2011 is het strategisch bedrijfsplan Kans en Kracht van de hoofdafdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) vastgesteld door de raad. De kaders voor nieuw beleid, de voorbereidingen voor de Wet Werken naar Vermogen en een daarbij horende nieuwe organisatie voor SZW zijn daarin vastgelegd. Daarnaast zijn de wijzigingen in de Wet Werk en Bijstand en de Wet Investeren in Jongeren die per 1 januari 2012 zijn ingegaan in 2011 voorbereid. De invoering van de wijzigingen heeft daarom geen problemen gegeven.

1.3 Uitkomst jaarrekening op hoofdlijnen

Algemeen

Op 11 november 2010 is de begroting voor 2011 vastgesteld. In het voorwoord in de begroting werd expliciet aandacht besteed aan de financieel moeilijke tijden. Om tot een sluitende begroting te komen waren al aanvullende maatregelen noodzakelijk. Om het toen voorziene tekort van € 2,1 miljoen te dekken is ingestemd met aanvullende bezuinigingen ter grootte van € 2,7 miljoen (zie pagina 35 van de programmabegroting 2011). Met een aanvullende dotatie naar de algemene reserve van € 0,6 miljoen is daarmee een sluitende begroting voor 2011 vastgesteld.

Gedurende het begrotingsjaar is de gemeente verder geconfronteerd met een aantal financiële tegenvallers, waarvoor slechts gedeeltelijk dekking kon worden aangegeven. Deze zijn gemeld in de Kadernota 2011 en de Bestuursrapportages over 2011. De opbouw van het saldo is in onderstaande tabel samengevat.

Opbouw begrotingssaldo 2011		x € 1.000
Begroting 2011	-13	v
Saldo aanvullende maatregelen amendement 77	-115	v
Doorwerking Bestuursrapportage 2010-2	461	n
Begrotingsuitkomst na Berap 2010-2	333	n
Mutaties kadernota 2011	8.243	n
Aanvullende dekkingsmaatregelen	-6.130	v
Begrotingsuitkomst na kadernota 2011	2.446	n
Correctie Kadernota 2011	250	n
Amendement Kadernota	500	n
Effect verwerking raadsbesluiten	1.612	n
Mutaties Berap-2011-2	649	n
Begrotingsuitkomst na Berap-2 2011	5.457	n
3e financiële wijziging december	957	n
Begrotingsuitkomst na 3e financiële wijziging	6.414	n

In de analyses hierna volgende worden de uitkomsten van de jaarrekening steeds vergeleken met de uitkomsten van de begroting na wijziging.

Het operationele resultaat van de jaarrekening (resultaat uit normale bedrijfsvoering) sluit met een nadelig saldo van € 7.023.000 na mutatie reserves. Dit betekent dat het resultaat afgerond €609.000 nadeliger is uitgevallen dan geraamd en per saldo weinig afwijkt van het saldo van de begroting na laatste wijziging. Dit resultaat wordt in de volgende paragraaf nader geanalyseerd.

Als onderdeel van de verbetering van de bedrijfsvoering is de basisregistratie vaste activa (boekwaarden en investeringen) integraal beoordeeld en kritisch getoetst aan het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies.

Activa waarvan het bestaan niet kon worden aangetoond, bijvoorbeeld omdat zij door nieuwe investeringen zijn vervangen moeten volgens de regels worden afgeboekt ten laste van het resultaat van 2011. De totale afwaardering van deze activa bedroeg € 3,4 miljoen en is gespecificeerd in de toelichting bij de balans. Daarnaast hebben wij voor € 7,4 miljoen aan materiële vaste activa met economisch nut afgewaardeerd om de afschrijvingstermijnen in overeenstemming met de geldende

regels te brengen. De grootste post hierin betrof het terugbrengen van de afschrijvingstermijn voor schoolgebouwen van 60 naar 40 jaar.

Hierdoor is een financiële correctie nodig van substantiële omvang. Dit is de reden geweest dat er een rekeningresultaat is gepresenteerd uit gewone bedrijfsvoering (operationeel resultaat) en een resultaat na verwerking van bijzondere baten en lasten.

Per saldo leidt deze afwaardering van in totaal € 10,8 miljoen tot een resultaat van de jaarrekening inclusief bijzondere lasten en baten van € 17,829 miljoen nadelig. Er zijn reserves gevormd voor de dekking van kapitaallasten. Omdat door deze afboeking de toekomstige kapitaallasten navenant afnemen kunnen de lasten die uit deze afwaardering voortvloeien hieruit worden gedekt. Daarom stellen wij voor om bij de bestemming van rekeningresultaat 2011 de afwaardering te dekken door een onttrekking van € 10,444 miljoen aan de reserve VMBO-scholen en een onttrekking van € 362.000 aan de reserve vastgoed.

Deze onttrekkingen zijn gelijk aan de afwaardering van het vastgoed (hoofdzakelijk de VMBO-scholen).

Door deze afboeking nemen de kapitaallasten over de jaren 2012 t/m 2018 als volgt af:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rente	540	524	516	493	454	418
Afschrijving	306	188	435	794	722	668
Totaal effect afwaardering activa	846	712	951	1.287	1.176	1.086
Effect inzet reserve VMBO	0	0	-196	-221	244	-264
Netto effect	846	712	1.147	1.508	932	1.350

Financiële samenvatting uitkomsten jaarrekening

De financiële uitkomsten kunnen worden samengevat in de onderstaande tabel.

Bedragen x € 1.000

	Saldo jaarrekening 2011
Operationeel resultaat 2011	7.023
Resultaat verwerking incidentele lasten en baten	10.806
Rekeningresultaat incl. bijzondere baten en lasten	17.829
Af: Onttrekking aan reserve VMBO-scholen	- 10.444
Af: Onttrekking aan reserve Vastgoed	-362
Resultaat	7.023

Analyse uitkomsten jaarrekening 2011

De begroting 2011 is voor het laatst bijgesteld op basis van de derde financiële rapportage over 2011 (vastgesteld in de raad van december 2011) en sloot met een nadelig saldo van € 6,4 miljoen na mutatie reserves. In deze paragraaf wordt een verklaring op hoofdlijnen gegeven voor het verschil ten opzichte van de (bijgestelde) begroting 2011. Uitgangspunt is een verklaring van saldiverschillen van € 250.000 of meer per beleidsveld. De raad heeft immers de budgetten per beleidsveld geautoriseerd. In deel 2 van het jaarverslag en in bijlage 6.2 is het financiële resultaat gedetailleerder uitgewerkt, waarbij afwijkingen in baten en lasten bruto worden verklaard (niet gesaldeerd).

De uitkomsten uitgesplitst naar programma (inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves) zien er per saldo als volgt uit:

bedragen x € 1.000

n=nadelig	Saldo begroting		Saldo Rekening		Vershil rekening	
v=voordelig	na wijziging				-/- begroting	
Saldi programma's na mutaties reserves						
1 Burger en bestuur	13.872	n	14.225	n	353	n
2 Veiligheid, vergunningen en handhaving	29.378	n	31.143	n	1.765	n
3 Welzijn en zorg	45.742	n	44.232	n	1.510	v
4 Jeugd, onderwijs en sport	34.259	n	31.837	n	2.422	v
5 Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	3.883	n	6.441	n	2.559	n
6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie	29.341	n	29.352	n	11	n
7 Werk en inkomen	19.261	n	20.340	n	1.079	n
8 Bereikbaarheid en mobiliteit	3.670	n	3.642	n	29	v
9 Kwaliteit en fysieke leefomgeving	52.818	n	57.571	n	4.753	n
10 Financiën / Algemene dekkingsmiddelen	225.811	v	231.760	v	5.949	n
Totaal uit normale bedrijfsuitoefening	6.414	n	7.023	n	609	v
Na verwerking incidentele lasten en baten	0	n	10.806	n	10.806	n
10 Financiën / Algemene dekkingsmiddelen						
Totaal:	6.414	n	17.829	n	11.415	n

De belangrijkste financiële afwijkingen

Het volgende overzicht laat de financiële afwijkingen groter dan € 250.000 zien van de jaarrekening ten opzichte van de bijgestelde begroting 2011. Indien een afwijking in lasten gecorrigeerd wordt door een evenredige afwijking in de baten, dan zijn die afwijkingen buiten beschouwing gelaten (budgettair-neutraal). De afwijkingen zijn incidenteel van aard, tenzij aangegeven wordt dat mee- of tegenvallers structureel doorwerken naar 2012 en verder (in tabel aangeduid met i = incidenteel en s = structureel).

bedragen x € 1.000				Inc/	
				Str	
Saldo begroting na wijziging (inclusief mutaties reserves)					6.414
Budgettaire tegenvallers					
Prog.	Beleidsveld	Omschrijving		bedrag	
2	Fysieke veiligheid	VRK	i	433	
2	Fysieke veiligheid	Huurbatan	s	119	
2	Fysieke veiligheid	Afboeken vordering BTW VRK	i	436	
2	Integrale vergunning en handhaving	Lagere legesbatan uit Wabovergunningen	s	1.005	
2	Integrale vergunning en handhaving	Voorziening debiteuren boetes	i	344	
5	Vastgoed	Grondexploitatie en vastgoedontwikkeling	i	4.003	
5	Vastgoed	Afwaardering niet in exploitatie genomen gronden	i	1.044	
5	Ruimtelijke ontwikkeling	Hogere personeelslasten	i	527	
7	Werk- en reïntegratie	Participatiebudget	i	1.097	
8	Parkeren	Hogere doorbelaste kosten van vastgoed	i	405	
9	Openbare ruimte bovengronds	Onderhoud wegen, straten en pleinen	i	4.050	
9	Openbare ruimte bovengronds	Beheer openbaar groen	i	483	
9	Openbare ruimte bovengronds	Onderhoud speelgelegenheden	i	515	
10	Lokale heffingen en belastingen	Afboeking dubieuze belasting debiteuren	i	392	
		Nadelige overige uitkomsten diverse beleidsvelden	i	693	
Budgettaire tegenvallers					15.546
Budgettaire meevaller					
Prog.	Beleidsveld	Omschrijving		bedrag	
2	Fysieke veiligheid	Niet geraamde rijksbijdrage Nazorg ex-gedetineerden	i	401	
3	Publieke gezondheid	VRK/GGD	i	575	
3	Zorg en dienstverlening	Brede doeluitkering BDU SIV	i	1.052	
4	Jeugd	Voor en vroegtijdige educatie	i	1.215	
4	Jeugd	Brede doeluitkering jeugd-en gezin	i	1.420	
5	Wonen	Vrijval voorzieningen BLS	i	3.066	
8	Parkeren	Parkeervergunningen	i	320	
8	Parkeren	Parkeervergunningen	s	343	
10	Algemene dekkingsmiddelen	Algemene uitkering	i	3.675	
10	Algemene dekkingsmiddelen	Vrijval ISV-middelen	i	1.803	
10	Algemene dekkingsmiddelen	Heffingsrente	i	325	
10	Lokale heffingen en belastingen	Opbrengst OZB	i	742	
Budgettaire meevallers					14.937
operationeel rekeningsaldo 2011					7.023
10	Algemene dekkingsmiddelen	Saldo afboeking materiële vaste activa			
	Afboeking heeft betrekking op:	Programma 1	i	1	
		Programma 2	i	69	
		Programma 4	i	6.674	
		Programma 5	i	1.240	
		Programma 6	i	1.449	
		Programma 8	i	24	
		Programma 9	i	888	
		Programma 10	i	461	
Per saldo verantwoord op programma 10					10.806
Rekeningsaldo 2011 na verwerking bijzonder lasten en baten					17.829

Van de budgettaire tegenvallers heeft € 1,124 miljoen een structureel karakter; lagere legesopbrengsten Wabo en lagere huurbaten brandweer. Van de meevallers heeft € 343.000 een structureel karakter; baten uit parkeervergunningen. De structurele effecten worden bij de Kadernota 2012 betrokken.

Budgettaire tegenvallers in 2011

Programma 2

Fysieke veiligheid

De lasten van het beleidsveld fysieke veiligheid zijn voor een deel overschreden door het voorzien van een verplichting die voortvloeit uit de afspraken over de uitvoering van de regeling functioneel leeftijdsontslag (FLO) door de VRK voor voormalig brandweerpersoneel van de gemeente met een bedrag van € 552.000. Daarnaast zijn de lasten die voortvloeien uit de versterking van de bedrijfsvoering van de VRK op dit beleidsveld verantwoord, terwijl de geraamde bijdrage hiervoor is toegevoegd aan het GGD-budget (zie Bestuursrapportage 2011-2 programma 3, beleidsveld Publieke Gezondheid). Hierdoor is een nadeel van € 400.000 ontstaan en een evenredig voordeel op programma 3. In 2012 worden de budgetten voor brandweezorg en GGD in overeenstemming gebracht met de begroting van de VRK, waarin het effect van de menukaarten VRK is verwerkt.

Door de herverdeling van taken op het gebied van proactie en preventie is een lagere bijdrage aan de VRK betaald. Dat leidde tot een voordeel van € 500.000. Per saldo resteert een nadeel van ruim € 500.000.

Er is als gevolg van overkoepelende afspraken met de Veiligheidsregio Kennemerland in 2011 € 119.000 minder huuropbrengst inzake de brandweerkazernes ontvangen. Deze verlaging is structureel. Inzake de afwikkeling van de BTW over de jaren 2005 tot en met 2007 ha de gemeente een vordering van € 436.000 opgenomen op Veiligheidsregio Kennemerland (VRK). Na nader onderzoek en afstemming blijkt deze vordering niet volwaardig te zijn en is deze afgeboekt.

Integrale vergunningen en handhaving

De achtergebleven baten (€ 1 miljoen) op leges Wabo ten opzichte van de begroting is volledig te wijten aan het uitblijven van 'grote' projecten (bouwaanvragen van meer dan € 5 miljoen) zoals die zich in voorgaande jaren wel hebben voorgedaan. De marktontwikkelingen in het vastgoed zijn sterk onderhevig aan de gevolgen van de economische crisis.

Daarnaast is een nadeel ontstaan van ruim € 300.000 doordat een extra dotatie aan de voorziening debiteuren noodzakelijk bleek door nog openstaande vorderingen voortvloeiende uit het boetesysteem en door een hogere ureninzet voor het project nazorg ex-gedetineerden dan geraamd.

Programma 5

Vastgoed

Door nieuwe inschattingen van de uitkomsten van de diverse grondexploitaties is een niet geraamde dotatie voorzieningen geboekt van € 2,9 miljoen. Dit om toekomstige verliezen te voorzien. Een uitvoerige toelichting is opgenomen in deel 3, de paragraaf grond-en vastgoedbeleid.

Daarnaast heeft de afdeling Vastgoed minder declarabele uren gerealiseerd dan was geraamd. Dit heeft tot een nadeel van € 700.000 geleid. Voorts zijn de beheerkosten en de kosten van centrale overhead in totaal € 350.000 hoger dan geraamd.

Onder de voorraden "niet in exploitatie genomen gronden" zijn tot en met 2010 de gronden van het recreatiegebied Haarlem-Noord en volkstuinten Westelijke randweg opgenomen. Gronden mogen in de "niet in exploitatie genomen gronden" worden opgenomen indien aannemelijk is dat deze binnen afzienbare tijd in exploitatie worden genomen. In die periode wordt er ook rente toegerekend aan de boekwaarde.

Aangezien het voor het recreatiegebied Haarlem-Noord en volkstuinten Westelijke randweg niet de verwachting is dat deze binnen afzienbare tijd in exploitatie worden genomen, zijn deze binnen de balans geherrubriceerd naar de materiële vaste activa, gronden en terreinen. Daar de waardering van gronden en terreinen onder de materiële vaste activa dient plaats te vinden tegen de verkrijgingsprijs, dient de tot dusver jaarlijks toegevoegde rente ten laste van het resultaat te worden gebracht. Doordat deze gronden meer dan 15 jaar geleden zijn aangeschaft, kan de historische aanschafprijs niet meer

worden achterhaald. Om die reden is uitgegaan van een afwaardering van de boekwaarde tot het niveau van de marktwaarde bij de huidige functie van de gronden. Dit betreft € 709.443 voor het recreatiegebied Haarlem-Noord en € 53.132 voor de volkstuinen Westelijke Randweg. Voorts is € 281.150 extra gedoteerd aan de voorziening toekomstige verliezen Badmintonpad.

Ruimtelijke ontwikkeling

Bij de budgettering van het product ruimtelijke plannen is er rekening mee gehouden dat een gedeelte van de personeelslasten wordt gedekt uit projecten en dienstverlening naar derden. In de praktijk zijn veel minder declarabele uren gerealiseerd, dan was gebudgetteerd onder meer door langdurige ziekte. Daarnaast was er minder inzet nodig voor bouwleges en zijn niet geraamde uren besteed aan de totstandkoming van nota's Ruimtelijke Kwaliteit en daklandschappen. Dit heeft tot een nadeel van ruim € 400.000 geleid.

Programma 7

Werk en integratie

In verband met de meeneemregeling en afwikkeling van het participatiebudget 2010 heeft een nadere correctie plaatsgevonden van € 399.000. Dit levert een voordeel op van € 339.000. Er bestaat nog een grote onzekerheid over de inbaarheid van de vordering van het participatiebudget 2009. In afwachting van de uitkomst van deze juridische kwestie is een voorziening voor oninbaarheid getroffen van € 1.436.000.

Programma 8

Parkeren

Vanuit de huisvestingskostenplaats vastgoed is meer dan € 400.000 aan hogere lasten doorbelast door hogere lasten OZB (verrekening voorgaande jaren) en een hogere doorbelasting van de kosten van de VVE.

Programma 9

Openbare ruimte bovengronds

Dit beleidsveld heeft geresulteerd in een groter tekort van € 5 miljoen, in hoofdzaak door een overschrijding van de kosten op onderhoud wegen, straten en pleinen van € 4 miljoen.

In het meerjarenprogramma Beheer en onderhoud is een hoger bedrag opgenomen dan in de exploitatiebegroting in verband met de systematiek van overprogrammering. Die is ingezet vanuit de wens anticyclisch te investeren, door gunstige marktomstandigheden.

Om te beoordelen of de budgetoverschrijding veroorzaakt wordt doordat meer opdrachten zijn verstrekt of projecten duurder zijn uitgevallen, is nader onderzoek gedaan. Uit de analyse blijkt dat er feitelijk meer projecten zijn uitgevoerd voor een bedrag van € 3,2 miljoen, waarmee het anticyclisch investeren gerealiseerd is. Hiermee is een voorschot genomen op de geplande projecten voor 2012.

Ten tijde van de Bestuursrapportage-2 van 2011 was de inschatting nog dat het budget niet zou worden overschreden. Omdat in tegenstelling tot 2011 de winter is uitgebleven konden meer projecten gerealiseerd worden. Ook in tegenstelling tot andere jaren is meer ingezet op zogenaamd 'bulkprojecten', zoals onderhoud en vervanging van asfalt en open verhardingen en dagelijks onderhoud voor ongeveer € 800.000. Daarmee komt de totale overschrijding op onderhoud wegen, straten en pleinen op ruim € 3,9 miljoen.

Er zijn ook meer beheerprojecten openbaar groen uitgevoerd dan waarmee rekening was gehouden voor 2011. Projecten uit de jaarschijf 2012 zijn eerder gestart, er is meer ingezet op zogenaamde bulkprojecten op het gebied van dagelijks onderhoud. De hogere lasten bedragen € 483.000. Dit geldt ook voor onderhoud speelgelegenheden, waarbij voor € 200.000 onderhoudskosten zijn gerealiseerd, die voor 2012 geprogrammeerd stonden. De totale overschrijding op speelgelegenheden bedraagt € 515.000.

De totale overschrijding bedraagt € 4,9 miljoen.

Programma 10

Lokale belastingen en heffingen

Elk jaar wordt de voorziening belastingdebiteuren herijkt naar de ouderdom van de belastingvorderingen. Deze herijking is reden geweest een bedrag van € 392.000 vorderingen af te boeken.

Na verwerking van de bijzondere baten en lasten ontstaat nog een nadeel op programma 10.

Toelichting budgettaire meevallers in 2011

Programma 2

Fysieke veiligheid

De hogere baten hebben betrekking op de projecten 'Nazorg ex-gedetineerden', waarvan de Rijksbijdrage ad € 321.000 abusievelijk niet was geraamd. Tevens was voor het project sluitende keten de baten ad € 80.000 abusievelijk niet geraamd.

Programma 3

Publieke gezondheid

Via vaststelling van Bestuursrapportage-2 van 2011 is voor de versterking van de bedrijfsvoering van de VRK het budget met € 400.000 verhoogd. De gerealiseerde lasten zijn echter verantwoord op programma 2 fysieke veiligheid. Hierdoor is een voordeel van € 400.000 ontstaan en een nadeel op programma 2. Daarnaast is een voordeel ontstaan (incidenteel) door een lagere afname van het zogenaamde pluspakket van de VRK/GGD, door een opschoning. In 2012 worden de budgetten voor brandweezorg en GGD in overeenstemming gebracht met de begroting van de VRK, waarin het effect van de menukaarten VRK is verwerkt.

Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking

Voor de Brede Doeluitkering Sociale Integratie en Veiligheid (BDU SIV) is in de lijn met de prestatielevering volgens de SiSa-verantwoording het resultaat over 2011 berekend op € 1.052.000 en ten gunste van het resultaat gebracht. In voorgaande jaren werd resultaat genomen op het moment van de ontvangst van de vaststellingsbeschikking.

Programma 4

Jeugd

Een voordeel van 1,2 miljoen is geconstateerd in het vierde kwartaal 2011 na een analyse gemaakt van de geplande uitgaven uit de Specifieke Rijksuitkering OAB over de gehele periode. Op dat moment werd duidelijk dat de prestaties tot en met het jaar 2011 behaald waren, maar nog niet alle middelen besteed waren. Ook in de komende jaren is voldoende budget om de doelen en prestaties te behalen. Doordat het mogelijk is om vanuit de regeling OAB activiteiten te financieren die regulier uit de gemeentemiddelen worden bekostigd (omlabeling) is incidenteel een voordeel behaald. Gezien het (late) tijdstip van de analyse en de onzekerheid over de eisen aan de omlabeling van de middelen was een eerdere melding in de bestuursrapportage niet mogelijk.

Over de periode 2008-2010 is een Brede Doeluitkering Jeugd en Gezin ontvangen voor de realisatie van Centra voor Jeugd en Gezin (CJG). Deze regeling liep eind 2011 af. In het vierde kwartaal 2011 is t.b.v. de eindafrekening richting het Rijk een analyse gemaakt. Uit de analyse bleek dat de middelen niet volledig besteed zijn door voorzichtig financieel beleid en een groei-model van de oprichting van de CJG's waar de 5de en laatste nu geopend is. Doordat het mogelijk is om vanuit deze regeling activiteiten te financieren die regulier uit de gemeentemiddelen worden bekostigd (omlabeling) is incidenteel een voordeel van 1,4 miljoen behaald.

Programma 5

Wonen

De vooruit ontvangen subsidies in het kader van het Besluit Locatie gebonden Subsidies (BLS) van € 3,066 miljoen kunnen door de geldende verslaggevingsregels niet als balanspost verantwoord blijven

worden en vallen daarom vrij. Het is wel noodzakelijk dat deze middelen beschikbaar blijven voor de realisatie van afgesproken doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting. Afgesproken is om de bestemming van het rekeningresultaat te betrekken bij de Kadernota 2012. Dan wordt voorgesteld deze middelen hiervoor te bestemmen.

Programma 8

Parkeren

De opbrengst is ruim € 600.000 hoger door een hogere opbrengst parkeervergunningen over 2009 en 2010 van € 320.000 en van € 343.000 over 2011. Afgesproken is dat bij de Kadernota 2012 meer inzicht wordt gegeven in de meerjarige ramingsystematiek.

Programma 10

Algemene dekkingsmiddelen

De Algemene uitkering is over 2011 € 2,1 miljoen hoger uitgevallen dan de raming. Op grond van de decembercirculaire 2011 is de uitkeringsfactor verhoogd en voorts zijn de verdeelmaatstaven aangepast. Op basis van diezelfde circulaire is de uitkering over 2010 ruim € 1 miljoen hoger berekend.

Over 2009 werd rekening gehouden met een nadelig effect van ruim € 500.000. De vaststelling over 2009 resulteerde echter in een nadeel van € 34.000, derhalve bijna € 500.000 voordeliger dan geraamd.

Vrijval ISV-middelen

Deze vooruit ontvangen subsidies van € 1,803 miljoen kunnen door de geldende verslaggevingregels niet als balanspost verantwoord blijven worden en vallen daarom vrij. Het is wel noodzakelijk dat deze middelen beschikbaar blijven voor de realisatie van afgesproken doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting. Afgesproken is om de bestemming van het rekeningresultaat te betrekken bij de Kadernota 2012. Dan wordt voorgesteld deze middelen te bestemmen voor de afwikkeling van aangegane ISV-verplichtingen.

Heffingsrente

In 2012 is inzake de afwikkeling van het Sportbesluit een voor de gemeente te ontvangen heffingsrente BTW over voorgaande jaren berekend. Voorts wordt inzake de afwikkeling van het BTW compensatiefonds van oudere jaren een te betalen heffingsrente verwacht. Het totaal batig saldo bedraagt € 325.000 en is in het resultaat verantwoord.

Lokale belastingen en heffingen

De hogere opbrengst van de Onroerende Zaakbelastingen niet-woningen wordt vrijwel volledig veroorzaakt door nog opgelegde aanslagen in 2011 over voorgaande jaren. Hiervoor was rekening gehouden met een opbrengst van € 550.000, terwijl er voor een bedrag van € 1,2 miljoen is opgelegd. Met de hogere opbrengsten is rekening gehouden in de gewijzigde begroting 2012.

Mutatie als gevolg van verwerking bijzondere lasten en baten

Programma 10

Algemene dekkingsmiddelen

De verplichte afboeking van materiële vaste activa met een bedrag van € 10,8 miljoen was niet geraamd en leidt daardoor tot een incidenteel nadeel.

Budgetbeheer en rechtmatigheidscriteria

Verbetering van het budgetbeheer is één van de aandachtspunten uit zowel de rapportages van de accountant als de Rekenkamercommissie. Verbetering van het budgetbeheer is dan ook één van de actiepunten van het uitvoeringsprogramma (Haarlem presteert beter). Dit programma is vanaf het najaar intensief opgepakt. Over de resultaten wordt u periodiek geïnformeerd. Hoewel het operationele resultaat van de jaarrekening weinig afwijkt van de begroting na wijziging, te weten € 609.000, blijken

er forse over-en onderschrijdingen te zijn op de diverse beleidsvelden. Er is dus nog, gelet op de forse afwijkingen, steeds aanleiding het budgetbeheer verder te verbeteren. Het is niet altijd te voorkomen dat afwijkingen pas blijken bij het opmaken van de jaarrekening. Dit kan het geval zijn bij dotaties aan voorzieningen of interne doorbelastingen. Afwijkingen die ontstaan doordat subsidies en rijksbijdragen zijn ontvangen en zijn besteed, maar niet zijn geraamd, komen echter ook nog voor.

Ook overschrijding van budgetten die eerder waren te voorzien en waarover eerder gerapporteerd had moeten worden komen nog voor.

Een van de aandachtspunten voor de verdere verbetering van de bedrijfsvoering is het versterken van het zelfcontrolerend vermogen van de organisatie. Vanuit dat oogpunt is in het jaarrekeningtraject er meer de nadruk op gelegd afwijkingen zelf te constateren en te analyseren. Hierdoor is het zichtbaar geworden dat er voor 2012 nog verdere stappen gezet moeten worden om afwijkingen tijdiger te signaleren en de begroting te wijzigen.

In bijlage 6.7 wordt gerapporteerd over de rechtmatigheidscriteria die gelden voor kostenoverschrijdingen van budgetten en kredieten. Voor een transparante verantwoording zijn de belangrijkste conclusies voor de rechtmatigheidscriteria in deze paragraaf samengevat. De criteria die worden gebruikt zijn gepubliceerd door het platform rechtmatigheid.

Daarbij wordt een onderscheid gemaakt in vier hoofdcategorieën:

- a. Kostenoverschrijdingen van activiteiten die passen binnen het bestaande beleid en die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten, bijvoorbeeld via kostendekkende omzet (heffingen, huur), via egalisatiereserves of via subsidies. Deze overschrijdingen worden geaccepteerd passend binnen het beleid (categorie 2);
- b. Kostenoverschrijdingen die binnen het bestaand beleid passen en een gevolg zijn van interne factoren als doorberekening van indirecte kosten, onder voorwaarde dat de totale kosten niet zijn toegenomen. Deze overschrijdingen worden geaccepteerd passend binnen het beleid (categorie 3);
- c. Kostenoverschrijdingen die binnen het bestaand beleid passen, maar niet tijdig aan de raad konden worden gerapporteerd (bijvoorbeeld open einde regelingen of informatie over de algemene uitkering in een december-circulaire). Deze overschrijdingen worden geaccepteerd passend binnen het beleid (categorie 4);
- d. Kostenoverschrijdingen van activiteiten die passen binnen het bestaande beleid en ten onrechte niet tijdig niet aan de raad zijn gerapporteerd.

Bijvoorbeeld:

- een verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse gegevens al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend;
- idem met betrekking tot overschrijding van een investeringskrediet.

Doordat deze overschrijdingen binnen het bestaande beleid vallen, kunnen deze bij de jaarrekening alsnog worden geautoriseerd (categorie 5);

Budgetten:

In Haarlem is het uitgangspunt dat een beleidsveld het autorisatieniveau is op basis waarvan de raad het college heeft geautoriseerd. Over het totale budget van het beleidsveld wordt verantwoording afgelegd. Voorts zijn baten en lasten conform de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten bruto beschouwd (dus niet gesaldeerd, zoals wel is toegepast bij de verklaring van het rekeningsaldo).

x € 1.000

Samenvatting	Rechtmatigheidscriteria overschrijding			
	Cat 2	Cat 3	Cat 4	Cat 5
Uit normale bedrijfsvoering	22.878	7.254	6.795	0
Na verwerking bijzonder lasten en baten			10.700	
	22.878	7.254	17.495	0

Conclusies:

De grootste kostenoverschrijdingen zijn gerealiseerd in categorie 2 en dat zijn lasten die gecompenseerd worden door direct gerelateerde baten. Deze overschrijdingen zijn budget-neutraal, maar de baten en lasten behoren zoveel als mogelijk tijdig, via de Bestuursrapportages, geraamd te worden of al opgenomen te zijn in de primaire begroting.

De overschrijdingen die genoemd worden in categorie 3 van ruim € 7 miljoen zijn overschrijdingen die in het algemeen pas blijken bij het opmaken van de jaarrekening zoals doorberekeningen van indirecte kosten aan dotaties aan voorzieningen c.q. het nemen van verliezen bij grondexploitaties. Hierbij zijn onder meer te noemen het treffen van een voorziening vanwege lasten die voortvloeien uit de regeling functioneel leeftijdsontslag van de VRK voor een bedrag van € 625.000 en het afwaarderen van de niet in exploitatie genomen gronden van € 1,044 miljoen. Ook is een voorziening getroffen voor toekomstige verliezen uit grondexploitaties van € 2,9 miljoen en is een hogere dotatie gedaan aan de voorziening dubieuze debiteuren belastingen van € 392.000.

De overschrijdingen in categorie 4 vloeien in hoofdzaak voort uit de verwerking van de bijzondere lasten en baten door de afboeking van de materiële vaste activa van € 10,7 miljoen en door kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die in verband met het tijdstip van het ontstaan ervan, niet tijdig aan de raad konden worden gerapporteerd. De grootste overschrijding betreft de hogere lasten voor de openbare ruimte bovengronds van € 5,048 miljoen.

Kredieten

Conform deze criteria worden onderstaand de overschrijdingen van kredieten ten opzichte van de raming (na wijziging) eveneens naar rechtmatigheid toegelicht:

In de financiële beheersverordening is in artikel 4 lid 4 het volgende opgenomen: Indien het college voorziet dat een investeringskrediet dreigt te worden overschreden met meer dan € 50.000, wordt dit in de eerstvolgende tussenrapportage of via een separaat voorstel aan de raad gemeld. De kostenoverschrijdingen zijn geconstateerd na verantwoordingsjaar. Op basis van dit artikel worden de volgende kredietoverschrijdingen als financieel onrechtmatig aangemerkt.

Krediet	Bedrag	Overschrijding
SHO Tetterodeschool IP-nr 77.01	€ 1.290.288	€ 93.276
Sportpark Nol Houtkamp	0	€ 227.744
Kleine investeringen parkeren	€ 137.275	€ 53.386
Spaardamseweg kademuur	0	€ 130.549
Totaal	€ 1.427.563	€ 504.955

De oorzaken zijn nader toegelicht in bijlage 6.8.

Omdat de geconstateerde overschrijdingen in deze categorie wel binnen het bestaande beleid vallen, wordt de raad verzocht deze lasten alsnog bij de jaarrekening te autoriseren. Dit is een beslispunt bij het besluit tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening 2011.

De ontwikkeling van de algemene reserves in 2011

In het navolgende overzicht wordt het verloop van de algemene reserves aangegeven. Het saldo van de jaarrekening 2011 maakt hier nog geen onderdeel van uit, omdat bij de Kadernota 2012 besluitvorming plaatsvindt.

bedragen x € 1.000

Verloop algemene reserves	
Stand algemene reserve per 01-01-2011	42.419
Toevoegingen 2011	
- Opheffen BTW reserve	2.721
- Opheffen egalisatie huisvesting reserve	76
- Opheffen reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen	174
- Opheffen reserve Rotonde Raaksbruggen	1343
- Opheffen reserve Nicolaasbrug	300
- Opheffen reserve onderhoud fietspaden	300
- Reserve IZA dekking tekort 2010	190
- Precario kabels en leidingen	4560
- Verkoop Nieuwe Gracht	900
- BTW bonroute	564
- Nationaal uitvoeringsprogramma	255
- Toevoeging aan de reserve grondexploitaties	40
	11.423
Onttrekkingen 2011	
- Budgetoverheveling veiligheid (berap 2009-2)	39
- Bestemming rekeningresultaat 2010 (tekort 2010)	1.667
- Onttrekking ter dekking tekort jaar 2011 (kadernota 2011 pagina 18)	1.500
Amendement kadernota 2011 onttrekking algemene reserve i.p.v. Wmo-reserve	1.000
	4.206
Stand algemene reserve per 31-12-2011	49.636

De algemene reserve is met ruim € 7 miljoen versterkt ten opzichte van 2010. Dit vloeit voort uit de afspraken van het coalitieakkoord, waarin is vastgelegd dat de opbrengst uit precario op kabels en leidingen wordt toegevoegd aan de algemene reserve als één van de middelen om de schuldenlast van de gemeente terug te dringen. Deze toevoeging bedroeg ruim € 4,5 miljoen.

Daarnaast is als gevolg van de actualisatie van de reserves, uitgevoerd bij de jaarrekening 2010, een aantal reserves opgeheven, waarvan door de raad besloten is het saldo toe te voegen aan de algemene reserve. Het eigen vermogen neemt door deze laatste wijziging niet toe. Het betreft een verschuiving van de bestemmingsreserves naar de algemene reserve.

Bestemming rekeningresultaat

Conform bestendige gedragslijn wordt de bestemming van het rekeningresultaat besproken bij de Kadernota. Het college zal hiervoor een voorstel voorbereiden.

Zonder vooruit te lopen op deze besluitvorming is het als onderdeel van de analyse van het jaarrekeningsaldo van belang inzichtelijk te maken dat het rekeningsresultaat 2011 beïnvloed is door

enige incidentele afwijkingen, die op grond van eisen, die aan de financiële verslaglegging worden gesteld, ten laste of ten gunste van het jaar 2011 afgewikkeld zijn.

Om te voorkomen dat incidentele budgetten niet meer beschikbaar zijn, terwijl de prestaties nog verricht moeten worden in 2012, wordt voorgesteld deze budgetten te betrekken bij de bestemming van het rekeningresultaat.

Toelichting per onderwerp	Bedrag	
<p>ISV-middelen</p> <p>Op de balans was een bedrag aan ISV (Investing Stedelijke Vernieuwing) over 2010 opgenomen als vooruitontvangen subsidie. Inmiddels geldt er geen bestedingsverantwoording meer voor deze middelen, waardoor ze niet meer als verplichting gereserveerd kunnen blijven en daardoor vrijvallen in het rekeningssaldo 2011. Om deze middelen toch voor stedelijke vernieuwing te behouden wordt voorgesteld deze middelen over te hevelen naar 2012. Bij de kadernota 2012 treft u een nader onderbouwd voorstel over de besteding aan.</p>		€ 1.803.000
<p>Restant-budget onderzoek verrichten onderzoek bij verbonden partijen</p> <p>Bij het vaststellen van de bezuinigingsopgave subsidies en verbonden partijen stelde de gemeenteraad in 2011 een budget van € 500.000 beschikbaar voor onderzoeken bij verbonden partijen, gesubsidieerde organisaties en innovatie. Bij de tweede bestuursrapportage 2011 is hiervan € 300.000 overgeheveld naar 2012, omdat de onderzoeken niet allemaal in 2011 worden uitgevoerd. Van het budget 2011 ad € 200.000 is € 71.000 besteed. Voorgesteld wordt de resterende € 129.000 beschikbaar te houden voor onderzoek en over te hevelen naar 2012.</p>		€ 129.000
<p>Middelen BLS</p> <p>Op de balans waren vooruitontvangen subsidies BLS opgenomen. Inmiddels geldt er geen bestedingsverantwoording meer voor deze middelen, waardoor ze niet meer als verplichting gereserveerd kunnen blijven en daardoor vrijvallen in het rekeningssaldo 2011. Omdat deze middelen toch voor woningbouw dienen te blijven, wordt voorgesteld deze middelen over te hevelen naar 2012. Bij de kadernota 2012 treft u een nader onderbouwd voorstel over de besteding aan.</p>		€ 3.066.000
<p>Budget vermindering wachtlijsten in de kinderopvang</p> <p>In 2010 zijn eenmalig van het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor het wegwerken van wachtlijsten bij de kinderopvang. In 2011 is vooral gewerkt aan het stroomlijnen van de vergunningsprocedure rond kinderopvang. Dit heeft een positief effect op de wachtlijsten. De door het Rijk versterkte middelen vallen vrij. Aangezien de activiteiten in het kader van het wegwerken van de wachtlijsten bij de kinderopvang in 2012 uitgevoerd gaan worden, wordt voorgesteld om de middelen hiervoor beschikbaar te houden. De activiteiten zijn:</p> <p>Interne projectorganisatie € 11.000 Bekostiging Ondersteuning Regioplan € 50.000 Onderzoek naar verbetering informatievoorziening € 27.000 Onderzoek/Uitbreiding VVE in kinderopvang € 60.000</p>		€ 148.000
<p>Heffingsrente</p> <p>De raad heeft inzake het voorstel "Compensatie sportverenigingen betreffende investeringen kleedaccomodaties buitensport"(2012 30070), ingestemd met de aanwending van de teruggave van de BTW gelden uit hoofde van het Sportbesluit. In de berekening is tevens rekening gehouden met een te ontvangen heffingsrente van € 300.000. De in 2012 te ontvangen heffingsrente is in de lijn met het voorgeschreven stelsel van baten en lasten, ten gunste van het resultaat 2011 gebracht. De raad wordt voorgesteld om bij de resultaatbestemming het bedrag van € 325.000 te betrekken.</p>		€ 325.000
Totaal		€ 5.471.000

Op basis van de uitkomsten van de jaarrekening 2011 (operationeel resultaat), de uitkomst na verwerking van de bijzondere baten en lasten en de voorstellen om incidentele baten die in 2011 zijn vrijgevallen is onderstaand een geschoond resultaat over 2011 berekend:

Financiële samenvatting uitkomsten jaarrekening

De financiële gevolgen zijn samengevat in de onderstaande tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	Saldo jaarrekening 2011
Operationeel resultaat 2011	7.023
Resultaat verwerking bijzondere lasten en baten	10.806
Rekeningresultaat incl. bijzondere baten en lasten	17.829
Af: Dekking afwaardering activa uit bestemmingsreserves	- 10.806
Bij: Voorstellen bestemming resultaat	5.471
Geschoond resultaat	12.494

1.4 Doeltreffendheid- en doelmatigheidsonderzoeken

Zoals door de raad is vastgesteld in de Verordening Gemeentewet art.213a voert het college jaarlijks 213a-onderzoeken uit. Dit zijn onderzoeken naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het door het college gevoerde beleid. Vanuit de wens om 213a-onderzoeken uniformer en kwalitatief goed te kunnen uitvoeren heeft het college in 2011 een protocol voor het kader en de werkwijze vastgesteld. Het protocol omvat de wijze waarop de selectie van onderwerpen voor 213a-onderzoek plaatsvindt, hoe de voorbereidingen tot stand komen, het kader van uitvoering en een evaluatie/follow up van de 213a-aanbevelingen.

In 2011 is een aantal 213a-onderzoeken uitgevoerd, waaronder een onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van VAT/VTU. De centrale vraag voor het onderzoek was de doelmatigheid en doeltreffendheid van de ambtelijke inzet bij projecten te toetsen. De ambtelijke inzet komt tot uitdrukking in de VAT- (Voorbereiding, Administratie en Toezicht) of VTU-kosten (Voorbereiding, Toezicht en Uitvoering). Het rapport en verbeterplan aangaande het 213a-onderzoek naar personele inzet binnen gemeentelijke projecten is nog niet door het college vastgesteld. Wanneer behandeling heeft plaatsgevonden wordt het rapport ter kennisgeving aan de commissie bestuur gestuurd.

Ook is in 2011 onderzoek gedaan naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het hondenbeleid. De negen beleidslijnen zijn hierop onderzocht. Een groot deel van deze beleidslijnen zijn leefregels voor burgers. Hondenbezitters moeten zorgen dat hun hond aangelijnd is, ze moeten de poep opruimen en opruimmiddelen bij zich dragen. De gemeente heeft hier een controlerende en handhavende taak. Een groot deel van de onderzoeksrapportage beschrijft dan ook de handhaving op deze onderwerpen. De doelmatigheid en doeltreffendheid rondom handhaving is moeilijk te onderzoeken. Naar aanleiding van het onderzoeksrapport worden aanbevelingen door het ambtelijk apparaat opgepakt.

Tot slot loopt er nog een tweetal onderzoeken door vanuit 2011, waarvan de afronding in 2012 plaatsvindt; te weten, het 213a-onderzoek naar afvalstoffenheffing en erfpacht.

1.5 Paragraaf bezuinigingen

De bezuinigingsopgaaf voor de gemeente Haarlem is fors. In het coalitieakkoord staat dat de gemeente Haarlem toe werkt naar een totale bezuiniging van € 35 miljoen in 2018. Het totaalbedrag is ‘verkaveld’ naar een 5-tal clusters, waarmee een evenwichtige verdeling van de pijn over de stad, de burgers, de instellingen, bedrijven en het gemeentelijk apparaat is beoogd. In tabel 1 is aangegeven welk bedrag per cluster wordt omgebogen.

Taakstelling (in mln)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2018
Investerings	-5.012	-573	199	3.699	3.705	4.803	7.000
Inkomsten	1.155	2.525	3.845	5.165	6.485	6.952	7.885
Efficiency	2.303	1.550	2.350	3.150	3.950	4.550	5.750
Subsidies	0	1.880	3.235	4.340	5.320	6.430	8.650
Taken	1.000	1.525	2.200	2.720	2.995	3.697	5.100
Algemene taakstelling					1.500	1.205	615
Totaal taakstellingen	-554	6.907	11.829	19.074	23.955	27.637	35.000

(tabel 1)

In 2011 is volgens planning al gestart met de realisatie van het bezuinigingspakket. In deze paragraaf wordt beschreven per cluster wat er gerealiseerd is. In de bijlage wordt meer in detail per maatregel de stand van zaken beschreven.

Investerings

In de begroting 2011 is ingezet op het beperken van investeringen zowel door terughoudendheid bij het honoreren van nieuwe investeringen als het schrappen van niet noodzakelijke investeringen. Daarnaast zijn investeringen met maatschappelijk nut indien mogelijk in de exploitatiebegroting opgenomen. Bijkomend voordeel is dat de lasten minder naar de toekomst worden doorgeschoven hetgeen een positief effect heeft op de omvang van de schuldenlast. Hoofddoel is het beperken van kapitaallasten in de begroting. Dat effect doet zich nog niet in 2011 voor: in de afgesproken planning nemen de kapitaallasten vanaf 2013 af. Dit is zichtbaar in bovenstaande tabel 1: pas vanaf 2013 worden er lagere kapitaallasten gerekend. Het opnemen van investeringen met maatschappelijk nut in de exploitatiebegroting had voor de kapitaallasten 2011 en 2012 negatieve effecten. Vanaf 2013 heeft het ingezette beleid geleid tot budgettaire voordelen.

Woonlasten en andere inkomsten

De taakstelling voor 2011 op het vlak van inkomsten is bijna € 1,2 miljoen. De bezuinigingen zijn geformaliseerd met het vaststellen van de belastingtarieven 2011 en de leges- en tarievenverordening. Voor twee maatregelen is de realisatie anders verlopen dan gepland waardoor er ruim € 0,1 miljoen niet is gerealiseerd:

- Het verhogen van de parkeertarieven met 0,5%. De tariefsverhoging voor garageparkeren is per 1 april 2011 doorgevoerd. Door de brand in de Appelaar, de tegenvallende opbrengsten van de Cronjégarage, het later realiseren van de faciliteiten bij de Raaks en de achterblijvende inkomsten uit straatparkeren is naar aanleiding van de 2e bestuursrapportage de begroting van de inkomsten naar beneden bijgesteld. De bijgestelde inkomstenbegroting is wel gerealiseerd. Verwezen wordt naar de analyse op programma 9. In de brief d.d. 28 februari 2012 aan de gemeenteraad “financiële update voorafgaande aan de Kadernota 2012” zijn de tegenvallende inkomsten benoemd. De niet gerealiseerde parkeeropbrengsten leiden tot een nadeel in het financieel beeld waarvoor door aanvullende maatregelen dekking wordt gezocht.

- De aanlegkosten van gehandicaptenparkeerplaatsen per 2011 in rekening te brengen bij de aanvrager. De doorvoering van de maatregelen heeft meer tijd gekost dan verwacht, waardoor de maatregelen pas in 2012 zijn geëffectueerd.

Efficiency

Bij de Kadernota 2011 heeft het college aangegeven er naar te streven om de efficiencytaakstellingen versneld te realiseren waardoor er de eerste jaren meer wordt bezuinigd dan in het coalitieakkoord aangegeven. De oorspronkelijke taakstelling voor dit cluster ad € 0,75 miljoen is bij de Kadernota 2011 verhoogd tot € 2,3 miljoen.

De maatregelen uit de cluster efficiency betreffen het beperken van externe inhuur en het stroomlijnen van de interne organisatie door het verbeteren van zowel de structuur als de processen.

Voor het totaalbedrag van de nog in te vullen taakstellingen zijn concrete voorstellen benoemd voor de jaarschijf 2011 en is een aanzet gemaakt bij de invulling voor latere jaren. Het vergroten van de span of control en het vereenvoudigen en digitaliseren van bedrijfsprocessen kost tijd. De bezuiniging in het cluster efficiency is om die reden voor 2011 deels ingevuld door verlaging van de materiële budgetten.

Ter toelichting op de voorstellen het volgende:

- *Minder fte's en inhuur*
Er zijn voorstellen uitgewerkt voor het terugbrengen van het aantal fte's en minder inhuur. Dat kan bijvoorbeeld door vacatures die zijn ontstaan (tijdelijk) niet in te vullen en de werkzaamheden op een andere efficiëntere manier uit te voeren. In de Programmabegroting 2012-2015 (blz. 41) is aangegeven welke formatieplaatsen vervallen. In totaal gaat om zo'n 30 fte. Voor het grootste deel is deze formatiereductie al in 2011 gerealiseerd.

In 2011 is er aan gewerkt om met minder personeel en met minder inhuur derden hetzelfde niveau van dienstverlening of taakprestaties te leveren. Dat gaat niet vanzelf en maakt het nodig maakt het nodig om processen beter en "slanker" te organiseren. Dat vraagt tijd. De voorstellen die in 2011 zijn doorgevoerd hebben nagenoeg geen effect op de kwaliteit van de dienstverlening.

- *Verlaging materiële budgetten*
De raming van een aantal materiële budgetten is in 2011 verlaagd met ruim € 0,8 miljoen verlaagd en er is ook daadwerkelijk minder uitgeven terwijl de afgesproken prestaties in algemene zin wel zijn gerealiseerd.
- *Verlagen externe inhuur*
In het 213a-onderzoek dat in 2010 in opdracht van het college is uitgevoerd naar externe inhuur (Van binnen naar buiten (2010/340393)), is onderkend dat gezien het bedrag dat Haarlem uitgeeft aan de inhuur van externen en de financiële en inhoudelijke ruimte die er in de organisatie bestaat om tot inhuur over te gaan, het mogelijk en wenselijk is – ook gezien de financiële situatie van de gemeente – om aanzienlijk te besparen op de uitgaven voor externe inhuur. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt over de realisatie van de aanbevelingen van de rekenkamercommissie in 2011 uitvoerig gerapporteerd.

In 2011 is ingezet op reductie van de externe inhuur. De taakstelling "beperking externe inhuur" is in 2011 verdeeld over de hoofdafdelingen en gerealiseerd door reductie van diverse budgetten (materieel, formatie, inhuur enz.). Er is in 2011 voor € 16,3 miljoen ingehuurd; dat is ca. 10% minder dan in 2010 (18,4 miljoen). De inhuur als percentage van de loonsom is gedaald tot 22,3% (2010: 25,2%).

Van deze totaal inhuur wordt het grootste deel, € 8,9 miljoen gedekt uit reguliere inhuurbudgetten. Inhuur kan ook betaald worden uit de zgn. vacatureruimte. Een vacature wordt dan opengehouden – bijvoorbeeld omdat er wordt toegewerkt naar een situatie waarbij een arbeidsplaats wordt geschrapt - en het salarisbudget (in jargon: de vacatureruimte) wordt gebruikt om in te huren. Ten opzichte van voorgaande jaren neemt het deel dat gefinancierd wordt uit de vacatureruimte steeds verder af. Dit was in 2011 € 300.000 terwijl het bijvoorbeeld in 2009 nog € 3 miljoen was. De vacatureruimte – en daarmee de mogelijkheid om in te huren – is afgenomen omdat vacatures die ontstaan veelal niet meer worden vervuld maar ingeleverd in het kader van de bezuinigingen en gewenste formatiereductie. Het restant van de inhuur wordt gedekt uit projectbudgetten of andere niet specifieke geraamde budgetten in de exploitatiebegroting.

In 2011 is de aanzet gemaakt voor een betere grip en sturing op externe inhuur:

- A. Het “nee, tenzij” – principe geldt en er wordt ingezet op het reduceren van de duur van de inhuur en de hoogte van de tarieven. Voordat tot inhuur wordt overgegaan, wordt eerst bezien of er geen alternatieven zijn of dat er eigen bovenformatieve medewerkers kunnen worden ingezet;
  - B. Er gelden maximumtarieven voor inhuur die gelijk zijn aan de tarieven die het Ministerie van Financiën hanteert;
  - C. Er zijn maatregelen in gang gezet om te komen tot een betrouwbare registratie, monitoring en control op de inhuur.
- *Door de raad aangedragen ombuigingen*

In de commissie Bestuur is in 2010 een voorstel aan de orde geweest om ook op de raads- en griffie een aantal bezuinigingen door te voeren. Dat is gerealiseerd. Zo zijn de budgetten voor studiekosten, onderzoek en overige activiteiten van de griffie in 2011 met 10% verlaagd.

Taken en formatie

Voor de cluster taken is in 2011 een besparingspost ingeboekt van € 1 miljoen “onderhoudsniveau naar hogere norm”. Gedachte achter deze bezuiniging was dat bij het huidige aanbestedingsklimaat hetzelfde resultaat/niveau van onderhoud met minder middelen gehaald kan worden. Deze bezuiniging is niet gerealiseerd: er is een overschrijding van plm. € 4 miljoen op het onderhoudsbudget. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar Programma 9.

Subsidies en verbonden partijen

Gesubsidieerde instellingen

In het Coalitieakkoord is gesteld dat alle subsidies de komende jaren onder de loep worden genomen met als resultaat een korting van gemiddeld 10% (taakstellend € 3 miljoen) op de subsidieverstrekingen van Haarlem. Voor de jaarschijf 2011 zijn geen ombuigingen ingepland.

Om € 3 miljoen structureel te kunnen bezuinigen binnen het spoor subsidies is door de raad eenmalig een budget beschikbaar gesteld van

€ 0,5 miljoen uit te geven in 2011 en 2012 om onderzoek te doen naar de mogelijkheid om bezuinigingen te realiseren. In 2011 hebben de volgende onderzoeken plaatsgevonden c.q. zijn gestart:

- Overdracht van beheer en onderhoud naar de Cultuurpodia;
- Professionalisering van de Subsidieverwerving;
- Verzakelijking subsidiesystematiek;
- Samenwerking van de welzijnsorganisaties Dock en Effect.

Er was in 2011 voor de onderzoeken een budget geraamd van € 0,2 miljoen. Er zijn in 2011 voor alle gesubsidieerde organisatie voorstellen ontwikkeld om de bezuinigingen te realiseren. In deze jaarrekening wordt voorgesteld om het restantonderzoeksbudget over te hevelen naar 2012.

Verbonden partijen

In 2011 is er een besparing van € 0,5 miljoen ingeboekt op de verbonden partijen. Dit bedrag is opgebouwd uit een besparing van € 250.000 bij respectievelijk Spaarnelanden en de SRO. Bij de dividenduitkering ten gunste van de gemeente Haarlem van de NV Spaarnelanden is € 250.000 opgenomen als invulling van de aan NV Spaarnelanden opgelegde bezuiniging. De andere € 250.000 is bespaard bij de SRO.

Aanvullende bezuinigingen 2011

Zowel bij de Kadernota 2011 (blz. 18) als bij de Programmabegroting 2011-2015 (blz. 35) is besloten tot aanvullende bezuinigingen om het financieel totaalbeeld sluitend te houden. In totaal gaat het om de volgende bedragen:

Taakstellingen			2011
Aanvullende dekkingsvoorstellen			1,79 mln
Programmabegroting 2011-2015			
- aanvullend inkomsten	0,44	mln	
- aanvullend subsidies/bijdragen	0,05	mln	
- aanvullend taken	1,30	mln	
Aanvullende maatregelen Kadernota 2011			6,13 mln
- financieel technische maatregelen	2,10	mln	
- temporiseren beheer en onderhoud	2,00	mln	
- uitstel vervanging straatnaamborden	0,08	mln	
- uitstel invoeren nieuwe monumentenregeling	0,20	mln	
- vrijval BLS-middelen	1,00	mln	
- vrijval reservering onverschrijdingsregeling	0,25	mln	
- extra afstoten niet strategisch bezit	0,50	mln	
Totaal			7,92 mln

Bovenstaande bezuinigingen zijn gerealiseerd met uitzondering van:

- De ingerekende meeropbrengst grafrechten ad € 70.000 is niet gerealiseerd. De tarieven zijn met 10% verhoogd, dit heeft geleid tot meer inkomsten per begrafenis. Het aantal begrafenissen is echter achtergebleven bij de verwachtingen. Om die reden zijn in de 2e bestuursrapportage de inkomsten grafleges in de begroting verlaagd.
- De tarieven van het straat- en garageparkeren zijn conform planning met (3% boven het inflatiepercentage verhoogd (alleen 2011)). De extra opbrengst van € 0,25 miljoen is niet gerealiseerd. Zie toelichting bij maatregel verhogen parkeertarieven.
- In de paragraaf bezuinigingen is aangegeven dat er in 2011 is bezuinigd op het onderhoud aan de openbare ruimte. Ook bij de aanvullende bezuinigingsmaatregelen bij de Kadernota 2011 en de Programmabegroting 2011-2015 was een paar maatregelen opgenomen die te maken hebben met het onderhoud aan de openbare ruimte. De volgende budgetten zijn in 2011 verlaagd: flexibel budget wijkgericht werken (geraamde besparing € 150.000), extra maatregelen onderhoud (geraamde besparing € 200.000) en temporisering beheer & onderhoud (geraamde

besparing 2 miljoen). Gedachte achter deze bezuinigingen was dat bij het huidige aanbestedingsklimaat hetzelfde resultaat/niveau van onderhoud met minder middelen gehaald kan worden. “

In totaal is er derhalve ca. € 2,4 miljoen aan ingeplande onderhoudsbesparingen niet gerealiseerd: er is een overschrijding van plm. € 4 miljoen op het onderhoudsbudget. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar Programma 9.

	2011 begroting	2011 realisatie	
Investeringsplafond			
Geen taakstelling voor 2011			
Inkomsten			
Woonlasten naar gemiddeld niveau	500	500	De tariefsverhoging is verwerkt in de tarieven; de voorgenomen bezuiniging is gerealiseerd.
OZB niet woningen	500	500	De tariefsverhoging is verwerkt in de tarieven; de voorgenomen bezuiniging is gerealiseerd.
belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimte	35	35	De tariefsverhoging is verwerkt in de tarieven; de voorgenomen bezuiniging is gerealiseerd.
Aanlegkosten parkeerplaatsen	50	0	Voornemen was om de aanlegkosten van gehandicaptenparkeerplaatsen per 2011 in rekening te brengen bij de aanvrager. De doorvoering van de maatregelen heeft meer tijd gekost dan verwacht, waardoor de maatregelen pas in 2012 zijn geëffectueerd.
Parkeren (tarief +0,5%)	70	0	De tariefsverhoging voor garageparkeren is per 1 april 2011 doorgevoerd. Door de brand in de Appelaar, de tegenvallende opbrengsten van de Cronjégarage, het later realiseren van de faciliteiten bij de Raaks en de achterblijvende inkomsten uit straatparkeren is naar aanleiding van de 2 ^e bestuursrapportage de begroting van de inkomsten naar beneden bijgesteld. De bijgestelde inkomstenbegroting is wel gerealiseerd.
Aanvullende bezuinigingen Programmabegroting 2011			
Parkeertarieven vergunningen: bezoekersschijf +10%	24	24	
Tarieven straat- en garageparkeren (3% boven inflatiepercentage i.p.v. 0,5% ALLEEN voor 2011)	250	0	Zie tekst cluster inkomsten parkeren
Kosten begrafenissen/grafrechten	70	0	De tarieven zijn met 10% verhoogd, dit heeft geleid tot meer inkomsten per begrafenis. Het aantal begrafenissen is echter achtergebleven bij de verwachtingen. Om die reden zijn in de 2e bestuursrapportage de inkomsten grafleges in de begroting verlaagd.
Pleziervaart	21	21	
Opbrengsten Abri's	75	75	
Efficiency			
Beperking externe inhuur/Strat budget	2.250	2.250	Is gerealiseerd door verlaging inhuurbudgetten, schrappen formatie en reductie materiële budgetten.
Interne organisatie/structuur en processen	53	53	Is gerealiseerd door verlaging inhuurbudgetten, schrappen formatie en reductie materiële budgetten.
Subsidies & Verbonden partijen			
Verbonden partijen	500	500	Dit bedrag is gerealiseerd door een besparing van € 250.000 bij respectievelijk Spaarnelanden en de SRO.
Aanvullende maatregelen Programmabegroting 2011			

	2011 begroting	2011 realisatie	
Centrummanagement	25	25	In 2010 is de opbrengst van de reclamebelasting die wordt gegeven van de ondernemers van de binnenstad die als voeding dient voor het ondernemersfonds, verwerkt onder Programma 10 en daar vrijgevallen. Hierdoor kon de storting aan het fonds die een jaar later plaatsvindt, niet worden gedaan. Aangezien Haarlem contractueel verplicht is om deze opbrengsten door te sluisen naar het ondernemersfonds, heeft dit in 2011 geleid tot een tekort bij Centrummanagement. De bezuiniging is gerealiseerd. Het tekort was anders nog groter geweest.
TMK nieuwe stijl	20	20	
Taken			
Onderhoudsniveau naar lagere norm	1000	0	Gedachte achter deze bezuiniging was dat bij het huidige aanbestedingsklimaat hetzelfde resultaat/niveau van onderhoud met minder middelen gehaald kan worden. Deze bezuiniging is niet gerealiseerd: er is een overschrijding van pl.m. € 4 mln. op het onderhoudsbudget. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar Programma 9.
Aanvullende maatregelen Programmabegroting 2011:			
Onderhoud straatmeubilair	35	0	Idem. Zie tekst onderhoudsniveau naar lagere norm.
Besparing Baggeren fase 2	150	150	
Handhaving	150	150	
Schrappen Welzijnswerk klaar voor de toekomst	185	185	
Korten budget duurzame sportvoorzieningen	75	75	
Flexibel budget wijkgericht werken	150	0	In het kader van de ombuigingen heeft het verschuiven van € 150.000 vanuit de onderhoudsbudgetten t.b.v. het flexibele budget niet plaatsgevonden. Doordat de onderhoudsbudgetten in 2011 zijn overschreden is deze bezuiniging niet gehaald.
Groenbestek 2009	170	170	
Ondergrondse restafvalcontainers Binnenstad	125	125	
extra maatregelen onderhoud	250	0	Idem. Zie tekst onderhoudsniveau naar lagere norm.
Aanvullende maatregelen Kadernota 2011:			
Verschuiving dotatie aan algemene reserve	600	600	
Vrijval Reserves Raaksrotonde/Fietsimpuls	1500	1500	
Temporiseren beheer & onderhoud	2000	0	Idem. Zie tekst onderhoudsniveau naar lagere norm.
Uitstel vervanging straatnaambordjes	80	80	Dit is gerealiseerd, de straatnaambordjes zijn niet aangeschaft. Het resultaat valt echter weg in de overschrijding van de gehele post straatmeubilair.
Uitstel invoering nieuwe monumentenregeling	200	200	
Vrijval BLS-middelen	1000	1000	
Vrijval reservering overschrijdingsregeling	250	0	De reservering is in 2010 vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen en niet in 2011. Dus wel gerealiseerd maar opbrengst in 2010.
Extra afstoten niet strategisch bezit	500	500	

Deel 2

Programmaverantwoording

2.1 Inleiding

Om resultaatgericht op hoofdlijnen te kunnen sturen, kaders te stellen en verantwoording af te leggen zijn door de raad tien programma's (resultaatgebieden) vastgesteld. Voor elk programma wordt expliciet aangegeven welk maatschappelijk effect wordt nagestreefd met het programma. De programma's zijn onderverdeeld in meerdere beleidsvelden, waarbinnen de doelstellingen en prestaties zijn benoemd.

De presentatie van de programma's beoogt de discussie over output (prestaties) en outcome (doelen) – en de koppeling daartussen - te stimuleren. Om deze discussie beter te stroomlijnen worden in deze programmaverantwoording 2011 steeds vier vaste vragen beantwoord:

1. Wat hebben we bereikt in 2011?
2. Wat hebben we niet bereikt in 2011?
3. Wat hebben we gedaan in 2011?
4. Wat hebben we niet gedaan in 2011?

Daarmee wordt niet alleen duidelijk wat er in 2011 gerealiseerd is, maar ook welke ambities niet (volledig) zijn gehaald. Resumerend moet daaruit blijken of de gemeente nog steeds op koers ligt in het realiseren van haar doelen en prestaties, of dat bijsturing noodzakelijk is. Op die manier genereren jaarrekening en –verslag ook input voor de kadernota (periode 2012-2016), waarmee de planning- & controlcyclus weer rond is.

Het bereiken van de beoogde maatschappelijke effecten is overigens niet iets wat volledig door de gemeente zelf wordt bepaald. De maatschappelijke effecten worden vaak mede beïnvloed – zowel in positieve als in negatieve zin – door verschillende andere factoren. Regionale, landelijke en zelfs mondiale ontwikkelingen spelen daarbij een rol. Een heel duidelijk voorbeeld op dit moment is de economische recessie en de gevolgen daarvan op de verschillende beleidsvelden van de gemeente.

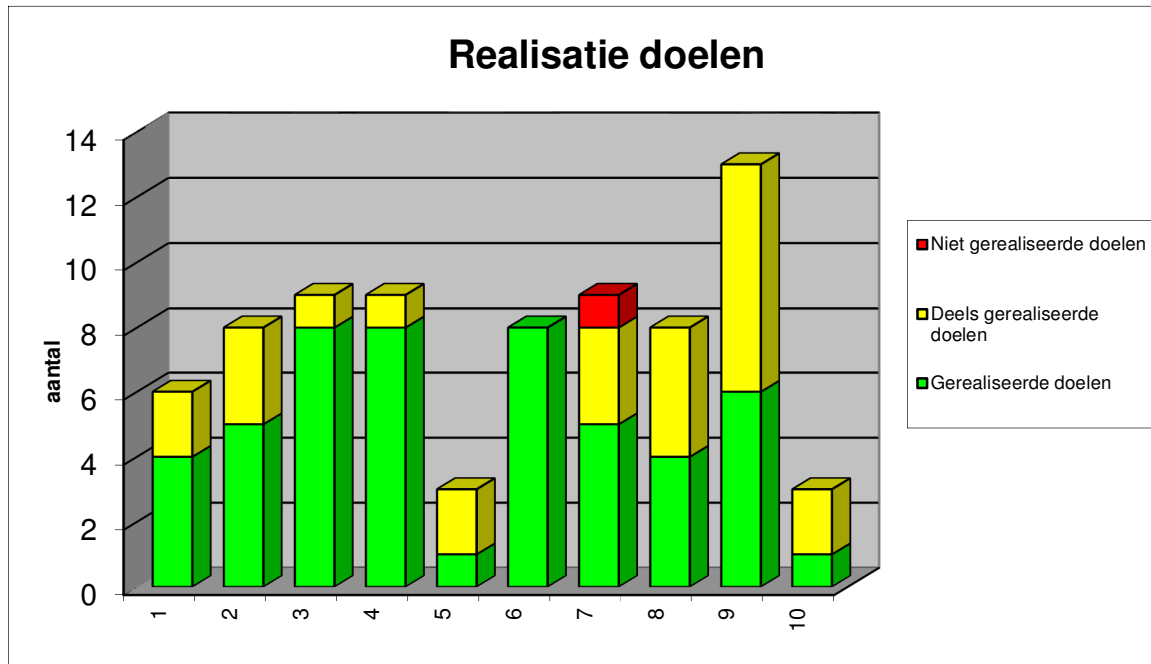
Verder is het van belang om te beseffen dat veel van de prestaties, die worden ingezet om de beleidsdoelen van Haarlem te bereiken, lang niet altijd door de gemeente zelf worden verricht, maar door anderen (zoals onze partners in de stad, bijvoorbeeld woningcorporaties en gesubsidieerde instellingen). De gemeente heeft dan meer een regisserende taak en voorwaardenstellende rol, en levert de prestaties niet zelf.

Daar waar door de gemeente nagestreefde doelen en prestaties worden beïnvloed door factoren van buitenaf, en daar waar de gemeente samenwerkt met partners in de stad voor het bereiken van doelen en prestaties, wordt dat in de programmateksten vermeld.

N.B. In dit deel worden alle programma's doorgenomen. Voor de beleidsmatige uitkomsten op hoofdlijnen verwijzen wij u naar deel 1 van dit jaarverslag.

Samenvatting realisatie van de beleidsvoornemens

Voor zowel de doelen als de prestaties uit de programmabegroting 2011 is nagegaan in hoeverre zij in 2011 zijn bereikt.

Programma 1: Burger en bestuur	Programma 6: Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Programma 2: Veiligheid, vergunningen en handhaving	Programma 7: Werk en inkomen
Programma 3: Welzijn en zorg	Programma 8: Bereikbaarheid en mobiliteit
Programma 4: Jeugd, onderwijs en sport	Programma 9: Kwaliteit fysieke leefomgeving
Programma 5: Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	Programma 10: Financiën en algemene dekkingsmiddelen

Binnen de tien programma's zijn in totaal 76 doelen geformuleerd. Uit de grafiek blijkt dat 67% van deze doelen volledig, 32% gedeeltelijk en 1% niet is gerealiseerd. Er is één programma's waarvoor geldt dat alle doelen zijn gerealiseerd: programma 6 (Economie, cultuur, toerisme en recreatie). Programma 5 (Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling) en programma 10 (Financiën en algemene dekkingsmiddelen) kennen verhoudingsgewijs de meeste doelen die slechts deels gerealiseerd zijn.

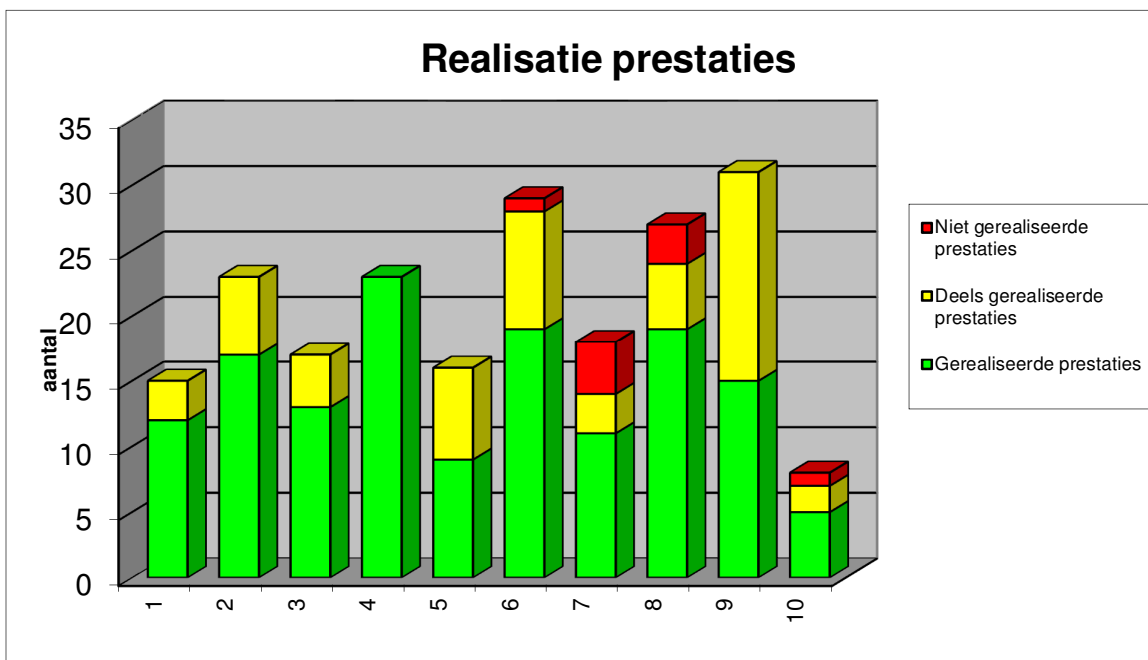
Om de doelen te bereiken zijn in de programmabegroting 2011-2014 196 prestaties expliciet benoemd. Van deze prestaties is:

- 69% gerealiseerd;
- 27% gedeeltelijk gerealiseerd;
- 4% niet gerealiseerd.

De programma's 4 (Jeugd, onderwijs en sport) en 1 (Burger en bestuur) kennen verhoudingsgewijs het grootste aandeel compleet gerealiseerde prestaties (respectievelijk 100% en 80%).

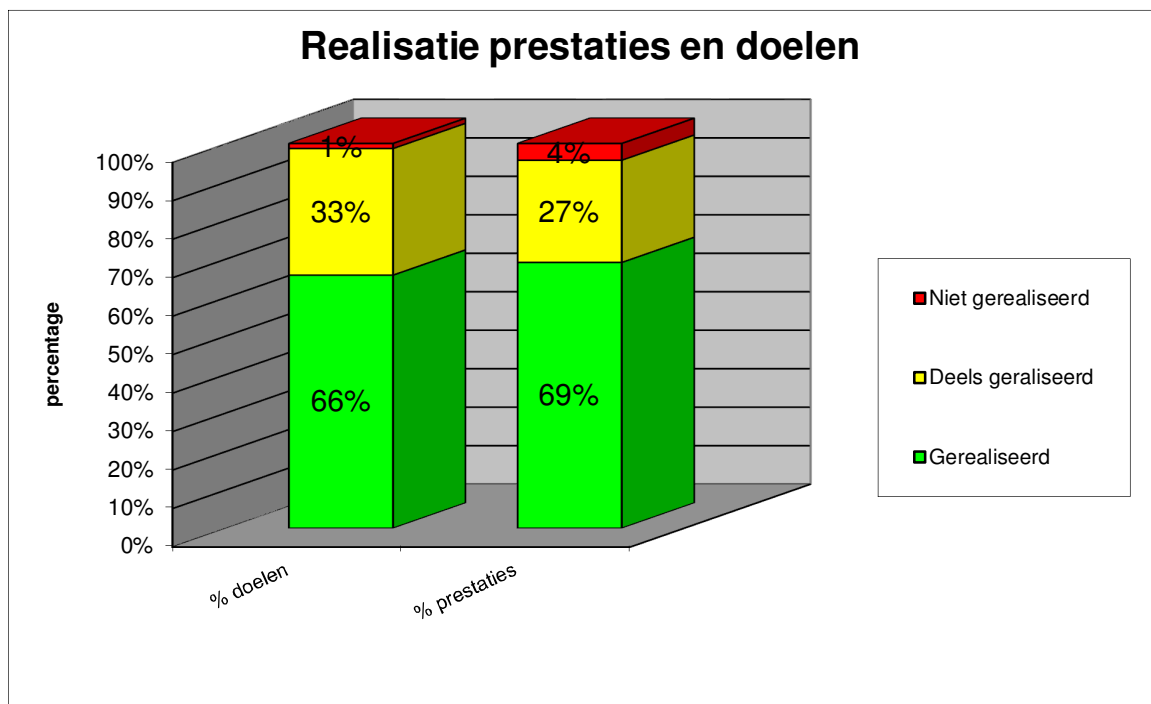
Bij programma 3 vertaalt dit zich, zoals hiervoor duidelijk werd, nog niet in het ook volledig realiseren van een groot aandeel van de doelen. Deels is dit te verklaren doordat de gemeente bij het realiseren van haar doelen in programma 3 – zoals die in de begroting 2010 geformuleerd waren - in belangrijke mate afhankelijk is van zowel andere partijen als externe ontwikkelingen die zich soms moeilijk laten beïnvloeden. In de begroting 2010 is een start gemaakt met het scherper formuleren en beter afstemmen van doelen en prestaties. Daarbij is rekening gehouden met onder andere de mate van beïnvloedbaarheid daarvan door de gemeente.

De programma's 9 (Kwaliteit fysieke leefomgeving) en 5 (Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling) kennen verhoudingsgewijs het kleinste aandeel compleet gerealiseerde prestaties (respectievelijk 48% en 56%).

Programma 1: Burger en bestuur	Programma 6: Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Programma 2: Veiligheid, vergunningen en handhaving	Programma 7: Werk en inkomen
Programma 3: Welzijn en zorg	Programma 8: Bereikbaarheid en mobiliteit
Programma 4: Jeugd, onderwijs en sport	Programma 9: Kwaliteit fysieke leefomgeving
Programma 5: Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	Programma 10: Financiën en algemene dekkingsmiddelen

Voorafgaand aan de leeswijzer volgt een totaaloverzicht van de uitkomsten van de programma's:

Leeswijzer

In deel 2 van het jaarverslag zijn de tien programmateksten opgenomen. Er wordt gerapporteerd op basis van de structuur en inhoud van de begroting 2011. Belangrijke onderdelen zijn:

1. In de inleidende tekst wordt de programmadoelstelling (missie) benoemd, en wordt ingegaan op de vraag of de programmadoelstelling meer binnen het bereik van Haarlem is gekomen. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de samenhang met de bereikte doelen en verrichte prestaties.
2. Een systematische verantwoording over de drie zogenaamde W-vragen:
  - Wat hebben we bereikt in 2011 (doelen)?
  - Wat hebben we gedaan in 2011 (prestaties)?
  - Wat heeft het gekost?

De beantwoording van de eerste twee W-vragen wordt, conform de systematiek die we in 2011 hebben gevolgd bij de bestuursrapportages, samengevat in de vorm van gekleurde ‘verkeerslichten’. Deze verkeerslichten hebben de volgende betekenis:

- Groen verkeerslicht ☺: doel resp. prestatie is (nagenoeg) volledig gerealiseerd;
- Geel verkeerslicht ☹: doel resp. prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd;
- Rood verkeerslicht ☹: doel resp. prestatie is niet gerealiseerd.

Bij de beantwoording van de derde W-vraag (Wat heeft het gekost?) worden de financiële afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de werkelijke uitkomsten geanalyseerd. Hierbij worden afwijkingen op individuele posten van meer dan € 100.000 kort toegelicht.

Per programma worden de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves vermeld. Dit was één van de aanbevelingen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de provincie Noord-Holland voortkomend uit de Begrotingscan Haarlem 2008.

3. Er wordt systematisch verantwoording afgelegd over de effect- en prestatie-indicatoren (inclusief streefwaarden) die waren opgenomen in de programmabegroting 2011. Niet altijd heeft er in 2011 een meting plaatsgevonden; in enkele gevallen zijn daarom de resultaten over eerdere jaren vermeld.

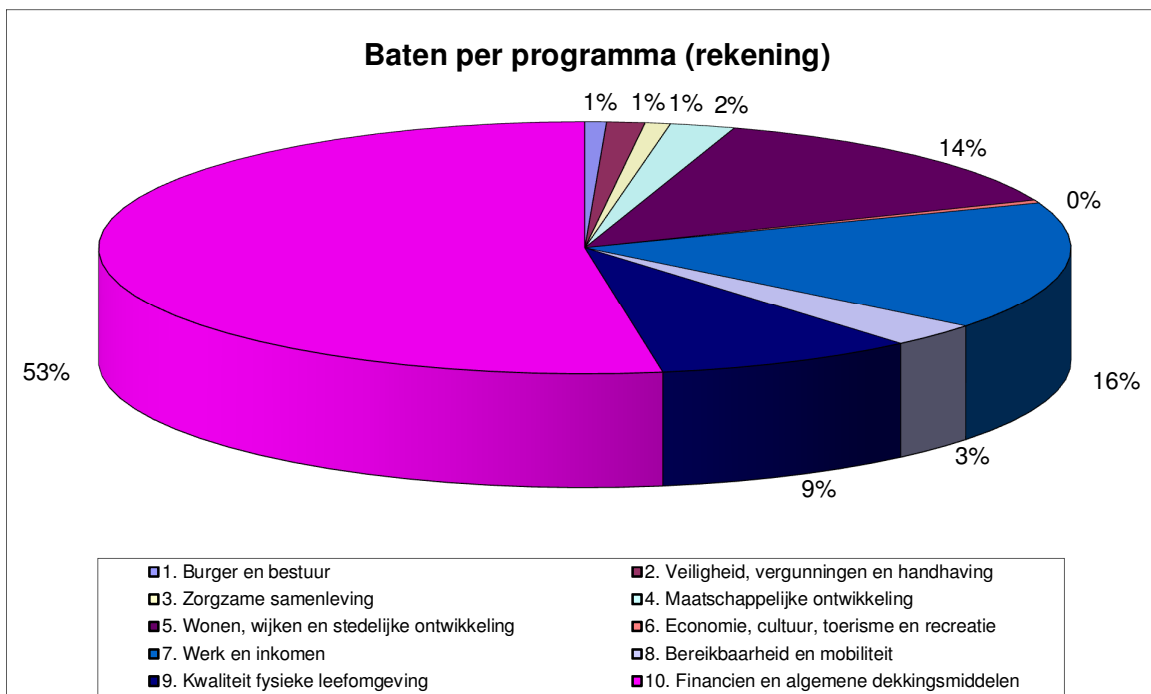
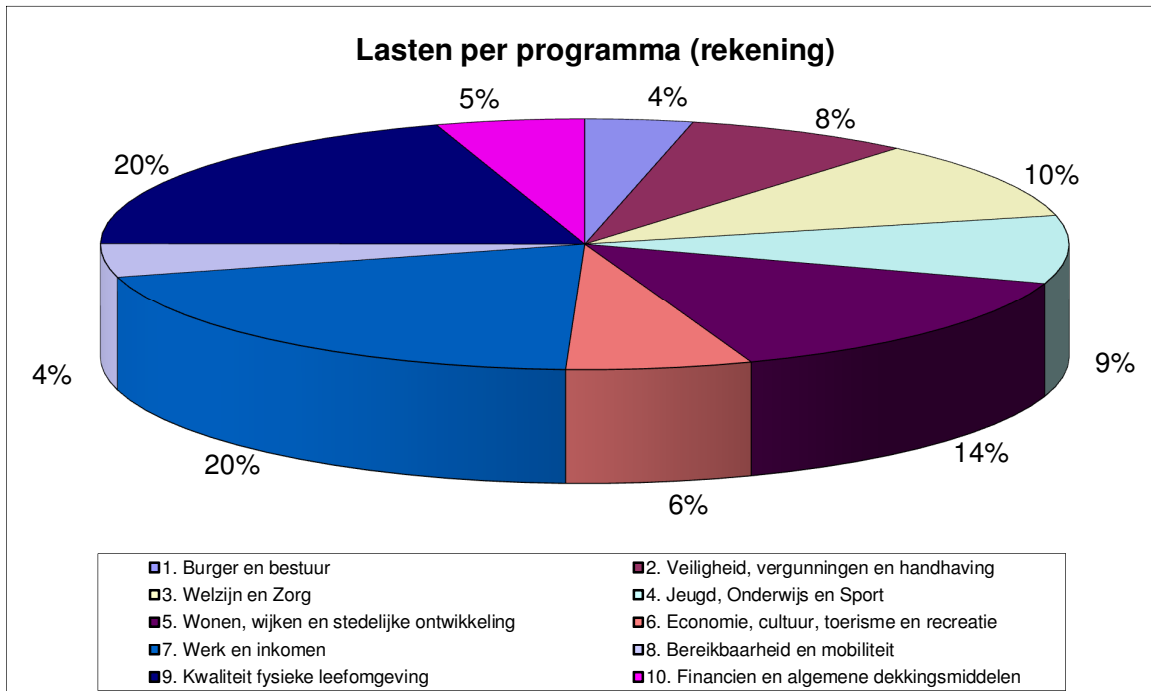
Veel van de realisatiecijfers zijn afkomstig van derden, waaronder onze partners in de stad. In een enkel geval was de tijdige aanlevering daarvan een probleem, omdat derden nog niet klaar waren met hun jaarverslag op het moment dat Haarlem de gegevens nodig had voor dit jaarverslag.

2.2 Samenvatting baten en lasten per programma en mutaties reserves (zie bijlage 1)

bedragen x € 1.000

Programma	Rekening 2010	2011	2011	Rekening
		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>				
1. Burger en bestuur	16.850	17.243	17.120	17.603
2. Veiligheid, vergunningen en handhaving	36.588	36.051	36.332	37.400
3. Welzijn en Zorg	47.977	51.084	50.973	48.669
4. Jeugd, Onderwijs en Sport	43.538	39.659	40.688	42.925
5. Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	52.154	47.000	43.362	61.377
6. Economie, cultuur, toerisme en recreatie	30.779	28.544	29.091	30.328
7. Werk en inkomen	102.939	101.169	98.795	99.440
8. Bereikbaarheid en mobiliteit	12.821	14.011	19.574	21.136
9. Kwaliteit fysieke leefomgeving	90.137	86.581	89.208	97.751
10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen	14.661	14.552	12.901	24.418
Totaal lasten	448.444	435.894	438.044	481.047
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>				
1. Burger en bestuur	3.350	3.210	3.218	3.348
2. Veiligheid, vergunningen en handhaving	6.521	7.052	6.604	5.917
3. Welzijn en Zorg	4.814	2.562	3.706	3.930
4. Jeugd, Onderwijs en Sport	6.850	4.693	5.347	10.081
5. Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	43.565	40.664	38.965	54.896
6. Economie, cultuur, toerisme en recreatie	2.593	540	423	1.776
7. Werk en inkomen	86.999	87.269	77.108	76.998
8. Bereikbaarheid en mobiliteit	12.715	16.813	12.664	14.288
9. Kwaliteit fysieke leefomgeving	37.991	31.139	36.090	40.468
10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen	242.741	235.956	238.544	245.655
Totaal baten	448.140	429.899	422.671	457.357
<i>Saldo (exclusief mutaties reserves)</i>				
1. Burger en bestuur	-13.500	-14.033	-13.902	-14.255
2. Veiligheid, vergunningen en handhaving	-30.067	-28.999	-29.728	-31.483
3. Welzijn en Zorg	-43.163	-48.522	-47.267	-44.739
4. Jeugd, Onderwijs en Sport	-36.688	-34.966	-35.341	-32.844
5. Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	-8.589	-6.336	-4.397	-6.481
6. Economie, cultuur, toerisme en recreatie	-28.186	-28.004	-28.668	-28.552
7. Werk en inkomen	-15.940	-13.900	-21.687	-22.442
8. Bereikbaarheid en mobiliteit	-106	2.802	-6.910	-6.848
9. Kwaliteit fysieke leefomgeving	-52.146	-55.442	-53.118	-57.283
10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen	228.080	221.404	225.643	221.237
Saldo exclusief mutaties reserves	-304	-5.995	-15.373	-23.690
Toevoeging aan reserves	22.182	2.009	30.858	31.927
Onttrekking aan reserves	29.724	5.867	39.817	37.787
Saldo inclusief mutaties reserves	7.238	-2.137	-6.414	-17.829

2.3 Specificatie mutaties reserves

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Toevoegingen 2011	Onttrekkingen 2011	Saldo 2011
Verkiezingen	0	30	-30
Reserve WMO	1.278	1.046	232
Innovatiebudget WMO	0	0	0
Beheer Welzijnsaccomodaties	235	0	235
Achterstand Onderhoud Dolhuys	622	0	622
Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs	152	1.118	-966
Duurzame sportvoorzieningen	100	75	25
Voeding A. Schweitzerschool	0	65	-65
Decentralisatie huisvesting egalisatie	0	77	-77
Bouw VMBO scholen	1.223	1.222	1
Afkoopsom UPC	0	15	-15
Reserve grondexploitatie	40	0	40
Reserve omslagwerken Waarderpolder	165	1.041	-876
Reserve erfpachtgronden	0	40	-40
Reserve kapitaallasten culturele gebouwen	342	908	-566
Reserve Volkshuisvesting	0	225	-225
Reserve vastgoed	1.000	2.316	-1.316
Reserve archeologisch onderzoek	-13	0	-13
Kunstaankopen toegepaste monumentale kunst	0	46	-46
Onderhoud gemeentelijke monumenten	0	0	0
Onderhoud Cultuurpodia	955	0	955
WWB inkomensdeel	325	789	-464
Niet gebruikte gelden minima	0	300	-300
Rotonde Raaksbruggen	0	1.488	-1.488
Inhuur tijdelijk personeel	0	592	-592
Haarlem Klimaat Neutraal	0	85	-85
Bodemprogramma 2010-2014	588	0	588
Openbare ruimte Raaks	0	511	-511
Onderhoud impuls fietspaden	0	300	-300
Nicolaasbrug	0	300	-300
Onderhoud Reinaldapark	380	0	380
Baggeren	2.672	740	1.932
Algemene reserve	11.383	4.206	7.177
Projectenreserve Haarlem	21	516	-495
BTW-Compensatiereserve	0	2.721	-2.721
Inlopen achterstand onderhoud gemeentelijke gebouwen	0	174	-174
Afbouw precario ondergrondse leidingen	500	0	500
Opleidingen (opheffing IZA)	0	440	-440
Project Verseon	0	0	0
Organisatiefricties	2.858	1.325	1.533
Bestemmingsreserve ISV	3.830	0	3.830
Nieuw Beleid	215	0	215
Resultaat na bestemming	0	7.238	-7.238
Budgetoverheveling	3.056	7.837	-4.781
Totaal	31.927	37.786	-5.859

2.4 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorziene uitgaven

bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen en overige inkomsten	Rekening 2010	Begroting 2011	Rekening 2011
Algemene uitkering gemeentefonds	185.572	184.491	188.166
Onroerendezaakbelasting	29.759	30.751	31.471
Roerende woon- en verblijfsruimtebelasting		35	35
Precario kabels en leidingen	4.376	4.560	4.555
Precario overig	814	709	574
Hondenbelasting	497	558	504
Toeristenbelasting	559	557	557
Parkeerbelasting	6.775	5.896	6.969
Reclamebelasting	487	508	490
Saldo van de financieringsfunctie	13.130	11.287	11.238
Opbrengst beleggingen (dividenden)	1.478	1.929	2.148
Onvoorzien ¹	0	162	0
Totaal	243.447	241.444	246.706

¹ zowel in 2010 als 2011 is geen beroep gedaan op de middelen onvoorzien

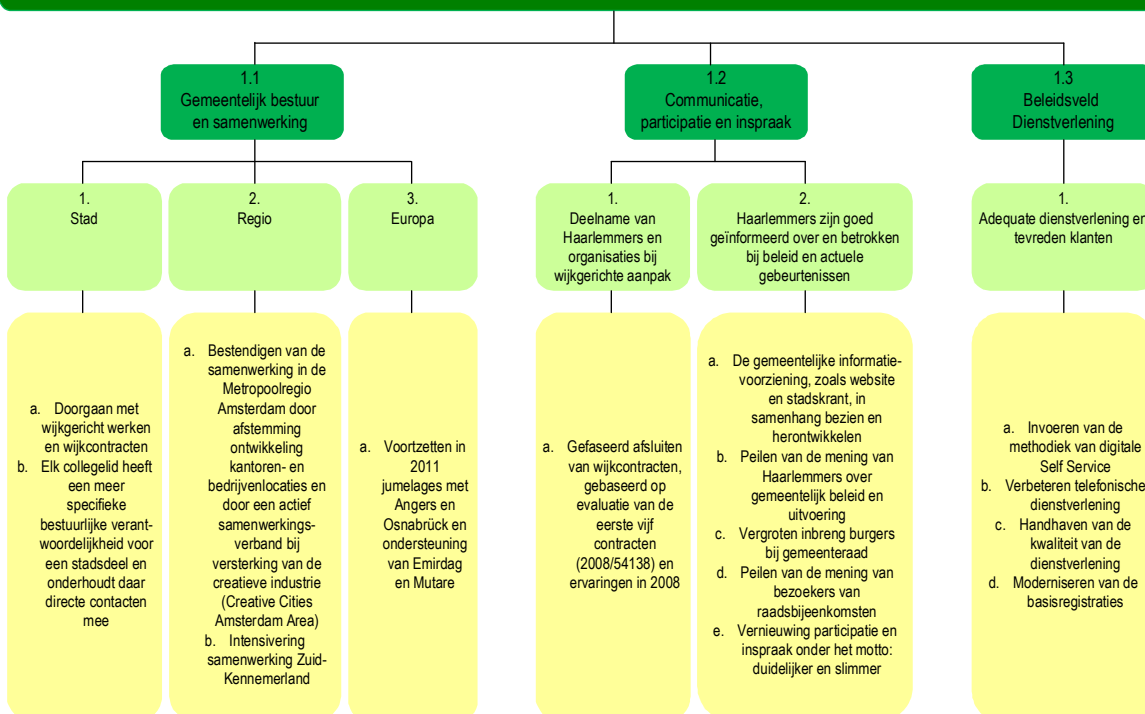
Scholierendebat 'dag van de leerplicht'

Foto: Dasha Elfring

Programma 1 Burger en Bestuur

Commissie Bestuur
(Coördinerende) Portefeuille(s) Bestuurszaken en organisatie
Afdeling(en) Concernstaf, Dienstverlening

Effectief bestuur, goede relatie burger en bestuur en tevreden klanten

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Programmadoelstelling: Effectief bestuur, goede relatie burger en bestuur en tevreden klanten.

Om te kunnen bepalen of de doelstelling van dit programma is gehaald, worden de volgende drie dingen gemeten met effectindicatoren. In de woonaantrekkelijkheidsindex is Haarlem één plaats gestegen naar de zesde plaats. Daarmee is de doelstelling om in de top 10 te blijven ruimschoots gehaald. Over de dienstverlening is de waardering van de Haarlemse burger toegenomen tot een rapportcijfer 7,4. Het oordeel van de Haarlemmer over Haarlem in zijn rol van kiezer is voor 2011 nog niet bekend. Wel is het vertrouwen van de burger in raad en college iets gedaald ten opzichte van 2010 en haalt daarmee niet de streefwaarde van 25%.

De drie effectindicatoren geven met deze uitkomsten over 2011 een gemengd beeld. Enerzijds kunnen we trots zijn op onze zesde plaats in de woonaantrekkelijkheidsindex; anderzijds hebben minder Haarlemmers veel tot onbeperkt vertrouwen in het bestuur van de stad dan waar naar wordt gestreefd.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Percentage Haarlemmers dat veel tot onbeperkt vertrouwen heeft in gemeentebestuur (raad / college)	Raad 20% College 23% (2009)	Raad 23% College 24% (2010)	Raad 25% College 25%	Raad 19% College 23%	Omnibusonderzoek
Oordeel Haarlemmers over Haarlem in haar rol van kiezer	5,9 (2010)	5,9 (2010)	≥ 6,0	nmb	Waarstaatjegemeente.nl
Positie in rangorde woonaantrekkelijkheidsindex ²	5 (2005)	3 (2007) 7 (2008) 7 (2009)	Top 10	6 (2010) ²	Atlas voor gemeenten 2011

¹ Gemeentebestuur is gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders. Vertrouwen wordt in beide afzonderlijk gemeten; voor de indicator is het rekenkundig gemiddelde genomen.

² De index bestaat uit de bereikbaarheid van banen, culturele aanbod, veiligheid, aandeel koopwoningen in woningvoorraad, nabijheid natuurgebieden, culinaire kwaliteit, aanwezigheid universiteit en het historisch karakter van de stad. Een hoge plaats op de ranglijst betekent dat Haarlem het op al de aspecten gemiddeld genomen goed doet en voor haar inwoners en bezoekers een aantrekkelijke stad is. De Atlas 2011 bevat de uitkomst over het kalender jaar 2010.

Beleidsveld 1.1 Gemeentelijk bestuur en samenwerking

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Stad Het stadsbestuur wil in de komende jaren bereiken dat burgers, bedrijven en instellingen de gemeente ervaren als partner.	<p>Wat hebben we bereikt? De Haarlemmer is volgens het omnibusonderzoek over het algemeen positief over de gemeente. De nieuwe ambtsketen die op particulier initiatief is gemaakt, is een fraai voorbeeld van de nauwe betrokkenheid tussen bedrijfsleven en de gemeente. Op basis van de uitgangspunten van het collegewerkprogramma wordt actief de samenwerking gezocht met burgers, bedrijven en instellingen om de gestelde doelen te bereiken. Voorbeelden zijn Hof 2.0, Buuv en de gezamenlijke opgave wat betreft herstructurering van de woningvoorraad en de gebiedsgerichte verbetering van de stad.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? De Haarlemse burger is in zijn rol als belastingbetaler (volgens informatie van waarstaatjegemeente.nl) niet tevreden over de gemeente.</p>	😊
2. Regio In regionaal verband wil het stadsbestuur bereiken dat Haarlem en de regio elkaar als vanzelfsprekende partners zien op zoveel mogelijk terreinen.	<p>Wat hebben we bereikt? Haarlem heeft de positie in Metropool Regio Amsterdam en de Veiligheidsregio Kennemerland bestendig. De rol als centrumgemeente is verder versterkt door o.a. de ontwikkeling van het werkplein voor zowel Zuid-Kennemerland als IJmond. Deze actieve opstelling van het bestuur in de regio heeft bijvoorbeeld geleid tot betrokkenheid bij de Economic Board van de Metropoolregio Amsterdam, mogelijke bestuurlijke veranderingen door het invoeren van een vervoersautoriteit door het Rijk en meer aandacht voor de democratische legitimiteit en de positie van kleinere gemeenten.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Haarlem moet nog steeds hard werken om op de kaart te blijven, want het is nog geen vanzelfsprekendheid voor andere overheden dat Haarlem deelneemt aan bijvoorbeeld de in te stellen vervoersautoriteit.</p>	😊
3. Internationaal Het stadsbestuur wil bereiken dat er in de stad, zowel binnen als buiten het stadhuis, meer aandacht komt voor Europa.	<p>Wat hebben we bereikt? Er is een subsidiescan gemaakt en medewerkers zijn opgeleid om meer "Europa sensitief" te worden. De komende jaren moet dit zijn vruchten afwerpen bij het verkrijgen van Europese subsidies voor het helpen realiseren van de gemeentelijke doelstellingen.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Met de genoemde scan en opleiding is de basis gelegd voor een nieuwe werkwijze, maar de werkwijze wordt nog niet algemeen toegepast.</p>	😊

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Doorgaan met wijkgericht werken en wijkcontracten	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>De eerste en tweede ronde wijkcontracten zijn geëvalueerd en de doorontwikkeling van de wijkcontracten is vastgelegd (2011/12962 en 2011/181097). Op grond hiervan zijn twee nieuwe wijkcontracten afgesloten: Schoten en Slachthuisbuurt.</p> <p>De raad heeft de vernieuwing van Participatie en Inspraak en het wijkradenstelsel vastgesteld (2011/151502). Voortaan wordt bij elk nieuw te starten project of beleidsvoornemen besproken hoe en met wie de participatie wordt georganiseerd.</p> <p>De financiering van de wijkraden en bewonersondersteuning is gemoderniseerd.</p>	😊
1b. Elk collegelid heeft een meer specifieke bestuurlijke verantwoordelijkheid voor een stadsdeel en onderhoudt daar directe contacten mee	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Collegeleden hebben in hun stadsdeel regelmatig contact gehad met hun wijkraden met wijkgesprekken, partnerplatforms of anderszins. Collegeleden waren ook regelmatig aanwezig bij wijkhappenings, bijvoorbeeld in het kader van projecten uit wijkcontracten. Daarnaast was er de jaarlijkse bijeenkomst voor bestuurders, ambtenaren, professionals en wijkraden.</p>	😊
2a. Bestendigen van de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam door afstemming ontwikkeling kantoren- en bedrijvenlocaties en door een actief samenwerkingsverband bij versterking van de creatieve industrie (Creative Cities Amsterdam Area)	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Haarlem is actief deelnemer in de Metropoolregio Amsterdam. Tijdens een symposium van de MRA op 29 september 2011 is gesproken over de belangrijkste thema's voor de regio: economie, verstedelijking, landschap, bereikbaarheid en duurzaamheid. Ook de afstemming van de kantoren- en bedrijvenlocaties is een permanent punt van overleg in de regio. De resultaten van de samenwerking in de regio komen vooral op de betreffende programma's in dit (en komende) jaarverslag(en) tot uiting. Zie www.metropoolregioamsterdam.nl voor een overzicht van de activiteiten van de metropoolregio.</p> <p>Het samenwerkingsverband Creative Cities Amsterdam Area promoot en ondersteunt ondernemerschap in de creatieve industrie. Culturele broedplaatsen zijn een voorbeeld daarvan. Zie www.ccaa.nl voor een overzicht van de activiteiten van CCAA.</p>	😊
2b. Intensivering samenwerking Zuid-Kennemerland	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>De bestaande bestuurlijke samenwerking is voortgezet. De opgestelde regionale bereikbaarheidsvisie is een belangrijk vertrekpunt voor verder gezamenlijk optreden.</p>	😊
3a. Voortzetten jumelages met Angers en Osnabrück en ondersteuning van Emirdag en Mutare	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>De jumelages zijn voortgezet. Er is een kennisuitwisseling geweest over de onderwijsarbeidsmarkt met Osnabrück. Met nieuwe media (video, blogs) spreken we een jonger publiek aan. In Osnabrück is een nieuwe Haarlemse ambassadeur aan het werk gegaan, zie http://onzevrouwinosnabruck.blogspot.com/ voor haar activiteiten. De ondersteuning van Mutare gebeurt voornamelijk via de Stichting Stedenband Haarlem-Mutare. Zie www.haarlem-mutare.nl voor een overzicht van de activiteiten van de stichting. Op basis van een prestatieplan zijn subsidies verstrekt aan de stichting Emirdag en de Stichting Stedenband Haarlem-Mutare.</p>	😊

Beleidsveld 1.2 Communicatie, participatie en inspraak

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Deelname van Haarlemmers en organisaties bij wijkgerichte aanpak	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Het percentage Haarlemmers dat deelneemt aan de wijkgerichte aanpak is met 26% gelijk gebleven ten opzichte van 2010 en voldoet aan de streefwaarde.</p>	😊
2. Haarlemmers zijn goed geïnformeerd over en betrokken bij beleid en actuele gebeurtenissen	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Via verschillende kanalen zijn Haarlemmers geïnformeerd over werkzaamheden in hun directie leefomgeving (brieven, website, informatieavond).</p> <p>Nieuwe vorm van gebiedsgericht communiceren in Schalkwijk met 'Mijn Schalkwijk'</p> <p>Wat hebben we niet bereikt?</p> <p>Het beter vindbaar maken van informatie op de gemeentelijke website is nog niet bereikt, omdat de gemeentelijke website nog niet is vernieuwd. Het aantal bezoekers van haarlem.nl is flink minder dan in 2010. Onduidelijk is of dit komt door een andere manier van tellen.</p>	😊

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage Haarlemmers dat actief meedoet aan verbeteren leefbaarheid in hun buurt	21% (2005)	21% (2007) 19% (2009) 26% (2010)	≥ 25%	26%	Omnibusonderzoek
2. Percentage Haarlemmers dat vindt dat de gemeente voldoende doet om hen bij belangrijke onderwerpen te betrekken	26% (2006)	25% (2007) 23% (2008) 27% (2009) 28% (2010)	≥ 30%	31%	Omnibusonderzoek

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Gefaseerd afsluiten van wijkcontracten, gebaseerd op evaluatie van eerste vijf contracten en ervaringen.	<p>Wat hebben we gedaan? Er zijn twee nieuwe wijkcontracten afgesloten: Schoten en Slachthuisbuurt. De betrokkenheid van bewoners is vormgegeven door bijvoorbeeld de uitvoering van een voucherregeling, oplevering projecten uit wijkcontracten, uitvoering 40+ aanpak Zomerzone en Boerhaavewijk, vergroening van de wijken o.a. door participatiebakken, participatie bij totstandkoming gebiedsvisies, wijk (of stadsdeel)gesprekken over dagelijks beheer en de kernteams leefbaarheid & veiligheid per stadsdeel.</p>	😊
2a. De gemeentelijke informatievoorziening wordt in samenhang gezien en herontwikkeld	<p>Wat hebben we gedaan? Website en Stadskrant versterken elkaar. In de Stadskrant staan de achtergrondartikelen en korte attentieberichten (naast mededelingen); actualiteiten zijn te vinden op de website.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De website is nog niet aangepast en geschikt gemaakt om te fungeren als hét communicatiekanaal van de gemeente. Dit gaat in 2012 gebeuren. Wel doet de homepage dienst als portal voor meerdere gemeentelijke websites.</p>	😐
2b. Peilen mening Haarlemmers over gemeentelijk beleid en uitvoering	<p>Wat hebben we gedaan? Dit gebeurt jaarlijks in algemene zin door middel van het Omnibus onderzoek en specifiek door het inzetten van het digipanel. In 2011 is acht keer het volwassenen panel afzonderlijk ingezet; twee keer samen met het jeugdpanel; één keer is het jeugdpanel afzonderlijk ingezet. Bij deze raadplegingen is meestal één onderwerp aan de orde gesteld. Eenmaal zijn drie onderwerpen voorgelegd. De respons varieert van 45 tot 70%, wat een prima score is voor zo'n onderzoek.</p>	😊
2c. Vergroten inbreng burgers bij de gemeenteraad	<p>Wat hebben we gedaan? Meer dan 3000 Haarlemmers wisten de weg te vinden naar een raadsbijeenkomst op de donderdagavond: raads- en commissievergadering of informatieve bijeenkomsten en stadsgesprekken tijdens de raadsmarkt (in 2010: 1856; in 2009: 2406). In 2011 vonden stadsgesprekken plaats over bestemmingsplan Koninginnebuurt, bezuinigingen op subsidies, de bereikbaarheidsvisie, Schalkstad, ID-banen, plannen Spaarnwoude, koopzondagen en onderwijsbeleid. Het jaar werd afgesloten met een regionale raadsmarkt over bereikbaarheid.</p>	😊
2d. Peilen van de mening van bezoekers van raadsbijeenkomsten	<p>Wat hebben we gedaan Een stagiaire deed onderzoek naar de externe gerichtheid van de gemeenteraad. Er is ook onderzocht wat bezoekers vinden van bijeenkomsten die zij bijwoonden.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan. Het was de bedoeling om hiervoor een voorziening te treffen in de website, wat in 2011 nog niet is gelukt.</p>	😐
2e. Vernieuwing participatie en inspraak.	<p>Wat hebben we gedaan? De raad heeft de vernieuwing van Participatie en Inspraak en het wijkradenstelsel vastgesteld (2011/151502). Voortaan wordt bij elk nieuw te starten project of beleidsvoornemen besproken hoe en met wie de participatie wordt georganiseerd. Verder is een werkwijze afgesproken hoe om te gaan met participatie bij gebiedsvisies; experimenten uitgevoerd met participatiemethoden. E-participatie gebiedsvisie Kleverlaanzone heeft tot 1.800 participanten geleid, 35 stakeholders en meer dan honderd ideeën.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De toepassing van de nieuwe regels is nog niet geëvalueerd op effect en praktische uitvoerbaarheid.</p>	😐

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Aantal wijkcontracten	5 (2007)	5 (2007) 9 (2008) 10 (2009) 10 (2010)	Naar behoefte van de wijken	12	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal bezoekers startpagina www.haarlem.nl (x 1.000)	156 (2006)	179 (2007) 180 (2008) 490 (2009) 1029 (2010) ¹	600	510	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal criteria landelijke norm waar website aan voldoet	Zie noot 2)	Zie noot 2)	Zie noot 2)	44 (zie noot 2)	Landelijk onderzoek http://www.overheid.nl/
2a. Percentage Haarlemmers dat Stadskrant doorgaans iedere week bezorgd krijgt (excl. nee/nee sticker)	85% (2004)	87% (2007) 83% (2008) 79% (2010)	≥ 87%	80%	Omnibusonderzoek
2a. Percentage lezers dat Stadskrant goed leesbaar vindt	93% (2004)	93% (2007) 93% (2008) 95% (2010)	≥ 93%	96%	Omnibusonderzoek

¹⁾ Onduidelijk is of het grote aantal bezoekers in 2010 een positieve uitschieter is of dat er toen een andere manier van tellen is gebruikt

²⁾ De in de begroting 2011 opgenomen prestatie-indicator 'Plaats www.haarlem.nl in rangorde van gemeentelijke websites' wordt landelijk niet meer bijgehouden en is vervangen door een nieuwe indicator. Daarbij wordt van 47 criteria nagegaan of een overheidswebsite daaraan voldoet.

Beleidsveld 1.3 Dienstverlening

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Adequate dienstverlening en tevreden klanten	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>De gemeente ziet de klanttevredenheid als belangrijkste effectindicator om het doel adequate dienstverlening en tevreden klanten te meten. Het doel om minimaal een 7,0 te halen voor klanttevredenheid is ruimschoots gehaald: gemiddeld over alle kanalen haalt Haarlem een 7,4.</p> <p>Verder heeft de gemeente Haarlem 112 klachten ontvangen in 2011. Dit is een stuk lager dan voorgaande jaren. Hetgeen mede te verklaren is door het succes van premediation. Dit houdt in dat wordt bekeken of de gemeente toch tot een goede oplossing van het probleem kan komen met de burger of het bedrijf en daarmee het indienen van een officiële klacht niet nodig is.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt?</p> <p>Het percentage (deels) gegronde klachten is 51%. Hiermee is de streefwaarde van 35% niet gehaald, maar eigenlijk is het percentage niet goed te vergelijken door de inzet van premediation. De streefwaarde is gesteld zonder rekening te houden met premediation. Het totaal aantal formeel ingediende klachten is met een kwart verminderd, maar het aantal klachten 'anders opgelost' is 70% lager dan in 2010 (van 34 naar 10). Het absolute aantal klachten dat (deels) gegrond is verklaard, is 9% gedaald van 64 in 2010 naar 58 in 2011.</p>	😊

Wat hebben we ervoor gedaan?

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Klanttevredenheid over dienstverlening ¹	7,2 (2008)	7,2 (2010)	ruim 7,0	7,4	Landelijke Benchmark Publiekszaken
1. Aantal klachten over gemeentelijke dienstverlening ²	189 (2006)	200 (2009) 153(2010)	≤200	112	Gemeentelijke registratie
1. Percentage schriftelijke (deels) gegronde klachten over gemeentelijke dienstverlening ³	39% (2006)	38% (2009) 42%(2010)	35%	51%	Gemeentelijke registratie

¹ De verwachtingen van klanten op het gebied van dienstverlening worden steeds hoger. Dit is een maatschappelijke trend. Klanten worden steeds kritischer en veeleisender. Om hetzelfde niveau van klanttevredenheid te behalen moet dus veel inspanning geleverd worden. Hier geldt het motto: 'stilstand is achteruitgang'.

² Dit is het rekenkundig gemiddelde van de rapportcijfers voor balie, telefoon en digitale aanvragen.

³ Dit betreft klachten over de dienstverlening van alle gemeentelijke onderdelen en over alle producten, zoals vergunningen, reisdocumenten, uitkeringen, parkeervignetten enz. Het gaat niet om bezwaarschriften.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie	Wat hebben we gedaan?	2011
1a. Invoeren van de methodiek van digitale Self Service	<p>Wat hebben we gedaan? De zelfbedieningsbalies in de nieuwe publiekshal in de Raakspoort zijn in productie genomen en goed ontvangen. Sinds de verhuizing is er mee gewerkt. De eerste resultaten van deze Haarlemse innovatie zijn positief en ook de overgang voor de medewerkers naar de nieuwe functie van gastvrouw en -heer is vlot verlopen. Klanten kunnen onder andere uittreksels en aktes via de zelfbedieningszuilen aanvragen en krijgen daarbij hulp van de gastvrouw of -heer indien nodig. In principe logt men in met DigiD om van de diensten aan de zelfbedieningsbalie gebruik te kunnen maken, maar met hulp van de gastvrouw of -heer kan dat eventueel ook zonder DigiD. Men legitimeert zich dan bij de gastvrouw of -heer en krijgt dan een speciale code om in te loggen.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De mogelijkheid voor klanten om de behandelstatus van digitale aanvragen te bekijken, was gekoppeld aan de invoering van zaakgericht werken (zie masterplan digitalisering 2010/414701). Dit project is tijdelijk stopgezet vanwege problemen met levering door de leverancier.</p>	😊
1b. Verbeteren telefonische dienstverlening	<p>Wat hebben we gedaan? Een belangrijke stap op weg naar één centraal nummer voor alle vragen aan de overheid is de landelijke invoering van een eenvoudig, herkenbaar telefoonnummer per gemeente. Hiervoor is de reeks 14+netnummer beschikbaar. Een 14+netnummer begint met de cijfers 14 en eindigt op het netnummer van de gemeente. Het telefoonnummer 14 023 vormt de centrale toegang voor Haarlem, Heemstede, Bloemendaal en Zandvoort.</p> <p>Er is gewerkt met nieuwe, efficiëntere telefoniesoftware, wat heeft geresulteerd in kortere wachttijden. Ook de in gebruikname van de nieuwe telefooncentrale in de Raakspoort geeft nieuwe mogelijkheden voor sturing op kwantiteit en kwaliteit. Dit resulteert onder andere in een automatische registratie van het aantal telefoontjes dat binnenkomt bij het callcenter en medewerkers Raakspoort, waar dat voorheen op basis van handmatig turven gebeurde. Het stadhuis, de Brinkmann en Koningstein zijn niet aangesloten op de nieuwe centrale. Dat gaat te zijner tijd gebeuren bij de verhuizing naar de Zijlpoort. Het aantal geregistreerde telefoontjes binnengekomen bij het callcenter is 130.000.</p> <p>Er is een analyse gemaakt van de meest gestelde vragen en de daaruit verkregen informatie is gebruikt ter verbetering van het Digitaal Loket.</p>	😊

Prestatie		2011
Ic. Handhaven van de kwaliteit van de dienstverlening	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>De gemeente heeft voor het achtste jaar op rij deelgenomen aan de benchmark Publiekszaken, die de mogelijkheid biedt om te vergelijken met een kleine honderd andere gemeenten op het gebied van dienstverlening. Verder heeft de gemeente haar nieuwe moderne Publiekshal in gebruik genomen. De hal ademt een rustige, open sfeer.</p> <p>Daarnaast is het mogelijk om online afspraken te maken voor aanvragen van onder andere een paspoort, ID-kaart, rijbewijs, akte, een Verklaring Omtrent Gedrag of een geboorteangifte. Verder is het lokethaarlem.nl gelanceerd. Het loket geeft een overzicht van het sociaal domein (zie beleidsveld 3.3 zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking).</p> <p>En in 2011 heeft de gemeente de meting Normenkader voor Bedrijven uitgevoerd, een door MKB Nederland en VNO-NCW ontwikkeld meetinstrument waarmee een gemeente concreet kan vaststellen in welke mate haar dienstverlening voldoet aan de ondernemerswensen. Hierin zijn landelijk de tien belangrijkste ondernemerswensen inzake gemeentelijke dienstverlening in kaart gebracht en de score van Haarlem op elk van die punten. Dit heeft geresulteerd in het behalen van het 'Bewijs van Goede Dienst'.</p>	😊
Id. Moderniseren van de basisregistraties	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>In 2011 is de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) opgeleverd en is koppeling met de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) tijdig gerealiseerd. De adressen die in de GBA staan worden daardoor voortaan rechtstreeks uit de BAG gehaald. Burgers en bedrijven zullen hierdoor geen problemen meer ondervinden met verschillende adresnotaties bij de gemeente. Ook bereidt Haarlem verdere modernisering GBA, de basisregistratie personen (BRP) voor. De BRP gaat de GBA vervangen.</p>	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Ia. Aantal aanvragen via digitaal loket (x 1.000)	2,0 (2007)	2,0 (2007) 3,7 (2008) 4,8 (2009) 11,7 (2010)	5,5	12,4	Gemeentelijke registratie
Ia. Aantal uitgereikte volgnummers Publiekshal (x 1.000) ¹	184 (2007)	184 (2007) 170 (2008) 170 (2009) 162 (2010)	170	165	Gemeentelijke registratie
Ia. Gemiddelde wachttijd aan de balie in minuten voor alle handelingen	10 (2007)	10 (2007) 10 (2008) 8 (2009) 10 (2010)	≤ 15	9	Gemeentelijke registratie
Ib. Aantal klantcontacten via Publieks-informatienummer (023 – 5115115) (x 1.000)	107 (2007)	107 (2007) 136 (2008) 140 (2009) 135 (2010)	180 ²	130 ³	Gemeentelijke registratie

¹ Het aantal bezoekers ligt ongeveer een kwart tot een derde hoger dan het aantal uitgereikte volgnummers.

² Schatting van het totaal aantal binnenkomende telefoontjes op basis van turflijsten en schattingen bedienposten (Stadhuis, Brinkmann, Koningstein, Westergracht)

³ Aantal binnenkomende telefoontjes call center geregistreerd door nieuwe telefoonsoftware (Zijlsingel) en telefooncentrale (Raakspoort) zonder bedienposten (Stadhuis, Brinkmann, Koningstein, Westergracht)

Klanttevredenheid dienstverlening balie, telefoon en digitaal

Benchmarking Publiekszaken

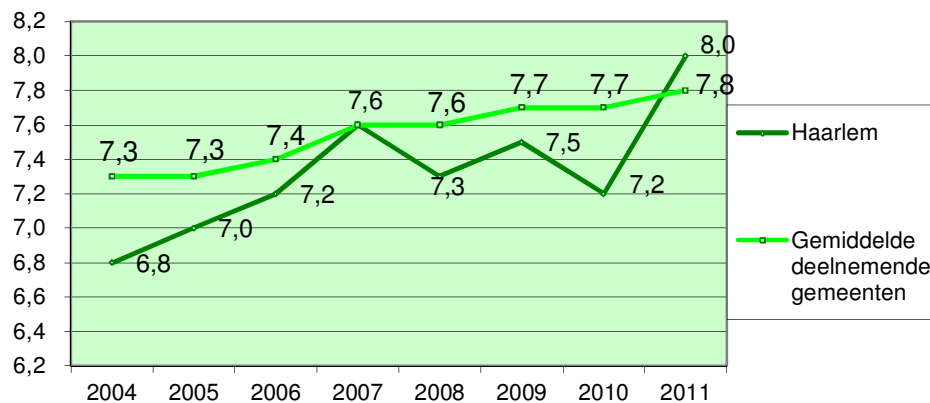
Sinds 2008 geeft de gemeente geen afzonderlijk Burgerjaarsverslag meer uit, maar wordt bij programma 1 een rapportage opgenomen over de kwaliteit van de dienstverlening.

De 'Benchmarking Publiekszaken' geeft jaarlijks een beeld van de waardering voor de publieke dienstverlening. Dit landelijke onderzoek wordt sinds 2004 uitgevoerd. Klanttevredenheidsonderzoek vormt een onderdeel van de benchmark. Sinds 2008 worden naast de balie (Publiekshal) ook de telefonische en digitale dienstverlening onderzocht.

Benchmark Publiekszaken:	Haarlem 2010	Haarlem 2011	Gemiddeld deelnemende gemeenten
Klanttevredenheid			
Dienstverlening balie	7,2	8,0	7,8
Resultaat telefonisch contact	7,4	7,3	7,1
Dienstverlening telefoon	7,6	7,7	7,5
Bestellen specifiek product via Digitaal Loket	6,8	6,5	7,1

Op het digitale kanaal scoort Haarlem een 6,5 voor het bestellen van een specifiek product. Door leveringsproblemen van de leverancier heeft geplande vernieuwing van het Digitaal Loket nog niet plaatsgevonden. Dit is te zien in de scores. Landelijk gezien beoordelen klanten de dienstverlening via het digitale kanaal overigens lager dan via de balie of telefoon.

Benchmark Publiekszaken Totaaloordeel klanttevredenheid balie

Als we het oordeel over de balie vanaf 2004 bekijken, zien we duidelijk dat de tevredenheid van klanten over de balie jaarlijks toeneemt. Duidelijk is dat de inspanningen die de afgelopen jaren zijn gepleegd om de dienstverlening op een hoger peil te krijgen, effectief zijn. Waar het oordeel van de Haarlemmers over de fysieke dienstverlening (balie) in 2010 lager lag dan het landelijk gemiddelde, ligt dat in 2011 juist weer erboven. Ook als we kijken op aspecten van service doen we het met een 8,4 aanzienlijk beter dan landelijk gemiddeld en dan in 2010.

Benchmark Publiekszaken:	Haarlem 2010	Haarlem 2011	Gemiddeld deelnemende gemeenten
Het oordeel van burgers over de 'Geboden Service'			
Vriendelijkheid medewerker	8,2	8,5	8,4
Deskundigheid medewerker	8,2	8,5	8,2
Uiterlijke verzorging medewerkers	7,9	8,2	8,2
Inleving medewerker	7,9	8,3	8,1
Totale doorlooptijd aanvraag	7,5	8,3	8,0
Duidelijkheid over verkregen informatie	7,8	8,4	8,1
Gemiddeld	7,9	8,4	8,2

De andere aspecten zijn voornamelijk gericht op het gebouw en de omgeving. Op prijs, bereikbaarheid en parkeergelegenheid scoort Haarlem lager dan gemiddeld. Terwijl op bijvoorbeeld openingstijden en wachttijd hoger wordt gescoord. Het onderzoek betreft overigens de oude publiekshal aan de Zijlvest.

Benchmark Publiekszaken:			
Het oordeel van burgers over de 'Omgeving, gebouw, wachttijd en prijs'	Haarlem 2010	Haarlem 2011	Gemiddeld deelnemende gemeenten
Bereikbaarheid	7,0	7,4	7,8
Parkeergelegenheid	5,3	6,3	7,2
Overzichtelijkheid entree	7,4	7,9	7,7
Verwijzingsborden	6,7	7,9	7,5
Wachtruimte	6,8	7,7	7,7
Privacy aan balie	7,0	7,1	7,4
Openingstijden	7,2	7,8	7,4
Wachttijd	6,8	8,7	8,2
Prijs	5,7	5,7	6,1
Gemiddeld	6,7	7,4	7,4

Klachten

Het aantal ontvangen klachten over 2011 is afgenomen van 153 naar 112. Dit is mede te verklaren doordat tegenwoordig steeds vaker pre-meditation wordt toegepast. Dit houdt in dat wordt bekeken of de gemeente toch tot een goede oplossing van het probleem kan komen met de burger of het bedrijf. En het leidt tot een afname van het aantal klachten 'anders opgelost' in 2011 ten opzichte van 2010. Mocht pre-meditation niet leiden tot een bevredigende oplossing dan kan te allen tijde alsnog een onderzoek starten. Verder is het percentage klachten dat (deels) gegrond is verklaard gestegen van 42% in 2010 naar 51% in 2011. Eigenlijk zijn deze percentages niet goed te vergelijken door de inzet van premeditation. Het totaal aantal formeel ingediende klachten is met een kwart verminderd, maar het aantal klachten 'anders opgelost' is 70% lager dan in 2010 (van 34 naar 10). Het absolute aantal klachten dat (deels) gegrond is verklaard, is 9% gedaald van 64 in 2010 naar 58 in 2011.

Publieke dienstverlening:	2007	2008	2009	2010	2011
Afgedane schriftelijke klachten¹					
Klacht ongegrond	140	73	62	54	46
Klacht gegrond	121	75	33	49	43
Klacht deels gegrond	14	8	14	15	16
Klacht anders opgelost	31	18	14	34	10
Totaal	306	174	123	152	114

¹ uitkeringen, parkeervignetten enz. Het gaat niet om bezwaarschriften.

De doorlooptijden zijn van belang om de snelheid van afhandelen van de klachten te kunnen volgen. De Algemene wet bestuursrecht (Awb) geeft als regel een termijn van zes weken, met uitstel naar tien weken (bij een commissie). Om na te gaan in hoeverre we ons aan de termijnen kunnen houden zijn de volgende categorieën van belang:

Publieke dienstverlening:		
Doorlooptijd afhandeling klachten	2010	2011
Minder dan 6 weken	86,1%	82,5%
Langer dan 6, maar minder dan 10 weken	12,2%	11,3%
Langer dan 10 weken	1,6%	6,1%

Het percentage van klachten met een doorlooptijd van meer dan 10 weken is gestegen van 1,6% naar 6,1%. Dit is mede te verklaren door de inzet en het succes van premediation: eenvoudige klachten worden makkelijker en sneller opgelost, met als gevolg dat de klachten die overblijven relatief moeilijker zijn en meer tijd vergen qua behandeling.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Beleids- veld	Programma 1 Burger en bestuur	Rekening 2010	2011		Rekening
			Primaire begroting	Begroting na wijziging	
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>					
1.1	Gemeentelijk bestuur en samenwerking	7.197	7.775	7.747	7.830
1.2	Communicatie, participatie en inspraak	298	172	319	339
1.3	Dienstverlening	9.354	9.296	9.054	9.434
Totaal lasten		16.850	17.243	17.120	17.603
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>					
1.1	Gemeentelijk bestuur en samenwerking	187	102	110	169
1.2	Communicatie, participatie en inspraak	0	0	0	21
1.3	Dienstverlening	3.163	3.108	3.108	3.158
Totaal baten		3.350	3.210	3.218	3.348
Totaal saldo exclusief mutaties reserves		13.500	14.033	13.902	14.255
Toevoeging aan reserves		50	50	50	0
Onttrekking aan reserves		215	30	80	30
Reserve Verkiezingen					30
Saldo inclusief mutaties reserves		13.335	14.053	13.872	14.225

Analyse saldo programma 1

Het programma Burger en Bestuur sluit met een nadelig saldo van € 14,2 miljoen. Dit is € 350.000 nadeliger dan het geraamde tekort.

Nadelen

Er zijn hogere personeelslasten van het beleidsveld dienstverlening gerealiseerd van € 305.000 door hogere salarislasten een hogere interne doorbelasting van kosten. Ten behoeve van het beleidsveld gemeentelijke bestuur en samenwerking zijn extra inhuurkosten gerealiseerd van € 184.000 in verband met opzet concernagenda en begeleiding van de ideeënfabriek (bezuinigingen). Beide overschrijdingen zijn incidenteel.

Voordelen

De salariskosten van het college zijn € 201.000 lager vanwege een te hoge raming. In de begroting voor 2012 is de juiste raming opgenomen.

Bijzondere lasten

Als gevolg van de afboeking van materiële vaste activa als toegelicht in deel 1, uitkomsten jaarrekening op hoofdlijnen, zijn er extra lasten gerealiseerd van € 1.000, die zijn verantwoord op programma 10.

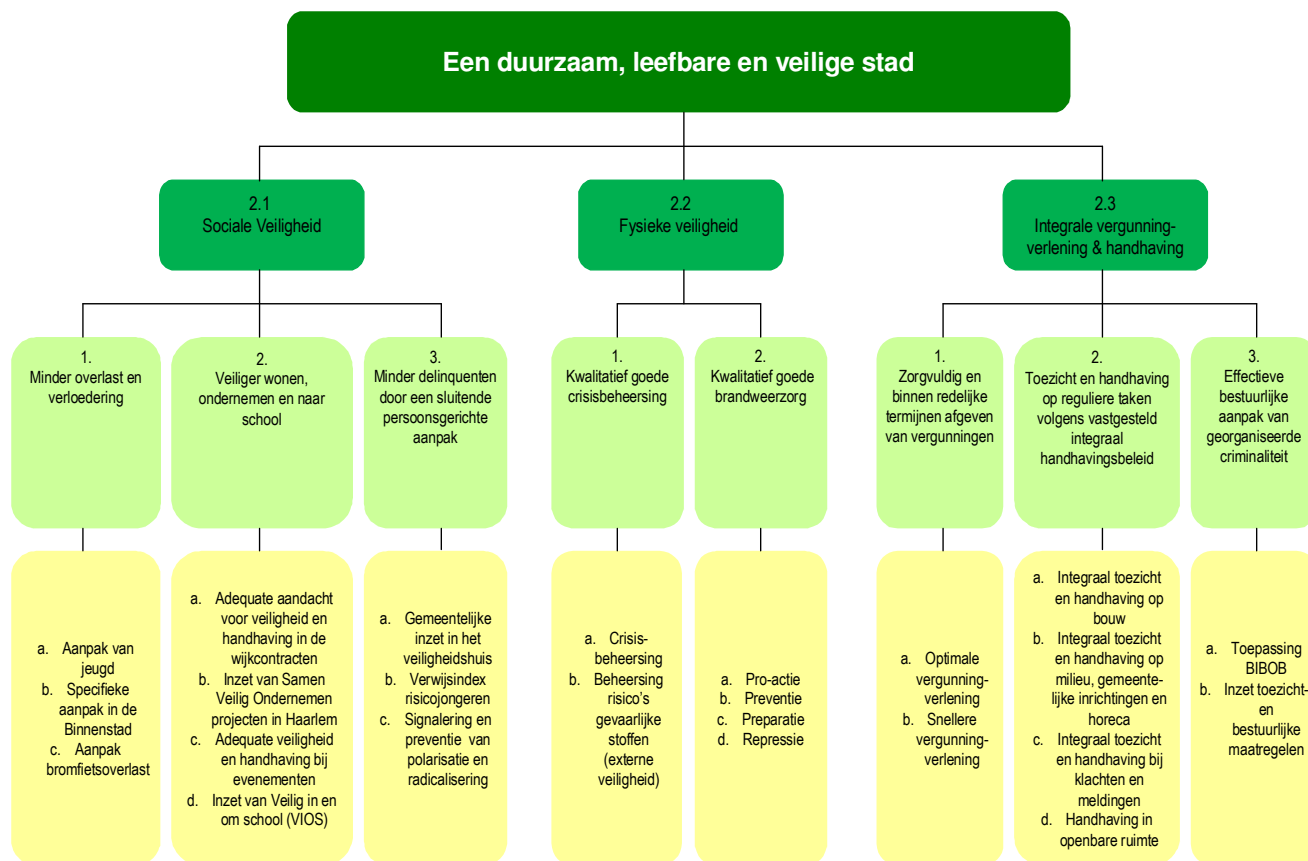

Ontvangst wereldkampioen honkbal in Haarlem

Foto: Jur Engelchor

Programma 2 Veiligheid, Vergunningen en Handhaving

Commissie Bestuur
(Coördinerende) Portefeuille(s) Openbare Orde en Veiligheid
Afdeling(en) Veiligheid, Vergunningen en Handhaving

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Programmadoelstelling: Een duurzaam, leefbare en veilige stad.

In 2011 is het aantal inwoners dat Haarlem een veilige stad vindt gestegen. Daar waar de subjectieve veiligheid is verbeterd, is echter de objectieve veiligheid licht gedaald, gezien de toename van het aantal geregistreerde incidenten bij de politie. De effecten van de inspanningen op veiligheid en handhaving in Haarlem in 2011 zijn zichtbaar. Zo heeft de groepsgerichte en individuele aanpak van jongeren ertoe geleid dat er minder overlast door jongeren wordt ervaren en het aantal jeugdgroepen is gedaald. De aanpak van bromfietsoverlast heeft als resultaat dat minder bewoners aangeven dat de gemeente meer aandacht moet hebben voor deze problematiek. In 2011 zijn weer stappen gezet in betere en snellere vergunningverlening en toezicht en handhaving op de verschillende deelaspecten die binnen de vergunningverlening aan de orde (kunnen) zijn, zoals milieu, bouw, brandveiligheid, duurzaamheid, ruimtelijke ordening en kinderopvang. Dit heeft voor Haarlemmers tot minder administratieve lasten geleid. Duidelijk is dat er minder grote bouwprojecten zijn gestart, dit had een negatief effect op de legesinkomsten, omdat de paar jaarlijks grote projecten van grote invloed zijn op de opbrengst.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Percentage Haarlemmers dat Haarlem een (zeer) veilige stad vindt ¹	64% (2010)	64 % (2010)	80%	78%	Omnibusonderzoek
Percentage Haarlemmers dat Haarlem een (zeer) <u>on</u> veilige stad vindt	5%		-	3%	
Aantal incidenten ²	48.734 (2005)	36.436 (2009) ³ 38.261 (2010)	39.000	40.602	Politie Kennemerland
Percentage aanvragers van vergunningen dat tevreden is met de behandeling	(2011) ⁴	p.m.	p.m.	p.m.	Onderzoek OenS

¹ De sterke stijging van dit percentage tussen 2010 en 2011 is waarschijnlijk deels toe te schrijven aan de vele vragen over onveiligheid in de Omnibusvragenlijst van 2010. Hierdoor zijn respondenten destijds meer in het onderwerp 'ingeleid', waardoor men waarschijnlijk eerder geneigd was om de nadruk te leggen op gevoelens van onveiligheid.

² Onder het kopje incidenten vallen alle aangiften, maar ook meldingen van overlast of van een voorval zonder dat er een aangifte is gedaan.

³ Zoals bekend is de politie, landelijk, in 2009 naar een ander bedrijfsprocessensysteem overgestapt. Het is onduidelijk welke implicaties deze switch heeft gehad voor het cijfer in 2009.

⁴ Uitkomsten verwachten we in 2012.

Beleidsveld 2.1 Sociale Veiligheid

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Minder overlast en verloedering	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Het aantal door de politie geregistreerde overlastincidenten laat de afgelopen jaren een sterk dalende trend zien: van 3.949 in 2009, naar 2.439 in 2010, naar 1.965 in 2011. Deze daling is voor een groot gedeelte toe te schrijven aan de sterke daling van het aantal incidenten overlast jeugd. Het percentage Haarlemmers dat aangeeft dat overlast door groepen jongeren (zeer) vaak voorkomt is gedaald van achttien naar vijftien procent.</p>	😊
2. Veiliger wonen, ondernemen en naar school	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Projecten over nieuwbouw en bestaande bouw zijn beoordeeld op het gebied van sociale veiligheid en hierover is per project advies uitgebracht. Daarnaast zijn er woningen gecertificeerd in het kader van het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW). Eind 2011 betrof dit 3813 woningen in de gemeente.</p> <p>Voor het traject Samen Veilig Ondernemen is in 2011 de tweejaarlijkse audit met succes doorlopen voor alle zes projecten.</p> <p>Het percentage leerlingen dat zich veilig voelt op school is gestegen en er zijn minder leerlingen slachtoffer geworden van agressie of geweld.</p>	😊
3. Minder delinquenten door een sluitende persoonsgerichte aanpak	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Zeer actieve veelplegers, jeugdige meer- en veelplegers, zwaar overlastgevende personen, ex-gedetineerden, daders van huiselijk geweld, (potentiële) daders van eengerelateerd geweld en criminele jongeren uit overlastgevende jeugdgroepen worden in het Veiligheidshuis besproken en krijgen een individuele aanpak. Deze aanpak bestaat uit een justitieel traject, een zorgtraject of een combinatie van die twee. Ook is een meldpunt Loverboys voor professionals gestart. Op basis van de signalen die daar binnenkomen wordt strafrecht ingezet voor daders en ook zorg en begeleiding voor slachtoffers. Het aantal zeer actieve veelplegers is gedaald in 2011.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt?</p> <p>Niet alle personen uit bovenstaande doelgroepen krijgen een passend traject aangeboden. De samenwerking tussen de partijen en tussen verschillende onderdelen binnen de gemeente vraagt veel afstemming en verloopt nog niet altijd optimaal. Bovendien is er op bepaalde gebieden te weinig passend aanbod beschikbaar - vooral op gebied van huisvesting en lichte ambulante hulpverlening (zonder indicatie).</p>	😐

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Percentage Haarlemmers dat aangeeft dat overlast van groepen jongeren (zeer) vaak voorkomt	19% (2007)	18% (2010)	< 19%	15%	Omnibusonderzoek
2a. Percentage Haarlemmers dat zich in de eigen woonbuurt (zeer) veilig voelt <i>Percentage Haarlemmers dat zich in de eigen woonbuurt (zeer) onveilig voelt</i>	75% (2010) 7%	75% (2010) 7%	% > 2010	85% ¹ 4%	Omnibusonderzoek
2b. Percentage leerlingen van het voortgezet onderwijs dat zich veilig voelt op school	86% (2008)	88% (2009) 90% (2010)	90%	93%	Digipanel Jeugd

¹ De sterke stijging van dit percentage tussen 2010 en 2011 is waarschijnlijk deels toe te schrijven aan de vele vragen over onveiligheid in de Omnibusvragenlijst van 2010. Hierdoor zijn respondenten destijds meer in het onderwerp 'ingeleid', waardoor men waarschijnlijk eerder geneigd was om de nadruk te leggen op gevoelens van onveiligheid. De onderstaande schuingedrukte indicator geeft een beter beeld van de ontwikkeling van dit gegeven.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Aanpak van jeugd	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>In 2011 zijn de jeugdgroepen in Haarlem in kaart gebracht. In het Jeugdgroepenoverleg (JGO) is in nauwe samenwerking met politie, StreetCornerWork en Jongerenwerk een praktische en integrale aanpak van de jeugdgroepen vormgegeven. Daarnaast is gestart met de persoonsgerichte aanpak van jongeren uit de jeugdgroepen en is er een pilot gehouden voor de bespreking van criminele jongeren uit deze groepen in het Veiligheidshuis.</p> <p>In het kader van de integrale aanpak jeugdoverlast is geëxperimenteerd met het project Ouders van Tegendraadse Jeugd, uitgevoerd door Bureau Halt. Het betrekken van ouders bij het tegengaan van jeugdoverlast bleek zeer effectief te zijn.</p>	😊
1b. Specifieke aanpak in de Binnenstad	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Ook in 2011 is vooral ingezet op: de aanpak van uitgaansoverlast, overlast van daklozen, verslaafden en veelplegers en op de aanpak van overlastlocaties.</p> <p>Het <i>Actieprogramma Uitgaan in Haarlem, Gezellig, Gastvrij en Veilig</i> (horecaconvenant) is in 2009 gelanceerd voor een periode van vijf jaar. De gemeente, Koninklijke Horeca Nederland (KHN), politie, Openbaar Ministerie (OM) en particuliere beveiliging hebben afspraken gemaakt op de thema's: leefbaarheid, jeugdoverlast, veilig ondernemen, regelgeving, toezicht & handhaving en communicatie. Hiervoor zijn tal van maatregelen genomen, bijvoorbeeld de Collectieve Horeca Ontzegging (CHO), trainingen voor politie en particuliere horecabeveiligers en verruimde openstelling van fietsenstallingen.</p> <p>In het Veiligheidshuis is de aanpak van veelplegers en zeer actieve veelplegers geregeld tussen justitie- en zorgpartners. Overlastgevende personen worden op casusniveau besproken. Ook de nazorg van ex-gedetineerden vindt in het Veiligheidshuis plaats. Daarnaast is er ook intensieve aandacht voor de directe omgeving van opvanglocaties in Haarlem en vinden er regelmatig omwonendenoverleggen plaats.</p>	😊
1c. Aanpak bromfietsoverlast	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Elke maand hebben meerdere bromfietscontroles plaatsgevonden door politie en/of gemeentelijke handhavers. Er werd gecontroleerd op de technische staat van de bromfiet, op kenteken- en rijbewijs en op het rijgedrag van de bestuurder. Hiervoor zijn speciaal uitgeruste ultralichte motoren en een bus met een rollerband ingezet. Dankzij dit materiaal konden de controles flexibel binnen de gehele gemeente uitgevoerd worden. Vaak werden verschillende locaties op een dag aangedaan.</p>	😊

Prestatie		2011
2a. Adequate aandacht voor veiligheid en handhaving in de wijkcontracten	Wat hebben we gedaan? Zowel in de wijken waar nog een wijkcontract geldt als in de wijken waar een contract actief is geweest of anderszins afspraken zijn gemaakt, is veiligheid in brede zin onderwerp van gesprek en acties. De afspraken die zijn gemaakt worden nagekomen. Daarnaast is, waar nodig, buurtbemiddeling ingezet en zijn er woningen gecertificeerd in het kader van het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW).	😊
2b. Inzet van Samen Veilig Ondernemen projecten in Haarlem	Wat hebben we gedaan? In Haarlem lopen zes trajecten in het kader van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Het gaat hierbij om vijf gecertificeerde winkelcentra en één bedrijventerrein. In 2011 zijn alle zes de projecten opnieuw geslaagd voor hercertificering. In de binnenstad is het aantal deelnemende winkelstraten in 2011 uitgebreid.	😊
2c. Adequate veiligheid en handhaving bij evenementen	Wat hebben we gedaan? Evenementen met verhoogde veiligheidsaandacht (categorie 1) en evenementen met veiligheidsaandacht (categorie 2) zijn met alle betrokken partijen (diverse gemeentelijke afdelingen, politie, brandweer, GHOR, organisatoren) voorbereid en geëvalueerd. Bij alle evenementen vond handhaving plaats.	😊
2d. Inzet van Veilig in en om School (VIOS)	Wat hebben we gedaan? Bureau Halt heeft Agressie Regulatie Trainingen op scholen gehouden en ook voorlichtingen op het gebied van o.a. (digitaal) pesten en hoe om te gaan met groepsdruk. Voor VIOS is een nieuwe koers ingezet, waarbij de verantwoording meer bij de scholen zelf wordt gelegd. Dat loopt nog moeizaam. De cijfers laten zien dat leerlingen op het voortgezet onderwijs zich steeds veiliger voelen en het percentage leerlingen dat slachtoffer is geworden van agressie of geweld is in 2011 gedaald.	😊
3a. Gemeentelijke inzet in het Veiligheidshuis	Wat hebben we gedaan? De netwerkcoördinator Jeugd is vanuit de gemeente vertegenwoordigd in het Veiligheidshuis en sluit aan bij een overleg waarbij risicojongeren besproken worden, het Trajectberaad (voor jongeren die na detentie terugkeren in Haarlem) en het Jeugdige Meer- en Veelplegersoverleg. Als centrumgemeente stuurt Haarlem de regionale coördinator nazorg ex-gedeteneerden in het Veiligheidshuis aan. Zij houdt zich bezig met het ontwikkelen van beleid voor de regio - zodat er een meer eenvormige aanpak bij alle gemeenten komt -, ze behandelt complexe casuïstiek (ISD-ers) en zij maakt afspraken met betrokken partners.	😊
3b. Verwijsindex risicojongeren	Wat hebben we gedaan? Er zijn veel activiteiten ondernomen om het gebruik van de verwijsindex breed te stimuleren. Zo zijn er trainingen georganiseerd voor beroepskrachten, veel organisaties bezocht, teamvergaderingen van partners bijgewoond en een bijeenkomst georganiseerd over 'Samenwerken en de Verwijsindex'. Hierdoor hebben zich veel nieuwe partijen gecommitteerd aan het gebruik van de index.	😊
3c. Signalering en preventie van polarisatie en radicalisering	Wat hebben we gedaan? De gemeente heeft afspraken gemaakt met de politie Kennemerland over het signaleren van indicaties van polarisatie en radicalisering. Dit krijgt in 2012 een vervolg.	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Aantal hinderlijke jeugdgroepen (shortlist)	16 (2009)	7 (2010)	≤ 16	11	Politiegegevens
1b. Het aantal aangiften en meldingen van uitgaansgerelateerde delicten	(2010) ¹	819	≤ 2010	696	Politiegegevens
1c. Percentage Haarlemmers dat aangeeft dat gemeente en politie meer aandacht moeten hebben voor overlast van scooters en brommers	36% (2008)	31% (2010)	< 28%	27%	Omnibusonderzoek

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
2d. Percentage leerlingen van het voortgezet onderwijs dat slachtoffer is geworden van agressie/geweld	6% (2009)	10% (2010)	≤ 6%	7%	Digipanel Jeugd
3a. Aantal aangehouden jeugdige verdachten (12-17 jaar).	(2010) 404	(2010) 404	% < 2010	392	Politiegegevens
3b Aantal zeer actieve veelplegers	54 (2009)	46 (2010)	≤ 50	39	Politiegegevens

¹ Zeer actieve veelpleger: een persoon van 18 jaar of ouder die over een periode van vijf jaren meer dan tien politieantecedenten heeft opgebouwd, waarvan tenminste 1 in het voorafgaande kalenderjaar.

Beleidsveld 2.2 Fysieke Veiligheid

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Kwalitatief goede crisisbeheersing	Wat hebben we bereikt? Haarlem voldoet aan de basisnormen van een crisisbeheersingsorganisatie, zowel voor de gemeentelijke processen als de organisatorische voorwaarden.	😊
2. Kwalitatief goede brandweezorg	Wat hebben we bereikt? De taken worden verricht door de regionale brandweer, district Midden. De regionale brandweer maakt onderdeel uit van de Veiligheidsregio Kennemerland. Haarlem voldoet aan de basisnorm brandweezorg.	😊

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Oordeel evaluaties van oefeningen en incidenten crisisbeheersing	Negatief ¹ (2007)	Positief met opmerkingen ² (2007) Positief (2008) Geen oordeel (2009) Positief (2010)	Positief	Positief ³	IIOOV, Gemeente Haarlem en VRK
2. Oordeel evaluaties van oefeningen en incidenten branden	Positief (2010)	Positief (2010)	Positief	Positief	VRK

¹ Oordeel van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in 2007

² Oordeel van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties naar aanleiding van de Algemene Doorlichting Rampenbestrijding in de Veiligheidsregio Kennemerland in 2008

³ De Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in 2011 geen oordeel gegeven over de crisisbeheersing in Haarlem/Kennemerland. Het oordeel positief is op basis van eigen bevinden.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2010
1a. Crisisbeheersing	Wat hebben we gedaan? Het actieprogramma Fysieke Veiligheid en het actieprogramma IVH wordt conform planning uitgevoerd. Het crisisplan is actueel. De medewerkers zijn opgeleid, getraind en geoefend.	😊
1b. Beheersing risico's gevaarlijke stoffen (externe veiligheid)	Wat hebben we gedaan? De onderdelen 'organisatorische versterking en professionalisering, transport gevaarlijke stoffen, groepsrisicobeleid, risico-inventarisatie en externe veiligheid bij vergunningverlening en handhaving' liggen op schema.	😊

Prestatie		2010
2a. Pro-actie en preventie	<p>Wat hebben we gedaan? De VRK heeft in opdracht van de gemeente werkzaamheden op het gebied van pro-actie en preventie verricht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adviseren over bestemmingsplannen, (grote) nieuw- en verbouwobjecten; • bouwaanvragen en gebruiksbesluiten; • controle vergunningsplichtige instellingen; • relevante bouwvergunningen zijn van een brandveiligheidsadvies voorzien; • relevante objecten zijn voorzien van een gebruiksvergunning; • vergunde inrichtingen zijn gecontroleerd binnen de gestelde termijn; • toezicht bij evenementen; • behandeling klachten en vragen; • verantwoordelijk voor kwaliteit en continuïteit. 	☺
2b. Preparatie	<p>Wat hebben we gedaan? De VRK heeft in 2011:</p> <ul style="list-style-type: none"> • controles uitgevoerd op brandkranen; • bereikbaarheidskaarten up-to-date gebracht; • conform de "Leidraad Oefenen" de oefeningen doorlopen voor de betreffende medewerkers. 	☺
2c. Repressie	<p>Wat hebben we gedaan? De brandweer geeft aan dat in 2011 431 binnenbranden en 315 buitenbranden zijn gemeld en dat daarop is ingezet.</p>	☺

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Percentage bekende risico-objecten in de gemeente Haarlem	(2011) Uitkomsten verwachten we in 2012	p.m.	p.m.	p.m.	Gemeente Haarlem en VRK
1a. Percentage opgeleide en geoefende medewerkers met een taak in de crisisbeheersing bij - gemeente - brandweer - GGD/GHOR	40% (2008)	80% 2009 90 % 2010	90%	90%	Gemeente Haarlem en VRK
1b. Aantal uitgevoerde projecten Externe Veiligheid	3 (2004)	5 (2007) 5 (2008) 7 (2009) 7 (2010)	6	7	Gemeente Haarlem en provincie Noord-Holland
2a. Pro-actie: percentage bouwaanvragen met een toekomstige gebruiksfunctie voor 25 personen waarover de brandweer advies heeft uitgebracht	(2011)	p.m.	100 %	p.m.	Gemeente Haarlem en VRK
2a. Preventie: percentage daartoe verplichte instellingen met een controle van de gebruiksvergunning	(2011)	p.m.	100 %	p.m.	Gemeente Haarlem en VRK
2b. Preparatie: percentage evaluaties van grootschalige (tweemaal jaarlijks) oefeningen	(2011)	100%	100 %	100%	VRK
2b. Preparatie: percentage daartoe in aanmerking komende instellingen met een actueel aanvalsplan brandweer	(2011)	100%	90 %	100%	VRK
2c. Repressie: percentage uitrukken met overschrijding vastgestelde opkomsttijd van 8 minuten.	(2011) Uitkomsten verwachten we in 2012	p.m.	≤ 10 %	p.m.	VRK

Beleidsveld 2.3 Integrale vergunningverlening en handhaving

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Het zorgvuldig en binnen redelijke termijnen afgeven van vergunningen	<p>Wat hebben we bereikt? Met de nieuwe regelgeving is het aantal binnen de termijnen afgegeven en juridisch houdbare beschikkingen gelijk gebleven, dit betekent dat evenwichtige afwegingen hebben geleid tot rechtsgeldige besluiten binnen de wettelijk bepaalde termijnen.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? De nieuwe software voor de Wabo is nog niet compleet ingericht, er is hierdoor geen goed zicht op de sneller dan de wettelijke termijn afgegeven beschikkingen.</p>	☺
2. Toezicht en handhaving op reguliere taken volgens vastgesteld Integraal handhavingsbeleid (2009-2013)	<p>Wat hebben we bereikt? Overtredingen en de handhaving daarop wordt zo integraal mogelijk en zelfs zo mogelijk interdisciplinair aangepakt. Hierdoor wordt voorkomen dat ondernemers en burgers iedere keer voor hetzelfde feit door een andere dienst, afdeling of bureau worden gecontroleerd.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Integrale afstemming op zaaksniveau met de VRK, onderdeel Proactie en Preventie en de VRK, onderdeel GGD.</p>	☺
3. Effectieve bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit	<p>Wat hebben we bereikt? Gemeente heeft een bestuurlijke bijdrage geleverd aan de geïntegreerde aanpak van criminele samenwerkingsverbanden in het kader van het samenwerkingsverband tussen politie, justitie, Belastingdienst en gemeenten, RIEC Noord-Holland. Het RIEC Noord-Holland heeft vier criminele samenwerkingsverbanden strafrechtelijk, bestuursrechtelijk en fiscaalrechtelijk aangepakt. In 2011 is een regionale werkgroep opgestart om een nieuw regionaal prostitutiebeleid voor te bereiden in verband met de nieuwe prostitutiewetgeving.</p>	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage aan de gemeente opgelegde dwangsom bij niet tijdig beslissen	0% (2011)	0% (2011)	1%	0%	Gemeente Haarlem
2. Percentage binnen wettelijke termijn verlende vergunningen	75% (2008)	95% (2009)	95%	95%	Gemeente Haarlem

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Optimale vergunning-verlening	<p>Wat hebben we gedaan? Een nieuw software systeem voor de behandeling van Wabo-aanvragen is geïmplementeerd met koppeling naar het Online Loket van het Rijk. Hiermee kunnen de activiteiten bouw, milieu, uitrit, kap, gebruik en sloop in 1 keer digitaal worden aangevraagd en behandeld en volgt 1 besluit. De digitale bezoekersparkeervergunning is gedeeltelijk ingevoerd, er is de keuzemogelijkheid geboden tussen papier en digitaal.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Er is nog geen workflow-systeem voor alle vergunningen. Het Wabo-systeem is nog niet zodanig gebouwd en geïmplementeerd dat alle onderdelen van de Wabo hierin met alle wenselijke sturingsinformatie gevolgd kunnen worden.</p>	☹️
1b. Snellere vergunningverlening	<p>Wat hebben we gedaan? Deregulering ingevoerd door aanpassing van de Winkeltijdenverordening voor zondagsopstelling voor winkels. Deregulering ingevoerd door kleinere vergunningstelsels af te schaffen. Deregulering door de vergunningplicht voor terrassen grotendeels om te zetten in een meldingsplicht. Administratieve lastenverlichting doorgevoerd bij loterijvergunningen (wet op de kansspelen). Administratieve lastenverlichting doorgevoerd door jaarlijkse ontheffingen openingstijden horeca af te geven voor meerdere jaren. Administratieve lastenverlichting doorgevoerd door vaststelling van het raadsbesluit dat ontwerp-projectbesluiten niet meer aan de gemeenteraad hoeven te worden voorgelegd, waardoor termijnen zijn verkort. Een bewijs van Goede Dienst is aangevraagd en hiervoor is het vereiste onderzoek afgerond en zijn verbeteracties in overleg met bedrijfsleven vastgesteld.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Verdere administratieve lastenverlichting in evenementenvergunningen (en koppeling met gebruiksvergunning) en reclamevergunningen zijn nog niet doorgevoerd. De software is niet zodanig ingericht dat goede sturingsinformatie op snellere doorlooptijden dan wettelijk bepaald beschikbaar is.</p>	☺️
2a. Integraal toezicht en handhaving op bouw	<p>Wat hebben we gedaan? Het toezicht en handhaven op meldingen en vergunningen is in 2011 uitgevoerd op grond van het vastgestelde programma handhaving 2009 en al anticiperend op het Integraal Veiligheids- en Handhavingsprogramma 2012 – 2016. Alleen bij het toezicht op reguliere bouwvergunningen, monumentenvergunningen en sloopactiviteiten is het landelijk toezichtsprotocol toegepast.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Het landelijk toezichtsprotocol beperkt zich tot op heden nog steeds tot toezicht en handhaving op bouwactiviteiten en is niet uitgebreid naar de terreinen brandveiligheid en milieu. Zodra alle terreinen daarin zijn opgenomen sluiten we daarop aan en kunnen we ook op digitaal niveau integraal handhaven.</p>	☹️
2b. Integraal toezicht en handhaving op milieu, gemeentelijke inrichtingen en horeca	<p>Wat hebben we gedaan? De afgesproken controles, projecten op grond van bijlage 3 bij het Integraal Handhavingsbeleid 2009 – 2013 en al anticiperend op het Integraal Veiligheids- en Handhavingsprogramma 2012 – 2016.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Het landelijk toezichtsprotocol beperkt zich tot op heden tot toezicht en handhaving op bouwactiviteiten en is nog niet uitgebreid naar de terreinen brandveiligheid en milieu. Zodra alle terreinen daarin zijn opgenomen sluiten we daarop aan en kunnen we ook op digitaal niveau integraal handhaven.</p>	☹️

Prestatie		2011
2c. Integraal toezicht en handhaving bij klachten en meldingen	<p>Wat hebben we gedaan? Overlastsituaties, klachten en verzoeken om handhaving in de openbare omgeving zijn in 94% van de gevallen binnen drie dagen opgepakt, of opgelost.</p> <p>Bij klachten en verzoeken om handhaving in de bebouwde omgeving wordt standaard de klacht en/of het verzoek getoetst aan de vastgestelde prioriteitenladder uit het Integraal Veiligheids en Handhavingprogramma (IVH). Zaken met voldoende prioriteit, op grond van bijvoorbeeld brand-, bouw- of milieuveiligheid, het IVH en/of monumentaal karakter worden met toepassing van de Algemene wet bestuursrecht aangepakt. Zo nodig, wordt het naleven van de voorschriften bestuursrechtelijk afgedongen met het opleggen van een last onder bestuursdwang of een last onder dwangsom. De doorlooptijd, indien daadwerkelijk juridisch optreden vereist is, kan vanwege wettelijke termijnen en bezwaar- en beroepsmogelijkheden langere tijd in beslag nemen.</p>	☺
2d. Brede handhaving in openbare ruimte	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 zijn de handhavers integraal ingezet in Haarlem op basis van informatie gestuurde handhaving (aan de hand van de beschikbare informatie uit meldingen, burgers, handhavers en politie, is met beschikbare capaciteit zoveel mogelijk ingezet op de hotspots). De onderwerpen waar de integrale handhavers op ingezet worden zijn de overlast van jeugd, honden, fietsen, parkeren, dak/thuislozen, wrakken, uitstallingen en terrassen. Daarbij is actief samengewerkt met de politie en andere partners in de openbare ruimte.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Het aantal bonnen blijft in 2011 achter op het streefaantal. Dit is vooral te wijten aan het feit dat het afgelopen jaar minder fiscale naheffingen zijn geschreven in de binnenstad, door vermindering van het aantal parkeerplaatsen, vele opbrekingen en vermindering van de inzet van handhavers in de binnenstad.</p>	☺
3a. Toepassing BIBOB	<p>Wat hebben we gedaan? Op 121 vergunningaanvragen, die vallen onder het Haarlemse BIBOB beleid heeft screening aan de hand van de wet BIBOB plaats gevonden. Bij een kleiner aantal daarvan is een uitgebreider BIBOB onderzoek ingesteld, de zogenaamde zwaardere toets. Vier keer is een vergunningsaanvraag door de aanvrager ingetrokken tijdens deze onderzoeken. Door de intrekking wordt geen nader onderzoek gedaan omdat de vergunning niet meer geweigerd kan worden, de preventieve werking van het wet BIBOB heeft daadwerkelijk zijn werking gedaan.</p>	☺
3b. Inzet toezicht en bestuurlijke maatregelen	<p>Wat hebben we gedaan? Het beleid voor verblijfsontzeggingen is ingevoerd en er is rond oud en nieuw cameratoezicht toegepast. Op basis van verstoringen van de openbare orde zijn een aantal bestuurlijke sluitingen gerealiseerd. Naast integrale controles op coffeeshops zijn ook gebiedsgerichte integrale controles uitgevoerd. Voorts zijn er diverse onderzoeken naar misbruik van uitkeringen geweest op adressen waar hennepkwekerijen zijn aangetroffen.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Wet MBVEO (Wet Maatregelen Bestrijding Voetbalvandalisme en Ernstige Overlast) is nog niet toegepast.</p>	☺

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Aantal vergunningstelsels dat is afgeschaft of omgezet in algemene regels	(2010)	Film opnames terrassen	p.m.	3 -Schadelijke dieren -Winkeltijden -Kleding inzameling	Gemeentelijke registratie
2a. Percentage nalevingsgedrag bij (her)controle	80% (2008)	72% (2010)	82%	96%	Gemeentelijke registratie
2b. Percentage toezicht- en handhavingsobjecten waarbij het toezichtsprotocol is gevolgd	75% (2008)	75% (2010)	77%	100%	Gemeentelijke registratie

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
2c. Percentage afgehandelde klachten en meldingen met toepassing van de prioriteitenladder	100% (2010)	100% (2010)	100%	100 %	Gemeentelijke registratie
2d. Aantal opgelegde boetes	34.000 (2009)	33843 (2010)	40.000	31.321	Gemeentelijke registratie
2d. Percentage boetes dat geseponeerd wordt	2,2% (2009)	2,17% (2010)	2%	2,5%	Gemeentelijke registratie
2d. Aantal handhavingsprojecten ingegeven door de actualiteit	(2010) ¹	n.v.t.	10	10	Gemeentelijke registratie
3a. % Gescreende nieuwe horeca-aanvragen	100% (2008)	100% (2011)	100%	100%	Gemeentelijke registratie
3b Aantal projecten opgepakt met geïntegreerde ² aanpak	n.v.t.	4 (2011)	3	4	Gemeentelijke registratie

¹ Als het kleinere verbouwingen betreft is de meerwaarde van het toezichtsprotocol nihil en niet efficiënt, zodat dit protocol dan niet is toegepast. In alle overige gevallen wordt het wel toegepast.

² De geïntegreerde aanpak is de gezamenlijke aanpak van de gemeente, het O.M., de politie, de Belastingdienst, en sociale opsporingsdiensten ten aanzien van criminele samenwerkingsverbanden.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Beleidsveld	Programma 2 Veiligheid, vergunningen en handhaving	Rekening 2010	2011		Rekening
			Primaire begroting	Begroting na wijziging	
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>					
2.1	Sociale veiligheid	1.678	1.586	1.536	1.520
2.2	Fysieke veiligheid	16.570	14.905	15.353	16.349
2.3	Integrale vergunningverlening en handhaving	18.340	19.560	19.443	19.531
Totaal lasten		36.588	36.051	36.332	37.400
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>					
2.1	Sociale veiligheid	251	63	63	210
2.2	Fysieke veiligheid	513	652	725	1.007
2.3	Integrale vergunningverlening en handhaving	5.757	6.338	5.817	4.701
Totaal baten		6.521	7.052	6.604	5.917
Totaal saldo exclusief mutaties reserves		30.067	28.999	29.728	31.483
Toevoeging aan reserves		401	0	100	100
Budgetoverheveling					100
Onttrekking aan reserves		1.625	39	450	440
Algemene reserve					39
Budgetoverheveling					401
Saldo inclusief mutaties reserves		28.843	28.960	29.378	31.143

Analyse saldo programma 2

Het programma Veiligheid, Vergunningen en Handhaving sluit met een nadelig saldo van € 31,1 miljoen. Dit is € 1,8 miljoen nadeliger dan het geraamde tekort.

Nadelen

De kosten voor het versterken van de bedrijfsvoering van de VRK ad € 400.000 zijn op dit programma verantwoord, terwijl het budget is toegevoegd aan programma 3. Een ander nadeel betreft de hogere kosten voor de uitvoering van de FLO-regeling van € 625.000. Dit vloeit voort uit afspraken die daarover destijds zijn gemaakt. Tenslotte was het noodzakelijk een dotatie aan de voorziening debiteuren van € 180.000 te doen in verband met oude openstaande vorderingen boetes.

Een vordering op de VRK van € 436.000 inzake de afwikkeling van de BTW over de jaren 2005 tot en met 2007 is na nader onderzoek afgeboekt.

Een nadeel in de baten wordt veroorzaakt door tegenvallende legesopbrengsten uit Wabo-vergunningen door het achterblijven van grote projecten. De lagere opbrengst bedraagt ruim € 1 miljoen.

Voordelen

Een voordeel is ontstaan doordat een herverdeling van taken op het gebied van pro-actie en preventie heeft plaatsgevonden, waardoor de bijdrage aan de VRK € 500.000 lager is uitgevallen. Voorts is een niet geraamde rijksbijdrage ontvangen voor nazorg van ex-gedetineerde ad € 321.000, waarvan de lasten wel waren geraamd. Tevens waren voor het project sluitende keten de kosten ad € 80.000 niet geraamd.

Bijzondere lasten

Als gevolg van de afboeking van materiële vaste activa als toegelicht in deel 1, uitkomsten jaarrekening op hoofdlijnen, zijn er extra lasten gerealiseerd van € 69.000, die zijn verantwoord op programma 10.

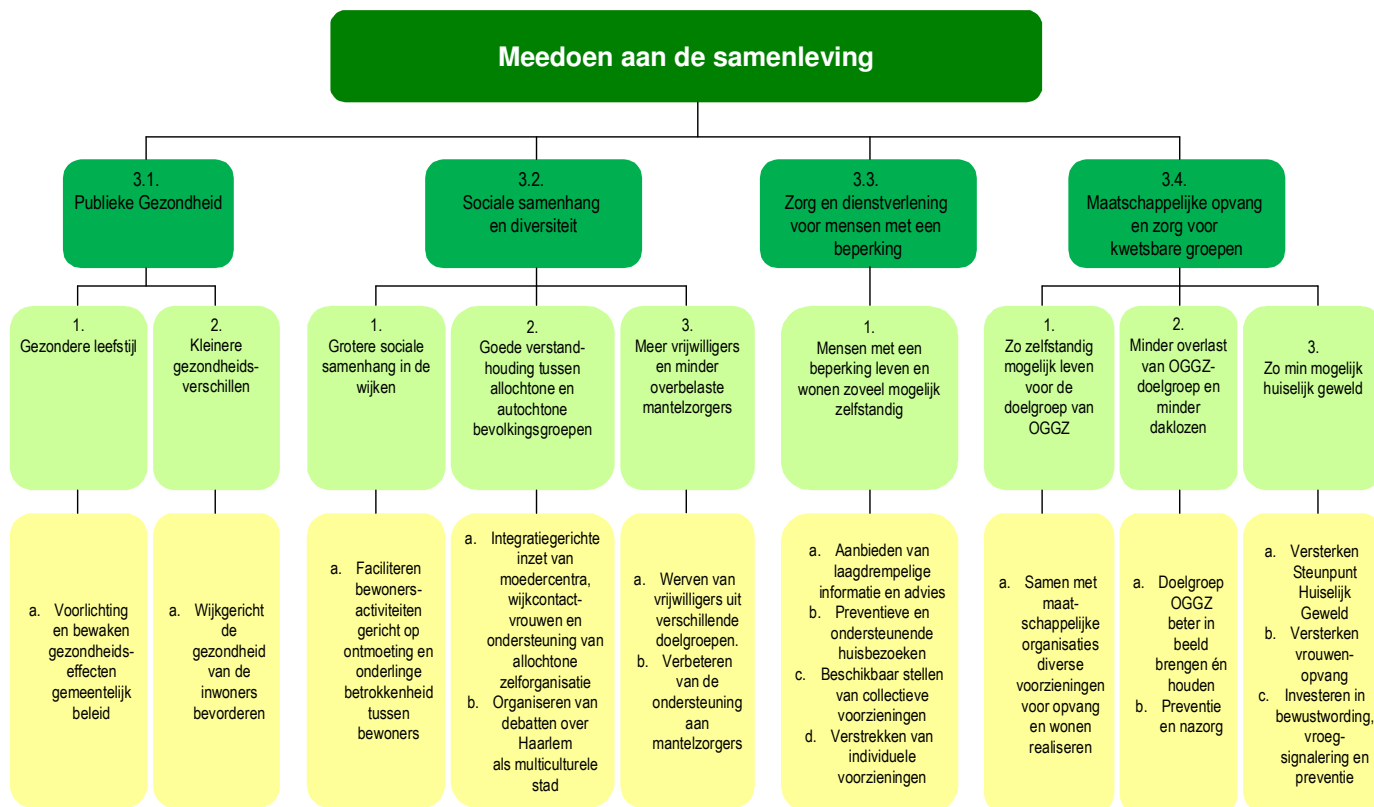

Buuv project

Foto: Dasha Elfring

Programma 3 Welzijn, Gezondheid en Zorg

Commissie Samenleving
(Coördinerende) Portefeuille(s) Maatschappelijke Ontwikkeling
Afdeling(en) Stadszaken en Dienstverlening

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Programmadoelstelling: Meedoen aan de samenleving.

In 2011 werd meer duidelijk over de aangekondigde decentralisatie van AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten)-begeleiding. Doel van de functie begeleiding in de AWBZ is 'het bevorderen, behouden of compenseren van zelfredzaamheid en het voorkomen van verwaarlozing of opname in een instelling'. Om ons voor te bereiden op deze nieuwe taak, heeft de gemeente zich in 2011 gericht op het meer zicht krijgen op de doelgroep van begeleiding en het huidige aanbod. Er zijn werkbezoeken afgelegd bij aanbieders, werkconferenties gehouden met aanbieders en cliëntenorganisaties en gegevensbestanden geanalyseerd.

BUUV, de dienstenmarktplaats die de gemeente samen met achttien maatschappelijke partners is gestart, heeft voor het eerst een volledig jaar gedraaid. Aan het eind van 2011 waren er in totaal 1092 deelnemers actief (verdriedubbeld ten opzichte van 2010).

Het aantal matches is gegroeid van 60 naar 1195. Er zijn sinds de start in november 2010 1457 vragen gesteld en er is 1222 keer een aanbod gedaan. Uit recent onderzoek van Onderzoek en Statistiek is gebleken dat de naamsbekendheid van BUUV relatief groot is. Zeker gezien de korte periode dat BUUV bestaat. Signalen van maatschappelijke partners en deelnemers wijzen erop dat BUUV een bijdrage levert aan de sociale cohesie in een buurt en aan de zelfredzaamheid van individuele deelnemers.

Het aantal Haarlemmers dat aan vrijwilligerswerk doet, is dit jaar meer gestegen dan de voorafgaande jaren. Een bijzondere gebeurtenis in 2011 was de succesvolle informatiemarkt op 5 juni over vrijwilligerswerk. De markt vond plaats op de Grote Markt en had tot doel de veelzijdigheid van het vrijwilligerswerk te laten zien en mensen te interesseren voor het vrijwilligerswerk. Zo'n zestig organisaties lieten de diversiteit van het vrijwilligerswerk letterlijk zien. Er zijn naar schatting zo'n vijfduizend bezoekers over de markt gelopen.

In november 2011 is 'Gezond beleid voor een gezonde leefstijl', de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid 2011-2014 vastgesteld. Er is nu een beter inzicht in de gezondheid van de Haarlemmer en de gezondheidsachterstanden (en de verdeling daarvan over de stad) zijn in beeld gebracht. De speerpunten en doelgroepen zijn in de nota benoemd en uitgewerkt in projectvoorstellen onder andere voor bewonersinitiatieven, gerichte interventies, ouderengezondheidszorg en jongeren.

In Haarlem werd op 28 november 2011 door staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten (VWS) één van de eerste twee (andere in Leeuwarden) Multidisciplinaire Centra Kindermishandeling (MDC-K) geopend. Het MDC-K staat voor een nieuwe werkwijze en doorbraak in de aanpak van kindermishandeling in Nederland. Het multidisciplinaire team in het MDC-K biedt een integrale samenwerking van hulpverlening, politie en justitie.

De Rekenkamercommissie heeft in haar rapport 'Blinde Vlekken' een enkele opmerking gemaakt over Programma 3. Voorzover mogelijk zijn de opmerkingen met betrekking tot het (meer) meten van aantallen bezoekers van activiteiten doorgevoerd in programma 3. Ook is hieronder kort aangegeven waaruit het kerncijfer sociale kwaliteit is opgebouwd.

Topindicatoren	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Rapportcijfer Haarlemmers voor het eigen welzijn	6,9 (2008)	6,8 (2009) 6,8(2010)	≥ 7	6,4 ¹	Omnibusonderzoek
Kerncijfer sociale kwaliteit ²	6,1 (2005)	6,1 (2007) 6,1 (2009) 6,1(2010)	≥ 6,1	6,2	Omnibusonderzoek
% Haarlemmers dat eigen gezondheid (zeer) goed noemt	78% (2007)	78% (2009) 78 %(2010)	≥ 78%	78%	Omnibusonderzoek

¹ Rapportcijfer 'Eigen welzijn': we kunnen niet verklaren waarom dit is afgenomen. De gemeente intervineert of zet beleid in op het meedoen aan de samenleving en erbij horen (= meer collectief) en niet zozeer op het individuele niveau. Op buurtniveau zien we een lichte vooruitgang (=kerncijfer 'sociale kwaliteit') maar blijkbaar vind je een dergelijke lichte stijging (of min of meer stabiel blijven van dit cijfer), niet terug op individueel niveau.

² Het meten van sociale kwaliteit vindt plaats op basis van vier vragen: prettige omgang, thuisvoelen, saamhorigheid, elkaar nauwelijks kennen. Deels kan de overheid daar een rol in spelen door faciliteiten te bieden (wijkraden, opbouwwerk, maatschappelijke voorzieningen). Deels zullen bewoners dat zelf moeten doen. Het betekent dus dat 'faciliteren of intervensies (daar waar sociale samenhang onder druk staat) niet altijd en direct aantoonbaar tot een positief resultaat leidt. Omdat de sociale kwaliteit licht omhoog is gegaan, gaan we vooralsnog door met de inzet van welzijnswerk in gebieden waar dat het meest nodig is.

Beleidsveld 3.1 Publieke Gezondheid

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Gezondere leefstijl	Wat hebben we bereikt? De gemeente heeft de speerpunten voor het stimuleren van een gezondere leefstijl vastgesteld en heeft middelen beschikbaar gesteld voor het vergroten van de gemeentelijke inzet.	☺
2. Kleinere gezondheidsverschillen	Wat hebben we bereikt? Er is inzicht in de gezondheidsverschillen in de stad en er is een start gemaakt met specifieke inzet gericht op doelgroepen/wijken met grotere gezondheidsachterstanden.	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage Haarlemmers dat eigen gezondheid (zeer) goed noemt	78% (2007)	78% (2009) 78%(2010)	≥ 78%	78%	Omnibusonderzoek

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Voorlichting en bewaken gezondheidseffecten gemeentelijk beleid	Wat hebben we gedaan? Via scholen en de jeugdgezondheidszorg wordt voorlichting gegeven over onder andere alcohol, drugs, overgewicht en bewegen. Voorbeelden zijn: 'Ik lekker fit!?' en 'De Gezonde School en Genotmiddelen'. Voor de geestelijke gezondheidszorg zijn activiteiten georganiseerd om depressie en angststoornissen te voorkomen, onder meer bij ouderen. Met de vaststelling van de nota 'Gezond beleid voor een gezonde leefstijl' zijn voorstellen aangenomen om de inzet van de gemeente te versterken. De gemeentelijke organisatie is voorgelicht zodat op andere beleidsterreinen bewuster rekening gehouden wordt met mogelijke effecten op de gezondheid. Wat hebben we niet gedaan? De methodiek Gezonde School is besproken met het onderwijsveld, maar dit was iets later dan voorzien. Hierdoor wordt de methodiek pas in de tweede helft van het schooljaar 2011-2012 gestart.	☺
2a. Wijkgericht de gezondheid van de inwoners bevorderen	Wat hebben we gedaan? Het project 'Gezond in de Wijk' is uitgevoerd in het Rozenprieel en is gestart met het bevorderen van een gezonde leefstijl via de bestaande structuren in de buurt, zoals de school, het welzijnswerk en het verzorgingshuis en de eerstelijns gezondheidszorg.	☺

Beleidsveld 3.2 Sociale samenhang en diversiteit

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Grotere sociale samenhang in de wijken	Wat hebben we bereikt? <ul style="list-style-type: none"> In 2011 heeft de gemeente onder meer de sociale samenhang in de wijken vergroot door de wijkraden beter bij de totstandkoming van de prestatieplannen van de welzijnsinstellingen te betrekken. Het is gelukt dit in een vroeg stadium van het proces te doen en zo is ook een groter draagvlak gecreëerd. - Het BUUV project gaf vorm aan bemiddeling op maat van dienstenruil tussen bewoners en vrijwilligers die zich voor de buurt willen inzetten. 	☺
2. Goede verstandhouding tussen allochtone en autochtone bevolkingsgroepen	Wat hebben we bereikt? Het percentage Haarlemmers dat neutraal of positief staat tegenover het samenleven met Haarlemmers uit verschillende culturen blijft onverminderd hoog. Haarlem voert een actief beleid om de verhoudingen ook goed te houden.	☺

Doel		2011
3. Meer vrijwilligers en minder overbelaste mantelzorgers	Wat hebben we bereikt? Het aantal inwoners van Haarlem dat vrijwilligerswerk doet is gestegen met 3%. In 2011 zijn mantelzorgers geïnformeerd over ondersteuningsmogelijkheden (waaronder vrijwillige thuishulp en buddyzorg) om overbelasting te voorkomen.	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage Haarlemmers dat zich mede verantwoordelijk voelt voor de buurt	85% (2005)	85% (2007) 86% (2009) 90%(2010)	≥ 86%	89%	Omnibusonderzoek
1. Percentage Haarlemmers dat vindt niet voldoende contact te hebben of meer zou willen hebben	18% (2007)	18% (2007) 26% (2009) 27%(2010)	≤ 24%	25%	Omnibusonderzoek
2. Percentage Haarlemmers dat neutraal of positief oordeelt over het samenleven met Haarlemmers uit verschillende culturen	90% (2006)	89% (2007) 93% (2008) 89% (2009) 90%(2010)	≥ 90%	90%	Omnibusonderzoek
3. Percentage Haarlemmers dat aan vrijwilligerswerk doet	31% (2005)	31% (2007) 34% (2009) 35%(2010)	≥ 34%	38%	Omnibusonderzoek

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Faciliteren bewonersactiviteiten gericht op ontmoeting en onderlinge betrokkenheid tussen bewoners	Wat hebben we gedaan? Welzijnsorganisaties hebben zich ingezet om bewoners en bewonersorganisaties vraaggericht te ondersteunen. Dat kreeg vorm via buurtinitiatieven, wijkshouwen, het beschikbaar stellen van huisvesting, het uitvoeren van gesprekken en het uitvoeren van activiteiten in samenwerking met corporaties en zorginstellingen In de Boerhaavewijk zijn er buurtmaaltijden gestart en uit de eerste tussentijdse evaluatie van het project 'de Vaart' blijkt dat bewoners positiever aankijken tegen de veelkleurigheid en leefbaarheid van hun wijk. Ook werken bewoners en diverse organisaties beter met elkaar samen.	☺
2a. Integratiegerichte inzet van moedercentra, wijkcontactvrouwen en ondersteuning van allochtone zelforganisatie	Wat hebben we gedaan? <ul style="list-style-type: none"> De kansen van zeventien allochtone vrouwen op een baan in de Kinderopvang zijn vergroot omdat zij met goed gevolg de cursus 'Helpende Welzijn' hebben afgerond. Deze vrouwen zijn vanaf nu inzetbaar als kinderoppas in een moedercentrum. In dit unieke project werkten meerdere instellingen als Dock Moedercentrum, ROC, peuterspeelzalen, Midas gastouderopvang en de gemeente samen. De wijkcontactvrouwen hebben vrouwen geïnformeerd en doorverwezen bij vragen over opvoeding, gezondheid, hulpverlening, scholing en werk. In het najaar is de tweejaarlijkse Marokkokeek weer door de gezamenlijke Marokkaanse organisaties georganiseerd. Aandacht werd besteed aan het in contact brengen van Haarlemmers met elkaar en aan van oorsprong Marokkaanse talenten in de samenleving. Door het pilotproject 'Vadercentrum Oost' is de zelfstandigheid van mannen verhoogd en ontwikkelen zij zich (beter) op het gebied van werk, scholing en opvoeding. 	☺
2b. Organiseren van debatten over Haarlem als multiculturele stad	Wat hebben we gedaan? <ul style="list-style-type: none"> De 'Samenwerkende Marokkaanse Organisaties' hebben samen met andere instellingen uit Haarlem de (gedeeltelijk) door de gemeente gesubsidieerde 'Marokkokeek' georganiseerd. Dit jaar was er bijzondere aandacht voor 'vrouwelijk talent'. Het Mondiaal centrum hield diverse debatten, vertoonde films en organiseerde lezingen, waaronder één over de migratiegeschiedenis in Haarlem. De SAMS organiseerde bijeenkomsten over interculturele hulpverlening en reikte de SAMSprijs uit aan het filmproject homoseksualiteit en moslim. 	☺

Prestatie		2011
3a. Werven van vrijwilligers uit verschillende doelgroepen	<p>Wat hebben we gedaan? Op 5 juni is de Informatiemarkt over vrijwilligerswerk gehouden op de Grote Markt. Vrijwilligersorganisaties hebben de diversiteit over vrijwilligerswerk letterlijk laten zien en vrijwilligers geworven. Op 7 december is de vrijwilligersprijs uitgereikt en de jongerenprijs, speciaal voor jonge vrijwilligers. De Vrijwilligerscentrale heeft een stand gehad op de 55+ beurs. Voor mensen met een beperking is een apart spreekuur gestart bij de Vrijwilligerscentrale.</p>	😊
3b. Verbeteren van de ondersteuning aan mantelzorgers	<p>Wat hebben we gedaan? Er is een publiciteitscampagne gehouden over mantelzorgondersteuning. Daarnaast zijn specifieke activiteiten gestart om allochtone en jonge mantelzorgers te bereiken, en voor mantelzorgers die zorgen voor iemand met een psychische beperking. Er zijn vijf organisaties/bedrijven geschoold in mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid.</p>	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
3b. Aantal mantelzorgers dat ondersteund wordt om overbelasting te verminderen	584 (2007)	445 (2008) 1750 (2009) 1705 (2010)	≥ 1.750	1863 ¹	Registratie Tandem

¹ Cijfers Tandem, voorlopig. Definitieve cijfers komen in jaarverslag van de organisatie zelf.

Beleidsveld 3.3 Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking

Wat hebben we bereikt?

Doel	Wat hebben we bereikt?	2011
1. Mensen met en beperking leven en wonen zoveel zelfstandig	<p>Wat hebben we bereikt? Het aantal thuiswonende oudere Haarlemmers is licht gestegen en de tevredenheid over de voorzieningen in de buurt voor ouderen is ook gestegen.</p>	😊

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage thuiswonende 75+’ers t.o.v. totaal aantal 75+’ers	88% (2007)	88% (2008) 89% (2009) 88% (2010)	≥ 90%	89%	Gemeentelijke registratie
1. Percentage Haarlemmers dat tevreden is over voorzieningen voor ouderen in de buurt	53% (2007)	42% (2009) 41% (2010)	≥ 50%	46%	Omnibusonderzoek

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie	Wat hebben we gedaan?	2011
1a. Aanbieden van laagdrempelige informatie en advies	<p>Wat hebben we gedaan? Op 5 december is de website www.lokethaarlem.nl gelanceerd. Deze website biedt landelijke en lokale informatie op het brede terrein van wonen, welzijn, zorg, vervoer en inkomen. Daarnaast toont de website ruim honderd organisaties met hun producten en diensten. Door middel van een PR-campagne wordt de bekendheid van de site vergroot. De vernieuwde samenwerkingsovereenkomst tussen organisaties die bijdragen aan Loket Haarlem is getekend op 13 juli. Nieuw toetredende partners bij het loket zijn Haarlem Effect, Stadsbibliotheek Haarlem, Stichting St. Jacob, Zorgbalans en Zorggroep Reinalda. Het definitieve spreidingsplan met spreekuren en locaties van Loket Haarlem is door de gemeenteraad geaccordeerd.</p>	😊

Prestatie		2011
Ib. Preventieve en ondersteunende huisbezoeken	<p>Wat hebben we gedaan? Preventieve en ondersteunende huisbezoeken leveren een bijdrage aan een belangrijk gemeentelijk doel om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. Huisbezoeken zijn dan ook als activiteiten opgenomen in de prestatieplannen van welzijnsorganisaties DOCK en Haarlem Effect.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De streefwaarde van het aantal afgelegde huisbezoeken is niet gehaald. De ervaringen van beroepskrachten en vrijwilligers wijzen uit dat het animo voor deelname gaat afnemen. Reden zijn onder meer: ouderen voelen zich nog vitaal, het huisbezoek legt in hun beleving teveel nadruk op problemen die zij niet zo ervaren; sommigen zijn 'onderzoeksmoe'; veel ouderen staan niet meer met nummer in de telefoongids en reageren niet op de schriftelijke uitnodiging; bij aanbellen blijkt dan dat er geen interesse is. In 2011 zijn ouderen bezocht in een aantal aandachtswijken: Slachthuisbuurt, Boerhaavewijk Europawijk, Rozenprieel.</p>	☹
Ic. Beschikbaar stellen van collectieve voorzieningen	<p>Wat hebben we gedaan? Per 1 januari 2011 is een contract afgesloten met de Zorgvervoercentrale (BIOS-groep). Deze collectieve voorziening voorziet voor een belangrijk deel in de vervoersbehoefte van de Wmo-cliënten in Haarlem. Ten opzichte van 2010 is het aantal ritten op jaarbasis gestegen met ruim 21.000. Deze stijging wordt onder andere verklaard door de grotere bekendheid bij potentiële gebruikers met de voorziening en door het goede presteren van de huidige vervoerder.</p>	☺
Id. Verstrekken van individuele voorzieningen	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 zijn ongeveer 8.500 aanvragen (werkprocessen) behandeld voor voorzieningen op het gebied van wonen, vervoer, rolstoelvoorzieningen en hulp bij het huishouden. Er is hier sprake van een open-einde regeling, waardoor er ieder jaar fluctuaties zichtbaar zijn. Op 1 januari 2011 is een nieuwe overeenkomst voor de huur, (incidentele) koop, onderhoud en beheer van hulpmiddelen ingegaan. Op deze wijze worden burgers van Haarlem blijvend en adequaat ondersteund in hun zelfredzaamheid en het zelfstandig kunnen functioneren.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? In 2011 is het als gevolg van de grote werkvoorraad niet gelukt om alle aanvragen binnen de wettelijke termijn van 8 weken te behandelen.</p>	☹

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Ia. Aantal klantcontacten bij (digitale) loket	5.183 (2007)	5.556 (2008) 5.735 (2009) 5500 (2010)	5.000	5879	Registratie Kontext
Ib. Aantal preventieve huisbezoeken door welzijns-organisaties	181 (2005)	70 (2008) 604 (2009) 373 (2010) ¹	850	521 ²	Registratie Welzijnsorganisaties
Ic. Tevredenheid gebruikers voorziening collectief vervoer (rapportcijfer)	6,0 (2008)	6,4 (2009) 6,6 (2010)	6,4	Cijfers eerst beschikbaar medio 2012	Clïenttevredenheid-onderzoek SGBO
Id. Tevredenheid gebruikers over aanvraagprocedure individuele Wmo-voorziening (rapportcijfer)	6,7 (2008)	7,2 (2009) 7,0 (2010)	7,2	Cijfers eerst beschikbaar medio 2012	Clïenttevredenheid-onderzoek SGBO
Id. Tevredenheid gebruikers voorziening hulp bij het huishouden (rapportcijfer)	7,9 (2008)	7,7 (2009) 7,7 (2010)	7,9	Cijfers eerst beschikbaar medio 2012	Clïenttevredenheid-onderzoek SGBO
Id. Tevredenheid gebruikers Wmo-hulpmiddelen (rapportcijfer)	7,5 (2008)	7,3 (2009) 7,3 (2010)	7,5	Cijfers eerst beschikbaar medio 2012	Clïenttevredenheid-onderzoek SGBO

¹ Cijfer 2010 gecorrigeerd naar 373. Bij de cijfers over 2010 bleek een fout te zijn gemaakt in de aantallen aangeschreven ouderen en het daadwerkelijk aantal uitgevoerde thuisbezoeken. Het percentage feitelijke bezoeken lag in 2010 op 41 %.

² In 2011 zijn 1110 ouderen aangeschreven de respons was dus 46 % . De ervaringen van beroepskrachten en vrijwilligers wijzen echter wel uit dat het animo voor deelname gaat afnemen.

Beleidsveld 3.4 Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Zo zelfstandig mogelijk leven voor de doelgroep van OGGZ	<p>Wat hebben we bereikt? Een toename van het aantal opvangvoorzieningen voor verschillende doelgroepen, een centrale intake en trajectbewaking door de Brede Centrale Toegang en specifieke individuele begeleiding door één OGGz-team (Openbare Geestelijke Gezondheidszorg).</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? De unilocatie is nog niet gerealiseerd en de zoektocht naar een vestigingsplaats is na overleg met de raad opnieuw van start gegaan.</p>	☹
2. Minder overlast van OGGZ-doelgroep en minder daklozen	<p>Wat hebben we bereikt? Door de uitbreiding van opvangcapaciteit en de goede samenwerking tussen opvangvoorzieningen, omwonenden en handhaving is de overlast daadwerkelijk verminderd.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Het aantal nieuwe meldingen van daklozen daalt niet. Dit kan het gevolg zijn van de economische ontwikkelingen die ook de burger raken.</p>	☺
3. Zo min mogelijk huiselijk geweld	<p>Wat hebben we bereikt? Er is meer inzicht in de doelgroep en de aard van de problematiek ontstaan en er is meer vat op de betrokkenen bij een incident huiselijk geweld. Het zicht op de doelgroep is door een goede registratie en onderlinge afstemming van met name Steunpunt Huiselijk Geweld en politie verbeterd. Het is gelukt om een groot deel van de huiselijk geweld problematiek zichtbaar te krijgen (zie de toename in incidenten en meldingen).</p> <p>De regie zowel op beleidsniveau, ketenniveau als op casusniveau is versterkt.</p> <p>Het Multidisciplinair Centrum aanpak Kindermishandeling (MDC-K) is geopend. Binnen dit centrum werken diverse disciplines zoals politie, justitie, medici en hulpverleners samen en hanteren een aanpak georganiseerd rondom en vanuit de behoefte van het kind.</p> <p>De uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod is verbeterd.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? De omvang van de problematiek neemt niet af, maar <i>lijkt</i> door de inspanningen om de problematiek zichtbaar te krijgen eerder toe te nemen. In de registratie van partners afzonderlijk zijn goede stappen gemaakt, maar het is nog niet gelukt om organisatie overstijgende afspraken (ketenafspraken) te maken en deze te monitoren.</p>	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Verblijfsduur in maatschappelijke opvang in dagen ¹	1.847 (2005)	1.127 (2007) 736 (2008) 543 (2009) 592 (2010)	≤ 543	747 ²	Registratie Leger des Heils
3. Aantal incidenten huiselijk geweld in de veiligheidsregio Kennemerland	1.838 (2004)	1.405 (2007) 1.388 (2008) - (2009) 2026(2010)	1.400	2803 ³	Registratie politie

¹ Het Ministerie van VWS maakt met de centrumgemeenten maatschappelijke opvang, waaronder Haarlem, nog afspraken over het monitoren van hun Stedelijke/Regionale Kompassen en daarmee van de gemaakte afspraken.

² Het Leger des Heils heeft aangegeven dat de stijging met name veroorzaakt wordt door de dagopvang en dat daar een drietal redenen voor zijn: er zou sprake zijn van een aanzuigende werking vanuit de omliggende gemeenten, door de bezuinigingen op andere organisaties zoeken cliënten elders opvang en er maakt een grotere groep jongeren (18-25 jaar) gebruik van de dagopvang. De gemeente is hierover met het Leger des Heils in gesprek.

³ Deze cijfers zijn door de politie (regionaal coördinator huiselijk geweld a.i.) aangeleverd op basis van een handmatige telling. Cijfers uit het nieuwe registratiesysteem BVH worden door de politie als (nog) niet betrouwbaar aangemerkt.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Samen met maatschappelijke organisaties diverse voorzieningen voor opvang en wonen realiseren	<p>Wat hebben we gedaan? De meeste uitbreiding van capaciteit heeft plaatsgevonden in voorgaande twee jaar. In 2011 is de voorbereiding gestart voor de nieuwbouw en uitbreiding van de maatschappelijke opvang in Haarlemmermeer, dat valt binnen onze centrumregio.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Er is nog steeds sprake van een tekort aan AWBZ-gefinancierde voorzieningen voor beschermd wonen. Het Rijk is ook niet van plan hierin extra (financiële) inspanningen te verrichten.</p>	☹️
2a. Doelgroep OGGZ beter in beeld brengen én houden	<p>Wat hebben we gedaan? Dankzij de centrale intake, registratie en trajectbewaking door de Brede Centrale Toegang hebben én houden we de doelgroep in beeld.</p>	😊
2b. Preventie en nazorg	<p>Wat hebben we gedaan? Preventie vindt plaats op het gebied van verslavingszorg, het voorkomen van huisuitzettingen door huurschulden (convenant corporaties) en door de vroegsignalering van de sociale teams. Er vindt nazorg plaats door het bewaken van afgesloten zorgtrajecten.</p>	😊
3a. Versterken Steunpunt Huiselijk Geweld	<p>Wat hebben we gedaan? Het Steunpunt Huiselijk Geweld voert sinds medio 2011 ook crisisinterventie en casemanagement in het kader van het huisverbod uit. De rol van het Steunpunt is hierdoor én door de positie als verbindende schakel tussen strafrechtketen en zorgketen enorm versterkt.</p>	😊
3b. Versterken vrouwenopvang	<p>Wat hebben we gedaan? Het aantal plekken in de regio Kennemerland is uitgebreid met één plek. Het probleem van het tekort aan vrouwenopvangplaatsen is een landelijk probleem, dat niet (alleen) opgelost wordt door het treffen van maatregelen in Kennemerland. Wel is in onze regio een bijdrage geleverd aan het verminderen van het tekort.</p> <p>Verder is het Oranjehuis in Alkmaar geopend. Door afspraken die de gemeenten hierover hebben gemaakt, kunnen inwoners uit de regio Kennemerland met huiselijk geweld problematiek die hun woning moeten ontvluchten, hier terecht. Het gaat dan om noodopvang (2-3 dagen) en crisisopvang (ca. 6 weken). Daarna stromen de cliënten door naar vervolgoopvang, andere voorzieningen of de eigen of andere woning al dan niet met gebruik van ambulante hulpverlening.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De landelijk georganiseerde financieringsstructuur vrouwenopvang en de landelijke toewijzing staat ter discussie. Hangende mogelijke wijzigingen hierin en het bestaan van de bovenregionale structuur van de nood- en crisisopvang in Alkmaar, is vooralsnog niet verder geïnvesteerd in uitbreiding van het regionaal aantal plekken.</p>	☹️
3c. Investeren in bewustwording, vroeg-signalering en preventie	<p>Wat hebben we gedaan? De regionale campagne huiselijk geweld (hou het niet voor je, meldhuiselijkgeweld.NU) is gestart en een keer herhaald in 2011. Om de signalering door professionals te verbeteren en te versnellen zijn trainingen georganiseerd voor diverse beroepsgroepen. Bijna alle huisartsenpraktijken in de regio Kennemerland hebben een bezoek gehad van een medewerker van Bureau Jeugdzorg of van het Steunpunt Huiselijk Geweld om te praten over de signalen en er is verteld waar huisartsen terecht kunnen. Er zijn voorbereidingen getroffen om professionals en hun organisaties te faciliteren bij het implementeren van de Wet Meldcode Huiselijk Geweld en Kinder mishandeling. Het netwerk van aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en/of kindermishandeling is in kaart gebracht en veel aandachtsfunctionarissen volgden een training ter voorbereiding op hun rol. Tenslotte zijn in 2011 ook de twee preventieprojecten: Loving Me Loving You en het project om aan eer gerelateerd geweld bespreekbaar te maken afgerond.</p>	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
3a. Aantal informatie-, advies- en hulpvragen huiselijk geweld	540 (2004)	230 (2007) 220 (2008) 486 (2009) 546 (2010)	> 500	1832 ¹	Registratie steunpunt huiselijk geweld
3b. Aantal plaatsen (units) voor vrouwenopvang in de regio	22 (2007)	25 (2009) 25(2010)	> 25	26 ²	Registratie Blijf Groep
3c. Aantal opgelegde huisverboden in de Veiligheidsregio Kennemerland	46 (2009)	40 (2010)	≥ 60	55	Huisverbod Online

¹ De inspanning van de gemeente was er in 2011 sterk op gericht de ketensamenwerking waaronder de gegevensuitwisseling tussen politie en Steunpunt Huiselijk Geweld te verbeteren. Dit heeft onder andere geleid tot deze sterke stijging.

² De capaciteit kan alleen worden verbeterd als de mogelijkheden om uit te stromen in voldoende mate aanwezig zijn. Hierdoor wordt de doorlooptijd in de opvang verkort en kunnen op jaarbasis meer vrouwen en kinderen opgevangen worden. De andere manier van urgentietoewijzing woningen moet hier verbetering in brengen.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Beleids- veld	Programma 3 Zorgzame samenleving	Rekening 2010	2011		Rekening
			Primaire begroting	Begroting na wijziging	
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>					
3.1	Sociale samenhang en diversiteit	5.531	5.507	5.423	5.630
3.2	Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking	40.116	41.936	37.401	36.726
3.3	Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen	2.081	3.640	4.140	2.845
3.4	Publieke gezondheid	250	0	4.008	3.468
Totaal lasten		47.977	51.084	50.973	48.669
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>					
3.1	Sociale samenhang en diversiteit	562	321	321	325
3.2	Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking	2.255	2.135	3.040	3.461
3.3	Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen	1.997	107	345	145
3.4	Publieke gezondheid	0	0	0	0
Totaal baten		4.814	2.562	3.706	3.930
Totaal saldo exclusief mutaties reserves		43.162	48.521	47.267	44.739
Toevoeging aan reserves		2.307	0	1.494	1.494
Reserve WMO					1.258
Beheer Welzijnsaccommodaties					236
Onttrekking aan reserves		2.739	885	3.019	2.001
Algemene reserve					1.000
Reserve WMO					986
Afkoopsom UPC					15
Saldo inclusief mutaties reserves		42.730	47.636	45.742	44.232

Analyse saldo programma 3

Het programma Welzijn, Gezondheid en Zorg sluit met een nadelig saldo van € 44,2 miljoen. Dit is € 1.510.000 voordeliger dan het geraamde tekort.

Voordelen

Voor de Brede Doeluitkering Sociale Integratie en Veiligheid (BDU SIV) is in de lijn met de prestatielevering volgens de SiSa-verantwoording het resultaat over 2011 berekend op € 1.052.000 en ten gunste van het resultaat gebracht. In voorgaande jaren werd resultaat genomen op het moment van de ontvangst van de vaststellingsbeschikking.

Het voordeel is ontstaan doordat de kosten voor het versterken van de bedrijfsvoering VRK zijn verantwoord bij programma 2, terwijl het budget was geraamd in programma 3. Hierdoor is een voordeel van € 400.000 ontstaan, maar ook een nadeel op programma 2. Voor de begroting in totaal is dit budgettair-neutraal.

Bijzondere lasten

Als gevolg van de afboeking van materiële vaste activa als toegelicht in deel 1, uitkomsten jaarrekening op hoofdlijnen, zijn er extra lasten gerealiseerd van € 69.000, die zijn verantwoord op programma 10.

Opening vierde Centrum voor Jeugd en Gezin Haarlem

Foto: Jurriaan Hoefsmit

Programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport

*Commissie Samenleving
(Coördinerende) Portefeuille(s) Onderwijs, Jeugd, Sport en Welzijn
Afdeling(en) Stadszaken*

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Programmadoelstelling: Goede kansen op maatschappelijke ontwikkeling en participatie.

De gemeente heeft zich in 2011 samen met de uitvoerende instellingen op het brede terrein van jeugd, onderwijs en sport volop ingespannen om de inwoners de gelegenheid te geven zich verder te ontwikkelen en daardoor deel te nemen aan de Haarlemse samenleving.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten op het terrein van jeugd, onderwijs en sport.

Vanaf 2014 wordt de gemeente verantwoordelijk voor alle ondersteuning van zorg voor jeugd. De voorbereiding van deze decentralisatie van de Jeugdzorg is gestart. Naar aanleiding hiervan zijn twee conferenties in “de week-van-de-opvoeding” georganiseerd rond de thema's: ‘opvoeden en opgroeien’ en ‘de decentralisatie van de jeugdzorg’. Over de veranderingen in het sociaal domein is de raad geïnformeerd. De Centra voor Jeugd en Gezin spelen hierbij een belangrijke rol. Naast de twee bestaande Centra voor Jeugd en Gezin zijn nog twee nieuwe centra geopend. Deze vormen de

schakelfunctie tussen de vragen van jeugdigen, ouders/verzorgers en de instellingen die medeverantwoordelijk zijn voor de uitvoering van integraal jeugdbeleid.

Met instemming van alle schoolbesturen en de raad is een tweede Lokale Educatieve Agenda (L.E.A.) voor de periode 2011-2015 in werking getreden. De ervaring met de eerste L.E.A. in de periode 2006-2011 heeft geleid tot de opstelling van een Regionale Educatieve Agenda 2010-2014, waarin de samenwerking tussen de portefeuillehouders in de regio Zuid-Kennemerland, alle schoolbesturen voor primair en voortgezet onderwijs, Middelbaar Beroepsonderwijs en Hoger Beroepsonderwijs is geregeld. Om preventie meer nadruk te geven zijn voorbereidingen voor het vierjarig bestuursakkoord tussen Rijk en G-33 afgerond over 'Voor- en Vroegschoolse educatie' en 'Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie 2011-2014'.

Het beleid dat erop gericht is om de sportdeelname van Haarlemmers te verhogen was succesvol.

Om in het kader van het Olympisch Plan 2028 tot meer samenwerking te komen op het terrein van top- en breedtesport is een convenant met zes omliggende gemeenten afgesloten.

In september heeft het jaarcongres van de landelijke "Vereniging Sport en Bewegen" in Haarlem plaatsgevonden. Ook werd het Nederlands honkbalteam, dat wereldkampioen is geworden, in Haarlem ontvangen, omdat honkbal één van de Haarlemse kernsporten is.

Naar aanleiding van het sportbesluit op rijksniveau is met de Belastingdienst overeenstemming bereikt over de teruggave van de BTW over voorgaande jaren. Het college heeft een besluit genomen over de verdeling van deze middelen, waaronder compensatie van kosten die door acht verenigingen voor kleedaccommodaties reeds gemaakt zijn en reservering van middelen voor een multifunctionele accommodatie met als hoofdgebruiker Duinwijk.

Topindicatoren	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Percentage participatie Jeugd in Haarlemse samenleving (15-24 jaar)	(2010) ¹	p.m.	65%	p.m.	Digipanel Jeugd
Percentage Haarlemse jongeren dat met een startkwalificatie het onderwijs verlaat ²	65% (2006)	65% (2007) 70% (2008) 70% (2009) 70% (2010)	70%	70% ³	DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs en Centrale Administratie leerplicht en RMC (voortijdig schoolverlaten)
Percentage Haarlemmers (> 15 jaar) dat regelmatig (minstens 1x per 2 weken) sport	55% (2006)	56% (2007) 56% (2008) 59% (2009) 61% (2010)	62%	62%	Omnibusonderzoek

¹ Op dit moment is er geen indicator beschikbaar die in zijn geheel participatie van jeugd meet.

² Jongeren dienen, ongeacht hun leeftijd, hun schoolloopbaan af te sluiten met een schooldiploma op ten minste HAVO of MBO-2 niveau.

³ Voorlopige cijfers OCW 2011

Beleidsveld 4.1 Jeugd

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Participatie van jongeren	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Er is gestart met activiteiten van GenerationWhy, een participatieproject voor jongeren in samenwerking met het CJG en de bibliotheek. Er zijn activiteiten voor jongeren tijdens de Week van de Opvoeding georganiseerd, zoals voorlichting over het jongerenactiviteitenfonds en hulpverlening. Hiernaast worden de jongeren actief geïnformeerd via jongerenwebsites. Ook wordt actief aan drie festivals deelgenomen. Hierdoor is de participatie van jongeren toegenomen.</p>	😊

Doel		2011
2. Kinderopvang, Spel en Exploratie	<p>Wat hebben we bereikt? Om ontwikkelingsachterstanden bij peuters te verminderen is het aanbod Voorschoolse Educatie op peuterspeelzalen en kinderdagverblijven uitgebreid.</p> <p>De gemeente Haarlem heeft een subsidie ontvangen om de wachtlijsten in de kinderopvang te verminderen. De interne procedure en communicatie rondom het vestigen van kinderopvanginstellingen wordt hiermee aangepakt.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? De subsidie is beschikbaar voor meerdere jaren. De aangepaste procedure heeft in 2011 niet geleid tot uitgaven.</p>	☹️
3. Zorg voor jongeren	<p>Wat hebben we bereikt? De Centra voor Jeugd en Gezin nemen een centrale plaats in het bieden van opvoeden en opgroei-ondersteuning in Haarlem. De samenwerking tussen partners is versterkt, waardoor het gezamenlijk aanbod goed aansluit op de vragen van ouders/verzorgers en jeugdigen. Hierin is ook de aandacht voor de jeugdgezondheidszorg opgenomen. Met partners en regiogemeenten in Zuid – Kennemerland is een start gemaakt met het vaststellen van uitgangspunten voor de doorontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin in het kader van de transitie Jeugdzorg.</p>	😊

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage Haarlemse jeugd (15-24 jaar) dat Haarlem een (zeer) prettige stad vindt om op te groeien	90% (2009)	90% (2010)	90%	84%	Omnibusonderzoek
2. Percentage Haarlemmers (zeer) tevreden over voorzieningen voor jongeren in de buurt	33% (2005)	28% (2007) 29% (2009) 32% (2010)	40%	32%	Omnibusonderzoek
3. Percentage jeugdigen waar het volgens JGZ richtlijnen goed mee gaat	85% (2010)	85% (2010)	85%	85%	Jaarverslagen JGZ

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestaties		2011
1a. Jeugdigen digitaal raadplegen	<p>Wat hebben we gedaan? Jongerenorganisaties worden betrokken bij werving voor het Digipanel. Het Digipanel is tijdens de week van de opvoeding onder de aandacht gebracht. Er is onderzoek onder jeugdigen uitgevoerd: een onderzoek naar knelpunten van speelvoorziening en een ander onderzoek naar Veiligheid-in-en-om-de-school (VIOS). Een Jeugdpanel maakt onderdeel uit van het Digipanel Haarlem en wordt afhankelijk van het onderwerp op leeftijd betrokken.</p>	😊
1b. Vergroting van de bekendheid met het jongeren-activiteitenfonds	<p>Wat hebben we gedaan? Samenwerking is aangehaald met organisaties die (ook) actief zijn op het gebied van jongeren. Er zijn meer partners bijgekomen, zoals het Haarlem College en het SterrenCollege. Met deze instellingen zijn projecten opgestart om voorlichting te geven over mogelijkheden tot jongerenactiviteiten. Diverse websites en het Haarlems Weekblad noemen items van de jongerenwebsite www.stad-haarlem.nl en verwijzen daarnaar. Veel meer jongeren hebben de websites bezocht. Uitbreiding van het leerwerkbedrijf van stichting Stad naar Schalkwijk is gerealiseerd.</p>	😊

Prestaties		2011
2a. Uitbreiding Voorschoolse Educatie op Peuterspeelzalen en kinderopvang	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 werden 764,5 VVE- peuterplaatsen van tenminste tien uur of vier dagdelen aangeboden voor kinderen met een VVE-indicatie. Uitbreiding van Voorschoolse Educatie is gelukt. De gemiddelde bezettingsgraad van peuterspeelzalen is 85%. Er werden integrale VVE-programma's aangeboden in zowel het peuterspeelzaalwerk als de kinderopvang.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Naar aanleiding van het Meerjarenbeleidsplan OKE 2011-2014 was in 2011 een actualisering van de doelgroepberekening en het opstellen van een spreidingsplan gepland. Helaas is dit niet gerealiseerd en zal dit in 2012 gebeuren om het evenwicht tussen de aangeboden VVE-plaatsen en de vraag in de wijken/stadsdelen verder te kunnen optimaliseren.</p>	☺
2b. Kwaliteitsverbetering Sociaal Cultureel Werk Jeugd	<p>Wat hebben we gedaan? Er is een nota jongerenwerk vastgesteld door het college. Hierin wordt de gewenste ontwikkelingsrichting beschreven. Samenwerking en daardoor beter gebruik maken van elkaars expertise wordt gestimuleerd, zoals met het CJG en het jongerenloket. In Schalkwijk is jongeren centrum Prisma vervangen door Futurzz met een geheel vernieuwd concept, waarbij programmering voor jongeren tot achttien jaar en een meer integrale aanpak met het onderwijs en politie centraal staat. Ook is streetcornerwerk op basis van deze nieuwe aanpak georganiseerd. In Schalkwijk, Oost en Noord vindt meidenwerk plaats. Voor het aanbod van Sociaal Cultureel Werk voor jongeren zijn meer uren ingezet.</p>	☺
2c. Regeling Brede School, Sport en Cultuur	<p>Wat hebben we gedaan? Er zijn 11,8 fte combinatiefunctionarissen gerealiseerd. Deze zijn werkzaam voor de bibliotheek, Muziekcentrum Zuid-Kennemerland, SportSupport, schoolbestuur Stichting St. Bavo en de Brede Scholen (School in de Wijk).</p>	☺
3a. Realisatie 4 ^e en 5 ^e centrum voor Jeugd en Gezin	<p>Wat hebben we gedaan? Op 18 mei 2011 zijn de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord en Zuid-West geopend. In december is de nieuwe locatie opgeleverd van het 5^e CJG aan het Flevoplein. Er zijn twee coördinatoren aangesteld op uitvoerend niveau. Positief opvoedprogramma Triple P is als methodiek geïmplementeerd bij de verschillende samenwerkingspartners in de hele stad en regio. Er zijn opvoedcursussen georganiseerd. Opvoedsprekuren op alle locaties in de stad behoren inmiddels tot het reguliere aanbod. Tijdens de opvoedweek zijn ruim tachtig activiteiten georganiseerd. De content op de website www.cjghaarlem.nl is versterkt met de informatie van Stichting Opvoeden. Bovenstaande heeft ertoe bijgedragen dat de bezoekcijfers sterker zijn gestegen dan verwacht.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Vanwege vertraging in de oplevering is het laatste, 5^e CJG, nog niet volledig operationeel.</p>	☺
3b. Risicosignalering d.m.v. de Verwijsindex Risico's Jeugdigen	<p>Wat hebben we gedaan? Bij de Verwijsindex zijn dertien nieuwe partijen in 2011 aangesloten en is overleg gevoerd met tien nieuwe partijen voor mogelijke toetreding. Hiernaast zijn trainingen Verwijsindex gegeven voor beroepskrachten van alle nieuw toegetreden organisaties, Jeugdriagg/KJTC/FACT en Brijder & Lucertis. Er is een bijeenkomst georganiseerd over 'Samenwerken en de Verwijsindex' om samenwerken en gebruik van de Verwijsindex te stimuleren. 120 beroepskrachten uit de regio Midden- en Zuid-Kennemerland waren hier aanwezig Er is sprake van meer samenwerking tussen de organisaties, bijvoorbeeld in het kader van Netwerk 12+, het Veiligheidshuis en CJG's.</p>	☺

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Gemiddeld aantal bezoekers per week bij de jongerenwebsites (www.stad-haarlem.nl , www.inhaarlemkanalles.nl)	150 (2008)	200 (2009) 220 (2010)	300	900	STAD Haarlem
2a. Gemiddelde bezettingsgraad peuterspeelzalen	80% (2009)	80% (2010)	90%	85%	Jaarverslagen

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
2b. Gemiddeld aantal uur per week aanbod Sociaal Cultureel Werk Jeugd	65 (2009)	70 (2010)	85	113	Jaarverslagen/ prestatieplannen
3a. Gemiddeld aantal bezoekers per week aan het (digitale) Centra Jeugd en Gezin	150 (2009)	500 (2010)	600	825	Stadsbibliotheek en JGZ
3b. Aantal samenwerkingspartners die aangesloten zijn op de Verwijsindex Risico's Jeugdigen	12 (2009)	15 (2010)	20	28	Gemeentelijke administratie

Beleidsveld 4.2 Onderwijs

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Aanpak vermindering onderwijsachterstanden	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Het Meerjarenbeleidkader Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (OKE) 2011-2014 is beschreven en ter besluitvorming voorgelegd. Uitvoering van het beleid Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) is gecontinueerd. Het aantal VVE-peuterplaatsen is uitgebreid. Ook worden integrale VVE-programma's uitgevoerd.</p> <p>Er zijn vijf schakelklassen met taalvoorziening in het basisonderwijs, waaronder de Internationale Taalklas voor anderstalige leerlingen. Voor deze internationale taalklas is een gezamenlijke verantwoordelijkheid afgesproken over deze schakelvoorziening in regionaal verband; zowel met schoolbesturen als met alle gemeenten in Zuid-Kennemerland. Deze inspanningen dragen bij aan het terugdringen van onderwijsachterstanden.</p>	😊
2. Aanpak vermindering voortijdig schooluitval	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Van de doelgroep nieuwe Voortijdig Schoolverlaters (VSV-ers) heeft 22% alsnog een startkwalificatie behaald. Dit betekent dat er 151 VSV-ers ten opzicht van het peiljaar 2005-2006 minder zijn. Van de oude en nieuwe VSV-ers is totaal 60% herplaatst naar scholing of leerwerktraject.</p> <p>Onder de preventieve aanpak zijn spreekuren op scholen ingezet. Ook is de ketenaanpak geïntensiveerd. Hierbij wordt meer samengewerkt met het Openbare Ministerie en bureau HALT.</p>	😊
3. VAVO en Voldoende onderwijshuisvesting	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs (VAVO) heeft een slagingspercentage van 75% (diploma's en certificaten 2010-2011).</p> <p>Het Strategisch Huisvestingsplan is in uitvoering. Besluitvorming over uitbreidingen en aanpassingen van schoolgebouwen hebben onder andere plaatsgevonden voor de openbare school Hannie Schaft en Daaf Geluk en de bijzondere scholen De Ark en de Wadden.</p> <p>De verbouwings- en uitbreidingsprojecten van de openbare scholen Dolfijn, Beatrix, Zuidwester en Ter Cleeff hebben plaatsgevonden. In het bijzonder onderwijs zijn de projecten van De Dreef 20, Bavinckschool, Vrije School Kennemerland en Sancta Maria afgerond.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt?</p> <p>De presentatie van de nieuwbouwplannen voor het Teyler College heeft niet geleid tot voldoende aanmeldingen van nieuwe leerlingen in de brugklas. Dunamare heeft, na intensief overleg met het gemeentebestuur, het besluit genomen deze school af te bouwen.</p>	😊

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage Haarlemse doelgroepeuters dat deelneemt aan voorschoolse educatie binnen peuterspeelzalen en kinderopvang	54% (2009)	61% (2010)	60%	70%	Jaarverslagen voorschoolse instellingen
2. Percentage Haarlemse jongeren dat met een startkwalificatie het onderwijs verlaat	65% (2006)	65% (2007) 70% (2008) 70% (2009) 70% (2010)	70%	70% ¹	DUO en Centrale Administratie regionale Leerplicht (CAREL)
3. Het slagingspercentage van de deelnemers examen voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (VAVO)	60% (2009)	70% (2010)	73%	70% ¹	Rapportages VAVO met acc. verklaring

¹ Voorlopige cijfers OCW 2011

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestaties		2011
1a. Aanbieden en stimuleren van deelname aan Voor- en Voegschoolse Educatie (VVE)	Wat hebben we gedaan? De gemeente Haarlem streeft naar een bereik van honderd procent van de doelgroepkinderen. Om het bereik van dit deel van de doelgroep te vergroten is samenwerking gezocht met verschillende partners, zoals de Jeugdgezondheidszorg (JGZ), in de werkwijze toeleiding naar VVE en de campagne Klaar voor de Start. Ook de Stap-programma's en Homestart vervullen een belangrijke toeleidende rol.	😊
1b. Subsidiëren van vijf schakelklassen met taalvoorzieningen en verder stimuleren van Brede Schoolontwikkeling	Wat hebben we gedaan? Er zijn vijf schakelklassen, inclusief de internationale Taalklas voor het basisonderwijs georganiseerd, waaraan in totaal honderd leerlingen deelnamen. In het kader van School-in-de-Wijk (zgn. Brede School Haarlem) zijn er nu 28 Brede Scholen.	😊
2a. Verminderen voortijdige schooluitval	Wat hebben we gedaan? Uitvoering is gegeven aan het Uitvoering Meerjarenplan VSV 2011-2014 en het VSV convenant 2008-2011, waardoor 70% van de nieuwe VSV'ers een startkwalificatie heeft gehaald. 60% van de oude en nieuwe VSV'ers zijn herplaatst ten opzichte van het peiljaar 2005-2006.	😊
2b. Realiseren van samenwerking tussen (beroeps) onderwijs, werkgevers en gemeente	Wat hebben we gedaan? Samenwerking tussen (beroeps)onderwijs, werkgevers en gemeente is geïntensiveerd. Zo is het technisch leerwerkcentrum gerealiseerd.	😊
2c. Creëren van stageplaatsen	Wat hebben we gedaan? Het aantal stageplaatsen voor jongeren uit VMBO en MBO is toegenomen. Bij de gemeente zijn in totaal tachtig stageplaatsen gerealiseerd.	😊
3a. Voortijdig schoolverlaten te verminderen d.m.v. VAVO	Wat hebben we gedaan? VAVO is hiervoor in 2011 gefaciliteerd met financiering uit het Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Er zijn voorbereidingen getroffen om te komen tot een afstemming met regulier voortgezet onderwijs en VAVO.	😊

Prestaties		2011
3b. Voldoende aanbod van goed onderhouden schoolgebouwen	<p>Wat hebben we gedaan? Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs is in overleg met de schoolbesturen geactualiseerd. In het afgelopen jaar is nadrukkelijk uitvoering gegeven aan de Verordening 'Materiële en financiële gelijkstelling'. Via de regeling 'aanmelding- en toelating V.O.' is gerealiseerd dat beschikbare capaciteit van schoolgebouwen goed is benut. Hierdoor zijn noodlokalen overbodig. Als onderdeel van de Lokale Educatieve Agenda (L.E.A.-II) is de voorbereiding voor de procedure aanmelding en inschrijving van leerlingen in het primair onderwijs gestart. Daarnaast is de subsidie Binnenklimaat uitgevoerd. Schoolbesturen hebben middelen besteed aan onder andere het klimaat van de schoolgebouwen. Onderhoud aan schoolgebouwen is uitgevoerd en uit één schoolgebouw is het asbest verwijderd.</p>	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Aanbod voorschoolse voorzieningen voor doelgroepkinderen VVE	52% (2007)	71% (2009) 75% (2010)	100%	100%	Besturen voorschoolse educatie
1b. Aantal leerlingen schakelklassen met taalvoorziening	30 (2007)	99 (2009) 99 (2010)	99	100	Schoolbesturen, gemeentelijke registratie
1c. Het aantal brede scholen	3 (2005)	25 (2009) 25 (2010)	25	28	Gemeentelijke registratie
2. Het aantal Haarlemse jongeren dat voortijdig de school verlaat zonder startkwalificatie	452 (2007-2008)	426 (2009) 410 (2010)	300	410 ¹	OCW
4. Het aantal scholen dat volgens planning is verbouwd/nieuw gebouwd	6 (2009)	4 (2010)	4	9	Gemeentelijke registratie+ evaluatie SHO

¹ Voorlopige cijfers OCW 2011

Beleidsveld 4.3 Sport

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Hogere sportdeelname	<p>Wat hebben we bereikt? In 2011 is sprake van een verhoging van de sportdeelname ten opzicht van 2010.</p>	😊
2. Bieden topsportklimaat	<p>Wat hebben we bereikt? Stichting Topsport Kennemerland heeft de faciliteiten voor talenten en topsporters uitgebreid met onder andere huisvesting via Ymere. Op basis van een convenant krijgen topsporters de gelegenheid vrijgesteld te worden van reguliere lessen zonder in strijd te handelen met de leerplichtwet.</p>	😊
3. Voldoende aanbod goede sportaccommodaties	<p>Wat hebben we bereikt? Met de in 2011 beschikbaar gestelde kredieten uit het Investeringsplan zijn 6 kunstgrasvelden aangelegd en drie natuurgrasvelden gerenoveerd. Alle voorgenomen projecten zijn gerealiseerd.</p>	😊

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage Haarlemmers (> 15 jr) dat regelmatig (minstens 1x per 2 weken) sport	55% (2006)	56% (2007) 56% (2008) 58% (2009) 61% (2010)	60%	62%	Omnibusonderzoek

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Continueren aanbod comb. functionarissen	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>SportSupport had vijf van de 11,8 fte combinatiefunctionarissen in dienst. Deze verzorgden een aanbod voor bewegingsonderwijs, sportbuurtwerk en ondersteuning voor sportverenigingen. Ook stichting Sint Bavo verzorgde op de Bavo scholen een sportaanbod samen met Olympia. De overige combinatiefunctionarissen waren in dienst van MZK, Stadsbibliotheek en werkzaam in de coördinatie voor School in de Wijk.</p>	☺
1b. Vitaliseren van sportverenigingen	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Alle sportverenigingen kunnen via SportSupport advies krijgen over het vitaliseren van hun vereniging. Daarnaast biedt SportSupport de volgende mogelijkheden: belangenbehartiging, thema-avonden, cursusaanbod, kanjers in de sport, sportbestuurderskoepel, jeugdsportmonitor, juridische ondersteuning, een netwerk(politiek)café en een database, telefonische helpdesk en website.</p>	☺
1c. Stimuleren gebruik jeugdsportfonds, jeugdsportpas, sport in de wijk, FEM fit en beweegpas 50+	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Het aantal deelnemers dat aan sportstimuleringsactiviteiten die mede vanuit de gemeente geïnitieerd zijn, is veel groter van verwacht. Zo heeft bijvoorbeeld het Jeugdsportfonds een groot bereik. 255 kinderen maakten gebruik van dit aanbod. Er waren 376 aanvragen, deze zijn nog in behandeling. 36 aanvragen zijn afgewezen. Alle andere sportstimuleringsprojecten hebben hun eigen brochure en/of website. Er vinden zes FEMFit-activiteiten (beweging en voedingsadvies voor vrouwen samen met de Moedercentra) per week plaats in Noord en Schalkwijk.</p>	☺
1d. Voldoende aanbod van goed onderhouden sportaccommodaties	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Er zijn negen investeringsprojecten voor de buitensport gerealiseerd. Tijdig voor start competitie seizoenen zijn op diverse sportparken kunstgrasvelden aangelegd bij Korfbalcentrum Kleverlaan, VVH/Velserbroek en Kon. HFC. Ook zijn vervangingsinvesteringen aan kunstgrasvelden bij DIO gepleegd en heeft renovatie van grasvelden bij Young Boys, Onze Gezellen, Kon HFC en DSS plaatsgevonden. De ontwerpfase voor nieuwbouw kleedaccommodatie voor MHC Saxenburg is afgerond. Het project bevindt zich in de planologische fase (o.a. bouwvergunning). De herinrichting van Sportpark Nol Houtkamp is afgerond. Het sportcomplex bij Alliance is opgeleverd. Bij Ons Kinheim is de veldverlichting voor EK Lawn Bowls 2011 aangelegd.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan?</p> <p>De aanbouw van de kleedkamers van DSS en renovatie bestaande kleedkamers RFC (rugby) is in 2011 nog niet gerealiseerd. Deze projecten bevinden zich in de ontwerpfase en zullen naar verwachting in 2012 worden uitgevoerd.</p>	☺
2a. Ondersteunen en begeleiden van sporttalenten	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Het aantal Haarlemse talenten dat via de Haarlemse topsport een kans krijgt op sportief succes is gestegen. Er is ondersteuning geweest op de volgende terreinen:</p> <p>Juridisch advies, loopbaanbegeleiding, huisvesting vaste woonruimte, huisvesting korte termijn, topsportvriendelijk onderwijs, vervoer, sportpsychische begeleiding, workshops, 2x sportmedische begeleiding (24-uurs garantie, fysiotherapie), specialistentrainer, voedingsadvisering, huiswerkbegeleiding, persoonlijkheidstesten, fysieke check-ups.</p> <p>Daarnaast is er woonruimte gerealiseerd voor vijf topsporters, die gelijk iets terug doen voor hun wijk. Ook zal mogelijk de Schoter Scholengemeenschap de LOOT-status krijgen.</p>	☺
2b. Ondersteuning Haarlemse kernsporten	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>In 2011 is Stichting Topsport Kennemerland (STK) gesubsidieerd. Via STK hebben alle topsportclubs een financiële ondersteuning gekregen. Er is overleg geweest over het topsportbeleid. Ook onderling zijn de clubs bij elkaar gekomen om ervaring uit te wisselen. Daarnaast is de Baseball Academy ondersteund.</p>	☺
2c. Faciliteren van topsportevenementen	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Ondersteuning van de Zilverenkruis Achmealoop. Organisatie van de huldiging van de honkballers die wereldkampioen werden. STK ondersteunde verder de volgende evenementen: NK Jeugdschaak, Haarlemse Korfbalweek, BDO Chess Tournament, Jonkman Open Tennistoernooi, Sparnetoernooi Kenamju, Dutch Juniors Badminton.</p>	☺
3a. Opstellen Strategisch Huisvestingsplan Sport	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Er is intensief overleg gevoerd zowel intern als extern over het Strategisch Huisvestingsplan. Daarbij werd gediscussieerd over visie, missie, ambitie en doelstellingen. Dit heeft geresulteerd in een Strategische Visie Sportaccommodaties, dat ter besluitvorming in 2012 voorligt.</p>	☺

Prestatie		2011
3b. Stimuleren multifunctioneel gebruik sportaccommodaties	Wat hebben we gedaan? In 2011 is de multifunctionele accommodatie met Kinderdagverblijf De Velden bij voetbalvereniging Alliance'22 gereed gekomen. Voorts zal bij nieuwbouw van sportaccommodaties worden gestreefd de inrichting zoveel mogelijk af te stemmen op multifunctioneel gebruik en schoolsport.	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Aantal deelnemers sportstimuleringsactiviteiten die mede vanuit de gemeente worden geïnitieerd	15.500 (2009)	16.000 (2010)	12.500	14.000	Jaarverslag SportSupport en gemeentelijke registratie
2. Aantal Haarlemse talenten dat via de Haarlemse topsport een de kans krijgt op sportief succes	60 (2009)	105 (2010)	70	180	Jaarverslag Stichting topsport Kennemerland/ Gemeentelijke administratie
3. Aantal Haarlemse binnen- en buitensportaccommodaties waarin wordt geïnvesteerd op basis van onder meer het gemeentelijke investeringsplan/ Strategisch Huisvestingsplan Sport.	5 (2009)	6 (2010)	8	8	Gemeentelijke registratie

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Beleidsveld	Programma 4 Maatschappelijke ontwikkeling	Rekening 2010	2011		Rekening
			Primaire begroting	Begroting na wijziging	
Lasten (exclusief mutaties reserves)					
4.1	Jeugd	10.409	8.903	9.296	8.281
4.2	Onderwijs	21.486	19.697	20.424	23.883
4.3	Sport	11.643	11.059	10.968	10.761
	Totaal lasten	43.538	39.659	40.688	42.925
Baten (exclusief mutaties reserves)					
4.1	Jeugd	3.267	3.262	3.666	5.177
4.2	Onderwijs	3.101	1.431	1.631	4.692
4.3	Sport	482	0	50	212
	Totaal baten	6.850	4.693	5.347	10.081
	Totaal saldo exclusief mutaties reserves	36.688	34.966	35.340	32.844
	Toevoeging aan reserves	320	175	1.552	1.552
	Algemene reserve				77
	Bouw VMBO scholen				1.223
	Strategisch Huisvestings plan Onderwijs				152
	Duurzame Sportvoorzieningen				100
	Onttrekking aan reserves	3.040	1.118	2.633	2.559
	Bouw VMBO scholen				1.223
	Onderwijs huisvesting				77

(bedragen x € 1.000)

Beleids- veld	Programma 4 Maatschappelijke ontwikkeling	Rekening	2011		Rekening
		2010	Primaire begroting	Begroting na wijziging	
	Strategisch Huisvestings plan Onderwijs				1.118
	Duurzame Sportvoorzieningen				76
	Voeding Albert Schweitzerschool				65
	Saldo inclusief mutaties reserves	33.968	34.023	34.259	31.837

Analyse saldo programma 4

Het programma Jeugd, Onderwijs en Sport sluit met een nadelig saldo van € 31,8 miljoen. Dit is € 2.422.000 voordeliger dan het geraamde tekort.

Voordelen

Een voordeel van 1,2 miljoen is geconstateerd in het vierde kwartaal 2011 na een analyse gemaakt van de geplande uitgaven uit de Specifieke Rijksuitkering OAB over de gehele periode. Op dat moment werd duidelijk dat de prestaties tot en met het jaar 2011 behaald waren, maar nog niet alle middelen besteed waren. Ook in de komende jaren is voldoende budget om de doelen en prestaties te behalen. Doordat het mogelijk is om vanuit de regeling OAB activiteiten te financieren die regulier uit de gemeentemiddelen worden bekostigd (omlabeling) is incidenteel een voordeel behaald. Gezien het (late) tijdstip van de analyse en de onzekerheid over de eisen aan de omlabeling van de middelen was een eerdere melding in de bestuursrapportage niet mogelijk.

Over de periode 2008-2010 is een Brede Doeluitkering Jeugd en Gezin ontvangen voor de realisatie van Centra voor Jeugd en Gezin (CJG). Deze regeling liep eind 2011 af. In het vierde kwartaal 2011 is t.b.v. de eindafrekening richting het Rijk een analyse gemaakt. Uit de analyse bleek dat de middelen niet volledig besteed zijn door voorzichtig financieel beleid en een groei-model van de oprichting van de CJG's waar de 5de en laatste nu geopend is. Doordat het mogelijk is om vanuit deze regeling activiteiten te financieren die regulier uit de gemeentemiddelen worden bekostigd (omlabeling) is incidenteel een voordeel van 1,4 miljoen behaald.

Bijzondere lasten

Als gevolg van de afboeking van materiële vaste activa als toegelicht in deel 1, uitkomsten jaarrekening op hoofdlijnen, zijn er extra lasten gerealiseerd van € 6.674.000, die zijn verantwoord op programma 10.

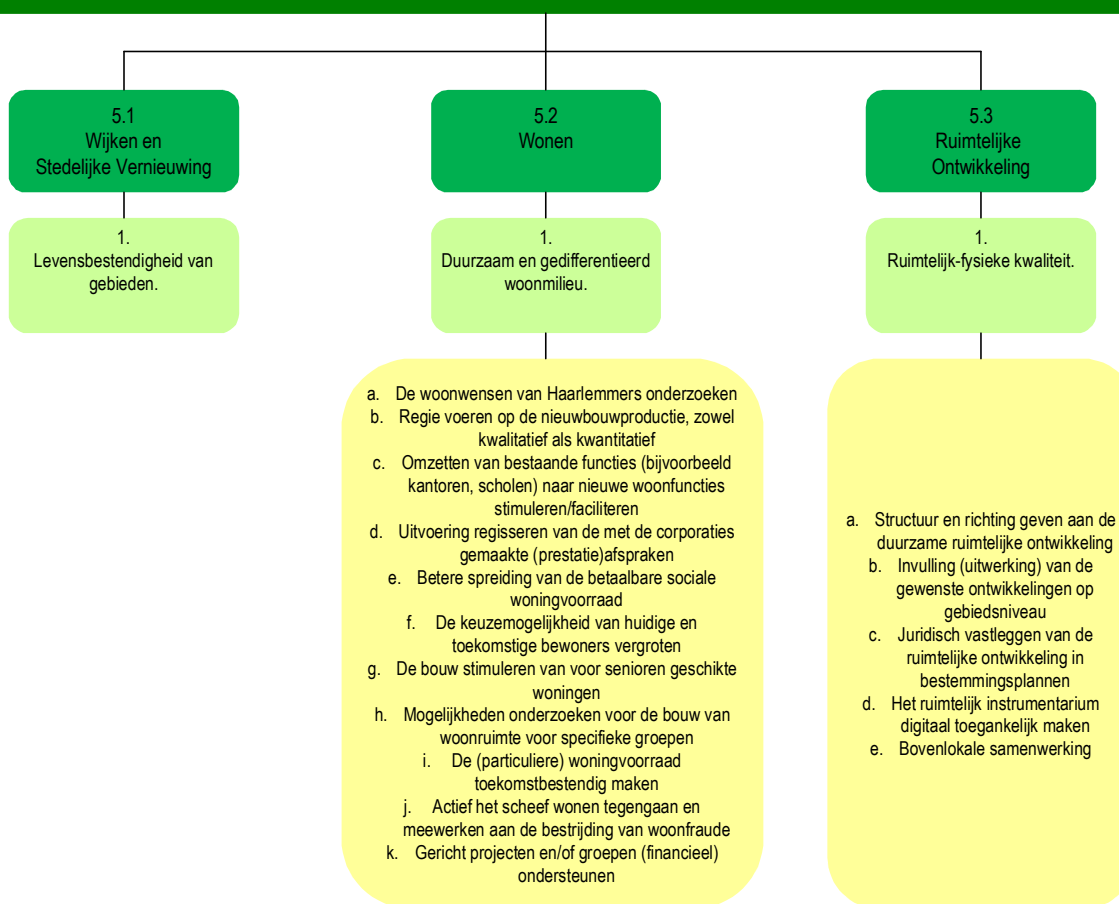
Opening Raaksgebied

Foto: Jos Fielmich

Programma 5 Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling

Commissie Ontwikkeling
(Coördinerende) Portefeuille(s) Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting
Afdeling(en) Stadszaken

Duurzaam goed woon-, werk- en leefklimaat en sociaal-economisch gemengde wijken

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Programmadoelstelling: duurzaam goed woon-, werk- en leefklimaat en sociaaleconomisch gemengde wijken.

Opnieuw zijn belangrijke vorderingen gemaakt om van Haarlem een leuke en aantrekkelijke stad te maken. Haarlem is populair en prijkt overal in de bovenste regionen van de lijstjes (onder meer de Atlas voor gemeenten en Elsevier) waarin steden met elkaar worden vergeleken. En dat is geen toeval. Want zowel de overheid als het particuliere initiatief (het bedrijfsleven, de corporaties en anderen) hebben grote investeringen gedaan in een duurzaam goed woon-, werk- en leefklimaat. Hierbij is constructief en koersvast samengewerkt. En daardoor zie en hoor je nu de waardering voor het wonen in onze mooie stad. Zo is het aantal Haarlemmers dat denkt dat hun buurt vooruit is gegaan dit jaar gestegen.

Topindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Positie in rangorde woonaantrekkelijkheidsindex ¹	5 (2005)	3 (2007) 7 (2008) 7 (2009) 7 (2010)	Top 10	p.m. (cijfer voor 2011 in Atlas 2012)	Atlas voor gemeenten

¹ De index bestaat uit de bereikbaarheid van banen, culturele aanbod, veiligheid, aandeel koopwoningen in woningvoorraad, nabijheid natuurgebieden, culinaire kwaliteit, aanwezigheid universiteit en het historisch karakter van de stad. Een hoge plaats op de ranglijst betekent dat Haarlem het op al de aspecten gemiddeld genomen goed doet en voor haar inwoners en bezoekers een aantrekkelijke stad is.

Maatschappelijk effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Percentage Haarlemmers dat denkt dat de buurt het afgelopen jaar vooruit is gegaan ¹	23% (2005)	23% (2007) 16% (2009) 17% (2010)	18%	20%	Omnibusonderzoek

¹ Mede ter vervanging van de Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor wordt een nieuwe monitor ontwikkeld (werktitel: 'wijkprofielen'). Naast het kunnen meten van de (gewenste) ontwikkelingen en resultaten geeft de monitor de noodzakelijke input voor beleid en aanpak. Omdat mede gebruik wordt gemaakt van landelijke systemen wordt ook het partnerschap met hogere overheden ondersteund.

Beleidsveld 5.1 Wijken en Stedelijke Vernieuwing

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Levensbestendigheid van gebieden	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Het gaat goed met Haarlem, de aantrekkingskracht is groot en er zijn relatief weinig leefbaarheid problemen. De zichtbare wijkgerichte aanpak en samenwerking vertalen zich in goede scores in het Omnibusonderzoek. Ter illustratie vermelden wij hieronder een selectie per stadsdeel van concreet bereikte resultaten.</p> <p>Oost: start sloop in de Zuidstrook-Slachthuisbuurt. De nieuwe fly-over is in gebruik genomen. De uitvoering sociale pijler bij de 40+ aanpak Zomerzone is in volle gang. De doelstellingen en thema's 'ontmoeting van culturen' en 'leren' (= behoud basisschool en sport en spelactiviteiten) zijn gehaald. Gestart is met de sanering Reinaldapark fase II. De planvorming voor het project Peltenburg is gereed; verkoop is gestart. De realisatieovereenkomst voor het Scheeps-makerskwartier is getekend.</p> <p>Schalkwijk: De uitwerking van zes van de zeven sociale projecten van de 40+ aanpak Boerhaavewijk is gestart. De besluitvorming doorstart Schalkstad, uitvoering fase I, II, III en IV en besluitvorming fase IIIa en VII van Europawijk (uitvoering integrale vernieuwing openbare ruimte) heeft plaatsgevonden.</p> <p>De inspraak op de gebiedsvisie Boerhaavewijk is in 2011 afgerond. Dat geldt ook voor het participatietraject voor de gebiedsvisie Europawijk Noord. In Meerwijk is de bouw van locatie zeven gestart. Ook voorverkoop van de De Entree West is gestart. Verder is begonnen met de herinrichting van Ring Molenwijk en zijn de vernieuwde openbare ruimten opgeleverd voor de Nederlandlaan e.o., Doctorshof en de Watersingel-Meerwijk.</p> <p>Delftwijk: De reconstructie van de Westelijke Randweg is afgerond. De bouw van het nieuwe winkelcentrum aan het Marsmanplein is gestart. Met de bouw van de woningen Lyriek en de woningen aan de Delftlaan Noord is begonnen. De woningbouw Slauerhoff is opgeleverd. Verder is begonnen met de verbouwing van het gebouw De Dolfijn tot een multifunctioneel centrum en is de planvorming voor het wijkpark afgerond.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt?</p> <p>Oost: 40+ aanpak Zomerzone: het doel 'werk en werktoeleiding' is nog niet bereikt. Daarvoor wordt nu een andere aanpak gekozen. De definitieve planvorming voor het Slachthuisterrein en voor de projecten DSK II en III is nog niet afgerond.</p> <p>Schalkwijk: er is stagnatie opgetreden bij de nieuwe planvorming (Belcanto, Zwemmerslaan, Aziëweg).</p> <p>Delftwijk: de start van de aanpak van de zuidzijde van Delftwijk is vertraagd.</p>	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2012	Realisatie 2011	Bron
1. Score Leefbaarometer ¹ Deltwijk	Positief -10 (2008)	Positief -5 (2010)	Positief -5	p.m. ²	Leefbaarometer VROM
1. Score Leefbaarometer Zomerzone ³	Matig positief -8 (2008)	Matig positief -5 (2010)	Matig positief -5	p.m. ²	Leefbaarometer VROM
1. Score Leefbaarometer Schalkwijk	Matig positief -5 (2008)	Matig positief -4 (2010)	Matig positief -4	p.m. ²	Leefbaarometer VROM

¹ De gegevens voor de Leefbaarometer verschijnen twee jaarlijks. De laatste informatie is van 2010. Actuele gegevens voor 2011 zijn derhalve niet beschikbaar. Voor wat betreft de waarden (nulmeting en realisatie) is aansluiting gezocht op de systematiek in de programmabegroting 2012-2016.

² De score op de Leefbaarometer geeft aan of een gebied beter of slechter scoort dan het landelijk gemiddelde. De score is gebaseerd op een samengestelde score op zes dimensies: woningvoorraad, publieke ruimte, voorzieningenniveau, bevolkingssamenstelling, sociale samenhang en veiligheid. Deze dimensies zijn gebaseerd op 49 onderliggende indicatoren vanuit meest landelijke registraties. De score in tekst betreft de beoordeling van de leefbaarheid door het Ministerie van Binnenlandse Zaken op basis van een gewogen gemiddelde van scores op de zes dimensies. De score in cijfers betreft het rekenkundig gemiddelde van scores op de 6 dimensies. Deze score kan een waarde tussen -50 (een grote negatieve afwijking) en +50 (een grote positieve afwijking) aannemen.

³ De Zomerzone is niet als buurt opgenomen in de buurtindeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Daarom is een gemiddelde berekend voor de scores uit de Leefbaarometer voor de volgende buurten (CBS indeling): Oude Amsterdamsebuurt, Potgieterbuurt, Van Zeggelenbuurt, Slachthuisbuurt, Parkwijk en Zuiderpolder.

Beleidsveld 5.2 Wonen

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Duurzaam en gedifferentieerd woonmilieu	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>In het streven naar een duurzaam en gedifferentieerd woonmilieu, om Haarlem in de toekomst leefbaar, veilig, vitaal en gezond te houden en om ruimte te bieden aan alle type mensen en inkomensgroepen zijn in 2011 de nodige inspanningen verricht. Verbetering van de aansluiting op de vraag, verbetering van de kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad en de betaalbaarheid van het wonen. Bij nieuwbouw en transformatieprojecten is een gegarandeerd aandeel (minimaal 30%) betaalbare (sociale) koop- en huurwoningen voor jong en oud gerealiseerd. Mede door de gewijzigde marktomstandigheden zijn plannen op onderdelen aangepast. Het streven naar gedifferentieerde wijken was een belangrijk uitgangspunt bij de vaststelling van randvoorwaarden voor gebieds- en projectontwikkeling.</p> <p>Er is gestart met het project Blok-voor-Blok en er zijn duurzaamheids- en startersleningen verstrekt.</p> <p>De gemeenten in de regio Zuid-Kennemerland en IJmond hebben afspraken voorbereid om de woningbouwprogramma's regionaal af te stemmen (Regionaal Actie Programma). Haarlem is de stedelijke kern van deze subregio Zuid-Kennemerland / IJmond.</p>	😊

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Toename woningvoorraad - sociale huur- en koopwoningen - middeldure huur- en koopwoningen - seniorenwoningen - jongerenhuisvesting	1792 (2009) 47% 27% 14% 7%	400 (2010)	440 38% 36% 7% 9%	686 44% 45% 0 0	CBS Gemeentelijke registratie
1. Rapportcijfer Haarlemmers voor eigen woning	7,6 (2005)	7,7 (2007) 7,8 (2009) 7,8 (2010)	7,7	7,9	Omnibusonderzoek
1. Aantal betaalbare sociale huurwoningen	20.400 (2009)	20.100 (2010)	> 18.000	20.500	Gemeentelijke registratie

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. De woonwensen van Haarlemmers onderzoeken	<p>Wat hebben we gedaan? De ontwikkelingen op de woningmarkt in brede zin en de wensen van burgers worden blijvend gevolgd. Onder andere het Digipanel onderzoek rond de zomer en de "Haarlemse Smaaktest" heeft veel informatie opgeleverd dat als basis voor beleidsontwikkeling en evaluatie gebruikt wordt. De resultaten worden onder meer verwerkt in de Woonvisie en het Regionaal Actie Programma (RAP).</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Van deelname in regionaal verband aan het driejaarlijkse landelijke woningbehoefteonderzoek (WoON 2012) is afgezien vanwege de zeer hoge kosten. Naar een alternatief wordt in 2012 gezocht. Met de corporaties wordt bekeken of wij hiervoor zelf de kennis in huis kunnen halen.</p>	☹️
1b. Regie voeren op de nieuwbouwproductie, zowel kwalitatief als kwantitatief	<p>Wat hebben we gedaan? De gevolgen van de economische crisis zijn ook in de woningbouw zichtbaar. Ondanks dat is de woningbouwproductie in 2011 relatief goed verlopen. Er zijn dit jaar meer woningen opgeleverd dan waar we rekening mee hadden gehouden. Met de tijdelijke stimuleringsbijdragen van het rijk en de gemeente is een duidelijke stimulans uitgegaan aan enkele projecten die dreigden vast te lopen. Daarnaast is een groot aantal woningen in aanbouw genomen. Net als het vorige jaar nemen de corporaties een groot deel van die productie voor hun rekening (65%).</p>	😊
1c. Omzetten van bestaande functies (bijvoorbeeld kantoren, scholen) naar nieuwe woonfuncties stimuleren/faciliteren	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 heeft de gemeente medewerking verleend aan initiatieven uit de stad om kantoor- of bedrijfsruimte om te zetten in woonruimte. Zo zijn plannen in ontwikkeling voor de omzetting naar woonruimten op de plek van onder andere het AWWN-kantoor (sloopniewbouw, Leidsevaart) en de Houthof (sloopniewbouw, Claus Sluterweg).</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Het omzetten van bestaande niet-woonfuncties naar woonruimten is in 2011 nog niet structureel geëffectueerd. De afhandeling van de motie 'Van kantoor naar woning' (nummer: 52/2010) over de (on)mogelijkheden van omzetting en een plan van aanpak gebeurt in het eerste kwartaal van 2012.</p>	☹️
1d. Uitvoering regisseren van de met de corporaties gemaakte (prestatie)afspraken	<p>Wat hebben we gedaan? De resultaten van de Raamovereenkomst Transformatie Haarlemse Woonwijken (herstructurering) zijn geëvalueerd en vormen de opmaat voor het Lokaal Akkoord die in 2012 samen met onze partners worden uitgewerkt. De evaluatie wordt nog met de commissie Ontwikkeling besproken.</p> <p>In het Convenant Wonen is vastgelegd dat de corporaties een minimum omvang van de betaalbare huurwoningvoorraad garanderen (18.000 woningen). Door een gematigd huurbeleid en een beperkt aantal gerealiseerde verkopen, heeft de betaalbare woningvoorraad ruim voldoende omvang behouden. Hiermee is een positieve bijdrage aan de betaalbaarheid van het wonen in Haarlem geleverd.</p>	😊
1e. Betere spreiding van de betaalbare sociale woningvoorraad	<p>Wat hebben we gedaan? Op programmaniveau hanteren wij het uitgangspunt dat tenminste 30% in de sociale woningbouw (huur én koop) gebouwd moet worden. Ook in 2011 is meer dan 30% van de toegevoegde woningen in de betaalbare (sociale) huur- en koopsector gerealiseerd. Hiermee is een toevoeging aan de betaalbare woningvoorraad gerealiseerd. In 2011 is het aandeel van de corporaties in de totale woningbouwproductie op meer dan de helft uitgekomen. Ook de voortgaande herstructurering in Haarlem-Oost, Schalkwijk en Noord heeft in die stadsdelen al de nodige differentiatie teweeggebracht.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Er zijn geen gebiedsgerichte afspraken gemaakt met de corporaties over de gewenste uitgangspunten en samenstelling van de voorraad.</p>	☹️

Prestatie		2011
If. De keuzemogelijkheid van huidige en toekomstige bewoners vergroten	<p>Wat hebben we gedaan? De regionale samenwerking op het terrein van woonruimteverdeling is verstevigd. De pilot voor het over en weer openstellen van de huurwoningmarkten van Zuid-Kennemerland, Velsen en Haarlemmermeer is verlengd in afwachting van de definitieve besluitvorming. In het Regionaal Actie Programma (RAP) zijn afspraken voorbereid over de woningbouwambities in Zuid-Kennemerland en IJmond. Dit alles heeft tot doel in de regio een zo gedifferentieerd mogelijk aanbod te krijgen en de keuzevrijheid van burgers te vergroten.</p>	😊
Ig. De bouw stimuleren van voor senioren geschikte woningen	<p>Wat hebben we gedaan? Het woningbouwprogramma kent een ruim aandeel voor senioren geschikte woningen. Van de dit jaar opgeleverde gestapelde woningen is ruim 80% geschikt voor deze doelgroep. Goede voorbeelden zijn de projecten Slauerhoff, de Raaks en Haarlemse School. Ook werkte de gemeente samen met Elan Wonen bij de realisering van een modelwoning voor domotica toepassingen. Dit om te laten zien welke elektronische hulpmiddelen het leven aangenamer kunnen maken en het mede mogelijk maken dat mensen langer zelfstandig in hun woning kunnen blijven wonen.</p>	😊
Ih. Mogelijkheden onderzoeken voor de bouw van woonruimte voor specifieke groepen	<p>Wat hebben we gedaan? Er is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van het realiseren van een Woonhotel. Hoewel er geen rol is weggelegd voor de gemeente bij de realisering van een dergelijk initiatief, houden wij wel de vinger aan de pols. Om die reden volgen wij het mogelijke initiatief van Pré Wonen voor een dergelijk project. Woonservice gaat de cijfermatige trends van het aantal spoedzoekers monitoren. Het haalbaarheidsonderzoek wordt binnenkort met de raadscommissie besproken.</p>	😊
Ii. De (particuliere) woningvoorraad toekomstbestendig maken	<p>Wat hebben we gedaan? De minister heeft de projectmatige duurzaamheidsaanpak van de woningvoorraad (sociaal én particulier) aangewezen als een voorbeeldproject voor de landelijke Blokvoor-Blokregeling. Voor het samenwerkingsverband heeft de minister een bijdrage verstrekt van 350.000 euro.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Het aantal verstrekte duurzaamheidsleningen is achter gebleven bij de verwachtingen. Onvoldoende bekendheid met deze leningen, de crisis en een afwachtende houding van woningeigenaren bij het (duurzaam) aanpakken van hun bezit, zijn hiervan de oorzaken.</p>	😞
Ij. Actief het scheef wonen tegengaan en meewerken aan de bestrijding van woonfraude	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 is een nadere analyse gemaakt van de omvang van het scheef wonen (en woonfraude) in Haarlem Ook zijn alle mogelijke maatregelen ter bestrijding van het scheef wonen geïnventariseerd samen met mogelijke doorstroming-bevorderende maatregelen. Veel van die maatregelen zijn in Haarlem al praktijk en ook de komende tijd zullen we die blijven inzetten om de noodzakelijke doorstroming mede op gang te brengen. Verder werkt de gemeente mee aan de bestrijding van woonfraude binnen het bezit van de corporaties, onder meer door koppeling van administratieve systemen. De resultaten zijn nog niet beschikbaar.</p>	😊
Ik. Gericht projecten en/of groepen (financieel) ondersteunen	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 heeft de gemeente meer starters op weg geholpen dan in 2010. Het voor 2011 beschikbare budget is bijna volledig aangewend. In totaal zijn 104 aanvragen ingediend, waarvan 95 zijn toegekend. Ondanks de economische crisis verloop de uitvoering het programma Wonen boven Winkels naar tevredenheid. Met de realisering van zeventien woonruimten in het winkelgebied is een bijdrage geleverd aan de verbetering van de leefbaarheid van de Binnenstad en de vergroting van de woningvoorraad. Voor ca. twintig woningen zijn de plannen nog in procedure.</p>	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1.Nieuwe woningen boven winkels	0 (2009)	34 (2010)	14	17	Gemeentelijke registratie
1.Verstrekte duurzaamheidsleningen	0 (2009)	33 (2010)	p.m.	11	Gemeentelijke registratie / SVn
1.Verstrekte starterleningen	21 (2009)	52 (2010)	50	95	Gemeentelijke registratie / SVn

Beleidsveld 5.3 Ruimtelijke Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Ruimtelijk-fysieke kwaliteit	<p>Wat hebben we bereikt? In 2011 is een flink aantal grote projecten in de openbare ruimte uitgevoerd. Goede voorbeelden zijn het Stationsplein, de fly-over, de Rode Loper en de aanpak van het Reinaldapark. Verder zijn een aantal ontwikkellocaties tot uitvoering gekomen, zoals de Slachthuisbuurt-Zuidstrook, Schalkstad, het Raaksgebied en de Remise (voormalig Connexion-terrein). Haarlem is door Elsevier benoemd tot beste woonstad van de 100.000+ gemeenten in Nederland.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Een aantal projecten is stopgezet of op de lange baan geschoven, soms door de ontwikkelaar, soms door de gemeente, zoals het Deliterrein, Sonneborn en de Gonnnetbuurt. Dit kan deels verklaard worden door de huidige situatie op de woningmarkt. Wel kunnen deze projecten in de toekomst weer ter hand genomen worden.</p>	☺

Er is in de programmabegroting 2011-2015 geen effectindicator opgenomen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Structuur en richting geven aan de duurzame ruimtelijke ontwikkeling	<p>Wat hebben we gedaan? De gemeente heeft in 2011 de Regionale Bereikbaarheidsvisie vastgesteld. Ook Haarlem Maatschappelijk op de Kaart (de hoofdstructuur maatschappelijke voorzieningen) is afgerond. De nota Ruimtelijke Kwaliteit, de basis voor de ruimtelijke inrichtingsprincipes en de wettelijk verplichte welstandscriteria, is in concept vastgesteld. Verder is de Kantorennota vastgesteld en is nota Kunst in de Openbare Ruimte vastgesteld. Met de gemeenteraad zijn alle aspecten van de openbare ruimte bediscussieerd, als input voor de in 2012 vast te stellen Structuurvisie Openbare Ruimte. Met de verbetering van subsidievererving is in 2011 gestart, onder andere met trainingen van de Haarlemse School. In de Kadernota Haarlem Duurzaam worden voor de ruimtelijke ontwikkelingen een aantal kaders voor duurzaamheid meegegeven. Deze kadernota is eind 2011 vastgesteld.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De nadere invulling van een vernieuwd grondbeleid is vertraagd en wordt in 2012 verder uitgewerkt.</p>	☺
1b. Invulling (uitwerking) van de gewenste ontwikkelingen op gebiedsniveau	<p>Wat hebben we gedaan? Voor de uitwerking van de gewenste ontwikkelingen in buurten en wijken zijn in 2011 diverse gebiedsvisies opgesteld. Gebiedsvisie Oostradiaal is vastgesteld. De gebiedsvisie Rozenprieel is afgemaakt en omgevormd tot gebiedsagenda. Met de uitwerking van gebiedsvisies Houtplein en Zijlweg/Campus is gestart.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De vaststelling van de gebiedsvisies Spoorwegstraat, Boerhaavewijk, Kleverlaanzone, Schoterbos, Europawijk-Noord en Schouwbroekerplas is vertraagd (inmiddels wel in concept gereed) en worden verwacht in 1^e en 2^e kwartaal 2012.</p>	☺
1c. Juridisch vastleggen van de ruimtelijke ontwikkeling in bestemmingsplannen	<p>Wat hebben we gedaan? Conform het Meerjarenplan Bestemmingsplannen (MJBП) is, naast de zes nog lopende bestemmingsplannen, gestart met het maken van tien nieuwe bestemmingsplannen. De voortgang van deze zestien plannen wordt nauwlettend gevolgd, waarbij wordt nagegaan of de bestemmingsplannen nog op planning liggen. In het eerste kwartaal van 2012 volgt de eerstvolgende evaluatie van het MJBП.</p>	☺

Prestatie		2011
	In 2010 zijn twaalf bestemmingsplannen vastgesteld. Dat wil zeggen dat er daarna pas weer ruimte is geweest om nieuwe bestemmingsplannen op te pakken. In 2011 zijn dus veel bestemmingsplannen opgestart, maar omdat zij een doorlooptijd van meer dan 1 jaar hebben, was het streefgetal een stuk lager dan het gerealiseerde aantal uit 2011. De verwachting is dat in 2012 het aantal vastgestelde plannen weer veel hoger ligt.	
1d. Het ruimtelijk instrumentarium digitaal toegankelijk maken	Wat hebben we gedaan? Haarlem voldoet aan de wettelijke eisen op dit punt. Voorbereidingen zijn gaande om op gebiedsniveau alle beschikbare informatie over projecten, inspanningen e.d. te bundelen en digitaal beschikbaar te stellen.	😊
1e. Bovenlokale samenwerking	Wat hebben we gedaan? In 2011 zijn er op initiatief van Haarlem voorstellen gedaan om de betrokkenheid van de kleinere gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) te vergroten en de legitimering van de MRA te verbeteren. De portefeuillehoudersoverleggen zijn beter afgestemd met de bestuurlijke kalender en betrokken gemeenten hebben een MRA-bestuurder aangewezen. Daarnaast is de communicatie van bestuur naar alle gemeenten in de Metropoolregio geïntensiveerd.	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Aantal vastgestelde bestemmingsplannen op basis van het meerjarenplan bestemmingsplannen ¹	52 66	12 (2010)	4	2	Gemeentelijke registratie

¹ Op 1 juli 2013 mogen de bestemmingsplannen niet ouder zijn dan tien jaar. De datum raadsvaststelling is leidend; ook voor de meting van de prestatie-indicator. Het MJBP gaat in dit verband uit van een opgave van 66 bestemmingsplannen die actueel gehouden moeten worden. Momenteel zijn er binnen Haarlem 42 bestemmingsplannen die niet ouder zijn dan tien jaar en waarvoor ook niet in 2012 gestart moet worden met een nieuw bestemmingsplan. Er wordt reeds gewerkt aan zestien bestemmingsplannen en in 2012 zullen nog acht nieuwe bestemmingsplannen worden opgestart.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Beleids- veld	Programma 5 Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	Rekening 2010	2011		Rekening
			Primaire begroting	Begroting na wijziging	
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>					
5.2	Wonen	6.537	1.655	3.522	5.066
5.3	Ruimtelijke ontwikkeling	2.661	2.350	2.208	2.722
5.4	Vastgoed	42.956	42.995	37.632	53.590
	Totaal lasten	52.154	47.000	43.362	61.377
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>					
5.2	Wonen	3.265	664	2.837	7.714
5.3	Ruimtelijke ontwikkeling	255	0	0	0
5.4	Vastgoed	40.045	40.000	36.128	47.182
	Totaal baten	43.565	40.664	38.965	54.896
	Totaal saldo exclusief mutaties reserves	8.589	6.336	4.397	6.481
	Toevoeging aan reserves	6.319	1.000	2.744	3.001
	Algemene reserve				900
	Reserve grondexploitatie				40
	Vastgoed				1.000
	Kapitaallasten culturele gebouwen				342
	Achterstallig onderhoud museum Het Dolhuys				622
	Onderhoud Cultuurpodia				97
	Onttrekking aan reserves	5.066	2.558	3.258	3.040
	Volkshuisvesting				225
	Erfpachtgronden				40
	Vastgoed				1.867
	Kapitaallasten culturele gebouwen				908
	Saldo inclusief mutaties reserves	9.842	4.778	3.883	6.441

Analyse saldo programma 5

Het programma Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling sluit met een nadelig saldo van € 6,4 miljoen. Dit is € 2,5 miljoen nadeliger dan het geraamde tekort.

Nadelen

Door nieuwe inschattingen van de uitkomsten van de diverse grondexploitaties is een niet geraamde dotatie geboekt van € 2,6 miljoen om toekomstige verliezen af te dekken. Een uitvoerige toelichting is opgenomen in de paragraaf grond-en vastgoedbeleid.

Daarnaast heeft de afdeling Vastgoed minder declarabele uren gerealiseerd dan was geraamd. Dit heeft tot een nadeel van € 780.000 geleid. Voorts zijn de beheerkosten en de kosten van centrale overhead in totaal € 350.000 hoger dan geraamd. Diverse overige posten leveren nog een nadeel van circa € 130.000 op Vastgoedbeheer. Deze nadelen zijn incidenteel.

Bij de budgettering van het product ruimtelijke plannen is er rekening mee gehouden dat een gedeelte van de personeelslasten wordt gedekt uit projecten en dienstverlening naar derden. In de praktijk zijn veel minder declarabele uren gerealiseerd, dan was gebudgetteerd. Dit nadeel wordt veroorzaakt door

een aantal factoren. In 2011 is gewerkt aan een aantal producten, zoals bestemmingsplannen en beleidsnota's (bijv. structuurvisie OR, nota daklandschappen) waarvan de uren niet in de exploitatie waren geraamd. Daarnaast zijn minder uren besteed aan vergunningen (bouwleges) en was sprake vervanging van een langdurige zieke. In 2012 wordt bekeken welke structurele maatregelen moeten worden genomen om het tekort terug te brengen. Dit leidt tot een nadeel van ruim € 500.000. Dit nadeel is incidenteel.

Onder de voorraden “niet in exploitatie genomen gronden” zijn tot en met 2010 de gronden van het recreatiegebied Haarlem-Noord en volkstuinen Westelijke randweg opgenomen. Gronden mogen in de “niet in exploitatie genomen gronden” worden opgenomen indien aannemelijk is dat deze binnen afzienbare tijd in exploitatie worden genomen. In die periode wordt er ook rente toegerekend aan de boekwaarde.

Aangezien het voor het recreatiegebied Haarlem-Noord en volkstuinen Westelijke randweg niet de verwachting is dat deze binnen afzienbare tijd in exploitatie genomen worden, zijn deze binnen de balans geherrubriceerd naar de materiële vaste activa, gronden en terreinen. Daar de waardering van gronden en terreinen onder de materiële vaste activa dient plaats te vinden tegen de verkrijgingsprijs, dient de tot dusver jaarlijks toegevoegde rent ten laste van het resultaat te worden gebracht. Doordat deze gronden meer dan 15 jaar geleden zijn aangeschaft, kan de historische aanschafprijs niet meer worden achterhaald. Om die reden is uitgegaan van een afwaardering van de boekwaarde tot het niveau van de marktwaarde bij de huidige functie van de gronden. Dit betreft € 709.443 voor het recreatiegebied Haarlem-Noord en € 53.132 voor de volkstuinen Westelijke Randweg. Voorts is € 281.150 extra gedoteerd aan de voorziening toekomstige verliezen Badmintonpad.

Voordelen

Op de balans waren vooruit ontvangen subsidies BLS opgenomen. Inmiddels geldt er echter geen bestedingsverantwoording meer voor deze middelen, waardoor ze niet meer als verplichting gereserveerd kunnen blijven en is een bedrag van ruim € 3 miljoen vrijgevallen in het rekeningsaldo 2011.

Bijzondere lasten

Als gevolg van de afboeking van materiële vaste activa als toegelicht in deel 1, uitkomsten jaarrekening op hoofdlijnen, zijn er extra lasten gerealiseerd van € 1.240.000, die zijn verantwoord op programma 10.

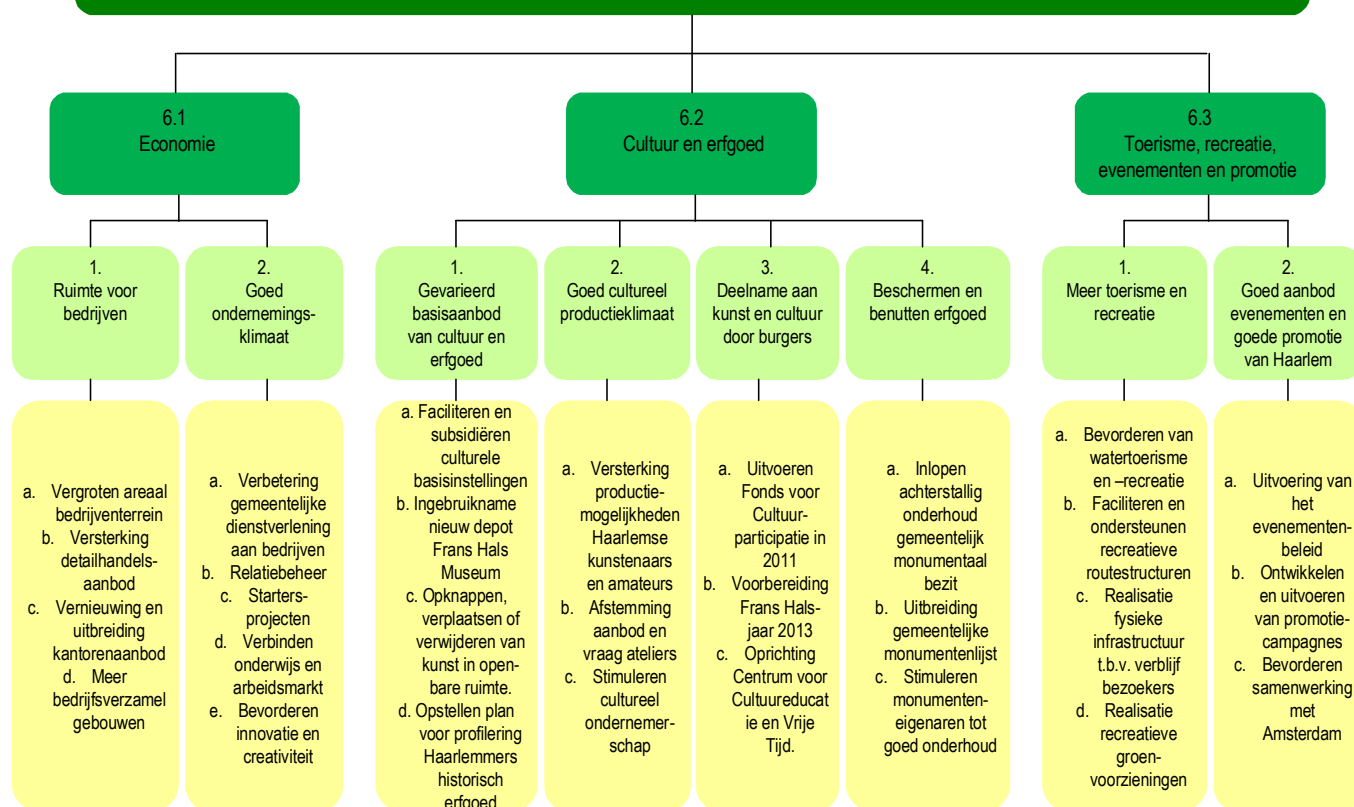
Opening de Stad als Podium

Foto: Jur Engelchor

Programma 6 Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie

Commissie Ontwikkeling
(Coördinerende) Portefeuille(s) Cultuur, Economische Zaken en Stads promotie
Afdeling(en) Stadszaken

Behoud en versterking economisch, cultureel, toeristisch en recreatief klimaat

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Programmadoelstelling: Behoud en versterking economisch, cultureel, toeristisch en recreatief klimaat.

Haarlem is een aantrekkelijke stad om te werken, wonen, bezoeken en te recreëren. Door het culturele aanbod (podiumkunsten en musea), de bereikbaarheid van natuurgebieden en kust, het historische en monumentale karakter van de stad en de kwaliteit van het culinaire aanbod in de horeca is Haarlem in de Atlas voor Nederlandse grote gemeenten 2011 op het gebied van woonaantrekkelijkheid gestegen van de 7^e naar de 6^e plek. De aantrekkingskracht van Haarlem heeft geleid tot bezoekersaantallen boven de streefwaardes. De opening van de bioscoop aan de Raaks in 2011 als extra publiekstrekker versterkt de aantrekkingskracht.

Haarlem heeft als centrumstad in de westrand van de Metropoolregio Amsterdam met een relatief hoogopgeleide beroepsbevolking met hoge arbeidsparticipatie en sterke economische sectoren, zoals toerisme, de zorg en de zakelijke en creatieve dienstverlening in 2011 bijgedragen aan de versterking van de (internationale) concurrentiepositie van de Metropoolregio Amsterdam, zodat deze tot de top 5

van Europese metropoolregio's blijft behoren. Tussen 2001 en 2010 leverden al die aspecten in Haarlem samen 1.300 nieuwe banen en 1.200 nieuwe bedrijven op. Maar ook Haarlem ondervond in 2011 de gevolgen van de economische- en eurocrisis: het aantal banen en bedrijven liep terug en de economische groei bleef achter bij het landelijk gemiddelde. Bezuinigingen van de (semi)overheid leiden bovendien tot minder banen in deze sector. Gezien de economische vooruitzichten is op korte termijn vooral het behoud van het aantal banen belangrijk; en uitbreiding op de langere termijn. Eind 2011 is de economische agenda 2012-2016 'Haarlem, vitaal en ondernemend' opgesteld die begin 2012 bestuurlijk wordt vastgesteld. Voor de Waarderpolder is een uitvoeringsprogramma van de economische agenda vastgesteld met een convenant voor 2011-2015.

Topindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Aantal toeristische dagbezoekers naar Haarlem (x 1.000)	930 (2005)	1.089 (2007) 1.120 (2008) 1.163 (2009) 1.234 (2010)	>1.030	p.m. cijfer 2011 in mei bekend	Continu Vakantie Onderzoek (CVO)
Groei aantal arbeidsplaatsen (betaald werk voor meer dan 12 uur in de week)	-1,6% (2005)	2,7% (2007) 2,0% (2008) - 0,1%(2009) - 2,2%(2010)	0,8% ¹	p.m cijfer 2011 in mei 2012 bekend	LISA
Positie in rangorde woonaantrekkelijkheidsindex ²	5 (2005)	3 (2007) 7 (2008) 7 (2009) 6 (2010)	Top 10	p.m. cijfer 2011 in mei 2012 bekend	Atlas voor gemeenten cijfer

¹ Op basis van banenprognose provincie Noord-Holland voor de regio Zuid Kennemerland.

² De index bestaat uit de bereikbaarheid van banen, culturele aanbod, veiligheid, aandeel koopwoningen in woningvoorraad, nabijheid natuurgebieden, culinaire kwaliteit, aanwezigheid universiteit en het historisch karakter van de stad. Een hoge plaats op de ranglijst betekent dat Haarlem het op al de aspecten gemiddeld genomen goed doet en voor haar inwoners en bezoekers een aantrekkelijke stad is.

Beleidsveld 6.1 Economie

Wat hebben we bereikt?

Doel	2011
1. Ruimte voor bedrijven Wat hebben we bereikt? Er is meer ruimte beschikbaar gekomen voor nieuwe bedrijven in de Waarderpolder. Met name in de sector Zakelijke Dienstverlening.	☺
2. Goed ondernemingsklimaat Wat hebben we bereikt? Versterking ondernemersloket door digitalisering, meer service en minder regels. Project voor de creatieve industrie uitgevoerd. Bedrijvenbijeenkomsten voor grote bedrijven georganiseerd. Na brand Appelaar intensieve communicatie met ondernemers.	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid ondernemers over ondernemingsklimaat	6,3 (2005)	6,7 (2007) 6,6 (2010)	n.v.t.	n.v.t.	Benchmark ministerie van Economische Zaken (tweejaarlijks)

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Vergroten areaal bedrijventerrein	<p>Wat hebben we gedaan? Het bouwrijp maken van de Noordkop in de Waarderpolder is in 2011 afgerond, de kavels en de aanleg van de openbare ruimte volgen. Na voltooiing wordt 4,5 ha bedrijfsgrond aan de Waarderpolder toegevoegd.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Door de gevolgen van de euro- en kredietcrisis verloopt de uitgifte van kavels niet volgens de oorspronkelijke planning. Op het terrein Nieuwe Energie in de Waarderpolder verloopt de herontwikkeling niet in het tempo zoals oorspronkelijk bedoeld was door vertraging bij de ontwikkelaar van dit terrein.</p>	☹️
1b. Versterking detailhandelsaanbod	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 is de 1^e fase van de uitbreiding van het winkelcentrum Marsmanplein met de invulling van de plint met een extra supermarkt en speciaalzaken onder het Slauerhoffcomplex gerealiseerd. In 2011 is het bestemmingsplan EKP terrein aan de Westergracht onherroepelijk geworden. Er is door de eigenaar een huurcontract met een supermarktketen gesloten voor de 1^e fase van 4.000 m² van het te realiseren wijkwinkelcentrum. Beide ontwikkelingen maken de wijkwinkelvoorzieningen toekomstbestendig.</p> <p><i>Opening Raaksgebied.</i> In 2011 is besloten de vrije koopzondag op 1 maart 2012 toe te staan. Dat trekt nieuwe bezoekers aan, zodat Haarlem opnieuw een kans maakt op de nominatie van beste winkelstad van Nederland. In 2011 zijn de koopstromen van de binnenstad en de stadsdeelwinkelen Schalkwijk en Cronjé in beeld gebracht (www.kso2011.nl).</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Er is in 2011 geen overeenstemming bereikt over de herontwikkeling van de Brinkmannpassage.</p>	☹️
1c. Vernieuwing en uitbreiding kantorenaanbod	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 is de kantoren uitvoeringstrategie (Plabeka) 2010-2040 vastgesteld voor het up-to-date houden van de kantorenvorraad. De vernieuwing van de gemeentelijke kantoorhuisvesting loopt volgens planning. De Raakspoort is in 2011 opgeleverd en de duurzame herontwikkeling van het voormalig postkantoor aan de Gedempte Oude Gracht is gestart. Ook de herontwikkeling van het provinciekantoor aan het Houtplein is gestart.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Door de gevolgen van de krediet- en eurocrisis is er vertraging ontstaan in de realisering van het nieuwe kantorenaanbod voor de marktsector.</p>	☹️
1d. Meer bedrijfsverzamelgebouwen	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden Koningstein als tijdelijk bedrijfsverzamelgebouw voor startende creatieve ondernemers (broedplaats) om te bouwen. Met de toekenning van de Europese subsidie in 2010 voor het project Nieuwe energie op de creatieve as is de start van de creatieve broedplaats aan de Gonnestraat 26 mogelijk geworden.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Een aanvraag voor de toekenning van een Europese subsidie voor een vervolgproject voor startende bedrijven in Haarlem en de Haarlemmermeer werd door de provincie afgewezen.</p>	😊
2a. Verbetering gemeentelijke dienstverlening aan bedrijven	<p>Wat hebben we gedaan? Versterking ondernemersloket door digitalisering, meer service en minder regels. Op verzoek van de ondernemers heeft de gemeente gefaciliteerd zodat een ondernemersfonds via een BIZ-regeling voor de particuliere beveiliging van de bedrijven in de Waarderpolder toekomstbestendig is geworden. Ook voor de binnenstad faciliteert de gemeente op verzoek van de ondernemers een ondernemersfonds (via de reclamebelasting).</p>	😊

Prestatie		2011
2b. Relatiebeheer	<p>Wat hebben we gedaan? Het relatiebeheer van de gemeente met de partners in de stad (Kamer van Koophandel, MKB, VNO-NCW en lokale belangenbehartigers) vindt in gestructureerde vorm plaats op zowel stedelijk als stadsdeelniveau (Waarderpolder, binnenstad, Schalkwijk). Daarnaast worden op bestuurlijk niveau Haarlemse ondernemers frequenter bezocht. In Schalkwijk werd samen met de Kamer van Koophandel een netwerkbijeenkomst voor ondernemers georganiseerd.</p>	😊
2c. Startersprojecten	<p>Wat hebben we gedaan? Met de vaststelling van het uitvoeringsprogramma bedrijfsverzamelgebouwen en broedplaatsen 2011-2015 wordt het startend (creatief) ondernemerschap gestimuleerd.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Er is door verminderde gemeentelijke bijdrage geen ondernemersprijs voor startende Haarlemse ondernemers georganiseerd.</p>	😞
2d. Verbinden onderwijs en arbeidsmarkt	<p>Wat hebben we gedaan? Het succesvolle platform arbeidsmarkt en onderwijs (http://www.pao-zkh.nl) waarin de gemeente participeert, heeft de nodige activiteiten ondernomen waardoor onderwijsinstellingen en ondernemers elkaar beter weten te vinden aan de voorkant van de arbeidsmarkt. Dit draagt bij aan de relatief lage cijfers van de (jeugd)werkloosheid in Haarlem en voorkomt knelpunten in de toekomstige krappe arbeidsmarkt.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Door het wegvallen van de provinciale subsidie is het contract van de procesmanager van de regio Zuid Kennemerland van het platform beëindigd.</p>	😊
2e. Bevorderen innovatie en creativiteit	<p>Wat hebben we gedaan? Haarlemse ondernemers hebben inbreng gehad bij de Economic Board van de Metropoolregio Amsterdam die in 2011 een kennis- en innovatieagenda heeft vastgesteld. Ook is de innovatie gestimuleerd via het innovatieplatform Haarlem.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Door het wegvallen van de gemeentelijke subsidie is in 2011 geen symposium georganiseerd voor het innovatieplatform Haarlem.</p>	😞

Beleidsveld 6.2 Cultuur en erfgoed

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Gevarieerd basisaanbod van cultuur en erfgoed	<p>Wat hebben we bereikt? Haarlem heeft voor een provinciehoofdstad van deze omvang een goede culturele infrastructuur, een prachtige collectie historisch erfgoed en kenmerkende evenementen en festivals. De culturele basisinstellingen zoals opgenomen in de Cultuurnota Haarlem 2009-2012 hebben in 2011 een goed jaar gedraaid, met toenemende bezoekersaantallen en veel positieve publiciteit.</p>	😊
2. Goed cultureel productieklimaat	<p>Wat hebben we bereikt? De gemeente stimuleert en faciliteert het cultureel productieklimaat met voldoende ateliers en broedplaatsen voor kunstenaars. Bovendien komt er steeds meer nadruk op het doorstromen van nieuw talent bij het ateliergebruik.</p>	😊
3. Deelname aan kunst & cultuur door burgers	<p>Wat hebben we bereikt? De bezoekersaantallen van veel culturele instellingen zijn goed te noemen en inwoners van Haarlem waarderen het aanbod met een mooi rapportcijfer, een 7,6.</p>	😊
4. Beschermen en benutten erfgoed	<p>Wat hebben we bereikt? De aanwijzing van in totaal ca. 2.000 gemeentelijke monumenten (periode 2009-2012) nadert zijn afronding, inclusief de opnames van onderhoudsrapporten. De monumentale omgevingskwaliteit van Haarlem is verankerd in de Nota Ruimtelijke Kwaliteit. Er wordt een landelijke website rondom grote monumentensteden voorbereid.</p>	😊

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Oordeel Haarlemmers over cultureel aanbod in Haarlem (rapportcijfer)	7,4 (2007)	7,4 (2008) 7,4 (2009) 7,1 (2010)	≥ 7,4	7,6	Omnibusonderzoek
Aantal amateurverenigingen	62 (2005)	59 (2009) 59 (2010)	≥ 60	57	Gemeentelijke registratie
Aantal leden bibliotheek (x 1000)	40 (2009)	39 ¹ (2010)	≥ 40	42	Bibliotheek
Aantal bezoekers diverse musea en podiumkunsten ²	693 (2009)	643 (2010)	≥ 600	681	Jaarverslagen instellingen

¹ Het ledenbestand van de bibliotheek is in voorjaar 2010 opgeschoond. Het tweede cijfer is een optelling van het aantal fysieke bezoeken (ca. 596.000) aan de vestigingen en het totale aantal digitale bezoeken (ca. 449.000), beide van leden en niet-leden.

² Bezoekersaantallen opgeteld van Teylers Museum, Frans Hals Museum, De Hallen Haarlem, het Dolhuys, Toneelschuur, Patronaat, Philharmonie en Stadsschouwburg. Bij de vier cultuurpodia worden de bezoekersaantallen niet per kalenderjaar maar per seizoen bijgehouden. Zo hebben gegevens over het jaar 2011 betrekking op het seizoen 2010/2011.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Faciliteren en subsidiëren culturele basisinstellingen	<p>Wat hebben we gedaan? De culturele basisinstellingen zoals opgenomen in de Cultuurnota Haarlem 2009-2012 hebben in 2011 een goed jaar gedraaid, met toenemende bezoekersaantallen en veel positieve publiciteit. Voorbeelden zijn de opening van de 1^e Stationsbibliotheek in Europa en de nationale erkenning voor De Hallen Haarlem. Toneelschuur had een recordjaar en de Stadsschouwburg weer een eigen productie, Scrooge in de kerstperiode. De waardering van Haarlemmers voor het cultuuraanbod is hoog.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Het aantal instellingen met budgetfinanciering en prestatieafspraken is niet toegenomen (door capaciteitsgebrek).</p>	😊
1b. Ingebruikname nieuw depot Frans Hals Museum	<p>Wat hebben we gedaan? Het hoofdgebouw van het Frans Hals Museum is gesaneerd van asbest en de depotcollectie is schoongemaakt. Door de bezuinigingsopgave wordt opnieuw gekeken naar mogelijke afstoting van deelcollecties zodat er minder depotruimte nodig is. De gesaneerde zolders zijn ook opnieuw geschikt te maken voor opslag van een deel van de collectie.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Het nieuwe depot is nog niet in gebruik genomen. Deze externe opslag wordt kleiner in omvang door bovenstaande operatie.</p>	😞
1c. Opknappen, verplaatsen of verwijderen van kunst in openbare ruimte	<p>Wat hebben we gedaan? De herziening van het beleid voor Kunst in de Openbare Ruimte resulteert in een aanpak van het achterstallig onderhoud samen met Kunstwacht. Een aantal beelden is in 2011 reeds verplaatst of schoongemaakt, zoals 'De Souffleur' bij de Stadsschouwburg.</p>	😊
1d. Opstellen plan profilering Haarlems historisch erfgoed	<p>Wat hebben we gedaan? Bijeenkomst over het plan voor een stadsmuseum Haarlem is georganiseerd. Na discussie met de commissie Ontwikkeling is het plan voor de betere profilering van Haarlems historisch erfgoed voorlopig in de ijskast gezet, door de bezuinigingsopgave. Het Historisch Museum Haarlem kreeg een deel van de na het vertrek van Spaarnestad Photo vrijgekomen ruimtes toegewezen, om daar in nauwe samenwerking met de erfgoedinstellingen in de stad met eigen middelen een presentatie/visie te ontwikkelen.</p>	😊
2a Versterking productie-mogelijkheden Haarlemse kunstenaars en amateurs	<p>Wat hebben we gedaan? Haarlem voert een actief kunstenaarsbeleid, met meer dan tachtig ateliers in eigen beheer en voldoende ondersteuningsmogelijkheden voor producties via het Cultuurstimuleringsfonds Haarlem. Het aantal aanvragen is enigszins onder de verwachting gebleven. Nieuwe ateliergebruikers hebben tijdelijke contracten gekregen om ateliergebruik te intensiveren en doorstromen te bevorderen. In vergelijking tot landelijke cijfers zijn er voldoende (tijdelijke) ateliers beschikbaar.</p>	😊

Prestatie		2011
2b. Afstemming aanbod en vraag ateliers	<p>Wat hebben we gedaan? Het Platform voor Kunsten 37PK zorgt voor een actiever gebruik van werkruimten door op te treden als bemiddelaar tussen kunstenaars en ateliers. De broedplaats Klein Haarlem is van het voormalige postkantoor verhuisd naar het Groot Heiligland 47.</p>	☺
2c. Stimuleren cultureel ondernemerschap	<p>Wat hebben we gedaan? De gemeente stimuleert ondernemerschap van de culturele organisaties, via broedplaatsen en samenbrengen van creatieve bedrijvigheid. Ook is ondernemerschap als criterium meegewogen bij de besluitvorming over de bezuinigingen op subsidies (investeringsvoorstellen van 't Kunkelsorgel en het Patronaat zijn gehonoreerd). De culturele sector speelt verder met diverse crowdfunding-activiteiten in op aanvullende middelen uit de private markt.</p>	☺
3a. Uitvoeren Fonds voor Cultuurparticipatie in 2011	<p>Wat hebben we gedaan? De bijdrage van het landelijke Fonds Cultuurparticipatie is ondergebracht in het Cultuurstimuleringsfonds Haarlem (CSF). Vanuit het CSF werden in 2011 36 amateurkunstprojecten, vier cultuureducatieprojecten, twaalf professionele projecten en 44 gemengde projecten gesubsidieerd.</p>	☺
3b. Voorbereiding Frans Hals-jaar 2013	<p>Wat hebben we gedaan? Aanvraag Pieken in de Delta-subsidie 'De Gouden Bocht' is afgewezen door het ministerie van Economische Zaken. Maar toch werkt Haarlem samen met Amsterdam aan extra uitstraling en promotie voor het jubileumjaar 2013, inclusief het 100-jarig bestaan van het Frans Hals Museum.</p>	☺
3c. Oprichting Centrum voor Cultuureducatie en Vrije Tijd	<p>Wat hebben we gedaan? In juli 2011 is de lang verwachte fusie tussen MZK, H'art en de Volksuniversiteit tot stand gekomen: het Centrum voor Cultuureducatie en Vrije Tijd (CCVT, inmiddels nieuwe naam HART) ontstaan. HART versterkt de culturele basisinfrastructuur van Haarlem met één organisatie voor cultuureducatie, die diensten en producten levert aan het onderwijs, de amateurkunstorganisaties, cultuurinstellingen en de individuele burger.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De volgende belangrijke stap die voor en met deze instellingen moet worden genomen is gezamenlijke huisvesting.</p>	☹
4a. Inlopen achterstallig onderhoud gemeentelijk monumentaal bezit	<p>Wat hebben we gedaan? Er is (groot) onderhoud uitgevoerd, o.a. aan enige molens, het Stadhuis, het Frans Hals Museum en aan de torens van zowel de Grote of St. Bavokerk als van de Bakenesserkerk.</p>	☺
4b. Uitbreiding gemeentelijke monumentenlijst	<p>Wat hebben we gedaan? Er zijn nu rond de 1.800 gemeentelijke monumenten aangewezen. Dit project wordt in 2012 afgerond, in totaal ca. 2.000 panden.</p>	☺
4c. Stimuleren monumenteneigenaren tot goed onderhoud	<p>Wat hebben we gedaan? De gemeentelijke website wordt beter benut voor het overdragen van kennis. De Groene Mug besteedt ook aandacht aan monumenten Met deelname aan bijeenkomsten bij Nijenrode heeft het kennisnetwerk rondom monumenten en duurzaamheid vorm gekregen, waar ook bedrijven bij zijn aangesloten.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De goedkope lening voor eigenaren van gemeentelijke monumenten is nog niet gerealiseerd.</p>	☹

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Aantal instellingen met budgetfinanciering	0 (2007)	0 (2007) 1 (2008) 2 (2009) 4 (2010)	10	4	Gemeentelijke registratie
2a en 3a. Aantal aanvragen Cultuursimuleringsfonds (CSF)	93 (2006)	129 (2007) 97 (2008) 125 (2009) 139 (2010)	150	120	Gemeentelijke registratie

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
2a en 3a. Aantal toekenningen CSF	47 (2006)	79 (2007) 65 (2008) 95 (2009) 95 (2010)	80	96	Gemeentelijke registratie
4b. Aanwijzing gemeentelijke monumenten	Ca. 60 (2007)	0 (2008) 630 (2009) 865 (2010)	250	305	Gemeentelijke registratie

Beleidsveld 6.3 Toerisme, recreatie, evenementen en promotie

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Meer toerisme en recreatie	Wat hebben we bereikt? Het aantal dagtoeristen is sinds 2001 bijna verdubbeld en het aantal verblijfstoeristen sinds 2003 meer dan verdubbeld.	☺
2. Goed aanbod evenementen en goede promotie van Haarlem	Wat hebben we bereikt? De vele succesvolle evenementen en festivals dragen bij aan de profilering van Haarlem. Uit het Nederlands Toeristisch Imago onderzoek kwam Haarlem als de meest sfeervolle stad van Nederland boven de Nederlandse grote rivieren. Haarlem bezet de derde plaats in Nederland in deze categorie. Met musea en cultureel erfgoed scoort Haarlem hoog in de ranking van de achttien steden met respectievelijk een derde en vierde plaats. Wat hebben we niet bereikt? Haarlem is niet de beste binnenstad van Nederland geworden, maar zat wel bij de top drie.	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Aantal toeristische dagbezoekers (x 1.000)	930 (2005)	1.089 (2007) 1.120 (2008) 1.163 (2009) 1.234 (2010)	≥ 1.030	p.m., in mei beschikbaar van CVO	Continu Vakantie Onderzoek (CVO)
1a. Aantal verblijfstoeristen (x 1000) (toeristen die overnachten in Haarlem)	220 (2005)	286 (2007) 289 (2008) 273 (2009) 281 (2010)	≥ 250	271	Toeristenbelasting
2. Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid bezoekers grote evenementen	7 (2008)	7,7 (2009) - (2010) ³	7,5	- ¹	Externe monitoring

¹ M.i.v. 2010 wordt dit onderzoek niet meer uitgevoerd.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Bevorderen van watertoerisme en -recreatie	Wat hebben we gedaan? In de kansenkaart voor watertoerisme in Haarlem is versterking van de daarvoor benodigde infrastructuur mogelijk. Zo is provinciale subsidie toegekend voor de aanleg van een steiger- en kaderfaciliteiten voor de riviercruisevaart in het Spaarne langs de Spaarndamseweg. Op 1 april 2012 kan het eerste cruiseschip worden aangelegd. Aanbesteding sloepenverhuur en waterfietsenverhuur is afgerond voor locaties Schouwburg en Molenplas. Rondvaartboten kunnen nu ook aanleggen bij de Kathedrale Basiliek Sint Bavo. Wat hebben we niet gedaan? Besluitvorming horecaboten is uitgesteld vanwege nader onderzoek parkeerconsequenties. Het besluit over de rondvaartsteiger Nieuwe Gracht is opgeschoven naar 2012.	☺

Prestatie		2011
1b. Faciliteren en ondersteunen recreatieve routestructuren	<p>Wat hebben we gedaan? Het fietsroutenetwerk Zuid-Kennemerland is vanaf 2010 opgesteld en in gebruik genomen. De 'Holland Route' langs industrieel erfgoed is bewegwijzerd en via de website en brochures gepromoot. Nieuw project over fysieke en digitale bewegwijzering in de binnenstad is gestart. Website haarlem.nl trekt steeds meer bezoekers.</p>	☺
1c. Realisatie fysieke infrastructuur t.b.v. verblijf bezoekers	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 is onderzoek verricht waaruit bleek dat er tot 2020 marktruimte is voor de uitbreiding van de hotelcapaciteit met vierhonderd bedden. Het hierop gebaseerde hotelbeleid is in 2011 voor inspraak vrijgegeven en wordt in 2012 vastgesteld. In het hotelbeleid is speciale aandacht voor bijzondere logiesvormen als Bed&Breakfast, slapen boven winkels en horeca en de realisering van camperplaatsen.</p>	☺
1d. Realisatie recreatieve groenvoorzieningen	<p>Wat hebben we gedaan? Het Adventurepark bij Saplaza in de Veerpolder wordt goed bezocht. Nieuwe recreatieve voorzieningen in het gebied zijn in voorbereiding. Er is een opdracht verstrekt aan Eetbaar Haarlem om samen met bewoners in Parkwijk een duurzame mobiele moestuin op te zetten.</p>	☺
2a. Uitvoering evenementenbeleid	<p>Wat hebben we gedaan? De vele evenementen en festivals zijn goed bezocht. Met de inhuldiging van het nationale honkbalteam dat wereldkampioen werd, het Fokker Spin Festival, de tweede Haarlemse ShoppingNight, de MonumentenNacht, het 2Generations Festival Veerplas en het Zango festival zijn er in 2011 aanvullende en onderscheidende evenementen en festivals georganiseerd. Nieuwe evenementen dragen ook bij aan de profilering van Haarlem.</p>	☺
2b. Ontwikkelen en uitvoeren van promotiecampagnes	<p>Wat hebben we gedaan? De gemeenschappelijke portal www.haarlem.nl van de gemeente en City Marketing Haarlem is wegens succes geprolongerd. Binnen VVV Nederland wordt de nieuwe site van Haarlem als voorbeeld voor alle andere Nederlandse steden gebruikt. De mobiele internetsite is gepresenteerd. In 2011 is de promotiecampagne 'Haarlem in het Licht' gehouden. De gids 100% Haarlem is uitgebracht. De verkiezing van de beste Haarlemse winkel is georganiseerd. Bij de uitreiking van de City Marketing Trofee stond Haarlem binnen de top drie. De directeur van City Marketing Haarlem ontving de City Traffic Award voor de Grote Houtstraat met de grootste stijging aantal bezoekers van Nederland.</p>	☺
2c. Bevorderen samenwerking met Amsterdam	<p>Wat hebben we gedaan? Om de samenwerking met Amsterdam te bevorderen is geïnvesteerd in regionale samenwerkingsverbanden zoals PRES, de Amsterdam Economic Board, Amsterdam Partners, Amsterdam Bezoeken - Holland Zien, Amsterdam Cruise Port, Mice (bevorderen congressen), Creative Cities Amsterdam Area. Ook is deelgenomen aan de Kenniskring Amsterdam, met als doel samenwerking en uitwisseling.</p>	☺

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Beleids- veld	Programma 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie	Rekening 2010	2011		Rekening
			Primaire begroting	Begroting na wijziging	
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>					
6.1	Economie	1.967	1.409	1.309	1.866
6.2	Cultuur en erfgoed	26.840	25.683	26.366	26.707
6.3	Toerisme, recreatie, evenementen en promotie	1.972	1.452	1.415	1.755
Totaal lasten		30.779	28.544	29.091	30.328
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>					
6.1	Economie	639	0	0	709
6.2	Cultuur en erfgoed	1.349	415	298	631
6.3	Toerisme, recreatie, evenementen en promotie	605	125	125	435
Totaal baten		2.593	540	423	1.776
Totaal saldo exclusief mutaties reserves		28.186	28.005	28.667	28.552
Toevoeging aan reserves		175	0	1.069	1.019
Algemene reserve					174
Archeologisch onderzoek					-13
Onderhoud Cultuurpodia					858
Onttrekking aan reserves		291	0	395	219
Kunstaankopen toegepaste monumentale kunst					46
Inlopen achterstallig onderhoud gemeentelijke gebouwen					173
Saldo inclusief mutaties reserves		28.071	28.005	29.341	29.352

Analyse saldo programma 6

Het programma Economie, cultuur, toerisme en recreatie sluit met een nadelig saldo van € 29,4 miljoen. Dit is € 11.000 nadeliger dan het geraamde tekort.

Nadelen

De bijdrage aan het recreatieschap Spaarnwoude is € 144.000 hoger dan de geraamde bijdrage. Met het recreatieschap is afgesproken dat vanaf 2012 de gemaakte kosten van Haarlem voor onderhoud op eigen grondgebied (Poelpolder) worden verrekend. Ook is er voor een bedrag van € 170.000 meer aan interne uren gerealiseerd dan geraamd voor het beleidsveld cultuur en erfgoed.

Voordelen

De bijdrage van de provincie ten behoeve van het RES voor het platform arbeidsmarkt en onderwijs is eind 2011 ontvangen en was daarom niet geraamd, waardoor een voordeel van € 200.000 is ontstaan. Ook een provinciale bijdrage in de kosten van verbouwing van de Stadsschouwburg van ruim € 250.000 was nog niet geraamd.

Bijzondere lasten

Als gevolg van de afboeking van materiële vaste activa als toegelicht in deel 1, uitkomsten jaarrekening op hoofdlijnen, zijn er extra lasten gerealiseerd van € 1.449.000, die zijn verantwoord op programma 10.

Klantmanager Sociale Zaken

Foto: Jur Engelchor

De hoeveelheid geld voor re-integratie en participatie is in 2011 opnieuw teruggelopen. Naast inzet van trajecten bij Paswerk was er geen mogelijkheid meer om re-integratietrajecten in te kopen.

De afdeling Schuldhulpverlening heeft in 2011 de dienstverlening uitgebreid met de digitale aanmelding en het breder inzetten van de cursus Omgaan met Geld. Meer dan 500 Haarlemmers hebben van de cursus gebruik gemaakt. Het budgetbeheer is door uitstroom en door het overdragen van het beheer naar de stichting Budget gedaald van 850 naar 550.

In 2011 is het strategisch bedrijfsplan Kans en Kracht van SZW vastgesteld door de raad. De kaders voor nieuw beleid, de voorbereidingen voor de Wet werken naar vermogen en een daarbij horende nieuwe organisatie voor SZW zijn daarin vastgelegd. Daarnaast zijn de wijzigingen in de WWB en WIJ die per 1 januari 2012 zijn ingegaan in 2011 voorbereid. De implementatie van de wijzigingen heeft daarom geen problemen gegeven.

In de Atlas voor Gemeenten neemt Haarlem met het percentage bijstandsontvangers en het percentage huishoudens met inkomen < 105% van het sociaal minimum een gunstige plaats in (12/13^e plaats).

Topindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Aantal bijstandsontvangers als percentage van de potentiële beroepsbevolking: plaats in rangorde 50 grootste gemeenten ¹	18 (2006)	15 (2007) 16 (2008) 16 (2009) 16 (2010)	≤ gemiddelde G50 (gemiddelde 2010 = tussenpositie 40/41)	12	Atlas voor Gemeenten
Percentage Huishoudens met inkomen < 105% van het sociale minimum: plaats in rangorde 50 grootste gemeenten ¹	14 (2006)	15 (2007) 14 (2008) 14 (2009) 14 (2010)	≤ gemiddelde G50 (gemiddelde 2010 = tussenpositie 36/37)	13	Atlas voor Gemeenten

¹ Positie 1 = laagste % (gunstig), positie 50 = hoogste % (ongunstig). Gemiddelde % bijstandsontvangers G50 in 2006 ligt tussen positie 38 en positie 39, gemiddelde % huishoudens met inkomen < 105% sociaal minimum ligt in 2006 tussen positie 35 en positie 36.

Beleidsveld 7.1 Werk en Re-integratie

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Niemand aan de kant: alle klanten uit de bijstand op weg naar werk	<p>Wat hebben we bereikt? Ondanks de beperkte re-integratiemiddelen is minimaal 60% van alle klanten op een passend traject geplaatst.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Het percentage van 2010 (75%) kon niet worden gehaald door een (noodzakelijke) stop op de uitgaven vanuit het Re-integratiebudget in 2011. Deze stop was nodig om binnen de steeds meer teruglopende budgetten te blijven.</p>	☹
2. Bevorderen van uitstroom uit de bijstand naar werk	<p>Wat hebben we bereikt? De streefwaarde om minimaal 250 klanten te laten uitstromen is ondanks de recessie behaald. Sterker, 263 klanten hebben de weg naar betaald werken gevonden.</p>	☺

Doel		2011
3. Inburgering en educatie	<p>Wat hebben we bereikt? Overgrote deel van hen die voor inburgering en educatie in aanmerking kwamen hebben hun inburgeringsexamen gehaald of passende educatie aangeboden gekregen. Om financiële redenen zijn m.i.v. 1 maart 2011 nog een beperkt aantal inburgeringstrajecten aangeboden. Dit heeft invloed op het resultaat. Het beoogde percentage deelnemers is voor het inburgeringsexamen geslaagd.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? De afbouw van de Inburgering direct te laten volgen door een nieuw taalonderwijsaanbod vanuit het Onderwijsbeleid is niet gelukt. Het nieuw te creëren aanbod vergt een grote inhoudelijke afstemming met het bestaande Onderwijsbeleid en een financiële inzet die vanuit SZW niet voorhanden is. In 2012 wordt vanuit toegekende EIF-gelden een infrastructuur opgezet die in de toekomst geborgd moet worden in de bestaande organisatie en budgetten.</p>	☺
4. Behoud en uitbreiding van werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking	<p>Wat hebben we bereikt? In 2011 is het aantal plaatsen in de WSW licht gestegen van 729 naar 733.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Het ontwikkelen van een plan van aanpak voor Wajongers is, door nog niet afgeronde wetgeving, niet afgerond. Dit wordt verder opgepakt bij de uitwerking van de komende Wet werken naar vermogen (2012) waarbij de Wajongers een doelgroep zijn die behoort tot de verantwoordelijkheid van de gemeente.</p>	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Aantal bijstandsccliënten 18 – 64 jaar ¹	3.147 (31-12-2006)	2.613 (2007) 2.458 (2008) 2.453 (2009) 2.831 (2010)	2.800	2.883 (31-12-11)	Gemeentelijke registratie
2. Uitstroom uit bijstand naar werk	300 (2007)	219 (2008) 279 (2009) 250(2010)	250	263	Statistiek Re-integratie Gemeenten
3. Percentage inburgeraars dat het examen haalt	71% (2010)	71% (2010)	70%	83%	Gemeentelijke registratie
4. Aantal cliënten op wachtlijst WSW	270 (mei 2007)	275 (2007) 147 (2008) 267 (2009) 155(2010)	200	139	Gemeentelijke registratie

¹ De ontwikkeling van het aantal bijstandsccliënten op de langere termijn is in het licht van de onzekere ontwikkelingen met betrekking tot de economische conjunctuur niet te voorspellen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
Ia. Maatwerk benadering door het plaatsen van cliënten op een traject	<p>Wat hebben we gedaan? Ondanks de beperkte re-integratiemiddelen kreeg de meerderheid van de klanten een passend traject aangeboden, meestal via Paswerk. Gedacht moet worden aan de Werkstage, Assessment, Actiefstage, Leerwerkstage Jongeren etc.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De focus van de re-integratie was gericht op het vinden van werk. Sociale Activering vond in 2011 zeer beperkt plaats.</p>	☺
Ib. Werkgeversbenadering	<p>Wat hebben we gedaan? Bureau & Werk, onderdeel van de hoofdafdeling SoZaWe, heeft 178 klanten geplaatst (incl. alle vormen van arrangementen van Bureau & Werk). Hiermee is de doelstelling van honderd ruimschoots gehaald.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Een verdere integrale werkgeversbenadering via het Werkplein is in 2011 nog niet tot stand gekomen.</p>	☺

Prestatie		2011
1c. Creëren stageplaatsen binnen de gemeente	<p>Wat hebben we niet gedaan?</p> <p>Door een mismatch tussen vraag en aanbod van stageplaatsen voor werkzoekenden binnen de gemeente (vraag veelal MBO+ niveau, aanbod veelal MBO- niveau) zijn er onvoldoende leerwerktrajecten/stageplaatsen voor werkzoekenden tot stand gekomen. Door de beperkte financiële middelen was het niet mogelijk de hoeveelheid stageplaatsen en leerwerkplekken te ontwikkelen en te financieren vanuit SZW.</p>	☹️
1d. Inzet werken met behoud van uitkering naast Work First	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Work First is per 1 januari 2011 opgeheven en gewijzigd in inzet door Paswerk op het gebied van begeleiding richting werk door inzet van eerder genoemde Trajecten. In de doelstellingen voor 2012 komt deze prestatie daarom niet meer voor.</p>	☹️
2a. Het resultaat van de re-integratie-inspanningen moet zichtbaar zijn in uitstroom en werk	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Via Bureau & Werk, Paswerk en individuele begeleiding van klantmanagers is een uitstekend resultaat te zien in de uitstroom naar werk.</p>	😊
3a. Inburgeringstrajecten volgens afspraken met het Rijk	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Voor 2011 zijn er met het Rijk <u>geen</u> volumeafspraken gemaakt, dit in het kader van de afbouw van de inburgering de komende jaren. Inzet was gericht op informeren, faciliteren en handhaven. De nadruk lag op beheersmatige activiteiten. Er is daarom een beperkt aantal inburgeringstrajecten gerealiseerd.</p>	😊
3b Educatie en volwassenen-onderwijs gericht op taalscholing en alfabetisering	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>Ondanks de afbouw van de inburgeringstaakstelling en het bijbehorende budget is ingezet op taal als basis voor participatie en werk via de bestaande contracten.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan?</p> <p>De afbouw van de inburgering direct te laten volgen door een nieuw taalonderwijsaanbod vanuit het Onderwijsbeleid vond niet plaats.</p>	😊
4a. Stimuleren van mensen met WSW indicatie om meer te werken buiten de muren van Paswerk	<p>Wat hebben we gedaan?</p> <p>In 2011 is het percentage gestegen van 1 naar 1,5%.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan?</p> <p>De streefwaarde van 5% is echter niet gehaald. Het accent ligt nog vooral op detacheringen. Deze zijn voor het exploitatieresultaat van Paswerk aantrekkelijker dan begeleid werken. Daarnaast spelen de conjuncturele ontwikkelingen een rol bij de mogelijkheden van begeleid werken.</p>	☹️
4b. Ontwikkelen van een aanpak voor Wajongers	<p>Wat hebben we niet gedaan?</p> <p>Het ontwikkelen van een plan van aanpak voor Wajongers is, door nog niet afgeronde wetgeving, niet afgerond. Dit wordt verder opgepakt bij de uitwerking van de komende Wet werken naar vermogen (2012) waarbij de Wajongers een doelgroep zijn die behoort tot de verantwoordelijkheid van de gemeente.</p>	☹️

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Percentage WWB-cliënten dat een traject volgt ¹	40% (2006)	54% (2007) 71% (2008) 83% (2009) 75% (2010)	60%	62%	Gemeentelijke registratie
1b. Aantal cliënten geplaatst via werkgeversbenadering	48 (2008)	71 (2009) 84 (2010)	100	178	Gemeentelijke registratie
1c. Aantal participatiebanen bij gemeente	Nvt (2010)	Nvt (2010)	20	0	Gemeentelijke registratie
1d. Aantal deelnemers werk met behoud uitkering of Work First	221 (2006)	168 (2007) 233 (2008) 476 (2009) 129 (2010)	300	nvt	Gemeentelijke registratie
3. Aantal inburgeringstrajecten ¹	12 (2007)	420 (2008) 449 (2009) 619 (2010)	500	287	Informatiesysteem Inburgering (ISI) 15x toe te voegen d.m.v. Correctie.

Prestatie					2011
3. Percentage WSW-cliënten dat begeleid werkt	2% (aug. 2007)	3% (2008) 1% (2009) 1% (2010)	5%	1,5%	Paswerk
3. Aantal werkplekken WSW (taakstelling Haarlem op basis van beschikking)	729,8 (2008)	703 (2009) ² 724 (2010)	729	733	Paswerk

¹ Het aantal trajecten is afhankelijk van het kabinetsbeleid en de macro-economische ontwikkelingen. Op dit moment is hieromtrent geen nadere informatie beschikbaar.

² Taakstelling is in 2009 lager conform het verdelingsmodel van het ministerie.

Beleidsveld 7.2 Inkomen

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Bijstand voor hen die dat nodig hebben	Wat hebben we bereikt? Met de introductie van het Poortwachtersteam en de verdere ontwikkeling van de digitale dienstverlening zijn grote stappen gezet. Voorkomen wordt dat burgers ten onrechte een uitkeringsaanvraag meekrijgen. Ook is de informatiestroom verbeterd. Dit alles met het Kwaliteitszorgsysteem. Met deze maatregelen is een grote stap gezet in het voorkomen dat burgers ten onrechte een uitkering krijgen en dat burgers die wel recht hebben op een uitkering deze sneller verkrijgen.	😊
2. Een adequate aanpak voor bijzondere doelgroepen	Wat hebben we bereikt? Door de inzet van het Bureau Bijzondere Doelgroepen is de specifieke aanpak richting deze doelgroep verder geprofessionaliseerd en geborgd in het Kwaliteitszorgsysteem.	😊
3. Bijzondere regelingen voor hen die dat nodig hebben	Wat hebben we bereikt? De aanpak van het stimuleren van zelfstandig ondernemerschap is verder geprofessionaliseerd o.a. door borging in het Kwaliteitszorgsysteem. En de regionale aanpak is geconsolideerd. Belangstellenden zijn geïnformeerd en hebben waar mogelijk ondersteuning gekregen. Het proces is door de invoering van het collegiaal fiatteren doelmatiger ingericht. De gestelde streefwaarde is echter niet gehaald. Wat hebben we niet bereikt? Er wordt een verbeterslag doorgevoerd bij het registreren van activiteiten en resultaten.	😞

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Klanttevredenheid bijstandcliënten	6,8 (2006)	7,0 (2009) nvt (2010)	7,0	Geen cijfers beschikbaar	Landelijke benchmark (2jaarlijks)
2. Aantal cliënten Bijstandsbesluit zelfstandigen	42 (2006)	36 (2007) 38 (2008) 26 (2009) 28 (2010)	40	24	Gemeentelijke registratie

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Betere dienstverlening	Wat hebben we gedaan? Verdere ontwikkeling van de digitale dienstverlening die aansluit op de behoeften van de burger/klant via de e-intake. Door het gebruik van een getest systeem van risicoprofielen kan een aanvraag sneller en gemakkelijker worden verwerkt. Dit scheelt tijd voor de klant en voor de organisatie.	😊

Prestatie		2011
1b. Hoogwaardig handhaven	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 is intensiever gehandhaafd aan de kop van het proces. Met de pilot 'handhaving aan de poort' in combinatie met de e-intake is voorkomen dat mensen onterecht een Wwb uitkering kregen. De pilot heeft een vervolg gekregen in het Poortwachtersteam.</p> <p>Handhaving op oneigenlijk gebruik heeft tachtig Haarlemse beëindigingen opgeleverd. Daarnaast werkt de gemeente Haarlem ook voor de IASZ (gem. Heemstede e.o.) en de gemeente Velsen als het gaat om handhaving. Haarlem werkt ook voor de IASZ (Heemstede etc), Zandvoort en Velsen als het gaat om de sociale recherche.</p>	☺
2a. In standhouden van een gespecialiseerd team	<p>Wat hebben we gedaan? Het team voor Bijzondere Doelgroepen heeft zich in 2011 ontwikkeld als regisseur van de ondersteuning aan de doelgroep (samen met de ketenpartners).</p>	☺
3a. Stimuleren van zelfstandig ondernemerschap	<p>Wat hebben we gedaan? De Bbz wordt regionaal uitgevoerd. Er is ondersteuning geboden aan ondernemers die hier aanspraak op konden maken. Met name het voorlichten en adviseren is door de economische crisis toegenomen. Er worden presentaties verzorgd tijdens bijeenkomsten georganiseerd door ketenpartners als UWV en Kamer van Koophandel. De prestatie en effectindicatoren hebben uitsluitend betrekking op de gemeente Haarlem.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Door de afname van het participatiebudget is de inkoop van begeleiding van het Voorbereidingsjaar weggefallen.</p>	☺

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Percentage aanvragen bijstandsuitkering binnen 4 weken afgehandeld	25% (2006)	47% (2007) 54% (2008) 58% (2009) 72% (2010)	90%	53%	Gemeentelijke registratie
1b. Aantal beëindigingen door handhaving op oneigenlijk gebruik	90 (2009)	90 (2009) 72 (2010)	100	80	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal trajecten gericht op zelfstandig ondernemerschap	24 (2006)	14 (2007) 19 (2008) 9 (2009) 12 (2010)	30	31	Gemeentelijke registratie

Beleidsveld 7.3 Minimabeleid

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Adequaats minimabeleid voor hen die dat nodig hebben	<p>Wat hebben we bereikt? In 2011 zijn 1881 toekenningen Bijzondere Bijstand (BB) gedaan. Hiermee is het streefcijfer niet gehaald. Het is wel een daling ten opzichte van 2010.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? De afhandelingstermijn is idealiter binnen vier weken. De doelstelling om dit voor negentig procent van de aanvragen BB te halen, is niet gerealiseerd.</p>	☹
2. Preventie van problematische schulden en effectieve schuldhulpverlening	<p>Wat hebben we bereikt? In 2011 is een verbeterplan uitgevoerd waardoor efficiënter en effectiever gewerkt wordt. De aanmelding is gedigitaliseerd en de samenwerking met Humanitas geïntensiveerd. Contacten met andere vrijwilligersorganisaties zijn gelegd en intensies zijn uitgesproken over samenwerken. Daarnaast is samenwerking gevonden met stichting Budget voor klanten in budgetbeheer. De prioriteit voor preventie lag vooral bij preventie van recidive en uitbreiding van contacten met alle ketenpartners in de stad.</p>	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Aantal toekenningen individuele bijzondere bijstand	1.442 (2006)	1.225 (2007) 1.400 (2008) 1.769 (2009) 2.275 (2010)	1.500	1.881	Gemeentelijke registratie
1. Aantal toekenningen minima-regelingen	720 (2006)	1.746 (2007) 4.749 (2008) 4.255 (2009) 3.232 (2010)	4.500	3.225	Gemeentelijke registratie
2. Aantal huisuitzettingen op basis van huurschuld ¹	122 (2005)	95 (2008) 80 (2009) nb (2010)	50	nb ²	Gemeentelijke registratie

¹ Huisuitzettingen, gedwongen op grond van een rechtelijk vonnis

² Wordt niet geregistreerd bij Spaarnelanden, cijfers zijn daarom niet bekend.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Verbeteren van het bereik van de bijzondere bijstand	<p>Wat hebben we gedaan? Door de koppeling van bestanden krijgen we (en blijven) klanten beter in beeld. In 2011 is verder gegaan met het verminderen van de administratieve lastendruk voor Haarlemmers.</p>	😊
1b. Vergroten van de toegang tot de bijzondere bijstand	<p>Wat hebben we gedaan? Door het informeren van klanten brachten we de beschikbare regelingen van de Bijzondere Bijstand onder de aandacht. Daarnaast heeft de Formulierenbrigade ondersteuning geboden aan klanten die dit nodig hadden bij het aanvragen van Bijzonder Bijstand.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De vastgestelde startnotitie over het nieuwe activerend minimeleid is niet uitgewerkt in regelingen en toeslagen. Er is geen extra voorlichting gegeven over regelingen Bijzondere Bijstand.</p>	😐
2a. Voorlichting, vroeg-signalering budgetbegeleiding, budgetcursussen	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 zijn cursussen verzorgd over het 'beheren van budget' voor een diversiteit aan doelgroepen. De budgetcursussen zijn een enorm succes, getuige het aantal deelnemers in 2011. Bij de Koepel, de blijfhuizen, middelbare scholen, Paswerk, etc. is dit onderwerp in kleine groepen behandeld. Daarnaast kreeg het voorkomen van recidive prioriteit in 2011. Meer dan vierhonderd klanten hebben, voordat zij schuldevrij zijn en daarmee uitstromen, een intensieve training 'omgaan met geld' gekregen. Ook nazorg kreeg aandacht in 2011.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? In 2011 is geen overeenkomst gesloten over vroegsignalering energie/gas/water.</p>	😊
2b. Realiseren van schuld-regelingen	<p>Wat hebben we gedaan? Met de inzet van extra middelen vanuit het Rijk zijn, door tijdelijk extra capaciteit, meer mensen kunnen spreken die een beroep op ons deden. Er zijn uiteindelijk 158 schuldregelingen (volledige overeenstemming met alle schuldeisers) getroffen. De complexiteit van schulden en het gemiddelde aantal schuldeisers per klant leidt er toe dat we de streefwaarde niet hebben kunnen halen.</p> <p>De werkprocessen zijn in 2011 verbeterd waardoor efficiënter gewerkt wordt.</p> <p>De gemeente Haarlem voert de Schuldhulpverlening uit voor IASZ (Heemstede etc.) en Zandvoort.</p>	😐
2c. Ondersteuning van de eigen inzet van de schuldenaar	<p>Wat hebben we gedaan? Verregaande samenwerking met vrijwilligersorganisaties en ketenpartners aan de kop van het proces, tijdens de schuldregeling en door nazorg aan te bieden.</p>	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage aanvragen bijzondere bijstand binnen 4 weken afgehandeld	26% (2006)	34% (2007) 65% (2008) 58% (2009) 64% (2010)	90%	46%	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal klanten budgetbeheer	706 (2006)	706 (2007) 655 (2008) 751 (2009) 800 (2010)	750	550	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal deelnemers budgetcursussen	0 (2008)	30 (2009) 180 (2010)	160	600	Gemeentelijke registratie
2b. aantal opgestarte schuldregelingen	100 (2007)	150 (2008) 187 (2009) 87 (2010)	250	158	Gemeentelijke registratie

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Beleidsveld	Programma 7 Werk en inkomen	Rekening	2011		Rekening
		2010	Primaire begroting	Begroting na wijziging	
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>					
7.1	Werk en re-integratie	44.662	35.841	36.961	36.026
7.2	Inkomen	48.425	57.386	53.215	53.227
7.3	Minimabeleid	9.852	7.941	8.618	10.187
	Totaal lasten	102.940	101.169	98.795	99.440
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>					
7.1	Werk en re-integratie	41.239	34.769	34.370	32.153
7.2	Inkomen	43.675	51.949	41.488	41.908
7.3	Minimabeleid	2.085	550	1.249	2.937
	Totaal baten	86.999	87.269	77.108	76.998
	Totaal saldo exclusief mutaties reserves	15.940	13.900	21.687	22.441
	Toevoeging aan reserves	2.097	0	0	325
	WWB inkomensdeel				325
	Onttrekking aan reserves	4.692	290	2.426	2.426
	WWB inkomensdeel				789
	Reserve WMO				40
	Budgetoverheveling				1.297
	Niet gebruikte gelden minima				300
	Saldo inclusief mutaties reserves	13.345	13.610	19.261	20.340

Analyse saldo programma 7

Het programma Werk en inkomen sluit met een nadelig saldo van € 20,3 miljoen. Dit is € 1,1 miljoen nadeliger dan het geraamde tekort.

Nadelen

Het beleidsveld werk en re-integratie is met een bedrag van € 200.000 overschreden onder meer doordat voor Actieplan jeugdwerkloosheid abusievelijk een te hoog bedrag aan baten aan Europese subsidies is begroot waardoor de werkelijke baten € 315.000 lager zijn dan de begrote baten.

Er bestaat nog een grote onzekerheid over de inbaarheid van de vordering van het Participatiebudget zorg. In afwachting van de uitkomst van deze juridische kwestie is een voorziening voor oninbaarheid getroffen van € 1.436.000.

Voordelen

Het minimale bedrag is € 140.000 voordeliger gerealiseerd onder meer doordat er meer baten van omliggende gemeenten zijn ontvangen voor werkzaamheden in het kader van de schuldhulpverlening.

In verband met de meeneemregeling en afwikkeling van het participatiebudget 2010 heeft een nadere correctie plaatsgevonden van € 339.000

Bestemming bereikt fly-over

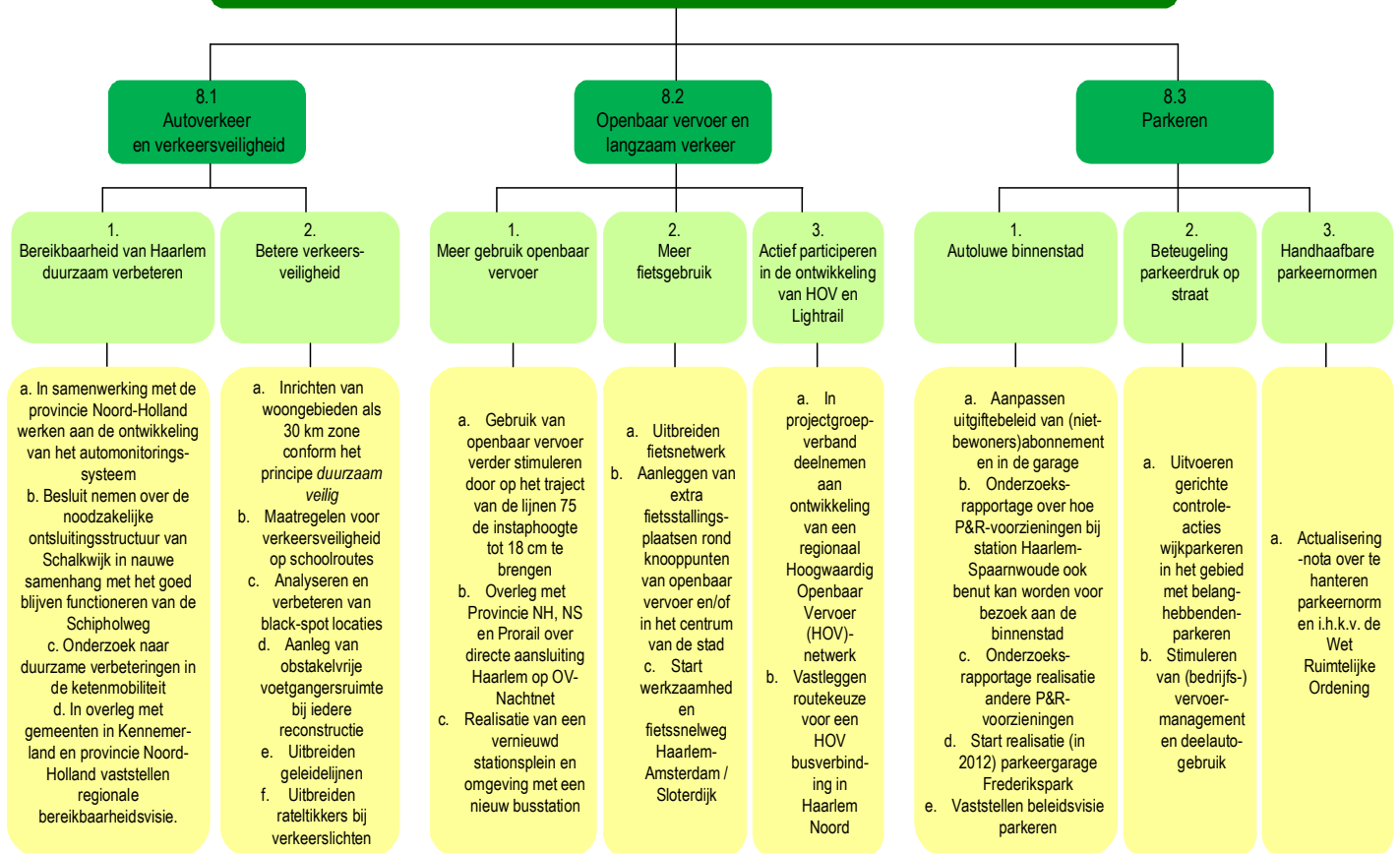
Foto:Julie Blik

Programma 8 Bereikbaarheid en Mobiliteit

Commissie Beheer
(Coördinerende) Portefeuille(s) Verkeer- en Vervoersbeleid
Afdeling(en) Wijkzaken

Een duurzame en veilige mobiliteit en goede bereikbaarheid

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Programmadoelstelling: Een duurzame en veilige mobiliteit en goede bereikbaarheid.

De fly-over vanuit de N200 naar de Waarderpolder is inmiddels afgerond en geopend, parkeergarage de Appelaar is na de onfortuinlijke brand weer volledig geopend, waardoor de bereikbaarheid van de binnenstad weer op het oude niveau zit. De reconstructie van het Stationsplein is zo goed als afgerond. De herprofilering van de Jansweg is afgerond en die van de Kruisweg vordert gestaag, waardoor de Rode Loper steeds meer vorm begint te krijgen. Met het vaststellen van de Bereikbaarheidsvisie is de basis gelegd voor een duurzaam bereikbaar Haarlem en de regio. Ook is begonnen met de uitwerking van de Bereikbaarheidsvisie. Er is een concept Parkeervisie opgesteld, deze heeft het participatietraject al doorlopen.

Topindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Oordeel Haarlemmers over bereikbaarheid van de stad (rapportcijfer)	6,5 (2007)	6,9 (2008) 6,6 (2009) 6,6 (2010)	7,0	6,6	Omnibusonderzoek
Percentage Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over de fietsvoorzieningen in hun buurt (stallingen en paden)	50% (2010)	50%(2010)	p.m.	45%	Omnibusonderzoek
Percentage Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over de OV-voorzieningen in hun buurt	64% (2005)	74% (2007) 76% (2009) 78% (2010)	78%	74%	Omnibusonderzoek

Maatschappelijk effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Oordeel Haarlemmers ¹ over diverse aspecten van bereikbaarheid en mobiliteit (rapportcijfer):					
a. Bereikbaarheid van de stad ²	6,5 (2007)	6,9 (2008) 6,6 (2009) 6,6(2010)	7,0	6,6	Omnibusonderzoek
b. Bereikbaarheid van de binnenstad ²	5,4 (2007)	5,8 (2008) 5,4 (2009) 5,5(2010)	6,0	5,4	Omnibusonderzoek
c. Verkeersveiligheid in de stad	6,1 (2007)	6,4 (2008) 6,1 (2009) 6,1(2010)	6,4	6,1	Omnibusonderzoek

¹ Het Omnibusonderzoek houdt alleen peilingen onder inwoners van Haarlem, niet onder bezoekers en ondernemers (RED: ondernemers kunnen wel als bewoner in de steekproef zitten).

² De bereikbaarheid betreft hier in algemene zin en heeft betrekking op zowel auto, bus, trein, (brom)fiets als motor.

Beleidsveld 8.1 Autoverkeer en verkeersveiligheid

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Bereikbaarheid van Haarlem duurzaam verbeteren	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Er is een start gemaakt met de uitwerking van de Regionale Bereikbaarheidsvisie. Er wordt een kwaliteitsslag gemaakt in de parkeerwijziging en er is een forse fietsparkeeruitbreiding gerealiseerd bij het NS-station Haarlem. Ook wordt het gebruik van het openbaar vervoer gestimuleerd door het verbeteren en ophogen van bushaltes; het gebruik van elektrisch vervoer wordt gestimuleerd door diverse aanvragen tot het plaatsen van laadpalen te honoreren. Ook is een verdere uitbreiding van P&R aan de oostkant van Haarlem gerealiseerd. Al deze maatregelen zorgen voor een stevige fundering om de bereikbaarheid van Haarlem duurzaam te verbeteren. Dit jaar zijn er veel wegen aangepakt, zoals de Spaarndamseweg, Gasthuisvest, Verspronckweg-Noord, waardoor de bereikbaarheid tijdelijk verslechterd, maar op de lange(re) termijn verbeterd.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt?</p> <p>Het oordeel over de bereikbaarheid van Haarlem is gelijk gebleven, de bereikbaarheid van de binnenstad is echter licht gedaald, evenals de verkeersveiligheid in Haarlem.</p>	😊

Doel		2011
2. Betere verkeersveiligheid	<p>Wat hebben we bereikt? Uit de landelijke gegevens van de VOR (VerkeersOngevallenRegistratie) in Heerlen blijkt dat het aantal geregistreerde ongevallen waarbij slachtoffers gevallen zijn (met ernstige verwondingen) teruggelopen is van 58 naar 26. Nagegaan wordt nog in hoeverre wijzigingen in de registraties (door een nieuwe meetmethodiek van ongevallen door de politie) wellicht mede een verklarende factor zou kunnen zijn voor deze nogal forse daling.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Het streven blijft om het aantal ongevallen tot een minimum te beperken.</p>	😊

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1b. Oordeel Haarlemmers over de autobereikbaarheid van de stad (rapportcijfer)	5,3 (2007)	5,6 (2008) 5,3 (2009) 5,3 (2010)	5,8	5,3	Omnibusonderzoek
1b. Oordeel Haarlemse ondernemers over de autobereikbaarheid van de stad (rapportcijfer) ¹	6,6 (2005)	6,9 (2009) 6,9 (2010)	7,0	-	Benchmark Gem. Ondernemersklimaat
2. Aantal verkeersgewonden	66 (gem. van 2001–2006)	55 (2009) 58 (2010)	0	26	Viastat
2. Aantal verkeersdoden	3,3 (gem. van 2001-2006)	3 (2009) 5 (2010)	0	3	Viastat

¹ De benchmark wordt uitgevoerd door het ministerie van Economische Zaken (inmiddels jaarlijks); de jaargegevens komen pas in juli van het daarop volgende jaar beschikbaar.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. In samenwerking met de provincie Noord-Holland werken aan de ontwikkeling van het automonitorings-systeem	<p>Wat hebben we gedaan? De provincie heeft in 2010 het initiatief weer opgepakt om samen met omliggende gemeenten en Haarlem de voorbereidingen op te starten die leiden tot een regionaal Dynamisch Verkeers Management inclusief een monitoringssysteem. Haarlem werkt hier voluit aan mee, waar mogelijk. Daarvoor is afgelopen periode gewerkt aan een kaderstellend document die gezamenlijke regionale regelscenario's zal vastleggen.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Er is nog geen automonitoringssysteem (als onderdeel van het regionaal Dynamisch Verkeers Management (DVM)) gerealiseerd.</p>	😊
1b. Besluit nemen over de noodzakelijke ontsluitingsstructuur van Schalkwijk in nauwe samenhang met het goed blijven functioneren van de Schipholweg	<p>Wat hebben we niet gedaan? Er is nog geen besluit genomen over de noodzakelijke toekomstige ontsluitingsstructuur van Schalkwijk.</p>	😞
1c. Onderzoek naar duurzame verbeteringen in de ketenmobiliteit	<p>Wat hebben we gedaan? De P&R-voorziening aan de oostkant van Haarlem is uitgebreid in 2011.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Onderzoek naar verbeteringen in de ketenmobiliteit zijn nog niet ter hand genomen</p>	😊
1d. In overleg met gemeenten in Kennemerland en provincie Noord-Holland vaststellen regionale bereikbaarheidsvisie	<p>Wat hebben we gedaan? In het voorjaar van 2011 is de Regionale Bereikbaarheidsvisie in vijf gemeenteraden in Zuid-Kennemerland op hoofdlijnen vastgesteld. De provincie Noord-Holland neemt kennis van de Regionale Bereikbaarheidsvisie.</p>	😊
2a. Inrichten woongebieden als 30 km zone	<p>Wat hebben we niet gedaan? Door beperking van financiële middelen kan de uitbreiding van 30 km zones alleen plaatsvinden als er andere aanleidingen zijn om tot herstructurering over te gaan. Dit jaar zijn er geen projecten geweest die een uitbreiding van 30 km zones mogelijk hebben gemaakt.</p>	😞

Prestatie		2011
2b. Maatregelen verkeersveiligheid op schoolroutes	Wat hebben we gedaan? De schoolroutes van en naar de nieuwe schoollocatie Tetterodestraat zijn onderzocht en verbeterd met korte termijnmaatregelen, evenals bij de locatie van de Ark. Bij OBS De Molenwiek is door groot onderhoud van de Betuwelaan de verkeersveiligheid op deze schoolroute verbeterd.	😊
2c. Analyseren en verbeteren black-spot locaties	Wat hebben we gedaan? Begin 2011 is de laatste hand gelegd aan het verbeteren van de black spot Nassaubrug. Tevens is de black spot Kennedylaan/Amerikaweg geïnventariseerd. De locatie Prins Bernhardlaan/Zomervaart is niet verder opgepakt, omdat bij verdere analyse van de nieuwste ongevallencijfers gebleken is dat de ongevallen (ongelukkige) incidenten bleken te zijn.	😊
2d. Aanleg van obstakelvrije voetgangersruimte bij iedere reconstructie	Wat hebben we gedaan? Bij iedere reconstructie/herprofilering is rekening gehouden met voldoende obstakelvrije ruimte voor voetgangers.	😊
2e. Uitbreiden geleidelijnen	Wat hebben we gedaan? Bij iedere reconstructie/herprofilering is waar nodig rekening gehouden met de aanleg van geleidelijnen.	😊
2f. Uitbreiden rateltickers bij verkeerslichten	Wat hebben we gedaan? Alle nieuwe en te vervangen verkeerslichteninstallaties worden (waar nodig) voorzien van rateltickers.	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
2a. Aandeel 30 km-wegen (in %) van het totale wegenbestand van Haarlem	56% (2010)	56% (2010)	p.m.	56%	Gemeentelijke registratie
2b. Aantal scholen dat per jaar wordt voorzien van veilige routes	20 gedaan (t/m 2006)	3 (2007) 4 (2009) 4 (2010)	3	3	Gemeentelijke registratie
2c. Aantal black-spots dat per jaar wordt geanalyseerd en verbeterd	1 elk jaar (t/m 2006)	1 (2007) 1 (2008) 1 (2009) 1 (2010)	1	1	Gemeentelijke registratie
2d. Oordeel Haarlemmers over voetgangersvoorzieningen in de binnenstad (rapportcijfer)	6,9 (2002)	6,8 (2007) 7,1 (2008) 7,2 (2009) 7,1 (2010)	7,3	7,1	Omnibusonderzoek

Beleidsveld 8.2 Openbaar vervoer en langzaam verkeer

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Meer gebruik openbaar vervoer	<p>Wat hebben we bereikt? Ondanks het verbeteren van de haltes, het verhogen van de frequentie op direct OV-lijnen naar Amsterdam-Zuid en het introduceren van een nieuwe spitslijn naar Schiphol is het percentage Haarlemmers dat tevreden is over de OV-voorzieningen in hun buurt gedaald. De waardering door ondernemers over de bereikbaarheid van Haarlem met het openbaar vervoer is gelijk gebleven. Ondanks de bezuinigingsoperatie van de provincie Noord-Holland is de aantasting van het voorzieningsniveau van het openbaar vervoer in Haarlem beperkt gebleven.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Drie lijnen met een zeer lage bezetting zijn opgeheven in de dienstregeling vanaf december 2011. Het percentage Haarlemmers dat tevreden is over de OV-voorzieningen in hun buurt is licht gedaald naar 74%, wat nog steeds een goed resultaat is.</p>	😊

Doel		2011
2. Meer fietsgebruik	<p>Wat hebben we bereikt? Door de ingebruikname van de fietsonderdoorgang Buitenrustbruggen, het verbeteren van de kwaliteit van fietspaden bij reconstructies en het opleveren van de Herensingel als fietsstraat zijn de faciliteiten voor meer fietsgebruik dit jaar weer verder verbeterd.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Het aantal Haarlemmers dat tevreden is over de fietsvoorzieningen in hun buurt is gedaald van 50% naar 45%. Dit kan worden veroorzaakt door diverse werkzaamheden voor het verbeteren van de fietsvoorzieningen, waardoor de tevredenheid op dit punt tijdelijk lager uitpakt.</p>	☹️
3. Actief participeren in de ontwikkeling van HOV en Lightrail	<p>Wat hebben we bereikt? Haarlem participeert in verschillende regionale overleggen om zoveel mogelijk HOV-lijnen in Haarlem te kunnen introduceren.</p>	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage Haarlemmers dat tevreden is over OV-voorzieningen in hun buurt	64% (2005)	74% (2007) 76% (2009) 78% (2010)	78%	74%	Omnibusonderzoek
1. Oordeel Haarlemse ondernemers over de bereikbaarheid van de stad per OV (rapportcijfer)	6,6 (2005)	6,8 (2009) 6,8 (2010)	6,9	6,8	Benchmark Gem. Ondernemersklimaat
2. Percentage Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over de fietsvoorzieningen in hun buurt	50% (2010) ¹	50% (2010)	p.m.	45%	Omnibusonderzoek
2. Oordeel Haarlemmers over het totaal van het voorzieningenniveau voor fietsers (rapportcijfer)	6,2 (2009)	6,2 (2010)	6,3	6,3	Omnibusonderzoek

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Gebruik openbaar vervoer verder stimuleren door op het traject van de lijnen 75 de instaphoogte tot 18 cm te brengen	<p>Wat hebben we gedaan? De instaphoogte is op het gehele traject van lijn 75 naar 18 centimeter gebracht.</p>	😊
1b. Overleg met Provincie Noord-Holland, NS en Prorail over directe aansluiting Haarlem op OV-Nachtnet	<p>Wat hebben we gedaan? De NS heeft (schriftelijk) bericht dat zij een aansluiting van Haarlem op het nachtnet onwenselijk vindt. De commissie Beheer is hierover geïnformeerd.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Haarlem wordt niet aangesloten op het nachtnet.</p>	☹️
1c. Realisatie van een vernieuwd stationsplein en omgeving met een nieuw busstation	<p>Wat hebben we gedaan? Het vernieuwde Stationsplein inclusief een nieuw busstation is eind 2011 nagenoeg gereed gekomen. Er wordt nog volop gewerkt aan de directe omgeving van het Stationsplein.</p>	😊

Prestatie		2011
2a. Uitbreiden fietsnetwerk	<p>Wat hebben we gedaan? Door de ingebruikname van de fietsonderdoorgang Buitenrustbruggen, het verbeteren van de kwaliteit van fietspaden bij reconstructies en het opleveren van de Herensingel als fietsstraat zijn de faciliteiten voor meer fietsgebruik dit jaar weer verder verbeterd. De besluitvorming over het pontje Belgiëlaan, Houtmanpad en Verspronckweg-Zuid is afgerond. Langs de Julianalaan is de voorbereiding tot uitvoering van fietspaden ter hand genomen.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Het is (nog) niet mogelijk gebleken overeenstemming te krijgen met omliggende gemeenten en provincie over de realisatie van de fietsverbinding langs de N208 tussen de Leidsevaartweg en Aerdenhout/Parnassiakade.</p>	😊
2b. Aanleggen van extra fietsstallingsplaatsen rond knooppunten van openbaar vervoer en/of in het centrum van de stad	<p>Wat hebben we gedaan? Ook in 2011 is plaatsing van fietsenrekken in projecten meegenomen. De stationskelder is nu volledig gereed, waardoor 5050 plekken beschikbaar zijn. In projecten voor verbetering haltetoegankelijkheid wordt plaatsing van fietsenrekken meegenomen.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De bouw van de fietsgevel aan het Kennemerplein heeft vertraging opgelopen door juridische procedures voor de Raad van State. Ook is - door het niet doorgaan van de bovenliggende bebouwing - de inpandige fietsenstalling in de Raaks uitgesteld.</p>	😊
2c. Start werkzaamheden fietssnelweg Haarlem-Amsterdam/Sloterdijk	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 is een jaarplan opgezet en ingediend bij de provincie, waarop de beschikking eind 2011 kan worden verleend. De verkeerslichtenregeling en oversteeksituatie op het kruispunt Lange Herenest/Teylerstraat is eind 2011 aangepast en verbeterd, en het verplichte nulmetingsonderzoek is van start gegaan.</p>	😊
3a. In projectgroepverband deelnemen aan ontwikkeling van een regionaal Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)-netwerk	<p>Wat hebben we gedaan? Voor de ontwikkeling van een regionaal HOV-netwerk zijn meerdere (regionale) projectgroepen actief, Haarlem participeert in deze werkgroepen.</p>	😊
3b. Vastleggen routekeuze voor een HOV busverbinding in Haarlem Noord	<p>Wat hebben we gedaan? Er is een routeverkenning voor HOV-Haarlem Noord naar IJmuiden opgesteld.</p>	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Aantal bushaltes, die voldoen aan de toegankelijkheidsrichtlijnen van de Wet OV	32 (2009)	82 (2010)	70	36	Gemeentelijke registratie
2a. Oppervlakte fietspadennetwerk (-paden) in m ² in beheer bij gemeente ¹	280.000 m ² (2008)	284.000 m ² (2009) 277.500m ² (2010)	290.000 m ²	294.890 m ²	Gemeentelijke registratie
2b. Aantal fietsenstallingsplaatsen (incl. NS-station) in de binnenstad	4.675 (2004)	4.700 (2009) 9065 (2010)	7.500	9825	Gemeentelijke registratie

¹ Lengte fietspaden wordt niet geregistreerd, wel oppervlak fietspaden. Naast fietspaden worden er ook fietsstroken en fietsstraten gerealiseerd; deze zijn niet in deze gegevens opgenomen.

Beleidsveld 8.3 Parkeren

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Autoluwe binnenstad	<p>Wat hebben we bereikt? De autoluwe binnenstad is verder uitgebreid met de omgeving Raaks en het westelijk deel van de Zijlstraat. Ook is de Rode Loper in het stationsgebied gerealiseerd.</p>	😊
2. Beteugeling parkeerdruk op straat	<p>Wat hebben we bereikt? Het belanghebbendenparkeren is uitgebreid, de Leidsevaartbuurt en het Westerhoutpark vallen nu ook onder het vergunninghoudersgebied. Het beteugelen van de parkeerdruk is als belangrijk aandachtspunt opgenomen in de concept parkeervisie. Het percentage Haarlemmers dat hinder ondervindt van parkeren in de eigen woonbuurt is ten opzichte van 2010 licht gedaald.</p>	😊
3. Handhaafbare parkeernormen	<p>Wat hebben we bereikt? In het kader van de Parkeervisie is een nota opgesteld over parkeren en bouwen met richtinggevende uitgangspunten.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? De richtinggevende uitgangspunten zijn nog niet concreet vastgelegd in parkeernormen.</p>	😞

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1./ 2. Oordeel Haarlemse ondernemers over parkeermogelijkheden in de stad (rapportcijfer)	5,9 (2005)	6,3 (2009) 6,5 (2010)	6,4	6,5	Benchmark Gem. Ondernemersklimaat
2. % Haarlemmers dat overlast ondervindt van parkeren in de eigen woonbuurt	51% (2010)	29% (2010)	p.m.	27%	Omnibusonderzoek

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Aanpassen uitgiftebeleid van (niet-bewoners) abonnement en in de garage	<p>Wat hebben we gedaan? Het gebruik van het parkeerareaal door verschillende doelgroepen is een van de aandachtspunten in de parkeervisie.</p>	😊
1b. Onderzoeksrapportage over hoe P&R-voorzieningen bij station Haarlem-Spaarnwoude ook benut kan worden voor bezoek aan de binnenstad	<p>Wat hebben we niet gedaan? Dit betreft een nader uitwerkingpunt van de Parkeervisie.</p>	😞
1c. Onderzoeksrapportage realisatie ander P&R-voorzieningen	<p>Wat hebben we niet gedaan? Dit betreft een nader uitwerkingpunt van de Parkeervisie.</p>	😞
1d. Start realisatie (in 2012) parkeergarage Frederikspark	<p>Wat hebben we gedaan? De voorbereidende plannen voor het realiseren van de parkeergarage Frederikspark zijn in een vergevorderd stadium.</p>	😊

Prestatie		2011
1e. Vaststellen beleidsvisie parkeren	<p>Wat hebben we gedaan? Er is een concept Parkeervisie opgesteld en er heeft participatie over de parkeervisie plaatsgevonden. Omwille van de (personele) raakvlakken met de bereikbaarheidsvisie zijn de kosten voor de parkeervisie samen gegaan met de kosten voor de bereikbaarheidsvisie. Dit heeft enerzijds geleid tot een kleine overschrijding van het beschikbare budget, anderzijds tot een samenhang tussen beide producten.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De Parkeervisie is (nog) niet bestuurlijk vastgesteld, doordat het bestuurlijk traject een langere doorlooptijd kent dan vooraf werd ingeschat.</p>	☹️
2a. Uitvoeren gerichte controleacties wijkparkeren in het gebied met belanghebbendenparkeren	<p>Wat hebben we gedaan? Alle wijken worden dagelijks steekproefsgewijs gecontroleerd, waarbij de digitale kentekencontrole een efficiënt middel blijkt.</p>	😊
2b. Stimuleren van (bedrijfs-) vervoermanagement en deelautogebruik	<p>Wat hebben we gedaan? Jaarlijks wordt de mogelijkheid tot uitbreiding van faciliteiten tot deelautogebruik uitgebreid in overleg met de betrokken organisaties. Stimulering van bedrijfsvervoersmanagement vindt voorsnog incidenteel plaats. Dit laatste is wel een aandachtspunt geweest bij de op te stellen parkeervisie.</p>	😊
3a. Actualisering –nota over te hanteren parkeernormen i.h.k.v. de Wet Ruimtelijke Ordening	<p>Wat hebben we gedaan? In het kader van de Parkeervisie is een nota opgesteld over parkeren en bouwen met richtinggevende uitgangspunten.</p>	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Aantal garage-parkeerplaatsen in de binnenstad	2.575 (2006)	2.174 (2009) 3.410 (2010)	3.375	3.326	Gemeentelijke registratie
1a. Aantal uitgegeven niet-bewoners-abonnementen in parkeergarages (incl. Cronjégarage)	2030 (2010)	2030(2010)	1.950	1906	Gemeentelijke registratie
1b., c. en d. Aantal beschikbare parkeerplaatsen op transferia aan de rand van de stad	100 (2009)	100(2010)	150	150	Gemeentelijke registratie

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Beleids- veld	Programma 8 Bereikbaarheid en mobiliteit	Rekening 2010	2011		Rekening
			Primaire begroting	Begroting na wijziging	
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>					
8.1	Autoverkeer en verkeersveiligheid	3.667	3.625	9.119	9.468
8.2	Openbaar vervoer en langzaam verkeer	298	176	109	470
8.3	Parkeren	8.856	10.210	10.346	11.197
	Totaal lasten	12.821	14.011	19.574	21.136
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>					
8.1	Autoverkeer en verkeersveiligheid	137	7	7	177
8.2	Openbaar vervoer en langzaam verkeer	185	0	0	271
8.3	Parkeren	12.393	16.806	12.657	13.840
	Totaal baten	12.715	16.813	12.664	14.288
	Totaal saldo exclusief mutaties reserves	106	-2.802	6.909	6.848
	Toevoeging aan reserves	0	0	600	600
	Algemene reserve				600
	Onttrekking aan reserves	290	0	3.839	3.806
	Budgetoverheveling				2.689
	Nicolaasbrug Spaarne				300
	Projectenreserve Haarlem				517
	Onderhoud impuls fietspaden				300
	Saldo inclusief mutaties reserves	-184	-2.802	3.670	3.642

Analyse saldo programma 8

Het programma Bereikbaarheid en mobiliteit sluit met een nadelig saldo van € 3,6 miljoen. Dit is € 29.000 voordeliger dan het geraamde tekort.

Nadelen

De lasten zijn hoger door hogere doorbelaste kosten van vastgoed bij parkeren van ruim € 400.000 en vanwege de niet geraamde kosten van het opstellen van een bereikbaarheid-en parkeervisie van € 110.000. De baten uit straat-en garageparkeren zijn € 119.000 lager.

Voordelen

De baten zijn ruim € 600.000 hoger door een hogere opbrengst parkeervergunningen over 2009 en 2010 van € 320.000 en over 2011 van € 343.000. Afgesproken is dat bij de Kadernota 2012 meer inzicht wordt gegeven in de meerjarige ramingsystematiek. Voorts is aan niet geraamde schadevergoedingen een bedrag van € 157.000 ontvangen.

Eind 2011 zijn de kosten voor het herstel van de Appelaar afgewikkeld met de verzekering en de Vereniging van Eigenaren. De kosten die met het herstel van de Appelaar zijn gemoeid bedragen in totaal € 2,8 miljoen. Het grootste deel hiervan is door de verzekering betaald (€ 2,1 miljoen). Daarnaast

is ruim een ton ten laste gekomen van bestaande investeringsbudgetten en ruim twee ton ten laste van daartoe geëigende budgetten uit de begrotingen 2010, 2011 en 2012. Een grote kostenpost (het herstel van de Philharmonie ad. € 279.000) is reeds gemeld in de tweede bestuursrapportage 2011. Naar verwachting krijgt Haarlem nog ruim drie ton terug van de Belastingdienst in verband met compensabele BTW.

Bovenstaande leidt ertoe dat het college in deze jaarrekening geen nadeel hoeft te melden op de afwikkeling van de brand in de Appelaar.

Bijzondere lasten

Als gevolg van de afboeking van materiële vaste activa als toegelicht in deel 1, uitkomsten jaarrekening op hoofdlijnen, zijn er extra lasten gerealiseerd van € 24.000, die zijn verantwoord op programma 10.

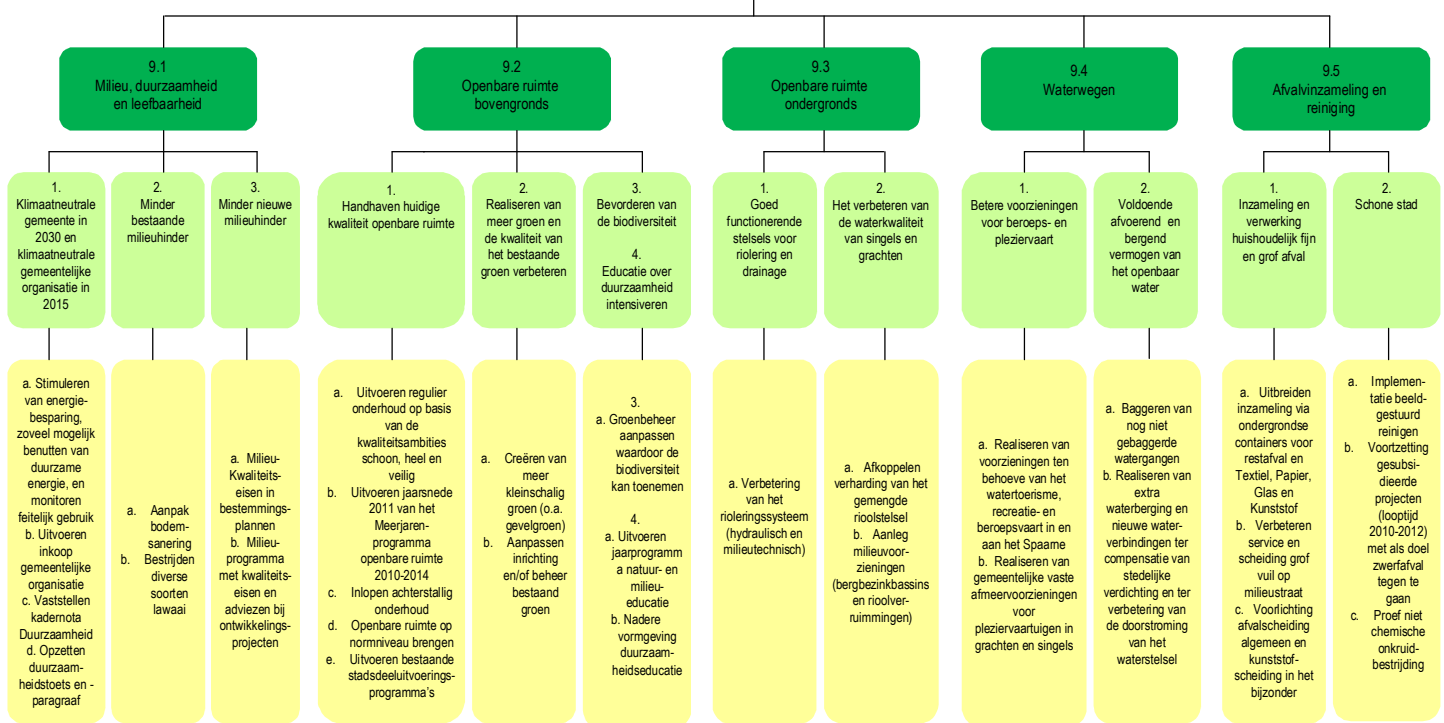
Succesvolle actie zwerfvuil

Foto: Marie-José Brandsma

Programma 9 Kwaliteit Fysieke Leefomgeving

Commissie Beheer
(Coördinerende) *Portefeuille(s)* Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte, Milieu
Afdeling(en) Wijkzaken, Stadszaken (Milieu)

Een beter leefmilieu en een duurzame kwaliteit en beheer van de stad

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Programmadoelstelling: Een beter leefmilieu en een duurzame kwaliteit en beheer van de stad.

In de afgelopen jaren lijkt de trend van een steeds toenemende CO₂-uitstoot gebroken, mede door de vele uitgevoerde projecten in het kader van Haarlem Klimaat Neutraal. Daarnaast is het oordeel van de Haarlemmers over het leefmilieu iets verbeterd.

De tevredenheid van de Haarlemmer over de openbare ruimte neemt nog steeds toe. Er wordt veel waarde gehecht aan hoeveelheid en kwaliteit van wegen en fietspaden, groen, speelruimte voor kinderen en vooral een schone buitenruimte. Het op peil houden en op onderdelen verbeteren van deze kwaliteit blijft de inzet van dit programma, zoals afgesproken in het coalitieakkoord en collegewerkprogramma.

Met de Nota Ruimtelijke Kwaliteit is een kader opgesteld voor de kwaliteit van de ruimtelijke ontwikkelingen. De nog op te stellen Structuurvisie Openbare Ruimte zal in samenhang hiermee de functies rood, grijs, groen en blauw in relatie tot elkaar afstemmen.

In 2011 is het achterstallig onderhoud volgens schema teruggebracht. Met de nota Scenario's beheer en onderhoud is voorrang gegeven aan het uitvoeren van het technisch noodzakelijk onderhoud zonder herinrichting- of verfraaiingcomponenten. Deze aanpak van het beheer en onderhoud geldt voor de jaren 2011 en 2012. Hierdoor wordt het tempo van het inlopen van het achterstallig onderhoud niet vertraagd en de verwachting is dat dit in de loop van 2013 op rond de € 35 miljoen zal uitkomen. Intussen wordt een nieuwe visie op het beheer en onderhoud ontwikkeld waarmee met ingang van 2013 wordt gewerkt.

Om de kwaliteiten van groengebieden beter te benutten en gunstige voorwaarden te scheppen voor flora en fauna, zijn beheerplannen ontwikkelt voor het Engelandpark, de Meerwijkplas en het heempark Romolenpark. In 2012 volgen Poelbroek en Haarlemmerhout.

Een adequaat instrument om de biodiversiteit te meten is er nog niet en de effectindicator hiervan komt te vervallen. In afwachting van het ecologisch beleidsplan (2012) zijn op kleine schaal verbeteringen in groen- en maaibestek aangebracht en wordt de aanplant van meer inheems groen in plaats van exotisch groen bevorderd.

De realisatie van een duurzaamheidscentrum is vertraagd vanwege de bestuurlijke opdracht voor een haalbaarheidsonderzoek waarvan het resultaat begin 2012 bekend is.

De invoering van de ondergrondse afvalinzameling loopt op schema, net zoals de implementatie van het beeldgestuurd reinigen. De ingebruikname van de nieuwe milieustraat en de voorlichting over afvalscheiding en kunststofscheiding is vertraagd en gebeurt in 2012.

Topindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
CO2 uitstoot (1000 ton)	846 (2007)	826 (2008) 849 (2009) 850 (2010)	710	p.m.	CO2 monitor ¹
Totaaloordeel burger over kwaliteit openbare ruimte op een schaal van 0 (slecht) naar 10 (perfect) ²	6,2 (2008)	6,4 (2009) 6,5 (2010)	6,5	6,6	Omnibusonderzoek
Benodigd budget voor wegwerken van achterstallig onderhoud t.o.v. de totale vervangingswaarde van het areaal (in percentage) ³	6,4 (2010)	6,4 (2010)	6,0	5,8	Gemeentelijke registratie

¹ Bij de streefcijfers op het gebied van CO2 is vooralsnog uitgegaan van een lineaire reductie van 5% per jaar, voor de helft bereikt via besparing en voor de helft via de inzet van duurzame energie. De haalbaarheid hiervan zal de komende jaren via gerichte studies moeten worden beoordeeld. Het realisatiecijfer komt later dit jaar beschikbaar.

² T/m 2009 werd gevraagd naar het totaaloordeel inclusief 'milieu'; vanaf 2010 exclusief 'milieu'.

³ In de optimale situatie bedraagt het benodigd budget voor het wegwerken van achterstallig onderhoud 0%. Acceptabel is een percentage van drie procent; dit is gelijk aan het budget dat jaarlijks beschikbaar is voor onderhoud en vervanging.

Beleidsveld 9.1 Milieu, duurzaamheid en leefbaarheid

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Klimaatneutrale gemeente in 2030 en klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015	<p>Wat hebben we bereikt? In de afgelopen jaren lijkt de trend van een steeds toenemende CO2-uitstoot gebroken, mede door de vele uitgevoerde projecten in het kader van Haarlem Klimaat Neutraal. Het draagvlak voor het nemen van maatregelen op het gebied van energiebesparing is opnieuw toegenomen, mogelijk door de (ook communicatieve) inzet op particuliere woningverbetering. Binnen de doelstellingen voor de eigen organisatie is bewustwording op duurzaam handelen in gang gezet en wordt hard gewerkt aan verduurzaming van het eigen bezit en de openbare ruimte.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Door de economische omstandigheden is een beperkt aantal projecten niet van de grond gekomen. Dit betekent dat daar (nog) geen besparing in energieverbruik is gerealiseerd.</p>	😊
2. Minder bestaande milieuhinder	<p>Wat hebben we bereikt? Het oordeel van de Haarlemmers over het leefmilieu is iets verbeterd. Deze verbetering van vooral bestaande bodem-, geluid- en luchtkwaliteit verliep voor een belangrijk deel volgens plan. Zo zijn woningen beter beschermd tegen verkeerslawaai, is uitvoering gegeven aan het geluidsreductieplan Waarderpolder, is veel verontreinigde bodem gesaneerd en is verder gewerkt aan verkeersmaatregelen om daarmee de luchtkwaliteit te verbeteren.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Het schermenproject langs het baanvak Haarlem-Leiden kon door bezwaren van omwonenden nog niet worden afgerond. Ook zijn nog niet alle woningen tegen verkeerslawaai geïsoleerd.</p>	😐
3. Minder nieuwe milieuhinder	<p>Wat hebben we bereikt? Vrijwel alle geplande werkzaamheden voor bestemmingsplannen en ontwikkelingsprojecten zijn uitgevoerd. Standaard wordt hierbij aandacht besteed aan geluidhinder, lucht- en bodemverontreiniging, externe veiligheid, milieuzonering en duurzame stedelijke ontwikkeling met als doel het bereiken van een aantrekkelijke en duurzame leefomgeving.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Het aantal ontwikkelingsprojecten is gezien de economische omstandigheden teruggelopen. Dit betekent dat het verminderen van milieuhinder op een aantal plaatsen, waar op dit moment grote hinder bestaat, wordt vertraagd (o.a. Zuidstrook-Slachthuisbuurt).</p>	😐

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage Haarlemmers dat aan energiebesparing doet ¹	52% (2007)	56% (2008) 61% (2009) 71% (2010)	62%	75%	Omnibusonderzoek
2. Oordeel Haarlemmers over geluidsoverlast op schaal 0 (geen overlast) tot en met 10 (zeer veel overlast)	3,8 (2007)	3,7 (2008) 4,3 (2009) 4,0 (2010)	3,4	3,8	Omnibusonderzoek
2. Oordeel Haarlemmers over luchtverontreiniging op schaal 0 (geen overlast) tot en met 10 (zeer veel overlast)	3,8 (2007)	3,9 (2008) 4,3 (2009) 3,7 (2010)	3,4	3,7	Omnibusonderzoek

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
2. Concentratie NO2 en fijn stof (PM10) in de lucht in ug/m3	NO2 40 (2006)	39 (2007) 41 (2008) 40 (2009) 41 (2010)	≤ 40	41 ²	RIVM-meetpunt Amsterdamsepoort
	PM10 37 (2006)	36 (2007) 24 (2008) 23 (2009) 28 (2010)	≤ 40	29 ²	

¹Met ingang van het Omnibusonderzoek 2010 wordt niet meer expliciet gevraagd naar het oordeel inclusief milieu.

²Het gaat om voorlopige cijfers. De definitieve cijfers van het RIVM komen later dit jaar beschikbaar.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Stimuleren van energiebesparing, zoveel mogelijk benutten van duurzame energie, en monitoren feitelijk gebruik	<p>Wat hebben we gedaan? Een groot deel van de projecten zoals geformuleerd in het onderdeel Haarlem Klimaat Neutraal (HKN) van het Duurzaamheidsprogramma 2011 is gestart, dan wel in ander verband opgepakt. Het draagvlak voor het nemen van maatregelen op het gebied van energiebesparing is opnieuw toegenomen, mogelijk door de (ook communicatieve) inzet op particuliere woningverbetering. Binnen de doelstellingen voor de eigen organisatie is bewustwording op duurzaam handelen in gang gezet en er wordt hard gewerkt aan verduurzaming van het eigen bezit en de openbare ruimte. Er is een evaluatie opgesteld van al uitgevoerde en nog t/m 2015 uit te voeren projecten HKN. Daarnaast is de CO2-monitor voor 2009 en 2010 opgesteld.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Een aantal (ontwikkelings)projecten is gezien de economische omstandigheden niet van de grond gekomen. Dat betekent dat daar (nog) geen energiebesparing is gerealiseerd. Het onderzoek naar een lokale energiedienst is nog gaande en wordt begin 2012 afgesloten.</p>	☺
1b. Uitvoeren inkoop gemeentelijke organisatie	<p>Wat hebben we gedaan? Duurzaam inkopen is inmiddels een reguliere activiteit en medio 2011 beleidsmatig vastgelegd in de nota Inkoop- en aanbestedingsbeleid.</p>	☺
1c. Vaststellen kadernota duurzaamheid	<p>Wat hebben we gedaan? De kadernota Haarlem Duurzaam is op 13 oktober 2011 door de raad vastgesteld.</p>	☺
1d. Opzetten duurzaamheidstoets en paragraaf	<p>Wat hebben we gedaan? In de kadernota Haarlem Duurzaam is vastgelegd dat elk raadstuk over een investeringsbeslissing een duurzaamheidsparagraaf krijgt. Ook leggen alle gemeentelijke afdelingen hun reguliere beleidstaken langs de meetlat van duurzaamheid.</p>	☺
2a. Aanpak bodemsanering	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 hebben we uitvoering gegeven aan het Bodemprogramma Haarlem 2010-2014 dat in december 2010 door de raad is vastgesteld. Er is een nieuw grondwateronttrekkingssysteem aangelegd op het voormalige GEB-terrein, de grondwatersanering Nassulaan is aangepast, de eerste fase van de sanering van het Reinaldapark is uitgevoerd, nazorgverplichtingen zijn uitgevoerd en er zijn diverse onderzoeken in het kader van de spoedlocaties uitgevoerd. Beschikkingen en meldingen van derden in het kader van het Besluit Uniforme Saneringen zijn allemaal behandeld. Daarnaast is de uitvoering van de 2^e fase van het baggerprogramma gestart. Deze loopt nog door tot in 2012.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De sanering van de tuinen bij de Waarderhaven is nog niet gestart en bevindt zich in een voorbereidende fase. De sanering van het Scheepmakerskwartier (in samenhang met de gebiedsontwikkeling) is vertraagd.</p>	☺

Prestatie		2011
2b. Bestrijden diverse soorten lawaai	<p>Wat hebben we gedaan? De omgevingsvergunning voor het laatste stuk scherm langs het baanvak Haarlem-Leiden is verleend. Wel zijn er bezwaren ingediend waardoor uitvoering naar 2012 is verschoven. Er zijn in totaal zestien woningen tegen verkeerslawaaai geïsoleerd. Het geluidsreductieplan Waarderpolder is uitgevoerd en er is een start gemaakt met de evaluatie van het gebruik van geluidsarm asfalt.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Het schermenproject (zie boven) kon niet worden afgerond. Ook zijn nog niet alle geplande woningen tegen verkeerslawaaai geïsoleerd.</p>	☹️
3a. Milieukwaliteitseisen in bestemmingsplannen	<p>Wat hebben we gedaan? Voor alle bestemmingsplannen is een milieu-/duurzaamheidsparagraaf opgesteld.</p>	😊
3b. Milieuprogramma met kwaliteitseisen en adviezen bij ontwikkelingsprojecten	<p>Wat hebben we gedaan? Bij zeven (ontwikkelings)projecten zijn adviezen opgesteld.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Het aantal opgestelde adviezen is minder dan verwacht en wordt veroorzaakt door de economische omstandigheden.</p>	☹️

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Aantal uitvoeringsprojecten Haarlem Klimaatneutraal ¹	35 (2009)	31 (2010)	30	35	Duurzaamheidsmonitor
1b. Percentage Inkoop volgens duurzaamheidscriteria	99% (2010)	99% (2010)	75%	100% ²	Gemeentelijke registratie
2b. Aantal gesaneerde woningen tegen wegverkeerslawaaai	27 (2007)	20 (2008) 24 (2009) 26 (2010)	30	16	Gemeentelijke registratie
2b. Aantal gesaneerde woningen tegen railverkeerslawaaai	270 (2010)	270 (2010)	200	200 ³	Gemeentelijke registratie
3b. Aantal nieuwe ontwikkelingsprojecten met een milieuparagraaf	21 (2007)	15 (2008) 10 (2009) 5 (2010)	10	7	Gemeentelijke registratie

¹ De specifieke projectaanduiding vindt steeds plaats in het jaarlijks vast te stellen Duurzaamheidsprogramma.

² Dit betreft een schatting op basis van eigen gegevens. De vorig jaar door het ministerie van Infrastructuur & Milieu opgezette monitor, wordt niet jaarlijks uitgevoerd.

³ Project eindigt in 2012 na bezwaar tegen bouwvergunning voor laatste deel van het scherm (165 m).

Beleidsveld 9.2 Openbare ruimte bovengronds

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Handhaven huidige kwaliteit openbare ruimte	<p>Wat hebben we bereikt? De kwaliteit van de openbare ruimte is weer verbeterd, in die zin dat het totaal van het achterstallig onderhoud is afgenomen. Verder zijn beheermaatregelen genomen om te voorzien in de beperkte budgetten voor 2011 en 2012 (nota Scenario's). Kern daarvan is uitvoering van uitsluitend onderhoud met technische noodzaak. Verfraaiing en functionele wijzigingen laten we achterwege.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Nog geen oplossing is gevonden voor het uitvoeren van het onderhoud in de jaren na 2012. Daarvoor wordt begin 2012 een nota Visie en Strategie beheer en onderhoud opgesteld, die bij de kadernota dient als onderbouwing voor nieuwe budgettaire afspraken.</p>	😊

Doel		2011
2. Realiseren van meer groen en de kwaliteit van het bestaande groen verbeteren	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Voor de (openbare) groenvoorzieningen, inclusief de bomen, is de onderhouds-achterstand teruggebracht van € 5,3 miljoen in 2010, naar € 2,0 miljoen in 2011. Het areaal is gelijk gebleven.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt?</p> <p>Enkele groot onderhouds- en vervangingswerken voor de Haarlemmerhout zijn door het uitblijven van een beheerplan niet uitgevoerd. Om deze reden is ook geen invulling gegeven aan enkele beleidsambities, voortvloeiend uit de in 2010 vastgestelde visie op de Haarlemmerhout.</p>	☺
3. Bevorderen van de biodiversiteit	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Aanpassen van enkele onderdelen maaibeheer waardoor meer mogelijkheden voor flora en fauna.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt?</p> <p>Er is nog geen ecologisch beheer voor de gehele stad. Het ecologisch beleidsplan wordt naar verwachting in 2012 vastgesteld.</p>	☹
4. Educatie over duurzaamheid intensiveren	<p>Wat hebben we bereikt?</p> <p>Uitvoering van de projecten uit het jaarprogramma Haarlem Klimaat Neutraal en Klimaateducatie, over energie en energiebesparing (zonnestroom, woningisolatie), afval (preventie, recycling), Dag van de Duurzaamheid etc.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt?</p> <p>Er is nog geen duurzaamheidscentrum; 1^e kwartaal 2012 wordt de rapportage van het haalbaarheidsonderzoek verwacht.</p>	☹

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Percentage Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over de inrichting van de openbare ruimte in hun wijk (bestrating, openbare verlichting, banken, afvalbakken)	54 % (2010)	58% (2011)	NB	58%	Omnibusonderzoek
1b. Percentage Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over het onderhoud van de openbare ruimte in hun wijk (openbare verlichting, banken, afvalbakken)	46% (2010)	47% (2011)	NB	47%	Omnibusonderzoek
1b. Percentage Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over onderhoud wegen en fietspaden in hun buurt	59% (2005)	45% (2007) 46% (2009) 56% (2010)	48%	54%	Omnibusonderzoek
1b. Percentage Haarlemmers dat (redelijk) tevreden is met het onderhoud van de speelterreinen in hun wijk	65% (2001)	70% (2007) 75% (2008) 76% (2009) 81% (2010)	78%	82%	Omnibusonderzoek
2a. Percentage Haarlemmers dat vindt dat er (ruim) voldoende groen in hun wijk aanwezig is	55% (2010)	54% (2011)	NB	54%	Omnibusonderzoek
2b. Percentage Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over de kwaliteit van het groen in hun wijk	51% (2010)	51% (2011)	NB	51%	Omnibusonderzoek
2c. Percentage Haarlemmers dat (zeer) tevreden is met het onderhoud van het groen in hun wijk	72% (2001)	68% (2007) 77% (2008) 79% (2009) 82% (2010)	80%	81%	Omnibusonderzoek

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
3a. Toename van de biodiversiteit, gemeten aan de hand van indicatorgroepen dieren en planten	NB ¹				Gemeentelijke registratie
4a. Percentage Haarlemse basisscholen dat deelneemt aan het regionale NME-programma	65% (2007)	65% (2010)	70%	70%	Gemeentelijke registratie

¹ Deze indicator is niet gemeten. Betrouwbare data over de biodiversiteit zijn slechts door een langjarige (> 10 jaar) meetreeks te verkrijgen. Met ingang van 2012 is deze indicator daarom gewijzigd in de parameter: 'aanplant inheemse bomen' vanwege het gegeven dat inheemse bomen (groen) een grotere variatie aan flora en fauna herbergt dan ander siergroen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Uitvoeren regulier onderhoud op basis van de kwaliteitsambities schoon, heel en veilig	<p>Wat hebben we gedaan? De onderhoudsbestekken voor groen (bomen-, gras- en integraal), voor wegen (vervangen deklagen, herstel vorstschade en belijning), voor herstel kabel- en leidingsleuven en ander herstel bestrating, voor rioolinspectie en rioolreiniging en voor straatreiniging (verwijderen veeg- en zwerfvuil, onkruidbestrijding, legen afvalbakken en verwijderen drijfvuil) zijn tot uitvoering gebracht. Door een goede programmering van werken is het budget voor regulier (dagelijks) onderhoud in 2011 geheel besteed.</p>	😊
1b. Uitvoeren jaarsnede 2011 van het Meerjarenprogramma openbare ruimte 2010-2014	<p>Wat hebben we gedaan? Voor een korte beschrijving en de resultaten verwijzen wij naar de beschrijving in de paragraaf over het onderhoud van de kapitaalgoederen</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Ook hiervoor verwijzen wij naar de beschrijving in de paragraaf over het onderhoud van de kapitaalgoederen.</p>	😊
1c. Inlopen achterstallig onderhoud	<p>Wat hebben we gedaan? De achterstand in onderhoud is teruggelopen van € 64 miljoen (becijferd door Ingenieursbureau Oranjewoud per 1-1 2010) tot € 48,7 miljoen eind 2011. We hebben conform de nota Scenario's maximaal ingezet op het inlopen van achterstallig onderhoud en daartoe het onderhoud meer versoerd en projecten zonder technische noodzaak bevroren.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Wat we niet hebben gedaan is de uitvoering van projecten die geen technische noodzaak hebben, zoals Spaarnwouderstraat en onderdelen van de hoofdbomenstructuur.</p>	😊
1d. Openbare ruimte op normniveau brengen	<p>Wat hebben we gedaan? In het voorjaar van 2011 is de nota Scenario's vastgesteld, waarin we kozen voor sober onderhoud en geen herinrichting gedurende 2011 en 2012. Door verandering van budgetten hebben we met de nota Scenario's ook gekozen voor een nieuwe visie en strategie te ontwikkelen voor het onderhoud vanaf 2013. Deze wordt bij de kadernota ingebracht.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Aangezien we nog in een proces zijn van het terugbrengen van de onderhoudsachterstand is het normniveau voor de gehele openbare ruimte nog niet bereikt. De mate waarin dit wel is gerealiseerd verschilt nogal per domein. De genoemde Visie en Strategie beheer en onderhoud zal hierover meer duidelijkheid verschaffen.</p>	😊
1e. Uitvoeren bestaande stadsdeeluitvoeringsprogramma's	<p>Wat hebben we gedaan? Communicatiemiddel over beleidsvoornemens en projecten in de openbare ruimte met wijkraden en andere partners binnen het gebiedsgericht werken.</p>	😊
2a. Creëren van meer kleinschalig groen (o.a. gevelgroen)	<p>Wat hebben we gedaan? Op basis van individuele aanvragen van bewoners worden, vooruitlopend op het nieuwe geveltuinenbeleid (2012), gebruikersovereenkomsten voor kleinschalig groen aangegaan.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Uitvoering wacht op formalisering van geveltuinenbeleid (2012).</p>	😊

Prestatie		2011
2b. Breder inzetten wijkgerichte aanpak	<p>Wat hebben we gedaan? Inventarisatie van mogelijke Doetuin-locaties.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Daadwerkelijk opleveren van locatie ten behoeve van de Doetuin, dit gebeurt in 2012.</p>	☹
3a. Groenbeheer aanpassen waardoor de biodiversiteit kan toenemen	<p>Wat hebben we gedaan? In enkele terreinen is het maaibeheer aangepast waardoor er meer bloei is in de berm en daardoor meer insecten en broedende vogels aantrekt. In het beheerplan Engelandpark is specifieke aandacht voor verbetering van leefgebieden voor flora en fauna (planten, insecten, amfibieën, kleine zoogdieren en vogels). In de Mooie Nel is een eiland voor vogels aangelegd.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Verdergaande aanpassing van het groenbeheer, dit is in afwachting van het ecologisch beleidsplan.</p>	☹
4a. Uitvoeren jaarprogramma natuur- en milieueducatie	<p>Wat hebben we gedaan? Doel behaald. Zie voor het uitgevoerde programma: www.nmewijzer.nl en activiteitenprogramma NME, met o.a. activiteiten op de Stadskweektuin. De schooltuinen hebben een educatief programma voor zo'n dertig basisscholen. Op de kinderboerderijen is een jaarprogramma (zie jaarverslag 2011 kinderboerderij Schoterhoeve).</p>	😊
4b. Nadere vormgeving duurzaamheidseducatie	<p>Wat hebben we gedaan? Uitvoering programma klimaateducatie voor diverse doelgroepen, onder meer huishoudens en scholen over o.a. zonne-energie, woningisolatie en afval (zie verslag 'Evaluatie Haarlem Klimaat Neutraal en ontwikkelingen').</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Er is nog geen duurzaamheidscentrum; 1^e kwartaal 2012 wordt de rapportage van het haalbaarheidsonderzoek verwacht.</p>	☹

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Kwaliteitsverbetering openbare ruimte in ha per jaar	22,4 (2005)	13,8 (2006) 13,1 (2007) 14,2 (2008) 17,1 (2009) 17,3 (2010)	14	19,7	Gemeentelijke registratie (SISA 2009)
2a. Toename aantal geveltuinen	(2011) ¹	p.m.	p.m.	p.m.	Gemeentelijke registratie
2b. Kwaliteitsverbetering grootschalig groen in ha per jaar ²	6,2 (2005)	20,8 (2006) 13,3 (2007) 19,0 (2008) 26,5 (2009) 7,8 (2010)	26	23	Gemeentelijke registratie (SISA 2009)
3a. Biodiversiteit; oppervlak aangepast beheer areaal (m ²)	(2011) ¹	p.m.	p.m.	p.m.	Gemeentelijke registratie

¹ Voor deze indicator is nog geen nulmeting beschikbaar. Aan de hand van de eerstvolgende (nul)meting kan een realistische(r) formulering van streefwaarden plaatsvinden.

² Vanaf 2010 wordt het gehele areaal groen opgenomen (incl. grootschalig).

Beleidsveld 9.3 Openbare ruimte ondergronds

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Goed functionerende stelsels voor riolering en ontwatering (drainage)	<p>Wat hebben we bereikt? In 2011 is verder invulling gegeven aan de uitvoering van het Gemeentelijk RioleringsPlan 2007-2011. Afgeschreven, verouderde, of ongeschikte riolering is vervangen of gerenoveerd. Nieuwe en verruimde riolering is aangelegd. Oude drainages zijn vervangen en nieuwe drainage is aangelegd. Vervanging van bestaande huisaansluitingen is meegenomen waar nodig. Veel rioleringsprojecten zijn in voorbereiding genomen. In 2011 is de cyclische reiniging en inspectie o.a. van het Haarlemse diepe stamriool en van de complete Haarlemse drainage (onderhoud) gestart.</p> <p><i>Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten</i> Grondroerders zijn verplicht om hun graafmeldingen bij het Kadaster te doen. Netbeheerders, waaronder de gemeente Haarlem (voor de stelsels voor riolering en drainage en de kabels voor aansturing van verkeersregelinstallaties), sturen hun beheertekeningen elektronisch en via het Kadaster aan de grondroerder. De gemeente moet zelfstandig de ligging van de eigen kabels of leidingen registreren. In 2011 zijn door de grondroerders in totaal 3304 graafmeldingen gedaan. In 2011 zijn door de gemeente geen schades gemeld aan het eigen net.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? In 2011 waren er vertragingen in de daadwerkelijke uitvoering van de rioleringswerken. Verschillende projecten hebben een langere voorbereidingstijd nodig gehad door langere doorlooptijd van de besluitvorming en noodzakelijk aanvullend onderzoek.</p>	☹
2. Het verbeteren van de waterkwaliteit van singels en grachten.	<p>Wat hebben we bereikt? In 2011 is gewerkt aan het verder terugdringen van de milieubelasting door overstorten door het aanleggen van bergbezinkbassins (BBB's) en gescheiden stelsels (afkoppelen). Afkoppelprojecten (aanleg gescheiden rioleringsstelsel) zijn gestart en uitgevoerd. Ook in 2011 zijn deze werken vooral uitgevoerd in werk-met-werk projecten: BBB's en aanleg van gescheiden stelsels worden gecombineerd met andere werken in de openbare ruimte.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Twee afkoppelprojecten zijn enigszins vertraagd door beleidswijzigingen, langere doorlooptijd van de besluitvorming en aanvullend onderzoek.</p>	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Niveau rioleringszorg Haarlem in vergelijk met andere steden	(2010) ¹	p.m.	-	p.m.	Landelijke benchmark riolering van Rioned

¹ Uit de rapportage van Rioned kunnen niet voldoende kwantitatieve gegevens worden gedestilleerd. Met ingang van de programmabegroting 2012 is een nieuwe effectindicator opgesteld waarover wordt gerapporteerd. Deze sluit beter aan op de te bereiken doelen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Verbetering van het rioleringsstelsel (hydraulisch en milieutechnisch)	<p>Wat hebben we gedaan? In totaal is in 2011 ongeveer 1,5 kilometer riool vervangen, 0,5 kilometer riool gere-lineerd en twee kilometer drainage aangelegd.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Veel projecten waar de riolering wordt vervangen zijn in 2011 voorbereid, maar nog niet uitgevoerd.</p>	☹

Prestatie		2011
2a. Afkoppelen verharding van het gemengde rioolstelsel	<p>Wat hebben we gedaan? In projecten Oosterduin en Geneesherenbuurt worden gescheiden stelsels aangelegd. De voorbereiding is voltooid, de uitvoering nog niet gestart. In Europawijk-Zuid (IVOREZ) is in 2011 over acht hectare ongeveer vijf kilometer gescheiden riolering en 2,5 kilometer drainage (ontwatering) aangelegd. In Delftwijk-Slauerhoff is over 7,5 hectare 1,6 kilometer gescheiden riool aangelegd en 0,8 kilometer drainage. In Delftlaan-Noord (1^e fase) is over 0,4 hectare 400 meter gescheiden riool aangelegd en 200 meter drainage.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Uitvoering afkoppelprojecten Oosterduin en Geneesherenbuurt.</p>	☺
2b. Aanleg milieuvorzieningen (bergbezinkbassins en rioolverruimingen)	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 zijn 2 BBB's (Zuiderzeelaan en Pijnboomstraat) opgeleverd en is ongeveer 1 kilometer riolering verruimd.</p>	☹

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a/2b. Aantal km vernieuwde en verruimde riolering en drainage per jaar	55 km (2010) ¹	55 km (2010)	10 km	12 km (incl. 7 km gescheiden stelsel)	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal gerealiseerde ha afgekoppelde verharding van het gemengd rioolstelsel	10 ha (2010) ¹	10 ha (2010)	15 ha	16 ha	Gemeentelijke registratie
2b. Aantal gerealiseerde bergbezinkbassins en bergbezinkleidingen (BBB/BBL) per jaar ¹	8 (2008)	9 (2010)	3	2	Gemeentelijke registratie

¹ Dit betreft het uitgevoerd beleid vanaf 2007 t/m september 2010 ten opzichte van het totale beleid (20 BBB's per 1-1-2016), zoals gepland in het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2007-2011. De streefwaarden betreffen het restant van het uit te voeren beleid.

Beleidsveld 9.4 Waterwegen

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Betere voorzieningen voor beroeps- en pleziervaart	<p>Wat hebben we bereikt? In 2011 zijn in de Kloppersingel 58 nieuwe afmeervoorzieningen voor pleziervaartuigen gerealiseerd. Dit maakt dat er nu in totaal 448 vaste afmeervoorzieningen zijn gerealiseerd in de gemeente.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Omdat ervoor is gekozen om het restant van de nieuwe afmeervoorzieningen in één project te realiseren wordt dit in 2012 gerealiseerd. In 2011 zijn de wachtplaatsen bij de bruggen voor de beroepsvaart nog niet gerealiseerd. Hiermee wordt in 2012 gestart. Het aanleggen van voorzieningen om in 2012 riviercruiseschepen te ontvangen, vindt ook in 2012 (eerste kwartaal) plaats. De financiering hiervan was vertraagd.</p>	☹
2. Voldoende afvoerend en bergend vermogen van het openbaar water	<p>Wat hebben we bereikt? Doel bereikt; fase I van het baggeronderhoud van de primaire watergangen is afgerond en circa 2,0 hectare extra oppervlaktewater is gerealiseerd voor het versterken van het bergend vermogen van het watersysteem.</p>	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Oordeel varende bezoekers Haarlem over de kwaliteit van de waterwegen rondom Haarlem (rapportcijfer)	7 (2010)	7 (2010)	7+	- ¹	Recreatievaartonderzoek

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Aantal doorvaarten (beroepsvaart, charter en pleziervaartuigen Waarderbrug, waarvoor een brugopening heeft plaatsgevonden) ²	10378 (2008)	10360 (2009) 10339 (2010)	14500	11145	Gemeentelijke registratie (Havendienst)

¹ In 2011 heeft het recreatievaartonderzoek niet plaatsgevonden. In 2012 vindt dit weer plaats.

² Alleen die doorvaarten worden geteld waarvoor een brugopening plaatsvond.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Realiseren van voorzieningen ten behoeve van het watertoerisme, recreatie- en beroepsvaart	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 is het mogelijk gemaakt dat een aantal kleine ondernemers bij de Molenplas en Nieuwe Gracht kleinschalige wateractiviteiten kunnen ontplooiën. Ook in 2012 zal dit plaatsvinden.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Nog niet alle afmeervoorzieningen zijn gerealiseerd. Dit gebeurt in één project in 2012. De wachtplaatsen bij de bruggen worden in plaats van in 2011, in 2012 gerealiseerd, net zoals de voorzieningen om riviercruiseschepen te kunnen ontvangen.</p>	😊
1b. Realiseren van gemeentelijke vaste afmeervoorzieningen voor pleziervaartuigen in grachten en singels	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 is de Kloppersingel volledig voorzien van vaste afmeervoorzieningen.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? De rest van de afmeervoorzieningen worden in 2012 gerealiseerd. Dit door een toezegging van voormalig bestuurder om meer ligplaatsen te zoeken (nota hierover wordt in 2012 naar alle waarschijnlijkheid vastgesteld) en het maken van het realiseren van deze vaste afmeervoorzieningen tot één project (niet meer alleen werk met werk). Op dit moment staan er rond de zeshonderd personen op de wachtlijst bij de Havendienst. De herijking van de nota 'afmeerzones grachten en singels' brengt met zich mee dat er ongeveer zestig plaatsen extra zijn gevonden. Dit omdat de stad al erg vol ligt en verdichting vaak geen optie meer is. De herijking van de nota zal de wachtlijst dus niet kunnen oplossen, alleen iets verbeteren. Als in 2012 alle afmeervoorzieningen zijn gerealiseerd, resteert naar verwachting nog een wachtlijst van vierhonderd aanvragen.</p>	😊
2a. Baggeren van nog niet gebaggerde watergangen	<p>Wat hebben we gedaan? Fase I van het onderhoud van de primaire watergangen is afgerond (het baggeren) en de watergangen zijn overgedragen aan Hoogheemraadschap Rijnland.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Fase II voor de overige watergangen in gang is gezet en zal geheel 2012 in beslag nemen.</p>	😊
2b. Realiseren van extra waterberging en nieuwe waterverbindingen ter compensatie van stedelijke verdichting en ter verbetering van de doorstroming van het waterstelsel	<p>Wat hebben we gedaan? Per 1 januari 2010 is meer extra oppervlaktewater gegraven dan noodzakelijk. De waterbalans is positief. Dit water wordt gebruikt als aanvullende capaciteit voor de waterberging. Indien er in het kader van de watertoets extra verharding wordt gerealiseerd die niet ter plaatse gecompenseerd kan worden, dan wordt de BRC aangesproken. HHRijnland zal de bergingsrekening courant (BRC) op korte termijn actualiseren. De gegevens worden dan doorgenomen met Haarlem.</p>	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1b. Aantal gerealiseerde afmeervoorzieningen in grachten en singels	0 (2005)	154 (2006 – 2009) 236 (2010)	460	448 (totaal)	Gemeentelijke registratie
2b. Aantal ha gegraven extra waterberging	0,0 (2009)	4,5 (2005-2009) 2,0 (2010-2011)	1,2	2,0	Bergings-RekeningCourant

Beleidsveld 9.5 Afvalinzameling en reiniging

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Inzameling en verwerking huishoudelijk fijn en grof afval	<p>Wat hebben we bereikt? In de binnenstad zijn ondergrondse afvalcontainers geïnstalleerd.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Ingebruikname nieuw milieuplein, voorlichtingscampagne afval- en kunststofscheiding.</p>	☹
2. Schone stad	<p>Wat hebben we bereikt? Het beeldgestuurd reinigen is operationeel geworden met een betere sturing op het resultaat en een schonere stad.</p>	☺

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1. Percentage Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over het ontdoen van afval	Huish. afval 80% (2007) Grof vuil 75% (2007)	Huish. afval 80% (2008) 74% (2009) 75% (2010) Grof vuil 75% (2008) 78% (2009) 73% (2010)	≥ 80% ≥ 76%	75% 75%	Omnibusonderzoek
1. Fijn afval: % afvalscheiding door huishoudens	28% (2007)	29% (2008) 28% (2009) 24% (2010)	32%	23%	Spaarnelanden
1. Grof afval: % afvalscheiding door huishoudens	36% (2007)	51% (2008) 45% (2009) 50% (2010)	49%	18%	Spaarnelanden
1. Hoeveelheid afval per inwoner (in kg/jaar)	523 kg (2007)	525 kg (2008) 507 kg (2009) 494 (2010)	495 kg	489 kg	Spaarnelanden
2. Percentage Haarlemmers (redelijk) tevreden onderhoud wijk m.b.t. straatreiniging	63% (2001)	72% (2007) 77% (2008) 76% (2009) 77% (2010)	≥78%	79%	Omnibusonderzoek
2. Objectief gemeten Vervuiling zwerfafval. Schaal: 1 (zeer vuil) tot 5 (zeer schoon)	3,4 (2007)	3,5 (2008) 3,4 (2009) 3,7 (2010)	3,7	3,7	Zwerfafvalmonitor
2. Objectief gemeten Vervuiling onkruid Schaal: 1 (geen/ge-ring onkruid) tot 5 (zeer zwaar onkruid)	2,1 (2007)	2,3 (2008) 2,2 (2009) 3,6 (2010)	2,0	2,8	Onkruidmonitor

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Uitbreiden en inzamelen via ondergrondse containers voor restafval en Textiel, papier, glas en kunststof	<p>Wat hebben we gedaan? Verdere uitrol ondergrondse inzameling inclusief containers voor herbruikbare stoffen.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Financiering voor laatste fase ondergronds nog niet rond.</p>	😊
1b. Verbeteren service en scheiding grof vuil op milieustraat	<p>Wat hebben we gedaan? Gestart is met de realisatie van nieuw milieuplein.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Feitelijke verbeteringen moeten wachten op moment van ingebruikname.</p>	😐
1c. Voorlichting afvalscheiding algemeen en kunststofscheiding in het bijzonder	<p>Wat hebben we gedaan? Start opstellen communicatieplan.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Uitvoeren van communicatiecampagne.</p>	😐
2a. Implementatie beeldgestuurd reinigen	<p>Wat hebben we gedaan? Opleidingen zijn voltooid, evenals uittesten werkmethode in proefgebieden. Monitoring op zwerfafval gestart oktober 2011. Uitrol in 2012.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Beleidsmatige verankering in reinigingsplan.</p>	😐
2b. Voortzetting gesubsidieerde projecten (looptijd 2010-2012) met als doel zwerfafval tegen te gaan	<p>Wat hebben we gedaan? Zie implementatie beeldsturing.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Opstellen reinigingsplan en plan handhaving zwerfafval.</p>	😐
2c. Proef niet chemische onkruidbestrijding	<p>Wat hebben we gedaan? Eerste ervaringen opgedaan in Schalkwijk met gifvrije techniek (heet water).</p>	😊

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1a. Totaal aantal ondergrondse bakken restafval	600 per 01-01-2007	700 (2007) 845 (2008) 1.043 (2009) 1112 (2010) 1221 (2011)	1.457	1221	Spaarnelanden
1a. Percentage huishoudens dat gebruik maakt van een ondergrondse container voor restafval	35% (2006)	40% (2007) 49% (2008) 60% (2009) 75% (2010)	74%	75%	Spaarnelanden
1a. Totaal aantal ondergrondse locaties papier, glas en kunststof (cumulatief) ¹	40 locaties per 01-01-2007	46 (2007) 52 (2008) 81 (2009) 299 (2010) 304 (2011)	90	304	Spaarnelanden

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Beleids- veld	Programma 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving	Rekening	2011		Rekening
		2010	Primaire begroting	Begroting na wijziging	
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>					
9.1	Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid	13.208	8.349	12.208	13.350
9.2	Openbare ruimte bovengronds	39.983	39.991	39.893	45.245
9.3	Openbare ruimte ondergronds	8.214	8.247	8.266	8.539
9.4	Waterwegen	10.088	11.433	10.196	11.536
9.5	Afvalinzameling	18.644	18.562	18.646	19.081
Totaal lasten		90.137	86.581	89.208	97.751
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>					
9.1	Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid	3.705	1.259	2.885	4.833
9.2	Openbare ruimte bovengronds	2.378	630	3.825	4.517
9.3	Openbare ruimte ondergronds	11.948	9.816	9.445	9.826
9.4	Waterwegen	761	515	536	1.732
9.5	Afvalinzameling	19.199	18.919	19.399	19.560
Totaal baten		37.991	31.139	36.090	40.468
Totaal saldo exclusief mutaties reserves		52.146	55.442	53.118	57.283
Toevoeging aan reserves		4.304	164	7.418	8.006
Algemene reserve					1.907
Reserve WMO					20
Budgetoverheveling					2.189
Bodemprogramma					588
Baggeren					2.672
Omslagwerken Waarderpolder					164
Onderhoud Reinaldapark					380
Onttrekking aan reserves		6.161	697	7.718	7.718
Reserve WMO					20
Budgetoverheveling					2.793
Baggeren					740
Ronde Raaksbruggen					1.488
Openbare ruimte Raaks					511
Omslagwerken Waarderpolder					1.041
Vastgoed					448
Inhuur tijdelijk personeel					592
Haarlem Klimaat Neutraal					85
Saldo inclusief mutaties reserves		50.289	54.909	52.818	57.571

Analyse saldo programma 9

Het programma Kwaliteit fysieke leefomgeving sluit met een nadelig saldo van € 57,5 miljoen. Dit is € 4,7 miljoen nadeliger dan het geraamde tekort.

Nadelen

Dit beleidsveld heeft geresulteerd in een hoger tekort van € 4,9 miljoen vooral door een overschrijding van de kosten op onderhoud wegen, straten en pleinen van € 3,9 miljoen.

In het meerjarenprogramma Beheer en onderhoud is een hoger bedrag opgenomen dan in de exploitatiebegroting in verband met de systematiek van overprogrammering, die is ingezet vanuit de wens anticyclisch te investeren, door gunstige marktomstandigheden.

Om te beoordelen of de budgetoverschrijding veroorzaakt wordt doordat meer opdrachten zijn verstrekt of projecten duurder zijn uitgevallen, is nader onderzoek gedaan. Uit de analyse blijkt dat er feitelijk meer projecten zijn uitgevoerd voor een bedrag van € 3,2 miljoen, waarmee het anticyclisch investeren gerealiseerd is. Hiermee is een voorschot genomen op de geplande projecten voor 2012.

Ten tijde van de Bestuursrapportage-2 van 2011 was de inschatting nog dat het budget niet zou worden overschreden. Omdat in 2011 de winter is uitgebleven konden meer projecten gerealiseerd worden. Ook in tegenstelling tot andere jaren is meer ingezet op zogenaamde 'bulk-projecten', zoals onderhoud en vervanging van asfalt en open verhardingen en dagelijks onderhoud voor ongeveer € 800.000.

Daarnaast zijn ook meer beheerprojecten openbaar groen uitgevoerd dan waarmee rekening was gehouden voor 2011. Projecten uit de jaarschijf 2012 zijn eerder gestart en er is meer ingezet op zogenaamde bulkprojecten op het gebied van dagelijks onderhoud. De hogere lasten bedragen € 483.000. Dit geldt ook voor onderhoud speelgelegenheden, waarbij voor € 200.000 onderhoudskosten zijn gerealiseerd, die voor 2012 geprogrammeerd stonden. De totale overschrijding op speelgelegenheden is € 515.000.

Bijzondere lasten

Als gevolg van de afboeking van materiële vaste activa als toegelicht in deel 1, uitkomsten jaarrekening op hoofdlijnen, zijn er extra lasten gerealiseerd van € 888.000, die zijn verantwoord op programma 10.

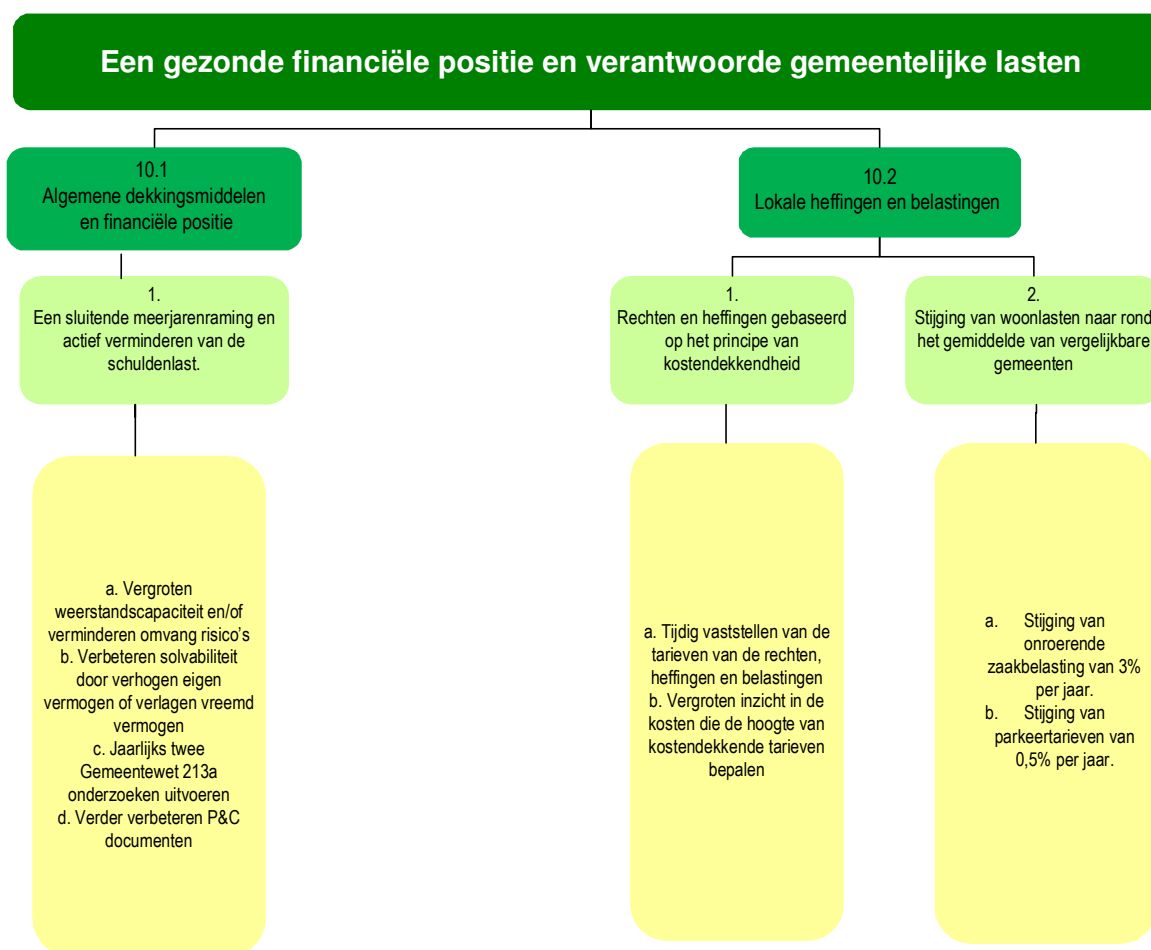

Verjaardag van de stad, 23 November

Foto: Jurriaan Hoefsmit

Programma 10 Financiën / Algemene dekkingsmiddelen

Commissie Beheer
(Coördinerende) Portefeuille(s) Financiën en Personeel
Afdeling(en) Concernstaf, Middelen en Services

Realisatie programmadoelstelling (missie)

Programmadoelstelling: Een gezonde financiële positie en verantwoorde gemeentelijke lasten.

Gemeenten hebben al een paar jaar te maken met zwaar weer. Zo werd op het moment dat de programmabegroting 2011-2015 werd gepresenteerd aan de gemeenteraad duidelijk dat er nog meer kortingen aan kwamen vanuit het rijk zoals de korting op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Wet werk en bijstand (Wwb). Ook in de begroting zelf waren diverse tegenvallers aangekondigd zoals tegenvallende parkeeropbrengsten en bijdragen aan Spaarnelanden. Om het voorziene tekort te dekken is ingestemd met aanvullende bezuinigingen en een extra dotatie aan de algemene reserve. Gedurende 2011 is de gemeente verder geconfronteerd met een aantal tegenvallers waarvoor niet altijd dekking kon worden aangegeven, waardoor een negatief rekeningsaldo was voorzien. Het operationele resultaat van de jaarrekening (resultaat uit normale bedrijfsvoering) sluit met

een nadelig saldo van € 7 miljoen na mutatie reserves. Dit betekent dat het resultaat afgerond € 609.000 nadeliger is uitgevallen dan geraamd en per saldo weinig afwijkt van het saldo van de begroting na laatste wijziging.

Conform afspraken uit het coalitie akkoord is de opbrengst uit precario op kabels en leidingen toegevoegd aan de algemene reserve als een van de middelen om de schuldenlast van de gemeente Haarlem terug te dringen. Ook zijn de belastingen met inflatie gecorrigeerd en zijn de OZB en de precario op kabels en leidingen met 3% boven inflatie gecorrigeerd.

Topindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
Oordeel provincie over financiële positie	Matig (2006)	Matig (2007) Redelijk (2008) Redelijk (2009) Redelijk (2010)	Redelijk	Redelijk	Provincie
Omvang vaste schuld (mln) ¹	332 (2006)	339 (2007) 326 (2008) 401 (2009) 440 (2010)	438	440	Programmabegroting/jaarrekening
Omvang algemene reserve (mln)	-20 v (2007)	-27 v (2008) -41 v (2009) -42 v (2010)	-39 v	-49 v	Programmabegroting/jaarrekening

Beleidsveld 10.1 Algemene dekkingsmiddelen en financiële positie

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Een sluitende meerjarenraming en actief verminderen van de schuldenlast	<p>Wat hebben we bereikt? Conform afspraken uit het coalitie akkoord is de opbrengst uit precario op kabels en leidingen toegevoegd aan de algemene reserve als een van de middelen om de schuldenlast van de gemeente Haarlem terug te dringen.</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Bij het opstellen van de begroting 2011 was er geen sprake van een sluitende begroting en zou er slechts met aanvullende maatregelen sprake zijn van een positief resultaat. Echter bij de 2^e bestuursrapportage is al gebleken dat er geen sprake zou zijn van een positief resultaat. Ook bij de rekening is gebleken dat 2011 wordt afgesloten met een negatief saldo. Hierover wordt in hoofdstuk 1.3 een nadere toelichting gegeven.</p>	😊

In de programmabegroting van 2011-2015 is geen effectindicator opgenomen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Vergroten weerstandscapaciteit en/of verminderen omvang risico's	<p>Wat hebben we gedaan? De risico's die de gemeente loopt worden doorlopend in kaart gebracht, daarnaast wordt en worden waar mogelijk maatregelen getroffen om risico's te verminderen. De algemene reserve wordt in Haarlem als weerstandscapaciteit gehanteerd. Deze is in het afgelopen jaar toegenomen. Daarnaast is de weerstandscapaciteit toegenomen.</p>	😊
1b. Verbeteren solvabiliteit door verhogen eigen vermogen of verlagen vreemd vermogen	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 is de nota beleid verlagen schuldpositie (2011/149232) met de raad besproken waarin wordt uitgelegd welke maatregelen er in de komende jaren genomen zullen gaan worden om de schuldpositie van de gemeente Haarlem te verbeteren.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Ondanks de inzet van het college is –vooral door de economische recessie- het eigen vermogen in het afgelopen jaar afgenomen en het vreemd vermogen verder verhoogd zoals blijkt uit hoofdstuk 4.1 Balans.</p>	😞
1c. Jaarlijks twee Gemeentewet 213a onderzoeken uitvoeren	<p>Wat hebben we gedaan? In 2011 zijn de twee geplande 213a onderzoeken uitgevoerd; Vtu/Vat en effectiviteit uitvoering hondenbeleid. De raad is inmiddels geïnformeerd over de uitkomst van het onderzoek naar hondenbeleid. Het rapport en verbeterplan aangaande het 213a onderzoek Vtu/Vat is inmiddels uitgevoerd en is vastgesteld en toegezonden aan commissie bestuur.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Naast de uitgevoerde onderzoeken lopen er nog een tweetal onderzoeken door vanuit 2011. Dit zijn de 213a onderzoeken naar afvalstoffenheffing en erfpacht. Deze worden in 2012 afgerond.</p>	😊
1d. Verder verbeteren P&C-documenten	<p>Wat hebben we gedaan? In het najaar 2011 is het uitvoeringsprogramma 'Haarlem presteert beter' ingezet. Als onderdeel van de verbetering van de bedrijfsvoering is ondermeer de basisregistratie vaste activa integraal beoordeeld en kritisch getoetst. Verder zijn de gehanteerde afschrijvingstermijnen voor de materiële vaste activa aan de tabel afschrijvingstermijnen zoals opgenomen in de Financiële beheersverordening (2007). Daarnaast is bij het opstellen van het jaarverslag extra aandacht besteed aan de aanbevelingen uit het RKC rapport 'Blinde Vlekken'.</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Ondanks dat er verhoogde aandacht is voor het verbeteren van de bedrijfsvoering zijn er nog diverse aspecten waaraan extra aandacht besteed dient te worden, zoals bijvoorbeeld het budgetbeheer.</p>	😐

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2011	Realisatie 2011	Bron
1c. Aantal onderzoeken Gemeentewet 213a	2 (2008)	1 (2009) 1 (2010)	2	2	Gemeentelijke registratie

Beleidsveld 10.2 Lokale heffingen en belastingen

Wat hebben we bereikt?

Doel		2011
1. Rechten en heffingen gebaseerd op het principe van kostendekkendheid	<p>Wat hebben we bereikt? De kostendekkendheid van de volgende verschillende rechten en heffingen zijn conform het VNG model in bijlage 6.9 opgenomen: afvalstoffenheffing, rioolheffing, bouwleges (wabo), burgerleges en lijkbezorgingsrechten (waaronder grafleges).</p> <p>Wat hebben we niet bereikt? Voor het reinigingsrecht, de haven- en marktgeldengelden is in het jaarverslag 2011, in de paragraaf lokale heffingen, de kostendekkendheid aangegeven. Hiervoor heeft de VNG nog geen modellen ontwikkeld.</p>	☹
2. Stijging van woonlasten naar rond het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten	<p>Wat hebben we bereikt? In vergelijking met andere 100.000+ gemeenten nam Haarlem in 2011 precies een middenpositie in. De inwoners van 17 gemeenten zijn duurder uit en van 17 gemeenten voordeliger.</p>	☺

In de programmabegroting van 2011-2015 is geen effectindicator opgenomen.

Meer gedetailleerde informatie over rechten, heffingen en belastingen is te vinden in de paragraaf lokale lasten in deel 3 van dit jaarverslag.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Prestatie		2011
1a. Tijdig vaststellen van de tarieven van de rechten, heffingen en belastingen	<p>Wat hebben we gedaan? De tarieven van de rechten, heffingen en belastingen zijn tijdig vastgesteld. Daarnaast zijn ook wijzigingen en bijbehorende verordeningen tijdig vastgesteld.</p>	☺
1b. Vergroten inzicht in de kosten die de hoogte van de kostendekkende tarieven bepalen	<p>Wat hebben we gedaan? In de begroting 2011 en de jaarrekening 2011 zijn de volgende rechten en heffingen, conform het rekenmodel van de VNG, opgenomen: afvalstoffenheffing, rioolheffing, bouwleges (wabo), burgerleges en lijkbezorgingsrechten (waaronder grafleges).</p> <p>Wat hebben we niet gedaan? Voor het reinigingsrecht, de haven- en marktgeldengelden is in de jaarrekening 2011, in de paragraaf lokale heffingen, de kostendekkendheid aangegeven. Hiervoor heeft de VNG nog geen modellen ontwikkeld.</p>	☹
2a. Stijging van onroerende zaakbelasting van 3% per jaar	<p>Wat hebben we gedaan? De belastingtarieven zijn in 2011 gecorrigeerd met 1,5% voor inflatie. Daarnaast is het tarief OZB op grond van het coalitie akkoord 'Het oog op morgen' met 3% verhoogd, evenals de precariobelasting op kabels en leidingen.</p>	☺
2b. Stijging van parkeertarieven van 0,5% per jaar	<p>Wat hebben we gedaan? De belastingtarieven zijn in 2011 met 1,5% voor inflatie gecorrigeerd. Op grond van het coalitie akkoord 'Het oog op morgen' zijn de tarieven van de parkeerbelasting met 0,5% boven inflatie verhoogd.</p>	☺

In de programmabegroting van 2011-2015 is geen prestatie-indicator opgenomen.

Meer gedetailleerde informatie over rechten, heffingen en belastingen is te vinden in de paragraaf lokale lasten in deel 3 van dit jaarverslag.

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

Beleids- veld	Programma 10 Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2010	2011		Rekening
			Primaire begroting	Begroting na wijziging	
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>					
10.1	Algemene dekkingsmiddelen	10.213	6.472	9.113	19.835
10.2	Lokale heffingen en belastingen	4.448	8.081	3.788	4.583
Totaal lasten		14.661	14.552	12.901	24.418
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>					
10.1	Algemene dekkingsmiddelen	205.243	199.484	200.268	206.987
10.2	Lokale heffingen en belastingen	37.498	36.473	38.277	38.668
Totaal baten		242.741	235.956	238.544	245.655
Totaal saldo exclusief mutaties reserves		-228.079	-221.404	-225.644	-221.237
Toevoeging aan reserves		6.209	619	15.831	15.831
Algemene reserve					7.726
Budgetoverheveling					681
Organisatiefricties					2.858
Reserve ISV					3.830
Nieuw Beleid 2011					215
Projectenreserve Haarlem					21
Afbouw precario ondergrondse leidingen					500
Onttrekking aan reserves		5.605	250	15.998	15.548
Algemene reserve					3.167
Budgetoverheveling					657
Organisatiefricties					1.325
Resultaat na bestemming					7.238
BTW-Compensatiereserve					2.721
Opleiding, opheffing IZ					440
Saldo inclusief mutaties reserves		-227.476	-221.035	-225.811	-220.954

Analyse saldo programma 10

Het programma Financiën, algemene dekkingsmiddelen sluit met een voordelig saldo van €221 miljoen. Dit is € 4,8 miljoen nadeliger dan het geraamde overschot.

Nadelen

Als onderdeel van de uitvoering van de verbetering van de bedrijfsvoering is onder meer de basisregistraties vaste activa (boekwaarden en investeringen) integraal beoordeeld en kritisch getoetst aan het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten. Uit deze beoordeling is gebleken dat van een groot deel van de veelal oudere geactiveerde investeringen het bestaan niet meer vastgesteld kon worden en blijkt dat deze veelal door nieuwe investeringen zijn vervangen. Om die reden is er de verplichting de resterende boekwaarden van deze activa ten laste van het resultaat over 2011 af te boeken. De totale afwaardering van deze activa bedraagt € 3,4 miljoen. In de toelichting bij de balans zijn de afwaarderingen per rubriek gespecificeerd.

Voorts zijn de gehanteerde afschrijvingstermijnen voor de materiële vaste activa getoetst aan de tabel afschrijvingstermijnen zoals opgenomen in de Financiële beheersverordening (2007). Voor

investerings in economisch nut waarvan de geldende afschrijvingsduur de ouderdom van het vast actief overschrijdt, ontbreekt een resterende afschrijvingsduur waartegen de restant boekwaarde kan worden afgeschreven. In het geval deze activa ook geen resterende economische gebruiksduur hebben, is er de verplichting de boekwaarden ten laste van het resultaat over 2011 af te boeken. De totale afwaardering van deze activa bedraagt € 7,4 miljoen. In de toelichting bij de balans zijn de afwaarderingen per rubriek gespecificeerd. De grootste afwaardering is de balanspost bedrijfsgebouwen en wordt veroorzaakt door het terugbrengen van de afschrijftermijnen schoolgebouwen van zestig jaar naar veertig jaar. Per saldo leidt deze afwaardering tot een nadeel van € 10,8 miljoen.

Per programma zijn hierna de afwaarderingen gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

Programma 1	1
Programma 2	69
Programma 4	6.674
Programma 5	1.240
Programma 6	1.449
Programma 8	24
Programma 9	888
Programma 10	461
	10.806

Een ander nadeel is ontstaan doordat een niet geraamde dotatie gedaan moest worden aan de voorziening belastingdebiteuren op basis van de ouderdom van de belastingvorderingen voor een bedrag van € 392.000.

Voordelen

De Algemene uitkering is over 2011 € 2,1 miljoen hoger uitgevallen dan de raming. Op grond van de decembercirculaire 2011 is de uitkeringsfactor verhoogd en daarna zijn de verdeelmaatstaven aangepast. Op basis van diezelfde circulaire is de uitkering over 2010 ruim € 1 miljoen hoger berekend.

Over 2009 werd rekening gehouden met een nadelig effect van ruim € 500.000. De vaststelling over 2009 resulteerde echter in een nadeel van € 34.000 derhalve bijna € 500.000 voordeliger dan geraamd. Per saldo een incidenteel voordeel van € 3,6 miljoen.

Op de balans waren vooruit ontvangen subsidies ISV ad € 1,803 miljoen opgenomen. Inmiddels geldt er geen bestedingsverantwoording meer voor deze middelen, waardoor ze niet meer als verplichting gereserveerd kunnen blijven en is dit bedrag vrijgevallen.

Voor wat betreft de lokale heffingen is een hogere opbrengst van de Onroerende Zaakbelastingen niet-woningen gerealiseerd van € 742.000, vrijwel volledig veroorzaakt door nog opgelegde aanslagen in 2011 over voorgaande jaren.

In 2012 is inzake de afwikkeling van het Sportbesluit en BTW compensatiefonds een heffingsrente ontvangen van € 325.000. Deze rentebate was niet geraamd.

Bijzondere lasten

Als gevolg van de afboeking van materiële vaste activa als toegelicht in deel 1, uitkomsten jaarrekening op hoofdlijnen, zijn er extra lasten gerealiseerd van € 461.000, die reeds zijn verantwoord op programma 10.

Deel 3

Paragrafen

3.0 Inleiding

In dit deel van het jaarverslag komt een aantal wettelijk voorgeschreven paragrafen aan de orde:

- lokale heffingen;
- weerstandsvermogen;
- onderhoud kapitaalgoederen;
- financiering;
- bedrijfsvoering;
- verbonden partijen;
- grondbeleid.

In de paragrafen komen onderwerpen aan de orde die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. De paragrafen bevatten de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en de lokale heffingen en vallen daarom onder de beleidsbegroting. Via deze paragrafen kan de raad ook hier nadrukkelijk zelf de beleidsuitgangspunten vaststellen. Het gaat bijvoorbeeld om het aangeven van het beleid over het weerstandsvermogen: wat vindt de raad een verstandige spaarpot voor toekomstige tegenvallers?, zo staat in de toelichting op deze wet. Hoewel deze tekst verwijst naar de begroting moet in het jaarverslag ook over deze onderwerpen verantwoording worden afgelegd.

“Gezien het belang van inzicht in de financiële positie, mede met het oog op de continuïteit van de gemeente, dient de gemeente voldoende aandacht te besteden aan de financiële positie. Speciale aandacht dient gegeven te worden aan de investeringen, financiering, reserves en voorzieningen. Samen met het overzicht van baten en lasten is de uiteenzetting van de financiële positie het deel van de begroting dat de basis vormt voor de controle van de rechtmatigheid en het getrouwe beeld van de jaarrekening door de accountant.

Het college haalt bovenstaande passages uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) aan, omdat in 2011 door de gemeenteraad is gesproken over het belang van een goed inzicht in de financiële positie. In het najaar van 2011 kwam de door een extern bureau geïntroduceerde - en door een aantal grote gemeente ingevoerde - ‘stresstest’ in de publiciteit. Door de raad zijn vragen gesteld over het al dan niet invoeren van deze test in Haarlem.

Doel van de stresstest is om de ontwikkeling van de financiële positie van een gemeente te bewaken.

Het college onderschrijft het belang om financiële risico's en kwetsbaarheden in de financiële positie van de gemeente inzichtelijk te maken, waardoor tijdig beheersmaatregelen kunnen worden genomen. In het licht van de kredietcrisis, de noodzakelijke bezuinigingen en het wijzigend risicoprofiel van de gemeente door de komst van drie decentralisatie uitkeringen van het Rijk naar de gemeente geldt dit nog meer dan voorheen.

In deze inleiding op de verplichte paragrafen wordt de meerjarenraming daarom in verband gebracht met de risicoparagraaf en het weerstandsvermogen. Daarbij wordt ook de netto schuldpositie van Haarlem betrokken.

De paragrafen geven samen met de meerjarenbegroting inzicht in een aantal belangrijke indicatoren om de financiële positie van de gemeente te kunnen bepalen. Daarbij is het van belang om inzicht te hebben in de financiële flexibiliteit van de gemeente.

Belangrijke indicatoren om de financiële positie te kunnen bepalen zijn:

- Beïnvloedbaarheid van de lokale lasten;
- Beschikbare weerstandscapaciteit;
- Onderhoudssituatie;
- Schuldratio;
- Renterisiconorm;
- Resultaten grondexploitaties;
- Meerjarenbegroting;

- Beoordeling provincie.

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn kritisch beoordeeld op deze indicatoren. In onderstaand overzicht worden de resultaten samengevat, waarna de score op elke indicator kort wordt toegelicht.

	Indicator	Gunstig	Neutraal	Ongunstig
1	Beïnvloedbaarheid lokale lasten			
2	Beschikbare weerstandscapaciteit			
3	Onderhoudssituatie			
4	Schuldratio			
5	Renterisiconorm			
6	Resultaten grondexploitaties			
7	Meerjarenbegroting			
8	Beoordeling provincie			

1. Lokale lasten

De indicator lokale lasten laat zien of mogelijke toekomstige tegenvallers opgevangen kunnen worden door een verhoging van de lokale lasten. De lokale lasten kunnen worden uitgesplitst in woonlasten en overige lasten.

De woonlasten van de grote gemeenten worden jaarlijks vergeleken. In 2011 nam Haarlem een middenpositie in. De overige heffingen zijn over het algemeen nog niet geheel kostendekkend, maar in de meerjarenraming worden deze wel gefaseerd meer kostendekkend gemaakt, waardoor de flexibiliteit hiervan afneemt.

2. Weerstandscapaciteit

In de paragraaf weerstandsvermogen is de benodigde weerstandscapaciteit op € 31,5 miljoen berekend. De beschikbare weerstandscapaciteit in 2011 bedraagt € 49,4 miljoen. Dit is uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen van 1,57 en dat is ruim voldoende.

Dat betekent dat er nog flexibiliteit is om mogelijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het weerstandsvermogen onvoldoende wordt.

3. Onderhoud

Een van de indicatoren om te weten of de begroting materieel sluitend is, is het vermogen van de gemeente om te voorzien in het onderhoud van de kapitaalgoederen. In Haarlem is sprake van achterstallig onderhoud. Dat betekent dat er extra inspanningen moeten worden verricht om het achterstallig onderhoud in te lopen. Uit de paragraaf kapitaalgoederen blijkt dat het achterstallig onderhoud in 2011 verder is ingelopen van € 64 miljoen in 2010 naar € 48,7 miljoen in 2011.

4. Schuldpositie

Als beleid is vastgelegd dat de schuldratio (dit is de netto schuld gedeeld door de totale exploitatielasten) op termijn lager dan 100% moet zijn. Als het percentage boven de 100% komt, maar nog beneden de 150% bevindt de gemeente zich in de oranje zone (aandacht vereist) en als de schuldratio hoger dan 150% bevindt de gemeente zich in de rode zone (onvoldoende). De schuldratio is toegenomen van 117% in 2011 naar 123% in 2012.

5. Renterisiconorm

De maximaal toegestane omvang van langlopende financiering is gekoppeld aan de renterisiconorm. Deze geeft het maximaal geleende bedrag per jaar dat aan rentewijziging onderhavig mag zijn. Deze bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Voor Haarlem lag de norm op € 87 miljoen in 2011. Het bedrag waarvoor risico werd gelopen bedroeg € 32 miljoen.

6. Grondexploitaties

De indicator voor grondexploitaties is ongunstig (weinig financiële flexibiliteit) door:

- de nadelige realisatie over 2011 (€ 2,9 miljoen toekomstige verliezen);
- de economische vooruitzichten op grondexploitaties en vastgoedtransacties;
- het perspectief dat verliezen niet meer ten laste van de reserve grondexploitatie kunnen worden gebracht. Het saldo bedraagt € 190.000.

Een nuancering bij deze indicatie: Haarlem stelt de prognoses behoedzaam op, waarmee de kans op tegenvallers wordt beperkt.

7. Meerjarenraming

Haarlem kent een sluitende meerjarenraming, waar in latere jaarschijven nog enige ruimte beschikbaar is. Daar staat tegenover dat de uitwerking van verdere bezuinigingen van het Rijk nog niet bekend is en dat vanaf 2011 invulling wordt gegeven aan een majeure bezuinigingsoperatie oplopend tot € 35 miljoen per 2018.

8. Oordeel provincie

Elk jaar geeft de provincie, als toezichhouder, een oordeel over de financiële positie van de gemeente. De provincie heeft de financiële positie van 2011 als redelijk beoordeeld.

Conclusie

Op basis van de scores van verschillende indicatoren beoordeelt het college de ontwikkeling van de financiële positie van Haarlem als zijnde neutraal. Aandachtspunten zijn met name het achterstallig onderhoud van de stad en de verwachte resultaten op de grondexploitaties. Door een verdere stijging van de lokale lasten, zoals voorzien in de begroting 2012, wordt ook de beïnvloedbaarheid van de lokale lasten minder.

3.1 Lokale heffingen

De gemeentelijke heffingen zijn, naast de doeluitkeringen van het Rijk en de algemene uitkering uit het gemeentefonds, een belangrijke bron van inkomsten. Er zijn twee gemeentelijke heffingen: rechten en belastingen. Bij de rechten is sprake van een tegenprestatie van de gemeente en mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor de uitoefening van de taak. Dat wil zeggen: de kostendekkendheid mag niet meer dan honderd procent zijn. Bij de belastingen is er geen directe relatie met een prestatie van de gemeente.

Haarlem heeft de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) en het opleggen van de aanslagen en de invordering van onroerende zaakbelasting (OZB), roerende woon- en bedrijfsruimte belasting, afvalstoffenheffing, rioolheffing, reinigingsrecht, precariobelasting (deels), hondenbelasting en reclamebelasting ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling, Cocensus. Ook de afhandeling van de kwijtscheldingsverzoeken gebeurt door Cocensus.

3.3.1 Verantwoording uitvoering

Voor de uitvoering van deze belastingen is een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Cocensus gesloten. In 2011 zijn hierin geen belangrijke wijzigingen aangebracht. De uitvoering van deze overeenkomst is volgens ons oordeel conform de afspraken uitgevoerd.

Aanslagoplegging:

In de DVO is opgenomen dat 95% van de belastingplichtigen de aanslagoplegging voor 1 maart van het belastingjaar heeft ontvangen. In 2011 is voor 1 maart 97% opgelegd. Hiermee is aan de opgenomen doelstelling vanuit het DVO voldaan.

Afhandeling bezwaarschriften:

In totaal zijn over 2011 3.966 bezwaarschriften ontvangen, waarvan 1.811 gericht op de WOZ-beschikkingen en 2.155 op de verschillende heffingssoorten (de belastingaanslag als zodanig). Van de WOZ-bezwaren is 96% afgedaan en van de heffingsbezwaren is 97% afgedaan. De nog te behandelen bezwaarschriften zijn van recente datum en afdoening wacht nog op afronding van overleg met betrokkenen.

Kwijtschelding:

Er zijn 4.805 verzoeken ontvangen over 2011. Hiervan zijn er 1.667 geautomatiseerd kwijtgescholden. Van de resterende 3.138 verzoeken zijn er 3.042 afgehandeld (97%).

In 107 gevallen is tegen afwijzing administratief beroep aangetekend. Hiervan zijn er 81 afgehandeld (76%).

Invordering:

Van de totaal in te vorderen belastingen en rechten is 97% ingevorderd.

Voor de uitvoering van de WOZ geldt dat van de totale geraamde waarde van € 22.278 miljoen, nu € 22.396 beschikt is, dus meer dan 100%. Verwacht wordt dat de beschikte waarde nog oploopt tot € 22.565 miljoen.

Daarnaast is van de Waarderingskamer een oordeel ontvangen over de uitvoering van de Wet WOZ. Op basis van het meest recente onderzoek in 2011 is het oordeel bijgesteld van 'naar behoren' naar het oordeel 'goed'.

3.1.2 Tarievenbeleid

Het tarievenbeleid in Haarlem is gebaseerd op twee uitgangspunten: kostendekkendheid en inflatiecorrectie. De belastingtarieven zijn in 2011 gecorrigeerd met 1,5% voor inflatie. Daarnaast is het tarief OZB op grond van het coalitieakkoord verhoogd met 3%, evenals de precariobelasting op kabels en leidingen. Omdat de woningen met 1,7% in waarde zijn gedaald is het tarief met 1,7% verhoogd, waardoor de uiteindelijke tariefstijging 6,2% bedroeg, waarvan 4,5% een reële woonlasten stijging is. Een verantwoording van de gerealiseerde opbrengsten versus geraamde opbrengsten is opgenomen in paragraaf 3.1.3.

Voor wat betreft de rechten is kostendekkendheid het uitgangspunt. Kostendekkendheid houdt in dat de tarieven zo vastgesteld worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten niet overschrijden.

In de navolgende tabel is de kostendekkendheid van de rechten opgenomen. Daarbij zijn de ramingen 2011 (inclusief suppletoire bijstellingen) vergeleken met de realisatie (nacalculatie). Bijzonderheden worden toegelicht. In het kader van de bepaling van de kostendekkendheid kunnen opbrengsten afwijken van het overzicht belastingen en heffingen. Bij baten en lasten wordt bijvoorbeeld ook rekening gehouden met toevoegingen en onttrekkingen aan voorzieningen, terwijl in het overzicht van belastingen en heffingen uitsluitend de belastingopbrengsten zijn vermeld.

Overzicht lasten en baten riolering

bedragen x € 1.000

	Begroting 2011	Rekening 2011
Opbrengst totaal	9.200	9.116
Lasten totaal	9.419	9.135
Kostendekkendheid	99,80%	99,80%

Voor een verdere onderbouwing wordt verwezen naar de bijlage Kostenonderbouwing heffingen conform model VNG. De kostendekkendheid van 99,8% is gerealiseerd met een onttrekking aan de voorziening van € 710.000. Het saldo van de voorziening is € 255.000 negatief. Dit saldo moet de komende jaren weer geëgaliseerd worden.

Overzicht lasten en baten afvalstoffenheffing

bedragen x € 1.000

	Begroting 2011	Rekening 2011
Opbrengst totaal	18.055	17.947
Lasten totaal	19.327	18.920
Kostendekkendheid	94,90%	94,90%

Voor een verdere onderbouwing wordt verwezen naar de bijlage Kostenonderbouwing heffingen conform model VNG. De kostendekkendheid van 94,9% is gerealiseerd met een onttrekking aan de voorziening van € 640.000. Het saldo van de voorziening is € 505.000 negatief. Dit saldo moet de komende jaren weer geëgaliseerd worden.

Overzicht lasten en baten bedrijfsafval (reinigingsrecht)

bedragen x € 1.000

	Begroting 2011	Rekening 2011
Opbrengst totaal	584	538
Lasten totaal	698	697
Kostendekkendheid	83,70%	77,20%

De gemeente stopt met ingang van 1 januari 2012 met inzameling van bedrijfsafval. De gemeente heeft eind 2010 de afnemers aangeschreven en in de gelegenheid gesteld elders contracten aan te gaan. De raming is hierop niet aangepast.

Overzicht lasten en baten Wabo

bedragen x € 1.000

	Begroting 2011	Rekening 2011
Opbrengst totaal	3.935	2.903
Lasten totaal	6.257	5.601
Kostendekkendheid	63,00%	65,00%

Voor een verdere onderbouwing wordt verwezen naar de bijlage Kostenonderbouwing heffingen conform model VNG. Door o.a. stagnatie in de bouwmarkt is de werkelijke opbrengst bouwleges lager dan de raming. Het blijkt dat met name de grote projecten vertragen. De lasten zijn ook lager omdat er minder uren gerealiseerd hoefden te worden, waardoor het dekkingspercentage op peil blijft.

Overzicht lasten en baten leges dienstverlening

bedragen x € 1.000

	Begroting 2011	Rekening 2011
Opbrengst totaal	2.941	2.968
Lasten totaal	4.418	4.555
Kostendekkendheid	67,00%	65,00%

Voor een verdere onderbouwing wordt verwezen naar de bijlage Kostenonderbouwing heffingen conform model VNG.

Overzicht lasten en baten begraven

bedragen x € 1.000

	Begroting 2011	Rekening 2011
Opbrengst totaal	858	876
Lasten totaal	1.669	1.986
Kostendekkendheid	51,00%	44,00%

Voor een verdere onderbouwing wordt verwezen naar de bijlage Kostenonderbouwing heffingen conform model VNG.

Overzicht lasten en baten haven

bedragen x € 1.000

	Begroting 2011	Rekening 2011
Opbrengst totaal	536	659
Lasten totaal	1.836	2.013
Kostendekkendheid	29,00%	33,00%

De baten zijn hoger dan geraamd vanwege meer inkomsten uit pleziervaart o.m. vanwege het goede voorseizoen. De personeelslasten zijn hoger dan geraamd vanwege vervanging van langdurig zieken.

Overzicht lasten en baten markt

bedragen x € 1.000

	Begroting 2011	Rekening 2011
Opbrengst totaal	335	334
Lasten totaal	473	470
Kostendekkendheid	71,00%	71,00%

Voor een verdere onderbouwing wordt verwezen naar de bijlage Kostenonderbouwing heffingen conform model VNG.

3.1.3 Ontwikkelingen in 2011

Invoering maximumtarief rijbewijs

Voor 2011 is door het Rijk een wettelijk maximumtarief ingesteld van 36 euro.

Identiteitskaarten

Als gevolg van een arrest van de Hoge Raad, waarin bepaald is dat identiteitsbewijzen gratis verstrekt moeten worden, hebben gemeenten in 2011 tijdelijk geen leges geheven voor afgegeven Nationale Identiteitskaarten. Met een spoedwet heeft de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken (Donner) in een hele korte termijn een einde gemaakt aan de gratis verstrekking. De, door de gratis verstrekking, gederfde legesbaten konden gemeenten bij het Rijk declareren. Voor de gemeente Haarlem bedroeg het nadeel rond € 78.000. Dit bedrag is in 2011 volledig bij het Rijk gedeclareerd en ook volledig door het Rijk vergoed. Per saldo zijn de financiële consequenties voor Haarlem dus budgetneutraal.

Actuele ontwikkelingen in Haarlem

- In 2011 is de roerende woon- en bedrijfsruimtebelasting opnieuw ingevoerd.
- De invoering van een zogenaamde BIZ-heffing (Bedrijfsindustriële Zone) voor de Waarderpolder is in 2011 niet doorgestaan, door het ontbreken van voldoende draagvlak in 2010. De heffing wordt met ingang van 2012 wel van kracht, omdat een in 2011 gehouden draagvlakmeting wel tot een positieve uitkomst heeft geleid. De heffing draagt bij aan de collectieve beveiliging van het bedrijventerrein Waarderpolder.
- Er is onderzoek uitgevoerd naar alternatieve heffingsmaatstaven voor de rioolheffing. Conform het voorstel van het college is besloten de bestaande maatstaf te handhaven, te weten een vast bedrag per aansluiting.
- Er is onderzoek uitgevoerd naar een alternatieve maatstaf voor de toeristenbelasting. Conform het voorstel van het college is besloten de bestaande maatstaf te handhaven, te weten een vast bedrag per overnachting, gedifferentieerd naar hotel of camping.

3.1.4 Opbrengsten belastingen en heffingen

In de navolgende tabel zijn de opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en heffingen opgenomen. Daarbij zijn ter vergelijking de cijfers uit de begroting 2011 (inclusief suppletoire bijstellingen) en de rekening 2010 meegenomen. De afwijkingen worden vervolgens toegelicht.

Opbrengst gemeentelijke belastingen en heffingen

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting	Rekening	Begroting -
	2010	2011	2011	Rekening
Belastingen				
OZB-woningen	29.759	17.360	17.337	23
OZB- niet woningen eigenaren	0	8.013	8.324	-311
OZB-niet woningen gebruikers	0	5.378	5.809	-431
Hondenbelasting	497	558	504	54
Toeristenbelasting	518	557	557	1
Precario ondergrondse infrastructuur	4.376	4.560	4.555	5
Overig precario	814	709	574	135
Parkeerbelasting	5.691	5.896	6.969	-1.073
Reclamebelasting	487	508	490	18
Totaal belastingen	42.142	43.540	45.119	-1.579
Rechten/heffingen				
Afvalstoffenheffing	17.816	18.055	17.947	108
Reinigingsrecht	645	584	538	46
Rioolrecht	9.030	9.200	9.116	84
Bouwleges	3.672	3.935	2.903	1.032
Leges Burgerzaken	2.976	3.268	3.134	134
Begraafrechten	872	858	876	-18
Havengelden	685	536	659	-122
Marktgeden	333	335	334	1
Totaal rechten	36.029	36.771	35.507	1.264
Kwijtscheldingen	-968	-960	-1.132	172

Toelichting op afwijkingen van 5% of meer, met een minimum van € 100.000

Onroerende Zaakbelasting niet-woningen

De hogere opbrengst van ruim € 700.000 wordt vrijwel volledig veroorzaakt door nog opgelegde aanslagen in 2011 over voorgaande jaren. Hiervoor was rekening gehouden met een opbrengst van ca. € 550.000, terwijl er voor een bedrag aan € 1,2 miljoen nog is opgelegd.

Precario

De opbrengsten in de overige precario laten een afwijking zien van 19%. Dit wordt met name veroorzaakt door het effect van een niet goed te handhaven uitstallingenbeleid. Er wordt een beleidsvoorstel voorbereid, medio 2012, waarmee de reguliere handhaving op uitstallingen weer uitgevoerd kan worden. Hierdoor worden ondernemers gestimuleerd hun uitstalvergunning/melding daadwerkelijk te doen.

Parkeerbelastingen

De hogere parkeerbaten worden veroorzaakt door niet geraamde batens uit parkeren Schalkwijk (deze batens worden conform overeenkomst toegevoegd aan de voorziening parkeren Schalkwijk), hogere opbrengsten uit parkeervergunningen uit voorgaande jaren (€320.000) en hogere batens dan geraamd over 2011 ad € 343.000.

Wabo (bouwleges)

De achtergebleven baten op bouwleges ten opzichte van de begroting is volledig te wijten aan het uitblijven van 'grote' projecten (>€ 5 miljoen) zoals die zich in voorgaande jaren wel hebben voorgedaan. De marktontwikkelingen in het vastgoed zijn thans sterk onderhevig aan de gevolgen van de economische crises.

Havengelden

De baten zijn hoger dan geraamd vanwege meer inkomsten uit pleziervaart o.m. vanwege het goede voorseizoen.

Kwijtschelding

Bij de Bestuursrapportage 2011-2 is het budget met € 150.000 verlaagd op basis van prognoses medio 2011. Bij het afsluiten van de jaarrekening is er rekening mee gehouden dat nog € 60.000 aan kwijtschelding wordt verleend over 2010 en € 128.000 over 2011. Dit veroorzaakt in hoofdzaak de overschrijding van € 172.000.

3.1.4 Lokale lastendruk

De lokale lastendruk wordt bepaald door zowel de absolute hoogte als de verandering van de tarieven van de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. In de navolgende tabel is de opbouw van de lokale lastendruk in Haarlem in 2011 ten opzichte van 2010 inzichtelijk gemaakt. Voor huurders is daarbij alleen de hoogte van de afvalstoffenheffing bepalend, omdat zij niet worden aangeslagen voor OZB en voor rioolheffing.

De eigenaren van woningen worden voor de drie onderscheiden belastingen aangeslagen. Bij de berekening van de OZB, is uitgegaan van een gemiddelde WOZ-waarde van een koopwoning in Haarlem. Omdat het hier om een gemiddelde gaat, kan de feitelijke lastenontwikkeling voor een individuele burger hiervan afwijken. Dat wordt o.a. bepaald door de feitelijke waarde - en de waardeontwikkeling - van de woning.

bedragen x € 1.000

Lokale lastendruk in 2010 en 2011	Eigenaar/bewoner		
	2010	2011	%
OZB eigenarendeel (van een gemiddelde woning)	228	241	6%
Afvalstoffenheffing	308	308	0%
Rioolrecht	115	117	2%
Totaal	651	666	2%

Landelijke vergelijking

Jaarlijks maakt het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) een vergelijking tussen de tarieven en woonlasten van grote gemeenten. Haarlem nam in 2011 precies een middenpositie in. De inwoners van 17 gemeenten zijn duurder uit en van 17 gemeenten voordeliger. De cijfers van het Coelo voor 2012 worden in de kadernota opgenomen.

3.1.5 Kwijtscheldingsbeleid

Van de 4.805 verzoeken om kwijtschelding, waarvan 1.667 geautomatiseerd en 3.138 zelf aangevraagd, is 97% afgedaan. Van de administratieve beroepen beroepschriften tegen afwijzing is 76% afgedaan.

Sinds het afschaffen van de OZB voor de gebruikers van woningen heeft de kwijtschelding vrijwel uitsluitend betrekking op de afvalstoffenheffing (en een klein deel op de hondenbelasting). Het totaalbedrag dat daadwerkelijk kwijt is gescholden bedraagt afgerond € 1.132.000.

Verzoeken om kwijtschelding worden getoetst aan de hand van rijksnormen. De gemeente mag niet in gunstige zin voor belastingplichtigen van deze rijksnormen afwijken (wel strengere normen). Het is de gemeente niet toegestaan om inkomenspolitiek te voeren, dit is voorbehouden aan de Rijksoverheid.

3.2 Risico's en weerstandsvermogen

Deze paragraaf gaat in op de risico's die de gemeente loopt en op de financiële capaciteit die nodig is om risico's te kunnen opvangen. De paragraaf begint met het risicomanagement en de inventarisatie van de risico's. Daarna volgt informatie over de weerstandscapaciteit in de vorm van de algemene reserve en de ontwikkeling daarvan. De paragraaf eindigt met de beoordeling van de verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit: het weerstandsvermogen.

De beleidsuitgangspunten voor de omgang met reserves en voorzieningen heeft de raad in 2008 vastgelegd in de nota *Reserves en voorzieningen* (2008 / 101659). Hierin wordt een samenvatting gegeven van de regelgeving op het gebied van reserves en voorzieningen, waaronder een toelichting op het verschil tussen reserves en voorzieningen en de afspraken voor het instellen en opheffen van reserves en voorzieningen. Een aantal belangrijke aanvullende afspraken binnen Haarlem:

- Een bestemmingsreserve blijft alleen bestaan als het nut en de noodzaak onomstotelijk vast staan. Als dat niet zo is wordt het toegevoegd aan de algemene reserve;
- Bestemmingsreserves worden zoveel mogelijk samengevoegd tot brede bestemmingsreserves;
- Van elke reserve ligt vast wat het doel van de reserve is, tot welk begrotingsprogramma het behoort, wat de geraamde besteding is en hoe de reserve wordt gevoed;
- De algemene reserve dient primair als buffer voor risico's en ter egalisatie van rekeninguitkomsten. Afzonderlijke risicovoorzieningen voor deelactiviteiten worden hierdoor overbodig (conform besluitvorming van de raad wordt alleen nog de reserve WWB als afzonderlijke risicoreserve gehandhaafd).

Deze afspraken moeten ertoe leiden dat er niet allerlei 'potjes' ontstaan en blijven bestaan. Alleen als de raad heeft ingestemd met een bestemmingsreserve kan deze bestaan. Doordat er minder afzonderlijke bestemmingsreserves zijn, wordt beter een integrale afweging van beleidsvoornemens bevorderd.

Naast de beleidsuitgangspunten uit de nota *Reserves en voorzieningen* is in de zomer van 2011 een presentatie gegeven over het 'beleid verlagen schuldenpositie' (2011/149232). In deze nota wordt nader ingegaan op de omvang van het weerstandsvermogen en de normering van de weerstandscapaciteit. Er is voor gekozen om een ratio weerstandsvermogen te hanteren van 1,7. Dit betreft een middenkoers van de categorie 'ruim voldoende'.

3.2.1 Risico's

Risicomanagement

Haarlem heeft zoals iedere organisatie te maken met risico's en deze doen zich voor op allerlei terreinen. Omdat risico's de mogelijkheden van de gemeente beïnvloeden, moet hier inzicht in zijn. Voor de belangrijkste risico's moeten passende beheersmaatregelen worden getroffen. Om de financiële gevolgen die samenhangen met deze risico's te kunnen opvangen, is er een weerstandscapaciteit in de vorm van de algemene reserve. Om te kunnen bepalen hoe groot deze moet zijn, is de waarde van de risico's ingeschat. Dit gebeurt met risicomanagement, met als doel het verminderen van de kans op en het effect van de onderkende risico's.

Bij risicomanagement hoort ook dat de organisatie zich er bewust van is, dat de oorzaken van veel schades hun bron vinden in de organisatie zelf of in haar directe omgeving. Vaak kunnen risico's al met een geringe inspanning (beter) beheersbaar of vermijdbaar worden gemaakt. Het gebruiken van risicomanagement binnen de organisatie moet leiden tot de ontwikkeling van een volledig inzicht van alle risico's en een inschatting van de hierbij behorende waardering. In de begroting 2011 zijn ook alle projectrisico's meegenomen bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risico-inventarisatie en risicosimulatie

Om de risico's van de gemeente in kaart te brengen, is een risico-inventarisatie opgesteld. De risico's worden gewaardeerd op waarde en kans van voordoen. Op basis van de risico-inventarisatie wordt een risicosimulatie uitgevoerd. Deze simulatie laat op basis van de risico's zien, hoeveel

weerstandscapaciteit er nodig is. Omdat het niet waarschijnlijk is dat alle risico's zich in hetzelfde jaar voordoen wordt een simulatie gedaan die het vermogen berekent dat benodigd is om met 90%¹ zekerheid de risico's voldoende af te dekken.

In het onderstaande overzicht staan de tien risico's die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Het is belangrijk om te realiseren dat een risico geen zekerheid is, maar een kans van voordoen (hoe klein of groot ook) waar, voor zover mogelijk, passende beheersingsmaatregelen zijn getroffen.

	Bedrijfsvoeringsrisico's	Kans van voordoen	Gevolg	Inschatting benodigde capaciteit
1	Rijksmaatregelen: rijksbezuinigingen, zoals taakmutaties of bijstellingen van de uitkering van het gemeentefonds of doeluitkering, leiden tot lagere inkomsten voor de gemeente. Wanneer deze niet tijdig kunnen worden opgevangen kunnen ze tot begrotingstekorten leiden. De omvang is gebaseerd op het Bestuursakkoord met het rijk.	75%	max.€ 10.000.000	€ 5,9 miljoen
2	Ombuigingen: indien de taakstellingen uit de meerjarenraming en de ombuigingen uit het coalitieakkoord niet volgens planning worden gerealiseerd, kan dit leiden tot een begrotingstekort. De omvang is gebaseerd op de bezuinigingen uit de Kadernota 2011.	50%	max.€ 5.000.000	€ 2,0 miljoen
3	Wet Werk en Bijstand (WWB): indien het aantal bijstandsgerechtigden oploopt draagt de gemeente het risico tot maximaal een overschrijding van 10%. Het maximale gevolg is afgeleid van de huidige uitgaven aan uitkeringen. (bedrag=10% BUIG)	50%	max.€ 3.870.000	€ 1,6 miljoen
4	Exploitatietekorten bij gesubsidieerde instellingen	90%	max.€ 1.500.000	€ 1,1 miljoen
5	Calamiteiten: onverwachte gebeurtenissen kunnen leiden tot hoge, niet begrote kosten. Hieronder vallen alle grotere, onvoorspelbare rampen, zoals trein- en vliegtuigongelukken. Maar het gaat ook over calamiteiten zoals bouwtechnische problemen of milieurisico's.	10%	max.€ 10.000.000	€ 0,8 miljoen
6	Verbonden Partijen: Haarlem heeft in een aantal organisaties een financieel én bestuurlijk belang. Het gaat om Cocensus (belastinginning), Paswerk (sociale werkvoorziening), Spaarnelanden (afvalinzameling en onderhoud), Carel (leerplicht), Veiligheidsregio Kennemerland, Recreatiegebied Spaarnwoude en Archiefdienst (zie ook paragraaf Verbonden partijen). De deelname in deze zes gemeenschappelijke regelingen herbergt een risico, aangezien nadelige resultaten daarvan door de deelnemers verplicht moeten worden bijgepast.	50%	max.€ 2.000.000	€ 0,8 miljoen
7	Telefonie: Doordat er is gestart met flexwerken is het aantal mobiele telefoons en het gebruik hiervan toegenomen. Er bestaat het risico dat deze kosten meer toenemen dan is voorzien. Over het gebruik van data wordt maandelijks gerapporteerd en aan de hand hiervan op gestuurd.	90%	max.€ 500.000	€ 0,4 miljoen

¹ Het zekerheidspercentage van 90% is algemeen geaccepteerd en een veel gebruikt uitgangspunt bij de beoordeling van het weerstandsvermogen. Afwijking van dit percentage is mogelijk.

8	Verhoging Griffiegeld: Als gevolg van nieuwe wetgeving wordt het griffiegeld verhoogd.	80%	max.€ 500.000	€ 0,3 miljoen
9	De gemeente is gedagvaard voor een overeenkomst over het vervangen van het grondwaterbeheersysteem EBH-terrein, nadat een poging van de gemeente om tot een minnelijke schikking te komen, was gestrand.	50%	max.€ 400.000	€ 0,2 miljoen
10	Onderwijshuisvesting: knelpunten in de uitvoering van het strategisch huisvestingsplan onderwijs agv demografische ontwikkelingen. Hierdoor kunnen noodlokalen of nieuwbouwplannen nodig worden, die tot extra kosten voor de gemeente kunnen leiden.	50%	max.€ 500.000	€ 0,2 miljoen
	Subtotaal 10 bedrijfsvoeringsrisico's met grootste benodigde weerstandscapaciteit			€ 13,4 miljoen
	Overige 30 geïdentificeerde risico's			€ 2,4 miljoen
	<i>Subtotaal bedrijfsvoeringsrisico's</i>			€ 15,8 miljoen
	<i>Projectrisico's</i>			€ 13,9 miljoen
	Totaal benodigde weerstandscapaciteit alle risico's			€ 29,7 miljoen

Op grond van de inventarisatie en de simulatie is een weerstandscapaciteit nodig van tenminste € 15,8 miljoen voor de bedrijfsvoeringsrisico's, om met 90% zekerheid te kunnen zeggen dat de gevolgen kunnen worden opgevangen.

In bovenstaande risico analyse zijn alle bekende en te kwantificeren risico's opgenomen. Een risico dat niet is opgenomen is een BTW risico. Het risico dat de gemeente loopt, is dat de jaarlijkse teruggave van BTW fluctueert, dit kan zowel een positief als een negatief effect hebben, maar is van tevoren niet in te schatten. Per saldo heft dit risico zichzelf op, maar verdient gedurende het jaar wel degelijk aandacht. Op dit moment wordt gewerkt aan kaderstelling rondom BTW om dit risico in de toekomst beter beheersbaar te maken.

Een ander risico betreft de definitieve BTW afstemming, meerwerk van de aannemer en de finale afwikkeling van de overeenkomsten met de ontwikkelaar van de Zijlpoort. Op dit moment is een inschatting van het benodigde bedrag moeilijk te maken, daarom is ervoor gekozen deze niet gekwantificeerd in de risicoanalyse op te nemen.

In 2010 is de inventarisatie van projectrisico's afgerond, deze zijn in de begroting 2011 opgenomen. Gedurende 2011 zijn deze, net als de bedrijfsvoeringsrisico's, waar nodig, geactualiseerd en nieuwe risico's toegevoegd. Voorbeelden van projectrisico's zijn vertraging van het project, relaties met externe partijen, marktontwikkeling, subsidies, bijdragen van derden, enzovoorts. In de paragraaf Grond- en vastgoedbeleid wordt nader ingegaan op de verschillende projecten.

In de projectrisico's worden alle risico's van projecten en grondexploitaties opgenomen. Op basis van dezelfde systematiek als voor de bedrijfsvoeringsrisico's is een berekening gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit voor de risico's van projecten over 2011.

Voor de benodigde weerstandscapaciteit over de risico's van de grondexploitaties wordt per grondexploitatie bekeken of hier een positief resultaat wordt verwacht. Als dit het geval is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit hiervoor gecorrigeerd, omdat het positieve resultaat kan worden ingezet ter dekking van de risico's. Voor de risico's die niet kunnen worden afgedekt door een positief resultaat, wordt nadat is bezien of de reserve grondexploitatie voldoende toereikend is, de nog benodigde capaciteit op dezelfde manier als de bedrijfsvoeringsrisico's en risico's van projecten berekend.

Het totaalbedrag van de projectrisico's komt uit op € 13,9 miljoen.

De benodigde weerstandscapaciteit voor alle geïnventariseerde risico's voor 2011 komt uit op circa € 29,7 miljoen.

3.2.2 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die de gemeente heeft om risico's op te vangen. Haarlem hanteert alleen de algemene reserve als weerstandscapaciteit en niet de bestemmingsreserves, stille reserves, onbenutte belastingcapaciteit, bezuinigingsmogelijkheden en de post onvoorzien. Bestemmingsreserves hebben namelijk in de meeste gevallen reeds een bestemming en zijn vanuit dat oogpunt niet (op korte termijn) vrijelijk beschikbaar, evenmin als stille reserves. Onbenutte belastingcapaciteit is veelal niet in het lopende begrotingsjaar te realiseren, net zo min als substantiële bezuinigingsmogelijkheden. De post onvoorzien is ten opzichte van de algemene reserve slechts een klein bedrag.

Algemene reserve

In het coalitieakkoord is expliciet opgenomen dat de algemene reserve van de gemeente moet toenemen. In 2011 is de algemene reserve toegenomen tot € 49,4 miljoen.

Overige algemene reserves

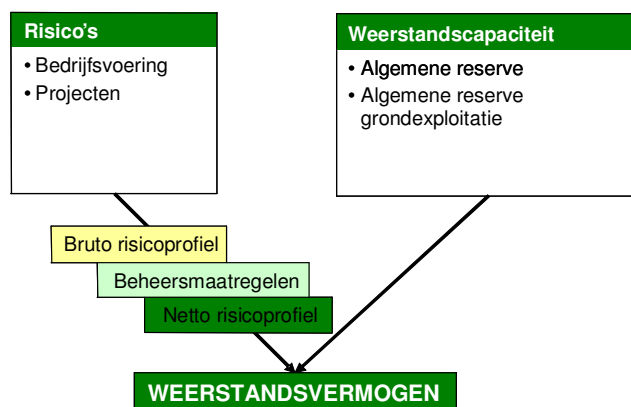
De overige algemene reserves bestaan uit de reserve grondexploitatie en de beleggingsreserves. Per 31 december 2011 is de stand van de algemene reserve grondexploitatie € 0,19 miljoen. Zie voor een toelichting de paragraaf Grond- en vastgoedbeleid in dit jaarverslag, waarin wordt toegelicht wat de ontwikkelingen in het jaar zijn geweest.

Totaal van de algemene reserves

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen van de gemeente Haarlem wordt alleen de algemene reserve gehanteerd. De stand van de algemene reserve per 31 december 2011 is € 49,4 miljoen.

3.2.3 Beoordeling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waartegen geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot onze financiële positie. Dit verband is in onderstaande figuur schematisch weergegeven.

Relatie weerstandscapaciteit en risico's

Het is van belang te weten of er sprake is van een toereikend weerstandsvermogen. Als het risicoprofiel bekend is, kan de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's (en de daarvoor benodigde weerstandscapaciteit) en de daadwerkelijk beschikbare weerstandscapaciteit worden gelegd. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, moeten vastgesteld worden welke ratio Haarlem nastreeft. Hiertoe wordt de volgende waarderingstabel² gebruikt. Het college heeft in 2011 aangegeven een ratio weerstandsvermogen van 1,7 na te streven.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	Groter dan 2,0	Uitstekend
B	Tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
C	Tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
D	Tussen 0,8 en 1,0	Matig
E	Tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
F	Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Relatie benodigde en aanwezige weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening is de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{49,4}{29,7} = 1,66$$

De ratio van 1,66 valt binnen de categorie B zoals vermeld in de tabel ratio's weerstandsvermogen met als classificatie "ruim voldoende". Om binnen de categorie B te blijven dient de algemene reserve tussen de € 44,1 miljoen en € 63 miljoen te blijven.

Het college streeft naar een gezonde financiële positie. Haarlem zal in de komende jaren krachtig reageren op de omvangrijke bezuinigingen die vanuit het Rijk op ons afkomen. Dit betekent dat er fors wordt bezuinigd de komende jaren. Daarnaast zal de vaste schuldenlast actief verminderd gaan worden waardoor de solvabiliteit stijgt. In de paragraaf Financiering wordt hier nader op ingegaan.

Door de bezuinigingen die op ons afkomen is het belangrijk om voldoende weerstandsvermogen te hebben, zodat tegenvallers op korte termijn kunnen worden opgevangen, voordat deze met maatregelen op iets langere termijn en structureel kunnen worden verwerkt.

² Deze normeringssystematiek voor het weerstandsvermogen is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.1 Onderhoud kapitaalgoederen

De openbare ruimte is de woonkamer van iedereen. Als die goed onderhouden wordt draagt dit in belangrijke mate bij aan een aantrekkelijk leefklimaat van de stad. Alhoewel we bezig zijn met een inhaalslag, kent Haarlem nog steeds een achterstand in het onderhoud van de kapitaalgoederen. Het gaat hierbij om wegen, bruggen, pleinen, vaarwegen, kadernuren, openbare verlichting, groenvoorzieningen, verkeerslichten, scholen en sportvoorzieningen. Het inlopen van de onderhoudsachterstand strekt zich uit over vele jaren.

3.3.2 Onderhoudsniveau openbare ruimte

Gedurende 2011 is in alle categorieën van kapitaalgoederen gewerkt aan het terugdringen van het achterstallig onderhoud. Dit heeft geleid tot zichtbare resultaten in de stad. En ook in cijfers vertaald is het achterstallig onderhoud in 2011 verder teruggebracht. Het volgende staatje illustreert de afname:

In 2007: € 87 miljoen

In 2010: € 64 miljoen

In 2011: € 48,7 miljoen

Het streven is in 2013 het achterstallig onderhoud te hebben teruggebracht tot ca. € 35 miljoen.

3.3.3 Bovengrondse infrastructuur

Bovengrondse infrastructuur bestaat uit wegen, straten, pleinen, verkeersregelininstallaties, beweegbare afzetzpalen, viaducten, bruggen, tunnels, duikers, oevervoorzieningen, openbare verlichtingen, etc. Op de grotere categorieën infrastructuur wordt hieronder verder ingegaan.

Verhardingen (wegen, straten, pleinen)

Op het onderhoudsbudget voor wegen, straten en pleinen van in totaal € 14,7 miljoen is € 17,4 miljoen (118%) uitgegeven in 2011. Dit betreft de uitgaven van dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging. Er is 19,7 hectare openbare ruimte aangepakt, dat is 4,7 hectare meer dan de streefwaarde. Er is dan ook maximaal gebruikt gemaakt van de huidige gunstige markt.

De in 2010 gestarte onderhouds- en herinrichtingsprojecten, zoals de Integrale Vernieuwing Openbare Ruimte Europawijk-Zuid, Gasthuisvest-Kampervest en de Zuiderzeelaan c.a. zijn in 2011 voortgezet. Ook projecten die gedeeltelijk met subsidie zijn gefinancierd, zoals Palmplein, Vergierdeweg en Schouwteslaan zijn afgerond. Op een deel van de Spaarndamseweg is geluidsreducerend asfalt aangebracht. Dit project zal in 2012 worden voortgezet. De Albert Schweitzerlaan en Bakenessergracht zijn om meerdere redenen niet tot uitvoering gebracht. Het onderhoud aan de Schalkwijkerstraat is afgerond. In het Garenkokerskwartier lopen de werkzaamheden volop en gaan nog door in 2012. De Verspronckweg (noordelijk deel) is bijna gereed en ook het Stationsplein nadert zijn voltooiing. Ook zijn zogenaamde 30/50 %-maatregelen genomen in de Molenwijk en de Leidsebuurt. Dit is partieel onderhoud waarbij de kwaliteit wordt verbeterd tot het vastgestelde onderhoudsniveau.

Bruggen

Het onderhouds- en vervangingsbudget kunstwerken bedroeg € 1,52 miljoen in 2011. Er is € 1,86 miljoen besteed (122%).

Het achterstallig onderhoud/werkvoorraad bedraagt € 10,9 miljoen (excl. VAT).

De Schalkwijkerfietsbrug, Zuiderfietsbrug en Zuidervoetbrug hebben vertraging opgelopen en zijn nog niet gerealiseerd. De Schouwbroekerbrug is gerenoveerd, de fietsonderdoorgang Buitenrustbruggen is gerealiseerd en de fly-over naar de Waarderpolder is in gebruik genomen. De bovenbouw van de Langebrug (verfroller) is geconserveerd. De aanvaarbescherming bij de bruggen in de binnenstad is op duurzame wijze vervangen.

Er is onderhoud gepleegd aan de wandelpromenade Sandenburg, Prattenburg en Engelenburg en diverse fietsbruggen hebben een nieuw dek gekregen.

De Prinsenbrug wordt in 2012 gerenoveerd. De vorderingen aan de wachthuisjes van Melkbrug, Langebrug en Catherijnebrug zijn minder groot geweest dan in eind 2010 werd verwacht.

Oevervoorzieningen

Het onderhouds- en vervangingsbudget oevers bedroeg € 2,597 miljoen in 2011. Dit betreft de budgetten voor dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging. Hiervan is 2,164 miljoen besteed (83%). De oorzaak van deze onderschrijding ligt bij enkele projecten die strategisch zijn vertraagd waaraan het oeverbudget een bijdrage levert. Bovendien is de in 2011 geplande realisatie van afmeervoorzieningen deels over de jaargrens geschoven in afwachting van geactualiseerd beleid voor afmeervoorzieningen in grachten en singels, worden naar verwachting in 2012 gerealiseerd. Totaal zijn er 448 afmeervoorzieningen gerealiseerd, terwijl de streefwaarde 460 was.

In 2011 is 4.425 meter oeverconstructie vervangen. Voorbeelden zijn Kloppersingel, Molenplas, Schotervijver en de Scheltemakade. De Bakenessergracht is nog niet gerealiseerd.

Voor het inlopen van achterstallig onderhoud aan zware oeverconstructies is groot onderhoud verricht aan de Hooimarkt-Friese Varkenmarkt en zijn een aantal kadeprojecten in voorbereiding, zoals Nieuwe Gracht, Leidsevaart, Oosterduin en Bakenessergracht. Realisatie van de kademuur Spaarndamseweg is afgerond. De Molenplas is voorzien van een oeverbescherming. Gewerkt wordt nog aan het realiseren van een 'strandje'.

Openbare verlichting

Van het onderhouds-, vervangings- en energiebudget is in 2011 € 4,4 miljoen uitgegeven en dat is 152% van het beschikbare budget van 2,9 miljoen. Het budget van 2,9 miljoen betreft het totale budget voor openbare verlichting.

In de stad zijn vanaf 2008 een aantal nieuwe lichtmasten geïntroduceerd om de stad te verfraaien. In 2011 is de Spaarnemast geplaatst langs de Kleverlaan en laatste deel Leidsevaart. De Patrimoniummast is geplaatst in het project Oranjeplein en Schouwtjeslaan. Ook is dit jaar het dimmen van verlichting verder doorgevoerd en zijn er in de Leidsebuurt en de Indische buurt circa zeshonderd armaturen vervangen door energiezuinige LED-armaturen.

Daarnaast is er in de projecten Spaarndamseweg en Zuiderzeelaan LED verlichting geïntroduceerd op hogere europamasten.

In 2011 is er bij vervangingen naast eigen werk ook meegelift met de grote reconstructie- en rioleringswerken.

Verkeerregelinstanties

Als vervangingsinvesteringen is in het jaar 2011 aan verkeersregelinstanties en de dynamische afsluitingen een bedrag van € 0,33 miljoen uitgegeven en dat is negentig procent van het totaal beschikbare budget. Inclusief de openstaande verplichtingen is € 0,44 miljoen uitgegeven, dit is 110% van het totaal beschikbare budget. Een deel van deze kosten komen ten laste van het budget voor het jaar 2012

Aan onderhoud verkeerslichten is bijna € 0,52 miljoen besteed en dat is honderd procent van het totaal beschikbare budget.

3.3.4 Ondergrondse infrastructuur

Aan vervanging, verbetering en aanleg van milieuvorzieningen aan het rioolstelsel is in 2011 € 12,6 miljoen uitgegeven, 113% van het beschikbare budget van € 10,9 miljoen. Totaal is 12 kilometer riool vervangen; dit is 2 kilometer meer dan de streefwaarde. Ook het aantal hectares gerealiseerde afgekoppelde verharding van het gemengde rioolstelsel is met 16 hectare toegenomen, dat is 1 hectare meer dan de streefwaarde. Het aantal gerealiseerde Bergbezinkbassins (BBB's) is twee; dat is een minder dan de streefwaarde. De focus is de komende jaren ook meer op afkoppelen dan het bouwen van BBB's.

Hiermee zijn drainage en riolering vervangen en waar nodig vergroot bij de projecten Pijnboomstraat e.o., Europawijk-Zuid (2^e fase), Oranjeplein (2^e fase) en Zuiderzeelaan. Ook is in 2011 het bergbezinkbassin aan de Slufterweg gereedgekomen, waarmee het totaal aantal bergbezinkbassins in Haarlem nu elf is.

In het GRP 2007-2011 is aangegeven waar de bergbezinkbassins en rioolvervangingen- en verzwareningen zijn gepland. Door in te spelen op aangepast beleid van het Hoogheemraadschap van Rijnland en systeemoptimalisatie tegen de laagste maatschappelijke kosten, is de laatste jaren ingezet op meer afkoppelen van schone verhardingen en ombouwen van het huidige oude gemengde stelsel naar een gescheiden stelsel. Dit betreft onder andere de wijken Oosterduin, Europawijk-Zuid, Delftwijk en de Geneesherenbuurt. In Europawijk-Zuid en Delftwijk zijn delen van deze plannen al uitgevoerd. De overige wijken worden vanaf 2012 opgestart.

Daarnaast is op basis van een nadere optimalisatieslag onderzocht waar we diverse milieumaatregelen kunnen combineren. Dit alles heeft geresulteerd in noodzakelijke en voorgenomen aanleg van (veel) minder bergbezinkbassins en (veel) meer afkoppelprojecten.

In totaal moeten mogelijk nog negen bergbezinkbassins worden gerealiseerd.

De riolering is kwalitatief redelijk op orde en met de geplande verbeteringsmaatregelen en vervanging van oude en/of slechte riolering zit het onderhoud weer nagenoeg op normniveau.

3.3.5 Waterwegen

Per 1 januari 2010 is het waterbeheer van een aantal Haarlemse polders aan het Hoogheemraadschap van Rijnland overgedragen. Het betreft het waterbeheer van de volgende polders: Verenigde Grote en Kleine polders, Poelpolder, Vijfhuizerpolder, Meerwijkplas, Romolenpolder, Veenpolder, Schoterveenpolder en Spoorwegdriehoek. Dat betekent dat Rijnland de zorgplicht heeft voor het waterpeilbeheer (gemalen, stuwen en inlaten) en de waterkeringen rond deze polders. In 2009 is het onderhoud van het stedelijk water al naar Rijnland overgegaan. Daarmee is het beheer en onderhoud van het stedelijk water grotendeels de verantwoordelijkheid van Rijnland geworden. Dit is in lijn met het beleid van het in 2004 door Haarlem en Rijnland vastgestelde Integraal waterplan Haarlem (IWP).

In 2011 is gestart met actualisatie van het Integraal WaterPlan (IWP).

Deze actualisatie heeft tot doel om:

1. De uitvoering van het Waterplan over de afgelopen zeven jaar in beeld te brengen en te evalueren.
2. De lange termijn visie en de middellange termijn doelstellingen en streefbeelden bij te stellen.
3. Een doorkijk te geven van de maatregelen die op korte en middellange termijn uitgevoerd (kunnen) worden.

De actualisatie dient als oplegnotitie op het bestaande IWP en wordt naar verwachting medio 2012 bestuurlijk vastgesteld.

In 2011 is in totaal 2 hectare aan het watersysteem toegevoegd (geraamd was 1,2 hectare).

De voorbereiding van het realiseren van een centrale watergang door de Waarderpolder is gereed en er is onderzoek gedaan naar de mogelijke uitbreidingen van deze watergang. De waterverbindingen in het Schoterbos zijn in 2011 voorbereid en er is gestart met de realisatie die duurt tot eind eerste kwartaal van 2012.

In april 2011 is de waterverbinding Meerwijk Centrum in het stadsdeel Schalkwijk opgeleverd. Met de aanleg van deze Geleerdenvaart is de verbinding van de ringgracht rond Meerwijk-Centrum met de boezem gerealiseerd. Daarmee is in totaal (ringgracht plus verbindingswatergang) 6.800 m² oppervlaktewater aan het boezemsysteem toegevoegd. Hiervan wordt 3400m² op de Bergings Rekening Courant (BRC) van de gemeente bijgeschreven en de andere helft op de BRC van Rijnland.

In het vierde kwartaal is gestart met de aanleg van twee waterverbindingen in het Schoterbos ter ontsluiting van de Schotervijver. De watervoorzieningen in het Reinaldapark zijn deels gerealiseerd, ook in 2012 wordt daar aan gewerkt.

Waterverbinding Ramplaanpad is in 2011 in voorbereiding genomen. In 2012 vindt realisatie plaats.

3.3.6 Groenvoorzieningen en straatmeubilair

Aan het onderhoud van het groen is in 2011 € 8,4 miljoen uitgegeven, dit is 106 % van het totaal beschikbare budget van € 7,9 miljoen. Totaal is er voor 23 ha aan kwaliteitsverbetering gerealiseerd dit is echter wel 3 hectare minder dan de streefwaarde.

Voor dit bedrag zijn naast het dagelijks onderhoud van de groenvoorzieningen en realisatie ook veel projecten voorbereid, zoals Scharreveld, Brouwersplein, Nadorstplein, Van Kinsbergenplein, Pretoriaplein en Ter Haarstraat.

De in 2010 gestarte herinrichting en realisatie van de hoofdbomenstructuur van de Zuiderzee-, Betuwe- en Groningenlaan is in 2011 grotendeels voltooid, net zoals de herinrichtingen van het project Integrale Vernieuwing Openbare Ruimte Europawijk-Zuid. In de binnenstad is een groot aantal bomen vervangen in de historische Witte Herenstraat.

In 2011 is onder andere gestart met groot onderhoud van het Middengebied Molenwijk en aanpak van de wortelopdruk van de fietspaden aan de Rijksstraatweg. Deze werken worden in 2012 voltooid. Opgeleverd en afgerond zijn onder andere het groot onderhoud aan het Vlooienveld in de Haarlemmerhout en de vervanging van de bomenstructuren in de Van Oosten de Bruijnstraat en Voorhelmstraat. Overige delen van de Haarlemmerhout zijn nog niet gerealiseerd. Maar ook de herinrichting van het Christina van Erphof en het Leidseplein waar het groen op integrale wijze in de projecten is meegenomen zijn in 2011 opgeleverd. Verder werd gewerkt aan de reconstructie van het Reinaldapark.

Door het besluit van de nota Scenario's Beheer en Onderhoud zijn diverse projecten bevroren, waaronder de beleidsambities voortvloeiend uit het Bomenbeleidsplan en het vervangen van groenvoorzieningen aan o.a. Aarwinkelweg, Briandlaan, Korenburgerweg, Proveniershof, Thomsonlaan en Zandvoorter Allee. Dit zijn projecten waar geen technische noodzaak was maar waar het gaat om een andere inrichting. Ook zijn verschillende andere projecten door de gekozen strategie vertraagd.

Aansluitend op de uitvoering van diverse projecten en werken in de Leidsebuurt is in 2011 gestart met het opschonen en vervangen van het resterende straatmeubilair in deze wijk. Na voltooiing van deze opdracht zal het aanwezige straatmeubilair in deze wijk in 2012 weer op normniveau zijn gebracht.

Aan het onderhoud en vervanging van het straatmeubilair is in 2011 een bedrag van € 0,61 miljoen uitgegeven. Dit is een overbesteding van 33% van het totaal beschikbare budget van € 0,44 miljoen.

3.3.7 Openbare speelgelegenheden

Van het onderhoudsbudget van € 0,7 miljoen is 171% (€ 1,2 miljoen) in 2011 uitgegeven. Voor dit bedrag zijn naast vervanging en het (dagelijks) onderhoud van de speelvoorzieningen ook vele werken voorbereid, zoals bijvoorbeeld de speelvoorzieningen aan de Assendelverstraat; Gaelstraat, Nieuw Guineaplein, Poelpolder (natuurlijk spelen, Speeldernis), Pretoriaplein, Scharreveld en Vooruitgangstraat, en de realisatie van een Fitnezz4All-court in het Zaanenpark. Deze werken worden in 2012 uitgevoerd. In 2011 zijn vele speelvoorzieningen, al dan niet op integrale wijze in projecten meegenomen, vervangen. Het betreft onder andere de speelvoorzieningen aan de Brusselstraat, Cornelia de Langestraat, Dillestraat, Dr. Leijdsstraat, Edward Jennerstraat, Graafschapsplein, Kerkhofstraat, Klarenbeekstraat, Leidseplein, Lijsterstraat, Montessoristraat, Oranjestraat, Poelpolder, Reviusstraat, Rudolf Steinerstraat, Ruslandstraat, Schoterbos, Sterrebosstraat, Vrijheidsweg en Zuiderzeelaan. Van de speelvoorzieningen aan onder andere Catharina van Tussenbroekplein, Schoolnaer, Teylerplein, Voortingplantsoen en de Zwaluwstraat zijn de valondergronden vervangen.

De openbare speelvoorzieningen voldoen aan de wettelijk gestelde normen, waardoor nauwelijks achterstand is op het onderhoud van de openbare speelgelegenheden.

3.3.8 Investeringen en onderhoud schoolgebouwen

Voor de investeringen in het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs is een meerjaren programma dat wordt opgesteld in samenwerking met de schoolbesturen te Haarlem bepalend. De door de gemeenteraad vastgestelde totaalkredieten zijn opgenomen in het gemeentelijk investeringsplan.

In 2011 zijn meerdere vervangende nieuwbouwprojecten, uitbreidingsprojecten en aanpassingen aan schoolgebouwen uitgevoerd. Zo is het Sancta Maria uitgebreid, aangepast aan de eisen die het onderwijs stelt aan het gebouw en is het gebouw met middelen van het schoolbestuur gerenoveerd. De uitbreiding van de openbare scholen voor Primair Onderwijs Beatrix, Zuidwester, Hannie Schaft en De Dolfijn zijn opgeleverd. Ook is de bijzondere basisschool dr. H.Bavinck uitgebreid.

In 2010 is het schoolgebouw aan de Tetterodestraat ten behoeve van de uitbreiding van de openbare basisschool Ter Cleeff en de bijzondere basisschool Vrije School Kennemerland aangekocht. In 2011 is het pand verbouwd en aangepast aan het gebruik van leerlingen in de leeftijd van vier tot en met twaalf jaar. Daarmee zijn veel projecten uit het Strategisch Huisvestingsplan zijn afgerond.

Daarnaast zijn bouwkredieten versterkt voor de uitbreiding van de bijzondere basisschool De Ark en De Wadden én de school voor voortgezet speciaal onderwijs Daaf Geluk. Deze projecten worden in 2012 opgeleverd.

Vorbereidingskredieten zijn verstrekt ten behoeve van de openbare basisscholen De Cirkel, De Wilgenhoek, Maarten Luther King / Hildebrand, de bijzondere basisschool De Dreef Kleine Houtweg 24 en de school voor voortgezet speciaal onderwijs De Schelp. Doordat een voorbereidingskrediet is verstrekt kunnen de verantwoordelijke schoolbesturen de projecten verder gaan uitwerken. Nadat deze ontwikkelingen zijn afgerond wordt een bouwkrediet aangevraagd. De verwachting is dat in 2012 de bouwkredieten door de verantwoordelijke schoolbesturen worden aangevraagd.

De zorgplicht van de gemeente behelst niet alleen de schoolgebouwen maar ook de eerste inrichting van het onderwijsleerpakket en meubilair van een school. In 2011 zijn kredieten verstrekt om meerdere scholen van het primair onderwijs te voorzien van eerste inrichting. Het vervangen van eerste inrichting is de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur.

Naast het uitbreiden en vervangen van schoolgebouwen is de gemeente voor het primair en (voortgezet) speciaal onderwijs ook verantwoordelijk voor het onderhoud van de gebouwen. In 2011 is ten behoeve van het onderhoud en de functionele aanpassingen van de schoolgebouwen primair en (voortgezet) speciaal onderwijs een bedrag ad € 1.2 miljoen uitgegeven. De uitgaven passen binnen het geraamde bedrag dat onderdeel uitmaakte van de begroting 2011.

Sportaccommodaties

Voor investeringen in sportaccommodaties zijn sinds 2007 binnen programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport middelen beschikbaar voor het wegwerken van achterstallig onderhoud op de gemeentelijke buitensportcomplexen voor de sportvelden en kleedgebouwen en ter bekostiging van groot onderhoud en vervanging toplagen van kunstgrasvelden.

In 2011 heeft de raad voor een bedrag van € 2.850.000 kredieten beschikbaar gesteld voor de volgende werkzaamheden: v.v. DIO vervangen toplaag en onderbouw van het kunstgrasveld. V.v. DSS vervangen natuurgrasveld door kunstgrasveld. Kon. HFC vervangen kunstgrasveld door natuurgrasveld, de aanleg van een kunstgrastrainingsveld en vervanging van de toplaag van het natuurgras trainingsveld. VVH Velsbroek het vervangen van een natuurgrasveld door een kunstgrasveld. De ombouw van een voormalig voetbalveld naar een rugbyveld voor de RFC Haarlem op het sportcomplex aan de van der Aartweg. Een toplaagrenovatie voor het natuurgrasveld van Onze Gezellen en een toplaagrenovatie van het natuurgrasveld van Young Boys. Op het korfbalcentrum aan de Kleverlaan is een natuurgras trainingsveld vervangen door kunstgras. Op het complex van Ons Kinnehim is veldverlichting aangelegd bij het lawn bowls veld.

De werkzaamheden zijn binnen de beschikbare middelen uitgevoerd door SRO Kennemerland bv.

Naast bovengenoemde werkzaamheden zijn in 2011 de voorbereidingen gestart voor de bouw van nieuwe kleedaccommodaties voor DSS (honk-,soft- en voetbal), Saxenburg (hockey) en RFC (rugby).

De nieuwbouw van de kleedaccommodatie van Alliance'22 is gereed gekomen en per seizoen 2011-2012 is het complex weer volledig in gebruik genomen.

3.4 Financiering

3.4.1 Kaders en werkwijze

De uitgaven en inkomsten van de gemeente lopen niet synchroon in de tijd. De gemeente leent soms geld om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) overtollige liquide middelen. De gemeentelijke treasuryfunctie voert centrale financiële taken uit binnen de kaders van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) en het gemeentelijke treasurystatuut. Alle geldstromen van de gemeente lopen via de centrale treasuryfunctie. Deze werkwijze zorgt ervoor dat de gemeentelijke rentelasten zo laag mogelijk blijven.

De gemeente hanteert dus een systeem van centrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het aantrekken van financieringsmiddelen. Alle rentebaten en rentelasten worden verzameld en daarna toegerekend aan de gemeentelijke producten op basis van de zogenoemde omslagrente. In 2011 is, conform begroting, 5% interne rekenrente gehanteerd.

3.4.2 Rentebeeld 2011

Dat Europese landen zich niet hielden aan de monetaire afspraken die bij de invoering van de euro zijn gemaakt, onttaarde in 2011 in een schulden crisis. Amerikaanse kredietbeoordelingsbureaus waardeerden diverse Europese landen en financiële ondernemingen af waardoor het vertrouwen in de financiële markten nog verder werd beschaamd. Via diverse topontmoetingen probeerden de regeringsleiders van de Europese Unie problemen stapsgewijs op te lossen. Zo is er een Europees noodfonds ingesteld dat, met garanties van de eurolanden, geld ophaalt om de noodleningen aan zwakke eurolanden te financieren. Het realiseren van economische hervormingen in die landen is echter wel een kritische succesvoorwaarde voor behoud van de eurozone. Daarnaast wordt gewerkt aan een begrotingspact, een nieuw verdrag om de begroting van landen scherper in de gaten te kunnen houden, bedoeld om een herhaling van de schulden crisis in de Europese Unie te voorkomen. Ook binnen Nederland was de economische situatie verre van positief. De staatsschuld liep op tot 65% van het bruto binnenlands product, de woningwaarde is ten opzichte van piekjaar 2008 met 10% gedaald en de vergrijzing is in 2011 officieel begonnen.

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft het monetair beleid onder andere door de schulden crisis in 2011 veelvuldig aangepast. De herfinancieringsrente werd in april verhoogd van 1% naar 1,25% en in juli naar 1,5%. Aan het eind van het jaar werd de rente vervolgens verlaagd in november naar 1,25% en in december naar 1%. Deze aanpassingen waren als vanzelfsprekend bij de begroting 2011 niet voorzien. De verwachting was toen dat de ECB de herfinancieringsrente tot ver in 2011 ongewijzigd zou laten. De korte rente was voor de gemeente gedurende het jaar 2011 omstreeks de 1%. De lange rente, voor een 10-jaarslening, was voor gemeenten ultimo 2011 circa 3,35%. De economische ontwikkelingen resulteerden dus in – voor de gemeente – lage(re) rentekosten.

3.4.3 Financieringsrisico's

Bij het risicobeheer op de gemeentelijke financiering wordt onderscheid gemaakt in *kortlopende financiering* en *langlopende financiering*. Kortlopende financiering (ook wel vlottende schuld genoemd) heeft betrekking op leningen met een looptijd korter dan één jaar. Leningen met een looptijd langer dan één jaar vallen onder de langlopende financiering.

Renterisico op korte financiering (kasgeldlimiet)

Het renterisico op kortlopende financiering wordt beperkt door de kasgeldlimiet. De totale omvang van de kortlopende schuld mag maximaal 8,5% bedragen van het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet voor 2011 bedroeg voor Haarlem € 37 miljoen (8,5% van € 436 miljoen). De gemeente mocht gemiddeld per kwartaal geen grotere korte schuld hebben dan deze kasgeldlimiet. Conform begroting is het kasgeldniveau in het derde kwartaal binnen de gestelde limiet gebleven.

In onderstaand overzicht wordt de stand van de korte schuld weergegeven ten opzichte van de kasgeldlimiet.

Ontwikkeling Kasgeldlimiet in 2011 (x € 1 miljoen)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
1. Vlottende schuld	77	45	25	60
2. Vlottende middelen	3	3	3	3
3. Netto vlottende schuld (1 – 2)	74	42	22	57
4. Kasgeldlimiet	37	37	37	37
5. Ruimte onder de kasgeldlimiet (4 – 3)			15	
6. Overschrijding van de kasgeldlimiet (3 – 4)	37	5		20

De vlottende schuld betreft hier uitsluitend kasgeldleningen. De categorie vlottende middelen betreft de in 2010 verstrekte kortgeldlening aan de 100% deelneming Spaarnelanden ter grootte van € 3 miljoen. Deze lening is in 2011 gecontinueerd. Omdat de rente op deze lening variabel is, valt deze lening niet te classificeren onder de categorie langlopende middelen.

Het vierde kwartaal laat een overschrijding van de kasgeldlimiet zien van € 20 miljoen. Volgens de Wet Fido is het toegestaan om drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet te overschrijden.

Per 31 december 2011 bedroeg de liquiditeitspositie (kasgeld) een tekort van € 68 miljoen.

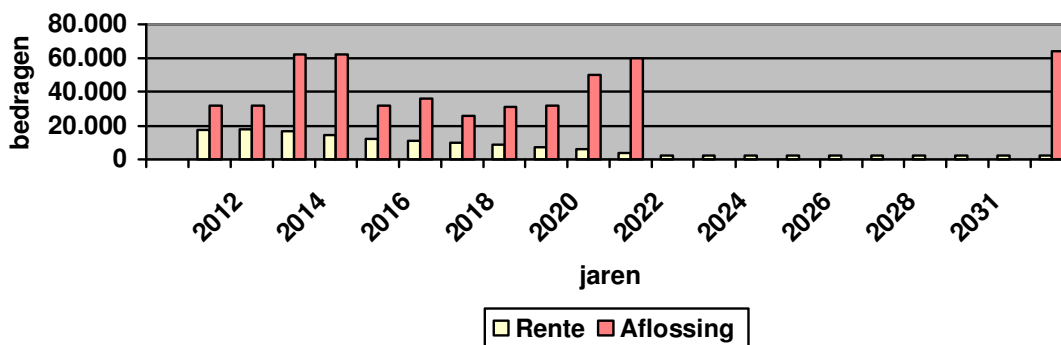
Renterisico langlopende financiering (renterisiconorm)

De maximaal toegestane omvang van langlopende financiering is gekoppeld aan de renterisiconorm. De renterisiconorm geeft het maximale geleende bedrag aan dat per jaar onderhevig mag zijn aan rentewijzigingen. De renterisiconorm bevordert de spreiding van de afloop van de kapitaalmarktleningen en daarmee de renterisico's over de jaren. De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal. Voor het jaar 2011 bedroeg de renterisiconorm voor Haarlem € 87 miljoen.

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld (x € 1 miljoen)	2009	2010	2011
1. Begrotingstotaal	459	468	436
2. Wettelijk percentage (wet Fido 2009)	20%	20%	20%
3. Renterisiconorm (1 x 2) / 100	92	94	87
4. Renteherzieningen	0	0	0
5. Aflossingen	40	40	32
6. Bedrag waarover renterisico wordt gelopen (4 + 5)	40	40	32
7. Ruimte onder de renterisiconorm (3 – 6)	52	54	55

Afgelopen jaar rond Haarlem een aantal grootschalige investeringen af in o.a. onderwijshuisvesting, centrale huisvesting van de gemeente en infrastructurele werken. Hiernaast heeft de bestaande leningenportefeuille een gelijkmatig herfinancieringspatroon van gemiddeld iets meer dan € 30 miljoen per jaar. Zoals bovenstaande tabel laat zien werd ook in 2011 de renterisiconorm niet overschreden.

rente en aflossing leningen OG

In bovenstaande grafiek wordt het aflossingspatroon voor de komende jaren weergegeven. Het laat alleen de contractueel afgesproken aflossingen zien. Gedurende de periode 2022 tot en met 2060 zijn er geen contractueel verplichte aflossingen. Er vindt dan uitsluitend rentebetaling plaats voor de lening die in 2061 wordt afgelost.

Voor een terugblik op de rente en aflossing in 2011 wordt verwezen naar paragraaf 3.4.4.

Verantwoord schuldenniveau

In 2011 deed de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) onderzoek naar de gewenste hoogte van de leningenportefeuille en het gebruik van relevante kengetallen om de gewenste hoogte van de leningenportefeuille te kunnen bepalen. Het college heeft de raad hierover diverse keren geïnformeerd (BIS: 2011/149232).

De belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek zijn:

- De wetenschap en aanvullend onderzoek geven geen uitsluitsel over de gewenste omvang van het vreemd vermogen. De omvang van het vreemd vermogen zal dan ook moeten worden bepaald door een evenwicht in het krachtenveld burgers, raad en college.
- Solvabiliteit (het percentage van het vermogen dat uit vreemd vermogen bestaat) is een goede maatstaf voor ondernemingen om de kredietwaardigheid te bepalen. Dit is bij overheden niet het geval, daar kredietwaardigheid geen rol speelt. Daarom wordt voorgesteld om af te stappen van het gebruik van het kengetal solvabiliteit. Beter bruikbaar is het kengetal waarbij de verhouding tussen de netto schuld en de omvang van de begroting (inkomstenkant van de exploitatie exclusief reserves) wordt berekend, de zogenaamde schuldratio.
- Gewenst is een norm van de schuldratio kleiner dan 100%. Als dit percentage boven de 100% komt, bevindt de gemeente zich in de oranje zone. Boven de 150% bevindt de gemeente zich in de rode zone. Als bovengrens wordt, als doorvertaling van de EMU norm, 117% gehanteerd.

Normering van het kengetal

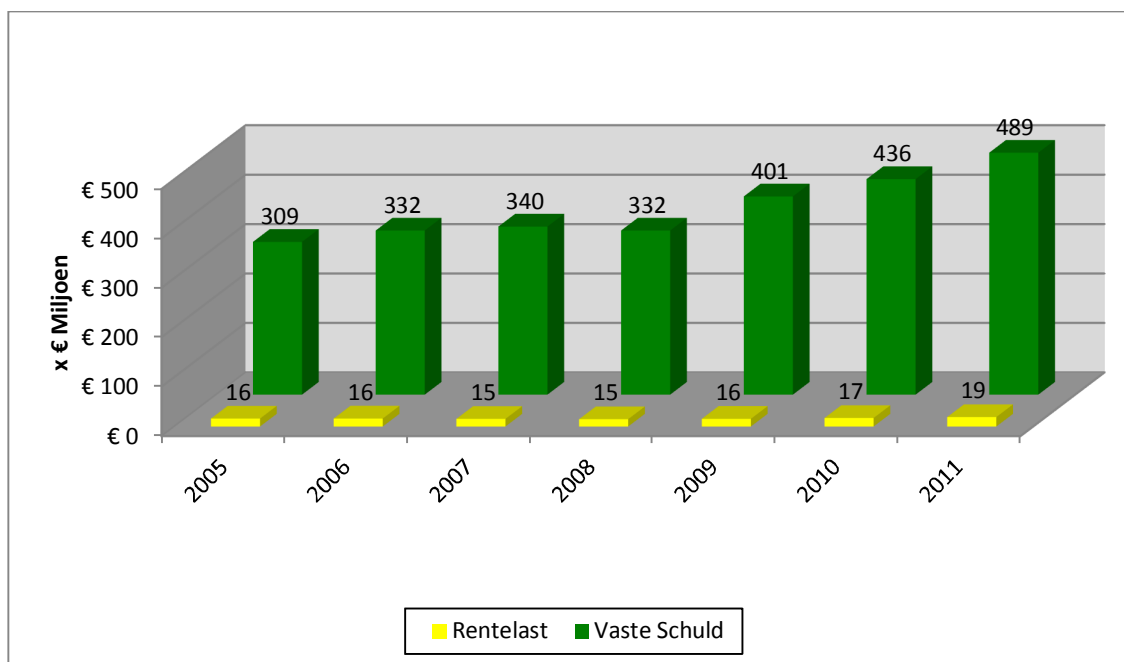
Het kengetal netto schuld / exploitatie is gevoelig voor de ontwikkelingen van de netto schuldpositie en voor exploitatieontwikkelingen. De gevoeligheid van de netto schuld is een afhankelijke variabele van het begroting- en balansbeleid van de gemeente. De omvang van de exploitatie wordt de komende jaren sterk beïnvloed doordat drie decentralisatie-uitkeringen uit het sociale domein worden toegevoegd aan de begroting.

Schuldratio (x € 1.000)	Ultimo 2008	Ultimo 2009	Ultimo 2010	Ultimo 2011
A Vaste schulden	325.972	406.499	440.405	489.454
B Voorzieningen	41.565	32.059	18.715	19.520
C Vlottende schulden	122.543	83.380	104.054	95.521
D Overlopende passiva	90.399	63.179	60.848	44.388
E Langlopende uitzettingen*	10.622	16.312	17.821	16.177
F Liquide middelen	15.344	7.426	8.802	1.326
G Kortlopende vorderingen	65.687	63.160	59.250	57.504
H Overlopende activa	13.984	18.726	13.404	9.395
Netto schuld (=A+B+C+D-F-E-G-H)	474.842	479.493	524.745	564.482
Exploitatie	474.759	505.479	448.140	457.357
Netto schuld/exploitatie	100%	95%	117%	123%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de schuldratio is toegenomen van 100% in 2008 naar 123% in 2011. Deze stijging kent twee oorzaken: de netto schuld is toegenomen door onder andere een toename van de vaste schuld en de exploitatie is afgenomen door onder andere het wegvallen van de Grote Steden Beleid (GSB) middelen. De schuld zal de komende jaren, vanwege reeds ingezet beleid (investeringen), waarschijnlijk eerst nog verder stijgen. Na 2015 kan de schuld afnemen als de investeringen worden gemaximeerd tot het bedrag van de netto vrijvallende kapitaallasten met een investeringsplafond.

3.4.4 Leningenportefeuille 2011

Dit overzicht laat het verloop van de aangetrokken vaste middelen zien en de daarbij behorende rentelast per 31 december 2011.

In februari 2011 is een vijftigjarige lening van € 64 miljoen aangetrokken en in december 2011 een tienjarige lening van € 20 miljoen. De uitstaande leningportefeuille komt hiermee op € 486 miljoen met een bijbehorende rentelast van € 19 miljoen.

3.4.5 Kredietrisico's

De gemeente heeft in het verleden leningen en garanties aan derden verstrekt. In het coalitieakkoord is onder het kopje "stoppen met uitvoeren van taken" (blz. 18) opgenomen dat er, behoudens gedane toezeggingen, geen leningen meer worden verstrekt en geen garanties meer worden gegeven.

Verstreckte geldleningen

De meeste leningen zijn in het verleden verstrekt aan woningbouwcorporaties. De gemeente verstrekt inmiddels geen nieuwe kapitaalmarktleningen meer aan de woningbouwsector. Deze portefeuille wordt als gevolg daarvan langzaam maar zeker afgebouwd. De rol die de gemeente in het verleden vervulde bij woningbouwcorporaties is overgenomen door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Gezien de goede financiële positie van de Haarlemse woningbouwverenigingen zijn de betreffende leningen in het verleden zonder hypothecaire zekerheid verstrekt.

Wat uiteindelijk resteert, is een naar aantal en omvang beperkt aantal leningen in portefeuille, verstrekt aan stichtingen en verenigingen. Omdat deze leningen zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid, loopt de gemeente hierop slechts een beperkt risico. Voor het kredietrisico op verstrekte gelden is het volgende overzicht opgesteld.

bedragen x € 1 miljoen

Verstreckte geldleningen	Stand per 31-12-11	Rente (gemiddeld)*	Gemiddelde looptijd*
Leningen aan woningbouwcorporaties	9,9	4,5%	6 jaar
Leningen aan overige organisaties	13,9	5,8%	9 jaar

*de gemiddelde rente en looptijd zijn exclusief de SVn lening vanwege het (revolving) karakter (zie ook de toelichting in de jaarrekening)

Gegarandeerde geldleningen

De gemeente heeft in het verleden – onder voorwaarden - geldleningen gegarandeerd van derden, met name voor woningbouw door corporaties of het kopen van een woning door particulieren. De leningen van woningbouwcorporaties worden gegarandeerd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De leningen van particulieren worden gegarandeerd door het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Samen met het Rijk en de andere Nederlandse gemeenten zit Haarlem in de zogenoemde achtervang. Dit betekent dat de gemeente pas wordt aangesproken als deze waarborgfondsen hun verplichtingen niet kunnen nakomen. In de praktijk is dat tot nu toe niet voorgekomen.

Per 1 januari 2011 is de achtervangfunctie van de gemeenten voor nieuwe borgstellingen van de Nationale Hypotheekgarantie overgenomen door het Rijk. De gemeentelijke achtervang blijft alleen gelden voor garanties die zijn verstrekt vóór 1 januari 2011. De komende jaren zal dan ook de omvang van gegarandeerde leningen voor particuliere woningbouw afnemen. Ultimo 2011 stond de gemeente, via de achtervang, garant voor € 1,7 miljard.

De garanties op leningen van de zorgsector, culturele instellingen en het Nationaal Restauratiefonds zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid.

Gegarandeerde leningen (x € 1 miljoen)	Per 31-12-2010 (rekening 2010)	Per 31-12-2011 (rekening 2011)
Particuliere woningbouw	1.049	1.040
Woningcorporaties	698	692
Zorgsector	8	7
Culturele instellingen	2	1
Nationaal restauratiefonds	3	1
Totaal gegarandeerde leningen	1.760	1.741

In 2011 stemde het college in met de garantieverstrekking aan 100% deelneming Spaarnelanden ter grootte van € 15 miljoen.

Omdat effectuering van de garantie pas in 2012 plaatsvindt, is deze niet in de tabel opgenomen. De garantie is afgegeven in afwijking van het coalitieakkoord waarin staat dat er geen garanties meer worden verstrekt. Deze garantie wordt verstrekt op grond van afspraken uit het verzelfstandigingsconvenant uit 2004 en onder de zekerheid van recht van hypotheek en verpanding.

Voor alle in het verleden verstrekte geldleningen en garanties geldt dat de gemeente in 2012 actie gaat ondernemen om de kredietwaardigheid van de desbetreffende organisaties nauwlettend te monitoren.

3.4.6 Ontwikkelingen 2011

Afhandeling moties

In 2011 zijn een tweetal moties afgehandeld. Het betreft een motie over aflossing schuld en een motie verstrekken leningen aan derden.

Als gevolg van de motie Aflossen schuld is een intensief gesprek gevoerd over de groeiende omvang van de schuldenpositie van Haarlem. Voor deze coalitieperiode is afgesproken dat de precariogelden een bijdrage hebben te leveren aan de tempering van de schuldenomvang. Deze tempering wordt gerealiseerd door de precariogelden toe te voegen aan de algemene reserve. Tegenover deze extra bate in de begroting staan daarom geen uitgaven, waardoor een positieve kasstroom wordt gerealiseerd. Deze positieve kasstroom zorgt voor een tempering van de omvang van de schuldenpositie.

Voor de lange termijn is beleid nodig om de schuldenlast te verkleinen. Met name het investeringsvolume en de grondexploitaties hebben een belangrijke invloed op de omvang van de schuldenpositie. Een meerjarig kasstroomoverzicht is noodzakelijk om de verwachte kasstromen die samenhangen met de exploitatie, de investeringen en de grondexploitaties in beeld te brengen. Pas dan kan beleid ontwikkeld worden voor de normering van de omvang van de schuldenpositie en de wijze waarop deze schuldenpositie gereduceerd kan worden.

Volgens de motie Verstrekken leningen aan derden wordt het college opgedragen geen (hypothecaire) leningen aan derden te verstrekken voordat een door de raad bekrachtigd besluit is genomen.

Op basis van het coalitieakkoord worden er in principe geen leningen en garanties meer verstrekt.

In die gevallen waarin als uitzondering daarop het college toch besluit om een lening te verstrekken, wordt de zware voorhangprocedure van het Protocol Actieve Informatieplicht van toepassing verklaard. Het college zendt het voorgenomen besluit voor het geven van een zienswijze aan de raad. Mocht het nodig zijn, dan is het in bijzondere gevallen ook mogelijk om bij het voorgenomen besluit het voorbehoud van goedkeuring/instemming door de raad te maken. Hiervoor biedt artikel 169, vierde lid Gemeentewet de wettelijke basis.

Relatiebeheer BNG

In 2011 is zowel het contract financiële dienstverlening bij BNG als de bankbevoegdheden geactualiseerd. Ook zijn acties gestart om het aantal bankrekeningen die buiten de BNG om worden aangehouden te verminderen.

3.5 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering (de manier waarop de organisatie haar werkzaamheden uitvoert) binnen de gemeentelijke organisatie is in het afgelopen jaar op verschillende onderdelen verbeterd, efficiënter georganiseerd en gedigitaliseerd. De belangrijkste veranderingen van 2011 zijn in deze paragraaf beschreven.

Sinds het aantreden van het college in de lente van 2010 heeft de verbetering van de bedrijfsvoering hoge prioriteit. Vorig jaar heeft het college de raad geïnformeerd over de voorgenomen maatregelen, waaronder het opstellen van een bedrijfsvoeringsplan (mei 2011), de voortgang van eerdere aanbevelingen van de Rekenkamercommissie en de accountant (september 2011) en de inhoud van het verbeterplan bedrijfsvoering “Haarlem presteert beter”(november 2011). Het college zal de raad door middel van voortgangsrapportages tussentijds informeren over de vorderingen die worden geboekt. In februari jl. heeft het college de Voortgangsrapportage ‘Bedrijfsvoering op orde’ (zichtbare verbeteringen in Jaarverslag 2011) (**Reg. Nummer:** 2012/50326) toegestuurd.

In de voortgangsrapportages laat het college zien welke stappen er al gezet zijn en gezet worden om de bedrijfsvoering te verbeteren. Dit komt tot uiting in met name de P&C-documenten. De voortgangsrapportages, zullen zich met name richten op het proces en de concrete maatregelen die momenteel worden uitgevoerd binnen de volgende thema's:

- a. Kaderstelling en controlemogelijkheden van de raad
- b. Budgetverantwoordelijkheid en beheer
- c. Aanbevelingen gericht op ondersteunende middelenfuncties w.o. de financiële administratie
- d. Aanbevelingen gericht op cultuuraspecten
- e. Gegevensgerichte aanbevelingen

Deze indeling is ook gehanteerd bij het overzicht met aanbevelingen van de RKC en accountant bij de Programmabegroting 2012-2016.

De maatregelen die genomen worden om de *betrouwbaarheid van informatie* te verbeteren worden kort toegelicht :

1. Strakke sturing op planning en voortgang

Een ambtelijke stuurgroep die nauw gelieerd is aan de vorig jaar ingestelde staf bedrijfsvoering van wethouder Heiliegers bewaakt de hoofdplanning en de inhoudelijke afspraken.

2. Heldere verantwoordelijkheden

Budgethouders worden aangesproken op de eigen verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke kwaliteit en betrouwbaarheid van de stukken. Deze manier van werken is een vertaling van de begrippen ‘zelfcontrolerend vermogen’ en het ‘review model’. Tussentijds wordt het Directieteam geïnformeerd over de voortgang en worden eventuele afwijkingen voorgelegd. Sturing hierop wordt zo integraal aangepakt.

3. Accountant na interne toets

In voorgaande jaren was de accountant al tijdens het proces betrokken bij het jaarrekeningtraject en had met diverse mensen binnen de organisatie contact. In de nieuwe werkwijze doet de organisatie eerst zijn werk (‘review model’) en vervolgens sluit per 1 maart de accountant aan. Ook lopen alle contacten met de accountant via de coördinator jaarrekening. Alle dossiers die de accountant nodig heeft voor zijn onderzoek zijn elektronisch beschikbaar en intern getoetst met het ‘review model’ (bv. onderbouwing voorzieningen).

Het college heeft de accountant gevraagd om bij de 2^e rapportage de eerste bevindingen neer te leggen over de zichtbare veranderingen die zij waarnemen en waar deze veranderingen aan bijdragen. Zowel als bijdrage aan de eerste stap van het zelfcontrolerend vermogen van de organisatie, als ook voor de veranderende rol van de accountant zelf.

3.5.1 Organisatieontwikkeling

Het Nieuwe Werken

Met de realisatie van de kantoorlocatie Raakspoort is een eerste mijlpaal bereikt in essentiële randvoorwaarden voor het nieuwe werken: flexwerkplekken, adequate kantoorautomatisering en hulpmiddelen om telewerken mogelijk te maken. De moderne kantooromgeving nodigt uit om sneller en directer te overleggen en samen te werken.

3.5.2 (Strategisch) Personeelsbeleid (HRM)

In kader van het strategisch personeelsbeleid zijn de volgende activiteiten in 2011 ontplooid:

- Er is gestart met pilots voor de personeelsfoto. Het doel hiervan is inzicht te krijgen in waar de organisatie staat voor wat betreft de ontwikkeling van competenties en vakkennis, en waar nog groeipotentieel is. Met de foto's worden concrete afspraken met medewerkers gemaakt over de persoonlijke ontwikkeling in relatie tot de ontwikkeling van de organisatie.
- Daarnaast is onder coördinatie van de Haarlemse School, het eigen opleidingsbureau van de gemeente, een omvangrijk pakket aan opleidingen georganiseerd. Voorbeelden zijn het werken in een flexkantoor, trainingen voor nieuwe kantoorsoftware, het verwerven van externe geldstromen en subsidies en de Masterclass 'anticiperen in beleid'.
- Verder zijn er diverse stageplaatsen gerealiseerd zoals in het coalitieakkoord is opgenomen. In 2011 zijn er zijn in de gemeente tachtig betaalde stages, die zes weken of langer duurden, gerealiseerd. Daarnaast werden ook nog zogenaamde snuffelstages georganiseerd.
- De organisatie is er in geslaagd om voor sleutelposities bij onder meer Concerncontrol, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Sociaal Domein, Financiën en HRM nieuwe managers aan te trekken. In totaal zijn 61 mensen nieuw in dienst getreden en 92 medewerkers uit dienst gegaan.

Leiderschapontwikkeling (MD traject)

In april 2011 is het Management Development (MD)-traject gestart waarin alle managers in groepen worden getraind in het sturen op resultaten, coachend leiderschap en het nemen van regie/verantwoordelijkheid voor de afdelingsdoelen. Verschillende onderwerpen zoals politiek-bestuurlijke verhoudingen, bedrijfsvoering, innovatie en kwaliteit van personeel zijn in diverse werkvormen opgenomen in het traject. Inhoudelijke – en trainingssessies worden afgewisseld met collectieve bijeenkomsten en een praktijkopdracht. Alle groepen zijn in 2011 gestart. Drie groepen hebben inmiddels hun traject afgerond. De overige zes groepen doen dat in 2012.

Terugdringen ziekteverzuim (verloop ziekteverzuim door het jaar)

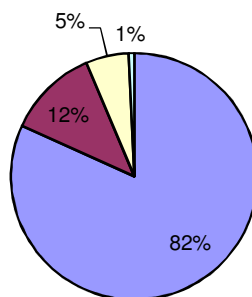
Het gemiddelde ziekteverzuim van de organisatie van de gemeente bedroeg in 2010 6,2%. In 2011 is het verzuim gestegen naar 6,8 %. Over het totaal is een toename van het verzuim te zien. De toename van het verzuim wordt veroorzaakt door het (middel)lang verzuim. Het betreft relatief veel psychische klachten die hun oorzaak geregeld hebben in het werk: medewerker niet meer op de juiste plek qua niveau of type werk, de communicatie/samenwerking met leidinggevende of andere collega's suboptimaal, etc. Daarnaast worden de psychische klachten veroorzaakt door een verstoorde balans werk-privé en persoonskenmerken van betrokken medewerkers.

De meldingsfrequentie is met 1,21 melding per medewerker per jaar gering. Landelijk is het gemiddeld 1,5. Het ziekteverzuimpercentage bij gemeenten beweegt zich rond de 5,4% en ligt structureel hoger dan het landelijk gemiddelde van 4,4 %. Het verzuim bij de 100.000+ gemeenten ligt gemiddeld op 5,4%. Het gemiddelde van het onderste kwartiel is 4,6%, van het hoogste kwartiel 5,9%.

Het verzuim is goed in beeld bij het management. Het management werkt samen met HRM en de Arbodienst aan analyse en aanpak van het verzuim. Daar waar het verzuim hoger is dan gemiddeld wordt hieraan ook aandacht besteed in bijvoorbeeld de P&C gesprekken. Van de samenwerking met onze nieuwe arbodienst Cohesie wordt een impuls verwacht. De stijging van het verzuim kan nog in 2012 worden omgebogen in een daling. De verzuimtargets per hoofdafdeling worden vastgelegd.

Ziekte duur totale organisatie

■ Kort ziekteverzuim (0-7 dagen)	■ Middel ziekteverzuim (8-42 dagen)
□ Lang ziekteverzuim (43- 365 dagen)	□ Extreem lang ziekteverzuim (>365 dagen)

3.5.3 Formatie

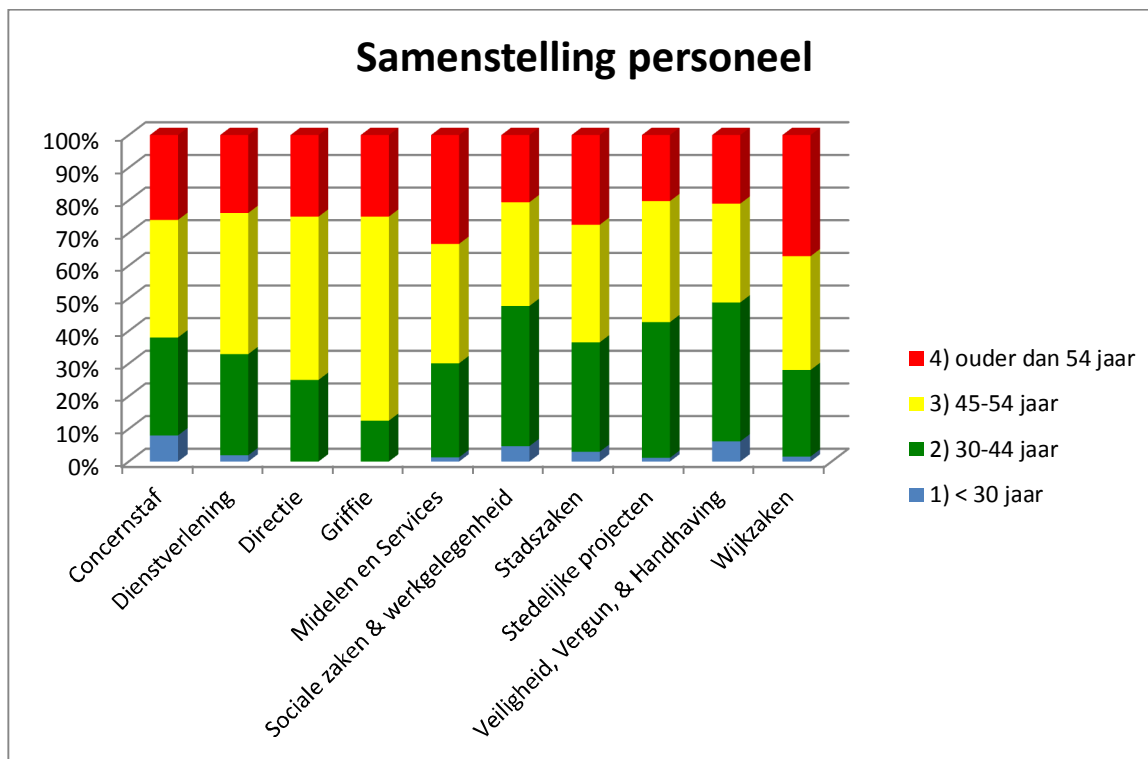
Organisatieomvang

De formatie aan het eind van 2011 (per 1-1-2012) bedroeg 1127 fte. De terugloop van de formatie is een gevolg van het beëindigen van tijdelijke formatie en bezuinigingen.

Hoofdafdeling	Begroting 2011	Rekening 2011
Directie	3	3
Concernstaf	44	44
Dienstverlening	126	127
Griffie	6	6
Middelen en Services	259	252
Stedelijke Projecten	72	72
Stadszaken	167	167
SoZaWe	145	140
VVH	193	193
Wijkzaken	123	123
Totalen	1.138	1.127

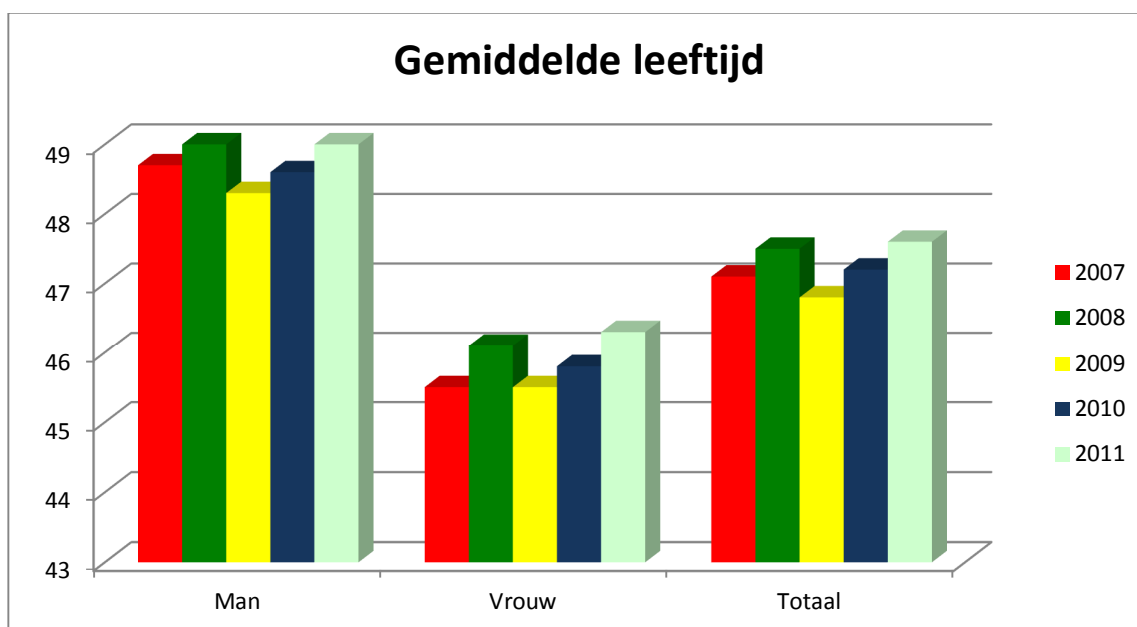
Samenstelling personeel

Het percentage leeftijden is in 4 categorieën verdeeld (< 30 jaar, 30-44 jaar, 45-54 jaar en ouder dan 54 jaar) per hoofdafdeling op peildatum 31 december 2011. Onderstaande tabel dient als basis voor de grafiek.

Grafiek Gemiddelde leeftijd verdeeld in man/vrouw op 31-12-2011.

Onderstaande tabel dient als basis voor het grafiek met de gemiddelde leeftijd verdeeld in de categorieën man en vrouw op 31 december 2011.

De gemiddelde leeftijd is ten opzichte van 2010 gestegen van 47,2 jaar naar 47,6 jaar. De uitstroom van oudere medewerkers is beperkt geweest, evenals de instroom van jonge mensen.

Bovenformatieven

Het aantal bovenformatieven is in 2011 teruggebracht van 87 naar 60. De resterende groep is volledig in beeld en er is beoordeeld hoe met aanvullende en aangepaste maatregelen de verdere reductie vorm kan krijgen. Onder meer wordt voor elke boventallige een plan van aanpak vastgesteld met afspraken over de wederzijdse inspanningen en worden interne vacatures eerder passend verklaard voor een bovenformatieve kandidaat, ook als er een verschil in waardering is tussen de functie en de kandidaat of de kandidaat nog niet aan alle eisen voldoet.

Externe inhuur

In het coalitieakkoord is afgesproken dat de uitgaven voor externe inhuur in de jaren vanaf 2010 worden teruggebracht met circa € 9 miljoen, waarvan minimaal € 1,5 miljoen direct als voordeel doorwerkt in de financiële meerjarenraming. Daarbij is de kanttenuing gemaakt eerst investeringen in personeel en organisatie noodzakelijk zijn alvorens deze opbrengsten kunnen worden gerealiseerd.

213a-onderzoek naar externe inhuur

In het 213a-onderzoek dat in 2010 in opdracht van het college is uitgevoerd naar externe inhuur (Van binnen naar buiten (2010/340393)), is ook onderkend dat gezien het bedrag dat Haarlem uitgeeft aan de inhuur van externen en de financiële en inhoudelijke ruimte die er in de organisatie bestaat om tot inhuur over te gaan, het mogelijk en wenselijk is – ook gezien de financiële situatie van de gemeente – om een aanzienlijke besparing te realiseren op de uitgaven voor externe inhuur. Het college heeft een nieuw en strakker beleid vastgesteld voor de inhuur van externen dat zich zowel op de volume- als aan de prijskant richt.

Eenzijds moet inrichting en sturing van de organisatie goed worden opgezet, er worden drempels neergezet voor het inhuren van externen (inclusief financiële kaders) en het benutten van alternatieven wordt gestimuleerd. Maatregelen in de sfeer van het budgetbeheer hoeven niet anders te zijn dan voor andere onderwerpen.

Per beleidsaspect wordt gerapporteerd over de realisatie in 2011. Daar waar in 2011 nog geen of onvoldoende resultaten zijn gerealiseerd wordt aangegeven wat de reden daarvan is en wanneer dat dan wel gebeurt.

Voortgang beleidsaspecten externe inhuur

	Beleidsaspect	Realisatie 2011	Toelichting indien niet gerealiseerd
1	Bestuur en management committeren zich aan de terugdringing van de inhuur van externen. De top van de organisatie moet zich hier sterk voor maken. De hoofdafdelingsmanagers accepteren daarbij dat aan de eigen vrijheid beperkingen worden opgelegd.	Er wordt gewerkt volgens een vaste procedure met “Nee, tenzij” als uitgangspunt; altijd vindt eerst toets plaats of er mogelijk intern geschikte kandidaten zijn of dat een reguliere werving kan volstaan. Als toch inhuur nodig is doet de hoofdafdeling een aanvraag bij de directie. Inhuur die niet via de procedure is aangevraagd kan geen gebruik maken van faciliteiten binnen de gemeente; bijvoorbeeld een toegangspas van kantoor of van kantoorautomatisering.	
2	Gemeentebestuur (college en raad) en	Het bestuur en management	

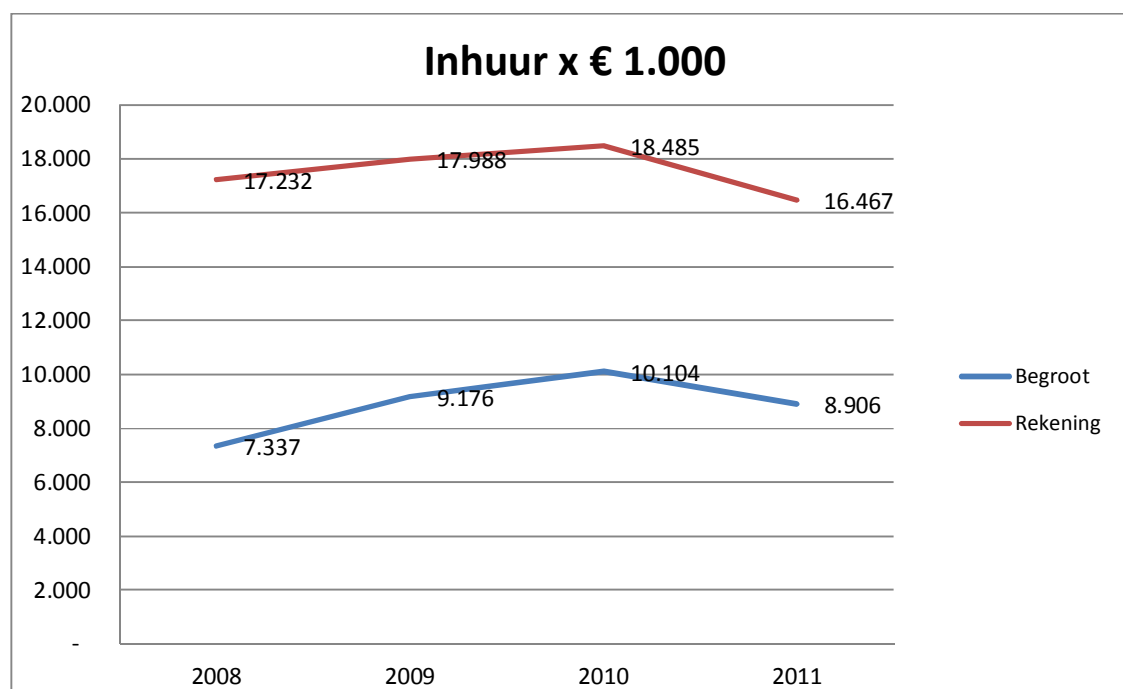
	Beleidsaspect	Realisatie 2011	Toelichting indien niet gerealiseerd
	management accepteren – meer dan nu – als regel productieverlies. kwaliteitsvermindering of vertraging bij vacatures of ziekte, zodat minder snel een beroep hoeft te worden gedaan op de inhuur van externen. Uitzonderingen worden gemaakt voor terreinen waar wettelijke termijnen van besluitvorming bestaan (bezwaarschriften, vergunningen) of waar vertraging maatschappelijk ongewenst is (uitkeringen).	hebben zich gecommitteerd aan het terugdringen van externe inhuur. Het is aan hen om een inschatting te maken over de noodzakelijkheid hiervan met als uitgangspunt: 'Nee, tenzij'.	
3	Er komt een centraal punt in de organisatie bij Middelen en Services (Inkoop en HRM) waar de verantwoordelijkheid komt te liggen voor de uitvoering van het beleid van de inhuur van externen. Deze taak houdt in het verzamelen van informatie uit de administratie, het maken en actueel houden van beleidsregels, het afsluiten en monitoren van contracten met leveranciers, het verzorgen van rapportages voor directie en bestuur, het verzamelen van kennis van buiten de gemeente en het waar mogelijk samenwerken met andere (overheids)organisaties.	In 2011 is er een centraal coördinatiepunt voor de externe inhuur ingericht. Vanuit het coördinatiepunt wordt periodiek gerapporteerd over de stand van zaken. Er is veel aandacht besteed aan het ontwikkelen en inregelen van het administratieve proces. In 2012 zal managementinformatie over inhuur ook via Qlikview zichtbaar zijn.	De inzet is in 2011 vooral gericht op de administratieve kant en managementrapportages. Op beperkte schaal zijn inkoopvoordelen behaald (zie punt 5). In 2012 zullen nadere voorstellen volgen voor mantelcontracten en aanbesteding.
4	Er wordt een eenduidige definitie van inhuur externen gehanteerd die boekhoudkundig vertaald wordt in een beperkt aantal kostensoorten waarop deze uitgaven primair worden geboekt alvorens ze naar de kostendragers worden doorberekend. Zo kan uit de administratie direct en volledig worden afgeleid wat er aan externen wordt uitgegeven.	Er is een eenduidige definitie van inhuur vastgesteld aan de hand van het 213a onderzoek.	
5	Er worden op korte termijn (mantel)contracten gesloten met bedrijven waarvan Haarlem regelmatig diensten afneemt, te beginnen met de bedrijven met de grootste omzet in Haarlem. Uiteraard worden de daarbij de aanbestedingsregels toegepast en wordt ook gekeken naar andere bedrijven en alternatieven.	Met enkele grote leveranciers zijn prijsreductie-afspraken gemaakt ingaande 2011. Verder worden per opdracht meerdere offertes gevraagd en wordt altijd onderhandeld over de prijs.	
6	Een extern ingehuurde persoon krijgt in principe een contract voor ten hoogste 6 maanden. De thans in de organisatie werkzame externe personen moeten dus ook over uiterlijk 6 maanden zijn vertrokken. Verzoeken tot ontheffing van deze regel worden aan de directie voorgelegd.	In de procedure inhuur externen wordt voorzien in een herijking, na 6 maanden, m.b.t. de beschikbaarheid van interne kandidaten.	Gemiddeld is de contractduur langer dan 6 maanden. Dit heeft o.m. te maken met langdurige projecten en dat tijdelijke invulling voor korte periode vaak nog wel intern zijn op te lossen en juist langduriger hiaten in de bezetting worden ingehuurd.
7	Het aantal leveranciers van externen wordt teruggebracht, bijvoorbeeld van 300 naar 200. Het centrale punt bij M&S stuurt hierop door het afsluiten van (mantel)contracten	Voor de externe inzet tot schaal 9 wordt al sinds 2008 met een raamcontract gewerkt. Eind 2011 is het aanbestedingstraject gestart	In 2011 is alle aandacht uitgegaan naar het administratieve proces van externe inhuur.

	Beleidsaspect	Realisatie 2011	Toelichting indien niet gerealiseerd
	met een beperkt aantal leveranciers.	voor een nieuw contract vanaf 1 maart 2012.	Haalbaarheidsonderzoek naar centrale inkoop voor de schalen boven schaal 9 wordt in eerste helft 2012 uitgevoerd.
8	De tarieven van externen worden gebonden aan een maximum dat gerelateerd is aan het salarisniveau van de functie (dus salarisniveau plus een aanvaardbare opslag). Verzoeken tot ontheffing van deze regel worden aan de directie voorgelegd.	Begin 2011 is er door het directieteam een tarieventabel vastgesteld met maximum tarieven. Deze tarieventabel is afgeleid van de landelijk bij de overheid gehanteerde tarieven en opslag. In vrijwel alle gevallen wordt een tarief afgesproken dat onder de norm ligt.	
9	Omdat de manier waarop externen worden ingezet nogal verschilt per hoofdafdeling, maakt de directie in de planning- & controlgesprekken afspraken met de hoofdafdelingsmanagers over het terugdringen van de inzet van externen.	In 2011 is in de p&c gesprekken aandacht gegeven aan concrete aanvragen inhuur derden en de noodzaak ok inhuur derden terug te dringen. In de p&c gesprekken kon nog niet op basis van kwantitatieve voortgang gegevens gesprek worden gevoerd. In 2012 zal de kwantitatieve voortgang onderdeel uit maken van het p&c gesprek.	
10	De organisatie zet de ontwikkeling van de projectcontrol met kracht voort, waarbij speciale aandacht uitgaat naar de beheersing van de VAT- of VTU-kosten.	De beheersing van projecten is toegenomen in 2011. Sturing op inhoudelijke en financiële voortgang en risico's. De beheersing van project budgetten en risico's en vaardigheden van planning dienen verder ontwikkeld te worden.	
11	Haarlem voert een beloningsbeleid dat zoveel mogelijk marktconform is, zodat hier geen belemmering bestaat om in dienst van de gemeente te treden.	Vacatures die zijn opengesteld en waarvoor een geschikte kandidaat is geworven ketsen zelden af op salarisafspraken. Voor een aantal sleutelfuncties is het in 2011 gelukt om gekwalificeerde kandidaten uit de markt te halen.	
12	De gemeente onderzoekt of het instellen van twee pools met interim managers respectievelijk beleids- en projectmedewerkers, en die door het management worden beschouwd als preferred suppliers, bijdraagt aan verbeteren van de doelmatigheid. Daarbij wordt ook onderzocht welk type medewerkers daarvoor in aanmerking komen.	Haarlem beschikt over een eigen pool van interimmanagers en werkt samen met de gemeente Haarlemmermeer op dit punt. Pools voor projectmanagement en voor beleid zullen worden onderzocht binnen het kader van komende als onderdeel van de nieuwe organisatie.	
13	In de bedrijfsvoeringparagraaf van het jaarverslag geeft het college inzicht in de kosten van de inhuur van externen.	In deze toelichting wordt voldaan aan deze aanbeveling.	

In het 213a-onderzoek is ook aandacht besteed aan de vraag hoeveel er bespaard kan worden op de inhuur van externen en hoe deze besparing kan bijdragen aan de ombuigingstaakstelling 2012-2018. Daarover is opgemerkt: “Het is niet op voorhand te zeggen hoeveel geld het hiervoor kwalitatief beschreven aangescherpte beleid kan besparen. De diversiteit van en de redenen voor de inhuur van externen lopen daarvoor te zeer uiteen. Het is daarom ook niet op voorhand aan te geven of de in het coalitieakkoord genoemde beperking op de inhuur van externen van € 9 miljoen haalbaar is. Wel is een reductie mogelijk, waarbij het ook mogelijk is om ten minste de in het coalitieakkoord genoemde budgettaire doelstelling van minimaal € 1,5 miljoen te halen. Daartoe moet een kwantitatieve taakstelling worden gehanteerd, net zoals dat eerder gebeurd is bij de formatiereductie en de inkoopombuiging.”

Financiële analyse externe inhuur

In 2011 is € 16,5 miljoen uitgegeven aan externe inhuur (excl. accountancy, advies van derden en rechtsbijstand); Ten opzichte van 2010 is de inhuur afgenomen van € 18,4 naar € 16,5 miljoen. Bij alle afdelingen binnen de gemeente Haarlem is gestuurd op lagere externe inhuur. Bij veel afdelingen is er minder ingehuurd dan in 2010, maar bij enkele afdelingen is een toename in externe inhuur zichtbaar ten opzichte van 2010. Dit betreft met name kosten in verband met de voorbereiding van de bezuinigingen en de jaarrekening, kosten voor de ICT inrichting van de Raakspoort en verschillende digitaliseringsprojecten.

Begroot voor 2011 was € 8,9 miljoen (54%). Het verschil komt ten laste van daartoe beschikbare vacaturegelden (2%) en projectbudgetten (4%). In vergelijking met voorgaande jaren komt een groter deel van de kosten ten laste van overige budgetten (40%).

Conclusie

De aanbevelingen uit het 213a onderzoek zijn allen opgepakt en in gang gezet. Over de voortgang van de aanbevelingen is in deze paragraaf gerapporteerd.

De eerste resultaten zijn zichtbaar en de financiële taakstelling voor 2011 is gehaald. In de komende jaren zal verder ingezet worden op vervolg en aanvulling van de aanbevelingen uit het 213a onderzoek. Hierbij dient opgemerkt te worden dat externe inhuur continue sturing en aandacht behoeft en krijgt binnen de organisatie.

3.5.4 Communicatie

Website

In 2011 is gestart met de ontwikkeling van een visiedocument over de inzet van digitale communicatiemiddelen en een nieuwe website. De raad wordt hierover in mei 2012 geïnformeerd.

Insite (intranet)

In het digitaliseringsplan is een prioritering aangebracht waardoor er voor gekozen is om voorrang te verlenen aan het op orde brengen van de techniek boven het vernieuwen van Insite. Het visiedocument dat al eerder gereed was, wordt komend jaar geoperationaliseerd. Begin 2012 wordt een nieuw content managementsysteem aangeschaft waarmee het nieuwe intranet het nieuwe werken ondersteunt (bijvoorbeeld kennisdelen, vorming van netwerken in-/extern, tijd- en plaats onafhankelijk werken).

Beleidsplan communicatie

In 2011 is een beleidsplan in de vorm van vijf ambities opgesteld. De ambities zijn gebaseerd op het realiseren van externe oriëntatie en samenwerking. Ook zeggen ze iets over de manier waarop we communiceren. Er zijn voor de organisatie checklists; formats, tips en suggesties beschikbaar om de ambities op een zo eenvoudig mogelijke wijze te verwezenlijken. De eerste experimenten met de nieuwe media zijn succesvol geweest; in participatietrajecten wordt toenemend de gelegenheid geboden om digitaal te participeren. Dit naast schriftelijke mogelijkheden en informatieavonden. Via twitter wordt op nieuwsfeiten geattendeerd.

3.5.5 Juridische Zaken

In 2011 is het Normenkader, waarin alle belangrijke kaderstukken zijn opgenomen zoals het Mandateringsbesluit, opnieuw vastgesteld. Ook is eind december het Mandaatbesluit vastgesteld, zodat technische onvolkomenheden tijdig zijn hersteld (bijvoorbeeld over WABO-besluiten).

In het najaar is er ook meer grip gekomen op de afhandeling van bezwaar- en beroepsschriften door het werkproces te digitaliseren. Hierdoor wordt voorkomen dat er achterstanden optreden. Dit is van groot belang, omdat er in 2012 meer procedures worden verwacht door nieuwe wetgeving op onder andere het sociale domein.

Inkoop en aanbesteding

In juli 2011 is het nieuwe Inkoop- en aanbestedingsbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. Vervolgens is de nodige aandacht besteed om de nieuwe werkwijze te implementeren en de professionalisering vorm te geven. Er zijn 15 uitvoeringspunten opgenomen om het beleid te implementeren en de beoogde doelstellingen te realiseren. De implementatie verloopt voorspoedig en wordt voortgezet in 2012.

Zo zijn inkooptrajecten met een waarde van meer dan € 50.000 inzichtelijk gemaakt in de inkoopkalender. Deze wordt maandelijks bijgehouden. Hiermee wordt inzicht verkregen hoeveel inkoopvolume onderhanden is, welke besparingsmogelijkheden er zijn en waar bundeling van behoefte mogelijk is. In 2011 zijn 137 inkoopprojecten afgerond.

Met de aanbestedingen in 2011 is een positief aanbestedingsresultaat behaald. De financiële resultaten van de inspanningen van het nieuwe inkoopbeleid zijn zichtbaar aan het worden. Over 2011 is in totaal een aanbestedingsvoordeel gerealiseerd van € 7,9 miljoen, waarvan € 5,1 miljoen in het investeringsplan en € 2,8 miljoen in de exploitatie.

Van dit exploitatievoordeel is in de tweede bestuursrapportage 2011 incidenteel € 178.000 gemeld. Deze besparing is ingezet om de kosten voor de professionalisering van de inkoopfunctie te bekostigen.

Het resterende exploitatievoordeel (€ 2,6 miljoen) is gerealiseerd binnen de Programma's 8 en 9. Voor de toewijzing van dit exploitatievoordeel verwijzen wij naar genoemde programma's.

De voordelen in het investeringsplan worden betrokken bij de herijking, omdat deze voordelen pas zichtbaar worden in de kapitaalslasten vanaf 2012.

In 2011 is een plan van aanpak voor inrichten van een centrale contractenbank opgesteld. Deze wordt in 2012 geïmplementeerd. De interne controle op is uitgevoerd. De rechtmatigheid en volledigheid van Europese aanbestedingen is vastgesteld. In 2012 wordt met een nieuw intern beheersplan gewerkt. Ook is er aandacht besteed aan het verbeteren van de procesbeschrijvingen, waarbij een externe audit in het voorjaar 2012 meer duidelijkheid zal geven over de processen.

3.5.6 Huisvesting

Het afgelopen jaar is een eerste stap gezet om de ICT-omgeving volledig te moderniseren en gereed te maken om het, flex-, thuis- en papierloos-werken te ondersteunen. Het Rekencentrum van de gemeente is ondergebracht bij een "groen" datacenter dat het hoogste niveau van beveiliging en beschikbaarheid in Nederland kent. Het ICT-netwerk is vernieuwd en de capaciteit is sterk uitgebreid zodat dit geen knelpunt meer is voor de digitale dienstverlening en ondersteuning van het flexwerken voor medewerkers op de Raakspoort.

De telefooncentrale is vervangen en de communicatietechnologie is volledig geïntegreerd waarbij gebruik gemaakt wordt van VoIP.

Ook is de staat van het applicatielandschap inzichtelijk gemaakt en is gestart met de modernisering en sanering van de applicaties. Daarnaast is gestart met verregaande digitalisering van de gemeentelijke werkprocessen startend bij dienstverlening. De zelfbedieningszuilen zijn in het nieuwe stadskantoor succesvol in gebruik genomen.

Raakspoort

De Raakspoort is 3 oktober 2011 opengegaan voor burgers en alle medewerkers. De Raakspoort is een modern gebouw met onder andere flexwerkfaciliteiten en een warmte koude opslag (WKO) installatie. De WKO-installatie heeft te kampen met opstartproblemen, waardoor deze nog niet optimaal functioneert.

Zijlpoort

De Zijlpoort wordt gerealiseerd in het oude postkantoor op de Gedempte Oude Gracht. De sloop- en bouwwerkzaamheden zijn in 2011 gestart. In 2012 zorgt het ontwerpteam voor de verdere inrichting van de binnenkant van de Zijlpoort.

3.5.7 Interne dienstverlening: gestandaardiseerd en kwalitatief hoogwaardig

SelfServiceDesk (FIX)

Op 1 september 2010 is de selfservicedesk FIX van start gegaan, met producten en diensten op facilitair en ICT gebied. In de loop van 2011 is het aanbod uitgebreid. Naast het melden in FIX kan de melder ook bellen naar een centraal nummer, waardoor de klant bij de gewenste helpdesk binnenkomt en te woord wordt gestaan. In 2011 zijn er in totaal 21.880 meldingen gedaan, waarvan er 21.698 meldingen ook in 2011 zijn gesloten. Dit betreft een percentage van 99,2. In juni 2011 is een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder 958 medewerkers. 82% Van de geënquêteerden heeft een gunstig oordeel gegeven over de service van FIX. Ook zijn er verbeterpunten door de geënquêteerden aangegeven. FIX wordt verder uitgebreid in 2012.

Sanering Archief

Door de complexiteit van de aanbesteding en de monumentale status van het Stadhuis is vertraging opgetreden bij het inrichten van geschikte archiefruimten. De achterstanden 2008-2010 in

archiefforming en archiefbeheer zijn in projectvorm opgepakt en dit project is succesvol in 2011 afgerond. Circa 230 meter achterstand is weggewerkt en gevormd tot beheerd archief. Het restant van de voorziening wordt gebruikt om de projecten bewerking en overdracht archieven 1991-1997 en sanering archieven 1998-2007 af te ronden.

Financiën

Onderbouwen balansposten

In navolging van de aanbevelingen van de rekenkamercommissie de balansposten beter te onderbouwen is vanaf de 2^e helft van 2011 gerealiseerd dat alle balansposten digitaal zijn geadmistreerd. De brongegevens zijn toegevoegd en de mutaties verzameld. Er zijn een reeks van interne controles gedefinieerd waarop de onderbouwing wordt beoordeeld zoals de balansposten.

Facturen in Omloop (FIO)

Eind 2011 is het project FIO vrijwel afgerond, waarmee de afhandeling van inkomende facturen binnen de gemeentelijke organisatie is gedigitaliseerd. Papieren facturen worden bij binnenkomst gescand en digitaal aan de budgethouder ter beoordeling en codering aangeboden. Nadat de budgethouder de factuur digitaal heeft geaccordeerd zorgt de afdeling Financiën voor betaling aan de crediteur. Door deze digitalisering en standaardisering is een verdere mate van efficiency bereikt, als onderdeel van de verbetering van de bedrijfsvoering. Tevens is de mogelijkheid vergroot om betalingen aan burgers en ondernemers sneller te verrichten.

3.5.8 Informatievoorziening (ICT)

Regionale samenwerking

Begin 2011 is het beeld over de mogelijke samenwerking op het gebied van ICT tussen Haarlem en Haarlemmermeer uitgewerkt. Op basis van deze inzichten was het in 2011 te vroeg om hierover al een besluit te nemen. Dit heeft er toe geleid dat de mogelijke efficiëntie voordelen bij samenwerking in 2011 niet benut konden worden. In 2011 moest de modernisering van de ICT uitgevoerd worden om aan de eisen van het flex- en papierloos werken in de Raakspoort te voldoen. Haarlem besloot daarom haar rekencentra los van Haarlemmermeer op te bouwen. In december 2011 is door de colleges van beide gemeenten (Haarlem – Haarlemmermeer) het intentiebesluit tot samenwerking genomen. Met deze intentieverklaring onderstrepen beide gemeenten hun bestuurlijk commitment om met elkaar het pad naar regionale samenwerking te vervolgen en uit te werken. Het streven is om medio 2013 te starten met het nieuwe samenwerkingsverband.

ICT-infrastructuur en –organisatie

Kijkend naar de huidige situatie van de ICT voorzieningen in de gemeente is de status hiervan substantieel verbeterd ten opzichte van 2009 en 2010.

De gemeente heeft een modern en robuust rekencentrum dat professioneel wordt beheerd en dat kan meegroeien met de wensen van de organisatie. Het rekencentrum is onderdeel van de grote rekencentra ketens binnen Nederland. Ook het netwerk is binnen de Raakspoort, het Stadhuis en Klein Heiligland volledig gemoderniseerd en waar nodig van draadloos netwerk voorzien.

De netwerkcapaciteit is hiermee sterk verbeterd. De Raakspoort en delen van het Stadhuis zijn voorzien van flex en mobiele werkplekken.

Ook op het gebied van informatiebeveiliging zijn grote stappen gemaakt. De gemeente is voorloper geweest bij het oppakken van het beveiligingsincident met Diginotar. Er zijn voorzorgsmaatregelen genomen om toekomstige incidenten te voorkomen. Hiermee worden de risico's op misbruik van gegevens en informatie tot een minimum beperkt.

Digitalisering

Op het gebied van digitalisering zijn vorderingen geboekt met het digitaal en interactief aanbieden van diensten. In de Raakspoort kan de burger digitaal zaken aanvragen en afhandelen inclusief de eventuele betaling. Op het gebied van handhaving en informatiedeling is integrale informatie beschikbaar die via een gemeentelijke digitale kaart is op te vragen en in één oogopslag zichtbaar is.

Nieuwe manieren van werken

Binnen de Raakspoort wordt het papierloos en flexwerken volledig ondersteund. Ook voor de burgers is een draadloos gastnetwerk beschikbaar in de ontvangsthal. De wijze van werken versterkt de samenwerking en vergroot het verandervermogen van de medewerkers. Bezoekers en nieuwe collega's worden positief gestimuleerd door de werkomgeving en collega's die werkzaam zijn op andere locaties komen graag op bezoek. De andere locaties lopen achter op de Raakspoort voor wat betreft de ondersteuning op papierloos en flexwerken.

Masterplan ICT

Masterplan ICT heeft zijn einddoelen voor 2011 bereikt.

- Met de komst van het nieuwe datacenter is een solide en betrouwbare ICT-infrastructuur met nieuwe, schaalbaar en toekomstgerichte voorzieningen op een groen en duurzaam verantwoorde manier gerealiseerd;
- In de Raakspoort zijn alle technische voorzieningen beschikbaar ter ondersteuning van het concept van Het Nieuwe Werken, zoals flex-, draadloos- en papierloos werken;
- Het applicatielandschap is voorbereid op de nieuwste software en de werkplekken zijn zo ingericht dat ze alle nieuwe technieken kunnen ondersteunen. Ook kan in 2012 de ontmanteling en migratie van de andere locaties plaatsvinden. De eerste slag op consolidatie van applicaties heeft plaatsgevonden, hierdoor ontstaat er een eenvoudiger applicatielandschap;
- Technische oplevering van de zelfbedieningsbalies met printfunctie van Dienstverlening. De burgers ervaren een eerste professionaliseringsslag van de dienstverlening in een digitale omgeving; De telefonie, mobiele telefonie en telefoondiensten van de Raakspoort zijn gebaseerd op de nieuwste technologie.

Masterplan Digitalisering

In het digitaliseringsplan van 2011 worden de randvoorwaarden en de operationele regels voor de digitalisering van processen, documenten en de bijbehorende projecten binnen de gemeente vastgelegd. Alle grote digitaliseringsprojecten uit de jaarschijf 2011 werden conform planning afgerond. Alleen binnen het traject van Zaakgericht Werken is een vertraging opgetreden door het niet tijdig opleveren van het zaakstelsel. Het project ZZB (zelfbedieningsbalie) werd volgens planning bij de opening van de nieuwe Publiekshal in de Raakspoort opgeleverd.

Management informatie

De mogelijkheden om de bedrijfsprocessen te beheersen zijn in 2011 verder gestegen. Het aantal gebruikers van het nieuwe management informatiesysteem is gestegen van 105 gebruikers per maand in december 2010 naar 180 gebruikers een jaar later. Dit is het gevolg van uitbreiding van de functionaliteit, een bredere toegankelijkheid en meer bewustwording voor sturing bij leidinggevend. De bredere toegankelijkheid is toe te schrijven aan enkele technische uitbreidingen, waardoor de informatie zowel mobiel als vanuit huis is te raadplegen. Om de bewustwording te vergroten zijn diverse sessies georganiseerd omtrent 'Sturen op Output'.

Haarlem Slimmer, Sneller, Slanker (Triple S)

Triple S beschrijft de mogelijkheden voor een efficiëncyslag binnen de ruimtelijke ontwikkelingsprocessen van de gemeente Haarlem. Triple S heeft als doel; de gemeentelijke besluiten en initiatieven met betrekking tot ruimtelijke ontwikkeling beter te laten voorbereiden en uitvoeren. Met beter wordt het volgende bedoeld: de politieke keuze vroegtijdig voorleggen, de doorlooptijd versnellen, bewust gebruik maken van bestaande informatie en beleid, vergroten van vertrouwen in expertise van elkaar.

Triple S hangt nauw samen met een aantal andere, al lopende projecten waaronder: Het nieuwe werken, ICT, Doorontwikkeling organisatie en de samenvoeging van Wijkzaken en Stedelijke Projecten.

Ruimtelijke ontwikkelingsprocessen zijn complex. Veel gemeentelijke afdelingen zijn erbij betrokken en het proces duurt daarom lang. Burgers en externe partijen ervaren het geheel als stroperig. Bovendien komen plannen vaak in een laat stadium onder de aandacht van de bestuurder waardoor politieke sturing bemoeilijkt wordt. Het doel van Triple S is de processen te versnellen en de betrokkenheid van de wethouder te vergroten.

In 2011 is de huidige gang van zaken geanalyseerd en is de conclusie dat drie processen geoptimaliseerd moeten worden:

1. het proces van accountmanagement bij externe ruimtelijke initiatieven.
2. het proces van fysiek ruimtelijke projecten (intern en extern).
3. het proces van ontwikkeling van ruimtelijk beleid.

Het kernprobleem bij accountmanagement is dat rollen, taken en verantwoordelijkheden niet duidelijk zijn of niet goed uitgevoerd worden. De verbeteringen van het proces van accountmanagement wordt gevonden in het scheppen van helderheid: heldere vernieuwde ketenafspraken en een verbetering van het centraal registreren en monitoren van binnenkomende initiatieven.

Het kernprobleem bij het proces van fysiek ruimtelijke projecten is het niet naleven van de afspraken over projectmatig werken. De oplossingen liggen voor de hand: vasthouden aan gemaakte afspraken en hierop sturen. Een startdocument betreft wethouder en politiek in een vroeg stadium bij de ontwikkeling.

Het kernprobleem bij de ontwikkeling van ruimtelijk beleid is dat de beleidsmakers niet integraal genoeg maar juist sectoraal of domeingericht werken. Daarnaast is vastgesteld beleid lastig te vinden en wordt daardoor niet altijd gebruikt. De oplossing voor dit laatste knelpunt is het vindbaar maken van vastgesteld beleid (zie ook vervolgoopdracht bij accountmanagement).

De uit Triple S geformuleerde vervolgoopdrachten worden in 2012 uitgevoerd.

3.5.9 Bedrijfsvoeringsonderzoeken

In 2011 zijn bedrijfsvoeringsonderzoeken uitgevoerd:

- a. audit naar het financieel systeem en informatiebeveiliging;
- b. audit AO/IC
- c. onderzoek naar de rechtmatigheid van inkoop.

Deze onderzoeken worden hieronder kort toegelicht:

ad. a Audit financieel systeem en databeveiliging

In augustus 2011 is aan een extern bureau opdracht gegeven om bij te dragen aan een onderzoek naar informatiebeveiliging en data integriteit. Daartoe is het IT landschap van het financiële systeem in kaart gebracht, is onderzoek gedaan naar algemene ICT beheersmaatregelen en geprogrammeerde maatregelen voor het betaalproces. De integriteit van data is onderzocht met behulp van data analytics. Het onderzoek heeft aanbevelingen opgeleverd, waarvan een aantal direct tot aanpassingen heeft geleid.

ad. b Audit AO/IC

In verband met de aanbestedingsprocedure voor de accountant was het nodig dat er voor de offerende partijen een zelfde niveau van inzicht in de opzet, bestaan en werking van de administratieve organisatie en interne controle werd gecreëerd. Halverwege 2011 is daarom opdracht gegeven aan een extern bureau. Het rapport van bevindingen geeft de stand van zaken weer van de inrichting van de beheersorganisatie en is als bijlage bij het Programma van Eisen aanbesteding accountant gevoegd.

ad. c Onderzoek naar de rechtmatigheid van inkoop 2010/2011

In december 2011 is aan een extern bureau de opdracht verstrekt om een onderzoek uit te voeren naar de rechtmatigheid van het inkoopproces van de gemeente Haarlem in 2010 en 2011. De doelstelling van dit onderzoek is om een representatief en betrouwbaar beeld te geven van de mate waarin de gemeente de Europese aanbestedingsregels naleeft. De mate van naleving wordt uitgedrukt door aan te geven welk gedeelte van het totale inkoopvolume van de gemeente en het aantal inkooppakketten dat Europees had moeten worden aanbesteed ook daadwerkelijk Europees zijn aanbesteed. De bevindingen gaan gepaard met aanbevelingen om tot eventuele verbetering te komen en met concrete handreikingen voor en toetsing van de inkooppraktijk.

3.6 Verbonden partijen en subsidies

3.6.1 Inleiding

Deze paragraaf biedt een beknopt overzicht van het beleid over verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen, plus een overzicht van de verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen.

De gemeente kan en wil niet alles zelf doen; bovendien is zelf doen ook niet altijd de beste manier. Daarom geeft de gemeente subsidie of ontwikkelt samenwerkingsverbanden met andere organisaties (veelal gemeenten). Als wordt samengewerkt met een partij waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft, spreekt men van een verbonden partij. Als er geen sprake is van een bestuurlijk belang, spreekt men van een subsidierelatie.

3.6.2 Kaders verbonden partijen

In 2008 deed het college onderzoek naar de control (sturing en beheersing) van deelnemingen en (grote) gesubsidieerde organisaties. Op basis daarvan heeft de raad de *nota Verbonden partijen in Haarlem* op 22 januari 2009 vastgesteld (BIS 2008/226666). De belangrijkste punten staan hieronder kort weergegeven. Inmiddels wordt volgens deze uitgangspunten gewerkt.

- Een verbonden partij is een organisatie waar de gemeente zowel een financieel belang in heeft als (gedeeltelijke) bestuurlijke zeggenschap over heeft. Er is een financieel belang als de gemeente geld kwijtraakt als de organisatie failliet gaat. Als de gemeente zitting heeft in het bestuur van de organisatie of daarvan aandeelhouder is, is sprake van bestuurlijke zeggenschap.
- Gesubsidieerde instellingen zijn formeel geen verbonden partij, omdat de gemeente er geen bestuurlijke zeggenschap over heeft. De relatie die de gemeente heeft met grote instellingen die meer dan € 0,5 miljoen per jaar subsidie van de gemeente ontvangen, wordt (door het maatschappelijk belang) ook op dezelfde wijze vormgegeven als die met een formele verbonden partij.
- Een methode van risicoclassificatie bepaalt de intensiteit van de relatie met een verbonden partij of grote gesubsidieerde instelling, met name op het terrein van toezicht door de gemeente.
- De gemeente hanteert een beslisboom om te beslissen of samenwerking voordelen biedt en welke vorm van samenwerking daarbij het meest gewenst is. De beslisboom wordt ook gebruikt bij periodieke evaluatie van bestaande relaties.
- Naast de beslisboom wordt ook getoetst aan andere wettelijke (Europese) regels, zoals voor aanbesteding, staatssteun en belastingen.
- Raad en college houden hun rollen gescheiden: de raad is verantwoordelijk voor de kaderstelling en de doelstellingen van de gemeente en daarmee voor het algemene beleid voor verbonden partijen en subsidieverlening (het wat), het college is verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen (het hoe).
- Door de scheiding van de rollen nemen raadsleden geen zitting in een bestuur van een gemeenschappelijke regeling, tenzij de gemeente daarin meer zetels heeft dan collegeleden of wanneer de regeling is aangegaan door de raad.
- Zittende raads- en collegeleden en werknemers van de gemeente nemen geen zitting in bestuursorganen³ van stichtingen en vennootschappen die een verbonden partij vormen met de gemeente, of van daarmee gelijkgestelde grote gesubsidieerde instellingen.
- De relaties met verbonden partijen en grote gesubsidieerde instellingen worden vormgegeven rond de begrippen sturing, beheersing, verantwoording en toezicht. Overkoepelend element is onderling vertrouwen.
- Waar sprake is van meerdere rollen van de gemeente, zoals een eigenaars- en opdrachtgeversrol bij vennootschappen, worden deze rollen zoveel mogelijk door verschillende collegeleden vervuld. Vervolgens worden deze rollen ook weer door verschillende ambtenaren vervuld, die bij verschillende organisatieonderdelen kunnen werken.

---

³ Zoals directie, bestuur, raad van commissarissen en raad van toezicht. Het aandeelhouderschap valt hier niet onder.

3.6.3 Toepassing kaders verbonden partijen

Voor alle verbonden partijen is de verwachting dat deze de komende jaren blijven bestaan en dat Haarlem daar aan verbonden blijft, als deelnemer of als (mede) aandeelhouder. Deze verbintenis komt voort uit de gewenste samenwerking met deze partijen op grond van de werkzaamheden die zij voor de gemeente verrichten.

Toepassing risicoclassificatie

Ter ondersteuning van de relaties met verbonden partijen is in 2011 een methode van risicoclassificatie ingevoerd. Deze methode is ontwikkeld samen de gemeenten Alkmaar en Almere en het NAR (Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement). Er is gekozen voor een digitale vragenlijst die de gemeente zelf of in samenwerking met een verbonden partij kan invullen. De vragen gaan onder andere over de organisatievorm, de bedrijfsvoering, personeel en financiën. Na invulling van de vragenlijst volgt een totaalscore die de mate van toezicht door de gemeente bepaalt. De classificatie is een indicatie voor het risico voor de gemeente dat een organisatie niet de afgesproken doelen en prestaties realiseert. Omdat de classificatie op meerdere aspecten is gebaseerd, betekent een verhoogd risico *niet* dat een organisatie niet goed functioneert of haar financiën niet op orde heeft. Het betekent alleen dat de gemeente vindt dat de kans groter dan normaal is dat het een organisatie niet lukt om de te voldoen aan de afspraken.

De score kan uiteenlopen van 10 tot 50. Bij een score van 10 is het risico voor de gemeente het kleinst en bij een score van 50 het grootst. Bij een score tussen de 10 en 25 is sprake van een normale situatie, zonder de noodzaak van extra toezicht. Is de score tussen de 25 en 35 dan is er een verhoogd risico voor de gemeente en zal er sprake zijn van verhoogd toezicht. Bij een score hoger dan 35 is sprake van een groot risico voor de gemeente en wordt er intensief toezicht gehouden. Verhoogd en intensief toezicht bestaat uit meer overleg en informatie-uitwisseling tussen de organisatie en de gemeente. Doel is om tijdig en doeltreffend te kunnen bijsturen om de gemeentelijke en maatschappelijke belangen veilig te stellen. Zoals toegezegd in de begroting 2011 zijn de uitkomsten van de risicoclassificatie per instelling vermeld. De scores zijn berekend aan de hand van de jaarrekeningen 2010 van de instellingen. Berekening op basis van de jaarrekeningen 2011 van de instellingen is niet mogelijk, omdat de inleverdatum hiervan ligt ná de opleverdatum van de gemeentelijke jaarrekening 2011.

3.6.4 Overzicht verbonden partijen

In onderstaand overzicht staat per verbonden partijen aangegeven wie de deelnemers / aandeelhouders zijn, wat het doel is, wat het Haarlems belang/risico is en wat de Haarlemse financiële bijdrage in 2011 is geweest. Bij de verbonden partijen Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Spaarnelanden nv en NV SRO staat het aandelenkapitaal vermeld.

In het overzicht is de risicoclassificatie vermeld. Van de twaalf partijen waar Haarlem een financiële én bestuurlijke relatie mee onderhoudt, vallen er in 2011 twee in de categorie verhoogd toezicht. Dat zijn de gemeenschappelijke regelingen Paswerk (sociale werkvoorziening) en de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) (brandweer- en gezondheidszorg). Dit wordt veroorzaakt door de financieel kwetsbare situatie waarin zij zich bevinden, plus voor Paswerk de ingrijpende veranderingen in de wet- en regelgeving.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam:	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)
Doel:	Uitvoeren van taken op het terrein van regionale Brandweertzorg, Meldkamer, Rampenbestrijding, GGD en GHOR (ongevallen en rampen).
Programma:	2 Veiligheid, vergunningen en handhaving 3 Welzijn, Gezondheid en Zorg 4 Jeugd, Onderwijs, Sport
Deelnemers:	Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Velsen en Zandvoort
Bijdrage 2011:	€ 1.183.000 Regionale brandweertzorg (exclusief kosten lokale brandweertzorg)

	€ 2.429.000 GGD Basispakket € 700.000 GGD Pluspakket Op het gebied van maatschappelijke opvang is een subsidie verleend van € 1.035.000 voor de uitvoering van loket Brede Centrale Toegang (loket voor zorgmijders en dak- en thuislozen) en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg.
Belang Haarlem:	31%
Risicoclassificatie:	25,2 → verhoogd toezicht In 2011 heeft de accountant van de VRK de voortgang in het op orde brengen van de bedrijfsvoering periodiek gemonitord. Hierover is door de VRK gerapporteerd aan de gemeenten. Conclusie van de voortgangsrapportages is dat er in 2011 aanzienlijke stappen voorwaarts zijn gezet in het verbeteren van de bedrijfsvoering bij de VRK.
Ontwikkelingen:	Veranderende veiligheidsvoorschriften kunnen gevolgen hebben voor inhoud, omvang en kosten van de werkzaamheden. Daarnaast kan de herinrichting van het politiebestedel invloed hebben op de VRK, zowel bestuurlijk als operationeel.
Website:	www.vrk.nl
Naam:	Werkvoorzieningschap Zuid-Kennemerland (Paswerk)
Doel:	Uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening
Programma:	7 Werk en inkomen
Deelnemers:	Bennebroek, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede, Zandvoort
Bijdrage 2011:	€ 18.113.000 bijdrage (doorgesluisde rijksmiddelen WSW)
Belang Haarlem:	85%
Risicoclassificatie:	26,5 → verhoogd toezicht
Ontwikkelingen:	De landelijke wijzigingen in de wet- en regelgeving omtrent de sociale werkvoorziening hebben ingrijpende gevolgen voor Paswerk. Dit geldt voor het aantal en de aard van de geplaatste SW- medewerkers, en voor de inhoud van de werkzaamheden van Paswerk. Ook voor de ambtelijke medewerkers heeft dit gevolgen. Er wordt onderzocht wat de gewenste juridische vorm is waarin Paswerk haar werk zo optimaal mogelijk kan doen.
Website:	www.paswerk.nl
Naam:	Recreatieschap Spaarnwoude
Doel:	Besturen en beheren van het recreatiegebied Spaarnwoude
Programma:	6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Deelnemers:	Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer, Velsen, Provincie Noord-Holland
Bijdrage 2011:	€ 323.000
Belang Haarlem:	13%
Risicoclassificatie:	22,4 → normaal toezicht
Ontwikkelingen:	Momenteel wordt onderzocht in welke vorm het recreatieschap kan voortbestaan en wat daarin de rol van Haarlem is.
Website:	www.recreatienoordholland.nl
Naam:	Noord Hollands Archief
Doel:	Beheren en beschikbaar stellen van rijks-, provinciale-, regionale- en gemeentelijke archieven.
Programma:	6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Deelnemers:	Haarlem, Velsen en het Rijk
Bijdrage 2011:	€ 1.863.000
Belang Haarlem:	38%

Risicoclassificatie: 24,6 → normaal toezicht
Ontwikkelingen: Voor de nabije toekomst worden geen grote wijzigingen verwacht in de werkzaamheden van het Archief.
Website: www.noord-hollandsarchief.nl

Naam: **Cocensus**
Doel: Uitvoerende werkzaamheden van het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen
Programma: 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen
Deelnemers: Haarlem, Haarlemmermeer, Hillegom, Beverwijk. Oostzaan en Wormerland treden per 1 januari 2012 toe tot de regeling.
Bijdrage 2011: € 2.407.000
Belang Haarlem: 38 %
Risicoclassificatie: 23,2 → normaal toezicht
Ontwikkelingen: Het streven is om geleidelijk het aantal deelnemers en/of klanten uit te breiden.
Website: www.cocensus.nl

Naam: **Samenwerking CAREL**
Doel: Centrale Administratie- en registratie Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaten en Leerplicht.
Programma: 4 Jeugd, Onderwijs, Sport
Deelnemers: Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Velsen en Zandvoort
Bijdrage 2011: € 226.000 (Deze kosten worden gedekt uit bijdragen van de regiogemeenten, bijdrage binnen de begroting van Haarlem en door een bijdrage vanuit de Rijksbijdrage RMC).
Belang Haarlem: De gemeente Haarlem is centrumgemeente voor CAREL en beheert de middelen, coördineert het beleid en koopt de (regionale) uitvoering in.
Risicoclassificatie: De uitvoering van deze regeling is onderdeel van de gemeentelijke organisatie van Haarlem. Daarom is het niet mogelijk om een risicoclassificatie op te stellen.
Ontwikkelingen: Voor de nabije toekomst worden geen grote wijzigingen verwacht in de werkzaamheden.
Website: www.rmc-westkennemerland.nl

Stichtingen

Naam: **Stichting Parkmanagement Waarderpolder**
Doel: De ontwikkeling van het gebied Waarderpolder tot een volwaardig bedrijvenpark
Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Deelnemers: Gemeente Haarlem, Industrie Kring Waarderpolder
Bijdrage 2011: € 45.000
Belang Haarlem: 50%
Risicoclassificatie: De omvang van de stichting (organisatie en financiën) en het financiële belang van Haarlem zijn van beperkte omvang, zodat het opstellen van een risicoclassificatie niet zinvol is.
Ontwikkelingen: Voor de nabije toekomst worden geen grote wijzigingen verwacht in de werkzaamheden.
Website: www.waarderpolder.nu

Vennootschappen

Naam: NV SRO
Doel: De exploitatie van sport-, recreatie-, onderwijs- en welzijnsfaciliteiten en het ter beschikking stellen van ruimte, faciliteiten, techniek en logistiek. Het verrichten van werkzaamheden en het verrichten van diensten en adviezen op het gebied van sport, recreatie, onderwijs en welzijn (waaronder het organiseren van evenementen).
Programma: 4 Jeugd, Onderwijs, Sport
Subsidie: € 4.541.000
Deelnemers: Haarlem, Amersfoort
Eigen vermogen: € 8.204.000 (jaarrekening 2010 voor winstbestemming)
Belang Haarlem: 50%
Verkrijgingsprijs: € 3.958.000
Risicoclassificatie: 22,3 → normaal toezicht
Ontwikkelingen: Mede onder invloed van de gemeentelijke bezuinigingen wordt onderzocht hoe de efficiency en effectiviteit kan worden verbeterd. Ook wordt de strategie van het bedrijf herzien. Onderwerpen die daarbij een rol spelen zijn consolidatie versus groei, winst versus kostenreductie en de juridische vormgeving van SRO.
Website: www.sro.nl

Naam: Spaarnelanden NV
Doel: Verzorgen van de huisvuilinzameling en (straat)reiniging
Programma: 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving
Deelnemers: Haarlem
Eigen vermogen: € 10.503.000 (jaarrekening 2010 voor winstbestemming)
Verkrijgingsprijs: € 7.704.000
Belang: 100%
Risicoclassificatie: 23,5 → normaal toezicht
Ontwikkelingen: Mede onder invloed van de gemeentelijke bezuinigingen wordt onderzocht hoe de efficiency en effectiviteit kan worden verbeterd. Ook wordt de strategie van het bedrijf herzien. Onderwerpen die daarbij een rol spelen zijn consolidatie versus groei en winst versus kostenreductie. In 2012 betreft Spaarnelanden haar nieuwe huisvesting aan de Ir Lelyweg.
Website: www.spaarnelanden.nl

Naam: Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Doel: Bancaire dienstverlener
Programma: 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen
Deelnemers: Nederlandse gemeenten, provincies en het Rijk
Verkrijgingsprijs: € 29.000
Belang Haarlem: 0,41%
Risicoclassificatie: Vanwege het geringe belang van Haarlem in de BNG is geen classificatie opgesteld.
Ontwikkelingen: Er worden geen veranderingen in de relatie tussen Haarlem en de BNG verwacht.
Website: www.bng.nl

Naam: N.V. Nuon Energy
Doel: Productie en leveringsbedrijf van energie
Programma: 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen
Deelnemers: Nederlandse gemeenten, provincies en het Rijk
Aandelenkapitaal: Op 25 juni 2009 is besloten om het gemeentelijk aandelenpakket in Nuon N.V. te verkopen aan Vattenfall volgens de daarvoor geldende afspraken. Tegelijkertijd is de gemeente toegetreden tot het nieuwe bedrijf N.V. Nuon Energy. Volgens de fusieafspraken vindt de overdracht van de gemeentelijke aandelen plaats in

	enkele tranches over een periode, die eindigt op 30 juni 2015. Tot en met 2015 wordt jaarlijks € 100.000 dividend ontvangen (behalve in 2014)
Belang Haarlem:	0,1%
Risicoclassificatie:	Vanwege de verkoop van de aandelen door Haarlem is geen classificatie opgesteld.
Ontwikkelingen:	Naast de veranderingen wegens de verkoop van de aandelen worden geen veranderingen in de relatie tussen Haarlem en Nuon verwacht.
Website:	www.nuon.nl
Naam:	Liander N.V.
Doel:	Netbeheer (aanleg, onderhoud en het beheer van het energienetwerk) Daarnaast distribueren en transporteren van elektriciteit en gas voor producenten en afnemers.
Programma:	10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen
Deelnemers:	Nederlandse gemeenten, provincies en het Rijk
Belang Haarlem:	0,1%
Risicoclassificatie:	Vanwege het geringe belang van Haarlem in Liander is geen classificatie opgesteld.
Ontwikkelingen:	Er worden geen veranderingen in de relatie tussen Haarlem en Liander verwacht.
Website:	www.liander.nl

3.6.5 Overzicht grote gesubsidieerde instellingen

De relatie die de gemeente heeft met grote instellingen die meer dan € 0,5 miljoen per jaar subsidie van de gemeente ontvangen, wordt op dezelfde wijze vormgegeven als die met een formele verbonden partij. Het verschil met een formele verbonden partij is dat de gemeente bij de gesubsidieerde instellingen *niet* in het bestuur (directie of raad van toezicht) zit. Deze instellingen zijn dus bestuurlijk geheel zelfstandig; de gemeente geeft subsidie omdat de instellingen bepaalde werkzaamheden verrichten. Van de zestien grote gesubsidieerde instellingen vallen er vier in de categorie verhoogd toezicht. Dat zijn op het gebied van welzijn en zorg de stichtingen Kontext, Dock en Haarlem Effect en op het gebied van cultuur de stichting Patronaat. De oorzaak is vooral gelegen in de kwetsbare financiële situatie van deze stichtingen.

Naam:	Stichting Blijfgroep
Doel:	Bieden van preventie, opvang en ambulante hulp bij huiselijk geweld
Programma:	3 Welzijn, gezondheid en zorg
Subsidie 2011:	€ 1.470.000
Risicoclassificatie:	24,4 → normaal toezicht
Website:	www.blijfgroep.nl
Naam:	Leger des Heils
Doel:	Opvang van dak- en thuislozen
Programma:	3 Welzijn, gezondheid en zorg
Subsidie 2011:	€ 1.954.000
Risicoclassificatie:	24,8 → normaal toezicht
Website:	www.legerdesheils.nl
Naam:	Stichting Zorgbalans
Doel:	Bieden van hulp aan mensen met een zorgbehoefte om zolang mogelijk en op eigen wijze vorm en inhoud te geven aan hun leven, zowel thuis als in diverse zorglocaties.
Programma:	3 Welzijn, gezondheid en zorg
Subsidie 2011:	€ 662.000
Risicoclassificatie:	24,7 → normaal toezicht
Website:	www.zorgbalans.nl

- Naam:** **Stichting Dock**
Doel: Stimuleren van zelfredzaamheid en actief burgerschap.
Programma: 3 Welzijn, gezondheid en zorg
Subsidie 2011: € 2.495.000
Risicoclassificatie: 28,7 → verhoogd toezicht
Website: www.dock.nl
- Naam:** **Haarlem Effect**
Doel: Verzorgen van wijkgericht welzijnswerk in Haarlem
Programma: 3 Welzijn, Gezondheid en Zorg
4 Jeugd, Onderwijs en Sport
Subsidie 2011: € 2.211.000
Risicoclassificatie: 25,9 → verhoogd toezicht. De stichting heeft bezwaar aangetekend tegen de in de subsidiebeschikking 2012 opgenomen voorwaarden die horen bij een geconstateerd verhoogd risico. De bezwaarprocedure loopt.
Website: www.welzijnswerk-haarlem.nl
- Naam:** **Stichting Kontext**
Doel: Het bieden van maatschappelijke ondersteuning aan inwoners die zich in een kwetsbare positie bevinden
Programma: 3 Welzijn, Gezondheid en Zorg
7 Werk en inkomen
Subsidie 2011: € 2.670.000
Risicoclassificatie: 28,2 → verhoogd toezicht
Website: www.kontext.nl
- Naam:** **Jeugdgezondheidszorg Kennemerland (onderdeel van Viva zorggroep)**
Doel: Jeugdgezondheidszorg voor 0-4 jarigen in de gemeente Haarlem.
Programma: 4 Jeugd, onderwijs en sport
Subsidie 2011: € 2.793.000
Risicoclassificatie: 21,3 → normaal toezicht
Website: www.vivazorggroep.nl
- Naam:** **Stichting Spaarne Peuters**
Doel: Exploiteren van meerdere peuterspeelzalen in Haarlem en Spaarndam.
Programma: 4 Jeugd, Onderwijs en Sport
Subsidie 2011: € 2.198.000
Risicoclassificatie: 22,9 → normaal toezicht
Website: www.spaarnepeuters.nl
- Naam:** **Stichting SportSupport**
Doel: Ontwikkelen en ondersteunen van breedtesport in Haarlem.
Programma: 4 Jeugd, onderwijs en sport
Subsidie 2011: € 625.000
Risicoclassificatie: 23,9 → normaal toezicht
Website: www.sportsupport.nl
- Naam:** **Centrum voor Cultuureducatie en Vrije Tijd**
Doel: Kennis bijeen brengen en overdragen op het gebied van kunst-, cultuur- en erfoededucatie en mensen en initiatieven samenbrengen.
Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Subsidie 2011: € 2.487.000
Risicoclassificatie: Omdat het centrum in 2011 is opgericht, zijn er nog onvoldoende gegevens om een risicoclassificatie te kunnen maken.
Website: www.hart-haarlem.nl

Naam: **Stichting Bibliotheek Haarlem en omstreken**
Doel: Bibliotheekvoorziening, bereiken van groepen burgers met een informatieachterstand, ontmoetingsplaats voor stedelijke en regionale initiatieven en activiteiten, dienstverlening aan scholen, bedrijven en de overheid (zgn. Leasebibliotheek).
Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Subsidie 2011: € 4.942.000
Risicoclassificatie: 23,7 → normaal toezicht
Website: www.sbhaarlem.nl

Naam: **Stichting City Marketing Haarlem**
Doel: Bevorderen van toerisme, recreatie en vrijetijdsbesteding.
Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Subsidie 2011: € 710.000
Risicoclassificatie: 20,2 → normaal toezicht
Website: www.vvvhaarlem.nl

Naam: **Stichting Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem**
Doel: Kunstmuseum met een breed opgezette collectie. Moderne en hedendaagse kunst worden in wisselende tentoonstellingen gepresenteerd in De Hallen.
Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Subsidie 2011: € 3.084.000
Risicoclassificatie: 21,4 → normaal toezicht
Website: www.franshalsmuseum.nl

Naam: **Stichting Patronaat**
Doel: Verzorgen van optredens in het poppodium
Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Subsidie 2011: € 1.537.000
Risicoclassificatie: 25,7 → verhoogd toezicht.
Voor het Patronaat wordt een verbetering van de risicoscore verwacht bij de volgende berekening vanwege een gunstige prognose van het jaarresultaat 2011 en een positieve ontwikkeling van het eigen vermogen. In 2012 wordt verbouwd waardoor de capaciteit toeneemt en er meer omzet gemaakt kan worden.
Website: www.patronaat.nl

Naam: **Stichting Philharmonie en Stadsschouwburg**
Doel: Verzorgen van culturele programma's in de concertzalen en schouwburg
Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Subsidie 2011: € 5.696.000
Risicoclassificatie: 21,8 → normaal toezicht
Website: www.theater-haarlem.nl

Naam: **Stichting Toneelschuur**
Doel: Verzorgen van theater en filmvoorstellingen
Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Subsidie 2011: € 2.003.000
Risicoclassificatie: 24,5 → normaal toezicht
Website: www.toneelschuur.nl

3.7 Grond- en vastgoedbeleid

De gemeente is eigenaar van grond en gebouwen die nodig zijn om ruimtelijke en/of maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Het grond- en vastgoedbeleid is het kader waarbinnen het gemeentelijk vastgoed wordt ontwikkeld en geëxploiteerd. In 2006 heeft de raad de Nota Grondbeleid (BIS 2006 244968) vastgesteld. In deze nota is het grond- en vastgoedbeleid bekeken tegen de achtergrond van de visie en ambitie van Haarlem en de wijze waarop de gemeente de regiefunctie in de stedelijke ontwikkeling vormgeeft. Deze Nota wordt in 2012 herzien en aangepast aan de actuele factoren en ontwikkelingen.

Jaarlijks actualiseert de gemeente in de Nota Grondprijzen (laatste versie BIS 2011 289157) de nadere invulling van het uitgiftebeleid en het grondprijnsbeleid. In de Beheerverordening Grond- en Gebouwenexploitatie (BIS 2006 245744) zijn de algemene spelregels opgenomen van het ministerieel Besluit Begroting en Verantwoording verbijzonderd voor Haarlem, waaronder de richtlijnen voor de waardering en exploitatie van gronden en overig vastgoed, de bevoegdheden van college en raad en de regels die gelden voor toevoegingen en onttrekkingen aan de vastgoedreserves voor grondexploitatie, erfpacht en boven boekwaarde.

De vastgoedexploitaties zijn onderverdeeld in een aantal hoofdstukken waarmee gerefereerd wordt aan de Beheerverordening Grond- en Gebouwenexploitatie. De originele vier hoofdstukken zijn met Raadsbesluit BIS 2008 219319 omgenummerd naar een nieuwe rangschikking. Hierdoor kan de vastgoedportefeuille overzichtelijker en professioneler beheerd worden.

Voor de controle op de uitvoering van het grond- en vastgoedbeleid wordt de paragraaf grond- en vastgoedbeleid in de jaarrekening gebruikt. De doorkijk naar de toekomst is in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties, waarin meer specifieke informatie over de afzonderlijke grondexploitaties wordt gegeven. Niet alleen financieel, maar ook bijvoorbeeld over kwaliteit, voortgang en resultaten van de projecten die in het kader van programma 5 in uitvoering zijn.

De paragraaf grondbeleid in begroting en jaarverslag is verplicht volgens het Besluit Begroting & Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het besluit stelt de volgende eisen aan deze paragrafen:

- a) De paragraaf over het grondbeleid vermeldt ten minste:
  - een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting, in het jaarverslag wordt hierover verantwoording afgelegd;
- b) een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c) een actuele prognose van te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie. Het jaarverslag gaat verder in op de ontwikkelingen in het jaar die hierop van invloed zijn geweest;
- d) een onderbouwing van de geraamde winstneming en in het jaarverslag de gerealiseerde winstnemingen;
- e) de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken. In het jaarverslag wordt weergegeven wat deze beleidsuitgangspunten voor invloed hadden in het verantwoordingsjaar.

3.7.1 Grondexploitaties

Voor gebiedsontwikkelingen stelt de gemeente de kaders vast in de vorm van projectdocumenten, waarin naast het te realiseren programma ook afspraken worden gemaakt over de planning en de financiële gevolgen van de projectuitvoering.

Grondexploitaties zijn een middel om de ambities van ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Te denken valt aan woningbouw, maatschappelijke zaken en infrastructurele zaken ten dienste van de gemeente. De grondexploitatie is onder meer om de financiën (baten, lasten en risico's) van deze langdurige projecten actueel en overzichtelijk te houden.

Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG)

In overleg met de raad is in 2008 in de projectgroep informatiewaarde MPG besloten een knip in de tijd aan te brengen tussen de verantwoording door het college over het gevoerde grondbeleid en het meerjarenperspectief. In de verantwoording over het gevoerde beleid ligt de nadruk op de resultaten van de afgelopen jaren en de gevolgen daarvan voor de reserve grondexploitatie. De verantwoording maakt onderdeel uit van de jaarrekening en het jaarverslag. Het MPG gaat in op de verwachte toekomstige resultaten van de grondexploitaties, ook op basis van de resultaten van het afgelopen jaar en inschattingen van toekomstige ontwikkelingen. Het MPG wordt tegelijk met de Kadernota opgesteld en aan de raad aangeboden.

Liquideren complexen

Het openen van een grondexploitatie is een Raadsbevoegdheid, evenals het beschikbaar stellen van middelen, de kredietverstrekking voor de investeringen en de te stellen randvoorwaarden voor de verkoopopbrengst. Na afronding moet de grondexploitatie formeel worden afgesloten en moet de kasstroom van het project worden beëindigd. Ook dat is een raadsbevoegdheid. De term voor het administratief afsluiten is 'liquideren van het complex'.

Uitleg winstneming en voorziening

Vanwege het zogenaamde voorzichtigheidsbeginsel mag de opbrengst van een grondexploitatie pas verzilverd worden als die is gerealiseerd, dus bij het einde van het project. Slechts in enkele gevallen is het toegestaan eerder een winstuitname te realiseren. Als een grondexploitatie een tekort laat zien, moet daar direct een voorziening voor worden getroffen. Bij separate grondexploitaties wordt deze voorziening uit de reserve Grondexploitaties genomen.

Stedenbouwkundig programma en vereveningsexploitatie

Een aantal complexen zijn opgebouwd uit een aantal onderdelen (deelcomplexen). Deze vormen een stedenbouwkundig programma dat als een zelfstandige entiteit moet worden beschouwd. De Beheersverordening Grond- en Gebouw Exploitatie⁴ (BGGE) staat toe dat de deelcomplexen eerst bij elkaar opgeteld worden, voordat er een verrekening met de reserve Grondexploitaties plaatsvindt. De deelcomplexen worden eerst met elkaar verevend. Pas als daarna de consolidatie een tekort vertoont, wordt daarvoor een voorziening getroffen vanuit de reserve GrEx. Om dit administratief te verwerken is voor elk programma een vereveningsexploitatie in het leven geroepen. Voorbeelden van programma's zijn Schalkwijk 2000+, Spoorzone, Delftwijk, Waarderpolder.

Liquidatie van een complex

Er is een aantal varianten in de manier waarop een grondexploitatie geliquideerd wordt. Onderscheiden wordt:

- Een complex met een tekort, waarvoor een voorziening is getroffen ter hoogte van uiteindelijk tekort. Deze kunnen met elkaar verrekend worden als het project gereed is, eindsaldo wordt nul;
- Een separaat complex met een opbrengst. Het saldo komt bij het einde van project ten gunste van de reserve GrEx;

---

⁴ [BIS 2006 245744 B&W Nota: Beheersverordening Grond- en Gebouwexploitatie 2007](#)

- Een deelcomplex binnen een programma. Het saldo wordt bij het einde van deelproject overgeboekt naar de vereveningsexploitatie van het betreffende programma.

Een aantal grondexploitaties is inmiddels volgens plan uitgevoerd en kan worden afgesloten. De boekwaardes van de af te sluiten complexen binnen Waarderpolder en Schalkwijk worden omgeboekt naar de respectievelijke Vereveningsexploitatie Waarderpolder en Schalkwijk Programma.

In het programma Spoorzone kunnen een aantal initiatieven voor grondexploitatie worden afgesloten. Voor deze fasen is tot 2011 een voorziening getroffen welke nu kan worden afgeboekt.

Onder de voorraden “niet in exploitatie genomen gronden” zijn tot en met 2010 de gronden van het recreatiegebied Haarlem-Noord en volkstuinen Westelijke Randweg opgenomen. Gronden mogen in de “niet in exploitatie genomen gronden” worden opgenomen indien aannemelijk is dat deze binnen afzienbare tijd in exploitatie worden genomen.

Aangezien het voor de volkstuinen Westelijke Randweg en het recreatiegebied Haarlem-Noord niet de verwachting is dat deze binnen afzienbare tijd in exploitatie worden genomen, zijn deze binnen de balans geherrubriceerd naar de materiële vaste activa, gronden en terreinen. Het betreft hier complex 011 en 021 onder hoofdstuk 1 overigen.

Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven van complexen hoofdstuk I NB opbrengsten worden negatief weergegeven							
Bedragen x Eur 1.000							
Complex nummer	Omschrijving	Boekwaarde ultimo 2010	mutaties 2011	Boekwaarde ultimo 2011	Prognose eindresultaat MPG2011	Prognose eindresultaat MPG2012	Mutatie 2011 voorziening toekomstige verliezen
Waarderpolder/EBH							
098	WP Niet Revit./ VEREVENINGSEXPLOITATI	-5.273	-7.016	-12.288	-10.975	-11.887	
001	WP Revit. Nader te verdelen	81	-81				
002	WP Revit. Oostpoort II	1	-1				
003	WP Revit. Algemeen	1.285	-1.285				
004	WP Niet Revit. Zuid West (EBH)	-9.884	9.884				
006	WP Revit. Rommelterreintjes	1.971	-1.971				
092	administratief						
Schalkwijk							
048	Schalkwijk 2000 Programma	-2.806	1.397	-1.409	3.990	3.573	
035	Monacopad						
047	Schoolnaer						
044	Molenwijk	-114	114				
Spoorzone							
110	Spoorzone Programma	-44	23	-21	2.660	2.211	
009	Spoorzone Oostpoort Oost fase I	764	38	802			
031	Spoorzone Oostpoort Oost fase III (Stadion)	2.062	103	2.165	2.062	2.165	103
111	Spoorzone Stationsplein						
112	Spoorzone Gonnetstraat	2		2			2
117	Spoorzone Oostpoort Oost Fase IV						
119	Spoorzone Rondje Bolwerken						
Hoofdstuk 1 overigen							
011	Recreatiegebied Haarlem Noord	1.058	-1.058				
021	Westelijke Randweg	173	-173				
022	Pieter Wantelaan						

Algemene reserve grondexploitaties

De algemene reserve Grondexploitaties is een risicoreserve ter dekking van risico's van grondexploitaties. De voordelige resultaten op grondexploitaties worden aan deze reserve toegevoegd en nadelige resultaten worden er aan onttrokken. Een aantal veranderingen in de reserve is in 2011 bepalend geweest voor het resultaat.

Verloop reserve grondexploitaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2011 *)	Rekening 2011
Saldo begin van het jaar	150	150
Af: verhogen voorziening Deli exploitatie		-1.035
Af: verhoging voorziening FuCa exploitatie		-773
Af: Vermindering resultaat Badmintonpad		-281
Af: verhogen voorziening Oostpoort Fase 3 (Stadion)		-103
Af: verhogen voorziening Gonnetstraat		-2
Af: verhogen voorziening Fietznfabriek		-529
Af: treffen voorziening Leidsevaart 362		-184
Bij: Winstnemning Doctorshof	500	0
Bij: correctie reserve erfpacht		40
Bij: ten laste van programma begroting 5		2.909
Stand per einde jaar	650	190

*) begroting na suppletoire begrotingswijziging

Toelichting op de belangrijkste mutaties

Kredietcrisis

De kredietcrisis heeft ingrijpende gevolgen voor de vastgoedmarkt. Voor de gemeente heeft dit vooral geleid tot vertraging van projecten en gronduitgifte. In 2009 is een aantal lopende of oude initiatieven afgeboekt omdat ze onder de huidige omstandigheden onhaalbaar bleken. In de navolgende jaren worden de effecten van de kredietcrisis op de lopende projecten duidelijker waarneembaar. Voortdurend worden deze gemonitord met een nauwgezette waardering. Stilvallende projecten worden met een conservatief scenario ('graszaadscenario') doorgerekend.

Deli

De verwachtingen bij project Deli zijn naar beneden bijgesteld. Door de vertraging in het project treedt een aanzienlijk renteverlies op, dat zich direct manifesteert als een tekort op de exploitatie. Om een reëel beeld te geven van de verwachtingen is een conservatief scenario toegepast (het 'graszaadscenario'). De opbrengsten worden terughoudend geraamd en de kostenprognoses met een onzekerheidspercentage verhoogd. Ook wordt er rekening gehouden met een periode waarin de boekwaarde stijgt door de kapitaalslasten. Het projectresultaat verloopt daardoor van 0,67 miljoen euro tekort naar 1,7 miljoen euro tekort, een stijging van 1,0 miljoen euro. Voor deze mutatie wordt de voorziening toekomstige verliezen verhoogd met 1,0 miljoen euro ten laste van programma 5.

Fuca

Funderings Cascoherstel leidt tot risico's. In het gecompliceerde Fuca project Leidsebuurt leidde een extra verwerving en meerkosten van de uitvoering tot een bijstelling naar beneden van het eindresultaat van bijna 0,8 miljoen euro. Wel komt het project eindelijk in de afrondende fase en zijn er verschillende mogelijke scenario's in beeld om de zaak af te ronden. In 2012 wordt de raad betrokken bij de keuze tussen een aantal opties.

Badmintonpad

Enige meerkosten ten opzichte van de prognoses veroorzaken een verhoging van het tekort in de grondexploitatie. De kosten blijven wel binnen het totaalcrediet.

Uitbreiding voorzieningen Programma Spoorzone

Vanaf de rekening 2008 zijn reeds twee voorzieningen toekomstige verliezen in het leven geroepen. Eén voor de Stadionontwikkeling (Oostpoort fase III) en één voor reeds eerder gesneuvelde initiatieven. Deze zijn tot heden bijgewerkt en worden geactiveerd bij de liquidatie van de complexnummers. In de aanzienlijk vertraagde herontwikkeling van Oostpoort II is rekening gehouden met een vermindering van programma, hetgeen bevestigd is in de bijgestelde PlaBeKa B&W Nota (BIS 2011 447694). Het project Scheepmakerskwartier heeft een aanzienlijke koerswijziging ondervonden. Door een fasering in het Masterplan wordt het project behoud voor uitstel of afstel (BIS 2011 386770).

Houtmarkt 7 / Fietzfabriek

De boekwaarde loopt op door de kapitaalslasten en beheerskosten. Ook is de marktwaarde van het object herzien, wat betekent dat de reeds opgebouwde voorziening moet worden opgehoogd met 0,5 miljoen euro. Begin 2011 is de gebiedsvisie Oostradiaal vastgesteld, waarna er marktonderzoek plaatsvond om de verkoopverwachting van het object af te tasten. Ondanks de dalende marktprognoses is er belangstelling voor dit pand aanwezig en hoopt het college begin 2012 de eerste stappen richting een verkoop te zetten.

Schalkwijk

In project Schalkstad is de ING-ontvlechting uitgevoerd en volgens de afspraken zijn drie vastgoedobjecten in de voorraad opgenomen totdat deze in de herstart van het project herontwikkeld gaan worden. Project Aziëweg loopt ernstige stagnatie op door de rentelasten van de hoge boekwaarde. Ook hier is een graszaadscenario toegepast om verrassingen in de opbrengstverwachting te voorkomen.

Toevoeging aan algemene middelen

Bij behandeling van de Kadernota 2005 is besloten tot het doen van jaarlijkse onttrekkingen aan de reserve grondexploitaties ten gunste van de algemene reserve van de gemeente. Hieraan is in 2010 voor de laatste keer gevolg gegeven met een onttrekking van € 1,0 miljoen. Doctorshof is in 2011 nog niet gereed gekomen, zodat de in de begroting voorgenomen dotatie aan de reserve van 0,5 miljoen euro (conform BIS 2008 110834) dit jaar niet gerealiseerd wordt.

Historisch Verloop reserve grondexploitaties (bedragen x € 1.000)	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Beginstand	1.059	-351	1.771	897	2.476	150
Af: optimalisatie Spoorzone		-500	-500	-500	-500	
Af: onttrekkin tgv alg res (cf KaderNota 2005)			-500	-1.000	-1.000	
Diverse mutaties	-1.410	2.622	126	3.079	-826	40
Eindstand	-351	1.771	897	2.476	150	190

Verschillenanalyse

In onderstaande tabel worden de saldi weergegeven van de begroting 2011 hoofdstuk 1, en de werkelijke mutaties. De grootste verschillen zijn ontstaan door vertragingen in projecten waardoor de geprognosticeerde kosten c.q. inkomsten niet in 2011 geactiveerd werden.

Conclusie

De gewenste minimale omvang van de reserve grondexploitatie van € 3 miljoen is al meerdere jaren niet gerealiseerd. De feitelijke ontwikkeling van de omvang van deze reserve is van veel en deels onbeïnvloedbare factoren afhankelijk. Vooral de gevolgen van de recessie en de mate waarin deze verder doorwerken in de kosten en baten van de grondexploitaties, vragen om zorgvuldige aandacht voor het benodigde weerstandsvermogen van de grondexploitaties. Bovendien is er in de afgelopen jaren onttrokken aan de reserve ten gunste van de Algemene reserve. Er is de afgelopen jaren onvoldoende weerstandsvermogen overgebleven. In het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties wordt het geprognosticeerd verloop van de reserve uitgerekend. Deze zal door de inkomsten van de complexen Raaks en Ripperda in 2014-2015 weer een robuuster saldo vertonen.

Toekomstige verliezen

Tot en met 2007 werden toekomstige verliezen afgedekt met de voorziening toekomstige verliezen. Met ingang van de jaarrekening 2007 wordt deze voorziening als negatieve post onder de voorraden opgenomen. Deze post heeft betrekking op complexen waarvan op basis van de herziene exploitatieberekeningen een nadelig saldo (verlies) wordt verwacht. Toevoegingen aan de balanspost (negatieve) voorraden worden ten laste van de reserve grondexploitaties getroffen.

Per 31-12-2011 is voor de volgende complexen in totaal € 11,0 miljoen aan voorzieningen opgenomen:

Voorzieningen toekomstige verliezen (bedragen x € 1.000)	Rekening 2010	Rekening 2011
Grondexploitatie FuCa	1.769	2.542
Grondexploitatie Deli	672	1.707
Grondexploitatie Badmintonpad (RB 092/2007)	2.202	2.484
Gonnetstraat		2
Oostpoort Fase 3 (Stadion)	2.062	2.165
Houtmarkt Fietznfabriek	1.685	2.214
Leidsevaart 362		184
Totaal	8.390	11.298

3.7.2 Vastgoedexploitaties (hoofdstukken 2 tot en met 5)

Aan de reserve Vastgoed (opbrengsten boven boekwaarde) worden de gerealiseerde meeropbrengsten boven de boekwaarde bij het afstoten van verspreid bezit (hoofdstuk II + III) toegevoegd, na aftrek van de kosten voor verkoop.

In 2010 is het startsein gegeven (BIS 2010 11586) voor de verkoop van het niet-strategisch woningbezit (woningen met huurders/gebruikers). Alle rechtmatige gebruikers waren daarbij in de gelegenheid om de woning aan te kopen en zijn daartoe benaderd door de gemeente. Op een geval na is er geen positieve response op geweest. Verder is gebleken dat er geen belangstelling in de markt is voor woningen van 'diverse assorti' in verhuurde staat.

Vanuit de reserve boven boekwaarde worden onttrekkingen gedaan waarover de raad beslist, zoals een afdracht van € 2 miljoen per jaar in de jaren 2005 t/m 2009 en de dekking van aanvangstekorten op door de raad aangewezen nieuwe objecten. Vanaf 2010 wordt conform besluit jaarlijks een onttrekking uitgevoerd van € 1 miljoen.

De mutaties in de reserve Vastgoed zijn in 2011 als volgt:

<i>bedragen x € 1.000</i>		
Verloop reserve boven boekwaarde	Begroting	Rekening
	2011*	2010
<i>Saldo begin van het jaar</i>	4.658	4.658
Bij: Netto verkoopopbrengsten	1.000	1.000
Af: onttrekking ten gunste van de algemene middelen	-2.150	-1.650
Af: onttrekking ten gunste van Reinaldapark cf BIS 2011 404863	-449	-449
Af: verkoop 2010 T. v Berkhoutstraat Dyserinckstr. naar GrEx	-217	-217
Stand reserve boven boekwaarde 31-12-2010	2.842	3.342

*) Begroting 2011 na suppletore begrotingswijzigingen

Conclusie

Verkoop van verspreid bezit moet er voor zorgen dat de reserve zich in de toekomst positief blijft ontwikkelen. In de verkoopprognose voor 2012 en verder moet hier zorgvuldig mee worden omgegaan.

3.7.3 Erfpacht (hoofdstuk 6)

Op dit moment heeft de gemeente nog ongeveer vierhonderd erfpachtrelaties. Doelen van de uitgifte van gronden in erfpacht zijn:

- Behoud van toekomstige waardestijging van de grond voor de gemeenschap;
- Behoud van toekomstige beschikking en sturing;
- Behoud van een (door indexering en waardebeoordeling bij het verstrijken van tijdvakken) relevante gemeentelijke inkomstenbron.

Reserve Erfpachtgronden

De vast te houden reserve bedraagt tien procent van de boekwaarde. In 2011 is de boekwaarde gestegen tot € 3,2 miljoen zodat de reserve per eind 2011 € 320.000 gaat bedragen. Meeropbrengsten uit exploitatie of verkoop van deze gronden vloeien ingevolge de beheerverordening grond- en gebouwenexploitatie over naar de reserve grondexploitatie (zie hierboven). In 2011 is de mutatie van 2010 om administratieve redenen ongedaan gemaakt.

<i>bedragen x € 1.000</i>			
Erfpachtgronden	1-1-2011	Mutatie	31-12-2011
Boekwaarde	3.200	-400	2.800
Reserve = 10 % van de boekwaarde	320	-40	280

3.7.4 Weerstandsvermogen vastgoedexploitaties

Het weerstandsvermogen is de confrontatie tussen wat we hebben en wat nodig is om verliezen en risico's uit hoofde van vastgoedexploitaties af te dekken. Het gaat dan niet alleen om de reserves, maar ook om de getroffen voorzieningen voor (mogelijke) toekomstige verliezen. Het verloop van het totaal aan reserves en voorzieningen wordt in onderstaande tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Stand reserves en voorzieningen per einde jaar	Rekening 2006	Rekening 2007	Rekening 2008	Rekening 2009	Rekening 2010	Rekening 2011
Algemene reserve grondexploitaties	-351	1.771	897	2.477	150	190
Reserve vastgoed	1.097	968	1.439	3.388	4.658	3.342
Reserve erfpachtgronden	236	304	286	285	320	280
Subtotaal reserves	982	3.043	2.622	6.150	5.128	3.813
Voorziening toekomstige verliezen	7.893	5.260	6.385	7.659	8.391	11.299
Totaal reserves en voorzieningen	8.875	8.303	9.007	13.809	13.519	15.112

3.7.5 Professionalisering VastgoedBeheer

Bureau VastGoedBeheer heeft als taak het beheren van de gebouwen in gemeentelijk eigendom en de gronden waarover een contractsituatie met derden bestaat. In 2011 heeft VGB vanuit de rol van opdrachtgever afspraken met zowel SRO als Spaarnelanden (Aannemerij) geherijkt, aangescherpt en de voortgang gemonitord. Richting de cultuurpodia zijn de eerste stappen gezet in het kader van uiteindelijke overdracht van het beheer en onderhoud. Voor het vergroten van het inzicht en de grip op de kosten en opbrengsten kant is de wijze van begroten en de budgetbewaking verder geprofessionaliseerd. Vervolgens is de systematiek van MeerJarenOnderhoudsPlannen verfijnd en verbeterd.

In 2011 zijn alle Rijksmonumenten geïnventariseerd inclusief de subsidiemogelijkheden en de aanvragen daarvan. Daar waar mogelijk zijn deze subsidieaanvragen ook ingediend. Ten slotte zijn de beheerkwesties over de zendmasten afgerond.

Deel 4

Jaarrekening

4.1 Balans

bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2011	31-12-2010
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Materiële vaste activa met een economisch nut	506.853	470.124
Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut	127.253	126.766
	634.106	596.890
Financiële vaste activa		
Kapitaalverzekking aan deelnemingen	11.709	11.709
Verstrekte leningen aan:		
woningcorporaties	6.415	8.900
deelnemingen	3.500	4.000
Overige langlopende leningen	10.388	5.751
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	4.468	6.112
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	201	579
	36.681	37.051
Totaal vaste activa	670.787	633.941
Vlottende activa		
Voorraden		
Grond- en hulpstoffen		
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	3.322	4.879
Overige grond- en hulpstoffen	19	83
Onderhanden werken, inclusief bouwgronden in exploitatie	7.139	27.960
	10.480	32.922
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	34.079	27.619
Verstrekte kasgeldleningen	3.000	3.000
Rekening-courant niet-financiële instellingen	4.161	5.971
Overige vorderingen	16.264	22.603
	57.504	59.193
Liquide middelen		
Kassaldi	190	154
Bank- en giroaldi	1.136	8.649
	1.326	8.803
Overlopende activa	9.395	13.404
Totaal vlottende activa	78.705	114.322
Totaal ACTIVA	749.492	748.263

bedragen x € 1.000

PASSIVA	31-12-2011	31-12-2010
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserves	49.636	42.419
Overige bestemmingsreserves	68.802	74.640
Resultaat voor bestemming	17.829-	7.238
	100.609	124.297
Vorzieningen		
Vorzieningen voor verplichtingen en verliezen	19.969	16.340
Egalisatievoorzieningen	652-	2.150
Vorzieningen voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	203	225
	19.520	18.715
Vaste schulden		
Obligatieleningen	71	71
Onderhandse leningen van:		
pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	23	1.474
binnenlandse banken en financiële instellingen	485.898	434.348
Door derden belegde gelden	3.252	4.299
Waarborgsommen	210	213
	489.454	440.405
Totaal vaste passiva	609.583	583.417
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Kasgeldleningen	68.000	72.000
Overige schulden	27.521	32.054
	95.521	104.054
Overlopende passiva	44.388	60.792
Totaal vlottende passiva	139.909	164.846
Totaal PASSIVA	749.492	748.263

4.2 Programmarekening

bedragen x € 1.000

Rekening 2011	Rekening 2010	2011		Rekening
		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>				
1. Burger en bestuur	16.850	17.243	17.120	17.603
2. Veiligheid, vergunningen en handhaving	36.588	36.051	36.332	37.400
3. Zorgzame samenleving	47.977	51.084	50.973	48.669
4. Maatschappelijke ontwikkeling	43.538	39.659	40.688	42.925
5. Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	52.154	47.000	43.362	61.377
6. Economie, cultuur, toerisme en recreatie	30.779	28.544	29.091	30.328
7. Werk en inkomen	102.939	101.169	98.795	99.440
8. Bereikbaarheid en mobiliteit	12.821	14.011	19.574	21.136
9. Kwaliteit fysieke leefomgeving	90.137	86.581	89.208	97.751
10. Financien en algemene dekkingsmiddelen	14.661	14.552	12.901	24.418
Totaal lasten	448.444	435.894	438.044	481.047
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>				
1. Burger en bestuur	3.350	3.210	3.218	3.348
2. Veiligheid, vergunningen en handhaving	6.521	7.052	6.604	5.917
3. Zorgzame samenleving	4.814	2.562	3.706	3.930
4. Maatschappelijke ontwikkeling	6.850	4.693	5.347	10.081
5. Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	43.565	40.664	38.965	54.896
6. Economie, cultuur, toerisme en recreatie	2.593	539.559	423	1.776
7. Werk en inkomen	86.999	87.269	77.108	76.998
8. Bereikbaarheid en mobiliteit	12.715	16.813	12.664	14.288
9. Kwaliteit fysieke leefomgeving	37.991	31.139	36.090	40.468
10. Financien en algemene dekkingsmiddelen	242.741	235.956	238.544	245.655
Totaal baten	448.140	429.899	422.671	457.357
<i>Saldo (exclusief mutaties reserves)</i>				
1. Burger en bestuur	-13.500	-14.033	-13.902	-14.255
2. Veiligheid, vergunningen en handhaving	-30.067	-28.999	-29.728	-31.483
3. Zorgzame samenleving	-43.163	-48.522	-47.267	-44.739
4. Maatschappelijke ontwikkeling	-36.688	-34.966	-35.341	-32.844
5. Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	-8.589	-6.336	-4.397	-6.481
6. Economie, cultuur, toerisme en recreatie	-28.186	-28.004	-28.668	-28.552
7. Werk en inkomen	-15.940	-13.900	-21.687	-22.442
8. Bereikbaarheid en mobiliteit	-106	2.802	-6.910	-6.848
9. Kwaliteit fysieke leefomgeving	-52.146	-55.442	-53.118	-57.283
10. Financien en algemene dekkingsmiddelen	228.080	221.404	225.643	221.237
Saldo exclusief mutaties reserves	-304	-5.995	-15.373	-23.690
Toevoeging aan reserves	22.182	2.009	30.858	31.927
Onttrekking aan reserves	29.724	5.867	39.817	37.787
Saldo inclusief mutaties reserves	7.238	-2.137	-6.414	-17.829

4.3 Toelichting op de jaarrekening

4.3.1 Inleiding

De jaarrekening van de gemeente Haarlem is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

4.3.2 Grondslagen voor de waardering

Algemeen

De waardering van de activa en de passiva vindt plaats op basis van de historische kosten. Tenzij hierna bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, zijn de activa en de passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en specifiek van derden ontvangen investeringsbijdragen en -subsidies.

Er is onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa met een economisch nut en materiële vaste activa met een maatschappelijk nut. Materiële vaste activa met een economisch nut (dat zijn alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn) *moeten* worden geactiveerd. Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut *mogen* worden geactiveerd.

In de tabel afschrijvingstermijnen behorend bij de Financiële beheersverordening gemeente Haarlem (2007) is per categorie vaste activa vermeld of het een investering met economisch dan wel maatschappelijk nut betreft en is de maximale afschrijvingstermijn aangegeven. In de verordening is geen overgangsbepaling voor nieuwe investeringen opgenomen. In 2011 zijn de afschrijvingstermijnen op de materiële vaste activa met economisch nut in overeenstemming gebracht met de vigerende verordening. Daar inhaalafschrijvingen formeel niet zijn toegestaan, wordt bij een wijziging van de afschrijvingstermijn, de boekwaarde van het desbetreffende activum afgeschreven voor de restant termijn die nog zou gelden bij toepassing van de gewijzigde afschrijvingstermijn. Voor investeringen in economisch nut waarvan de geldende afschrijvingsduur de ouderdom overschrijdt, ontbreekt een resterende afschrijvingsduur waartegen de restant boekwaarde kan worden afgeschreven. In het geval dat deze investeringen ook geen resterende economische gebruiksduur hebben, zijn de boekwaarden ten laste van het resultaat gebracht.

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen.

De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, derhalve in gelijke jaarlijkse termijnen. Bij wijze van uitzondering is afschrijving volgens het annuïtaire systeem toegepast, waarbij de som van rente en afschrijving gedurende de gehele looptijd gelijk blijft (bij ongewijzigde rentevoet). Hiertoe is zo nodig besloten (voorbeeld: parkeergarages).

Bij de waardering is in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Indien het bestaan van een investering niet kan worden vastgesteld of de investering is vervangen door een andere investering (groot onderhoud), is de investering afgewaardeerd.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen leningen verstrekt aan derden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Deelnemingen en effecten zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de lagere marktwaarde.

Langlopende vorderingen zijn, onder aftrek van eventuele voorzieningen voor oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd. De voorziening voor oninbaarheid is statisch bepaald al naar gelang de ouderdom en de volwaardigheid van de openstaande vordering.

Vorraden

De voorraad nog niet in exploitatie genomen bouwgronden, de zogenaamde slapende gronden, is gewaardeerd tegen historische kostprijs vermeerderd met bijgeschreven rente. Verwachte verliezen zijn direct genomen door het treffen van een voorziening die in mindering is gebracht op de balanswaardering.

De overige voorraden grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen de aanschaffings- en vervaardigingsprijs, eventueel onder aftrek van een voorziening voor incurante voorraden.

De in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs vermeerderd met de bijgeschreven exploitatieresultaten en gedane investeringen en verminderd met de opbrengsten uit verkopen. Bij de waardering is rekening gehouden met de toekomstige uitgaven en resultaten op deze in exploitatie genomen gronden, zoals vastgelegd in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties bij de rekening. Verwachte verliezen zijn direct genomen door het treffen van een voorziening die in mindering is gebracht op de balanswaardering. Winsten op grondexploitaties zijn genomen bij afsluiting van de betreffende complexen.

Vorderingen

Vorderingen zijn, onder aftrek van eventuele voorzieningen voor oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd. De voorzieningen voor oninbaarheid zijn statisch bepaald op basis van de ouderdom en de volwaardigheid van de openstaande vordering.

Voor debiteuren algemeen en belastingdebiteuren is de voorziening als volgt berekend:

Ouderdom	%
	uitstaande vordering
ouder dan 180 dagen	10
ouder dan 1 jaar	30
ouder dan 2 jaar	65
ouder dan 3 jaar	90
ouder dan 4 jaar	100

Voor debiteuren Sociale Zaken is de voorziening berekend op 80% van het uitstaande bedrag.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn de op het moment van het opmaken van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en risico's opgenomen, voor zover hiervan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat. Kostenegalisatievoorzieningen zijn opgenomen ter gelijkmatige verdeling van lasten over boekjaren. Tevens zijn specifieke bestedingsverplichtingen voor van derden verkregen middelen voorzien.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume is geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is gelijk aan die van de meerjarenraming en bedraagt 4 jaar. Bij (eenmalige) schokeffecten, bijvoorbeeld als gevolg van een reorganisatie, is een voorziening voor hieruit voortvloeiende verplichtingen opgenomen.

Langlopende schulden

Onder de langlopende schulden zijn begrepen de schulden met een oorspronkelijke looptijd van 1 jaar of langer. Schulden met een looptijd van korter dan 1 jaar maken deel uit van de vlottende passiva.

4.3.3 Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

De bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van de historische kosten. De lasten en baten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Alle lasten en baten die betrekking hebben op het boekjaar en ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekend zijn, zijn in het boekjaar verwerkt.

Lasten en verliezen

Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten zijn in beginsel toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Uitzondering hierop vormen de lasten uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Doordat hiervoor geen voorzieningen of schulden mogen worden getroffen, zijn deze personeelslasten toegerekend aan het boekjaar waarin de uitbetaling plaats vindt.

Baten en winsten

Baten en winsten zijn slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld.

4.3.4 Toelichting op de balans

Voor alle toelichtingen geldt dat de genoemde bedragen in duizenden euro's zijn opgenomen. Daar waar de cijfers in de jaarrekening 2011 ten opzichte van 2010 zijn geherrubriceerd, zijn de vergelijkende cijfers op overeenkomstige wijze aangepast.

Materiële vaste activa

In 2011 zijn de boekwaarden van de investeringen in materiële vaste activa integraal beoordeeld. Van een groot deel van de, in hoofdzaak oudere, geactiveerde investeringen kan het bestaan niet meer worden vastgesteld en blijkt dat deze veelal door nieuwe investeringen zijn vervangen. Het is in dat geval verplicht om de resterende boekwaarden van deze activa ten laste van het resultaat te brengen. De afwaardering die ten laste van het resultaat over 2011 is gebracht, bedraagt € 3.444.000 en kan als volgt per rubriek worden gespecificeerd:

Materiële vaste activa met een economisch nut

Gronden en terreinen	567
Woonruimten	33
Bedrijfsgebouwen	293
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	478
Vervoermiddelen	22
Machines, apparaten en installaties	56
Overige materiële vaste activa	1.380
Bijdragen van derden	101
	<u>2.930</u>

Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	514
	<u>3.444</u>

Voorts zijn de gehanteerde afschrijvingstermijnen voor de materiële vaste activa getoetst aan de tabel afschrijvingstermijnen zoals opgenomen in de Financiële beheersverordening (2007). Voor investeringen in materiële vaste activa met een economisch nut waarvan de geldende afschrijvingsduur de ouderdom overschrijdt, ontbreekt een resterende afschrijvingsduur waartegen de restant boekwaarde kan worden afgeschreven. In het geval deze activa ook geen resterende economische gebruiksduur hebben, zijn de boekwaarden ten laste van het resultaat over 2011 gebracht. De totale afwaardering ad € 7.362.000 kan als volgt per rubriek worden gespecificeerd:

Materiële vaste activa met economisch nut

Gronden en terreinen	12
Bedrijfsgebouwen	6.457
Machines, apparaten en installaties	212
Overige materiële vaste activa	460
Bijdragen van derden	221
	<u>7.362</u>

De afwaardering van de bedrijfsgebouwen ter grootte van € 6.457.000 is het gevolg van het terugbrengen van de afschrijvingstermijn op de investeringen in bouw, inrichting en groot onderhoud van schoolgebouwen van 60 jaar naar 40 jaar.

Tot slot is beoordeeld of de geactiveerde investeringen op de juiste wijze zijn gerubriceerd en is daar waar nodig de rubricering aangepast. In de beginbalans zijn de herrubriceringen verwerkt. De afwaarderingen zijn in de verloopstaten opgenomen onder de afschrijvingen.

Materiële vaste activa met een economisch nut

Materiële vaste activa met een economisch nut betreffen activa die verhandelbaar zijn en/of opbrengsten (kunnen) genereren. Tegenover de boekwaarde van een 2-tal objecten staat een voorziening voor toekomstige renteverliezen. Jaarlijks valt een deel van de voorziening vrij tegenover de bijbehorende rentelasten.

Het verloop van de boekwaarden van de materiële vaste activa met een economisch nut kan als volgt worden weergegeven:

bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2010	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2011
Gronden en terreinen	14.663	1.473	905	1.633	-	13.600
Woonruimten	4.977	311	59	1.730	-	3.499
Bedrijfsgebouwen	343.535	48.140	3.461	15.122	314	372.777
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	69.024	16.184	-	2.852	3.356	79.000
Vervoermiddelen	238	-	-	108	-	130
Machines, apparaten en installaties	14.326	245	75	2.295	-	12.201
Overige materiële vaste activa met economisch nut	23.361	6.005	4	3.716	-	25.646
Totaal	470.124	72.358	4.504	27.456	3.670	506.853

In de afschrijvingen over 2011 is een bedrag van € 10.292.000 opgenomen inzake de afwaardering in de activa ter grootte van € 2.930.000 op bestaan en € 7.362.000 voor aanpassing van de afschrijvingstermijn. Ook heeft er een herrubricering tussen de activa plaats gevonden voor de materiële vast activa met economisch nut en de materiële vast activa met maatschappelijk nut. In het volgende overzicht is de aansluiting naar de jaarrekening van 2010 zichtbaar gemaakt.

bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2010	Herubricering	Boekwaarde 31-12-2010
Gronden en terreinen	21.544	6.881-	14.663
Woonruimten	48.969	43.992-	4.977
Bedrijfsgebouwen	302.346	41.189	343.535
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	67.023	2.001	69.024
Vervoermiddelen	243	5-	238
Machines, apparaten en installaties	14.163	163	14.326
Overige materiële vaste activa met economisch nut	13.879	9.483	23.361
Totaal	468.167	1.958	470.124

Gronden en terreinen

Per 31 december 2011 is van de gronden en terreinen voor € 2.800.000 (2010: € 3.200.000) in erfpacht uitgegeven.

Bedrijfsgebouwen

De investeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Zijlpoort – eigendom pand	12.611
Zijlpoort – ontwikkelkosten	4.301
Zijlpoort – aannemer	1.806
SHO 2008 Sancta Maria	5.335
Raakspoort-inbouwpakketten	3.749
Raakspoort-termijnbetalingen	3.539
Raakspoort-duurzaamheidsmaatregelen en overige	760
Daaf Geluk uitbreiding schoolgebouw	2.649
SHO 2008 de Ark	2.265

VMBO schoolgebouwen	1.144
SHO 2008 Zuidwester	979
MFC De Dolfijn – verbouwing	826
De Wadden – uitbreiding schoolgebouw	527
SHO 2008 Paulusschool	500
Zuidwester gymlokaal	449
Overige functionele vervangingen in gym- en schoolgebouwen	4.545
Overige investeringen	2.156
	48.140

In het kader van de afwikkeling van de voorschotbetaling van € 17.000.000 aan de projectontwikkelaar van Zijlpoort is in 2011 het oude postkantoor (Zijlpoort) met notariële akte in eigendom verkregen voor een getaxeerd bedrag van € 12.611.000. In de turn-key overeenkomst met de projectontwikkelaar is een bedrag van € 4.301.000 opgenomen voor ontwikkelkosten van het pand. Daar in 2011 is gestart met de verbouw van het oude postkantoor, zijn deze ontwikkelkosten gezamenlijk met de aan de aannemer betaalde termijnen ter grootte van € 1.806.000 opgenomen onder de bedrijfsgebouwen.

Onder de desinvesteringen is het Sportbesluit, de BTW teruggave over de jaren 2003-2009 over investeringen in sportaccommodaties, verwerkt voor een bedrag van € 3.534.000.

Grond- weg- en waterbouwkundige werken (met een economisch nut)

Het betreft hier nagenoeg alleen investeringen in het rioleringsstelsel en daaraan verwante milieu-maatregelen.

Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut betreffen activa die geen directe opbrengsten genereren en niet verhandelbaar zijn. Dit betreffen met name investeringen in de openbare ruimte. Tegenover de boekwaarde van 1 object staat een voorziening voor toekomstig renteverlies. Jaarlijks valt een deel van de voorziening vrij tegenover de bijbehorende rentelast.

bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2010	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2011
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	125.184	18.831	984	8.003	9.317	125.709
Overige materiële vaste activa met maatschappelijk nut	1.582	237	-	275	-	1.544
Totaal	126.766	19.068	984	8.278	9.317	127.253

In de afschrijvingen over 2011 is een bedrag van € 514.000 opgenomen inzake de afwaardering die hiervoor is toegelicht. Ook heeft er een herrubricering tussen de activa plaats gevonden voor de materiële vast activa met economisch nut en de materiële vast activa met maatschappelijk nut. In het volgende overzicht is de aansluiting naar de jaarrekening van 2010 zichtbaar gemaakt.

bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2010	Herubricering	Boekwaarde 31-12-2010
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	127.497	2.313-	125.184
Overige materiële vaste activa met maatschappelijk nut	1.227	355	1.582
Totaal	128.724	1.958-	126.766

Financiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa kan als volgt worden weergegeven.

bedragen x € 1.000

	31-12-2010	Verstrekt	Herrubricering	Ontvangen	31-12-2011
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	11.709	-		-	11.709
Leningen aan:					
woningcorporaties	8.900	-		2.485	6.415
deelnemingen	4.000	-		500	3.500
Overige langlopende leningen	5.751	-	5.197	560	10.388
Overige uitz met rentetyp. looptijd 1 jaar of langer	6.112	-		1.644	4.468
Bijdragen in activa in eigendom van derden	579	-		378	201
Totaal	37.051	-	5.197	5.567	36.681

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Hieronder is de verkrijgingsprijs opgenomen van de deelnemingen waarin de gemeente Haarlem een financieel belang heeft. In paragraaf 3.6 Verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen is een nadere toelichting opgenomen.

	2011	2010
Spaarnelanden N.V.	7.704	7.704
SRO N.V.	3.958	3.958
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	29	29
SDH Schalkstad Beheer B.V.	9	9
Certificaten Dataland	8	8
	<u>11.709</u>	<u>11.709</u>

Leningen aan woningcorporaties

Deze leningen zijn in het verleden verstrekt voor de (her-) financiering van onder meer restauraties en groot onderhoud, afgeloste rijksleningen en gemeenteleningen. Er worden geen nieuwe leningen meer verstrekt. Een nadere toelichting op deze leningen is opgenomen in paragraaf 3.4 Financiering.

	2011	2010
Woningcorporatie Ymere	2.641	3.065
Woningcorporatie Pré-woondiensten	3.773	4.392
Woningcorporatie Elan Wonen	-	1.443
	<u>6.415</u>	<u>8.900</u>

De gemiddelde rente is 4,5% en de gemiddelde restant looptijd bedraagt 6 jaar.

Leningen aan deelnemingen

De kapitaalmarktlening aan Spaarnelanden N.V. is verstrekt op grond van afspraken uit het verzelfstandigingsconvenant uit 2004. Deze lening is bestemd voor de financiering van de ondergrondse containers. Deze lening kent een rentepercentage van 4,088 % en wordt lineair afgelost in 10 jaar. De lening aan Yarden N.V. is vanaf 2011 opgenomen onder de Overige langlopende leningen.

	2011	2010
Spaarnelanden N.V.	3.500	4.000
	<u>3.500</u>	<u>4.000</u>

Overige langlopende leningen

De overige langlopende leningen zijn als volgt opgebouwd:

	2011	2010
Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting /Nationaal Restauratie Fonds	5.197	-
Yarden N.V.	3.189	3.359
Strukton Projektontwikkeling B.V.	1.900	1.900
Stichting Sportpark Ruud van der Geest	97	121
HC Saxenburg	3	4
Calamares Duikteam	2	4
Stichting Kinderopvang Spaarne	-	212
Stichting Patronaat	-	150
	<u>10.388</u>	<u>5.751</u>

De leningen via Nationaal Restauratie Fonds (NRF) en Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) zijn aan particulieren verstrekt voor de thema's duurzaamheid, startersregeling en funderingsherstel. Het gaat om 'revolving funds'. Dit betekent dat aflossingen van uitgezette leningen weer voor nieuwe leningen worden ingezet tot het moment dat de raad anders besluit. Aflossingen op deze leningen vloeien terug naar de rekening-courant met NRF en SVn. Deze zijn opgenomen onder rekeningen-courant onder de rubriek rekening-courant niet-financiële instellingen. De langlopende vorderingen die de gemeente aan particulieren heeft verstrekt via SVn waren tot 2010 netto (per saldo) opgenomen in de jaarrekening. Vanaf dit jaar worden deze vorderingen bruto opgenomen zodat zowel de vordering als de voorziening zichtbaar zijn.

De lening aan Yarden N.V. vloeit voort uit de publiek-private samenwerking met de uitvaartbranche met als doel een crematorium in Haarlem te realiseren. De lening bestaat uit drie delen die samenhangen met de verschillende afschrijvingstermijnen van respectievelijk de inventaris, de ovens en de gebouwen. De aflossingen vinden overeenkomstig de afschrijvingstermijnen plaats in 10, 20 en 40 jaar. Het gemiddelde rentepercentage bedraagt 6,77 %. Sinds de verkoop van het gemeentelijk aandeel in het crematorium in 2010 is Yarden N.V. de geldnemer.

De kapitaalmarktlening aan Strukton Projektontwikkeling B.V. is verstrekt in het kader van de realisatie van het project Land in Zicht. Het is een fixe lening. De looptijd bedraagt 3 jaar of zolang het project duurt. Het rentepercentage bedraagt 2,5 %.

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

De overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer zijn als volgt opgebouwd:

3.4 overige uitzettingen

	2011	2010
N.V. NUON Energy	3.415	4.799
Projectontwikkelaar - Zijlpoort	2.938	0
Voorziening projectontwikkelaar - Zijlpoort	-2.938	0
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	576	576
Alliander	177	177
Kredietverstrekking Stadsbank	14	273
Overige effecten	286	287
	<u>4.468</u>	<u>6.112</u>

Bij de splitsing van NUON heeft de gemeente een belang van € 177.000 verkregen in het netwerkbedrijf Alliander. Het aandelenkapitaal in NUON van € 633.000 is in 2009 verkocht aan het bedrijf Vattenfall AB. Indien Vattenfall niet aan haar betalingsverplichting kan voldoen, krijgt de gemeente de mogelijkheid om de reeds verkochte aandelen terug te kopen voor de nominale waarde. In 2011 is een tranche verkochte aandelen NUON ter waarde van € 1.384.000 ontvangen.

De vordering Projectontwikkelaar - Zijlpoort betreft de vordering op de ontwikkelaar die resteert op het moment dat de verbouwing van het pand Zijlpoort is gerealiseerd. Voor het volledige bedrag is een voorziening gevormd vanwege de onzekerheid over de inbaarheid van deze vordering.

Door de Stadsbank is in 2011 € 259.000 afgelost van de kredietverstrekking.

Bijdragen in activa in eigendom van derden

De bijdragen in activa in eigendom van derden betreffen bijdragen aan monumenten.

Vorraden

Grond- en hulpstoffen

Niet in exploitatie genomen bouwgronden

De niet in exploitatie genomen bouwgronden betreffen de volgende verzamelcomplexen, met de volgende boekwaarden per 31 december 2011:

bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2011	Voor- ziening	Boekwaarde 31-12-2011	Stand 31-12-2010	Voor- ziening	Boekwaarde 31-12-2010
Recreatiegebied Haarlem-Noord	-	-	-	1.058	-	1.058
Westelijke Randweg (volkstuinten)	-	-	-	173	-	173
Houtmarkt 7 Fietsnfabriek	5.488	2.215	3.273	5.112	1.685	3.427
Leidsevaart 362	234	185	49	221	-	221
Totaal	5.722	2.400	3.322	6.564	1.685	4.879

	Complex	Boekwaarde	oppervlakte	€ / m2
032	Houtmarkt 7 Fiets'n fabriek	3.273	2.500	1,31
096	Leidsevaart 362	49	150	0,33

Onder de voorraden “niet in exploitatie genomen gronden” zijn tot en met 2010 de gronden van het recreatiegebied Haarlem-Noord en volkstuinten Westelijke Randweg opgenomen. Gronden mogen in de “niet in exploitatie genomen gronden” worden opgenomen indien aannemelijk is dat deze binnen afzienbare tijd in exploitatie worden genomen.

Aangezien het voor de volkstuinten Westelijke Randweg en het recreatiegebied Haarlem-Noord niet de verwachting is dat deze binnen afzienbare tijd in exploitatie worden genomen, zijn deze binnen de balans geherrubriceerd naar de materiële vaste activa, gronden en terreinen.

	2011	2010
<i>Overige grond- en hulpstoffen</i>	19	83
Dit betreft papier en andere hulpmiddelen van de afdeling Vormgeving en drukwerk		
	2011	2010
<i>Onderhanden werken, waaronder bouwgronden in exploitatie</i>	7.139	27.960

Onderhanden werken

In 2010 is de voorschotbetaling van € 17.000.000 aan de projectontwikkelaar van het oude postkantoor (Zijlpoort) verantwoord onder de post onderhanden werken. In 2011 is het oude postkantoor (Zijlpoort) met notariële akte in eigendom verkregen voor een getaxeed bedrag van € 12.611.000 en opgenomen onder bedrijfsgebouwen. In de turn-key overeenkomst met de projectontwikkelaar is een bedrag van € 4.301.000 opgenomen voor ontwikkelkosten van het pand. Daar in 2011 is gestart met de verbouw van het oude postkantoor, zijn deze ontwikkelkosten opgenomen onder de bedrijfsgebouwen.

Bouwgronden in exploitatie

De bouwgronden in exploitatie betreffen de volgende verzamelcomplexen, met de volgende boekwaarden:

bedragen x € 1.000

	Stand	Voor-	Boekwaarde	Stand	Voor-	Boekwaarde
	31-12-2011	ziening	31-12-2011	31-12-2010	ziening	31-12-2010
Ripperda	2.546-		2.546-	432	-	432
Raaks	4.224-		4.224-	5.522-	-	5.522-
Deli	3.585	1.707	1.878	6.162	672	5.490
DSK	1.928-		1.928-	2.263-	-	2.263-
Badmintonpad	521	2.483	1.962-	177-	2.202	2.379-
Waarderpolder	6.235-		6.235-	5.003-	-	5.003-
FUCA	4.301	2.542	1.759	4.003	1.770	2.233
Schalkwijk	8.136		8.136	3.882	-	3.882
Spoorzone	17.673	2.166	15.505	16.209	2.062	14.147
Delftwijk	4.323-		4.323-	1.317-	-	1.317-
Oorkondelaan/Pladellastraat	678		678	645	-	645
Zomerzone programma	1-		1-	1-	-	1-
Zomerzone Zuidstrook	402		402	392	-	392
Totaal	16.039	8.898	7.139	17.442	6.706	10.736

De voorziening toekomstige verliezen grondexploitaties heeft betrekking op complexen waarvan op basis van de herziene exploitatieberekeningen een nadelig saldo wordt verwacht. Op de overige complexen worden op basis van de herziene exploitatieberekeningen positieve eindresultaten verwacht. Zie hiervoor ook de bijlage 6.8 Verantwoordingsinformatie MPG en paragraaf 3.7 Grond- en vastgoedbeleid. De gerealiseerde winsten zijn gestort in de (algemene) reserve grondexploitatie. Toekomstige (verwachte) winsten worden pas in deze reserve gestort na realisatie van deze winsten. Verliezen worden, na resultaatbestemming, onttrokken aan de (algemene) reserve grondexploitatie. De reserve grondexploitatie vertoont eind 2011 een ontoereikend saldo voor deze onttrekkingen. De dotaties aan de voorziening toekomstige verliezen ad € 2.908.000 komen in 2011 daarom ten laste van programma 5.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen

	2011	2010
BTW compensatiefonds	24.858	26.588
Provincie Noord-Holland (subsidies)	3.066	153
Te vorderen BTW op aangifte	5.672	27
Overige vorderingen op openbare lichamen	483	851
	<u>34.079</u>	<u>27.619</u>

Naar aanleiding van het sportbesluit op rijksniveau is met de Belastingdienst overeenstemming bereikt over de teruggave van de BTW over voorgaande jaren. Het college heeft een besluit genomen over de verdeling van deze middelen, waaronder compensatie van kosten die door acht verenigingen voor kledingaccommodaties reeds gemaakt zijn en reservering van middelen voor een multifunctionele accommodatie met als hoofdgebruiker Duinwijk.

Verstrekte kasgeldleningen	2011	2010
	3.000	3.000

Dit betreft aan Spaarnelands N.V. verstrekte kasgeldleningen. Deze kasgeldleningen zijn direct opzegbaar en hebben een rentepercentage van 1,5%.

Rekening courant niet financiële instellingen	2011	2010
	4.161	5.971

Dit betreft een rekening-courant die wordt aangehouden bij het Nationaal Restauratie Fonds (NRF) en Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn). Deze rekeningen-courant worden aangewend voor voor de thema's duurzaamheid, startersregeling en funderingsherstel. Het gaat om 'revolving funds'. Dit betekent dat aflossingen van uitgezette leningen weer voor nieuwe leningen worden ingezet tot het moment de raad anders besluit. Het deel van de uitgezette leningen dat niet in de rekening-courant is opgenomen, maar aan derden is uitgeleend is opgenomen onder de financiële vast activa, overige langlopende leningen.

Overige vorderingen

Onder de overige vorderingen zijn de volgende posten opgenomen:

	2011	2010
Debiteuren Sociale Zaken	17.329	17.516
Voorziening oninbare debiteuren Sociale Zaken	-14.439	-14.553
Debiteuren algemeen	15.494	20.649
Voorziening oninbare debiteuren algemeen	-4.828	-3.473
Belastingdebiteuren	3.419	3.461
Voorziening oninbare belastingdebiteuren	-1.032	-1.085
Overige posten	321	88
	<u>16.264</u>	<u>22.603</u>

Debiteuren Sociale Zaken

De debiteuren Sociale Zaken betreffen vorderingen inzake krediethypotheek, leenbijstand, fraude op uitkeringen en alimentatie en onderhoudsplicht van kinderen. Voor deze vorderingen is een voorziening voor oninbaarheid getroffen. De grondslagen hiervoor zijn nader toegelicht in de grondslagen voor de waardering. De voorziening is als gevolg van een statische waardering van de inbaarheid, totaal 83% van de uitstaande vordering.

Deze vorderingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Fraudevordering	6.022	5.996
Leenbijstand	5.911	6.021
Terugvordering	2.653	2.957
Krediethypothek	1.476	1.393
Alimentatie en onderhoudsverplichtingen	444	470
Overige vorderingen	823	679
	<u>17.329</u>	<u>17.516</u>

Debiteuren algemeen

Onder debiteuren algemeen zijn de overige gefactureerde vorderingen aan derden opgenomen. Op basis van de ouderdom van de vordering is een voorziening getroffen voor oninbaarheid. De grondslagen hiervoor zijn nader toegelicht in de grondslagen voor de waardering.

Het openstaande saldo heeft voor het merendeel betrekking op vorderingen inzake de huren en pachten van vastgoed, stedelijke projecten en vergunningen.

Voorts is onder de debiteuren algemeen een resterende vordering van € 2.124.000 opgenomen op de projectontwikkelaar van Zijlpoort. Dit betreft de ten onrechte betaalde B.T.W. op de oorspronkelijke voorschotbetaling van € 17.000.000. Ter voldoening van deze vordering int de gemeente Haarlem de huurinkomsten van enkele ruimten in het aangekochte pand. Deze worden op de vordering in mindering gebracht. Voor het volledige uitstaande saldo is een voorziening voor oninbaarheid getroffen.

Belastingdebiteuren

De belastingdebiteuren betreffen de vorderingen uit hoofde van de lokale belastingen en heffingen. Op basis van de ouderdom van de vordering is een voorziening getroffen voor oninbaarheid. De grondslagen hiervoor zijn nader toegelicht in de grondslagen voor de waardering.

Liquide middelen

2011	2010
1.326	8.803

Bank- en girosaldi

De bank- en girorekeningen (saldi per 31 december) zijn als volgt te specificeren:

	2011	2010
Bank Nederlandse gemeenten	382	7.932
ING	580	525
Betalingen onderweg	174	192
	<u>1.136</u>	<u>8.649</u>

Overlopende activa

Onder de overlopende activa zijn de volgende posten opgenomen:

	2011	2010
Bibliotheek – vooruitbetaalde subsidie 1e halfjaar	2.127	2.292
Frans Halsmuseum - vooruitbetaalde subsidie 1e halfjaar	1.236	1.211
Belastingen – nog op te leggen	645	880
Verzekeringspremies - vooruitbetaald	500	235
Rentebaten leningen u/g - nog te ontvangen	447	641

Stadsschouwburg – vooruitbetaalde bijdrage	445	440
Mulderboetes - te vorderen	421	395
SHV - te vorderen subsidie	385	-
Rijnland - vooruitbetaalde bijdrage	369	-
WMO- Centraal Administratiekantoor	338	157
Toneelschuur – vooruitbetaalde bijdrage	335	318
GWS - te vorderen congres directeurenoverleg	276	228
Philharmonie – vooruitbetaalde bijdrage	264	261
Paramedici - te vorderen	179	302
VNG – vooruitbetaalde contributie	176	176
Overig	1.252	864
Nog te ontvangen huren CIOS en SSB	-	1.255
Werk en inkomendeel - werkdeel	-	710
Thuiszorg/Huish hulp - teveel betaald	-	552
Nova- vooruitbetaalde subsidie	-	518
BTW Sportbesluit - te vorderen	-	360
EFRO -te vorderen subsidie nieuwe energie	-	301
Creditfacturen Gemeente Haarlemmermeer - nog te ontvangen	-	292
SRO - nog te ontvangen dividend	-	290
SZW - afrekening oudkomers	-	270
Parkeren Spaarnelanden - te vorderen	-	250
Verkooptransactie Vastgoed - nog te vorderen	-	206
Totaal	<u>9.395</u>	<u>13.404</u>

Eigen vermogen

Het verloop en de boekwaarde van het eigen vermogen kan als volgt worden gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

	<i>in enge zin</i>	Algemene reserve <i>grond-exploitatie</i>	<i>totaal</i>	Overige bestem- mings- reserves	Resultaat voor bestem- ming	Eigen vermogen totaal
Saldo per 1 januari 2011	42.269	150	42.419	74.640	7.238	124.297
Bestemming resultaat jaarrekening 2010						
resultaat 2010	1.667-	-	1.667-	8.905	7.238-	-
opheffing						
bestemmingsreserves	4.913	-	4.913	4.913-	-	-
Mutaties in reserves op grond van raadsbesluiten die voor 2011 gelden						
toevoegingen	6.470	40	6.510	16.512	-	23.022
onttrekkingen	2.539-	-	2.539-	26.342-	-	28.881-
Nog te bestemmen resultaat 2011	-	-	-	-	17.829-	17.829-
Saldo per 31 december 2011	<u>49.446</u>	<u>190</u>	<u>49.636</u>	<u>68.802</u>	<u>17.829-</u>	<u>100.609</u>

Het volledige overzicht van het verloop per reserve en een toelichting op de aard en strekking van de reserves is opgenomen in bijlage 6.5 Reserves en voorzieningen.

Voorzieningen

Het verloop en de boekwaarde van de voorzieningen kan als volgt worden gespecificeerd:

	Voor verplichtingen en risico's	egalisatie	M.b.t. van derden verkregen middelen	Voorzieningen totaal
Saldo per 1 januari 2011	16.340	2.150	225	18.715
Toevoegingen	4.322	317	-	4.639
Aanwendungen en vrijval	694	3.118	22	3.834
Saldo per 31 december 2011	19.969	652-	203	19.520

Het volledige overzicht van het verloop per voorziening en een toelichting op de aard en strekking van de voorzieningen is opgenomen in bijlage 6.5 Reserves en voorzieningen.

Voor de gelden die bij NRF en SVn in rekening-courant zijn uitgezet en zijn uitgeleend aan particulieren in het kader van duurzaamheid, startersregeling en funderingsherstel is een voorziening (voorziening startersleningen). Hiermee zijn de uitgezette gelden bestemd voor het doeleinde volkshuisvesting. In 2012 wordt dit aan de raad voorgelegd. Indien de raad van mening is dat bij stopzetten van deze regelingen de vrijgekomen middelen niet zonder meer beschikbaar behoeven te zijn voor volkshuisvesting, vervalt deze voorziening en valt het saldo vrij.

Vaste schulden

Het verloop en de boekwaarde van de vaste schulden kan als volgt worden gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

	31-12-2010	Opgenomen	Afgelost	31-12-2011
Obligatieleningen	71	-	-	71
Onderhandse leningen van:				
pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	1.474	-	1.451	23
binnenlandse banken en financiële instellingen	434.348	84.000	32.450	485.898
Door derden belegde gelden	4.299	-	1.047	3.252
Waarborgsommen	213	-	3	210
Totaal	440.405	84.000	34.951	489.454

De met de vaste schulden samenhangende rentelasten bedragen in 2011 € 19.028.000 (2010: € 17.200.000). In paragraaf 3.4 Financiering is een nadere toelichting opgenomen omtrent het gevoerde financieringsbeleid.

Onderhandse leningen aan binnenlandse banken en financiële instellingen

In 2011 zijn langlopende geldleningen aangetrokken voor in totaal € 84.000.000. Bij de bepaling van de looptijd van deze leningen is rekening gehouden met een spreiding van de aflossingsverplichtingen over toekomstige jaren. Het streven is jaarlijks een gelijk bedrag aan leningen te moeten aflossen en herfinancieren. Dit zorgt voor stabiliteit en minder gevoeligheid voor schommelingen van de rentestand. Er is een lening van € 64.000.000 aangetrokken met een looptijd van 50 jaar met een rentepercentage van 3,595% en een lening van € 20.000.000 met een looptijd van 10 jaar en een rentepercentage van 3,32%.

Door derden belegde gelden

De door derden belegde gelden betreffen de langlopende verplichtingen aan particulieren en woningcorporaties in het kader van het Besluit Woninggebonden Subsidies (€ 2.725.000) en de geldlening inzake het Nationaal Restauratie Fonds (€ 527).

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

	2011	2010
Kasgeldleningen	68.000	72.000
Overige schulden	27.390	32.054
	<u>95.390</u>	<u>104.054</u>

Kasgeldleningen

De gemiddelde liquiditeitspositie in het vierde kwartaal bedroeg, berekend conform de Wet Fido, € 57.000.000 negatief. Per 31 december 2011 is één kasgeldlening opgenomen van € 68.000.000. Deze cijfers zijn geen gemiddelden maar dagstanden. De schommelingen in de kortlopende schuld worden onder andere veroorzaakt door de ongelijk over het jaar gespreide OZB-ontvangsten en de uitkering uit het BTW-compensatiefonds medio van het jaar.

Overige schulden

De overige schulden kunnen als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
Crediteuren	20.271	22.835
Schulden aan openbare lichamen	5.892	8.040
Overigen	1.227	1.179
	<u>27.390</u>	<u>32.054</u>

Crediteuren

Onder de crediteuren zijn de schulden uit hoofde van ontvangen inkoopfacturen van leveranciers en betalingsverzoeken van derden opgenomen. Dit betreft in hoofdzaak nog te betalen inkoopfacturen voor uitbesteed werk voor investerings- en aannemingsprojecten en onderhoud, alsmede voor openstaande inkoopfacturen voor diverse exploitatielasten.

Schulden aan openbare lichamen

De schulden aan openbare lichamen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Belastingdienst	4.278	4.997
Provincies en gemeenten	1.028	1.994
Algemene uitkering Rijk	586	1.049
	<u>5.892</u>	<u>8.040</u>

De schuld aan de belastingdienst betreft de verschuldigde afdracht loonheffing over de maand december. Onder de schuld aan provincies en gemeenten is een totaal verschuldigd bedrag van € 1.009.000 aan de provincie Noord-Holland opgenomen. Deze schuld heeft betrekking op de afwikkeling van gezamenlijke investeringsprojecten voor openbaar vervoer.

Overige

Dit betreft in hoofdzaak de schulden uit hoofde van de nog te betalen afdracht pensioenpremie en ziektekosten voor ambtenaren.

Overlopende passiva

	2011	2010
Vooruitontvangen subsidies	16.074	28.015
Nog te betalen exploitatielasten	24.121	26.570
Vooruitontvangen exploitatiebaten	1.745	3.005
Vooruitontvangen afkoopsommen erfpachten	143	146
Overige posten	2.305	3.056
	<u>44.388</u>	<u>60.792</u>

Vooruitontvangen subsidies

Dit betreft vooruitontvangen subsidies waarvoor een terugbetalingsverplichting geldt. Een nadere specificatie is opgenomen in bijlage 6.11 Vooruitontvangen subsidies.

Nog te betalen exploitatielasten

De nog te betalen exploitatielasten betreffen de over het boekjaar nog verschuldigde exploitatielasten waarvoor de facturen in het volgende boekjaar worden ontvangen. Voorts is hieronder de nog verschuldigde rente over de vaste schulden opgenomen die in het volgende boekjaar wordt betaald.

De nog te betalen exploitatielasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Nog te betalen rente op vaste schulden	10.908	9.913
DVL - huishoudelijke hulp	1.985	1.401
DVL - huurfacturen J&S	455	-
DVL - diverse nog te betalen exploitatielasten	403	-
DVL - WMO woningaanpassingen	-	1.205
SZW - Paswerk	1.021	1.125
SZW - volwasseneneducatie 2011 Nova College	350	488
SZW - SHV coaching en ondersteuning	342	-
SZW - overig nog te betalen	642	-
STP - Stationsomgeving	1.350	-
STP - Schouwbroekerbrug	300	-
STP - te betalen kosten kleinere projecten	1.425	895
WZ - onderhoud- en aanneming	1.279	-
SZ - te restitueren GSB-gelden	979	2.462
VVH - VRK P&P taken	692	900
CS - belastingen	300	-
CS - advisering, onderzoeken en ondersteuning jaarrekening	345	-
Subsidie stadsschouwburg	-	1.626
Afwikkeling precario PWN	-	3.167
Woningverbetering Spaarne	-	600
Bijdrage Nieuwbouw Haarlem Schoten	-	570
Diversen	1.345	2.218
	<u>24.121</u>	<u>26.570</u>

Vooruitontvangen exploitatiebaten

De vooruitontvangen exploitatiebaten betreffen voornamelijk bijdragen van derden aan investeringsprojecten.

4.3.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Hierna worden de belangrijkste overeenkomsten met financiële verplichtingen uiteengezet voor zover deze niet nader zijn opgenomen in de toelichting bij de balans.

Inkoopverplichtingen

Het totaal bedrag aan aangegane inkoopverplichtingen tot en met het boekjaar 2011 bedraagt op 5 maart 2012 € 50.325.000. Van dit bedrag heeft € 43.756.000 betrekking op investeringen, € 4.778.000 op grondexploitaties en € 1.792.000 op exploitatielasten.

Huurovereenkomsten

De gemeente Haarlem heeft lopende huurovereenkomsten voor de locaties aan de Westergracht 70-72 (tot 1-4-2012) Brinkmanpassage Grote Markt, Gedempte Oude Gracht 45 (tot 1-1-2013) en Barteljorisstraat 39-41 (tot 1-8-2014). De hieruit voortvloeiende verplichtingen bedragen € 2.327.000 per jaar.

Operational lease

Voor ICT en voertuigen zijn er lopende operational lease contracten. De hieruit voortvloeiende verplichtingen bedragen € 190.000 per jaar.

ICT, telecommunicatie en overige faciliteiten

De jaarlijkse verplichting voortvloeiend uit overeenkomsten voor onderhoud van hard- en software en het gebruik van print- en kopieerapparatuur bedraagt € 1.290.000. Voorts lopen er contracten voor vaste en mobiele telecommunicatie ter grootte van € 935.000 per jaar. De jaarlijkse contractuele verplichting voor catering, schoonmaak en drankautomaten bedraagt € 1.168.000.

Publieke taken

De uitvoering van diverse publieke taken is ondergebracht bij diverse verbonden partijen, onder meer:

- parkeerbeheer, afvalinzameling, aannemingswerken en (straat)reiniging (Spaarnelands N.V.)
- exploitatie van sport-, recreatie-, onderwijs- en welzijnsfaciliteiten (N.V. SRO)
- heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen (Concensus)
- uitvoering wet sociale werkvoorziening (Paswerk)
- regionale brandweezorg, meldkamer, rampenbestrijding, GGD en GHOR (VRK)

Paragraaf 3.6 Verbonden partijen en subsidies geeft een nadere toelichting op de verbonden partijen.

Voorts heeft de gemeente contracten met derden voor zorgvervoer uit hoofde van de WMO.

Borg- en garantstellingen

De gemeente Haarlem heeft geldleningen verstrekt aan woningbouwcorporaties en particulieren voor woningen. Deze worden gegarandeerd door respectievelijk het Waarborgfonds Eigen Vermogen en het Waarborgfonds Eigen Woningen. De gemeenten en het Rijk, worden aangesproken als deze waarborgfondsen hun verplichtingen niet kunnen nakomen (achtervang).

Voorts zit de gemeente Haarlem in de achtervang voor borgstellingen van de Nationale Hypotheekgarantie voor de garanties die de gemeente heeft verstrekt voor 1 januari 2011.

Garanties op leningen van de zorgsector, culturele instellingen en het Nationaal Restauratiefonds zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid.

In 2011 is besloten om aan de 100% deelneming Spaarnelands nv een garantie te verstrekken van € 15 miljoen uit hoofde van de afspraken uit het verzelfstandigingsconvenant uit 2004. De garantieverstrekking vindt plaats onder zekerheid van recht van hypotheek en verpanding.

Paragraaf 3.4 Financiering geeft een nadere toelichting op de verbonden partijen.

Gegarandeerde leningen (x € 1 miljoen)	Per 31-12-2010 (rekening 2010)	Per 31-12-2011 (rekening 2011)
Particuliere woningbouw	1.049	1.040
Woningcorporaties	698	692
Zorgsector	8	7
Culturele instellingen	2	1
Nationaal restauratiefonds	3	1
Totaal gegarandeerde leningen	1.760	1.741

4.3.6 Toelichting op de programmarekening

Algemeen

In deel 2 van het Jaarverslag van de gemeente Haarlem zijn de baten en lasten per programma toegelicht in relatie tot de begroting. In bijlage 6.1. zijn de baten en lasten van de rekening per programma en beleidsveld weergegeven. Bijlage 6.2 bevat een analyse van de afwijkingen van de baten en lasten per programma, beleidsveld en product ten opzichte van de begroting na wijziging.

De baten en lasten die in directe relatie staan tot de programma's, worden rechtstreeks aan de programma's toegerekend. De indirecte lasten en baten – dit betreft onder meer de indirecte apparaatskosten en algemene kosten - worden aan de programma's toegerekend overeenkomstig de kostenverdelingssystematiek die in de begroting is gehanteerd.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering voor 2011 uit het gemeentefonds is berekend op basis van de decembercirculaire 2011 van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De samenstelling van de verantwoorde algemene uitkering kan als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
Algemene uitkering 2011	186.604	-
Algemene uitkering 2010	1.068	186.354
Algemene uitkering 2009	494	-642
Algemene uitkering 2008	-	-140
	188.166	185.572

Lokale belastingen en heffingen

De gemeentelijke belastingen en heffingen bedragen € 80.626.000 en zijn nader gespecificeerd en toegelicht in paragraaf 3.1 Lokale heffingen. Een deel van de belastingen en heffingen is bestedingsgebonden en mag de werkelijke kosten van de gemeente niet overstijgen. De belangrijkste zijn de afvalstoffenheffing, het rioolrecht, de bouwleges en de leges van Burgerzaken. In bijlage 6.9 Kostenonderbouwing heffingen conform model VNG zijn deze heffingen en de daarmee samenhangende kosten toegelicht.

De belangrijkste niet-bestedingsgebonden gemeentelijke belastingen en heffingen zijn de onroerende zaakbelasting (€ 31.470.000), de parkeerbelasting (€ 6.969.000) en de precario ondergrondse infrastructuur (€ 4.555.000).

Renteresultaat

De gemeente hanteert een omslagrente van 5%. Deze omslagrente is berekend over de reserves die specifiek in stand moeten worden gehouden voor de dekking van bestaande kapitaallasten, alsmede over de materiële vaste activa en de grondexploitaties.

Het renteresultaat over 2011 kan als volgt worden samengevat:

	2011
Toegerekende omslagrente:	
aan specifieke reserves	-1.902
aan materiële vaste activa en grondexploitaties	32.734
Saldo van rentebaten en -lasten	-19.594
Renteresultaat	<u>11.238</u>

Het werkelijke renteresultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door het verschil tussen de gemiddelde rente op uitstaande en verschuldigde gelden van 3,9% en de gehanteerde omslagrente van 5%.

In paragraaf 3.4 Financiering is een nadere toelichting gegeven op de financieringspositie van de gemeente. Afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn in programma 10 nader toegelicht.

Eigen bijdragen Centraal Administratie Kantoor

De berekening, oplegging en incasso van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in het kader van de huishoudelijke verzorging wordt door het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgevoerd. Het CAK verstrekt aan de gemeente een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen. In de jaarrekening van de gemeente is een eigen bijdrage van € 3,0 miljoen verantwoord. Hiervan is ultimo 2011 daadwerkelijk € 2,8 miljoen ontvangen van het CAK.

Door het ontbreken van inkomensgegevens, is de door het CAK verstrekte informatie ontoereikend voor de gemeente om de juistheid op persoonsniveau en de volledigheid van de eigen bijdragen als geheel vast te kunnen stellen. Volgens de wetgever is de gemeente hiervoor ook niet verantwoordelijk en beschikt de gemeente vanwege privacyreggeving niet over de inkomensgegevens.

Personeelslasten

De personeelslasten over 2011 bedragen € 76.324.000 (2010: € 73.821.000). De werkelijke bezetting over 2011 is 1.164 fte (2010: 1.153 fte). De toegestane formatie, bezetting en werkelijke personeelslasten van bestuur en hoofdafdelingen zijn nader gespecificeerd in bijlage 5.3 Personeelsformatie. Paragraaf 3.5 Bedrijfsvoering geeft een nadere toelichting op de personele bezetting en het personeelsbeleid van de gemeente.

Incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten over 2011 bedragen respectievelijk € 45.244.000 en € 56.479.000. In bijlage 6.10 Incidentele baten en lasten zijn deze per programma gespecificeerd.

Bijzondere baten en lasten inzake de materiële vaste activa

In 2011 zijn de boekwaarden van de investeringen in materiële vaste activa integraal beoordeeld. Van een groot deel van de, in hoofdzaak oudere, geactiveerde investeringen kan het bestaan niet meer worden vastgesteld en blijkt dat deze veelal door nieuwe investeringen zijn vervangen. Voorts zijn de gehanteerde afschrijvingstermijnen voor de materiële vaste activa getoetst aan de tabel afschrijvingstermijnen, zoals opgenomen in de Financiële beheersverordening (2007). Voor investeringen in materiële vaste activa met een economisch nut waarvan de geldende afschrijvingsduur de ouderdom overschrijdt, ontbreekt een resterende afschrijvingsduur waartegen de restant boekwaarde kan worden afgeschreven. In het geval deze activa ook geen resterende economische gebruiksduur hebben, zijn deze boekwaarden ten laste van het resultaat over 2011 gebracht.

Deze totale afwaardering op de materiële vaste activa van € 10.806.000 is nader toegelicht in de toelichting op balans in de jaarrekening en verantwoord en toegelicht bij programma 10 in het jaarverslag.

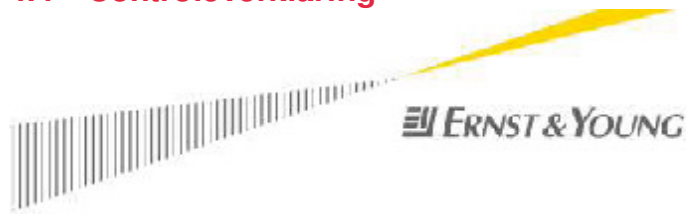
De correcties kunnen als volgt per programma worden weergegeven:

bedragen x € 1.000

Programma 1	1
Programma 2	69
Programma 4	6.674
Programma 5	1.240
Programma 6	1.449
Programma 8	24
Programma 9	888
Programma 10	461
	10.806

De afwaardering in programma 4 ter grootte van € 6.674.000 is in hoofdzaak het gevolg van het terugbrengen van de afschrijvingstermijn op investeringen in bouw, inrichting en groot onderhoud van schoolgebouwen van 60 naar 40 jaar.

4.4 Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het College van Burgemeester en Wethouders en de leden van de raad van de gemeente Haarlem

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in deel 4 van het "Jaarverslag en jaarrekening 2011 gemeente Haarlem" opgenomen jaarrekening 2011 van de gemeente Haarlem, bestaande uit de balans per 31 december 2011, de programmarekening, met de toelichtingen en de in deel 6 opgenomen bijlagen 6.1, 6.2, 6.5, 6.6, 6.7, 6.10 en 6.11 waaronder de bijlage SISA, gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het college van Burgemeester en Wethouders

Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Haarlem is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Het college van Burgemeester en Wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en het normenkader dat d.d. 22 december 2011 is vastgesteld door de raad van de gemeente Haarlem. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 0,5% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten en toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 BADO is deze goedkeuringstolerantie door de raad bij raadsbesluit van 22 december 2011 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van gemeente Haarlem een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2011 als van de activa en passiva per 31 december 2011 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2011 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder de Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 10 april 2012

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. R. Ellermeijer RA

Deel 5

Besluit

5.1 Besluit

De raad van de gemeente Haarlem

Gelezen het verslag van de Rekenkamercommissie over het Jaarverslag 2011;
Gelezen het verslag van bevindingen van de accountant over de Jaarrekening 2011;
Gelezen de reactie hierop van het college van burgemeester en wethouders;

Besluit:

1. Het jaarverslag en de jaarrekening 2011 vast te stellen en de baten en lasten te bepalen op:
  - de lasten op € 512.974.000 (exploitatie € 481.046.000 en reserves € 31.927.000);
  - de baten op € 495.144.000 (exploitatie € 457.358.000 en reserves € 37.787.000).
2. De bestemming van het rekeningresultaat 2011 te betrekken bij de vaststelling van de Kadernota 2012;
3. Kostenoverschrijdingen betreffende kredieten die passen binnen het bestaande beleid en ten onrechte niet tijdig aan de raad zijn gerapporteerd, alsnog te autoriseren. Een specificatie deze kredieten is met categorie 5 opgenomen in bijlage 6.7 begrotingscriteria rechtmatigheid.
4. In te stemmen met de in bijlage 6.6 van het jaarverslag opgenomen bijlage Single information/single audit (SiSa) en de toelichting daarop. De SiSa-bijlage wordt na vaststelling van het jaarverslag door de raad aangeboden aan de staatssecretaris van BZK.

Gedaan in de vergadering van 7 juni 2012,

De voorzitter,

De griffier,

Deel 6

Bijlagen

6.1 Rekening naar programma's, beleidsvelden en producten

Programma	Jaarrekening 2010			Begroting 2011 voor wijziging			Begroting 2011 na wijziging			Rekening 2011				
	Beleidsveld	Product	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming
1	Burger en bestuur		16.850	3.350	13.500	17.243	3.210	14.033	17.120	3.218	13.902	17.603	3.348	14.255
1.1	Gemeentelijk bestuur en samenwerking		7.197	187	7.010	7.775	102	7.673	7.747	110	7.637	7.830	169	7.661
01.01.01	Gemeenteraad		1.978	28	1.951	2.255	26	2.229	2.248	26	2.222	2.270	33	2.237
01.01.02	College van Burgemeester en wethouders		1.468	148	1.320	1.680	6	1.675	1.704	14	1.690	1.463	14	1.449
01.01.03	Bestuursondersteuning		3.750	11	3.739	3.839	70	3.769	3.795	70	3.725	4.097	121	3.975
1.2	Communicatie, participatie en inspraak		298	0	298	172	0	172	319	0	319	339	21	318
01.02.01	Communicatie, participatie en inspraak		298	0	298	172	0	172	319	0	319	339	21	318
1.3	Dienstverlening		9.354	3.163	6.191	9.296	3.108	6.188	9.054	3.108	5.946	9.434	3.158	6.276
01.03.01	Burgeraangelegenheden		6.590	2.976	3.614	6.752	2.941	3.812	6.484	2.941	3.544	6.706	2.968	3.738
01.03.02	Klantcontactcentrum		2.347	187	2.160	2.345	168	2.177	2.326	168	2.158	2.468	187	2.280
01.03.03	Verkiezingen		418	0	418	199	0	199	244	0	244	260	2	258
2	Veiligheid, vergunningen en handhaving		36.588	6.521	30.067	36.051	7.052	28.999	36.332	6.604	29.728	37.400	5.917	31.483
2.1	Sociale veiligheid		1.678	251	1.427	1.586	63	1.524	1.536	63	1.473	1.520	210	1.310
02.01.01	Sociale veiligheid		1.678	251	1.427	1.586	63	1.524	1.536	63	1.473	1.520	210	1.310
2.2	Fysieke veiligheid		16.570	513	16.057	14.905	652	14.253	15.353	725	14.629	16.349	1.007	15.342
02.02.01	Fysieke veiligheid		1.272	239	1.033	1.569	0	1.569	1.614	73	1.542	1.621	473	1.148
02.02.02	Brandweer en rampenbestrijding		15.298	274	15.024	13.336	652	12.684	13.739	652	13.087	14.727	533	14.194
2.3	Intergrale vergunningverlening en handhaving		18.340	5.757	12.582	19.560	6.338	13.222	19.443	5.817	13.626	19.531	4.701	14.830
02.03.01	Vergunningen		6.125	4.388	1.737	6.885	5.225	1.660	6.691	4.644	2.047	6.435	3.639	2.796
02.03.02	Handhaving en toezicht		12.214	1.369	10.845	12.675	1.113	11.562	12.752	1.173	11.579	13.096	1.062	12.035
3	Welzijn en zorg		47.977	4.814	43.162	51.084	2.562	48.521	50.973	3.706	47.267	48.669	3.930	44.739
3.1	Publieke gezondheid		5.531	562	4.969	5.507	321	5.186	5.423	321	5.102	5.630	325	5.305
03.01.01	Activiteiten sociale samenhang wijken		4.784	556	4.228	4.941	321	4.620	4.551	321	4.230	4.716	321	4.395
03.01.02	Inburgering en integratie		514	6	508	319	0	319	442	0	442	344	0	344
03.01.03	Vrijwilligers en mantelzorgers		233	0	233	247	0	247	430	0	430	570	4	567

	Programma	Jaarrekening 2010			Begroting 2011 voor wijziging			Begroting 2011 na wijziging			Rekening 2011		
		Beleidsveld	Product	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten
3.2	Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking	40.116	2.255	37.860	41.936	2.135	39.801	37.401	3.040	34.361	36.726	3.461	33.265
03.02.01	WMO voorzieningen	40.116	2.255	37.860	41.936	2.135	39.801	37.401	3.040	34.361	36.726	3.461	33.265
3.3	Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen	2.081	1.997	84	3.640	107	3.533	4.140	345	3.795	2.845	145	2.701
03.03.01	Voorzieningen maatschappelijke opvang	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
03.03.02	Overlastbeperkende maatregelen doelgroep OGGZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
03.03.03	Huiselijk geweld	2.081	1.997	84	3.640	107	3.533	4.140	345	3.795	2.845	145	2.701
3.4	Publieke gezondheid	250	0	250	0	0	0	4.008	0	4.008	3.468	0	3.468
03.04.01	Publieke gezondheid	250	0	250	0	0	0	4.008	0	4.008	3.468	0	3.468
4	Jeugd Onderwijs en Sport	43.538	6.850	36.688	39.659	4.693	34.966	40.688	5.347	35.340	42.925	10.081	32.844
4.1	Jeugd	10.409	3.267	7.142	8.903	3.262	5.642	9.296	3.666	5.629	8.281	5.177	3.105
04.01.01	Jongerenparticipatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.01.02	Kinderopvang, spel en exploratie	6.291	358	5.933	4.053	0	4.053	4.151	0	4.151	3.085	0	3.085
04.01.03	Zorg voor jongeren	4.118	2.909	1.209	4.850	3.262	1.588	5.144	3.666	1.478	5.196	5.177	19
04.01.04		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.01.05	Procesondersteunende voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.01.06		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.01.07		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.01.08	Jeugd- en Jongernebeleid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijs	21.486	3.101	18.385	19.697	1.431	18.266	20.424	1.631	18.793	23.883	4.692	19.191
04.02.01	Onderwijsachterstandenbeleid	5.651	894	4.757	2.976	198	2.779	3.529	210	3.319	6.287	2.772	3.515
04.02.02	Voorkomen schooluitval	1.008	1.092	-84	772	1.005	-234	1.159	1.192	-33	973	1.034	-62
04.02.03	Onderwijshuisvesting	14.828	1.115	13.713	15.949	228	15.721	15.736	228	15.507	16.623	886	15.737
4.3	Sport	11.643	482	11.160	11.059	0	11.059	10.968	50	10.918	10.761	212	10.549
04.03.01	Sportstimulerende maatregelen	1.229	57	1.171	1.360	0	1.360	1.418	50	1.368	1.276	105	1.171
04.03.02	Topsport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.03.03	Sportaccommodaties	10.414	425	9.989	9.698	0	9.698	9.551	0	9.551	9.484	106	9.378
5	Wonen, Wijken en stedelijke ontwikkelingen	52.154	43.565	8.589	47.000	40.664	6.336	43.362	38.965	4.397	61.377	54.896	6.481
5.1	Wijken/ Stedelijke ontwikkelingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Programma	Jaarrekening 2010			Begroting 2011 voor wijziging			Begroting 2011 na wijziging			Rekening 2011			
		Beleidsveld	Product	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten
05.01.01	Wijken / Stedelijke vernieuwing		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05.01.02	Huisvestingszaken		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.2	<i>Wonen</i>		6.537	3.265	3.272	1.655	664	991	3.522	2.837	685	5.066	7.714	-2.649
05.02.01	Wonen		6.537	3.265	3.272	1.655	664	991	3.522	2.837	685	5.066	7.714	-2.649
5.3	<i>Ruimtelijke ontwikkeling</i>		2.661	255	2.406	2.350	0	2.350	2.208	0	2.208	2.722	0	2.722
05.03.01	Ruimtelijke plannen		2.307	223	2.084	2.094	0	2.094	1.968	0	1.968	2.387	0	2.387
05.03.02	Regio- en stedelijke visies		355	32	322	256	0	256	240	0	240	334	0	334
5.4	<i>Vastgoed</i>		42.956	40.045	2.910	42.995	40.000	2.996	37.632	36.128	1.504	53.590	47.182	6.407
05.04.01	Vastgoedbeheer		20.299	18.490	1.809	16.192	13.197	2.996	16.872	15.586	1.287	16.212	14.354	1.858
05.04.02	Grondexploitatie en vastgoedontwikkeling		22.657	21.555	1.101	26.803	26.803	0	20.760	20.543	217	37.378	32.828	4.550
6	Economie, cultuur, toerisme en recreatie		30.779	2.593	28.186	28.544	540	28.005	29.091	423	28.667	30.328	1.776	28.552
6.1	<i>Economie</i>		1.967	639	1.328	1.409	0	1.409	1.309	0	1.309	1.866	709	1.157
06.01.01	Economie		1.967	639	1.328	1.409	0	1.409	1.309	0	1.309	1.866	709	1.157
6.2	<i>Cultuur en erfgoed</i>		26.840	1.349	25.491	25.683	415	25.269	26.366	298	26.068	26.707	631	26.075
06.02.01	Bibliotheek Haarlem en omstreken		5.348	0	5.348	4.987	0	4.987	4.987	0	4.987	5.002	0	5.002
06.02.02	Frans Hals Museum		3.216	19	3.197	3.160	0	3.160	3.126	0	3.126	3.135	0	3.135
06.02.03	Podiumkunsten		10.275	941	9.334	9.764	26	9.738	9.794	26	9.768	9.879	306	9.573
06.02.04	Amateurkunst en Cultuureducatie		2.432	218	2.214	2.721	233	2.488	2.912	233	2.679	2.975	210	2.765
06.02.05	Beeldende kunst en architectuur		1.068	32	1.036	907	0	907	1.083	0	1.083	969	0	969
06.02.06	Evenementen en projecten Cultuur		1.476	86	1.390	1.289	155	1.134	1.558	39	1.519	1.619	114	1.505
06.02.07	Monumenten en archeologie		1.115	53	1.062	992	0	992	1.042	0	1.042	1.224	1	1.223
06.02.08	Archief (historisch)		1.910	0	1.910	1.863	0	1.863	1.863	0	1.863	1.904	0	1.904
6.3	<i>Toerisme, recreatie, evenementen en promotie</i>		1.972	605	1.367	1.452	125	1.327	1.415	125	1.290	1.755	435	1.320
06.03.01	Recreatie		711	338	373	469	125	344	445	125	320	605	253	351
06.03.02	Toerisme en Promotie		1.179	267	912	953	0	953	940	0	940	1.036	182	854
06.03.03	Volksfeesten en herdenkingen		82	0	82	30	0	30	30	0	30	114	0	114
7	Werk en inkomen		102.940	86.999	15.940	101.169	87.269	13.900	98.795	77.108	21.687	99.440	76.998	22.441
7.1	<i>Werk en re-integratie</i>		44.662	41.239	3.422	35.841	34.769	1.072	36.961	34.370	2.591	36.026	32.153	3.873

	Programma	Jaarrekening 2010			Begroting 2011 voor wijziging			Begroting 2011 na wijziging			Rekening 2011			
		Beleidsveld	Product	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten
07.01.01	Reintegratie en sociale activering		25.330	21.492	3.838	16.590	16.398	192	18.007	15.496	2.511	17.562	13.751	3.810
07.01.02	Gesubsidieerde arbeid		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07.01.03	WSW		19.332	19.747	-416	19.251	18.371	880	18.954	18.874	80	18.464	18.402	62
7.2	<i>Inkomen</i>		48.425	43.675	4.751	57.386	51.949	5.437	53.215	41.488	11.727	53.227	41.908	11.319
07.02.01	Bijstandsverlening WWB		44.549	41.105	3.444	53.027	50.398	2.629	49.267	40.308	8.959	49.261	40.737	8.525
07.02.02	Bijzondere regelingen		3.876	2.569	1.307	4.359	1.551	2.808	3.948	1.180	2.768	3.965	1.171	2.794
7.3	<i>Minimabeleid</i>		9.852	2.085	7.767	7.941	550	7.391	8.618	1.249	7.369	10.187	2.937	7.250
07.03.01	Voorzieningen mini mabeleid		2.745	63	2.681	2.443	0	2.443	2.739	0	2.739	2.458	13	2.445
07.03.02	Verstrekkings bijzondere bijstand		3.384	1.070	2.314	2.694	0	2.694	3.099	673	2.426	3.954	1.490	2.464
07.03.03	Schuldhelpverlening		3.724	952	2.772	2.804	550	2.254	2.780	576	2.204	3.776	1.434	2.341
8	Bereikbaarheid en mobiliteit		12.821	12.715	106	14.011	16.813	-2.802	19.574	12.664	6.909	21.136	14.288	6.848
8.1	<i>Autoverkeer en verkeersveiligheid</i>		3.667	137	3.530	3.625	7	3.617	9.119	7	9.112	9.468	177	9.291
08.01.01	Wegverkeer		3.466	137	3.330	3.467	7	3.460	8.962	7	8.955	9.307	177	9.130
08.01.02	Verkeersveiligheid		200	0	200	157	0	157	157	0	157	161	0	161
8.2	<i>Openbaar vervoer en langzaam verkeer</i>		298	185	113	176	0	176	109	0	109	470	271	199
08.02.01	Openbaar vervoer		250	185	65	4	0	4	34	0	34	321	271	50
08.02.02	Fietsverkeer, voetgangers en overig		48	0	48	172	0	172	75	0	75	148	0	148
8.3	<i>Parkeren</i>		8.856	12.393	-3.537	10.210	16.806	-6.595	10.346	12.657	-2.312	11.197	13.840	-2.642
08.03.01	Parkeerbeleid		8.856	12.393	-3.537	10.210	16.806	-6.595	10.346	12.657	-2.312	11.197	13.840	-2.642
9	Kwaliteit fysieke leefomgeving		90.137	37.991	52.146	86.581	31.139	55.442	89.208	36.090	53.118	97.751	40.468	57.283
9.1	<i>Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid</i>		13.208	3.705	9.503	8.349	1.259	7.090	12.208	2.885	9.323	13.350	4.833	8.517
09.01.01	Gebiedsregie		4.544	774	3.770	2.803	0	2.803	5.223	1.390	3.833	3.964	722	3.242
09.01.02	Natuur- en milieueducatie		1.131	108	1.023	1.134	16	1.119	1.198	16	1.183	1.199	13	1.186
09.01.03	Lijkbezorging		2.903	872	2.031	1.646	888	758	2.129	1.088	1.041	2.217	1.107	1.110
09.01.04	Dierenbescherming		119	0	119	124	0	124	124	0	124	119	0	119
09.01.05	Verzorgen openbare hygiene		202	0	202	220	0	220	214	0	214	215	0	215
09.01.06	Bodembeheer		1.599	744	854	1.020	356	664	1.846	330	1.516	1.905	841	1.063
09.01.07	Milieuzorg		2.710	1.206	1.504	1.402	0	1.402	1.473	61	1.412	3.732	2.151	1.581
9.2	<i>Openbare ruimte bovengronds</i>		39.983	2.378	37.604	39.991	630	39.360	39.893	3.825	36.067	45.245	4.517	40.728

	Programma	Jaarrekening 2010			Begroting 2011 voor wijziging			Begroting 2011 na wijziging			Rekening 2011			
		Beleidsveld	Product	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten
09.02.01	Onderhoud wegen, straten en pleinen		26.181	2.121	24.061	27.665	630	27.035	28.381	3.775	24.606	32.624	4.325	28.299
09.02.02	Wegbebakening en markering		452	0	452	475	0	475	469	0	469	435	0	435
09.02.03	Beheer en onderhoud openbaar groen		11.646	207	11.438	10.413	0	10.413	9.741	50	9.691	10.305	131	10.174
09.02.04	Onderhoud vrije speelgelegenheden		1.101	50	1.051	1.242	0	1.242	1.106	0	1.106	1.679	61	1.618
09.02.05	Glasheidsbestrijding		602	0	602	195	0	195	195	0	195	201	0	201
9.3	Openbare ruimte ondergronds		8.214	11.948	-3.735	8.247	9.816	-1.569	8.266	9.445	-1.179	8.539	9.826	-1.286
09.03.01	Riolering en grondwaterstanden		8.214	11.948	-3.735	8.247	9.816	-1.569	8.266	9.445	-1.179	8.539	9.826	-1.286
9.4	Waterwegen		10.088	761	9.327	11.433	515	10.917	10.196	536	9.659	11.536	1.732	9.804
09.04.01	Bruggen en waterwerken		8.085	75	8.009	9.605	0	9.605	8.354	0	8.354	9.522	1.073	8.449
09.04.02	Waterwegen en woonschepen		2.002	685	1.317	1.821	515	1.305	1.836	536	1.299	2.014	659	1.355
09.04.03	Verwijderen drijvend vuil openbare wateren		1	0	1	7	0	7	6	0	6	0	0	0
9.5	Afvalinzameling		18.644	19.199	-554	18.562	18.919	-357	18.646	19.399	-753	19.081	19.560	-479
09.05.01	Inzamelen en afvoeren huishoudelijk afvalstof		14.975	19.050	-4.074	14.957	18.919	-3.962	15.080	19.259	-4.179	15.525	19.444	-3.920
09.05.02	Verwijderen wegafval en ledigen bakken		3.669	149	3.520	3.605	0	3.605	3.566	140	3.426	3.556	116	3.441
10	Financiën/ Algemene dekkingsmiddelen		14.661	242.741	-228.079	14.552	235.956	-221.404	12.901	238.544	-225.644	24.418	245.655	-221.237
10.1	Algemene dekkingsmiddelen		10.213	205.243	-195.030	6.472	199.484	-193.012	9.113	200.268	-191.155	19.835	206.987	-187.152
10.01.01	Algemene uitkering		0	185.572	-185.572	0	184.821	-184.821	0	184.491	-184.491	0	188.166	-188.166
10.01.02	Financiering		2.540	13.132	-10.593	0	11.774	-11.774	0	13.190	-13.190	383	13.773	-13.390
10.01.03	Dividenden, deelneming, schenkingen etc.		1.145	3.680	-2.535	393	1.114	-721	384	2.587	-2.204	404	2.660	-2.256
10.01.04	Stelposten en taakstellingen		1.574	2.858	-1.284	3.112	1.775	1.337	1.132	0	1.132	11.735	2.128	9.606
10.01.05	Saldo kostenplaatsen		4.954	0	4.954	2.967	0	2.967	7.598	0	7.598	7.313	260	7.054
10.2	Lokale heffingen en belastingen		4.448	37.498	-33.050	8.081	36.473	-28.392	3.788	38.277	-34.489	4.583	38.668	-34.085
10.02.01	Belastingheffing		4.448	37.498	-33.050	8.081	36.473	-28.392	3.788	38.277	-34.489	4.583	38.668	-34.085
10.02.02	Uitvoering wet WOZ		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Saldo begroting/ rekening voor bestemming		448.444	448.140	304	435.894	429.899	5.995	438.044	422.671	15.373	481.046	457.358	23.688

	Onttrekkingen/toevoegingen reserves	Jaarrekening 2010			Begroting 2011 voor wijziging			Begroting 2011 na wijziging			Rekening 2011		
		Beleidsveld Product	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten
1	Burger en bestuur	50	215	-165	50	30	20	50	80	-30	0	30	-30
1.1	<i>Gemeentelijk bestuur en samenwerking</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.01.01	Gemeenteraad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.01.02	College van Burgemeester en wethouders	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.01.03	Bestuursondersteuning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2	<i>Communicatie, participatie en inspraak</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.02.01	Communicatie, participatie en inspraak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3	<i>Dienstverlening</i>	50	215	-165	50	30	20	50	80	-30	0	30	-30
01.03.01	Burgeraangelegenheden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.03.02	Klantencontactcentrum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.03.03	Verkiezingen	50	215	-165	50	30	20	50	80	-30	0	30	-30
2	Veiligheid, vergunningen en handhaving	401	1.625	-1.224	0	39	-39	100	450	-350	100	440	-340
2.1	<i>Sociale veiligheid</i>	142	290	-148	0	0	0	0	142	-142	0	142	-142
02.01.01	Sociale veiligheid	142	290	-148	0	0	0	0	142	-142	0	142	-142
2.2	<i>Fysieke veiligheid</i>	100	860	-760	0	39	-39	100	139	-39	100	139	-39
02.02.01	Fysieke veiligheid	100	110	-10	0	39	-39	100	139	-39	100	139	-39
02.02.02	Brandweer en rampenbestrijding	0	750	-750	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.3	<i>Intergrale vergunningverlening en handhaving</i>	159	475	-316	0	0	0	0	169	-169	0	159	-159
02.03.01	Vergunningen	159	429	-270	0	0	0	0	159	-159	0	159	-159
02.03.02	Handhaving en toezicht	0	46	-46	0	0	0	0	10	-10	0	0	0
3	Welzijn en zorg	2.307	2.739	-433	0	885	-885	1.494	3.019	-1.525	1.494	2.001	-507
3.1	<i>Sociale samenhang en diversiteit</i>	0	694	-694	0	0	0	236	15	221	236	15	221
03.01.01	Activiteiten sociale samenhang wijken	0	544	-544	0	0	0	236	15	221	236	15	221
03.01.02	Inburgering en integratie	0	150	-150	0	0	0	0	0	0	0	0	0
03.01.03	Vrijwilligers en mantelzorgers	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2	<i>Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking</i>	2.307	1.687	619	0	885	-885	1.258	3.005	-1.747	1.258	1.986	-728
03.02.01	WMO voorzieningen	2.307	1.687	619	0	885	-885	1.258	3.005	-1.747	1.258	1.986	-728
3.3	<i>Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen</i>	0	358	-358	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Onttrekkingen/toevoegingen reserves		Jaarrekening 2010			Begroting 2011 voor wijziging			Begroting 2011 na wijziging			Rekening 2011		
Beleidsveld	Product	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming
03.03.01	Voorzieningen maatschappelijke opvang	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
03.03.02	Overlastbeperkende maatregelen doelgroep OGGZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
03.03.03	Huiselijk geweld	0	358	-358	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.4	Publieke gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
03.04.01	Publieke gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Jeugd Onderwijs en Sport	320	3.040	-2.720	175	1.118	-943	1.552	2.633	-1.081	1.552	2.559	-1.007
4.1	Jeugd	0	1.871	-1.871	0	0	0	77	77	0	77	77	0
04.01.01	Jongerenparticipatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.01.02	Kinderopvang, spel en exploratie	0	1.627	-1.627	0	0	0	77	77	0	77	77	0
04.01.03	Zorg voor jongeren	0	244	-244	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.01.04		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.01.05	Procesondersteunende voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.01.06		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.01.07		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.01.08	Jeugd- en Jongerbeleid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijs	145	1.017	-872	0	1.118	-1.118	1.375	2.406	-1.031	1.375	2.406	-1.031
04.02.01	Onderwijsachterstandenbeleid	0	245	-245	0	0	0	0	65	-65	0	65	-65
04.02.02	Voorkomen schooluitval	0	51	-51	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.02.03	Onderwijshuisvesting	145	721	-576	0	1.118	-1.118	1.375	2.341	-966	1.375	2.341	-966
4.3	Sport	175	152	23	175	0	175	100	150	-50	100	76	24
04.03.01	Sportstimulerende maatregelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.03.02	Topsport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.03.03	Sportaccommodaties	175	152	23	175	0	175	100	150	-50	100	76	24
4.4	Integratie, inburgering en volwasseneneducatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04.04.01	Inburgering en integratie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Wonen, Wijken en stedelijke ontwikkelingen	6.319	5.066	1.254	1.000	2.558	-1.558	2.744	3.258	-514	3.001	3.040	-39
5.1	Wijken/ Stedelijke ontwikkelingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05.01.01	Wijken / Stedelijke vernieuwing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Onttrekkingen/toevoegingen reserves		Jaarrekening 2010			Begroting 2011 voor wijziging			Begroting 2011 na wijziging			Rekening 2011		
Beleidsveld	Product	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming
05.01.02	Huisvestingszaken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.2	<i>Wonen</i>	0	339	-339	0	0	0	0	700	-700	0	225	-225
05.02.01	Wonen	0	339	-339	0	0	0	0	700	-700	0	225	-225
5.3	Ruimtelijke ontwikkeling	0	19	-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05.03.01	<i>Ruimtelijke plannen</i>	0	19	-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05.03.02	Regio- en stedelijke visies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.4	Vastgoed	6.319	4.708	1.611	1.000	2.558	-1.558	2.744	2.558	186	3.001	2.815	186
05.04.01	Vastgoedbeheer	6.039	2.101	3.938	1.000	2.558	-1.558	2.961	2.558	403	2.961	2.598	363
05.04.02	Grondexploitatie en vastgoedontwikkeling	280	2.607	-2.327	0	0	0	-217	0	-217	40	217	-177
6	Economie, cultuur, toerisme en recreatie	175	291	-116	0	0	0	1.069	395	673	1.019	219	799
6.1	<i>Economie</i>	138	0	138	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06.01.01	Economie	138	0	138	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.2	Cultuur en erfgoed	37	246	-209	0	0	0	1.069	395	673	1.019	219	799
06.02.01	Bibliotheek Haarlem en omstreken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06.02.02	Frans Hals Museum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06.02.03	Podiumkunsten	0	0	0	0	0	0	858	0	858	858	0	858
06.02.04	Amateurkunst en Cultuureducatie	0	21	-21	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06.02.05	Beeldende kunst en architectuur	0	4	-4	0	0	0	0	172	-172	0	46	-46
06.02.06	Evenementen en projecten Cultuur	0	100	-100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06.02.07	<i>Monumenten en archeologie</i>	37	121	-84	0	0	0	211	224	-13	161	174	-13
06.02.08	Archief (historisch)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.3	Toerisme, recreatie, evenementen en promotie	0	45	-45	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06.03.01	Recreatie	0	45	-45	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06.03.02	Toerisme en Promotie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06.03.03	Volksfeesten en herdenkingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Werk en inkomen	2.097	4.692	-2.595	0	290	-290	0	2.426	-2.426	325	2.426	-2.101
7.1	Werk en re-integratie	1.797	2.491	-694	0	0	0	0	1.337	-1.337	0	1.337	-1.337
07.01.01	Reintegratie en sociale activering	1.297	2.491	-1.194	0	0	0	0	1.337	-1.337	0	1.337	-1.337
07.01.02	<i>Gesubsidieerde arbeid</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Onttrekkingen/toevoegingen reserves		Jaarrekening 2010			Begroting 2011 voor wijziging			Begroting 2011 na wijziging			Rekening 2011			
		Beleidsveld	Product	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten
07.01.03	WSW		500	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.2	Inkomen		0	1.651	-1.651	0	40	-40	0	789	-789	325	789	-464
07.02.01	<i>Bijstandsverlening WWB</i>		0	1.611	-1.611	0	0	0	0	789	-789	325	789	-464
07.02.02	Bijzondere regelingen		0	40	-40	0	40	-40	0	0	0	0	0	0
7.3	Minimabeleid		300	550	-250	0	250	-250	0	300	-300	0	300	-300
07.03.01	Voorzieningen minimabeleid		300	500	-200	0	200	-200	0	300	-300	0	300	-300
07.03.02	Verstrekingen bijzondere bijstand		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07.03.03	Schuldhelpverlening		0	50	-50	0	50	-50	0	0	0	0	0	0
8	Bereikbaarheid en mobiliteit		0	290	-290	0	0	0	600	3.839	-3.239	600	3.806	-3.206
8.1	Autoverkeer en verkeersveiligheid		0	290	-290	0	0	0	0	3.239	-3.239	0	3.206	-3.206
08.01.01	<i>Wegverkeer</i>		0	290	-290	0	0	0	0	3.239	-3.239	0	3.206	-3.206
08.01.02	Verkeersveiligheid		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.2	Openbaar vervoer en langzaam verkeer		0	0	0	0	0	0	600	600	0	600	600	0
08.02.01	<i>Openbaar vervoer</i>		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
08.02.02	Fietsverkeer, voetgangers en overig		0	0	0	0	0	0	600	600	0	600	600	0
8.3	Parkeren		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
08.03.01	Parkeerbeleid		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Kwaliteit fysieke leefomgeving		4.304	6.161	-1.857	164	697	-533	7.418	7.718	-300	8.006	7.718	288
9.1	Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid		3.740	185	3.555	0	105	-105	2.245	2.898	-653	2.832	2.898	-66
09.01.01	Gebiedsregie		2.882	185	2.697	0	20	-20	2.245	2.813	-568	2.245	2.813	-568
09.01.02	Natuur- en milieueducatie		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09.01.03	Lijkbezorging		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09.01.04	Dierenbescherming		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09.01.05	Verzorgen openbare hygiene		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09.01.06	<i>Bodembeheer</i>		695	0	695	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09.01.07	Milieuzorg		163	0	163	0	85	-85	0	85	-85	587	85	502
9.2	Openbare ruimte bovengronds		564	5.002	-4.437	0	592	-592	2.287	4.080	-1.793	2.287	4.080	-1.793
09.02.01	Onderhoud wegen, straten en pleinen		564	4.467	-3.903	0	592	-592	2.287	3.632	-1.344	2.287	3.632	-1.344
09.02.02	Wegbebakening en markering		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Onttrekkingen/toevoegingen reserves		Jaarrekening 2010			Begroting 2011 voor wijziging			Begroting 2011 na wijziging			Rekening 2011		
		Beleidsveld Product	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Lasten	Baten
09.02.03	Beheer en onderhoud openbaar groen	0	535	-535	0	0	0	0	449	-449	0	449	-449
09.02.04	Onderhoud vrije speelgelegenheden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09.02.05	Glasheidsbestrijding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.3	Openbare ruimte ondergronds	0	0	0	0	0	0	2.672	740	1.932	2.672	740	1.932
09.03.01	Riolering en grondwaterstanden	0	0	0	0	0	0	2.672	740	1.932	2.672	740	1.932
9.4	Waterwegen	0	974	-974	164	0	164	164	0	164	164	0	164
09.04.01	Bruggen en waterwerken	0	874	-874	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09.04.02	Waterwegen en woonschepen	0	100	-100	164	0	164	164	0	164	164	0	164
09.04.03	Verwijderen drijvend vuil openbare wateren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.5	Afvalinzameling	0	0	0	0	0	0	50	0	50	50	0	50
09.05.01	Inzamelen en afvoeren huishoudelijk afvalstof	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09.05.02	Verwijderen wegafval en ledigen bakken	0	0	0	0	0	0	50	0	50	50	0	50
10	Financiën/ Algemene dekkingsmiddelen	6.209	5.605	604	619	250	369	15.831	15.998	-167	15.831	15.548	283
10.1	Algemene dekkingsmiddelen	6.209	5.605	604	119	250	-131	10.771	15.998	-5.227	10.771	15.548	-4.777
10.01.01	Algemene uitkering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.01.02	Financiering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.01.03	Dividenden, deelneming, schenkingen etc.	810	0	810	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.01.04	Stelposten en taakstellingen	5.054	4.695	359	119	0	119	10.581	15.213	-4.632	10.581	14.763	-4.182
10.01.05	Saldo kostenplaatsen	345	910	-565	0	250	-250	190	785	-595	190	785	-595
10.2	Lokale heffingen en belastingen	0	0	0	500	0	500	5.060	0	5.060	5.060	0	5.060
10.02.01	Belastingheffing	0	0	0	500	0	500	5.060	0	5.060	5.060	0	5.060
10.02.02	Uitvoering wet WOZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal onttrekkingen/toevoegingen reserves	22.182	29.724	-7.542	2.009	5.867	-3.858	30.858	39.817	-8.959	31.927	37.787	-5.859

6.2 Analyse per programma en beleidsveld

Programma, beleidsveld en product		bedragen x € 1.000			Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)			bedragen x € 1.000	
		Rekening 2010	2011 Begroting gewijzigd	Rekening					
1	Burger en bestuur				1	Burger en bestuur			
1.1	Gemeentelijk bestuur en samenwerking	Lasten	7.197	7.747	7.830	1.1	Gemeentelijk bestuur en samenwerking		
		Baten	187	110	169				
		Saldo	7.010	7.637	7.661		Saldo beleidsveld rekening 2011	7.661	n
							Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	7.637	n
							Te analyseren verschil	24	n
						Lasten	De salarislasten van het college waren in 2011 te hoog geraamd. In de begroting 2012 is een juiste raming opgenomen, derhalve incidenteel.	-201	v
						Lasten	Er is extra capaciteit ingehuurd t.b.v. de opzet en werking van de ideeënfabriek (bezuinigingen) en de opzet van de concernagenda. Overschrijding incidenteel.	184	n
						Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	92	n
						Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-51	v
							Totaal	24	n
1.2	Communicatie, participatie en inspraak	Lasten	298	319	339	1.2	Communicatie, participatie en inspraak		
		Baten	0	0	21				
		Saldo	298	319	318		Saldo beleidsveld rekening 2011	318	n
							Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	319	n
							Te analyseren verschil	-1	v
						Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-1	v
1.3	Dienstverlening	Lasten	9.354	9.054	9.434	1.3	Dienstverlening		
		Baten	3.163	3.108	3.158				
		Saldo	6.191	5.946	6.276		Saldo beleidsveld rekening 2011	6.276	n
							Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	5.946	n
							Te analyseren verschil	330	n
						Lasten	Hogere personeelslasten vanwege een hogere centrale doorbelasting en vanwege een hogere salaristrede dan waarvan in de raming is uitgegaan. Dit werkt gedeeltelijk door naar 2012.	305	n
						Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	75	n
						Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-50	v
							Totaal	330	n
							Totaal saldo exclusief mutaties reserves		
		Lasten	16.850	17.120	17.603		Saldo programma rekening 2011	14.255	n
		Baten	3.350	3.218	3.348		Saldo programma begroting na wijziging 2011	13.902	n
		Saldo	13.500	13.902	14.255		Geanalyseerd verschil	353	n

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product		Rekening			Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)		
		2010	2011 Begroting gewijzigd	Rekening			
<i>toevoeging aan reserves</i>		50	50	0	<i>Toevoeging aan reserves</i> rekening 2011	0	v
					begroting 2011 na wijziging	50	n
					Te analyseren verschil	-50	v
<i>Onttrekking aan reserves</i>		215	80	30	<i>Onttrekking aan reserves</i> rekening 2011	30	n
					begroting 2011 na wijziging	80	n
					Te analyseren verschil	-50	v
Totaal programma 1 Burger en bestuur		13.335	13.872	14.225	De lagere toevoeging aan de reserve wordt gecompenseerd door een lagere onttrekking		
2 Veiligheid, vergunningen en handhaving					2 Veiligheid, vergunningen en handhaving		
2.1 Sociale veiligheid					2.1 Sociale veiligheid		
Lasten		1.678	1.536	1.520	Saldo beleidsveld rekening 2011	1.310	n
Baten		251	63	210	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	1.473	n
Saldo		1.427	1.473	1.310	Te analyseren verschil	-163	v
					Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	-16	v
					Baten Niet geraamde rijksbijdrage aanpak georganiseerde criminaliteit (RIEC). De bijdrage wordt ook nog voor 2012 en 2013 ontvangen en wordt alsnog geraamd.	-147	v
					Totaal	-163	v
2.2 Fysieke veiligheid					2.2 Fysieke veiligheid		
Lasten		16.570	15.353	16.349	Saldo beleidsveld rekening 2011	15.342	n
Baten		513	725	1.007	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	14.629	n
Saldo		16.057	14.629	15.342	Te analyseren verschil	713	n
					Lasten Er zijn extra lasten ontstaan vanwege het treffen van een voorziening voor verplichtingen die voortvloeien uit afspraken inzake de regeling functioneel leeftijdsontslag medewerkers VRK voormalig brandweerpersoneel van de gemeente Haarlem (€ 625.000) . De kosten voor de versterking van de bedrijfsvoering van de VRK zijn ten laste van het brandweerbudget gebracht, terwijl de raming van het budget ten gunste van programma 3 Publieke gezondheid is geraamd. (zie BERAP 2011-2). Hierdoor ontstaat een nadeel van € 400.000 dat gecompenseerd wordt door een evenredig voordeel op programma 3. Door de herverdeling van taken op het geboekt van proactie en preventie is een lagere bijdrage aan de VRK betaald. Dat heeft tot een voordeel van € 500.000 geleid. Per saldo resteert een incidenteel nadeel van € 552.000.	552	n
					Lasten Afboeking vordering VRK inzake BTW	436	n

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)		
			Begroting gewijzigd	Rekening			
3 Welzijn en zorg							
3.1 Sociale samenhang en diversiteit	Lasten	5.531	5.423	5.630			
	Baten	562	321	325			
	Saldo	4.969	5.102	5.305			
					Saldo beleidsveld rekening 2011	5.305	n
					Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	5.102	n
					Te analyseren verschil	203	n
	Lasten				Hogere personeelslasten (uren x tarief)	394	n
	Lasten				BDU SIV vrijval van oude verplichtingen in het kader van de brede doelluikering	-200	v
	Lasten				Diverse posten (< € 100.000 per post)	13	n
	Baten				Diverse posten (< € 100.000 per post)	-4	v
					Totaal	203	n
3.2 Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking	Lasten	40.116	37.401	36.726			
	Baten	2.255	3.040	3.461			
	Saldo	37.860	34.361	33.265			
					Saldo beleidsveld rekening 2011	33.265	n
					Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	34.361	n
					Te analyseren verschil	-1.096	v
	Lasten				Het college heeft in de Kadernota 2011 de raad voorgesteld een aantal in 2011 geplande projecten (Versterken ouderenwerk, Experimenten eropaf-aanpak en verminderen eenzaamheid) te schrappen. De Raad heeft dit besluit teruggedraaid met een amendement. De betreffende projecten waren inmiddels on hold gezet. In de tweede helft 2011 zijn hierover opnieuw voorbereidingsgesprekken met de partners in de stad gevoerd. Door de vertraging zullen de prestaties en uitgaven pas in 2012 plaatsvinden. Daarnaast was in 2012 voor de zekerheid een bedrag uit de reserve WMO onttrokken om de decentralisatie AWBZ voor te bereiden. De voorbereiding kon echter toch uit de begroting 2011 betaald worden. Conform eerdere raadsbesluiten blijven deze middelen behouden voor de Wmo en vloeien zij terug naar de Wmo-reserve. De omvang van deze ontwikkeling was bij de tweede bestuursrapportage nog niet voorzien.	-350	v
	Lasten				Terugvordering subsidies 2010	-140	v
	Lasten				1680 - WMO stelpost verschil AU: het saldo op deze kostenplaats moet gezien worden in relatie tot de kostenplaatsen 1620 en 1640. Betreft overlopende post december 2011 huur hulpmiddelen die op moment afsluiting 2011 (half december) nog niet kon worden uitgesplitst over de verschillende WMO-voorzieningen/-nummers.	225	n
	Lasten				1610 - WVG Algemeen: hier zijn uitgaven voor inhuur van personeel geraamd. De realisatie inhuur personeel is echter niet direct ten laste van het product gebracht, maar op de kostenplaats team WMO verantwoord.	-106	

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)		
		Begroting gewijzigd	Rekening			
				Lasten 1620 - WMO Vervoersvoorzieningen: Het saldo op deze kostenplaats moet gezien worden in relatie tot de kostenplaatsen 1680. De uitgaven voor verstrekking van hulpmiddelen in natura zijn in lijn met de gewijzigde begroting. Het overschot wordt verklaard uit onderbesteding op het budget voor PGB en vooral uit niet bestede middelen van de Quick Win projecten in het kader van Hof 2.0. Ten aanzien van de PGB-budgetten moet geconstateerd worden dat het hier jaarlijks om een beperkt aantal toekenningen gaat.	-318	v
				Lasten 1630 - WMO Woonvoorzieningen: het betreft een opendeinde regeling die met aanzienlijke toekenningen gepaard gaat. Dit heeft consequenties voor de nauwkeurigheid van de ramingen. In 2011 hebben er verschillende grote toekenningen plaatsgevonden die bij beraap 2 nog niet tot aanpassing van de ramingen aanleiding gaven.	370	n
				Lasten 1640 - WMO Rolstoelen: het saldo op deze kostenplaats moet gezien worden in relatie tot de kostenplaatsen 1680. Het overschot wordt verklaard uit onderbesteding op het budget voor PGB. Ten aanzien van de PGB-budgetten moet evenals bij kostenplaats 1620, geconstateerd worden dat het hier jaarlijks om een beperkt aantal toekenningen gaat.	-205	v
				Lasten 1620 - WMO Collectief vervoer: In beraap 2 is reeds een overschrijding gemeld die samenhangt met toenemend gebruik CVV, o.a. als gevolg van betere prestatie vervoerder. De effecten van de verbeterde prestaties hebben zich in de laatste maanden verder versterkt.	228	n
				Lasten 1670 - WMO Huishoudelijke Hulp: de onderschrijding was reeds onderdeel ramingen hof 2.0 maar is per abuis niet in begroting verwerkt.	-210	v
				Lasten 1660 - WMO Medische en ergonomische adviezen: er zijn in 2011 minder medische en ergonomische adviezen extern ingewonnen. De raming is hiervoor bij Beraap 2 niet aangepast.	-102	v
				Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	-67	v
				Baten Diverse posten (< € 100.000 per post)	13	n
				Baten WMO stelpost verschil algemene uitkering, op deze post is abusievelijk een deel van de baten uit de her controles van de in 2010 verstrekte pgb's geboekt. De baten horen derhalve bij 1670 WMO Huishoudelijke hulp.	-434	v
				Totaal	-1.096	v
3.3 Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen	Lasten 2.081	4.140	2.845	3.3 Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen		
	Baten 1.997	345	145			
	Saldo 84	3.795	2.701	Saldo beleidsveld rekening 2011	2.701	n
				Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	3.795	n
				Te analyseren verschil	-1.094	v
				Lasten Door uitstel van de inwerkingtreding van de wet meld code huiselijk geweld en kindermishandeling is het budget doorgeschoven naar 2012 evenals de rijksbijdrage (zie ook bij baten), derhalve incidenteel.	-238	v
				Lasten BDU SIV vrijval van oude verplichtingen in het kader van de brede doeluitkering	-1.052	v
				Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	-5	v

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)				
			Begroting gewijzigd	Rekening					
					Baten	Door uitstel van de inwerkingtreding van de wet meld code huiselijk geweld en kindermishandeling is de rijksbijdrage doorgeschoven naar 2012 evenals het budget (zie ook bij lasten), derhalve incidenteel.	238	n	
					Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-37	v	
						<i>Totaal</i>	-1.094	v	
3.4	Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen	Lasten	250	4.008	3.468	3.4	Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen		
		Baten	0	0	0				
		Saldo	250	4.008	3.468				
							Saldo beleidsveld rekening 2011	3.468	n
							Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	4.008	n
							Te analyseren verschil	-541	v
					Lasten	De onderbesteding (incidenteel) wordt veroorzaakt doordat het pluspakket dat gemeente Haarlem afneemt van de VRK/GGD is opgeschoond (€ 400.000). Ook is een deel van de middelen (€ 175.000) voor de versterking bedrijfsvoering VRK aan het GGD-budget toegevoegd (zie Berap 2011-2) terwijl de betaling aan de VRK via de brandweer-budgetten is verlopen. Het voordeel op de GGD hangt daardoor samen met het nadeel op de brandweezorg (per saldo nul). Zie ook de toelichting bij de overschrijding product 02.02.02 Brandweer en rampenbestrijding. In 2012 worden de budgetten voor brandweezorg en GGD in overeenstemming gebracht met de begroting van de VRK, waarin het effect van de menukaarten VRK is verwerkt. Het voordeel is derhalve incidenteel.	-575	v	
					Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	34	n	
						<i>Totaal</i>	-541	v	
							Totaal saldo exclusief mutaties reserves		
		Lasten	47.977	50.973	48.669		Saldo programma rekening 2011	44.739	n
		Baten	4.814	3.706	3.930		Saldo programma begroting na wijziging 2011	47.267	n
		Saldo	43.162	47.267	44.739		Geanalyseerd verschil	-2.529	v
3	toevoeging aan reserves		2.307	1.494	1.494		<i>Toevoeging aan reserves</i>		
							rekening 2011	1.494	n
							begroting 2011 na wijziging	1.494	n
							Te analyseren verschil	0	n
3	Onttrekking aan reserves		2.739	3.019	2.001		<i>Onttrekking aan reserves</i>		
							rekening 2011	2.001	n
							begroting 2011 na wijziging	3.019	n
							Te analyseren verschil	-1.019	n

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)		
		Begroting gewijzigd	Rekening			
				baten	lagere onttrekking wegens onderbesteding van het WMO budget, afspraak is dat de gelden voor het WMO beschikbaar blijven	-1019 n
Totaal programma 3 Zorgzame samenleving	42.730	45.742	44.232	Totaal		-1.019 n
4 Jeugd, onderwijs en sport				4 Maatschappelijke ontwikkeling		
4.1 Jeugd				4.1 Jeugd		
Lasten	10.409	9.296	8.281	Saldo beleidsveld rekening 2011		3.105 n
Baten	3.267	3.666	5.177	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011		5.629 n
Saldo	7.142	5.629	3.105	Te analyseren verschil		-2.525 v
				Lasten	In het vierde kwartaal 2011 is een analyse gemaakt van de geplande uitgaven uit de Specifieke Rijksuitkering OAB over de gehele periode. Op dat moment werd duidelijk dat de prestaties tot en met het jaar 2011 behaald waren, maar nog niet alle middelen besteed waren. Ook in de komende jaren is voldoende budget om de doelen en prestaties te behalen. Doordat het mogelijk is om vanuit de regeling OAB activiteiten te financieren die regulier uit de gemeentemiddelen worden bekostigd (omlabeling) is incidenteel een voordeel behaald. Gezien het (late) tijdstip van de analyse en de onzekerheid over de eisen aan de omlabeling van de middelen was een eerdere melding in de bestuursrapportage niet mogelijk.	-1.215 v
				Lasten	In 2010 zijn eenmalig van het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor het wegwerken van wachtlijsten bij de kinderopvang. In 2011 is vooral gewerkt aan het stroomlijnen van de vergunningsprocedure rond kinderopvang. Dit heeft een positief effect op de wachtlijsten. De door het Rijk versterkte middelen vallen vrij.	-148 v
				Lasten	Hogere personeelslasten (uren x tarief)	282 n
				Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	66 n
				Baten	Over de periode 2008-2010 is een Brede Doeluitkering Jeugd en Gezin ontvangen voor de realisatie van Centra voor Jeugd en Gezin (CJG). Deze regeling liep eind 2011 af. In het vierde kwartaal 2011 is t.b.v. de eindrekening richting het Rijk een analyse gemaakt. Uit de analyse bleek dat de middelen niet volledig besteed zijn door voorzichtig financieel beleid en een groei-model van de oprichting van de CJG's waar de 5de en laatste nu geopend is. Doordat het mogelijk is om vanuit deze regeling activiteiten te financieren die regulier uit de gemeentemiddelen worden bekostigd (omlabeling) is incidenteel een voordeel behaald.	-1.420 v
				Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-90 v
						-2.525 v
4.2 Onderwijs				4.2 Onderwijs		
Lasten	21.486	20.424	23.883	Saldo beleidsveld rekening 2011		19.191 n
Baten	3.101	1.631	4.692	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011		18.793 n
Saldo	18.385	18.793	19.191	Te analyseren verschil		398 n

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)			
		Begroting gewijzigd	Rekening				
				Lasten	In 2011 heeft de omslag van OAB naar wet OKE plaatsgevonden. Pas in december 2011 is het meerjarenbeleidsplan OKE 2011 - 2014 in het college behandeld, in januari 2012 door de raad vastgesteld (2011/436806). De raming van de baten en lasten heeft derhalve niet eerder plaatsgevonden. Met dit raadsbesluit zijn de baten en lasten vanaf 2012 op een juiste manier in de begroting verwerkt.	2.668	n
				Lasten	Dit betreft een Specifieke Rijksuitkering Er zijn in 2011 minder trajecten uitgevoerd in het kader van de kwalificatieplicht dan begroot. Het aantal trajecten is afhankelijk van de vraag. Het in 2011 niet bestede budget kan in latere jaren worden uitgegeven.	-173	v
				Lasten	In 2011 heeft een verrekening plaatsgevonden van de OZB-bijdragen over de periode 2006-2011. Dit heeft tot een overschrijding van het budget geleid. Gebleken is dat de lasten structureel hoger zijn dan de raming.	231	n
				Lasten	In 2011 is het werkelijke aantal uren bewegingsonderwijs dat is gegeven en vergoed hoger dan de raming (incidenteel).	217	n
				Lasten	Hogere personeelslasten (uren x tarief)	293	n
				Lasten	Niet geraamde uitgaven voor binnenklimaat (zie ook onder baten)	150	n
				Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	73	n
				Baten	Voor het onderwijs achterstandsbeleid is een specifieke uitkering, maar deze baten zijn niet geraamd (zie ook onder lasten)	-2.668	v
				Baten	Voor het onderwijs achterstandsbeleid is een specifieke uitkering niet ontvangen (zie ook onder lasten)	173	n
				Baten	Niet geraamde specifieke uitkering binnenklimaat (zie ook onder lasten_	-150	v
				Baten	Hogere doorberekening personeelslasten (uren x tarief)	-239	v
				Baten	Hogere baten schoolgebouwen vanwege het in rekening brengen van huur voor medegebruik	-280	v
				Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	103	n
					Totaal	398	n
4.3 Sport	Lasten	11.643	10.968	4.3 Sport			
	Baten	482	50				
	Saldo	11.161	10.918		Saldo beleidsveld rekening 2011	10.549	n
					Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	10.918	n
					Te analyseren verschil	-370	v
				Lasten	In september 2011 heeft Haarlem het landelijk VSG congres georganiseerd. Voor de organisatie van het congres is een bijdrage van de VSG ontvangen. De lasten en de baten zijn niet in de begroting verwerkt.	108	n
				Lasten	Lagere personeelslasten (uren x tarief)	-289	v
				Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-27	v
				Baten	Niet geraamde baten organisatie VSG-congres (zie ook onder lasten)	-108	v
				Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-54	v
					Totaal	-370	v
Totaal saldo exclusief mutaties reserves	Lasten	43.538	40.688	Totaal saldo exclusief mutaties reserves			
	Baten	6.850	5.347		Saldo programma rekening 2011	32.844	n
	Saldo	36.688	35.340		Saldo programma begroting na wijziging 2011	35.340	n

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)		
			Begroting gewijzigd	Rekening			
					Geanalyseerd verschil		-2.496 v
4	Toevoeging aan reserves	320	1.552	1.552	Toevoeging aan reserves rekening 2011	1.552	n
					begroting 2011 na wijziging	1.552	n
					Te analyseren verschil	0	v
					Totaal	0	v
4	Onttrekking aan reserves	3.040	2.633	2.559	Onttrekking aan reserves rekening 2011	2.559	n
					begroting 2011 na wijziging	2.633	n
					Te analyseren verschil	-74	v
Totaal programma 4 Maatschappelijke ontwikkeling		33.968	34.259	31.837	Baten Duurzame sportvoorzieningen minder uitgaven plaatsgevonden	-74	v
						-74	v
5	Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling				5	Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	
5.2	Wonen	Lasten 6.537	3.522	5.066	5.2	Wonen	
		Baten 3.265	2.837	7.714	Saldo beleidsveld rekening 2011	-2.649	v
		Saldo 3.272	685	-2.649	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	685	n
					Te analyseren verschil	-3.334	v
					Lasten In 2005 heeft de raad besloten tot een bijdrage aan het project Deliterrein t.b.v. € 1.660.000. De in het raadsbesluit 104/2005 genoemde kosten voor het project Deliterrein zijn in 2011 afgerekend.	1.660	n
					Lasten Minder uitgaven wonen boven winkels. De bestedingen verschuiven naar 2012. De onderbesteding is naar de reserve gestort. Incidenteel.	-475	v
					Lasten Door de omzetting van de afhandeling van subsidies de voorzieningen volkshuisvesting zijn in 2011 eenmalig de beheerkosten afgeboekt	197	n
					Lasten In verband met de opschoning van de voorzieningen m.b.t. volkshuisvesting zijn de kosten voor beheer van de subsidies op termijn in 2011 afgeboekt	196	n
					Lasten Lagere personeelslasten (uren x tarief)	-108	v
					Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	74	n
					Baten Niet geraamde incidentele baten BLS (Deliterrein)	-1.660	v
					Baten Vrijval BLS bestemd voor volkshuisvesting via een voorstel voor resultaatbestemming wordt voorgelegd deze middelen weer voor volkshuisvesting her te bestemmen	-3.066	v
					Baten Diverse posten (< € 100.000 per post)	-152	v
						-3.334	v
5.3	Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten 2.661	2.208	2.722	5.3	Ruimtelijke ontwikkeling	

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)	
		Begroting gewijzigd	Rekening		
	Baten	255	0		
	Saldo	2.406	2.208	Saldo beleidsveld rekening 2011	2.722 n
				Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	2.208 n
				Te analyseren verschil	514 n
				Lasten Dit nadeel wordt veroorzaakt door een aantal factoren. In 2011 is gewerkt aan een aantal producten, zoals bestemmingsplannen en beleidsnota's (bijv. structuurvisie OR, nota daklandschappen) waarvan de uren niet in de exploitatie waren geraamd. Daarnaast zijn minder uren besteed aan vergunningen (bouwleges) en was sprake vervanging van een langdurige zieke. In 2012 wordt bekeken welke structurele maatregelen moeten worden genomen om het tekort terug te brengen.	527 n
				Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	-13 v
					514 n
5.4 Vastgoed	Lasten	42.956	37.632	Saldo beleidsveld rekening 2011	6.407 n
	Baten	40.045	36.128	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	1.504 n
	Saldo	2.911	1.504	Te analyseren verschil	4.904 n
			15.957	Lasten kapitaallasten vastgoed	-963 v
			11.054	Lasten Grondexploitatie (zie ook baten). Nadere toelichting in paragraaf grondbeleid	12.402 n
			4.904	Lasten Voorziening toekomstige verliezen (zie toelichting paragraaf grondbeleid)	2.627 n
				Lasten Uren verrekening vastgoed	1.096 n
				Lasten Centrale overhead doorberekening	66 n
				Lasten Diverse lasten grondexploitatie niet verrekenbaar met balans	117 n
				Lasten Diverse beheerkosten van vastgoed konden niet t.l.v. lopende grondexploitatie gebracht worden	169 n
				Lasten Extra dotatie aan voorziening Badmintonpad	281 n
				Lasten Extra afschrijving recreatiegebied Haarlem Noord en de volkstuinten Westelijke randweg	763 n
				Lasten Lagere te betalen huur gebouwen	-255 v
				Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	-345 v
				Baten In 2011 is onderzoek gestart naar de juistheid en volledigheid van het gemeentelijk vastgoedbezit, inclusief servicekosten. In 2011 is over meerdere jaren een einafrekening van de servicekosten opgelegd, dit leidt tot een incidenteel voordeel.	-564 v
				Baten In 2011 is onderzoek gestart naar de juistheid en volledigheid van het gemeentelijk vastgoedbezit, zodat over de huuropbrengsten beter inzicht verkregen kan worden. Een analyse van de oorzaak van het tekort is nog niet voorhanden. In de eerste helft van 2012 is de analyse beschikbaar.	850 n
				Baten In de Kadernota 2011 is een extra taakstelling op de verkoop van gemeentelijk bezit gezet van € 1 miljoen boven op het begrote bedrag van € 2 miljoen. In 2011 is door economische omstandigheden de verkoop van gemeentelijk bezit achtergebleven, maar is wel bovenop de structureel begrote post van € 2 miljoen ongeveer € 6 ton gerealiseerd.	319 n

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)			
			Begroting gewijzigd	Rekening				
					Baten	In de eerste bestuursrapportage is de verkoop van de Nieuwe Gracht 3 verwerkt. Naar nu blijkt is de afwikkeling niet helemaal compleet geweest, waardoor in de jaarrekening nog een saldo overblijft. De verkoop van de Pleiadenstraat 136 heeft eind 2011 plaatsgevonden.	681	n
					Baten	Correctie urenverrekening vastgoedontwikkeling (incidenteel)	-319	v
					Baten	Grondexploitatie (zie ook baten). Nadere toelichting in paragraaf grondbeleid	-12.401	v
					Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	380	n
							4.904	n
Totaal saldo exclusief mutaties reserves	Lasten	52.154	43.362	61.377	Totaal saldo exclusief mutaties reserves			
	Baten	43.565	38.965	54.896	Saldo programma rekening 2011		6.481	n
	Saldo	8.589	4.397	6.481	Saldo programma begroting na wijziging 2011		4.397	n
					Geanalyseerd verschil		2.084	n
5	Toevoeging aan reserves	6.319	2.744	3.001	Toevoeging aan reserves			
					rekening 2011		3.001	n
					begroting 2011 na wijziging		2.744	n
					Te analyseren verschil		257	n
					Lasten	Toevoeging aan reserve vanwege afkoop erfpacht	257	n
					Totaal		257	n
5	Onttrekking aan reserves	5.066	3.258	3.040	onttrekking aan reserves			
					rekening 2011		3.040	n
					begroting 2011 na wijziging		3.258	n
					Te analyseren verschil		-218	v
					Baten	Minder onttrekking aan reserve volkshuisvesting vanwege overschrijding wonen boven winkels	-475	v
					Baten	Hogere onttrekking aan reserve vastgoed	40	n
					Baten	Onttrekking reserve Grex als gevolg van mutatie Dyserinckstraat	217	n
					Totaal		-218	v
Totaal programma 5 Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling		9.842	3.883	6.441				
6	Economie, cultuur, toerisme en recreatie				6	Economie, cultuur, toerisme en recreatie		
6.1	Economie				6.1	Economie		
	Lasten	1.967	1.309	1.866	Saldo beleidsveld rekening 2011		1.157	n
	Baten	639	0	709	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011		1.309	n
	Saldo	1.328	1.309	1.157	Te analyseren verschil		-152	v

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)		
		Begroting gewijzigd	Rekening			
				Lasten	Dit project is ter stimulering van de Creatieve Industrie. Het project is gedekt door Europese subsidie (EFRO) en loopt door tot medio 2012 (zie baten).	502 n
				Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	55 n
				Baten	Het EFRO subsidie t.b.v. het project Nieuwe energie is niet geraamd (zie ook onder lasten)	-502 v
				Baten	De specifieke subsidie van de provincie tbv. het RES voor het Platform Arbeidsmarkt en Onderwijs is in 2011 voor de jaren 2010 en 2011 geboekt. Eind 2011 bleek dat de bijdragen 2010 en 2011 nog niet verwerkt waren in de begroting.	-202 v
				Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-5 v
					Totaal	-152 v
6.2 Cultuur en erfgoed	Lasten 26.840	26.366	26.707	6.2 Cultuur en erfgoed		
	Baten 1.349	298	631			
	Saldo 25.491	26.068	26.075	Saldo beleidsveld rekening 2011		26.075 n
				Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011		26.068 n
				Te analyseren verschil		-7 v
				lasten	Van het budget kunst in de openbare ruimte ad E 172.000 is E 125.000 niet besteed. Besteding zal komende jaren plaatsvinden t.l.v. de vrijvallende subsidiegelden van het kunkelsorgel.	-125 v
				Lasten	Hogere personeelslasten (uren x tarief)	170 n
				Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	265 n
				Lasten	Bijdrag van het NRF aan de gemeente tbv. de verbouwing Stadsschouwburg. Deze bijdrage zal op grond van raadsnota 2010/122334 naar de reserve onderhoud podia moeten worden overgeboekt. Onduidelijk was wanneer het NRF de bijdrage zou overmaken, het bedrag is in december 2011 ontvangen.	-263 v
				Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-54 v
					Totaal	-7 v
6.3 Toerisme, recreatie, evenementen en promotie	Lasten 1.972	1.415	1.755	6.3 Toerisme, recreatie, evenementen en promotie		
	Baten 605	125	435			
	Saldo 1.367	1.290	1.320	Saldo beleidsveld rekening 2011		1.320 n
				Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011		1.290 n
				Te analyseren verschil		30 n
				lasten	De bijdrage aan het recreatieschap Spaarnwoude bedraagt incidenteel € 144.000 hoger dan de raming. Met het recreatieschap is afgesproken dat vanaf 2012 de gemaakte kosten van Haarlem voor onderhoud op eigen grondgebied (poelpolder) wordt verrekend	144 n
				lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	196 n
				Baten	De vergoeding voor onderhoud en de compensabele BTW is in 2011 incidenteel hoger uitgevallen	-118 v
				Baten	Het betreft de bijdrage van de gemeente Zandvoort in de fusiekosten VVV/Hapro. In het kader van het schonen van de balansposten is dit bedrag vrijgevallen	-182 v

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)			
			Begroting gewijzigd	Rekening				
					Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-10	v
						Totaal	30	n
Totaal saldo exclusief mutaties reserves	Lasten	30.779	29.091	30.328	Totaal saldo exclusief mutaties reserves			
	Baten	2.593	423	1.776	Saldo programma rekening 2011	28.552	n	
	Saldo	28.186	28.667	28.552	Saldo programma begroting na wijziging 2011	28.667	n	
					Geanalyseerd verschil	-115	v	
6 Toevoeging aan reserves		175	1.069	1.019	Toevoeging aan reserves rekening 2011	1.019	n	
					begroting 2011 na wijziging	1.069	n	
					Te analyseren verschil	-50	v	
6 Onttrekking aan reserves		291	395	219	Lasten	Onttrekking archeologisch onderzoek zie ook lasten	-50	v
							-50	v
					Onttrekking aan reserves rekening 2009	219	n	
					begroting 2009 na wijziging	395	n	
					Te analyseren verschil	-176	v	
					Baten	Kunstaankopen toegepaste monumentale kunst onderbesteding	-126	v
					Baten	Onttrekking archeologisch onderzoek zie ook lasten	-50	v
							-176	v
Totaal programma 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie		28.071	29.341	29.352				
7 Werk en inkomen					7 Werk en inkomen			
7.1 Werk en re-integratie	Lasten	44.662	36.961	36.026	7.1 Werk en re-integratie			
	Baten	41.239	34.370	32.153	Saldo beleidsveld rekening 2011	3.873	n	
	Saldo	3.423	2.591	3.873	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	2.591	n	
					Te analyseren verschil	1.281	n	
					Lasten	Participatiebudget werkdeel: In 2011 zijn veel re-integratie activiteiten gestopt vanwege het sterk teruglopende participatiebudget. Met deze interventie is het gelukt om binnen het gestelde budget te blijven.	-112	v

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)		
		Begroting gewijzigd	Rekening			
				Lasten Participatiebudget inburgering: De lasten die voortvloeien uit de gestarte trajecten inburgering kennen een lange looptijd tot wel 5 jaar. Vanaf 2013 krijgen de gemeenten geen financiering meer voor de wet inburgering. Vooruitlopend daarop zijn in 2011 de inburgeringsactiviteiten afgenomen. De overschrijding van het budget wordt via de meeneemregeling meegenomen naar 2012 zodat daar toekomstige trajecten uit betaald kunnen worden.	-787	v
				lasten Participatiebudget educatie: Vanwege de beperking van de financiële middelen vanuit het Rijk zijn in de loop van 2011 een aantal activiteiten gestopt.	-84	v
				lasten Vrijval participatiebudget 2009 en 2010	1.097	n
				Lasten Actieplan jeugdwerkloosheid: Abusievelijk is binnen de begroting een te hoog bedrag aan lasten begroot waardoor er nu een overschrijding van het begrote bedrag plaatsvindt. Het totaal saldo van het actieplan jeugdwerkloosheid is € 15.000 overschrijding op het totale budget van € 1.560.000	-703	v
				Lasten Actieplan jeugdwerkloosheid Haarlem werkt: Het geplande project 'Haarlem Werkt' heeft geen start gemaakt, hierdoor zijn er geen lasten gemaakt en ook geen baten ontvangen aan Europese subsidies.	-407	v
				Lasten Kinderopvang en inburgering: Een groot gedeelte van de kosten kinderopvang en inburgering zijn in 2011 vanuit het participatiebudget gefinancierd. De verwachting is dat dit budget in 2012 volledig benut gaat worden, vanwege het sterk teruglopende participatiebudget in 2012 en verder.	-230	v
				Lasten Stichting vluchtelingen hulp: Betreft de betaling van het contract 2011 wat met Stichting Vluchtelingen Hulp is afgesloten en het gevolg van een afrekening uit voorgaande jaren.	397	n
				Lasten Hogere personeelslasten (uren x tarief).	350	n
				Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	34	n
				Lasten WSW: Doordat vanuit het Rijk minder middelen ter beschikking zijn gesteld is ook minder aan de WSW organisaties uitbetaald. Per abuis is deze wijziging niet geraamd via BERAP-2	-490	v
				Baten Participatiebudget werkdeel: De baten zijn afgestemd op de werkelijke lasten participatiebudget werkdeel. De baten zijn feitelijk wel ontvangen van het rijk en worden op deze wijze via de meeneemregelingen overgeheveld naar 2012.	430	n
				Baten Participatiebudget inburgering: De baten zijn afgestemd op de werkelijke lasten participatiebudget inburgering. Deze baten zijn feitelijk wel ontvangen van het rijk en worden op deze wijze via de meeneemregelingen overgeheveld naar 2012.	921	n
				Baten Stichting vluchtelingen hulp: Naar aanleiding van afrekening van contracten van voorgaande jaren is een vordering opgesteld.	-254	v
				Baten Actieplan jeugdwerkloosheid: Abusievelijk is binnen de begroting een te hoog bedrag aan baten Europese subsidies begroot waardoor de werkelijke baten lager zijn dan de begrote baten. Het totaal saldo van het actieplan jeugdwerkloosheid is € 15.000 overschrijding op een budget van € 1.560.000	315	n
				Baten Actieplan jeugdwerkloosheid Haarlem werkt: Het geplande project 'Haarlem Werkt' heeft geen start gemaakt, hierdoor zijn er geen lasten gemaakt en ook geen baten ontvangen aan Europese subsidies.	407	n
				Baten WSW: Door het rijk zijn minder middelen ter beschikking gesteld voor de WSW. Per abuis is deze wijziging niet geraamd via BERAP-2	490	n
				Baten Diverse posten (< € 100.000 per post)	-93	v

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)		
		Begroting gewijzigd	Rekening			
				Totaal		1.281 n
7.2 <i>Inkomen</i>	Lasten	48.425	53.215	53.227	7.2 <i>Inkomen</i>	
	Baten	43.675	41.488	41.908		
	Saldo	4.750	11.727	11.319	Saldo beleidsveld rekening 2011	11.319 n
					Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	11.727 n
					Te analyseren verschil	-408 v
	Lasten				Bijstand: In de laatste maanden van 2011 werd, gelet op de macro economische omstandigheden, een stijging van het aantal bijstand klanten verwacht. Het aantal bijstandsklanten blijft vooralsnog stabiel waardoor zich er nu onderschrijding van het budget voordoet.	-678 v
	Lasten				Door verandering in de administratieve systematiek (direct opnemen vordering i.p.v. ontvangst van de debiteur) is het bedrag aanzienlijk verhoogd. Hier tegenover staat een toevoeging aan de voorziening debiteuren (incidenteel).	691 n
	Lasten				Bijzondere regelingen: Door verandering in de administratieve systematiek (direct opnemen vordering i.p.v. ontvangst van de debiteur) is het bedrag aanzienlijk verhoogd. Hier tegenover staat een toevoeging aan de voorziening debiteuren (incidenteel).	159 n
	Lasten				Diverse posten (< € 100.000 per post)	-160 v
	Baten				Bijstand: Door verandering in de administratieve systematiek (direct opnemen vordering i.p.v. ontvangst van de debiteur) is het bedrag aanzienlijk verhoogd. Hier tegenover staat een toevoeging aan de voorziening debiteuren (incidenteel)	-390 v
	Baten				Rijksbijdrage BBZ: Doordat minder uitkering is verleend is het bedrag dat per saldo van het Rijk wordt ontvangen eveneens incidenteel lager.	329 n
	Baten				Bijzondere regelingen: Door verandering in de administratieve systematiek (direct opnemen vordering i.p.v. ontvangst van de debiteur) is het bedrag aanzienlijk verhoogd. Hier tegenover staat een incidentele toevoeging aan de voorziening debiteuren	-320 v
	Baten				Diverse posten (< € 100.000 per post)	-39 v
					Totaal	-408 v
7.3 <i>Minimabeleid</i>	Lasten	9.852	8.618	10.187	7.3 <i>Minimabeleid</i>	
	Baten	2.085	1.249	2.937	Saldo beleidsveld rekening 2011	7.250 n
	Saldo	7.767	7.369	7.250	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	7.369 n
					Te analyseren verschil	-119 v
	Lasten				Op de regelingen Langdurigheidstoelag, Chronisch Zieken en Schoolkosten heeft een lichte onderbesteding plaatsgevonden. De geringe afwijking gaf bij BERAP-2 geen aanleiding tot een aanpassing van het budget. De onderbesteding is incidenteel.	-230 v
	Lasten				Opvang zwerfjongeren Spaarnezicht: Ondanks het convenant wat is afgesloten met omliggende gemeenten zijn tot op heden geen bijdragen ontvangen voor de kosten voor de jongeren die in Spaarnezicht zijn ondergebracht	152 n

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)			
		Begroting gewijzigd	Rekening				
				Lasten	Bijzondere bijstand: De economische ontwikkelingen laten zich verder gelden, waarbij de bijzondere bijstand een open eind financiering is. De belangrijkste uitgaven zijn op het gebied van woninginrichting 0,5 mln., kinderopvang niet uitstroom bevorderend 0,3 mln. en opvang in een pensioen (niet Spaarnezicht) 0,2 mln. De geringe afwijking gaf bij BERAP-2 geen aanleiding het budget aan te passen. Het betreft een open eind-regeling, die sterk afhankelijk is van de economische omstandigheden. Gelet op de stapeling van bezuinigingen door het Rijk is door het ministerie geld beschikbaar gesteld voor de bijzondere bijstand. Dit wordt betrokken bij BERAP-1 voor 2012.	390	n
				Lasten	Hogere personeelslasten (uren x tarief) Betreft verschuiving in uren tussen producten re-integratie en schuldhulpverlening.	389	n
				Lasten	Door verandering in de administratieve systematiek (direct opnemen vordering i.p.v. ontvangst van de debiteur) is het bedrag aanzienlijk verhoogd. Hier tegenover staat een toevoeging aan de voorziening debiteuren	140	n
				Lasten	Schuldhulpverlening: De gemeente Haarlem voert taken uit voor de omliggende gemeenten, deze zijn in 2011 toegenomen waardoor een budgetoverschrijding ontstaat op inhuur van tijdelijk personeel. De begroting 2012 is hierop aangepast.	275	n
				Lasten	Schuldhulpverlening: De niet inbare vorderingen binnen de kredietportefeuille is in 2011 afgeboekt en ten laste gebracht van de voorziening niet inbare vorderingen van schuldhulpverlening, de openstaande niet geïnde verdragingsrente is buiten invordering gesteld. Incidenteel van aard.	358	n
				Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	95	n
				Baten	Door verandering in de administratieve systematiek (direct opnemen vordering i.p.v. ontvangst van de debiteur) is het bedrag aanzienlijk verhoogd. Hier tegenover staat een toevoeging aan de voorziening debiteuren (zie lasten)	-712	v
				Baten	Betreft incidentele vrijval van gelden kinderopvang. Er bestond een mogelijkheid dat de burger of de belastingdienst mogelijk recht had op deze middelen. Uit onderzoek is gebleken dat dit niet het geval is.	-105	v
				Baten	Schuldhulpverlening :De gemeente Haarlem voert taken uit voor de omliggende gemeenten, deze zijn in 2011 toegenomen waardoor er meer baten ontstaan dan begroot. Dit is incidenteel van aard, de begroting 2012 is hierop aangepast. Dit is per abuis niet geraamd bij BERAP-2	-515	v
				Baten	Schuldhulpverlening : De niet inbare vorderingen binnen de kredietportefeuille is in 2011 afgeboekt en ten laste gebracht van de voorziening niet inbare vorderingen van schuldhulpverlening. Incidenteel van aard.	-241	v
				Baten	Schuldhulpverlening. Betreft de verdragingsrente over alle openstaande rekeningen binnen de kredietportefeuille, deze is in 2011 buiten invordering gesteld. Incidenteel van aard.	-112	v
				Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-3	v
						-119	v
Totaal saldo exclusief mutaties reserves	Lasten	102.939	98.795	99.440	Totaal saldo exclusief mutaties reserves		
	Baten	86.999	77.108	76.998	Saldo programma rekening 2011	22.441	n
	Saldo	15.940	21.687	22.441	Saldo programma begroting na wijziging 2011	21.687	n
					Geanalyseerd verschil	754	n
7 Toevoeging aan reserves		2.097	0	325	toevoeging aan reserves		

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)		
			Begroting gewijzigd	Rekening			
					rekening 2011	325	n
					begroting 2011 na wijziging	0	v
					Te analyseren verschil	325	n
					De toevoeging aan de reserves WWB inkomensdeel vloeit voort uit de berekening van hogere baten uit de subadministratie GWS	325	n
7	Onttrekking aan reserves	4.692	2.426	2.426	onttrekking aan reserves		
					rekening 2011	2.426	n
					begroting 2011 na wijziging	2.426	n
					Te analyseren verschil	0	v
Totaal programma7 Werk en inkomen		13.345	19.261	20.340			
8	Bereikbaarheid en mobiliteit				8	Bereikbaarheid en mobiliteit	
8.1	Autoverkeer en verkeersveiligheid				8.1	Autoverkeer en verkeersveiligheid	
	Lasten	3.667	9.119	9.468			
	Baten	137	7	177			
	Saldo	3.530	9.112	9.291	Saldo beleidsveld rekening 2011	9.291	n
					Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	9.112	n
					Te analyseren verschil	179	n
					Lasten Incidentele kosten opstellen bereikbaarheid-en parkeervisie	110	n
					Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	239	n
					Baten Niet geraamde incidentele baten schadevergoedingen	-157	v
					Baten Diverse posten (< € 100.000 per post)	-13	v
					Totaal	179	n
8.2	Openbaar vervoer en langzaam verkeer				8.2	Openbaar vervoer en langzaam verkeer	
	Lasten	298	109	470	Saldo beleidsveld rekening 2011	199	n
	Baten	185	0	271	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	109	n
	Saldo	113	109	199	Te analyseren verschil	90	n
					Lasten Projectkosten zijn niet geraamd, zie ook onder baten	249	n
					Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	112	n
					Baten Projectbaten zijn niet geraamd, zie ook onder lasten	-249	v
					Baten Diverse posten (< € 100.000 per post)	-22	v
					Totaal	90	n
8.3	Parkeren				8.3	Parkeren	
	Lasten	8.856	10.346	11.197			
	Baten	12.393	12.657	13.840			

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)		
			Begroting gewijzigd	Rekening			
	Saldo	-3.537	-2.312	-2.642	Saldo beleidsveld rekening 2011	-2.642	v
					Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	-2.312	v
					Te analyseren verschil	-331	v
					Lasten Niet geraamde toevoeging aan de voorziening parkeren Schalkwijk (zie ook baten)	371	n
					Lasten Hogere doorbelaste kosten van vastgoed	405	n
					Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	76	n
					Baten Niet geraamde baten parkeren Schalkwijk (zie ook lasten)	-378	v
					Baten Hogere opbrengst parkeervergunningen over de jaren 2009 en 2010 (incidenteel)	-320	v
					Baten Structureel hogere opbrengsten parkeervergunningen	-343	v
					Baten Schadevergoeding Appelaar	-210	v
					Baten Lagere baten uit straat-en garage parkeren	119	n
					Baten Diverse posten (< € 100.000 per post)	-51	v
					Totaal	-331	v
Totaal saldo exclusief mutaties reserves	Lasten	12.821	19.574	21.136	Totaal saldo exclusief mutaties reserves		
	Baten	12.715	12.664	14.288	Saldo programma rekening 2011	6.848	n
	Saldo	106	6.909	6.848	Saldo programma begroting na wijziging 2011	6.909	n
					Geanalyseerd verschil	-62	v
8 Toevoeging aan reserves		0	600	600	Toevoeging aan reserves rekening 2011	600	n
					begroting 2011 na wijziging	600	n
					Te analyseren verschil	0	v
8 Onttrekking aan reserves		290	3.839	3.806	Onttrekking aan reserves rekening 2011	3.806	n
					begroting 2011 na wijziging	3.839	n
					Te analyseren verschil	-33	v
Totaal programma 8 Bereikbaarheid en mobiliteit		-184	3.670	3.642			
9 Kwaliteit fysieke leefomgeving					9 Kwaliteit fysieke leefomgeving		
9.1 Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid	Lasten	13.208	12.208	13.350	9.1 Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid		
	Baten	3.705	2.885	4.833	Saldo beleidsveld rekening 2011	8.517	n
	Saldo	9.503	9.323	8.517	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	9.323	n
			1.142		Te analyseren verschil	-806	v
					Lasten Gebiedsregie: Onderbesteding van het budget bewonersondersteuning Wijkraden. Dit budget is incidenteel overgeheveld naar 2012 via BERAP-2	-566	v

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)	
		Begroting gewijzigd	Rekening		
				Lasten Niet geraamde kosten anterieure overeenkomsten (zie ook onder baten)	225 n
				Lasten Onderbesteding preventiegelden 40+-wijken. Dit budget is incidenteel overgeheveld naar 2012 via BERAP-2	-930 v
				Lasten De uitgaven worden gedekt door subsidies, deze subsidies zijn niet begroot. In 2012 wordt de begroting hierop aangepast.	2.026 n
				Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	387 n
				Baten Incidentele vermindering Hoogheemraadschap bijdrage baggeren (deel 2012)	118 n
				Baten Niet geraamde baten anterieure overeenkomsten (zie ook onder lasten)	-225 v
				Baten Incidenteel niet bestede baten en lasten van de preventiegelden 40+ wijken zijn overgeheveld naar 2012	952 n
				Baten Incidenteel niet geraamde subsidies milieuzorg	-2.097 v
				Baten In december 2010 is het Bodemprogramma 2010 - 2014 door de gemeenteraad vastgesteld. De rijksbijdrage voor het bodemprogramma 2010-2014 is niet begroot. De lasten zijn wel begroot.	-618 v
				Baten Diverse posten (< € 100.000 per post)	-78 v
				Totaal	-806 v
9.2 Openbare ruimte bovengronds	Lasten 39.983	39.893	45.245	9.2 Openbare ruimte bovengronds	
	Baten 2.378	3.825	4.517		
	Saldo 37.605	36.067	40.728	Saldo beleidsveld rekening 2011	40.728 n
				Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	36.067 n
				Te analyseren verschil	4.660 n
				Lasten Projectkosten zijn niet geraamd, zie ook onder baten	1.054 n
				Lasten Lagere doorbelasting van projectkosten, omdat subsidie ten bate van het project is geboekt	-1.144 v
				Lasten Er zijn incidenteel meer projecten uitgevoerd dan gepland voor 2011. Projecten uit de jaarschijf 2012 zijn eerder gestart, er is meer ingezet op zogenaamde bulkprojecten op het gebied van asfalt, open verharding en dagelijks onderhoud. Daarnaast is maximaal geprofiteerd van gunstige marktomstandigheden. Ten tijde van BERAP-2 lagen de uitgaven nog in lijn met het budget.	4.050 n
				Lasten Incidentele budgetoverschrijding herbestrating i.v.m. groot vervangingsprogramma Leidse Buurt (zie ook baten)	520 n
				Lasten Er zijn incidenteel meer projecten uitgevoerd dan gepland voor 2011. Projecten uit de jaarschijf 2012 zijn eerder gestart. Daarnaast is maximaal geprofiteerd van gunstige marktomstandigheden. Ten tijde van BERAP-2 lagen de uitgaven nog in lijn met het budget.	483 n
				Lasten Budgetoverschrijding beheer speelgelegenheden omdat vanwege de zachte winter meer projecten zijn uitgevoerd dan geraamd	515 n
				Lasten Diverse posten (< € 100.000 per post)	106 n
				Baten Subsidie watertoerisme Spaanredamse weg (riviercruise vaart)	-232 v
				Baten Projectbaten zijn niet geraamd, zie ook onder lasten	-1.054 v
				Baten Geraamd subsidie is t.g.v. project geboekt (zie ook lasten)	1.144 n
				Baten Niet geraamde baten herbestrating i.v.m. groot vervangingsprogramma Leidse Buurt (zie ook lasten)	-515 v

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)				
			Begroting gewijzigd	Rekening					
					Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-267	v	
							4.660	n	
9.3	Openbare ruimte ondergronds	Lasten	8.214	8.266	8.539	9.3	Openbare ruimte ondergronds		
		Baten	11.948	9.445	9.826		Saldo beleidsveld rekening 2011	-1.286	v
		Saldo	-3.724	-1.179	-1.286		Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	-1.179	v
							Te analyseren verschil	-107	v
					Lasten	Incidenteel hogere lasten omdat huisaansluitingen in eigendom naar de gemeente zijn overgegaan en riolering is eerder vervangen.	273	n	
					Baten	Hogere onttrekking aan egalisatievoorziening om kostendekking te handhaven	-510	v	
					Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	130	n	
						Totaal	-107	v	
9.4	Waterwegen	Lasten	10.088	10.196	11.536	9.4	Waterwegen		
		Baten	761	536	1.732		Saldo beleidsveld rekening 2011	9.804	n
		Saldo	9.327	9.659	9.804		Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	9.659	n
							Te analyseren verschil	145	n
					Lasten	Projectkosten zijn niet geraamd, zie ook onder baten	679	n	
					Lasten	Niet geraamde incidentele lasten waterverbinding Meerwijk-Centrum (zie ook baten)	394	n	
					Lasten	Hogere incidentele lasten brugwachters vanwege inhuur door langdurig zieken	155	n	
					Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	112	n	
					Baten	Projectbaten ten onrechte niet geraamd, zie ook onder lasten	-679	v	
					Baten	Niet geraamde incidentele baten waterverbinding Meerwijk-Centrum (zie ook lasten)	-394	v	
					Baten	Meer incidentele baten pleziervaart vanwege goed voorseizoen	-187	v	
					Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	65	n	
						Totaal	145	n	
9.5	Afvalinzameling	Lasten	18.644	18.646	19.081	9.5	Afvalinzameling		
		Baten	19.199	19.399	19.560		Saldo beleidsveld rekening 2011	-479	v
		Saldo	-555	-753	-479		Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	-753	v
							Te analyseren verschil	274	n
					Lasten	Incidenteel hogere lasten vanwege meer afgevoerde hoeveelheden tonnages en hogere lasten huisontzuiming. Bij BERAP-2 pm gemeld, omdat toen nog geen goede onderbouwing kon worden gegeven.	431	n	
					Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	4	n	
					Baten	Niet geraamde vergoeding voor papier, glas en kunststofinzameling. Bij BERAP-2 pm gemeld. Een goede onderbouwing was toen nog niet te geven.	-289	v	
					Baten	Lagere opbrengst afvalstoffenheffing	108	n	

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)			
			Begroting gewijzigd	Rekening				
					Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	20	n
						Totaal	274	n
Totaal saldo exclusief mutaties reserves	Lasten	90.137	89.208	97.751	Totaal saldo exclusief mutaties reserves			
	Baten	37.991	36.090	40.468	Saldo programma rekening 2011	57.283	n	
	Saldo	52.146	53.118	57.283	Saldo programma begroting na wijziging 2011	53.118	n	
					Geanalyseerd verschil	4.166	n	
9	Toevoeging aan reserves	4.304	7.418	8.006	Toevoeging aan reserves rekening 2011	8.006	n	
					begroting 2009 na wijziging	7.418	n	
					Te analyseren verschil	587	n	
					Lasten hogere toevoeging milieureserve	587	n	
					Totaal	587	n	
9	Onttrekking aan reserves	6.161	7.718	7.718	Onttrekking aan reserves rekening 2011	7.718	n	
					begroting 2011 na wijziging	7.718	n	
					Te analyseren verschil	0	v	
Totaal programma 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving		50.289	52.818	57.571				
10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen					10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen			
10.1 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	10.213	9.113	19.835	Algemene dekkingsmiddelen			
	Baten	205.243	200.268	206.987	Saldo beleidsveld rekening 2011	-187.152	v	
	Saldo	-195.030	-191.155	-187.152	Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011	-191.155	v	
					Te analyseren verschil	4.003	n	
	Lasten				Lasten Door een actualisatie van de voorziening was een incidentele dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren van € 383.000 nodig(zie ook baten)	383	n	
	Lasten				Lasten Stelpost ombuigingen: in 2011 is incidenteel meer gerealiseerd dan geraamd.	-296	v	

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)			
		Begroting gewijzigd	Rekening				
				Lasten	Om bij de jaarrekening zichtbaar resultaat te laten zien, vanwege de noodzaak tot verandering onder meer geconstateerd door het RKC rapport "blinde vlekken" en de verslagen van bevindingen van de accountant, is extra capaciteit ingezet. Deze capaciteit is niet alleen ingezet om éénmalig een resultaat bij de jaarrekening te laten zien. De capaciteit draagt ook bij aan een structurele verandering om blijvend resultaat mogelijk te maken. De capaciteit bestaat onder meer uit een verzwaard coördinatiepunt bij concerncontrol, extra ondersteuning voor het opstellen van Sisa dossiers, extra ondersteuning voor de opzet van de administratieve organisatie en interne controle, extra inzet voor het samenstellen van jaarrekening dossiers en extra capaciteit voor Fin/M&S. Het jaarrekeningtraject is stevig opgetuigd met behulp van 5 werkgroepen en een stuurgroep. Alle energie wordt gebundeld door financiën, bedrijfsbureaus, de budgethouder, de hoofdafdelingsmanager en concerncontrol ter versterking van het zelfcontrolerend en corrigerend vermogen voordat de jaarrekeningdossiers worden overgedragen aan de accountant. Daarmee wordt een structurele omkering in het verantwoordingsproces gerealiseerd	126	n
				Lasten	De post onvoorzien is niet aangesproken	-162	v
				Lasten	Saldo afboeking materiële vaste activa als toegelicht in de balans en bij de uitkomsten van de jaarrekening	10806	n
				Lasten	Saldo Kostenplaatsen: van de werkelijke verschillen is € 565K doorbelast naar de producten, waardoor er minder ten laste is gekomen van deze verzamelpost. Daar tegenover staat dat er € 404K meer aan saldo kostenplaatsen is toegerekend vanwege een niet geraamde dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren van € 2,9 mln en een niet geraamde renteopbrengst van € 2,5 mln met betrekking tot Zijlpoort. Door de afgesloten wijzigingsovereenkomst met Fortress en de levering van het pand Zijlpoort is er een nieuwe rubricering en waardering van het onderhanden werk Zijlpoort en de vordering op Fortress ontstaan. De vordering is nu volledig opgenomen en voor 100% voorzien.	-161	v
				Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	26	n
				Baten	Saldo Kostenplaatsen: van de werkelijke verschillen is nog een gedeelte doorbelast naar de producten, waardoor er incidenteel minder ten laste is gekomen van deze verzamelpost.	-260	v
				Baten	Algemene uitkering 2011 is € 2,1 mln. hoger als gevolg van de december-circulaire en de actualisering van de verdeelmaatstaven. Op grond van die december-circulaire is ook de uitkering over 2010 ruim € 1 mln. hoger uitgevallen en over 2009 € 0,5 mln. Per saldo een voordelig verschil van ruim € 3,6 mln.	-3675	v
				Baten	Door een actualisatie van de voorziening dubieuze debiteuren wordt incidenteel meer aan de voorziening onttrokken (zie ook baten)	-383	v
				Baten	Rente Zijlpoort: het betreft de verschuldigde rente op de vordering van Fortress van de niet terugbetaalde omzetbelasting, welke niet was geraamd. De vordering bedraagt ultimo 2011 E 2.124.000 in 2011 is er E 634.000 aan huurpenning en vergoeding ontvangen en E 140.000 aan rente toegerekend. Voor 2012 zal naar verwachting een bedrag van circa E 100.000 aan rente worden toegerekend, hier komt nog een voorstel voor.	-143	v

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)			
			Begroting gewijzigd	Rekening				
					Baten	Vrijval ISV-middelen. Deze vooruitontvangen subsidies kunnen niet als balanspost verantwoord worden en dienen vrij te vallen. Door middel van een voorstel voor de bestemming van het rekeningresultaat zal worden voorgesteld deze middelen te bestemmen voor de afwikkeling van aangeane ISV-verplichtingen	-1.803	v
					Baten	Heffingsrente inzake Sportbesluit	-325	v
					Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	-130	v
						Totaal	4.003	n
10.2 Lokale heffingen en belastingen	Lasten	4.448	3.788	4.583	10.2 Lokale heffingen en belastingen			
	Baten	37.498	38.277	38.668				
	Saldo	-33.050	-34.489	-34.085	Saldo beleidsveld rekening 2011		-34.085	v
					Saldo beleidsveld begroting na wijziging 2011		-34.489	v
					Te analyseren verschil		404	n
					Lasten	Door een actualisatie van de voorziening was een incidentele dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren van € 383.000 nodig	392	n
					Lasten	lasten van precarioheffing. De kosten waren op programma 2 geraamd	269	n
					Lasten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	134	n
					Baten	OZB niet woningen. De hogere baten worden vrijwel uitsluitend veroorzaakt door nog opgelegde aanslagen over voorgaande jaren	-742	v
					Baten	Opbrengsten precario: Van wege een nog niet goed te handhaven uitstallingsbeleid zijn er minder baten gerealiseerd dan geraamd. Zonder aanpassing van het beleid is deze verlaging structureel	122	n
					Baten	De kosten van kwijtschelding zijn hoger dan bij de laatste BERAP voorzien. Bij het afsluiten van de jaarrekening is nog rekening gehouden dat er nog € 60.000 wordt kwijtgescholden over 2010 en €128.000 over 2011.	150	n
					Baten	Diverse posten (< € 100.000 per post)	79	n
						Totaal	404	n
						Totaal saldo exclusief mutaties reserves		
	Lasten	14.661	12.901	24.418		Saldo programma rekening 2011	-221.237	v
	Baten	242.741	238.544	245.655		Saldo programma begroting na wijziging 2011	-225.644	v
	Saldo	-228.080	-225.644	-221.237		Geanalyseerd verschil	4.407	n
10 Toevoeging aan reserves		6.209	15.831	15.831	Toevoeging aan reserves rekening 2011		15.831	n
					begroting 2011 na wijziging		15.831	n
					Te analyseren verschil		0	v
10 Onttrekking aan reserves		5.605	15.998	15.548	Onttrekking aan reserves rekening 2011		15.548	n
					begroting 2011 na wijziging		15.998	n

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2010	2011		Analyse op beleidsveldniveau tussen rekening 2011 en begroting 2011 (na wijziging)		
		Begroting gewijzigd	Rekening			
				Te analyseren verschil		450 n
				Baten	In het uitwerkplan M&S 2009-2011 (MS/MGT 2009/206726) waren frictiekosten voorzien voor o.a. de besparing op facilitair zaken (centrale huisvesting mobiliteit en ziekteverzuim). De kosten die hiermee samenhangen hebben deels niet tot uitgaven geleid in 2011. Hierdoor is in 2011 minder uitgegeven van de verwachte frictiekosten. De resterende maatregelen kunnen pas genomen worden na ingebruikname van de zijlpoort waardoor de frictiekosten voor de komende jaren hoger zijn dan geraamd (E 250.000). Eind 2011 is vanuit de Europese aanbesteding een nieuwe samenwerking met de arbodienst Cohesie opgezet. Deze zal moeten leiden tot een lager ziekteverzuim en een andere kijk op mobiliteit. De begeleiding van de lijn hierbij zal verder in 2012 worden opgepakt, hiervoor is vanuit de frictiegelden 2011 nog E 200.000 beschikbaar welke niet tot uitgaven in 2011 hebben geleid. Om deze reden is de onttrekking aan de reserve organisatie fricties lager dan in 2011 geraamd (E 450.000). Voorgesteld zal worden de voorziene onttrekking 2012 met dit bedrag te verhogen om de fricties op adequate wijze te kunnen oplossen.	450 n
						450 n
<i>Totaal programma 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen</i>	-227.477	-225.811	-220.954			
Totaal saldo programma's	-7.239	6.414	17.829			

6.3 Personeelsformatie

bedragen x € 1.000

Hoofdafdeling	Toegestane formatie in Fte	Bezetting in Fte	Totaal begrote personeelslasten	Totaal werkelijk personeelslasten
	2011	2011	2011	2011
Bestuur				
Raad			1.027	1.048
College van Burgemeester en Wethouders			1.610	1.408
Voormalig personeel bestuur				
Totaal Bestuur			2.637	2.456
Huidig personeel				
Directie	3	4	397	517
Concernstaf	44	42	3.238	2.914
Griffie	6	6	426	453
Middelen en Services	252	270	16.709	16.382
Stadszaken	167	174	10.589	11.529
Wijkzaken	123	119	7.143	7.294
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	140	148	8.049	8.495
Dienstverlening	127	131	7.385	7.201
Veiligheid, Vergunningen en Handhaving	193	176	10.041	10.653
Stedelijke projecten	72	81	5.118	5.283
Totaal huidig personeel	1.127	1.151	69.095	70.721
Voormalig personeel en boven de sterkte	0	12	2.712	3.147
Totaal generaal	1.127	1.164	74.444	76.324

6.4 Investeringskredieten

Omschrijving krediet (bedragen x € 1.000)	Krediet	Investeringen tot	Restant krediet	Investeringen	Restant krediet	Over te boeken krediet
		1-1-2011	per 1-1-2011	2011	31-12-2011	per 1-1-2012
Burger en bestuur						
Programma 1						
Digitaal ontsluiten brondocumenten	201	143	57	46	11	11
GEO-meetapparatuur landmeters	107	0	107	109	-3	0
Modernisering gemeentelijke basisadministratie personen	473	415	58	-45	103	0
Paspomaat, klantcontactcentrum	230	0	230	200	30	30
Jeugd, Onderwijs en Sport						
Programma 4						
Aanleg veldverlichting Zomervaart/Ons Kinneheim	26	0	26	26	0	0
Aanleg kunstgrasvelden Kleverlaan	230	0	230	230	0	0
Achterstallig onderhoud sportvelden	245	0	245	245	0	0
C2000-steunzenders Cronje	55	53	2	2	0	0
Grasvelden Grassmaster DSS Kennemerland (toplaag)	350	0	350	350	0	0
Herinrichting sportcomplex Alliance '22 kg-veld toplaag	1.198	1.012	186	58	128	128
Kon. HFC toplaagrenovatie natuurgrasveld	62	0	62	62	0	0
Kunstgrasvelden DIO/ Young Boys Toplaag	280	0	280	280	0	0
Kunstgrasvelden Upgraden DIO/ Young Boys onderbouw	50	0	50	48	2	0
Multifunctioneel centrum (rolluiken, beveiligingscamera etc)	22	0	22	15	7	0
MFC Ambonstraat	130	0	130	16	114	114
Grasvelden Aanpassen HFC	450	0	450	450	0	0
Ombouw natuurgrasveld in kunstgrasveld VVH	485	0	485	485	0	0
Ombouw voetbalveld EHS naar rugbyveld RFC	90	0	90	90	0	0
Pim Mulier Sportpark	15.246	15.272	-26	69	-95	-95
Renovatie natuurgrassportveld Young Boys	90	0	90	90	0	0
SHO Bos en Vaart	1.946	96	1.850	95	1.755	1.755
SHO Bouw Beatrix (incl Gymzaal)	2.494	2.184	310	308	2	2
SHO Bouw Coornhert	2.300	891	1.409	187	1.222	1.222
SHO Bouw Daaf Geluk	4.816	0	4.816	2.649	2.167	2.167
SHO Bouw De Ark (incl. grond)	5.857	1.115	4.742	3.069	1.672	1.672
SHO Bouw De Cirkel	602	0	602	24	578	578
SHO Bouw De Dreef	3.199	966	2.232	202	2.031	2.031
SHO Bouw De Kring (Hannie Schaft)	150	0	150	150	0	0
SHO Bouw De Schakel	2.400	120	2.280	0	2.280	2.280
SHO Bouw De Schelp	1.984	0	1.984	99	1.885	1.885
SHO Bouw De Wadden	527	0	527	527	0	0
SHO Bouw De Zuiderpolder	2.393	0	2.393	500	1.893	1.893
SHO Bouw De Zuidwester	1.455	476	979	979	0	0
SHO Bouw Eerste Christelijk Lyceum	2.212	2.212	0	0	0	0
SHO Bouw Hildebrandt	74	0	74	74	0	0
SHO Bouw Kon. Emmaschool	1.163	293	871	0	871	871
SHO Bouw Liduinaschool-Junoplantsoen	342	234	108	86	22	0
SHO Bouw M.L. King	122	0	122	122	0	0
SHO Bouw R. Steiner	723	650	73	11	62	0
SHO Bouw Sancta Maria	9.669	4.334	5.335	5.335	0	0
SHO Bouw Trapeze	555	229	326	0	326	326
SHO bouw Wilgenhoek	482	0	482	30	452	452
SHO Bouw Zuidwester (incl Gymzaal)	925	476	449	449	0	0
SHO eerste inrichting	119	0	119	119	0	0
SHO functionele aanpassingen	4.545	0	4.545	4.545	0	0
SHO Vrije School/Tetterode	1.290	1.143	147	240	-93	-93
Sportpark Nol Houtkamp	0	0	0	228	-228	-228
Toplaagrenovatie grassportveld Onze Gezellen	34	0	34	34	0	0
v.d Aartspportpark	0	0	0	22	-22	-22
VMBO scholen	67.938	63.598	4.340	1.167	3.173	3.173
Pim Mulier Sportpark DSS	225	170	55	10	45	0

Omschrijving krediet (bedragen x € 1.000)	Krediet	Investerings tot	Restant krediet	Investerings	Restant krediet	Over te boeken krediet
		1-1-2011	per 1-1-2011	2011	31-12-2011	per 1-1-2012
Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling						
Programma 5						
Brede School Meerwijk	15.271	14.767	504	33	470	470
Scheepmakersdijk	0	0	0	6	-6	0
Slachthuisbuurt	0	0	0	-271	271	0
Slingervangers gemeentelijke kerkklokken	39	2	37	23	15	0
Uitbreiding aantal woonwagendplaatsen Oorkondelaan	0	0	0	42	-42	0
Verbouwing MFC De Dolfijn	794	0	794	826	-32	0
Verplaatsing kinderdagverblijf De Springplank	325	0	325	0	325	325
Economie, cultuur, toerisme en recreatie						
Programma 6						
Aanpassen entree Grote of St.Bavokerk en Vishal	500	442	58	47	11	0
Afmeerloc.(steiger+trap Nieuwe Gracht Bisdom	24	0	24	5	19	19
Airco + ICT bekabeling Muziekcentrum ZK	15	0	15	15	0	0
Asbest verwijdering Frans Halsmuseum	517	0	517	0	517	100
Inrichtingskosten depot Frans Hals Museum	590	0	590	0	590	590
Kleine investeringen, Mullerorgel overschrijding renovatie	10	0	10	6	4	0
Philharmonie Vervanging toneeltechnische installatie	10	0	10	0	10	10
Toneelschuif Vervanging licht/geluid en automatisering	355	318	37	10	28	28
Verbouwing kleine zaal/café Patronaat	320	0	320	0	320	320
Vervangingsinvesteringen Patronaat	600	0	600	43	557	557
Waarderhaven	1.012	0	1.012	128	884	884
Bereikbaarheid en mobiliteit						
Programma 8						
Cronjegarage, incl buitenruimte	0	0	0	-548	548	0
Fietsonderdoorgang Buitenrustbruggen	2.310	1.432	878	353	525	0
Fietsroute Centrum-023 Fietsoversteek	0	0	0	-170	170	0
Merovingenstraat : dekking (stelpost)	137	0	137	191	-53	0
Kleine investeringen Parkeren	1.297	342	955	1	954	954
Parkeerautomaten Vervanging	41.743	41.243	500	165	335	230
Toeankelijk maken bushaltes	1.529	1.068	461	-329	790	790
Versnellingsmaatregelen Regionetlijnen Dreef-Paviljoenslaan	0	0	0	-109	109	0
Versnellingsmaatregelen Regionetlijnen Rotonde Raaksbruggen	1.682	1.404	278	0	278	278
Waarderpolder Oeververbinding: brug	27.528	26.438	1.090	-23	1.114	1.114
Waarderpolder Fly-overs	22.775	6.119	16.656	10.990	5.666	5.666
Waarderpolder Oostweg	16.000	9.984	6.016	419	5.598	5.598
Stationsplein e.o.	22.139	12.546	9.593	812	8.781	8.781
Kwaliteit fysieke leefomgeving						
Programma 9						
Centrale bedieningspost bruggen	1.728	328	1.400	155	1.245	1.245
Fietsverbinding Houtmanpad	2.401	51	2.350	300	2.050	2.050
Herinrichten Reinaldapark	9.588	1.519	8.069	3.320	4.749	4.749
Herstel walmuur Leidsevaart 2e fase/woonsch. Spaarns.weg	1.679	1.454	225	1	224	224
Integraal Waterplan Haarlem (incl. Waarderpolder)	200	17	183	136	47	47
Kampersingel vervangen walmuur	241	179	62	63	-1	0
Renovatie grootschalig groen	1.192	0	1.192	941	251	251
Spaandamseweg Kademuur/riol.	0	0	0	131	-131	0
Speelvoorzieningen	328	0	328	160	168	168
Uitvoering woonomgeving en 30-km-zone	150	0	150	28	122	122
Verbeteren Openbare ruimte	1.867	1.867	0	63	-63	-63
Vernieuwing beschoeiingen en steigers	885	0	885	681	204	204
Vervangen brugdek Prinsenbrug / Basculebrug	2.640	304	2.336	201	2.135	2.135
Vervanging Melkbrug incl.landhoofden	3.360	2.934	426	124	302	0
Vervanging rioleringen	10.927	0	10.927	12.557	-1.630	0
Vervanging walmuuren	517	0	517	313	204	204

Omschrijving krediet (bedragen x € 1.000)	Krediet	Investerings tot	Restant krediet	Investerings 2011	Restant krediet	Over te boeken krediet
		1-1-2011	per 1-1-2011		31-12-2011	per 1-1-2012
Vervanging walmuur Nieuwe Gracht	719	357	362	162	200	200
Vervangingsprogramma bruggen	985	0	985	1.022	-36	0
Financiën en algemene dekkingsmiddelen						
Programma 10						
Archiefruimte Stadhuis	145	0	145	4	141	141
Concernhuisvesting	78.393	46.917	31.476	9.853	21.623	21.623
Concernhuisvesting Meubilair 1e fase	1.150	0	1.150	1.158	-8	0
ICT-Masterplan	5.980	0	5.980	1.447	4.533	4.533
Masterplan Digitalisering	2.690	778	1.912	238	1.675	1.675
Ontwikkeling website en Insite	60	48	12	14	-1	0
	425.909	268.940	156.969	69.818	87.150	86.376

6.5 Reserves en voorzieningen

In deze bijlage worden de belangrijkste reserves en voorzieningen toegelicht.

bedragen x € 1.000

Staat van reserves	Stand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand	Toelichting aard en omvang
	1-1-2011	incl. resultaat		31-12-2011	
Soort reserve	2010				
Algemene reserves:					
Algemene reserve	42.269	11.383	4.206	49.446	Jaarrekening 2010 - dotaties 4.914 en onttrekking 1.667 Kadernota 2011 - dotaties 5.650 en onttrekkingen 2.539 Dotaties 819 conform berap 2011-1 en berap 2011-3
Reserve grondexploitatie	150	40	0	190	Dotatie 40 Erfpacht 2011
Totaal algemene reserves	42.419,0	11.423,0	4.206,0	49.636,0	
Overige bestemmingsreserves:					
Verkiezingen	110	0	30	80	Hogere kosten verkiezingen 2011
Reserve WMO	6.461	1.278	1.046	6.693	Dotaties 285 en onttrekking 140 volgens nota Wie wat bewaart heeft niets Dotatie 85 en onttrekking 245 innovatieproject BUUV Onttrekking 925 Hof 2.0 Dotatie 175 en onttrekking 260 innovatieprojecten afdeling Dienstverlening Dotatie 909 resultaat WMO muta
Beheer Welzijnsaccomodaties	0	235	0	235	Voormalige voorziening, bij besluit jaarrekening 2010 omgezet naar reserve.
Achterstand Onderhoud Dolhuys	0	622	0	622	Voormalige voorziening, bij besluit jaarrekening 2010 omgezet naar reserve.
Afkoopsom UPC	15	0	15	0	Onttrekking 15, volgens RB 2011/76701
Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs	3.040	152	1.118	2.074	Dotatie 152 ivm rentetoerekening conform jaarrekening 2010 Onttrekking 1.118 conform begroting 2011
Duurzame sportvoorzieningen	351	100	75	376	Jaarlijkse dotatie 175 conform berap 2010-2 verminderd met 75 extra ombuigingen. Onttrekking 76 tbv aanvragen van diverse sportvoorzieningen conform berap 2011-2
Voeding A. Schweitzerschool	65	0	65	0	Jaarlijkse onttrekking 65 ter dekking van de kosten die gemeente en school delen, 2011 laatste jaar.
Decentralisatie huisvesting egalisatie	77	0	77	0	Overboeken 77 naar Algemene Reserve conform jaarrekening 2010
Bouw VMBO scholen	24.467	1.223	1.222	24.468	Dotatie 1.123 ivm rentetoerekening conform jaarrekening 2010. Onttrekking kapitaallasten conform berap 2011-2
Reserve omslagwerken Waarderpolder	3.283	165	1.041	2.407	Onttrekking 1.042 Fly Over Waarderpolder, conform berap 2011-1 Dotatie 164 conform primaire begroting Onttrekking 281 ivm toekomstige verliezen grondexploitatie
Reserve erfpachtgronden	320	0	40	280	Onttrekking 40 erfpachtgronden 2011
Reserve kapitaallasten culturele gebouwen	6.838	342	908	6.272	Dotatie 342 ivm rentetoerekening conform jaarrekening 2010 Onttrekking 908 conform programmabegroting 2011-2015.
Reserve Volkshuisvesting	1.600	0	225	1.375	Wonen boven winkels conform berap 2011-2 en nota 2009/105258

Staat van reserves	Stand 1-1-2011	Toevoegingen incl. resultaat 2010	Onttrek- kingen	Stand 31-12-2011	Toelichting aard en omvang
Reserve vastgoed	4.658	1.000	2.316	3.342	Dotatie 1.000 conform begroting Onttrekking 449 Reinaldapark nota 2010/404863 Onttrekking 1.650 conform begroting T. van Berkhoutstraat 42-46 onttrekking reserve vastgoed 217 (boven boekwaarde) volgens berap 2011-2
Onderhoud cultuurpodia	0	955	0	955	Voormalige voorziening, bij besluit jaarrekening 2010 omgezet naar reserve.
Reserve archeologisch onderzoek	268	-13	0	255	Dotatie 37 conform nota 2009/92142 Archeologie en onttrekking 50 tbv onderzoek Lange Begijnenstraat, gemeld in berap 2011-1
Kunstaankopen toegepaste monumentale kunst	388	0	46	342	Onttrekking 172 Kunstaankopen nota 2011/102914
Onderhoud gemeentelijke monumenten	650	0	0	650	Geen mutaties
WWB inkomensdeel	789	325	789	325	Onttrekking conform Kadernota 2011, terugbrengen budgetair risico ivm rijkskortingen.
Niet gebruikte gelden minima	300	0	300	0	Onttrekking 200 Maatschappelijke participatie kinderen nota 2009/235363 Onttrekking 100 ivm schrappen Aboutaleb-gelden.
Rotonde Raaksbruggen	1.801	0	1.488	313	Overboeken 1.343 naar Algemene Reserve conform jaarrekening 2010 Vrijval 145 conform nota 2011/121873
Openbare ruimte Raaks	511	0	511	0	Onttrekking 511 tbv kosten buiten het expl.gebied Raaks conform nota 2010/352573
Inhuur tijdelijk personeel	1.587	0	592	995	Jaarlijkse onttrekking 592 conform berap 2008-1
Onderhoud impuls fietspaden	300	0	300	0	Overboeken 300 naar Algemene Reserve conform jaarrekening 2010
Nicolaasbrug	300	0	300	0	Overboeken 300 naar Algemene Reserve conform jaarrekening 2010
Onderhoud Reinaldapark	550	380	0	930	Dotatie 380 volgens resultaatbestemming zoals gemeld in jaarverslag 2010
Haarlem Klimaat Neutraal	163	0	85	78	Via de algemen uitkering zijn gelden beschikbaar gesteld voor Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven (SLOK). In berap 2010-1 is voorgesteld deze reserve in te stellen uit nog beschikbare gelden voor het beleidsveld milieu ter dekking van uitgaven die de a
Baggeren	0	2.672	740	1.932	Voormalige voorziening, bij besluit jaarrekening 2010 omgezet naar reserve. Onttrekking 740 ter dekking van de kosten ontvangstplicht verspreidbare baggerconform berap 2011-2
Bodemprogramma 2010-2014	695	588	0	1.283	Dotatie 587 conform nota Bodemprogramma 2010-2014
Lasten Lokale rekenkamer	20	0	0	20	Geen mutaties
Projectenreserve Haarlem	424	21	516	-71	Onttrekking van 517 conform nota 2007/193325 project Stationsplein t.l.v. reserve Projectenfonds. Dotatie conform primaire begroting 119 verminderd met 98 voortvloeiend uit het jaarverslag.
BTW-Compensatiereserve	2.721	0	2.721	0	Saldo naar Algemene Reserve conform besluit jaarrekening 2010
Inlopen achterstand onderhoud gemeentelijke gebouwen	174	0	174	0	Saldo naar Algemene Reserve conform besluit jaarrekening 2010
Opleidingen (opheffing IZA)	1.690	0	440	1.250	Onttrekking 190 conform berap 2011-1 Dekking tekort Vorming en Opleiding zoals gemeld in jaarrekening 2010
Afbouw precario ondergrondse leidingen	2.100	500	0	2.600	Dotatie conform begroting - besluit vorming bij meerjarenraming
Project Verseon	0	0	0	0	De reserve is opgeheven.
Bestemmingsreserve ISV	0	3.830	0	3.830	Dotatie 3830 conform berap 2011-3 en dotatie 1803ivm herrubriceren vooruit ontvangen subsidie

bedragen x € 1.000

Staat van reserves	Stand 1-1-2011	Toevoegingen incl. resultaat 2010	Onttrek- kingen	Stand 31-12-2011	Toelichting aard en omvang
Soort reserve					
Organisatiefricties	0	2.858	1.325	1.533	Voormalige voorziening, bij besluit jaarrekening 2010 omgezet naar reserve. Onttrekking 1.325 conform berap 2011-2 en dotatie 450 ivm net bestede middelen
Nieuw Beleid	0	215	0	215	Dotatie 215 conform berap 2011-3
Budgetoverheveling	7.924	3.056	7.837	3.143	Deze reserve is gevormd in 2010, bestuursrapportage 2010-2. Besloten is een aantal budgetten over te hevelen naar 2011.
Totaal overige bestemmingsreserves	74.640	20.504	26.342	68.802	
Totaal reserves	117.059	31.927	30.548	118.438	
Resultaatbestemming jaarrekening 2010					
Dotatie aan bestemmingsreserve beheer welzijnsaccommodaties	235		235	0	
Dotatie aan bestemmingsreserve achterstallig onderhoud pest en dolhuis	622		622	0	
Dotatie aan bestemmingsreserve onderhoud cultuurpodia	858		858	0	
Dotatie aan bestemmingsreserve organisatiefricties	2.858		2.858	0	
Dotatie aan bestemmingsreserve baggeren	2.453		2.453	0	
Budgetoverheveling ICT	1.351		1.351	0	
Budgetoverheveling kinderopvang	148		148	0	
Reinaldapark (RB 2101/404863 van 10 februari 2011)	380		380	0	
Onttrekking aan de algemene reserve	-1.667		-1.667	0	
Totaal resultaatbestemming jaarrekening 2010	7.238	0	7.238	0	
Nog te bestemmen resultaat 2011			17.829	-17.829	
Totaal eigen vermogen	124.297	31.927	55.615	100.609	

Staat van voorzieningen	Stand				Stand	Toelichting aard en omvang
Soort voorziening	1-1-2011	Toevoegingen	Onttrekkingen		31-12-2011	
Voorzieningen voor verplichtingen en risico's:						
Rechtspositie Raadsleden	112	80	99		93	Wettelijk voorgeschreven verplichting voor de gemeente voor zittende en voormalige raadsleden. Wordt jaarlijks geactualiseerd aan de dan geldende verplichtingen.
Stg. Stadtoezicht Haarlem	10	0	10		0	Wordt nog geherubriceerd naar vlottende activa. Is volledig afgewikkeld in 2011.
VRK FLO v.j.	0	625	0		625	Voorziening t.b.v. belastingdienst over niet betaalde eindheffing FLO brandweer- en amb.personeel 2008-2010
Woonaanpassing WMO	0	1.110	0		1.110	Voorziening voor toegekende en vastgelegde woonvoorzieningen van individuele woonaanpassingen, verhuiskosten en aanpassing voorraad.
Garantie verplichtingen Nationaal Restauratie Voorziening	128	0	0		127	Het Nationaal Restauratie Voorziening leende geld uit aan particulieren voor het verbeteren van woningen. De gemeente staat garant. Bij niet nakomen van betalingsverplichtingen kan de gemeente worden aangesproken.
Garantie verplichtingen Nationaal Restauratie Voorziening - Monumenten	17	0	0		17	Het Nationaal Restauratie Voorziening leende geld uit aan particulieren voor het verbeteren van woningen. De gemeente staat garant. Bij niet nakomen van betalingsverplichtingen kan de gemeente worden aangesproken.
Garantie verplichtingen Nationaal Restauratie Voorziening - Monumenten nieuw	347	0	101		246	Het Nationaal Restauratie Voorziening leende geld uit aan particulieren voor het verbeteren van woningen. De gemeente staat garant. Bij niet nakomen van betalingsverplichtingen kan de gemeente worden aangesproken.
Voorziening volkshuisvesting	236	0	38		198	De voorziening is gevormd door opheffing van een aantal balansposten van oude Volkshuisvestingregelingen. De oude regelingen kennen een aantal (harde) verplichtingen, die in de komende periode (tot en met 2016) tot uitbetaling zullen komen.
Revolving fund Subsidie Op Termijn regeling	1.548	0	1.548		0	Voorziening was niet noodzakelijk en is geïntegreerd in de voorziening Revolving fund Startersleningen
Revolving fund Startersleningen	1.955	0	-7.012		8.967	Saldi uitstaande gelden bij de stichting stimuleringsfonds volkshuisvesting
Garantielening Project Nieuwbouw	175	0	175		0	Voorziening is geïntegreerd in de voorziening Revolving fund Startersleningen
Gar.leningen Terugb.won. SVN	361	0	361		0	Voorziening is geïntegreerd in de voorziening Revolving fund Startersleningen
Gar.len. Proj. Herensingel SVN	244	0	244		0	Voorziening is geïntegreerd in de voorziening Revolving fund Startersleningen
Duurzame leningen Stadsvernieuwing	1.197	0	1.197		0	Voorziening is geïntegreerd in de voorziening Revolving fund Startersleningen
Sanering asbest depot FHM	1.531	0	1.531		0	Er is asbest ontkend in het depot van FHM. De voorziening is gevormd voor de sanering daarvan. Asbest is verwijderd, restant voorziening kan vrijvallen.
Liquidatie MZK	358	0	358		0	Voorziening ter dekking van de kosten van liquidatie van Muziekschool Kennemerland. Is volledig afgewikkeld in 2011.
Parkstad - VVE Schalkwijk	1.405	576	677		1.304	Voorziening in het kader van de ontwikkeling van het winkelcentrum Schalkwijk. Na vaststelling overeenkomst is dit voor de VVE-Schalkwijk.
Grafleges	1.483	442	230		1.695	De voorziening is ingesteld om van het huidige kasstelsel van afkoopsommen voor onderhoud en huur van graven over te gaan naar het stelsel van baten en lasten.
Pensioenen ADV / spaarverlof (vm FD)	506	22	70		458	In de voorziening zijn de op termijn lopende aanspraken van werknemers opgenomen ter uitvoering van de geldende wettelijke regeling. Medewerkers hadden de mogelijkheid om vakantieuren te sparen om langere tijd met verlof te kunnen of eerder uit te treden.
Voormalig ICI	91	4	52		44	In 2002 is besloten het Intergemeentelijke Centrum voor Informatieverstrekking te liquideren. De voorziening dient ter dekking van lopende wachtgeldverplichtingen.
Afkoop onderhoud Rijnland	0	1.389	0		1.389	Voorziening n.a.v. het onderhoudplan waterstaatwerken welke door Rijnland wordt uitgevoerd. RB 2009/231105.Is geherrubriceerd, voorheen (9.2) 28.150913
Wachtgeld en boventalligen	3.168	0	713		2.455	Verplichtingen voortvloeiende uit wachtgeldregelingen en kosten boventalligen

Staat van voorzieningen	Stand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand	Toelichting aard en omvang
Soort voorziening	1-1-2011			31-12-2011	
BTW-claim kantoordeel Jansstraat	25	0	25	0	Met de belastingdienst loopt een zaak aangaande btw over de bouw en verhuur van de gebouwen aan de Jansstraat (voormalige AVK). Het risico van een claim is hiermee afgedekt. Is volledig afgewikkeld in 2011.
Archief wegwerken achterstand	691	72	123	641	In verband met een wettelijke verplichting heeft de inspectie verzocht de achterstand uit de jaren 2002-2007 in te lopen. Tevens is dit noodzakelijk ivm de komende digitalisering van het archief.
Arbeidsongesch. uitk. wethouders.	752	0	153	599	De gemeente moet de Arbeidsongeschiktheidsuitkering aan de oud wethouders betalen. Voor de kosten dient volgens de BBV een voorziening ingesteld te worden
Totaal verplichtingen en risico's	16.338	4.321	694	19.966	
Kosten egalisatievoorzieningen:					
Waterbergingen	59	0	10	49	Compensatie waterbergingen DSk en Roemer Visscherstraat i.h.k.v. stedelijke wateropgave
Afkoopsom onderhoud Rijnland	1.433	0	1.433	0	Voorziening n.a.v. het onderhoudplan waterstaatwerken welke door Rijnland wordt uitgevoerd. RB 2009/231105. Is geherrubriceerd, zie (9.1) 28.150785.
Egalisatie Voorziening Afvalstoffenheffing	135		640	-505	Voorziening dient ter egalisatie van de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing
Egalisatie Voorziening Rioolrechten	455	0	710	-255	Voorziening dient ter egalisatie van de opbrengsten uit rioolrechten
Egalisatievoorz. Masterplan ICT	0	317	317	0	Uitvoering Masterplan ICT (Berap 1, 2010). Als gevolg van overheveling uit IP naar exploitatie ivm lease ipv aanschaf, ontstaat een ander van tempo van kosten. Vorming voorziening is volledig teruggedraaid.
Monitoring Rookmakerterrein	68	0	8	60	Monitoring van mileuvervuiling op dit terrein of dit stabiel is. Indien nodig wordt er aanvullend onderzoek gedaan
Totaal kosten egalisatievoorzieningen:	2.150	317	3.118	-651	
Voorzieningen niet bestede middelen van derden:					
Brongersma Voorziening	13	0	0	13	Legaat voor financiële hulp aan suderende. Uitvoering loopt via Stichting Studiefinfs Haarlem.
Onderhoud beiaard	18	0	2	16	Ontvanem bijdrage van de Vriende Grote Kerk t.b.v. restauratie beiaard. Blijft bij gemeente
Cursus Wet Inburgering	193	0	19	174	Voorziening voor bonussen na afronding van het inburgeringstraject ter hoogte van de geinde eigen bijdrage.
Totaal voorzieningen niet bestede middelen van derden	225	0	22	203	
Totaal voorzieningen	18.713	4.638	3.834	19.518	
Totaal reserves en voorzieningen	135.773	36.565	34.382	137.956	

6.6 Single information/ single audit

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
&V J	A1	Verzameluitkering Veiligheid & Justitie	Regeling verzameluitkeri ng	Gemeenten	Besteding 2011 (incl. besteding 2009 en 2010 voor zover nog niet eerder verantwoord (zie nieuwsbrief IBI nr. 30)					
					Aard controle R					
					€ 158.923					
A&I	B2	(ex) Zorgwet voorwaardelijke vergunning tot verblijf (VVTV)	Vreemdelingen wet 2000	Gemeenten	Aantal vergunninghouders per maand in 2011 van <u>18 jaar en</u> <u>ouder</u>	Besteding 2011 (aantal vergunninghouders van <u>18 jaar of ouder</u> * normbedrag) = A	Aantal vergunninghouders per maand in 2011 <u>jonger dan 18 jaar</u>	Besteding 2011 (aantal vergunninghouders <u>jonger dan 18 jaar</u> * normbedrag) = B		
					Aard controle D1	Aard controle R	Aard controle D1	Aard controle R		
					januari	1		0		
					februari	1		0		
					maart	1		0		
					april	1		0		
					mei	1		0		
					juni	1		0		
					juli	1		0		
					augustus	1		0		
					september	1		0		
					oktober	1		0		
					november	1		0		
december	1		0							

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
							€ 8.475		€ 0	
					Totaal besteding 2011 alle vergunninghouders (A + B)	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt				
					Aard controle R	Zie Nota batenlastenstelsel				
					€ 8.475	Aard controle R € 0				
BZ K	C1	Verzameluitkering BZK (incl. oud WWI)	Regeling verzameluitkering	Gemeenten	Besteding 2011 (incl. besteding 2009 en 2010 voor zover nog niet eerder verantwoord (zie nieuwsbrief IBI nr. 30)					
					Aard controle R					
					€ 18.475					

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N						
					Afspraak	Realisatie	Toelichting afwijking				
BZ K	C3	Brede doeluitkering Sociaal, Integratie en Veiligheid (GSB/SIV)	Besluit brede doeluitkering sociaal, integratie en veiligheid (SIV) en Uitvoeringsregeling brede doeluitkering sociaal, integratie en veiligheid	Gemeenten G31	<p>Resultaat ultimo 2011 van in 2010 en 2011 alsnog te realiseren doelstellingen en prestatieafspraken in aantallen die met het Rijk zijn overeengekomen o.b.v. het stedelijk meerjaren ontwikkelingsprogramma (MOP), die zijn vastgelegd in het GSB-convenant per stad (prestatieijst) en in de GSB III-periode (deels) niet zijn gehaald.</p> <p>Hieronder per regel één doelstelling / prestatieafpraak / (sub)indicator invullen en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie</p> <p>Aard controle n.v.t.</p>	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle afwijking			
								Aard controle n.v.t.			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
		1			MOP 20d Daling van het aantal herhaalde incidenten en telefonische contacten bij politie en ASHG in de periode 2008-2009	230		Binnen het totaal aantal geregistreerde meldingen is geen onderscheid te maken op indicator 20d. Wel kunnen we rapporteren over het totaal aantal geregistreerde meldingen in 2011:1832. De toename t.o.v. 2009 wordt verklaard door de meldingsbereidheid en de bekendheid van het SHG. Voor aanvullende inhoudelijke toelichting op de afwijking zie separate brief toelichting bij de SISA verantwoording BDU SIV 2011. De deugdelijkheid van de bron (SHG) is inmiddels vastgesteld. De met de prestatie samenhangende onzekerheid uit de SISA 2009 en 2010 is hiermee weggenomen.		
							ntb			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
		2			MOP 20e aantal gevallen waarbij het geweld is gestopt na vier maanden	nulsituatie 2008		<p>Binnen het totaal aantal geregistreerde meldingen is geen onderscheid te maken op indicator 20e. Wel kunnen we rapporteren over het totaal aantal geregistreerde meldingen in 2011:1832. De toename t.o.v. 2009 wordt verklaard door de meldingsbereidheid en de bekendheid van het SHG. Voor aanvullende inhoudelijke toelichting op de afwijking zie separate brief toelichting bij de SISA verantwoording BDU SIV 2011. De deugdelijkheid van de bron (SHG) is inmiddels vastgesteld. De met de prestatie samenhangende onzekerheid uit de SISA 2009 en 2010 is hiermee weggenomen.</p>		
							ntb			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
		3			MOP 20h Uitvoering Wet tijdelijk huisverbod; aantal huisverboden per jaar in de regio en een sluitende ketensamenwerking	60	41(2010) en 55(2011)	In 2011 is het resultaat 55 huisverboden, dat ligt iets onder het afgesproken streefcijfer. Voor aanvullende inhoudelijke toelichting op de afwijking zie separate brief toelichting bij de SISA verantwoording BDU SIV 2011.		
		4			MOP 23a Aantal minderjarige verdachten per 1000 inwoners in de leeftijdscategorie 12 tm 17 jaar	24:1000	gerealiseerd	24 is geen absoluut aantal maar geeft een verhouding weer waarmee gerekend moet worden. De vraag moet zijn of de gemeente binnen de jaarlijkse prestatienorm is gebleven en of daarmee de prestatie is gerealiseerd ja/nee? Het maximum aantal minderjarige verdachten binnen de leeftijdscategorie 12 tm 17 jaar in 2010 en 2011 is 214. Het aantal minderjarige verdachten is resp		

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
		5						209 en 160. Dat is binnen de norm wat betekent dat de prestatie in beide jaren is gehaald. De deugdelijkheid van de bron (OM) is inmiddels vastgesteld; de met de prestatie samenhangende onzekerheid uit de SISA 2009 is hiermee komen te vervallen. Voor aanvullende inhoudelijke toelichting op de afwijkende verantwoording zie separate brief toelichting bij de SISA verantwoording BDU SIV 2011.		
				MOP 24c Aantal woningen met gecertificeerd keurmerk Veilig Wonen	12144	3813		Naast 3813 gecertificeerde woningen is ultimo 2011 op nog eens 1964 woningen advies uitgebracht. Dat de prestatie ook in de verlengde periode niet zou worden gehaald is bekend. Voor aanvullende inhoudelijke toelichting op de afwijking zie		

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
								separate brief toelichting bij de SISA verantwoording BDU SIV 2011.		
		Onderdeel inburgering BDU SIV: Regeling inburgering G31.			Totaal aantal inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars voor wie in de jaren 2007 t/m 2009 voor het eerst een reguliere inburgeringsvoorziening is vastgesteld en die binnen 3 kalenderjaren na vaststelling van de inburgeringsvoorziening hebben deelgenomen aan het inburgeringsexamen	Totaal aantal inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars voor wie in de jaren 2007 t/m 2009 voor het eerst een gecombineerde inburgeringsvoorziening is vastgesteld en die binnen 3 kalenderjaren na vaststelling van de inburgeringsvoorziening hebben deelgenomen aan het inburgeringsexamen	Totaal aantal inburgeringsplichtigen, als bedoeld in het besluit van de Staatssecretaris van Justitie van 12 juni 2007, nr. 2007/11, voor wie een inburgeringsvoorziening is vastgesteld in de jaren 2007 t/m 2009 en die binnen 3 kalenderjaren na vaststelling van de inburgeringsvoorziening hebben deelgenomen aan het inburgeringsexamen (gepardonneerden)	Totaal aantal geestelijk bedienaren voor wie in de jaren 2007 t/m 2009 voor het eerst een inburgeringsvoorziening is vastgesteld en die binnen 3 kalenderjaren na vaststelling van de inburgeringsvoorziening hebben deelgenomen aan het inburgeringsexamen	Totaal aantal geestelijk bedienaren voor wie in de jaren 2007 t/m 2009 voor het eerst een inburgeringsvoorziening is vastgesteld en die binnen 3 kalenderjaren na vaststelling van de inburgeringsvoorziening hebben deelgenomen aan het aanvullend praktijkdeel van het inburgeringsexamen	Toelichting bij de hiervooraande 5 inburgerings-indicatoren; vermelden op welke indicator(en) de toelichting betrekking heeft.
					Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI). Realisatie Aard controle DI	Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).	Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI). Realisatie	Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).	Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).	

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N			
					Realisatie Aard controle D1	Aard controle D1	Realisatie Aard controle D1	Realisatie Aard controle D1
				523	40	31	1	1
			Besteding 2011 (inclusief inburgering) ten laste van de Rijksmiddelen Aard controle R	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt Aard controle R Zie Nota batenlastenstelsel	Besteding (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? Ja / Nee Zie Nota batenlastenstelsel. Indien beantwoord met ja, zal de medeoverheid in	Toelichting bij de hiervoorgaande 3 bestedingen-indicatoren; vermelden op welke indicator(en) de toelichting betrekking heeft.		

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
							2012 nog een correctie op de besteding 2011 kunnen opnemen.			
					€ 621.850	€ 0	Nee			
OC W	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten	Gemeenten	Besteding 2011	Opgebouwde reserve ultimo 2010	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt			
					Aard controle R	Aard controle R	Zie Nota batenlastenstelsel Aard controle R			
					€ 736.918	€ 459.601	€ 0			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	INDICATOREN					
					Besteding 2011	Project afgerond in 2011? Ja / Nee	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt	Besteding 2011 (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? Ja / Nee	Toelichting niet afgeronde projecten	
OC W	D4	Regeling brede scholen 2009	Regeling stimulering aanpassing huisvesting brede scholen	Gemeenten	Hieronder per regel één referentienummer van het betreffende project invullen en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie					
					Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle D1	Aard controle R	Zie Nota batenlastenstelsel	Zie Nota batenlastenstelsel. Indien beantwoord met ja, zal de medeoverheid in 2012 nog een correctie op de besteding 2011 kunnen opnemen. Aard controle n.v.t.
		1			OND/ODB-2009/84151 U-De Dolfijn	€ 79.439	Ja	€ 0	Nee	
OC W	D5	Regeling verbetering binnenklimaat primair onderwijs 2009	Regeling verbetering binnenklimaat primair onderwijs 2009	Gemeenten	Besteding 2011 ten laste van rijksmiddelen					
					Let op: Alleen bestedingen die betrekking hebben op de periode vóór 4 september 2011 mogen verantwoord worden.	Besteding (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? Ja / Nee				
					Aard controle R	€ 480.945	Nee			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
					Brinnummer	Alle activiteiten afgerond Ja/Nee?	Toelichting per brinnummer welke activiteit(en) niet zijn afgerond en daarbij het bijbehorende bedrag <u>exclusief 40% cofinanciering</u> noemen			
		1		Aard controle n.v.t.		Aard controle D2	Aard controle n.v.t.			
		2		09DF Vrije school Kennemerland	nee		Vervangen glas: € 2.739 niet besteed: werkelijke kosten lager dan maximum normbedragen. Isolatie hellend dak: - 463*€ 45*60%= - € 12.501. <u>Meerkosten:</u> Radiatorkranen: - 29*€ 50*60%= -€ 870, HF armaturen: 100*€ 150*60%= € 9.000, Daglichtregeling: 26*€ 40*60% = € 624, <u>Onder 10% regeling:</u> - € 314 meerkosten 10% regeling.			
				16GV Sint Bernardus	nee		Vervangen glas: 456*€ 130*60%= € 35.568. Isolatie hellend dak: 562*€ 45*60% = € 15.174 HF armaturen: - 177*€ 150*60%= - € 15.930. Lokalen WTW: -3*€			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
							7.500*60% = - € 13.500			
		3		16XC Veronicaschool	nee		Radiatorkranen: 11*€ 50*60% = € 330 Lokalen WTW: 7*€ 7500*60% = € 31.500			
		4		16MO71 De Brandaris	nee		Vervangen glas: - 15*€ 130*60% = - € 1.170 Isolatie hellend dak: 200*€ 45*60% = € 5.400. Isolatie plat dak: 1681*€ 20*60% = € 20.172			
		5		19RK Sint Bavoschool	nee		Vervangen glas: 230*€ 130*60%= € 17.940. Isolatie hellend dak: 772,75*€ 45*60% = € 20.864 (realisatie is 110,25, af rondingsverschil). Radiatorkranen: 20*50*60% = € 600. HF armaturen: 83*€ 150*60%= € 7.470. Daglichtregeling: 22*€ 40*60% = € 528. 10% regeling: - € 13.112 meerkosten 10%			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
							regeling			
		6		19UF01 Luduinaschool	nee		Isolatie hellend dak: -55*€ 45*60% = - € 1.485 <u>Meerkosten</u> Lokalen WTW: 10*€ 7500*60% = € 45.000. HF armaturen: 115*€ 150*60%= € 10.350. Daglichtregeling: 30*€ 40*60% = € 720.			
		7		13KT De Dreefschool	nee		Vervangen glas: 0. Isolatie plat dak: 180*€ 20*60% = € 2.160. Radiatorkranen: 9*€ 50*60% = € 270. Lokalen WTW: -3*€ 7.500*60% = - € 13.500. Zonwering: 0. HF armaturen: maatregel gerealiseerd maar € 4.471 niet besteed: werkelijke kosten lager dan maximum			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
							normbedragen. Daglichtregeling: 0			
		8			14DO Emmaschool	nee	Vervangen glas: 208*€ 130*60% = 16.224. Isolatie hellend dak: 1544*€ 45*60%= € 41.688. Beide maatregelen niet op tijd uitgevoerd			
		9			12BV00 Waddenschool Molenwijk	ja	nvt			
		10			12BV71 Waddenschool Boerhaavewijk	nee	Vervangen glas: 135*€ 130*60% = 10.530. Isolatie plat dak: 782*€ 20*60% = € 9.384. Radiatorkranen: 32*€ 50*60% = € 960. HF armaturen: 42*€ 150*60% = € 3.780. Daglichtregeling: 20*€ 40*60% = € 480. Zonwering: 33*€ 130*60% = € 2.574. 10% regeling: - € 11.975 meerkosten 10% regeling			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N				
		11		14GK Bavinckschool (incl gymzaal)	nee	<p>Hoofdgebouw. Vervangen glas: $100 * \text{€} 130 * 60\% = 7.800$. Isolatie hellend dak: $-104 * \text{€} 45 * 60\% = - \text{€} 2.808$. HF armaturen: $114 * \text{€} 150 * 60\% = \text{€} 10.260$. Daglichtregeling: $42 * \text{€} 40 * 60\% = \text{€} 1.008$. <u>10% regeling:</u> - € 14.249 meerkosten 10% regeling.</p> <p>Dependence (apart aangevraagd, apart verantwoord). Vervangen glas: $77 * \text{€} 130 * 60\% = 6.006$. Radiatorcranen: $6 * \text{€} 50 * 60\% = \text{€} 180$. <u>10% regeling:</u> - € 2.738 meerkosten 10% regeling</p>			
		12		14GK Bavinckschool (dependance)	nee	zie voorgaande toelichting			
		13		14AG Willem van Oranje	nee	Vervangen glas: $181 * \text{€} 130 * 60\% = 14.118$. Radiatorcranen: $36 * \text{€} 50 * 60\% = \text{€} 1.080$			
		14		16 GK De Dolfijn	nee	Vervangen glas: $88 * \text{€} 130 * 60\% = \text{€} 6.864$. Isolatie hellend dak: $266 * \text{€} 45 * 60\% = \text{€} 7.182$.			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
							HF armaturen: - 116*€ 150*60% = - € 10.440			
		15		18BV Albert Schweitzerschool	nee		Vervangen glas: 1*€ 130*60% = € 78. HF armaturen: - 161*€ 150*60% = - € 14.490. Radiatorcranen: 20*€ 50*60% = € 600.			
		16		16HS De Zonnewijzer	nee		Vervangen glas: - 10,8*€ 130*60% = - € 842. Isolatie hellend dak: 743*€ 45*60% = € 20.061.Lokalen WTW: 13*€ 7500*60% = € 58.500.			
		17		16ZF De Peppelaer	nee		Vervangen glas: 41*€ 130*60% = € 3.198. Isolatie plat dak: 530*€ 20*60% = € 6.360. Isolatie hellend dak: -671*€ 45*60% = - € 18.117. Radiatorcranen: 15*€ 50*60% = € 450			
		18		16 DS Beatrixschool	nee		Vervangen glas: 184*€ 130*60% = 14.352. Isolatie hellend dak: 876*€ 45*60%= € 23.652 + € 395 niet besteed wegens			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
							kosten lager dan maximaal bedrag; totaal niet besteed € 24.047			
		19		18IS Voorthuissenschool	nee		Vervangen glas: - 201*€ 130*60% = - € 15.678			
		20		15SB Bosch en Vaartschool	nee		Vervangen glas: - 102*€ 130*60% = - € 7.956. Isolatie hellend dak: -672*€ 45*60%= - € 18.144			
		21		15WQ00 De Cirkel	nee		HF armaturen: 0 (alle aangevraagde maatregelen gerealiseerd). Lokalen WTW: 14*€ 7500*60% = € 63.000			
		22		15UJ00 De Kring	ja		nvt			
		23		Totaal bedrag niet besteed			Scholen hebben op onderdelen soms meer maatregelen gerealiseerd dan de oorspronkelijke aanvraag. Deze kosten zijn echter binnen de regeling subsidiabel. Tegelijkertijd is op onderdelen soms minder besteed dan de oorspronkelijke aanvraag, totaal niet besteed: €			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
							448.872			
OC W	D9	Onderwijsachterstandbeleid (OAB) 2011-2014		Gemeenten	Besteding 2011 aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) Aard controle R	Besteding 2011 aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) Aard controle R	Besteding 2011 aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R			
					€ 2.258.981	€ 296.667	€ 112.194			
&I M	E3	Subsidierегeling sanering verkeerslawaaai (incl. bestrijding spoorweglawaaai)	Subsidierегeling sanering verkeerslawaaai	Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t.	Besteding 2011 t.l.v. rijksmiddelen Aard controle R	Overige bestedingen 2011 Aard controle R	Eindverantwoordin g Ja/Nee Aard controle n.v.t.	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt, zie Nota batenlastenstelsel. Aard controle R	Kosten ProRail tot en met 2011 als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling t.l.v. rijksmiddelen Aard controle R

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
		1			BSV 2009066539	€ 1.664.607	€ 0	Nee	€ 0	€ 1.664.607
		98								
		99								
		100								
&I M	E6	Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009	Wet bodembescherming (Wbb), Besluit financiële bepalingen bodemsanering en Regeling financiële bepalingen bodemsanering;	Provincies en gemeenten	Besteding 2011 uit Wbb Aard controle R	Besteding 2011 uit FES Aard controle R	Eindverantwoordin g Ja/Nee Aard controle n.v.t.	Uitgaven (Wbb) van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt Zie Nota batenlastenstelsel Aard controle R	Uitgaven (FES) van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt Zie Nota batenlastenstelsel Aard controle R	
					€ 307.509	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
					Aantal saneringen (in te vullen zodra de prestaties behaald zijn) Aard controle D1	Aantal bodemonderzoek e n (in te vullen zodra de prestaties behaald zijn) Aard controle D1	Aantal m2 gesaneerd oppervlakte (inclusief SEB) (in te vullen zodra de prestaties behaald zijn) Aard controle D1	Aantal m3 gesaneerde grond (inclusief SEB) (in te vullen zodra de prestaties behaald zijn) Aard controle D1	Aantal m3 gesaneerd verontreinigd grondwater (inclusief SEB) (in te vullen zodra de prestaties behaald zijn) Aard controle D1	
&I M	E11 B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	Provinciale beschikking en/of verordening	Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr) (SiSa tussen medeoverheden)	Besteding 2011 tlv eigen middelen Aard controle R	Besteding 2011 tlv bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) Aard controle R	Besteding 2011 uit rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL Aard controle R	Teruggestort/verre kend in 2011 in verband met niet uitgevoerde maatregelen Aard controle R	Eindverantwoordin g ja/nee Aard controle n.v.t.	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt Zie Nota batenlastenstelsel Aard controle R

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
					€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	€ 0
					€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	€ 0
				Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t.		Besteding 2011 t.l.v. provincie Aard controle R	Eindverantwoordin g ja/nee Aard controle n.v.t.			
		1			2008-41558	€ 2.500	Nee			
		2			2009-75275	€ 0	Nee			
& I M	E25	Beleidsregeling subsidies budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)	Beleidsregeling subsidies budget investeringen ruimtelijke kwaliteit (BIRK)	Provincies en gemeenten	Besteding 2011 ten laste van rijksmiddelen excl. Bestedingen uit baten exploitatie Aard controle R	Berekende bate boven drempelwaarde ten behoeve van benefit sharing <u>Alleen in te vullen na afloop project</u> Aard controle R	Aantal gerealiseerde projecten <u>Alleen in te vullen na afloop project</u> Aard controle D1	Aantal gerealiseerde kwaliteitsdragers <u>Alleen in te vullen na afloop project</u> Aard controle D1	Eindverantwoordin g ja/nee Aard controle n.v.t.	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt Zie Nota batenlastenstelsel Aard controle R
					€ 1.391.566				Nee	€ 0
& I M	E27 B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Provinciale beschikking en/of verordening	Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t.	Besteding 2011 ten laste van provinciale middelen Aard controle R	Overige bestedingen 2011 Aard controle R	Toelichting afwijking Aard controle n.v.t.	Eindverantwoordin g Ja/Nee Aard controle n.v.t.	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt Zie Nota batenlastenstelsel Aard controle R
		1			2008/68215 1000fietsp.St.Pl.	€ 0	€ 0		Nee	€ 0
		2			2008/69398 Toeg.Bush.75	€ 146.865	€ 79.203		Ja	€ 0

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
		3			2009/07267 Buitenr.br.fiets.	€ 766.292	€ 176.742		Ja	€ 0
		4			2009/07318 Garenkokersk.	€ 0	€ 0		Nee	€ 0
		5			2009/30621 Bernadotte/Erasm	€ 60.118	€ 35.001		Ja	€ 0
		6			2009/30643 badmintonpad	€ 0	€ 221.549		Ja	€ 0
		7			2009/30683 Fietspont	€ 62.966	€ 6.996		Nee	€ 0
		8			2009/74521 Bushaltepl.50/51/73	€ 47.895	€ 0		Nee	€ 0
		9			2010/13266 Palmplein	€ 9.942	€ 1.105		Ja	€ 0
		10			2010/30317 Wagenweg	€ 22.307	€ 432.297		Ja	€ 0
		11			2010/33265 Kleverlaan	€ 360.899	€ 223.768		Ja	€ 0
		12			2010/33312 Zuiderzeeln...	€ 1.850.390	€ 1.909.801		Nee	€ 0
		13			2010/40597 Streetwise	€ 5.667	€ 1.828		Ja	€ 0
		14			2010/68905 Vergierdewg N	€ 153.000	€ 226.584		Ja	€ 0
		15			2011/01054 Sp'damsewg	€ 697.614	€ 813.682		Nee	€ 0
		16			2011/01235 Schouwtjesln	€ 109.701	€ 187.191		Nee	€ 0
		17			2011/14884 lijn 4	€ 0	€ 0		Nee	€ 0
		18			2011/38020 Verspronckwg-Z	€ 0	€ 0		Nee	€ 0
		19			2011/38280 Julianaln e.o.	€ 0	€ 0		Nee	€ 0
		20			2011/38324 VMBO 023	€ 0	€ 0		Nee	€ 0
		21			2011/38560 Kleverparkbrt	€ 0	€ 0		Nee	€ 0
		22			2011/45854 Verkeerslokaal	€ 1.481	€ 0		Nee	€ 0

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
EL I&	F6	Besluit subsidies herstructurering Topprojecten bedrijventerreinen (TOPPER-regeling)	Besluit subsidies Topprojecten herstructurering bedrijventerreinen	Gemeenten	Hieronder per regel één projectkenmerk en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t.	Correctie in de besteding 2010 ten laste van rijksmiddelen ivm een hogere/lagere vaststelling van een in de besteding 2010 opgenomen voorlopige toekenning. Bij een lagere vaststelling een negatief bedrag opnemen, bij een hogere vaststelling een positief bedrag opnemen. Wanneer er in 2010 geen voorlopige toekenningen verantwoord zijn kan een 0 ingevuld worden.	Toelichting correctie			
		1			""	€ 0				

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
SZ W	G1 C-1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Gemeenten die uitvoering in 2011 geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier alleen het gemeentelijke deel 2011.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december 2011; exclusief geldstroom openbaar lichaam Aard controle R	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in 2011, uitgedrukt in arbeidsjaren; exclusief geldstroom openbaar lichaam Aard controle R				
					1,00	0,00				
SZ W	G1 C-2	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Gemeenten die uitvoering in 2010 geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal 2010. (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa 2010 regeling G1B + deel gemeente uit 2010 regeling G1C-	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december 2010; inclusief geldstroom openbaar lichaam Aard controle R	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in 2010, uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief geldstroom openbaar lichaam Aard controle R	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in 2010, uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbare lichamen Aard controle R	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in 2010, uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbare lichamen Aard controle R		

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
				1)						
					988,25	44,38	728,52	4,76		
SZ W	G2	I Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB	I.1 WWB: algemene bijstand	Gemeenten verantwoord hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding 2011 algemene bijstand Aard controle n.v.t.	Baten 2011 algemene bijstand (excl. Rijk) Aard controle n.v.t.				
					€ 36.713.891	€ 1.885.529				
			I.2 Wet investeren in jongeren (WIJ)	Gemeenten verantwoord hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar	Besteding 2011 WIJ Aard controle n.v.t.	Baten 2011 WIJ (excl. Rijk) Aard controle n.v.t.				

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N						
				lichaam o.g.v. Wgr.							
					€ 3.967.873	€ 66.133					
		I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeenten verantwoord hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding 2011 IOAW Aard controle n.v.t.	Baten 2011 IOAW (excl. Rijk) Aard controle n.v.t.						
					€ 930.882	€ 16.848					
		I.4 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeenten verantwoord hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding 2011 IOAZ Aard controle n.v.t.	Baten 2011 IOAZ (excl. Rijk) Aard controle n.v.t.						
					€ 127.640	€ 2.671					
		I.5 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Gemeenten verantwoord hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan	Besteding 2011 Bbz 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) Aard controle n.v.t.	Baten 2011 Bbz 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) Aard controle n.v.t.						

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
				een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.						
					€ 26.438	€ 0				
			I. 6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeenten verantwoord hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding 2011 WWIK Aard controle n.v.t.	Baten 2011 WWIK (excl. Rijk) Aard controle n.v.t.				
					€ 509.957	€ 32.496				
SZ W	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Gemeenten verantwoord hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding 2011 levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (excl. Bob) Aard controle R	Besteding 2011 kapitaalverstrekking (excl. Bob) Aard controle R	Baten 2011 levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (excl. Bob) (excl. Rijk) Aard controle R	Baten 2011 kapitaalverstrekking (excl. Bob) (excl. Rijk) Aard controle R	Besteding 2011 aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (excl. Bob) Aard controle R	Besteding 2011 Bob Aard controle R
					€ 913.195	€ 291.474	€ 203.495	€ 198.255	€ 65.564	€ 0
					Baten 2011 Bob (excl. Rijk) Aard controle R	Besteding 2011 aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004				

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
						Aard controle R				
					€ 0	€ 0				
SZ W	G5	Wet participatiebudget (WPB)	Wet participatiebudget (WPB)	Gemeenten verantwoord voor hier het totaal 2011 indien zij de uitvoering in 2011 helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding 2011 participatiebudget Aard controle R	Waarvan besteding 2011 van educatie bij roc's Aard controle R	Baten 2011 (niet-Rijk) participatiebudget Aard controle R	Waarvan baten 2011 van educatie bij roc's Aard controle R	Reserveringsregeling: overheveling overschot/tekort van 2011 naar 2012 Omvang van het in het jaar 2011 niet-bestede bedrag dat wordt gereserveerd voor het participatiebudget van 2012. Dit bedrag is exclusief het bedrag dat een gemeente ten onrechte niet heeft besteed aan educatie bij een roc; hiervoor geldt geen reserveringsregeling (het ten onrechte niet-bestede wordt teruggevorderd door het rijk) of omvang van het in het jaar 2011 rechtmatig bestede bedrag participatiebudget als voorschot op	Terug te betalen aan rijk Omvang van het aan het rijk terug te betalen bedrag, dat wil zeggen het in het jaar 2011 niet-bestede bedrag voor zover dat de reserveringsregeling overschrijdt, alsmede het in het jaar 2011 ten onrechte niet-bestede bedrag aan educatie bij roc's Aard controle R

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
								het participatiebudget van 2012 (bij overheveling van een tekort wordt een negatief getal ingevuld) Aard controle R		
					€ 12.614.495	€ 1.030.400	€ 47.032	€ 0	€ 444.303	€ 4.139

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	INDICATOREN					
					<p>Het aantal in 2011 gerealiseerde duurzame plaatsingen naar werk van inactieven</p> <p>Dit onderdeel moet door alle gemeenten worden ingevuld. Indien ingevuld met een nul, dan bestaat er voor 2012 geen recht op regelluwe bestedingsruimte</p> <p>Aard controle R</p>	<p>Besteding 2011 Regelluw</p> <p>Dit onderdeel dient uitsluitend ingevuld te worden door de gemeenten die in 2010 duurzame plaatsingen van inactieven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk.</p> <p>Aard controle R</p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep ten behoeve van wie het college in 2011 een inburgeringsvoorziening heeft vastgesteld, dan wel met wie het college in dit jaar een inburgeringsvoorziening is overeengekomen.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p> <p>Aard controle D1</p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep ten behoeve van wie het college in 2011 een duale inburgeringsvoorziening of een taalkennisvoorziening heeft vastgesteld, dan wel met wie het college in dit jaar een duale inburgeringsvoorziening of een taalkennisvoorziening is overeengekomen.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p> <p>Aard controle D1</p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep in de gemeente dat in 2011 het elektronisch praktijkexamen, bedoeld in artikel 3.9, eerste lid, onderdeel a, van het Besluit inburgering, heeft behaald.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p> <p>Aard controle D1</p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep in de gemeente dat in 2011 de toets gesproken Nederlands, bedoeld in artikel 3.9, eerste lid, onderdeel b, van het Besluit inburgering, heeft behaald.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p> <p>Aard controle D1</p>
					0	0	8	258	370	367

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
					<p>Het aantal personen uit de doelgroep in de gemeente dat in 2011 het examen in de kennis van de Nederlandse samenleving, bedoeld in artikel 3,9, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit inburgering, heeft behaald.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p> <p>Aard controle D1</p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep in de gemeente dat in 2011 het praktijkdeel van het inburgeringsexamen, bedoeld in artikel 3,7, eerste lid, van het Besluit inburgering, heeft behaald.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p> <p>Aard controle D1</p>	<p>Het aantal personen uit de doelgroep in de gemeente dat in 2011 het staatsexamen NT2 I of II heeft behaald.</p> <p><u>Indicator verantwoord op basis van gegevens in het Informatie Systeem Inburgering (ISI).</u></p> <p>Aard controle D1</p>	<p>Het aantal door de gemeente in 2011 ingekochte trajecten basisvaardigheden.</p> <p>Aard controle D1</p>	<p>Het aantal door de gemeente in 2011 ingekochte trajecten vavo.</p> <p>Aard controle D1</p>	<p>Het aantal door volwassen inwoners van de gemeente in 2011 behaalde vavo-diploma's.</p> <p>Aard controle D1</p>
					396	326	97	140	133	17
					<p>Het aantal door volwassen inwoners van de gemeente in 2011 behaalde NT2-certificaten, dat niet meetelt bij de output-verdeelmaatstaven uit de verdeelsleutel van Onze Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel.</p> <p>Aard controle D1</p>					
					63					

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
SZ W	G6	Schuldhulpverlening	Kaderwet SZW-subsidies	Gemeenten						
					€ 359.552					
VW S	H5	Vrouwenopvang incl. advies- en steunpunt huiselijk geweld	Besluit maatschappelijke ondersteuning	Gemeenten	Stand reserve per ultimo 2010 Aard controle R	Besteding 2010 Aard controle R	Besteding (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? Ja / Nee Zie Nota batenlastenstelsel. Indien beantwoord met ja, zal de medeoverheid in 2012 nog een correctie op de besteding 2010 kunnen opnemen.	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt Zie Nota batenlastenstelsel Aard controle R		
					€ 404.197	€ 1.837.285	nee	€ 0		
VW S	H10	Brede doeluitkering Centra voor jeugd en gezin (BDU CJG)	Tijdelijke regeling CJG	Gemeenten	Besteding 2011 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin. Aard controle R	Uitgaven van vóór 2010, waarvan besteding in 2011 plaatsvindt Zie Nota batenlastenstelsel Aard controle R	Is er ten minste één centrum voor jeugd en gezin in uw gemeente gerealiseerd in de periode 2008 tot en met 2011? Ja/Nee Aard controle D1	Besteding (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? Ja / Nee Zie Nota batenlastenstelsel. Indien beantwoord met ja, zal de medeoverheid in 2012 nog een correctie op de besteding 2011 kunnen opnemen.		

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	I N D I C A T O R E N					
					€ 3.879.463	€ 0	Ja	Nee		

Bijlage 6.7 Begrotingscriteria rechtmatigheid

In deze bijlage zijn de criteria zoals gepubliceerd door het platform rechtmatigheid opgenomen. Daarbij tevens is aangegeven hoe de accountant voor de rechtmatigheidsbeoordeling met deze criteria omgaat.

Begrotingsonderschrijdingen

1. Kostenonderschrijdingen worden als rechtmatig beschouwd behalve als deze niet passen binnen het bestaande beleid.

Begrotingsoverschrijdingen passend binnen het bestaande beleid

2. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die passen binnen het bestaande beleid en die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten, bijvoorbeeld via kostendekkende omzet (heffingen, huur) via egalisatiereserves of via subsidies. Deze overschrijdingen worden geaccepteerd (passend binnen het beleid).

3. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die passen binnen het bestaande beleid en een gevolg zijn van interne factoren zoals bijvoorbeeld:
  - doorberekening van indirecte kosten, onder voorwaarde dat de totale apparaatskosten zoals verantwoord op de kostenplaatsen niet worden overschreden;
  - kapitaallasten, onder voorwaarde dat de investeringskredieten door de raad zijn geautoriseerd (overschrijding van kredieten: zie bij 5);
  - overschrijdingen als gevolg van abusievelijke fouten in de begroting;
  - dotaties aan voorzieningen die verplicht zijn op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

Vaak blijken dergelijke zaken pas bij het opmaken van de jaarrekening. Deze overschrijdingen worden geaccepteerd (passend binnen het beleid).

4. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid en die in verband met het tijdstip van het ontstaan ervan, niet tijdig aan de raad konden worden gerapporteerd, die niet meer binnen het budget kunnen worden gecompenseerd en die worden veroorzaakt door (externe) factoren zoals bijvoorbeeld:
  - een open einde (subsidie)regeling;
  - faillissement van debiteuren / vorderingen die niet geïnd konden worden;
  - wijzigingen in landelijke wet- en regelgeving met financiële consequenties;
  - aanpassingen in het gemeentefonds;
  - uitgaven van gemeenschappelijke regelingen;
  - realisatie op begrote subsidieverwachtingen;
  - de rente-ontwikkeling op de kapitaalmarkt;
  - strategische grondaankopen;
  - klimaatomstandigheden, bijvoorbeeld een overschrijding van het budget gladheidbestrijding als gevolg van sneeuwval;
  - uitgaven die naar hun aard onvoorzien, onvermijdelijk en onuitstelbaar zijn.

Vaak blijken dergelijke zaken pas bij het opmaken van de jaarrekening. Deze overschrijdingen worden geaccepteerd (passend binnen het beleid).

5. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die passen binnen het bestaande beleid en ten onrechte niet tijdig niet aan de raad zijn gerapporteerd. Bijvoorbeeld:

- een verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse gegevens al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend;
- idem met betrekking tot overschrijding van een investeringskrediet.

Deze overschrijdingen worden als onrechtmatig beschouwd. Doordat deze overschrijdingen binnen het bestaande beleid vallen, kunnen deze bij de jaarrekening alsnog worden geautoriseerd.

Begrotingsoverschrijdingen niet passend binnen het bestaande beleid

6. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en die achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd.

Bijvoorbeeld een naheffingsaanslag die na nader onderzoek door de belastingdienst wordt opgelegd, of een boete / schadevergoeding die na een bezwaar- en beroepprocedure aan de gemeente wordt opgelegd.

In de praktijk zal het meestal gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving, waar de gemeente zich, eventueel na een gerechtelijke uitspraak, bij zal hebben neer te leggen.

Deze overschrijdingen worden als onrechtmatig beschouwd.

De overschrijdingen kunnen door de raad bij de jaarrekening alsnog worden geautoriseerd. Doordat de overschrijdingen niet binnen het bestaande beleid vallen, kan de raad ervoor kiezen het college te vragen om een indemniteitsbesluit voor te bereiden.

7. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor ook geen door de raad goedgekeurde begrotingsaanpassingen aanwezig zijn. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk ruimer geïnterpreteerd en toegepast dan in de regelgeving.

Deze overschrijdingen worden als onrechtmatig beschouwd. De overschrijdingen kunnen door de raad bij de jaarrekening alsnog worden geautoriseerd. Doordat de overschrijdingen niet binnen het bestaande beleid vallen, kan de raad er voor kiezen het college te vragen om een indemniteitsbesluit voor te bereiden.

Overschrijdingen begrote lasten 2011

In de financiële beheersverordening is in artikel 4 lid 4 het volgende opgenomen: “Indien het college voorziet dat een geautoriseerde last of baat op beleidsveldniveau dreigt te worden overschreden met meer dan € 50.000, wordt dit in de eerstvolgende tussenrapportage of via een separaat voorstel aan de raad gemeld.” De kostenoverschrijdingen zijn geconstateerd na verantwoordingsjaar. Op basis van dit artikel worden de volgende kredietoverschrijdingen als financieel onrechtmatig aangemerkt.

Conform de hiervoor genoemde worden onderstaand de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten (na wijziging) naar rechtmatigheid toegelicht:

Programma 1 Burger en bestuur

Gemeentelijk bestuur en samenwerking

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met bijna € 83.000 overschreden vanwege de inhuur van extra capaciteit ten behoeve van de ombuigingen en de opzet van de concernagenda. (cat. 4)

Dienstverlening

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 380.000 overschreden, in hoofdzaak vanwege hogere personeelslasten en hogere doorbelaste interne kosten dan geraamd (€ 310.000)(Cat 3). De resterende overschrijding betreffen diverse kleinere overschrijdingen van in totaal € 70.000 (cat. 4)

Programma 2 Veiligheid, vergunningen en handhaving

Fysieke veiligheid

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn ruim € 996.000 overschreden. Er zijn extra lasten ontstaan vanwege het treffen van een voorziening voor verplichtingen die voortvloeien uit afspraken inzake de regeling functioneel leeftijdsontslag medewerkers VRK voormalig brandweerpersoneel van de gemeente Haarlem ad € 625.000 (Cat 3). Voorts is er een vordering op de VRK afgeboekt van € 436.000 (Cat 3.)

De kosten voor de versterking van de bedrijfsvoering van de VRK zijn ten laste van het brandweerbudget gebracht, terwijl de raming van het budget ten gunste van programma 3 Publieke gezondheid is geraamd. Hierdoor ontstaat een nadeel van € 400.000 dat gecompenseerd wordt door een evenredig voordeel op programma 3 (Cat 3).

Door de herverdeling van taken op het gebied van proactie en preventie is een lagere bijdrage aan de VRK betaald. Dat heeft tot een voordeel van € 500.000 geleid. Per saldo resteert een incidenteel nadeel van € 996.000 (Cat 3).

Integrale vergunningverlening en handhaving

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 88.000 overschreden als gevolg van een hogere dotatie aan de voorziening voor verplichtingen voor debiteuren (Cat 3).

Programma 3 Welzijn Gezondheid en Zorg en diversiteit

Sociale samenhang en diversiteit

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 167.000 overschreden, hoofdzaak vanwege meer gerealiseerde interne uren dan geraamd (Cat 3).

Programma 4 jeugd onderwijs en sport

Onderwijs

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 3, 4 miljoen overschreden.

Aan het onderwijsachterstandenbeleid is € 2,7 miljoen besteed, waarvoor een specifieke uitkering is ontvangen (Cat. 2). Baten en lasten zijn niet geraamd. Ook de uitgaven voor het binnenklimaat ad € 150.000 zijn niet geraamd, waarvoor een specifieke uitkering is ontvangen, die ook niet is geraamd (Cat 2) Daarnaast zijn de lasten met bijna € 300.000 overschreden vanwege meer gerealiseerde interne uren dan geraamd (cat. 3) en zijn er meer uren bewegingsonderwijs gegeven dan geraamd. Pas na Bestuursrapportage-2 is door scholen hierop extra beroep gedaan, waardoor deze kosten € 217.000 hoger zijn uitgevallen (cat. 4).

Programma 5 Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling

Wonen

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 1,5 miljoen overschreden omdat de baten en lasten van het project Deliterrein niet zijn geraamd. Per saldo budgettair-neutraal (Cat 2).

Ruimtelijke ontwikkeling

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 500.000 overschreden, omdat er minder rendabele uren gerealiseerd zijn dan de raming. Er zijn meer uren besteed aan de nota Ruimtelijke Kwaliteit en de nota daklandschappen, bestemmingsplannen en gebiedsvisies en een langdurig zieke medewerker is vervangen(Cat 4).

Vastgoed

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 16 miljoen overschreden.

De lasten ten behoeve van de grondexploitatie zijn € 12,5 miljoen hoger dan geraamd. Deze lasten worden geactiveerd en leiden tot evenredig hogere baten. (cat. 2). Daarnaast is een voorziening getroffen voor toekomstige verliezen ad € 2,9 miljoen, die niet waren geraamd (cat.3). Een nadere toelichting wordt gegeven in de paragraaf grondbeleid.

Voorts is voor een bedrag van € 1,044 miljoen afgewaardeerd van niet in exploitatie genomen bouwgronden (Cat 3).

Programma 6 Economie cultuur, toerisme en recreatie

Economie

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met ruim € 500.000 overschreden in verband met de niet geraamde kosten van het project Nieuwe Energie ad € 500.000. De Europese subsidie was eveneens niet geraamd (budgettair-neutraal Cat 2).

Cultuur en erfgoed

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 350.000 overschreden in hoofdzaak vanwege meer gerealiseerde interne uren dan geraamd ad € 170.000 (cat. 3) en diverse kleinere overschrijdingen van in totaal € 156.000 (cat. 4).

Toerisme recreatie, evenementen en promotie

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 340.000 overschreden als gevolg van een hogere bijdrage aan het recreatieschap Spaarnwoude ad € 144.000 en door diverse kleinere overschrijdingen van € 196.000. Hier staan direct gerelateerde hogere inkomsten tegenover (Cat. 2).

Programma 7 Werk en inkomen

Minimabeleid

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 1,5 mln. overschreden. Hier staan direct gerelateerde inkomsten van € 1,7 miljoen tegenover (Cat. 2).

Programma 8 Bereikbaarheid en mobiliteit

Autoverkeer en verkeersveiligheid

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 350.000 overschreden vanwege de niet geraamde lasten van het opstellen van de parkeervisie ad € 110.000 en overige overschrijdingen van diverse kleinere posten (Cat. 4).

Openbaar vervoer en langzaam verkeer

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 360.000 overschreden in hoofdzaak vanwege niet geraamde onderzoeks- en projectkosten, waar direct gerelateerde inkomsten tegenover staan ad € 281.000 (cat. 2) en vanwege diverse kleinere overschrijdingen ad € 79.000 (cat. 4).

Parkeren

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 850.000 overschreden vanwege de niet geraamde lasten van de toevoeging aan de voorziening parkeren Schalkwijk (ook de baten waren niet geraamd) ad € 371.000 (cat. 2) en vanwege een hogere doorbelasting van kosten van vastgoed ad € 405.000 (cat. 3).

Programma 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving

Milieu leefbaarheid en duurzaamheid

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met ruim € 1,1 miljoen overschreden vanwege de niet geraamde lasten van milieuzorg van ruim € 2 miljoen, waarvoor subsidies zijn ontvangen, die ook niet zijn geraamd (budgettair-neutraal Cat. 2).

Openbare ruimte bovengronds

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met ruim € 5,3 miljoen overschreden.

De budgetten voor onderhoud wegen, herbestrating en beheer openbaar groen en speelgelegenheden zijn met € 5,048 miljoen overschreden (cat. 4).

Daarnaast is voor een bedrag van € 520.000 in verband met herbestrating Leidse Buurt, waar direct gerelateerde hogere inkomsten tegenover staan (Cat. 2).

Openbare ruimte ondergronds

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 300.000 overschreden maar worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten (Cat. 2).

Waterwegen

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met ruim € 1,3 miljoen overschreden maar worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten van € 1,2 miljoen.(cat. 2). Daarnaast is een overschrijding ontstaan door hogere lasten inhuur vanwege langdurig zieken ad € 155.000 (cat. 4).

Afvalinzameling

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met ruim € 400.000 overschreden vanwege hogere lasten vuilafvoer en lasten huisontruimingen. Hiertegenover staan gedeeltelijk hogere corresponderende inkomsten van € 186.000 (Cat.2 en Cat.4).

Programma 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 10,7 miljoen overschreden in verband met de verplichte afboeking van materiële vaste activa van € 10,8 miljoen, zoals verder toegelicht bij de balans en bij de uitkomsten van de jaarrekening 2011(Cat. 4).

Lokale heffingen en belastingen

Toel: De lasten van het beleidsveld zijn met € 795.000 overschreden in hoofdzaak vanwege een hogere dotatie aan de voorziening debiteuren ad € 392.000 en geschreven interne uren voor de heffing van precario ad € 269.000. Het budget hiervoor is geraamd in programma 2. (Cat. 3).

Overschrijdingen kredieten

Conform deze criteria worden onderstaand de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten (na wijziging) naar rechtmatigheid toegelicht:

In de financiële beheersverordening is in artikel 4 lid 4 het volgende opgenomen: “Indien het college voorziet dat een investeringskrediet dreigt te worden overschreden met meer dan € 50.000, wordt dit in de eerstvolgende tussenrapportage of via een separaat voorstel aan de raad gemeld.” De kostenoverschrijdingen zijn geconstateerd na verantwoordingsjaar Op basis van dit artikel worden de volgende kredietoverschrijdingen als financieel onrechtmatig aangemerkt.

Krediet: SHO Tetterodeschool IP-nr 77.01

Beschikbaar krediet: € 1.290.288

Overschrijding: € 93.276

Toel: De investeringskredieten Vrije School/Tetterode zijn per saldo met € 93.276 overschreden. Bij de Kadernota 2012 zal hiervoor aanvullend krediet en aanvullende dekking worden gevraagd.

Cat 5 Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die passen binnen het bestaande beleid en ten onrechte niet tijdig niet aan de raad zijn gerapporteerd.

Deze overschrijdingen worden als onrechtmatig beschouwd. Doordat deze overschrijdingen binnen het bestaande beleid vallen, kunnen deze bij de jaarrekening alsnog worden geautoriseerd.

Krediet: Sportpark Nol Houtkamp

Beschikbaar krediet: 0

Overschrijding: € 227.744

Toel: De lasten zijn ten onrechte als krediet geactiveerd. De uitgaven dienen ten laste van de grondexploitatie gebracht te worden. Dit zal in 2012 worden gecorrigeerd. (Cat.5).

Krediet: Kleine investeringen parkeren

Beschikbaar krediet: 137.275

Overschrijding: € 53.386

Toel: Ten laste van dit krediet zijn de uitgaven voorgefinancierd ten behoeve van de heropening van parkeergarage “De Appelaar”. Van de verzekering is in 2011 € 55.000 ontvangen dat begrepen is in het rekeningssaldo. Bij de kadernota zal worden voorgesteld, als onderdeel van het te bestemmen rekeningresultaat, hiervoor een aanvullend krediet beschikbaar te stellen. (Cat.5).

Krediet: Spaarndamseweg kademuur

Beschikbaar krediet: 0

Overschrijding: € 130.549

Toel: Ten laste van dit krediet zijn de uitgaven ten behoeve van de aanleg/herstel Spaarndamseweg kademuur verantwoord. Hiervoor is geen krediet aangevraagd. Bij de kadernota zal alsnog het benodigde krediet worden aangevraagd en dekking worden aangegeven ten koste van investeringsalternatieven. (Cat.5).

6.8 Verantwoordingsinformatie MPG

Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven van de complexen hoofdstuk I				NB opbrengsten worden negatief weergegeven					
Bedragen x Eur 1.000									
Complex nummer	geopende grondexploitatie	Omschrijving	Boekwaarde ultimo 2010	mutaties 2011	Boekwaarde ultimo 2011	Prognose eindresultaat MPG2011	Prognose eindresultaat MPG2012	Mutatie 2011 voorziening toekomstige verliezen	Jaar gereed
Zelfstandige complexen									
017	ja	Ripperda	431.933	-2.977.680	-2.545.747	-3.857.063	-3.957.950		2014
014	ja	Raaks	-5.522.041	1.297.913	-4.224.128	-2.490.484	-2.329.329	0	2015
079	ja	Deli	6.162.102	-2.576.831	3.585.271	671.932	1.707.118	1.035.186	2021
157	ja	Badmintonpad	-177.418	698.498	521.080	2.202.422	2.483.572	281.150	2014
		Subttl Zelfstandige complexen	894.576	-3.558.100	-2.663.524	-3.473.193	-2.096.589	1.316.336	
FUCA									
027	ja	Amsterdamse Buurt	2.429.719	-87.713	2.342.006	1.868.565	1.984.863	116.298	2012
028	ja	Leidse Buurt c.a.	2.329.945	423.431	2.753.376	656.803	1.351.800	694.997	2012
029	ja	Wisselwoningen	-756.495	-37.825	-794.320	-756.382	-794.208	-37.826	2012
		Subttl FUCA	4.003.169	297.893	4.301.062	1.768.986	2.542.455	773.469	
Programma Waarderpolder									
001	LIQ	WP Revit. Nader te verdelen	81.109	-81.109	0	0	0	0	2011
002	LIQ	WP Revit. Oostpoort II	807	-807	0	0	0	0	2011
003	LIQ	WP Revit. Algemeen	1.285.025	-1.285.025	0	0	0	0	2011
004	LIQ	WP Niet Revit. Zuid West (EBH)	-9.884.156	9.884.156	0	0	0	0	2011
005	ja	WP Revit. Noord Oost	4.428.956	416.867	4.845.823	2.118.783	2.140.838	0	2017
006	LIQ	WP Revit. Rommelterreintjes	1.970.871	-1.970.871	0	0	0	0	2011
007	ja	WP Revit. Noord West	132.043	24.649	156.692	-1.319.580	-1.429.960	0	2017
010	ja	WP Revit. Zuid West (EBH)	2.255.112	-1.204.213	1.050.899	-4.745.947	-4.681.855	0	2017
092	LIQ	administratief	0	0	0	0	0	0	2011
098	ja	WP Niet Revit./ vanaf 2012 Vereveningsexploitatie	-5.272.912	-7.015.850	-12.288.762	-10.975.430	-11.887.531	0	2017
		Subttl Waarderpolder/EBH	-5.003.145	-1.232.203	-6.235.348	-14.922.174	-15.858.508	0	
Programma Schalkwijk 2000+									
048	verz	Schalkwijk 2000 Programma	-2.805.789	1.396.912	-1.408.877	3.989.897	3.572.860	0	2019
035	LIQ	Monacopad	0	0	0	0	0	0	2011
036	ja	Europawijk-Zuid	-1.912.624	-1.661.838	-3.574.462	-60.428	48.255	0	2014
037	ja	023 Haarlem	-732.563	582.487	-150.076	-13.651.875	-12.869.310	0	2019
041	ja	Schalkstad	1.641.542	3.187.391	4.828.933	2.456.877	3.019.409	0	2012
042	ja	Aziëweg	8.048.444	464.160	8.512.604	3.492.638	4.265.146	0	2016
043	ja	Meerwijk Centrum	4.421.695	443.836	4.865.531	4.528.310	4.438.535	0	2014
047	LIQ	Schoolnaer	0	0	0	0	0	0	2011
099	ja	Doctorshof	-4.623.261	-201.821	-4.825.082	-3.968.382	-4.248.751	0	2012
040	ja	Nederlandlaan	-42.455	-70.531	-112.986	-66.074	-112.986	0	2011
044	LIQ	Molenwijk	-113.513	113.513	0	0	0	0	2011
		Subttl Schalkwijk	3.881.476	4.254.109	8.135.585	-3.279.038	-1.886.841	0	
Programma Spoorzone									
110	verz	Spoorzone Programma	-44.370	23.291	-21.079	2.660.232	2.245.815	0	2017
009	LIQ	Spoorzone Oostpoort Oost fase I	763.660	38.183	801.843	0	0	0	2011
115	ja	Spoorzone Oostpoort Oost Fase II	2.757.558	1.072.957	3.830.515	-3.418.302	-4.016.448	0	ntb
031	LIQ	Spoorzone Oostpoort Oost fase III (Stadion)	2.062.054	103.103	2.165.157	2.062.054	2.165.157	103.101	2011
094	ja	Spoorzone Oostpoort West	7.473.033	-101.659	7.371.374	-1.163.108	-1.200.890	0	ntb
113	ja	Spoorzone Scheepmakerskwartier	3.197.196	297.998	3.495.194	360.797	169.459	0	ntb

Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven van de complexen hoofdstuk I			NB opbrengsten worden negatief weergegeven							
Bedragen x Eur 1.000										
Complex nummer	geopende grondexploitatie	Omschrijving	Boekwaarde ultimo 2010	mutaties 2011	Boekwaarde ultimo 2011	Prognose eindresultaat MFG2011	Prognose eindresultaat MFG2012	Mutatie 2011 voorziening toekomsige verliezen	Jaar gereed	
159	ja	Spoorzone Scheepmakerskwartier Fase 2	0	28.537	28.537	0	104.249	0	ntb	
111	LIQ	Spoorzone Stationsplein	0	0	0	0	0	0	2011	
112	LIQ	Spoorzone Gonnetstraat	1.806	90	1.896	0	0	1.896	2011	
117	LIQ	Spoorzone Oostpoort Oost Fase IV	0	0	0	0	0	0	2011	
119	LIQ	Spoorzone Rondje Bolwerken	0	0	0	0	0	0	2011	
Subttl Spoorzone			16.210.937	1.462.500	17.673.436	501.673	-532.659	104.997		
Programma Delftwijk										
130	verz	Delftwijk Programma	-8.053.909	2.201.233	-5.852.676	-7.767.858	-8.000.980	0	2020	
131	ja	Delftwijk Delftlaan Noord	636.541	-1.870.819	-1.234.278	170.837	-21.833	0	2012	
132	ja	Delftwijk Slauerhofstraat	988.802	-1.584.783	-595.981	310.583	27.723	0	2012	
133	ja	Delftwijk Marsmanplein	1.058.021	-2.282.647	-1.224.626	-212.578	-238.476	0	2013	
134	ja	Delftwijk Middengebied	3.392.920	477.127	3.870.047	7.041.467	6.641.941	0	2013	
135	0	Delftplein	30.393	1.520	31.913	30.393	31.913	0	ntb	
136	ja	Delftwijk Delftlaan Zuid	0	0	0	45.583	75.073	0	ntb	
137	ja	Delftwijk Van Moerkerkenstraat	0	0	0	23.383	123.663	0	ntb	
138	ja	Delftwijk A. vd Leeuwstraat	0	0	0	107.705	150.733	0	ntb	
156	ja	Vondelevweg	629.619	52.442	682.061	121.747	148.728	0	2012	
Subttl Delftwijk			-1.317.613	-3.005.927	-4.323.540	-128.739	-1.061.516	0		
Zomerzone										
140	verz	Zomerzone programma	-1.345	219	-1.126	0	0	0	0	
091	ja	DSK	-2.262.759	333.872	-1.928.887	-217.041	-628.747	0	ntb	
141	ja	Zomerzone Zuidstrook	392.438	10.134	402.572	0	0	0	ntb	
019	ja	Oorkondeaan/Pladellastraat RB 12/2003	643.802	34.460	678.262	0	0	0	2011	
Subttl Zomerzone			-1.227.864	378.685	-849.179	-217.041	-628.747	0		
Hoofdstuk 1 overigen										
011	0	Recreatiegebied Haarlem Noord	1.058.473	-1.058.473	0	0	0	0	2011	
021	0	Westelijke Randweg (volkstuinten)	173.200	-173.200	0	0	0	0	2011	
022	LIQ	Pieter Wantelaan	0	0	0	0	0	0	2011	
032	0	Houtmarkt 7 Fiets'n fabriek	5.111.906	375.861	5.487.767	0	0	529.391	2012	
096	0	Leidsevaart 362	220.495	13.904	234.399	0	0	184.399	2011	
Subttl Hoofdstuk 1 overigen			6.564.074	-841.909	5.722.166	0	0	713.790		
Totaal			ho 1 gronden en complexen	24.005.610	-2.244.952	21.760.658	-19.749.526	-19.522.405	2.908.592	
		Herstel Onttrekking Reserve erfpacht 2011							-40.000	
		Onttrekking programma 5							-2.908.592	
Totaal Hoofdstuk 1			24.005.610	-2.244.952	21.760.658	-19.749.526	-19.522.405	-40.000		
								mutaties Reserve GrEx 2011	-40.000	
								stand Reserve GrEx ultimo 2010	-150.305	
								stand Reserve GrEx ultimo 2011	-190.305	

6.9 Kostenonderbouwing heffingen conform model VNG

Afvalstoffenheffing

(in Euro's)

Activiteiten	Bedrag	Gemengde activiteit	Toerekening	Toelichting	Verhaalbare kosten
Inzameling					
Kapitaallasten voertuigen	0				0
Exploitatie voertuigen	0				0
Opbrengst	-288.689	Nee	100%		-288.689
Personeelskosten	225.407	Nee	100%	Uren x tarief	225.407
Inzamelcontract (uitbesteding)	14.145.935	Ja	100%	Deels verwerkingskosten	14.145.935
Overige inzamelkosten	3.247.340	Ja	30%	Straatreiniging	974.202
Inzameling milieukosten	0				0
Verwerking					
Overslag- en transportkosten	8.280				0
Verwerkingskosten	0				0
Opbrengsten	0				0
Contract (uitbesteding)	14.145.935	Ja	0%	Deels inzamelkosten	0
Beleidskosten					
Personeelskosten	328.417	Nee	100%	Uren x tarief	328.417
Onderzoek en advies (inhuur)	0				0
Overige Beleidskosten	43.669	Nee	100%		43.669
Communicatie					
Personeelskosten	0				0
Onderzoek en advies (inhuur)	0				0
Overige communicatiekosten (materiaal, advertentie)	15.329		100%		15.329
Handhaving					
Personeelskosten	0				0
Inhuur derden	0				0
Overige handhavingskosten (materiaal)	0				0
Opruimen en verwerken clandestiene stort	0				0
Overige					
perceptiekosten afvalstoffenheffing	2.400.000	Ja	12%	Cocensus	277.200
Doorbelasting andere afdelingen	0				0
Toerekenbare BTW	2.706.276	Nee	100%		2.706.276
Kwijtschelding	1.132.100	Ja	100%		1.132.100
Bijdrage afvalfonds	0		100%		0
Meerjarig perspectief					
Mutatie voorziening	-640.000	Nee	100%		-640.000
Totaal kosten					18.919.845
Totaal opbrengst					-17.947.193
Dekkingsgraad					95%

Rioolheffing

(in Euro's)

Activiteiten	Bedrag	Gemengde activiteit	Toerekening	Toelichting	Verhaalbare kosten
Vervanging/aanleg/verbetering					
kapitaallasten tot jaar 2011	5.783.965	Nee	100%	is inclusief de kapitaallasten uit de investering 2009	5.783.965
vervangingsinvestering in 2011		Nee	0%	komt jaar later via kapitaallasten	0
nieuwe aansluitingen 2011	350.000	Nee	100%	onderdeel exploitatie begroting	350.000
nieuwe IBA's 2011		Nee	0%	komt jaar later via kapitaallasten	0
herinrichting bestaande wijk					
aanleg waterdoorlatende verhardingen					
aanleg WADI					
Renovatie					
riolering, incl. gemengd stelsel					
relining					
hemelwatervoorzieningen					
grondwater					
Onderhoud en reparatie					
onderhoud drukriolering					
onderhoud kolken					
herstel kolken en kolkleidingen					
doorspuiten verstoppingen	539.838	Nee	100%	onderhoud rioolputten +beheer	539.838
reparaties	734.873	Nee	100%	divers	734.873
inspectie en reiniging	86.248	Nee	100%		86.248
pompen en gemalen	155.347	Nee	100%		155.347
elektriciteit+overige kosten pompen en gemalen					
aanschaf apparatuur en gereedschappen					
onderhoud IBA's					
straatreiniging	3.247.340	Ja	33%		1.071.622
onderhoud bermstoten					
onderhoud stedelijke waterpartijen		Nee	100%	Baggeren + kosten onderhoud stedelijke waterpartijen	0
onderhoud WADI					
onderhoud waterdoorlatende verharding					
onkruidbestrijding					
Begeleiding en berichtgeving					
voorbereiden plannen uit GRP					
klichtenafhandeling					
communicatie					
toezicht op werk					
actualiseren GRP					
opdrachtgeving van opdrachten uit GRP en incidenteel					
salarissen en sociale lasten	622.703	Nee	100%	totaal doorberekende uren afdelingen	622.703
Overige					
doorbelastingen andere afdelingen					
belastingen, bijdragen en contributies	0	Nee	100%	Bloemdaal en Zandvoort	0
toerekenbare BTW	354.393	Nee	100%	Op basis expl (niet investeringen)	354.393
bijdrage afkoppelsubsidie	-				
perceptiekosten rioolheffing	2.400.000	Ja	6%	Cocensus	146.000
meerjarig perspectief	-				
onttrekking/toevoeging reserve	pm				
onttrekking/toevoeging voorziening	-710.000		100%		-710.000

Totaal kosten	9.134.990
Totaal opbrengst	-9.115.530
Dekkingsgraad	100%

Bouwleges

(in Euro's)

Activiteiten	Bedrag	Gemengde activiteit	Toerekening	Toelichting	Verhaalbare kosten
Bouwen					
Omgevingsvergunning	2.937.375	Nee	100%	Uren x tarief	2.937.375
HBO 1e controle	63.540	Nee	100%	Uren x tarief	63.540
Stedenbouw	280.193	Nee	100%	Uren x tarief	280.193
Wijkzaken advies verkeer	19.440	Nee	100%	Uren x tarief	19.440
Stadszaken milieu	50.220	Nee	100%	Uren x tarief	50.220
BWL	2.253.420	Ja	50%	Uren x tarief	1.126.710
Geo basisadministratie	263.880	Ja	30%	Uren x tarief	79.164
Cosa/filemaker	150.000	Nee	100%	betreft ICT projectkosten	150.000
Aanleggen	3.600		100%	Uren x tarief	3.600
Planologische afwijkingen				Opgenomen in totaal van bouwen	-
Milieu	364.500		0%	Uren x tarief	-
Brandveilig gebruik	450.000	Nee	100%	Uren x tarief	450.000
Wijzigen monument	197.370	Nee	100%	Uren x tarief	197.370
Slopen	100.440	Nee	100%	Uren x tarief	100.440
Uitweg		Nee		Opgenomen in totaal van bouwen	-
Vellen houtopstand	142.560	Nee	100%		142.560
Aanbrengen reclame				Opgenomen in totaal van bouwen	-

Totaal kosten	5.600.612
Totaal opbrengst	-2.903.252
Dekkingsgraad	65%

Marktgelden

(in Euro's)

Activiteiten	Bedrag	Gemengde activiteit	Toerekening	Toelichting	Verhaalbare kosten
Nutsvoorzieningen	34.000		100%		34.000
Uitbested werk	120.000		100%		120.000
ICT	0		100%		0
Overige diensten	27.500		100%		27.500
Dotatie voorziening Debiteuren	18.400		100%		18.400
Kapitaalslasten	11.500		100%		11.500
Toerekenbare uren	258.548		100%	Uren x tarief	258.548

Totaal kosten	469.948
Totaal opbrengst	334.042
Dekkingsgraad	71,1%

Leges

(in Euro's)

Activiteiten	Bedrag	Gemengde activiteit	Toerekening	Toelichting	Verhaalbare kosten
Salarislasten					
Toegerekende uren direct en indirect personeel	2.562.951	Nee	75%		1.922.213
Toegerekende uren direct en indirect personeel	6.031.503	Nee	25%		1.507.876
Automatisering					
Soecifieke software voor Burgerzaken incl kapitaallasten	161.272	Nee	100%		161.272
Rijksleges					
Afdracht aan het Rijk	888.576	Nee	100%		888.576
Matreiaal- en overige kosten					
Materiaal- en overige kosten	75.177	Nee	100%		75.177

Totaal kosten	4.555.114
Totaal opbrengst	-2.968.396
Dekkingsgraad	65%

Lijkbezorgingsrechten

(in Euro's)

Activiteiten	Bedrag	Gemengde activiteit	Toerekening	Toelichting	Verhaalbare kosten
Verlenen van rehten					
bijhouden register	0	Nee	100%	Kosten zitten in uren x tarief	0
kapitaallasten tot jaar 2011	47.455	Nee	100%		47.455
Onderhoud					
DVO Spaarnelanden	29.750	Nee	100%		29.750
Beheer begraafplaatsen Noord	138.277	Nee	100%		138.277
Beheer begraafplaatsen Kleverlaan	24.714	Nee	100%		24.714
Begeleiding en berichtgeving					
salarissen en sociale lasten	1.329.442	Nee	100%	totaal doorberekende uren afdeling	1.329.442
Overige					
doorbelastingen andere afdelingen	204.329	Nee	100%	Huisvesting	204.329
toerekenbare BTW	0	Nee	100%	Op basis expl (niet investeringen)	0
perceptiekosten	0	Nee	0%	Zitten in uren x tarief	0
meerjarig perspectief					
onttrekking/toevoeging reserve	pm				
onttrekking/toevoeging voorziening	211.997	Nee	100%		211.997

Totaal kosten	1.985.964
Totaal opbrengst	-875.619
Dekkingsgraad	44,1%

6.10 Incidentele baten en lasten

bedragen x €1.000

Pr.	Omschrijving	2011		Begroot		2011		Werkelijk	
		Lasten		Baten		Lasten		Baten	
1	Burger en bestuur								
	Toevoeging/onttrekking reserves	50	n	-80	v	0	v	-30	v
2	Veiligheid, Vergunningen en Handhaving								
	Veiligheid en leefbaarheid (taakmutatie Algemene Uitkering)	1.147	n			1.147	n		
	Afboeking vordering VRK					436	n		
	Toevoeging/onttrekking reserves	100	n	-450	v	100	n	-440	v
3	Welzijn en Zorg								
	Project verbeteren afstemming met ziekenhuizen, verpleeg- en revalidatie-instellingen	35	n			35	n		
	Project wijziging AWBZ i.v.m. verdere extramuralisatie	55	n			55	n		
	Project eenmalige uitbreiding woningen, geschikt voor mensen met een beperking	70	n			70	n		
	Project van beslis naar kwaliteit	100	n			100	n		
	Vrouwenopvang (taakmutatie algemene uitkering)	2.210	n			1.971	n		
	Afboeking vordering zorginstelling					131	n		
	Toevoeging/onttrekking reserves	1.494	n	-3.019	v	1.494	n	-2.001	v
4	Jeugd, Onderwijs en Sport								
	Toevoeging/onttrekking reserves	177	n	-292	v	177	n	-217	v
5	Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling								
	Verkoop van niet-strategisch bezit			-1.000	v			-1.000	v
	Afwaardering niet in exploitatie genomen gronden					763	n		
	Toevoeging/onttrekking reserves	2.402	n	-2.350	v	2.659	n	-2.132	v
6	Economie, cultuur, toerisme en recreatie								
	Participatiebudget 2009 meeneemregeling					1.436	n		
	Toevoeging/onttrekking reserves	1.069	n	-395	v	1.019	n	-219	v
7	Werk en inkomen								
	Hogere bijdrage aan Paswerk (loopt af in 2013)	800	n			732	n		
	Kansen voor de jeugd	200	n			200	n		
	Participatiebudget: WEB	798	n			266	n		
	Participatiebudget: WEB			-798	v			-987	v
	Participatiebudget: WI	2.100	n			1.400	n		
	Participatiebudget: WI			-2.100	v			-1.700	v

Pr.	Omschrijving	2011		Begroot		2011		Werkelijk	
		Lasten		Baten		Lasten		Baten	
	ESF actieplan jeugdwerkloosheid Kennemerland	490	n			411			
	ESF actieplan jeugdwerkloosheid Kennemerland			-490	v			-175	v
	ESF actie A (Haarlem werkt)	407	n			10	n		
	ESF actie A (Haarlem werkt)			-407	v			0	v
	Inhuur derden Schuld Hulpverlening	380	n			0			
	Specifieke Uitkering schuldhulpverlening			-380	v			0	v
	Toevoeging/onttrekking reserves			-2.426	v	325	n	-2.426	v
8	Bereikbaarheid en mobiliteit								
	Toevoeging/onttrekking reserves	600	n	-3.839	v	600	n	-3.806	v
9	Kwaliteit Fysieke Leefomgeving								
	Tijdelijk personeel i.v.m. achterstallig onderhoud	592	n			592	n		
	Budget voor achterstallig onderhoud	2.100	n			2.100	n		
	Bewonersinitiatieven wijken (taakmutatie algemene uitkering)	248	n			251	n		
	Toevoeging/onttrekking reserves	7.418	n	-7.718	v	7.920	n	-7.718	v
10	Financiën / Algemene dekkingsmiddelen								
	Hogere pensioenpremie ABP	500	n			500	n		
	Spoorse doorsnijding (taakmutatie Algemene Uitkering)	2.546	n			2.546	n		
	Vadercentra (taakmutatie Algemene Uitkering)	50	n			0	v		
	Uitvoeringskosten Wwik (taakmutatie Algemene Uitkering)	52	n			0	v		
	WMO suppletie-uitkering wijziging verdeelstelsel 2011			-807	v			-807	v
	Efficiencyonderzoeken instellingen (i.v.m. ombuigingen)	500	n			71	n		
	Algemene uitkering (verhoging voor taakmutaties)			-6.253	v			-6.038	v
	Toevoeging/onttrekking reserves	15.831	n	-15.998	v	15.831	n	-15.548	v
	Afboeking activa					10.806	n		
	Heffingsrente BTW Sportbesluit					325	n		
	Totaal van de programma's	44.521	n	-48.802	v	56.479	n	-45.244	v

6.11 Specificatie vooruitontvangen subsidies

Omschrijving grootboekrekeningnummer	SiSa regeling	Stand 31-12-2010	Afgewikkelde voorschotten in 2011	Nieuwe voorschotten in 2011	Stand 31-12-2011
Perspectief ex-Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers	C1 Verzameluitkering BZK	-3	0	-14	-17
Voorziening GroteStedenBeleid	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	-148	148	0	0
Wet Inburgering Nieuwkomers	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	-114	96	0	-18
Wet Inburgering Oudkomers	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	-808	808	0	0
BredeDoelUitkering Economie (GSB3)	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	-3	3	0	0
Wet Inburgering (WI) 2007-2009	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	-1.184	190	-537	-1.531
GroteStedenBeleid - Veiligheidsmiddelen	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	-8	8	0	0
GroteStedenBeleid -ASHG steunpunt huisel.gew	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	-234	0	0	-234
GroteStedenBeleid - Maatschappelijke opvang	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	27	1	-28	0
GroteStedenBeleid - Vrouwenopvangn - t/m '09	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	-32	32	0	0
GroteStedenBeleid-Huisverbod (vrouwenopvang)	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	-108	108	0	0
Investeringen in Stedelijke Vernieuwing 3	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	-3.389	3.572	-183	0
Eindafwikkeling BredeDoeluitkering-Sociaal Integratie Veiligheid	C3 Brede Doel Uitkering Grote Steden Beleid Sociaal Integratie Veiligheid	0	1.854	-1.854	0
Regionaal Meld- en coördinatiecentra (RMC)	D1 RMC Voortijdig schoolverlaters	-14	995	-1.071	-91
Kwalificatieplicht	D1 RMC Voortijdig schoolverlaters	-352	385	-391	-358
Uitkering Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)	D9 Onderwijsachterstandenbeleid 2011 - 2014 (OAB)	0	2.668	-3.322	-654
Sanering rail- verkeerslawaaï	E3 Subsidie sanering verkeers- en spoorweglawaaï	-1.396	1.828	-479	-47
Grondwatersanering EBH-terrein	E6 Bodemsanering	-1.056	341	-17	-732
Lokale lucht kwaliteit maatregelen tranche 3	E11B Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit	-344	3	-117	-458
Regionale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit provincie	E11B Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit	-205	3	0	-203
Budget Investeringen Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK) Spaarne 2005	E25 Beleidsregeling subsidies BIRK	0	2.000	-2.608	-608
ANWB Streetwise	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	-15	15	-2	-2
Fietsonderdoorgang Buitenrustbruggen	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	-412	983	-572	0
Fiets- Voetpont Belgiëlaan	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	-128	64	0	-64
Ring Meerwijk - herinrichting	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	35	-59	-23
Zuiderzee- Groningen- en Betuwelaan	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	2.088	-2.088	0

Omschrijving grootboekrekeningnummer	SiSa regeling	Stand 31-12-2010	Afgewikkelde voorschotten in 2011	Nieuwe voorschotten in 2011	Stand 31-12-2011
Reconstructie Kleverlaan	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	72	-72	0
Schouwtjeslaan	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	110	-201	-91
Spaarndamseweg-Zuid	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	698	-1.838	-1.140
Fietspad VMBO 023 Schipholweg	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	0	0	0
Wagenweg N208 - Heemstede	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	76	-110	-34
Fietsvoorziening Vergierdeweg	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	153	-153	0
Fietsdoorsteek Garenkokerskade	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	0	-31	-31
Fietspad Palmplein	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	10	-10	0
Toegankelijkheid bushalteplaatsen	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	48	-48	0
Kleverparkbuurt 30km gebied	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	0	0	0
Verspronckweg Zuid	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	0	-480	-480
Julianalaan e.o.	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	0	-232	-232
Fietspad Badmintonpad	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	92	-92	0
Toegankelijk maken bushaltes lijn 75	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	192	-192	0
Toegankelijkheid bushaltes lijn 4	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	0	0	0
1000 fietsplaatsen Stationsplein	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	0	-1.200	-1.200
Project Verkeerslokaal	E27B Brede Doel Uiktering Verkeer & Vervoer	0	1	0	1
Wet Sociale Werkvoorziening *	G1C-1 en G1C-2 Wet Sociale Werkvoorziening	-492	20.117	-20.128	-503
Educatie (Wet Educatie en Beroepsonderwijs)	G5 Wet Participatiebudget	851	0	-851	0
Overschot Wet Werk en Bijstand (werkdeel)	G5 Wet Participatiebudget	-106	15.505	-16.531	-1.132
Preventiemiddelen Schuldhulpverlening	G6 Schuldhulpverlening	0	360	-360	0
Vrouwenopvang - va 2010	H5 Vrouwenopvang	-403	22	-1	-382
Psycho sociaal vrouwenopvang 2010	H5 Vrouwenopvang	-1	1	0	0
Brede Doel Uiktering centrum Jeugd en Gezin	H10 Brede Doel Uiktering Centra voor Jeugd en gezin	-1.396	4.823	-3.489	-62
		-11.474	60.505	-59.358	-10.326

Omschrijving grootboekrekeningnummer	Overige vooruitontvangen subsidies	Stand	Afgewikkelde	Nieuwe	Stand
		31-12-2010	voorschotten in 2011	voorschotten in 2011	31-12-2011
Ontwikkelpilot Wet Maatschappelijke Ondersteuning		-33	0	0	-33
Agenda voor de toekomst		-108	109	-1	0
Teli-project Haarlem		-32	49	-17	0
Fonds stedelijke vernieuwing		-1.950	464	0	-1.486
Bestuurs Akkoord Nieuwe Stijl (Energie)		-113	113	0	0
Omgevingslawaa		-117	63	0	-54
Brede Doel Uitkering Ruimtelijk fysiek		-571	2.077	-1.567	-61
Fonds Besluit Locatiegebonden Subsidies		-6.312	6.326	-14	0
Buurt,Onderw.& Sport		-46	0	0	-46
Actieplan Cultuurbereik Projecten Primair Onderwijs		17	0	-17	0
Actieplan Cultuurbereik Projecten Voortgez. Onderwijs		-37	37	0	0
Actieplan Cultuurbereik Cultuur stimulerings Fonds		-44	0	-1	-45
Actieplan Cultuurbereik Interventiebudget		-31	31	0	0
Stimulering Maatschappelijke dienstverlening		-14	14	0	0
Onderwijs Achterstanden Beleid		-82	82	0	0
Dagarrangementen		-16	16	0	0
Participatie van Vrouwen uit Etnische Minderheidsgroepen		-165	180	-15	0
Reïntegratie jongeren		-184	264	-264	-184
Grote Steden Beleid-Educatie		-37	37	0	0
Educatie -Regio		-113	113	0	0
Grote Steden Beleid Gezond in de stad		-156	156	0	0
Elektronisch Kinddossier		-20	20	0	0
Provinciale Subsidie Zwerfjongeren		-32	0	-15	-47
Provinciale Subsidie Kamers met Kansen		-12	0	-14	-26
Jeugdgezondheidszorg		-3	3	0	0
Provinciale Subsidie Wijkcontactvrouwen		-200	200	0	0
Grote Steden Beleid Project Integrale Schooluitval		-2	2	0	0
Grote Steden Beleid - Openbare Geestelijke GezondheidsZorg		52	8	-60	0
Extra Investeringsimpuls		-2.122	0	0	-2.122
Tiernermoeders		-254	254	0	0

Omschrijving grootboekrekeningnummer	Overige vooruitontvangen subsidies	Stand 31-12-2010	Afgewikkelde voorschotten in 2011	Nieuwe voorschotten in 2011	Stand 31-12-2011
Laaggeletterdheid		-60	60	0	0
Emirdag - VNG		-3	3	0	0
Duurzaam energiepakket Noord Holland 2009		20	54	-74	0
Naar een efficient gebruik en klimaat neutrale duurzame Noordkop		92	0	-92	0
Tijdelijke Stimuleringsregeling Woningbouw projecten		-2.046	1.203	0	-843
Railscherm Zuid tak gevelmaatregelen		-19	9	0	-10
Regionale Economisch Stimuleringsprogramma 2006 t/m 2008		0	100	-100	0
Regionale Economische Stimuleringsprogramma 2009 t/m 2011		-171	203	-100	-68
Platform Arbeid en Onderwijs		-108	0	0	-108
Binnenduinrand		-14	0	-50	-64
Fietsroutenetwerk		-103	0	-42	-145
Bijdrage des-investeringen VVV Zuid Kennemerland		-110	110	0	0
Ontwikkeling regionale mantelzorg gids		-8	0	-2	-10
Nieuwe Energie op de Creatieve As		0	807	-1.308	-501
Water als Economische Drager Nautische voorzieningen in de Scheepmakerskwartier, 1e fase		0	0	-2	-2
Water als Economische Drager projecten Faciliteiten riviercruisevaarten		0	232	0	232
Regionaal Actie Programma Wonen 2011-2015		-50	42	0	-8
Maatwerk adviezen milieu		-28	28	0	0
Kennis maken, kennis delen		0	0	-71	-71
Provincie Noord Holland PF2 Externe Veiligheid		0	73	-73	0
PV-NH Finetuning van de brandweer advisering		0	13	-13	0
Fonds jaarlijkse verrekening Connexxion		-546	546	0	0
Zwerfafval aanpak		-116	116	0	0
Ventweg Vondelweg		0	113	-113	0
Herinrichting Kampersingel		-151	151	0	0
Nederlandlaan - afsluiting		-27	27	0	0
Regionetcorridor Houtplein Schipholweg		-26	32	-32	-26
Kenaupark/Magdalenahof-verkeer		-5	5	0	0
Stationsplein VM1		0	4.010	-4.010	0
uitbreiding P&R locatie NS station Haarlem Spaarnwoude		-80	80	0	0

Omschrijving grootboekrekeningnummer	Overige vooruitontvangen subsidies	Stand 31-12-2010	Afgewikkelde voorschotten in 2011	Nieuwe voorschotten in 2011	Stand 31-12-2011
Fietsoversteek Zuidtangent		-93	209	-116	0
Kinderhuissingel fiets		-154	154	0	0
Turfmarkt verkeersonderzoek		0	18	-35	-18
Schotervijver herinrichting		0	0	0	0
Fietsverbinding Houtmanpad		0	0	0	0
Besluit Rijkssubsidiering Instandhouding Monumenten Haarlemmerhout		0	0	0	0
Toegankelijkheid bushalteplaatsen lijn 3		0	586	-586	0
Overige vooruitontvangen subsidies		-16.543	19.599	-8.803	-5.747
Totaal vooruit ontvangen subsidies inclusief Sisa		-28.017	80.103	-68.161	-16.074

6.12 Afkortingenoverzicht / Begrippenlijst

Afkortingenoverzicht

<i>A</i>	
ACT	Assertive Community Treatment
AO / IC	Administratieve Organisatie / Interne Controle
AR	Algemene Reserve
ASV	Algemene Subsidie Verordening
AU	Algemene Uitkering
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
<i>B</i>	
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BGGE	Beheerverordening Grond- en Gebouwenexploitatie
BIBOB	Bevordering Integriteits Beoordeling door het Openbaar Bestuur
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOS	Buurt Onderwijs Sport
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
<i>C</i>	
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CCVT	Centrum voor Cultuureducatie en Vrije Tijd
COC	Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homosexualiteit
CPGGZ	Collectieve preventie Geestelijke Gezondheidszorg
CS	Concernstaf
CVS	Cliënt Volgsysteem
CWI	Centrum Werk en Inkomen
<i>D</i>	
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
<i>F</i>	
Fido	Wet Financiering Decentrale Overheden
Flo	Functioneel leeftijdsontslag
Fte	Full time equivalent
<i>G</i>	
GEM	Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij
GGD	Geneeskundige Gezondheids Dienst
GGP	Gemeentelijk grondwaterplan
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
Grex	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GSB	Grote Steden Beleid
<i>H</i>	
HDK	Hulpverlenings Dienst Kennemerland
<i>I</i>	
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IP	Investeringsplan
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
<i>J</i>	
JGZ	Jeugd Gezondheids Zorg

	<i>M</i>
MPG	Meerjaren Perspectief Grondexploitatie
MenS	Hoofdafdeling Middelen en Services
	<i>O</i>
O.K.E.	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
OM	Openbaar Ministerie
OPO	Onderwijscommissie Primair Onderwijs
OPH	Ontwikkelings Programma Haarlem
OV	Openbaar Vervoer
OVO	Onderwijscommissie Voortgezet Onderwijs
OZB	Onroerende Zaakbelasting
	<i>P</i>
PO	Primair Onderwijs
P&O	Personeel en Organisatie
POP	Persoonlijk Ontwikkelings Plan
PPS	Publiek-Private Samenwerking
	<i>R</i>
RIBW	Regionale Instelling Begeleid Wonen
RKC	Rekenkamercommissie
ROC	Regionaal Opleiding Centrum
	<i>S</i>
SAMS	Stedelijke Adviesraad Multiculturele Stad
SHO	Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs
SiSa	Single information en Single audit
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realiseerbaar en Tijdgebonden
SMD-MK	Stichting Maatschappelijk Dienstverlening Midden-Kennemerland – Maatschappelijk werk
SRO	Sport, Recreatie en Onderwijsvoorzieningen
STUP	Stadsdeeluitvoeringsprogramma
Sw	Sociale werkvoorziening
	<i>U</i>
UP	Uitvoeringsprogramma
	<i>V</i>
VINEX	Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VRK	Veiligheids Regio Kennemerland
	<i>W</i>
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
WI	Wet Inburgering
WIN	Wet Inburgering Nieuwkomers
WIW	Wet Inschakeling Werkzoekenden
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
Wsw	Wet Sociale Werkvoorziening
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
WWB	Wet Werk en Bijstand

Begrippenlijst

accres

Jaarlijkse groei van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. Het accres staat los van de toevoegingen aan het Gemeentefonds uit hoofde van onder meer decentralisatie van rijkstaken.

administratieve organisatie

Geheel van maatregelen, enerzijds gericht op het systematisch verzamelen, vastleggen en verwerken van gegevens, anderzijds op het verstrekken van informatie voor:

- a. de beleidskeuzen, het doen functioneren en beheersen van de gemeente;
- b. de verantwoording die daarvoor moet worden afgelegd.

algemene uitkering

Uitkering van het rijk die elke gemeente ontvangt uit het Gemeentefonds op basis van objectieve verdeelmaatstaven zoals inwonertal, aantal woonruimten, aantal bijstandsontvangers, lengte van (vaar)wegen, enz. Het is de belangrijkste gemeentelijke inkomstenbron; de algemene uitkering is een algemeen dekkingsmiddel en kan vrij besteed worden. Zie ook *gemeentefonds*.

begroting

Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

De begroting wordt door de gemeenteraad vastgesteld en heeft vier functies:

- autorisatiefunctie (machtiging van burgemeester en wethouders om uitgaven te doen en inkomsten te realiseren);
- keuze- of afwegingsfunctie;
- beheersfunctie;
- controlefunctie.

beleidsbegroting

Met ingang van de begroting 2004 geldt dat ingevolge het Besluit Begroting en Verantwoording (17 januari 2003) een andere vormgeving aan de gemeente begroting moet worden gegeven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen een beleidsbegroting en productraming. De beleidsbegroting gaat met name in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op de belangrijkste onderdelen van het beheer. In de productraming zijn alle producten ondergebracht met waar mogelijk per product een nadere toelichting.

begrotingswijziging

Een aanpassing van de begroting tijdens het begrotingsjaar. Alleen de gemeenteraad kan de begroting volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wijzigen (zie ook *budgetrecht* en *suppletoire begroting*).

behoedzaamheidsreserve (BRES)

Reserve van het rijk die dient om de gevolgen van sterke fluctuaties in de algemene uitkering op te vangen. Daartoe zet het rijk op voorhand een bedrag van € 208,7 miljoen van de algemene uitkering landelijk 'apart'. Aan het eind van ieder jaar wordt de rekening opgemaakt en bezien of er nog wat over is van de reserve. Dat resulteert in een nabetaling of terugvordering aan/van gemeenten.

besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies (BBV)

Met ingang van 17 januari 2003 is het BBV in werking getreden. Het besluit bevat voorschriften voor de begrotings- en verantwoordingsdocumenten, uitvoeringsinformatie en informatie aan derden. Het besluit treedt in de plaats van het besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995.

budgetrecht

Wettelijke bevoegdheid van de gemeenteraad om de begroting vast te stellen en te wijzigen. De gemeenteraad is binnen het gemeentelijk bestel het enige orgaan met die bevoegdheid. Zie ook *suppletoire begroting*.

decentralisatie-uitkering

Uitkering waarbij geen termijn van overgang van de uitkering naar de algemene uitkering is vastgesteld. Hierdoor kunnen gelden met een specifieke verdeling, naast het normale verdeelstelsel in het gemeentefonds worden gehangen.

eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat na bestemming van de gemeente, zoals dat volgt uit de jaarrekening.

gemeentefonds

Fonds van het rijk waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Hieruit worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn vrij besteedbaar. Zie ook *algemene uitkering*.

incidenteel

Eénmalige, niet jaarlijks terugkerende uitgave of inkomst.

integratie-uitkering

Uitkering waarbij de termijn van overgang naar de algemene uitkeringen is vastgesteld, maar de generieke verdeling nog niet (geheel) is bepaald, danwel gedurende enkele jaren wordt nagegaan of de generieke verdeling juist is bepaald.

jaarrekening

Verantwoording van de in een kalenderjaar gerealiseerde baten en lasten, opgezet volgens de voorschriften uit het BBV. Ook wordt de gemeentelijke vermogenspositie (bezit, vorderingen en schulden) per 31 december opgenomen. De jaarrekening wordt door de gemeenteraad vastgesteld.

jaarverslag

Rapportage over de uitvoering van beleid over een kalenderjaar. Jaarverslag en jaarrekening vormen samen de jaarstukken.

jaarstukken

Jaarrekening en jaarverslag.

meicirculaire

Jaarlijkse circulaire van het ministerie Binnenlandse Zaken over de omvang van het Gemeentefonds en de wijze van verdeling van deze middelen over de gemeenten. Naast de meicirculaire is er ook de septembercirculaire. Zie ook *algemene uitkering, gemeentefonds*.

omslagrente

Binnen de gemeente gebruikte rekenrente. Deze wordt bepaald aan de hand van te betalen rente van alle in het Financieringsfonds ondergebrachte leningen. Deze wordt gebruikt bij het ter beschikking stellen van gelden uit het financieringsfonds aan de sectoren en de berekening van de rentelasten van investeringen.

programmabegroting

Een begroting waarin de gemeentelijke activiteiten zijn geordend naar programma's. Met ingang van de begroting 2004 is deze indeling ingevolge het BBV leidend voor de gemeentebegroting. Het staat gemeenten vrij om zelf de indeling naar programma's en het aantal er van vast te stellen. In Haarlem worden 11 programma's gehanteerd. Deze zijn nader onderverdeeld in domeinen/beleidsvelden.

reserves

Reserves zijn de vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken. Bedrijfseconomisch gezien zijn reserves vrij te bestemmen. Politiek kan aan reserves een bepaalde bestemming zijn gegeven, maar er is geen sprake van een verplichting jegens derden. De bestemming die de raad aan een reserve heeft gegeven kan dan ook weer ongedaan worden gemaakt.

structureel

Jaarlijks terugkerend, in tegenstelling tot incidenteel. Zie ook: *incidenteel*.

solvabiliteit

Verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal.

suppletoire begrotingswijziging

Begrotingswijziging in de loop van het jaar. De gemeenteraad stelt de wijziging vast, waarmee deze onderdeel van de begroting wordt. Zie *budgetrecht*.

uitgangspuntenbrief

Brief van B&W aan de sectoren en gesubsidieerde instellingen met richtlijnen voor het opstellen van de volgende begroting. De brief komt jaarlijks in januari uit en bevat o.a. percentages voor loon- en prijsstijgingen, materiële lasten, energieverbruik, enz.

voorzieningen

Voorzieningen zijn vermogensbestanddelen die als vreemd vermogen zijn aan te merken en die bedrijfseconomisch gezien niet vrij te besteden zijn. Anders gezegd: een voorziening is een apart gezet bedrag voor een onvermijdelijke toekomstige uitgave waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend zijn. Een voorbeeld hiervan is het cyclisch groot onderhoud. Afhankelijk van allerlei omstandigheden is uitvoering vroeg of laat aan de orde. De uitgaven kunnen wat hoger of lager uitvallen, maar binnen de marges is uitvoering onvermijdelijk.

vreemd vermogen

Het vreemd vermogen bestaat uit de verplichtingen en de schulden van de gemeente.